

**SNOAVA POPULARĂ
ROMÂNEASCĂ
IV**

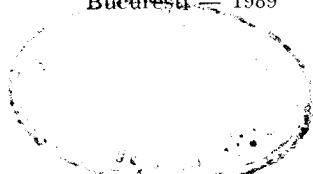
Ediție critică
de SABINA-CORNELIA STROESCU

EDIȚII CRITICE DE FOLCLOR — GENURI

EDITURA MINERVA

București — 1989

64801
10869

III

ÎNSUȘIRI ȘI DEFICIENȚE PSIHOLOGICE

2. Înțelepciune — istețime

MORARUL ȘI MĂGARUL

Un morar și fiul său mînau un măgar la oraș, ca să-l vîndă în tîrg.

Pe cale, îi întilni un om călare și le zise :

— Voi n-aveți minte cînd lăsați măgarul să meargă gol și nici unul din voi nu-l încălecați.

Fiul morarului îndată se aruncă pe măgar ; dar nu merse departe și iată-i întilnind alt om, ce venea într-o trăsură. Și acesta zise :

— Tu, copil fără creștere, cum nu te șfiești a merge călare, iar pe tatăl tău, om bătrîn și slab, îl lași să meargă în urma ta pe jos !

Copilul se rușină și îndată se dete jos de pe măgar, și lăsă pe tatăl său să-l încălece.

Și iar nu trecu mult și-i întilni o muiere, care ducea pe cap o coșară cu bucate la argați în cîmp. Aceasta zise :

— Acest om trebuie să fie om rău, că a încălecat pe măgar, iar pe fiul său l-a lăsat pe jos să meargă atîta cale îndepărtată.

Atunci copilul se aruncă și el pe măgar lîngă tatăl său, cugetînd amîndoi în sine, că doar călătorii care-i vor mai întilni le vor da pace ; dar nu fu așa, căci iată, trecînd ei pe lîngă un păcurar, ce păștea turma sa de oi la marginea drumului, le strigă :

— Oh ! sărman dobitoc, voi cu adevărat sînteți niște oameni cruzi, că v-ați pus amîndoi pe bietul măgar ; o să-i frîngeți spinarea pînă la oraș.

Deci se coborîră amîndoi de pe măgar, și zise fiul către tatăl său :

— Oare ce să mai începem cu acest măgar, ca să putem face la toți călătorii pe voie ? Nu cumva să-l luăm amîndoi pe o palugă și așa să-l ducem la tîrg, sau să-l aruncăm în acel rîu să se înece ?

Dar tatăl său zise :

— Acum văd, fiule, că oricum vom face, la toți pe voie nu le putem face ; deci totdeauna fă ce știi că-i bine și n-avea rușine de nime.

ȘEZ. I (1875), nr. 12, p. 93.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4640 (A. Th. 1215). Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Tatăl, băiatul și călătorii* (S. Moldovan), GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 241, p. 2.
3. *Gura lumii*, ȘEZ., VII (1899), nr. 3, p. 40 (Cotrlagi-Botoșani).
4. *Ciobanul și măgarul său*, GAZ. TER., IX (1902), nr. 8, p. 3.
5. *Nu poți mulțumi pe toată lumea*, ALB. Buc., X (1907), nr. 36, p. 369.
6. *Morarul și măgarul*. Teodorescu-Kirileanu, *Povești populare*, p. 78.
7. *Despre cuptorul lui Nastratin Hoge* (T. Pamfile), „I. Creangă“, IX (1916), nr. 18, p. 224 ; republicată : „I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 7—8, p. 102 ; *Pov. pop. rom.*, p. 158.
8. *Pe placul tuturor*, ALB. Buc., XXII (1924), nr. 39—41, p. 622.
9. *Morarul și măgarul*, LUMEA COPIL., V (1926), nr. 230, p. 6.
10. *Gura lumii*, CĂL. GOSPOD., X (1931), p. 81.
11. *Gura lumii*, CĂL. CLUJ. ROM., XIII (1936), p. 94.
12. *Cuptorul lui Nastratin Hoge* (Ap. Culea), DOINA, I (1935—1936), p. 81.
13. *De cine să ascuți în drum ?*, CAL. FR. CAL., I (1938), p. 104.
14. *Gura lumii*, CAL. SAT., 1938, p. 136.
15. *Cuptorul lui Nastratin Hoge*, CĂL, IX (1940), fp.
16. *Să nu te iei după gura lumii*, ALB. Buc., XXXIV (1940), p. 54.

LEAC PENTRU VĂTĂMĂTURĂ SAU CUM ÎI DOFTORUL AȘA-I ȘI LEACUL

Cică un biet țigan se tăvălea cât îi prispa, de colo până colo ; îl alicnise iar o pîrdalnică de vătămătură și acum se zvîrcolea ca un șarpe ; aci se întorcea pe pîntece, aci pe o

coastă, aci se făcea cîrlig și tot nu se putea aciuiia... Numai iaca intră pe poartă păzitorii satului :

— Da ce te trudești așa, bade... ce ai pățit ?

— D-apoi ce să pățesc ?!... ia, am ridicat ieri la niște pămînt... și mi s-a burzului iar o pîrdalnică de vătămătură și acum mă rupe coala-n prag, ca cu cleștele, nu altceva ! Iacă de două zile nu mă pot mișca nicăiera... s-a dus biata femeie singură la muncă.

— Și nu i-ai pus nimica, nici un leac ?

— Apoi ce să-i pui ?... Orice i-ai pune, e tot degeaba... parcă-i pune la perete !... Îi știu eu hachițele ei ; pîn' nu și-o face praștia, nu trece ; iar dacă și-o face praștia ei, apoi — pe urmă — de-acolea se ostoiște ea singură, de bun proisul ei !

— Ei, ba taci bade... nu mai zice !... Iaca, să-ți aduc eu o buruiiană, care crește la noi prin staniștea vacilor, s-o plămădești cu rachiu și s-o bei... și dacă-i mai zice „vătămătură“ să nu-mi mai zici mie cum mă cheamă !... Iaca mă duc s-o caut ; crește la noi prin staniștea vacilor !

Peste puțin veni un căldărar de cei care umblă cu spoitul :

— Haoleu ! da să-ți aduc eu niște pilitură de aramă... s-o pui cu rachiu și s-o bei, și dacă-i mai zice „valeu !“ cât îi trăi... să mă huidui pe mine, na !...

Peste cităva vreme, veni un țigan fierar din sat :

— Toate le-ai făcut, da zgură de cea de la cujniță n-ai băut !... Cit ca aceea, sfîntă pentru vătămătură, nu mai este !... Iacă, să mă reped, să-ți aduc eu o bucățică !

N-apucă bine să iasă țiganul și numai că iacă popa al satului :

— Pentru vătămături, bre, e bună aghiazmă mare !... Trimite la mine o sticlută, să-ți dau eu olecuță... că știu eu bine că n-ai la casă !... Iacă de aceea vă osindește Dumnezeu !

— Ba să nu mai dea Dumnezeu să ai nevoie de doftori, părințele, că nici zahar nu-ți mai trebuie... cite leacuri am auzit eu pînă acuma pentru vătămătură : cum e doftoru, așa-i și leacul !

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 215—216.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4640 A. Este atestat în Muntenia.

[JUDECATA LUI SOLOMON]

Doi soți, neînțelegându-se în căsnicia lor, se hotărăsc să se despartă.

Neștiind cum să procedeze, cu cei trei copii ce îi au, se duc să ceară sfatul unei bătrâne mătuși. Aceasta le spuse că nu pot împărți trei copii și îi sfătuie să mai facă încă un copil, ca fiind patru, să-și ia fiecare câte doi copii.

Cu acest înțelept sfat al bătrânei mătuși, cei doi soți s-au împăcat.

Magazia de veselie, p. 40.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4641. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Judecată solomoniană*, CAL. ASOC., VII (1919), p. 172.
3. *Judecata lui Solomon*, N. C. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 4.
4. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 47—48, p. 12.
5. *Judecata lui Solomon* (A. Gorovei), CAL. PRIM., VII (1934), p. 12.
6. *Judecata lui Solomon*, SOL. III (1936), nr. 26, p. 3.

POVESTE

Doi călători, isprăvindu-și merindele, poposesc lângă un sat. Unul dintr-înșii rămâne de paza cailor, celălalt se îndreaptă spre o casă care se zărea în apropiere pentru a cere ceva de mâncare. Intrînd în casă vede o femeie, cu un făcăleț în mînă, care își judeca bărbatul cu răstiri, cu grai semeț, astfel că bietul om, de frică, ajunsese chiar sub pat. Călătorul începe a muștra femeia. La urmă cerîndu-i mâncare dînsa îl dă pe ușă afară zicîndu-i:

— Dacă ai fost cerșetor,

Ce ai venit la casa mea să te faci judecător.

Se întoarce omul nostru plouat, la locul unde își lăsase tovarășul, și-i povestește întîmplarea. Al doilea călător plecă la rîndul său făgăduind că va fi mai priceput.

În adevăr găsește și el femeia bătîndu-și, ocărîndu-și bărbatul, dar îi laudă purtarea și linguşindu-se pe lingă dînsa se întoarce la tovarășul său încărcat cu merinde.

— Iacă, prietine, zise, dacă știi cum să te porți

Bucățica chiar din gura lupului poți să o scoți!

Zanne, *Proverbele românilor*, I (1895), p. 561.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4642. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Cărăușii* (N. Mateescu), ȘC. Mod., II (1898), nr. 20—21, p. 165 (Movilița — Vrancea); republicată: GAZ. TRANS., LXI (1898), nr. 65, p. 6.
3. *Pățania lui Lă-mă mamă*, CAL. „I. CREANGĂ“, II (1912), p. 90.
4. *Cine știe vorbește, mănîncă pește*, DUM. POP., VII (1922—1923), nr. 16, p. 7 (Chilia — Olt).
5. *Ghidușul*, DUM. POP., XIV (1929), nr. 31—32, p. 7.
6. *Cărăușii*, A.I.E.F., i. 10861 (jud. Vrancea ?)

CUSURUL BĂRBATULUI

Fata era de măritat, ca poama cînd a dat în copt; flăcăul, de cînd îi lumea, trebuie să umble să-și caute o copilă și s-o ție de soție, că așa-i lăsat și de Dumnezeu care a zis că nu este bine să fie singur omul pe pămînt...

Și așa și unul și altul. Fata avea frică că nu s-a putea mărita, flăcăul că nu s-a însura. Trebuie să li facă altul tîrgui. Și s-a găsit. La o așa treabă, se găsesc oameni buni și miloși, că fiecare crede la o frumusețe de fată care se trece și la un voinic care trebuie să-și pună capăt dorului și frămîntărilor.

Numai că s-a întîmplat că, în satul din care vă spui eu istoria asta, fata și flăcăul pe care voiau neamurile și prietenii să-i înturluce nu se prea cunoșteau, adică spun minciuni, că fata îl cam cunoștea pe flăcău.

— Hai, fato, și ia-l pe Ghiță de bărbat că-i un om. așa de potrivit și gospodar, harnic și...

— Da, da, toate-s bune și le știu, dar...

— Ce dar, ce nu-ți place ?

— Vezi că are un cusur...

Uitai să vă spun, Ghiță ăsta era cam birjar de meserie. Scotea un ban, ducînd și aducînd la gară pe unul, pe altul, că satul era cam pe la un loc unde vinea lume multă pentru sănătate, un fel de băi. Neamurile nedumerite o întrebă :
— Ce-ai putut tu să afli de cusurul lui, cînd noi și n-am aflat nimic.

— N-ați fi aflat, dar eu am aflat, zise jalnic fata. Prea mînuiește bine biciul, de cîte ori trece, îl vād, și mie cusurul ăsta nu-mi prea place...

Și iaca, de ce nu cred să se fi făcut treabă. Fata își cruța pielea, că, de, cine știe cîte se pot întîmpla. Și-i bine să te păzești...

(P. Gh. Savin) DOINA Jor., II (1935), nr. 4, p. 52.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4643. Este atestat în Muntenia.

O FATĂ CUMINTE

Fiindcă ne-am luat a spune poloticuri, și alt meșteșug acuma n-avem, hai să o spunem și pe asta ! Erau doi frați flăcăi și la amîndoi le era dragă o fată dintr-un sat. Fata era cuminte și deschisă la mintea ei ; ei însă nu se potriveau : cel mai mare era mai a boalei adică, de, cum am zice, mai iute și mai rău ; în vreme ce flăcăul cel mai mic de vîrstă avea o inimă mai domoală și era mai bun. Deci după care să se ducă fata cea cuminte ? Că măritișul nu-i lucru numai așa, de bucheasve, ci, vorba ceea :

Cată bine ce iubești,

Că nu-i petec să-l cîrpești...

și dacă nu-i boldi ochii cît ești fată, și i-a scoate el pe urmă, sāraca, de-i zice : mamă, mamă ! Și vii curat la cuvîntul cela :

Făclia să-mi fie gata,

Cînd mi s-a deschide poarta...

Dar noi să zicem : ferească Dumnezeu de așa întîmplări pe toată lumea și pe puiul cel de șarpe ! Și iaca, și mintea omului mult ajută. Că fata noastră s-a făcut cerșetoare : cu funingine pe obraz, cu desagi în spinare și cu niște clampuci rupți în picioare, arăta bătrînă și prăpădită de tot. Vine ea așa la casa

flăcăilor celor doi. În seara aceea era acasă numai baba, mama lor.

— Bună vremea la d-voastră !

— Mulțămesc d-voastră ! răspunde baba.

— Mă rog, faceți-vă pomană și o milă c-o calică și-o păti-mașă... Îs înghețată de frig și obosită... Primiți-mă să mîn la d-voastră...

— Hei ! bucuroasă te-aș primi, draga mea, dar am un flăcău — cel mai mare — și, arțăgos cum îi, să ferească Dumnezeu cînd vine ! Nu caută : de-i om de casă, de-i străin, ci trîntește și izbește ca nebunii ! zice baba.

— Lasă-mă, mă rog, cum a fi, face cerșetoarea. M-oi oploși și eu lingă cotruță, ia, acolo... Știu că n-are să mă omoare !...

Se culcă fata lingă cotruță. Numai ce, pe la o vreme de noapte, vine flăcăul cel mare ! Izbește, trîntește, încoace, încolo, ca omul beat și cu toane.

— Mîncare este, mamă hăi ? strigă el.

— Dragul mamei, ia și tu mămăliguță de pe fund și cu ce-a mai da Dumnezeu...

Mai mormăiește el ce mai mormăiește, mai dă vreo două-trei sudălni și caliceii celei ce dormea lingă cotruță, și, la urmă, a trebuit să ieie frumușel opaițul din ocnită, și tot atîngea, cogîlț ! cu stupușul de mămăligă !

Fata nu dormea și băga de seamă la toate. Așa că pe cel mai mare flăcău îl cunoștea ! Acuma, cum să afle ea cît poate și celălalt ?

Se duce într-o seară tot cu cerutul și dă să mîie la aceeași casă.

— Iraa..., draga mea, bucuroasă te primesc... Că în ia-sară nu-i acasă nebunul cel mare ; iar băietanul meu cel mic, numai Dumnezeu să-i deie norocire : tare-i blajin și bun la inimă. Că cel mai mare ai văzut ce ciine-i, mînca-l-ar raiul dumbră-vățului să-l mănînce !...

Fata s-a culcat tot așa lingă cotruță și holteiul cel mic a venit într-un tîrziu. În loc să huiască, precum făcuse celălalt, el, dimpotrivă, a trebuit să facă pe cerșetoare să se culce pe pat și, pînă n-a stat la masă cu dînsul, nu s-a lăsat !

Acum pricepe oricine că la joc avea copila ce rîde de cel mare, cu mămăliga în opaiț ; și cînd i-a venit ceasul, s-a dus după fratele cel blind și bun, ca o fată cuminte.

Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 35.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4644 ; cf. tip 4653. Este atestat în Moldova.

CUM TREBUIE SĂ FIE FEMEIA

Un om urit este însurat cu o femeie foarte frumoasă.

Pentru că singura fintină din tot satul se afla în curtea sa, el pretindea tuturor celor ce treceau pe acolo să-i spună cine-i mai frumos : el sau nevasta sa.

Dacă oamenii spuneau adevărul, le tăia capetele și le punea în vârful parilor de la gard.

Unui trecător, căruia îi pune aceeași întrebare, îi răspunde că nevasta este mai frumoasă, pentru ca astfel să-i placă soțului său.

Și bărbatul, mulțumit de răspunsul abil, lăsă să plece trecătorul sănătos, teafăr.

„I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 6, p. 173 (Frătăuții Vechi — Suceava).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4645. Este atestat în Moldova.

MINUNEA RESTEULUI

Soarele dăduse în asfințit, când un călător ajunsese într-un sat sărăcăcios ; și ca să-și urmeze călătoria, era peste puțină. De teamă a nu înnopta pe cîmp sau în vreo pădure, se hotărî dară a mînea noaptea aci și pentru aceasta trase la casa unui țaran.

— Bun găsit, vericule.

— Bun venit, jupîne.

După ce săteanul îl primi să mîie la dînsul, omul începu să se îngrijească oarecum de cină. Merindele le sfîrșise după drum ; prin urmare trebui să ceară a cumpăra de la gazdă. Dară care fu mirarea lui, cînd i se spuse că nu va putea găsi nici de unele, fiindcă erau prea săraci. S-ar fi lipsit el de cină : dară burta îi aducea aminte că de la nămiezi nu primise nici o hrană.

Se văzu dară nevoit a alerga la mijloace piezișe, și începu :

— Ziseși, neiculiță, că n-aveți nici de unele ?

— Așa, jupîne.

— Bine. Adu resteu încoa, că-mi fac eu de mîncare, acum.

Țăranul, curios, voind să vadă ce mîncare are să fie aceea din resteu, se grăbi a i-l aduce.

Pină atunci călătorul adunase niște rascote, surcele și așchii de lemne ce putu afla prin bătătură și ațîțase un focușor bu-nicel, puind și crăcanele. Țăranul sta și se uita, și din ce în ce nerăbdarea lui creștea.

Ceru iară călătorul o căldare cu apă și sare și o atîrnă de crăcane. Mai ceru o tigăiță, și o așeză și pe dînsa pe foc. Apoi, întorcîndu-se către țaran și țarancă care căscase gura la dînsul, zise.

— Ia vezi, mă rog, vrun pumn de mălai, așa, ceva n-aveți ? Că am să vă fac să vă cruciți.

Țaranca alergă, scutură desagii și aduse mălai ; după ce-l puse în căldare, călătorul mai adăugă :

— Ia vezi, așa, mă rog, nițel unt, cam așa, știi, întorcînd din mîna, fie oricum o fi.

Țăranul, din ce în ce mai curios, făcu semn femeii să caute, și după ce hodorogi prin toate ulcelele aduse și unt.

Pus și acesta în tigăiță, călătorul zise iarăși :

— Ia cătați acum doar de-ți da peste vreo două cuibare de ouă, c-am să vă fac ceva să se ducă pomina.

Femela sări și, scotocînd prin cotețe și prin cuibare, aduse patru ouă. Cum le văzu, călătorul zise :

— Așezați-vă acum, să vedeți minunea.

Ei zgîiră ochii mari, iar el mestecă mămăliga, făcu jumări și începu să mănînce.

— Da bine, jupîne, așa știam să facem și noi, zise țăranul, care înțelese că fu amăgit ; unde e minunea restelui ?

— Uite-o, răspuse călătorul, scoțînd un sfanț și punîndu-i în mîna.

(P. Ispirescu) *NAT.*, III (1884), nr. 563, p. 3 ; republicată : *Snoave*, p. 51 ; *CONST.*, II (1890), nr. 334, p. 2 ; *Poveștile unchișului sfătos*, p. 306.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4646 (A. Th. 1548). Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Ciorbă de topor*, *GAZ. TRANS.*, LVII (1899), nr. 18, p. 6.

3. *Borș cu topor*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 44.

4. *Minunea restelui*, *Pamfile, Cartea pov. hazlii*, p. 99.

5. *Borș cu cui de perete*, Pamfile, *Pov. pop. rom.*, p. 127; republicată : „I. Creangă”, XI (1918), p. 127.

6. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 51, p. 11.

[LA INSPECȚIE]

Se zice că un împărat oarecare, între alte procedări nimerite pentru binele patriei pe care o iubea din răsputeri, avea și mania de a umbla adeseori incognito, și mai mult singur prin diferite uliți și mahalale ale capitalei, de multe ori chiar și prin țară. Aceasta o făcea ca să știe cum petrece lumea mică, și ce se vorbește de guvern.

Într-o seară îmbracă el uniforma de simplu soldat și pleacă prin oraș. După o îndestulă preumblare, se băgă într-o cârciumă ; acolo găsi pe un soldat, îl complimentă și dorind a-i avea cunoștința, acela imediat își spuse numele, regimentul, compania etc. Asemenea și împăratul-soldat se recomandă, înșirind câțiva cai verzi pe pereți, cum neapărat, nici nu putea altminterlea.

Între acestea, împăratul-soldat porunci cârciumarului să aducă ceva cinste ca să trateze pe noul cunoscut. După aceasta dorind și adevăratul soldat să nu rămână mai pe jos, dar neavând nici spurcată de para în buzunar, chemă pe cârciumar la o parte, îl asigură cu fierul sabiei, cum obișnuit făcea totdeauna la nevoie, având de mai nainte lucrată o șindrila de lemn ca sabie, care putea să fie prinsă la mîner ; șindrila asta se păstra în acea cârciumă pentru astfel de nevoi. Prin urmare a fost posibil ca și dînsul să facă contratratație ; după care la vreun ceas se despărțiră.

Împăratul care observase bine cum se petrecu lucrul între soldat și cârciumar, în privirea săbiei, a doua zi, dis-de-dimineată ordonă șefului regimentului de care era pendinte compania unde se afla soldatul cu sabia de lemn, ca la 10 ore să fie cu tot regimentul la locul cutare, pentru ceva inspecție.

Cînd era tot regimentul la locul destinat, venind și împăratul, de îndată porunci să se aducă înaintea lui soldatul cu numele cutare, din compania cutare, ceea ce știa dînsul deja din seara trecută, și că odată cu cel numit să i se prezinte și pe soldatul ce s-ar fi nimerit la stînga lui.

Prezentîndu-se acești doi soldați, împăratul zise în auzul regimentului :

— În astă-noapte mi s-a arătat îngerul Domnului prin vis, și-mi porunci ca astăzi să pedepsesc cu moarte prin sabie pe soldatul care se va găsi în stînga soldatului ce mi l-a spus anume ; și călăul lui să fie acest din urmă. Deci poruncesc ție, scoate sabia ta și taie capul acestui fost la stînga ta, ca să împlinesc porunca lui D-zeu.

Condamnatul tremura văzîndu-și moartea cu ochii fără să știe pentru ce ! iar soldatul-călău, cam înțelegînd șiretenia împăratului, pune mîna dreaptă pe mînerul sabiei, și mai înainte de a o scoate, ridică ochi spre cer :

— Doamne al puterilor, a zis el, care ai făcut cerul și pămîntul și toate cele văzute și nevăzute, pricepute și nepri-cepute ; dacă acest om este vinovat morții, la care-l hotărîși prin visul împăratului meu, te rog fierbinte să-mi dai putere a-i lua capul dintr-o singură izbitură ; iar dacă este inocent, fă să se arate spre lauda Ta o minune cerească : ca scoțînd eu sabia aceasta, să se prefacă fierul ei în lemn.

Terminînd acestea, trage sabia cu eroism ; dar ce să vadă ! o sabie de lemn ; adică cea de la cârciumar, se-nțelege.

De o minune ca asta tot regimentul se cutremură, iar împăratul, care abia își ținea risul, încîntat de spiritul soldatului, îl luă cu sine la palat și-i porunci : ca spre a rămînea faptul acesta drept o minune de sus ; să nu descopere misterul acesta nimănui sub pedeapsă de moarte. Cît pentru acest priceput soldat, din cînd în cînd, a fost înaintat la ranguri înalte.

Wartic, *O sută una de mici istorii*,
p. 47.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4647. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Fă-o Doamne în lemn*. Popescu, N. I., *Basmе și Snoave*, p. 3.
3. *La inspecție*, CĂL., V (1929), p. 104.

POVESTE ADEVĂRATĂ

Povestea s-a petrecut aidoma, iar cel care mi-a povestit-o — un unchiș meșter la cuvînt de-ți uitai toate necazurile cînd

începea să povestească — era copilandru pe cînd se zvonise de isprava țiganului.

Într-un sat de pe valea Ialomiței, trăia de mult un boier — boier Băluță — stăpînul unei moșii întinse și bogate. În cuprinsul ei era și un heleșteu pe marginea cărui creștea păpuriș și în a cărui apă se cuibărise într-o seară un neam întreg de broaște. De cum da soarele în asfințit te asurzeau cu orăcăitul lor. Conacul moșiei era în apropiere de heleșteu.

Boier Băluță, un om uscățiv, cam bolnăvicios și ursuz din fire, suferea și de nesomn ; pune capul jos de cu seară și abia după miezul nopții dacă da ochii în gene. De aceea, de cum se însera, în jurul casei boierului se făcea o liniște ca de pustiu. Numai poporul de broaște nu ținea seama de tihna boierului. Azi așa, mâine așa, pînă cînd boier Băluță hotărî ca în fiecare seară un clăcaș să bată toată noaptea în apa lacului cu o prăjină lungă. Broaștele speriate fugeau care încotro dînd pace boierului. Veni rîndul și lui Ion țiganul — un zăplan de om, cel mai dezghețat din cortul țigăniei. Bătu țiganul cît bătu cu prăjina în apa lacului, dar de la un timp, ostenit cum era, ce se gîndi el, să nu doarmă din pricina unor broaște ! Își umplu traista, în care avusese de-ale mîncării, cu broaște, și apoi, legîndu-le de picior cîte o fișie de tei, le dete drumul în lac, una cîte una. Broaștele cu legătura alergau zănatice în toate părțile iar fișitul șuviței de tei speriau pe celelalte, care nu mai scoteau nici un orăcăit.

Și așa, țiganul, de cîte ori îi venea rîndul să „bată apa“ pentru odihna boierului, își vedea tihnit de somnul lui după ce lasă să se chinuiască vreo cîteva duzini de broaște.

Abia peste cîteva luni, după ce se răpuse boier Băluță, s-a aflat de isprava țiganului, care de data asta o nimerise.

DUM. POP., IV (1919), nr. 8, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4649. (A. Th. 1329 *). Este atestat în Muntenia

MOȘ LĂCUSTĂ

A fost odată un unchiaș. El se chema Lăcustă. Din pricina lui se făcuse vestit satul în care ședea : sfoară se dăduse în țară că Moș Lăcustă ghicește mai bine decît o vrăjitoare. El

nu pune oala goală la foc, nuiețuse de alun nici că se pome-nea pe la dînsul, el nu citea pe stele și nu scotea pe dracu din apă ca să-l întrebe cîte ceva, Moș Lăcustă nu-și vinduse sufletul satanei, nici nu-și bătea capul cu știința, și totuși ajunsese să se vorbească de numele lui peste nouă mări și peste nouă țări, căci era dibaci să ghicească și să facă pe oameni mai adesea să-și găsească lucrurile ce pierdeau.

Rareori putea cineva să vadă pe Moș Lăcustă umblînd ziua prin sat. Noaptea, deși umbla pînă-n revărsat de zori, dar se ferea să nu fie văzut, nici simțit de oameni. Și dacă venea nescine la dînsul dis-de-dimineată să-l întrebe de cîte ceva, trebuia să mai aștepte puțin, fiindcă Moș Lăcustă era obișnuit a se scula tîrziu.

— Moș Lăcustă, astă-noapte mi-a pierit văcșoara din coșar. Dumneata știi că asta ne este toată avuția. Ia caută în cărticica dumitale de vezi : nu spune ceva de dînsa ?

— Vino mâine de dimineată, îi răspunde Moș Lăcustă, și dacă voi afla ceva bun, îți voi spune. Totuși, fii pe pace, vaca ta nu se poate să fie pierdută.

A doua zi biata văduvă, căci văduvă era care venise la Moș Lăcustă să-l roage a-i ghici despre vacă, aducea ghicitorului ce putea și ea după sufletul ei : cîteva ouă, vreun pui sau nițel mălai, mulțumindu-i din toată inima, și spunînd că nu știe cum s-a întors vaca, căci dimineța a găsit-o în coșar.

*

— O pereche de bouleni am avut și eu, Moș Lăcustă, păcatele mele, și nu știu cine mi-au furat ori cînd eram la plug. Fă bine, moșule, te rog, și cată în cărticica dumitale de-mi spune unde să fie ei ?

— Ce smintit ești tu, mă ! Doară de lingă tine cum se poate să ți-i fure ?

— Apoi de, Moș Lăcustă, mă dasem nițel la umbră, săracul de mine, cînd m-am deșteptat, ia boii de unde nu e, am rămas cu carul în drum !

— Așa ți se cade, cînd se duce cineva la muncă, nu se culcă, că noaptea este destul de mare, mărire Domnului. Dar ia stai, ține-ți firea, nu te pierde ; adu zece bani și mă fac eu luntre și punte ca să nu-ți pierzi vitele. Cartea-mi spune că trebuie să fie închiși în oborul satului C... ; au făcut o mare stricăciune prin holde. Dacă te vei duce tu, nu scapi nici cu cămașa de pe tine.

Nu apunea soarele, și bietul om avea boii în bătătură.

*

Moș Lăcustă se deprinse din copilărie a sta deștept, pe cînd ceilalți dormeau. Era un șmecher de nu-i dai de căpătii : cunoștea pe oamenii buni de mîna numai după ochi, și-și alegea tovarăși pe sprînceană. Ei aflară un fel nou de negoț. Iacă de ce putea să ghicească. Soții lui puneau mîna pe cîte ceva, îl ascundeau și înștiințau îndată pe Moș Lăcustă. El, bun de gură și palavragiu de frunte, putea spune păgubașilor unde se află lucrul pierdut... pentru un dar de nimic. Așadar omul nu rămînea păgubaș de ceea ce pierdea, iar tovarășia era în cîștig, fiindcă nu băgase nici un capital în marfă.

Dar dacă se întîmpla ca vreun înțestat să nu voiască a face aliș-veliş la prăvălie, apoi lucrul cel pierdut se schimba pe bani tocmai pe unde cu gîndul n-ai gîndi, și acesta era tot în folosul tovarășiei.

*

Trei trimiși domnești se arată la casa lui Moș Lăcustă într-una din zile.

— Moșule, vestea despre numele tău a ajuns pînă la vodă Măria sa ne-a trimis să te aducem la Curte, ca să ghicești cine să-i fi furat piatra cea mare de smarald din coroana domnească.

— Dară bine, fraților, vodă n-are destui cititori de stele, care să-i ghicească ? Tocmai un biet unchiaș ca mine găsi să-i facă astă treabă, eu care îmi țin zilele de azi pînă mîne ? Cum o să ghicesc eu un lucru așa de mare ?

Moș Lăcustă se mai codi, mai șovăi, se mai suci, se mai întoarse ; dar îi pieri pofta de scăpare, văzînd că oamenii stăpînirii nu glumesc cînd sînt trimiși spre slujbă. Îl ridicară cu nepusă în masă și îl duse la curtea domnească.

*

— Moșule, îi zise vodă, mi-a pierit piatra nestemată ce împodobește coroana mea. Totă lumea zice că ești un ghicitor bun. Ia caută și spune-mi, unde aș putea să găsesc giuvaerul furat.

— Mare lucru ceri de la mine, măria ta. N-am ghicit de cînd sînt așa lucru scump. Cărticica mea îmi spune numai despre lucruri mici la preț. Măria ta ai nimeri-o mai bine dacă te vei duce la nescaiva zodiași sau vreo vrăjitoare.

— De azi în trei zile cer să afli unde se va fi găsinț piatra mea cea nestemată, căci dacă nu, unde-ți stau picioarele,

îți va sta și capul. Aici la curtea mea s-o gătit pentru tine o cămară, unde vei avea tot ce-ți va trebui.

*

Trist și pe gînduri, intrase la grije moșul. Îl frămînta mîntea, și nu știa cum să facă să scape de beleaua asta. Deodată intră la dînsul un slujitor domnesc, care-i aducea de ale mîncării. Moșul țintează ochii asupra lui, și după ce cumpăni din ochi cît îi plătește pielea, măsurîndu-l de sus pînă jos, zice : „unul“.

Asemenea făcu și cu cel ce-i aduse cina, zicînd : „doi“.

Moșul se ruga la toți sfinții și se făgăduia a le aprinde luminări și a da acatiste, de-l vor scăpa din astă nevoie.

A doua zi cînd îi aduse prînzul, făcu ca și la ceilalți, zicînd : „trei“.

La cină nu zăbovi și zise : „patru“.

*

Slujitorii domnești ținură seara sfatul.

— Ce vom face noi, zise unul, dacă moșul ne va da pe mîna lui vodă ? Avem să putrezim în ocnă, și încă de vom scăpa numai cu asta !

— Eu nu mai cutez să-i duc de mîncare, zise altul. Are niște ochi ca de dracu : se uită la om parcă vrea să-l cumpere. Nu e lucru curat cu moșul ăsta ! Mie mi se pare că are pe spiridușul.

— Ce bine spui tu, mă ! zise altul. Se uită la om parcă ar vrea să-l soarbă. Eu, cum am intrat și mi-am aruncat ochii la dînsul, am încremenit în loc. Apoi cînd am văzut că m-a cunoscut a fi și eu amestecat în furtul acesta și că pune la număr, parcă m-a bătut Dumnezeu.

— Apoi glasul lui, zise un al patrulea, te bagă în grozile morții. Iacă eu, cînd am auzit că mă pune la număr, după ce m-a descoperit că și eu fac parte din ceată, p-aci eram să cad jos. Tremuram ca varga.

— Dacă este așa, zise altul, să mergem la dînsul, mă, și să-i mărturisim tot adevărul...

— Ba încă, mai zise unul, să ne și rugăm de el să ne scape de belea.

Mustrea de cuget și faima cea mare a moșului îi făcură să-și piardă cumpătul. Frica de a fi descoperiți și gîndul de ce au să pătimească în urmă îi aduse la hotărîrea de a se mărturisi.

*

A treia zi, moșul văzu că intră la dînsul șapte slujitori domnești. El, crezînd că-i aduc vreo poruncă domnească, i se făcuse inima cît un poruce. Cînd ce să vezi dumneata? Unii îi așezau masa pentru prînz, iară alții îi dară în genunchi.

— Iartă-ne, moșicile ! Păcatele ne-au împins de am săvîrșit o așa faptă necuviincioasă. Noi am furat piatra nestemată ! Sintem șapte inși care știm de dînsa. Ți-am adus-o dumatăle. Fă cum vei ști, numai scapă-ne, rugămu-te, de urgia lui vodă. Cum ai venit aici, noi am simțit că o să ne ghicești, și d-aia am apucat înainte de am venit să ne mărturisim la dumneata.

— Vedeam eu, zise moșul, că voi sînteți băieți de treabă. N-am voit să vă pîrăsc la vodă, căci vă așteptam să mi-o aduceți. Dar frumoasă-i piatra, mă ! ați știut voi, pișcherilor, pe ce să puneți mîna !

Pe vremea aceea doamnele erau de față dimineața cînd se da de mîncare păsărilor din curte ; la cuhnia nu se făcea nimic fără știrea doamnei ; doamna sta la lucru cu fetele din casă.

Curtea dinapoi a lui vodă gema de păsări de casă. Moșul porunci slugilor să aleagă curcanul cel mai mare și mai însemnat și să-i vîre piatra pe gît.

Slujitorii făcură întocmai precum îi zisese unchiașul, și veniră de-l înștiințară de toate semnele curcanului.

Spre seară Moș Lăcustă fu adus înaintea lui vodă.

— Ei, moșule, astăzi sînt trei zile împlinite. Ia spune-mi descoperirile tale.

— Am citit cărticica, măriă ta, din scoartă pînă în scoartă. N-am găsit însă într-însa nimic care să-mi descopere un furțișag așa de mare.

— Hoția este tot hoție, îi zise vodă : ori fură cineva un ou, ori fură un bou.

— Cu toate astea, după chitirile ce am făcut între deosebitele furțișaguri, împrejurări și locuri de ascuns, dau cu socoteală că piatra mării tale trebuie să se afle într-un loc cald. Acel loc cald pare a fi acoperit cu fulgi și a se muta din loc în loc, de unde înțeleg că trebuie să fie înghițită de vreo pasăre. Ai păsări în curte ?

— Și încă multe, răspunse vodă.

— Să mergem acolo.

Vodă porunci găinăresei să aducă spre a trece pe dinaintea lor toate găinile, claponii, rațele, gîștele și alte păsări de casă. Moșul la fiecare rînd de păsări se uita țintă la fiecare și părea a se gîndi ; apoi printr-un semn porunca să le dea la o parte.

Veni și rîndul curcilor. Pe acestea zicea moșul că are să le cerceteze cu mai mare băgare de seamă, ca unele ce din firea lor au tragere de inimă către lucrurile sclipitoare, pe care le înghit cu lăcomie.

Cercetară pe fiecare în parte. În cele din urmă puse mîna pe curcan, ale cui semne i le făcuse cunoscute hoții.

— Acesta să se taie, zise Moș Lăcustă.

Porunca lui se împlini îndată, și în gușa curcanului se găsi piatra nestemată spre mirarea lui vodă, carele nu putu pricepe cum să stea atîtea zile în gușa lui.

Cu toate palavrele moșului, vodă rămase la îndoială și cugetă să-l pună și la alte cercări.

— Moșule, zise vodă a doua zi față cu mai mulți boieri adunați la curtea lui, am primit un plocon. Ghici ce era în sacul acela ?

Înmărmurit de teamă, moșul, neștiind ce să răspundă, zise din întîmplare :

— Aiti ! A intrat vulpea în sac !

— Bată-te sănătatea, moșule, zise vodă rîzînd, cum ai ghicit ?

Vinătorii curții prinsese o vulpe vie nevătămată și o adusesese lui vodă plocon într-un sac.

După-amiază preumblîndu-se vodă prin grădină, cu moșul după dînsul, era cu voie bună că-și găsise piatra nestemată. Deodată se repede și prinde un gîndac din iarbă.

— Ghici ce este aici, moșule ? zise vodă, arătîndu-i pumnul în care ținea gîndacul.

Moșul o băgase pe mîneacă de frică : lui îi era teamă să nu-i descopere viclen'ile.

— Ei, Lăcustă, Lăcustă ! ai umblat cît ai umblat, dară aici ți s-a îmfundat !

Vodă aruncă lăcusta din mîna, căci o lăcustă prinsese. Se miră oarecum de dibăcia lui de a ghici ; apoi, a doua zi, încărcat de daruri domnești, îl trimise de unde îl aduse.

*

Moșul era vesel că a scăpat cu fața curată, dară căta cum să facă să se lase de ghicit. Desfăcu tovarășia ce avea cu oame-nii săi și începu a lucra pământul ce-și cumpăraseră. Se gîndea și răzgîndea cum să facă să se uite numele lui de ghicitor. În zadar spunea verzi și uscate celor ce veneau să le ghicească, căci aceștia stăruiau și nu-i dădeau pace. Dacă văzu și văzu, pregăti lucrurile așa cum să scape de-o meserie care putea să-l ducă la pieirea capului.

Într-una din zile plecă la cîmp cu femeia, copiii și argații. El îngrijise a lua cu dînsul, fără să știe altcineva, tot ce avea mai bun și ochișorii de vulpe ce adunase într-o pungă. N-apucă să dezjuge, și văzu venind la dînsul doi săteni, strigînd :

— Sări mai iute, Moș Lăcustă, că-ți arde casa !

— Dați fuga, oameni buni, zise el, de-mi scăpați cartea de ghicit.

Se duse și moșul, dară alene. Cînd ajunse, casa era copleșită de văpaie, iară sătenii, cu toată hărnicia ce puseră, nu putură să-i scape cartea de ghicit. Moș Lăcustă nu se văita de alta, decît de carte. Fără carte, el nu mai ghici nimănui, dar putu apoi să trăiască în largul lui.

(P. Ispirescu) COL. TR., II (1872), nr. 21, p. 165.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 4650 (A. Th. 1641). Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Vulpea în sac* (I. C. Măldărăscu), LUMINAT., X (1889), nr. 30, p. 2.
3. *Popa Cărăbuș*, VOC. PUTNEI, 1891, p. 3.
4. *Păscălitorul*, GAZ. TRANS., LVI (1893), nr. 6, p. 4.
5. *Doctoru vrăjitor*, CAL. BASM., 1893, p. 66.
6. *Țiganul păscălitor*, Pop-Reteganul, *Povești din popor*, p. 93 (Brad — Hunedoara).
7. *S-a infundat vulpea în sac*, GAZ. TRANS., LXI (1898), nr. 118, p. 7.
8. *Cărăbuș* (I. Adam), FL. ALB., I (1899), nr. 11, p. 5; republicată : HAZ. SAT., I (1901—1902), nr. 1, p. 3; SOL. SAT., II (1913), nr. 17, p. 6; ALB. Buc., XLII (1939), p. 302; *Pe lingă vatră*, p. 66.
9. *Potrivire*, Adam, *Pe lingă vatră*, p. 137.

10. *Popa Greluș și vlădica*. Catană, *Poveștile Bănatului*, p. 35 (Caransebeș — Caraș-Severin).

11. *Povestea unui vrăjitor*, Catană, *Povești populare*, p. 2; republicată : ȚARA OLT., III (1909), nr. 32, p. 2.

12. *Învățatul Cărăbuș sau cizmarul doctor*. Marian, *Insectele*, p. 27.

13. (Fără titlu) Marian, *Insectele*, p. 27.

14. *Cărăbuș* (S. Fl. Marian), CAL. GOSPOD., II (1922), p. 53.

15. *Popa Cărăbuș. Oracolul*. Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 1256 (Botoșani — Botoșani).

16. *Popa Cărăbuș*. Florini, *Povești*, p. 3; republicată : LUMINA, V (1909), nr. 26, p. 2.

17. *Cărăbuș ghicitorul* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 280; publicată : *Firișoare de aur*, p. 46; LUMINIȚA, III (1937—1938), nr. 3, p. 24.

18. *Der Zigeunerpfarrer*, P. Schullerus, *Archiv des Vereins*, p. 543.

19. *Preotul ca păscălitor* (S. Moldovan), CĂL. POP., 1907, p. 50.

20. *Ghioroc*, „I. CREANGĂ“, IV (1911), nr. 7, p. 196 (Zlătărei-Vilcea).

21. *Popa Cărăbuș*, BABA SAT., IV (1911), nr. 15, p. 1.

22. *Vrăjitorul iscusit*, Furtună, *Vremuri înțelepte*, p. 28 (Minăstireni — Botoșani).

23. *Cărăbuș*, DUM. POP. III (1918—1919), nr. 21, p. 3.

24. *Soldatul Cărăbuș*. Popescu, N. I., *Basmе și snoave*, p. 69.

25. *Cărăbuș ghicitorul*, ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 11—12, p. 134.

26. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 16—19, p. 13.

27. *Ghicitorul năzdrăvan*, Murnu, *Poveștile Pindului*, p. 89.

28. *Zodiacul*, A.I.E.F., i. 11287 (Cerișor — Hunedoara).

29. *Pătru Șarpe și Ion Leneșul*, A.I.E.F., i. 11276 (Cerișor — Hunedoara).

30. *Petru Șarpe și Ion Leneșul*, A.I.E.F., i. 11310 (Cerișor — Hunedoara).

31. *Cu țiganul păscălitor*, A.I.E.F., i. 13248 (Fundu Moldovei — Suceava).

32. „*Un împărat și-a pierdut verigheta*“, A.I.E.F., i. 18192 (Albești — Argeș).

33. *Cizmarul ghicitor*, A.I.E.F., i. 18025 — Albești — Argeș).

GHICITORI ISCUSIȚI

A fost odată trei frați cărora, după moartea tatălui lor, nu le rămăsese avere decît un cal — și acela nu tocmai strașnic.

Totuși, cei trei frați lucrau cu calul acesta și își câștigau de bine, de rău, piinea de toate zilele.

Într-o dimineață însă, s-au pomenit cu calul furat. Fără să stea și să-l caute, se duseră la împărat, căci pe vremea aceea împăratul făcea dreptatea la toată lumea, și i se plinseră că peste noapte cutare vecin le-a furat calul.

— L-ați văzut când l-a furat? îi întrebă împăratul.

— De văzut, nu l-am văzut, îi răspunseră ei, dar am ghicit numaidecît cine e hoțul.

— Mi se pare că vă cam lăudați, le întoarse împăratul vorba. Să vedem, sinteți într-adevăr așa de deștepți?

Porunci să i se aducă trei lăzi închise.

Într-una din lăzi pusese o portocală. Arată lada fratelui celui mai mare și-i zise :

— Ghici ce e în lada aceasta ?

Omul se uită bine la ladă și zise :

— În lada aceasta e un lucru rotund și plăcut la gust.

— Ai ghicit destul de bine, făcu împăratul care, luînd a doua ladă, întrebă pe fratele mijlociu :

— Poți să ghicești ce e în lada aceasta ?

Se gîndi puțin și fratele acesta și răspunse :

— În ladă e un lucru cu colțuri și de mare folos.

— Așa este, îi întări vorba împăratul din ce în ce mai mirat. În lada aceasta am pus o carte.

— Dar ce este în a treia? întrebă acum pe fratele mai mic. (În lada aceea împăratul închisese o lăcustă.)

— Ce a fost nu mai este, îi răspunse mezinul.

— Cum nu mai este? întrebă din nou împăratul.

— A ieșit, a sărit și a zburat, făcu cel întrebat.

În adevăr, împăratul deschise lada și văzu că lăcusta zburase.

Foarte mulțumit de deșteptăciunea lor, împăratul porunci să li se întindă o masă și să le dea de mîncare. El însă se ascunse într-o odaie de alături, de unde putea să audă ce își vorbesc cei trei frați între dîșii.

Șezură la masă, dar fratele cel mai mare, cum duse o bucătică de piine la gură, zise :

— Piinea aceasta miroase a om mort.

— Iar carnea miroase a carne de ciine, făcu al doilea frate.

— Astea nu-s nimic, grăi la rîndul său fratele cel mic, dar să vă spun eu ceva frumos de tot :

Împăratul e pui de țigan !

Împăratul auzi cuvintele din urmă, se duse numaidecît la maică-sa și-i zise :

— Mamă, de ce nu mi-ai spus pînă acum că eu nu sînt de neam împărătesc, ci sînt fiu de țigan ?

— Dintru început maică-sa nu vroi să-i spuie că așa este, dar la urmă de tot mărturisi și ea zicîndu-i că adevăratul ei copil murise îndată după naștere și că chiar în ziua aceea a luat copilul și l-a crescut ca pe un adevărat fiu. Acest copil pe care l-am alăptat și l-am crescut ești tu, dragul meu.

Ce s-a întîmplat pe urmă? Împăratul a rămas împărat mai departe, dar celor trei frați nu le mai dete drumul, ci îi făcu sfetnicii săi de care nu se despărțea nici ziua, nici noaptea.

LUMINIȚA, III (1937), nr. 7, p. 20
(Brăila — Brăila).

Vezi *Tipol. bibl.*; tip 4650 A. Este atestat în Muntenia.

CUM SE FAC VRĂJITOARELE

Într-un sat din mînecatu Oraviții erau doi frați dintre care ăl mai mare era bogat și făr' copii, iar ăl mai mic sărac și plin de copii. Ei trăiau bine întrolaltă, dar ăl sărac, măcar că era lipit și de foame și de sete, tot nu-i pica lui la socoteală ca să cerșească ceva de la frate-so, și dacă asta totuși se-ntimpla, apoi căuta ca să-i răsplătească facerea de bine cu ascultatul.

Dar s-a dus vremea de s-o murit fratele ăl mic, și biata lui văduvă, n-avînd încotro, fu silită să ceară ajutor de la cumnatu-so, că altcum pierea de foame cu copii cu tot. Cumnatu-so, ce este este, le și dete o vreme cu știrea și fără știrea muierii, dar, să stăm strîmb și să vorbim drept, fie omul cît de darnic și de cu inimă bună, totuși de la o vreme ți se pune pe inimă și-ți vine de-ți scapă și vorbe fi-cum, îți trece gura pe dinainte — Dumnezeu să mă ierte — de-ți vine să dai dracului și milă și miluit.

— Mai dă și tu din mîini, nu-mi tot veni pe cap, că nici la mine nu-i izvor, zise odată, către biata văduvă cumnatu-so, cînd îi veni s-o miluiască iară cu ceva, cînd adecă-l aflase în niște pîncuri posomorite.

— Dar unde să mă duc și ce să mă fac, săraca de mine, învață-mă că te-ascult !

— Fă-te vrăjitoare ! îi zise cumnatu-so cam din glumă, cam din loatcea !

— Dar cum să mă fac vrăjitoare, că nu-s haluită ca vrăjitoarele de sfintele miluite ?

— Ei, dar tu crezi că vrăjitoarele îs haluite de miluite ? Alea-și bat capu cum pot trăi ușor, nu ca tine s-aștepte să-ți pice mură-n gură gata.

— Nu fie grăit ! Dar n-ai văzut tu mai anțirț pre PISOANIE în prăvălie la Rusalie cum o scutura miluitele, cum întorcea ochii pe dos, apoi îi ținea stîlp la cer, cum vorbea cu morții și, cînd îi puneau muierile crițari și livre pe piept, cum le spunea de bine la fiecare ce-o dat de pomană morților lor, le spunea la unii că-s în rai, la alții că-s la munci — altuia că are să muncească 100-de ani pentru ce-o drăcuit pe mumă-sa și că nu se scapă de muncă pînă nu-i face popa 20 de liturghii, altu c-o blestemat pe popa și trebuie să-i citească cincii molitve de iertăciune și 5 sărindare în 5 ani și mie mi-o spus că bietu Ion al meu — frati-to — n-are turcităle de peste an. Nu zău, nu ! că nici noi n-am avut ce mînca după moartea lui, și n-am avut să-i dăm de pomană.

— Ian taci cu fleanca ta, nu mă ameți cu flecăiturile tale ! Poate că tu crezi că miluitele i-or spus ei năroziile alea ; muieră, muieră ! crede toate flanzușile. Ian ascultă-mă ce-ți spun eu : fă-te vrăjitoare, și vei vedea c-o să trăiești ca și-o doamnă ! Acuși îs Rusaliile aproape, cînd or juca Calucenii în jocul mare, du-te te uită la ei, și cînd o fi mai multă gianie, fă-te că ai căzut pe spate în mijlocul prăvăliei, fă-te cliențită cum ai văzut pe PISOANE făcînd. Io m-oi căuta să mă apropii de tine, te-oi striga, te-oi scutura de ce pomenesc, dar tu te fă că bulgnești cu morții și vei vedea c-or vini și la tine muieri ca la PISOANE. Că ce și-o dat fiecare de pomană cred că vei ști bine, c-ai fost pe la toate pomenile de cînd o murit frate-mio !

— Aia oi ști, dar nu știu nici o boană de descîntec, apoi știi că pri la vrăjitoare vine gianie de să le descîntece, ce-o face atuncea ?

— Mare lucru ! Dar care vrăjitoare o știut la început. Toate or furat cît descîntec de la una, de la alta, că îi fi auzit că descîntecul furat îi de leac. Așa vei face și tu. Ceri p-un vâtrai cît jăghiu, pui tămîie pe el, îți faci cruce și începi cam așa : „Amin, amin, descîntecu Maichii Vineri, plecatu-o lupu pe cărare cu coada-ntre picioare, pe patru picioare“, apoi bol-

borosește mereuț fiecă-ți pică-n cap, știi, cum fac toate vrăjitoarele mincinoase, mai caști, mai faci cruce și așa...

Biata văduvă se gîndi, se scotoci pîn-ajunse a oțări că D-zeu e mai cinstit a celui, decît a cerși, și-și propuse să se facă vrăjitoare.

La Rusalie vin Călucenii. Stanca noastră — c-așa o chema — după ei, și jucă cu ei, la crucea drumurilor și unde erau poftiți, făcea adecăte ce nu fac muieri sănătoase, și prin asta atrase încă de timpuriu privirea lumii, așa că lumea începu a vorbi că „Stanca nu-i în toate apele“. Dar cînd o văzură în prăvălie în jocul mare lungită pe șele cu ochii stîlpiți și o auziră bulguind cu morții și că cumnata ei în taină se trudește s-o deștepte, auzi muierile zicînd :

— Am văzut, că n-o să-i fie bine, săraca, or haluit-o miluitele, ian hai să ne spună ce vede despre morții noștri.

Și Stanca spunea tot ce știa și cum știa mai bine, așa că toate muierile se mirau și se crucisau de spusele ei. „Ca D-zeu, așa de bine vede tot, tot m-o pus ce godge am dat de pomană. Nici n-am mai văzut așa vrăjitoare bună, un miel am minit mumii de pomană, și aia o văzut.“

Atîta o mai trebuit și lumea o ocolea de erau la ea ca-n tîrg cu întrebările, cu bani, și pe fiecare-i îndestula și îi spunea ce i-o dat mortului de pomană. Mai bine spunea de morții alor oameni carii or dat toate de pomană copiilor ei. Alora — le zicea Stanca — nu le lipsește decît sărindare în biserică.

Cînd fu la giungie, Stanca noastră ostenise de-atîtea proccii și zise că nu se mai vede pe lumea aialaltă, dar care mai are voie să le spună, să-i aducă acasă o țoală a mortului ca s-o pună peste noapte sub căpătii, și miine li-o spune ce-o văzut. Cînd dete să se scoale, nu putu pînă nu o rădicară niște vecine ale ei, care o și duseră pînă acasă de subsiori.

După ce ajunse acasă își numără venitul, se bucură văzînd că are destul de trai cu casa și gloata ei, pe-o lună. D-aci înaintă nu trecu zi de la D-zeu să nu vină cînd unu, cînd altu, ca să-i dea în semn ori să-i întoarcă, să-i facă apa de dureri etc. Iar regulat, în toată săptămîna de 2 ori făcea cinstele albe, de 2 ori cinstele negre pentru care, afară de pui ori puică, făină, unt, linguri, pară, 9 bani ș.a., știind-o muierile că-i săracă, îi mai aduceau una cîte-o păsulie, alta cîțiva crîmpei, lapte și alte legume, așa încît în scurtă vreme se scapă de toate nevoile și ocările.

Destul că se zgogi că la toți căroră le-a descîntat în ziua cînd a căzut li-o fost bine, și prin asta i-o mers vestea în tot

mînecatul nostru, ba și peste hotare ; și nu era beteag care să nu vină la vrăjitoarea Stanca să-i descinte.

Vestea Stanchii se lărgi ca fulgerul și ea vindeca și chiar și bătrîn și orb și șchiop ; așa după vreo 2 ani se-ntîmplă că cumnatul ei — omul ei bogat, s-o-necat c-un os. Chemat-a doctori, adus-a vrăjitori din lume, din țară, dar toate în zadar, osu nu l-or putea scoate din gîrclian.

— Cheamă pe noru-ta, îi ziceau muierile, că D-zeu de iastă știutoare peste ea, și vei vedea că deloc îți trece.

Dar putea el, Doamne, să cheme pe noru-sa cînd știa că el a învățat-o să se facă vrăjitoare ca să se scape de ea ? ! Se-nțelege că d-asta nu știa nici muierea lui și d-aia și ea stăruia una ca s-o cheme și s-o cheme.

— Chemați-o, zise omul, gîndind în el, că cine știe, poate o mai fi furat vreun descîntec de la vrăjitoare și ala știe și el că-i cu leac.

Stanca noastră nici n-aștepta s-o cheme de două ori, ci veni îndată, dar spuse cumnatului la ureche în pat, că ea zău nu știe mai mult decît o-nvăța-o el.

— Nu face nimic, descîntă tot ce știi, zise beteagul.

— Aduceți cît junghi pr-un vătrai și puneți cîtă tămîie, prorunci ea. Își făcu cruce, luă vătraiul în mînă, ocoli peste cumnatu-so cu el, căscă o dată țapăn și începe tare : „Amin, amin, descîntecu Maicii Marți (că era marți), plecat-o lupu pre cale, pre cărare, cu coada între picioare, pe patru picioare“, apoi începu a trondorosi și alte vorbe ce-i pica în minte.

— O ! ho ! ho-ho ! începu a rîde în hohote cumnatu-so, beteag cum era, pentru că n-auzise alte vorbe decît care a învățat-o el ; dar, cu rîsu ăsta care era de la băierile inimii, îi țîșni și osu din gură și așa se scîpă de moarte.

— No ! ai văzut că n-am mințit, ziseră atunci vecinii ce sta cu gurile căscate prin sobă.

— Văzut, zău, văzut ce n-aș mai fi crezut !

GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 204, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4650 B. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Maria descîntătoarea*, F. POP., X (1901), p. 617.

3. *Un descîntec bun*, F. POP., XII (1903), p. 197.

4. *Boierul și baba* (N. V. Hodoroabă), „I. CREANGĂ“, XII (1919), nr. 1, p. 15.

5. *Taina descîntecului* (P. Gh. Savin), CULT. POP., I (1921), nr. 35, p. 4 ; republicată : *Snoave*, p. 89.

6. *Boierul cu baba cu descîntecele*, „I. CREANGĂ“, XIV (1921), nr. 4, p. 59.

7. *Baba Călinușa*, Novacoviciu, *Din comoara Banatului*, p. 83.

8. *Descîntătoarea*, CAL. ZIAR. ACT., II (1936), fp.

[FATA VĂDANEI]

Niște pețitori se duc la pețit la fata unei vădane, care era tare harnică și frumoasă, dar cam cu totul. În vremea cînd au stat ei la casa vădanei și au ospătat, fata, ridicînd un scaun, scăpă un vînt rău ; ea-i spune tare :

— Ei... hai, du-te naibii.

Mama fetei se roși cum îi racu de rușine și, cînd pețitorii porniră de la casa ei, le dete un val de pînză, cu rugămîntea să tacă, să nu mai ducă vorba de prostia fetei și-n alte părți. Fata era pe-afară, la treabă, cînd mă-sa dădu vâlul de pînză pețitorilor. Cum intră în casă, mama îi trage o cheptănătură bună, pentru rușinea ce-a făcut.

Fata se făcu foc cînd aude că mă-sa a dat pețitorilor un val de pînză și, ieșind afară, fuga după pețitori, și cum îi vede le strigă :

— Bădișorilor, bădișorilor !... Stați vă rog oleacă ; în valul de pînză ce v-a dat mămuca este un acușor cu care m-am învățat a coase ; stați vă rog să mi-l iau.

Oamenii scoaseră din traistă valul de pînză și-l dete fetei să-și ieie acușorul. Cum pune mîna pe val, îl sărută de vreo trei ori și zice, fugind :

— Lăsați-l la mine, bădișorilor, că multe tirlăite și fisuite am dat eu pînă l-am văzut în ladă.

Și pe ici și-e drumul, duduță.

Pețitorii, văzînd în fapta fetei istețime și tragere de inimă la gospodărie, se întoarseră înapoi, logodiră flăcăul cu fata, și peste două săptămîni nunta juca în bătătură.

„I. CREANGĂ“, XVI (1921), nr. 7, p. 100.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4651. Este atestat în Moldova.

PEȚITORII

Se povestește că era odată într-un sat o fată deșteaptă, bogată și harnică. Vestea despre dînsa se dusesse pînă peste nouă sate și mulți gospodari ar fi vroiti ca s-o aibă noră. Ajunseră de se certau flăcării pentru dînsa; ba se mai păruiau cîteodată. Unii ar fi luat-o în căsătorie pentru hărnicie; dar cei mai mulți de dorul bogăției.

Într-o zi se duse la fată doi flăcăi s-o pețească, și, care va avea norocul, s-o ia de nevastă. După ce stătură de vorbă, de verzi și mărunte, unul se sculă și se duse de bău apă, zicînd :

— Bună-i apa după friptură !...

Sculîndu-se, se duse și al doilea de bău apă, zicînd :

— Bună-i apa după brînză !...

Așezîndu-se apoi pe scaun zise :

— Cinstiți gospodari, fiindcă se face seară, întrebați-ne la ce-am venit !

Tatăl fetei le zise :

— Spuneți-ne, că sîntem bucuroși să v-ascultăm !

— Apoi noi am venit să facem treabă și să vă furăm fata !

— Bine, zise tatăl ei, sîntem bucuroși, numai să veniți duminica viitoare.

După ce mai stătură apoi de vorbă, își luară rămas bun și plecară veseli înapoi, că n-au umblat degeaba.

La vreo două zile după aceea, fata, cu voia mă-sei, se prefăcu într-o cerșetoare și plecă să vadă cum stă fiecare.

S-a dus mai întîi la cel cu friptură. Bătu la poarta lui și ieși din casă o femeie bătrînă. Ea, cum o văzu, îi zise :

— Bună seara, mătușică !

— Bună seara, mămucă !

— Fie-ți milă și pomană și primește-mă în seara asta la dumneata ca să dorm.

— Vai, draga mămuchii, te-aș primi, dar am un băiat rău, ce-i dus la pădure și cînd o veni te-a bate și te-a da afară.

— Eu nu mă supăr, mătușică, numai primește-mă, că oi sta și eu într-un colț și ți-a fi pomană !...

Bătrîna, fiind bună la suflet, o primi în casă, ca să doarmă peste noapte la ei. Scoase o turtă din cenușă de pe vatră și i-o dădu s-o mănînce. Dar n-avu timpul să îmbuce o dată, de două ori din ea, că veni și băiatul cu lemnele de la pădure. Și după ce dejugă boii și cum intră în casă, și-ncepu a sudui.

Fiindu-i foame și cum nu găsea ce să mănînce, se duse la covată și începu s-o radă de firimituri și să le mănînce.

Ea puse în acest timp turta în traistă și plecă din casa lui, lăsîndu-l suduind și ocărînd.

Apoi, ea s-a dus la al doilea flăcău : la cel cu brînză. Bătu și la poarta lui. Îndată îi ieși înaintea mama flăcăului și o chemă în casă. Cum tocmai ai casei se așezau la masă, îi dădu și ei un scaun să mănînce cu ei. Mîncară bucate bune, printre care era și brînză. Flăcăul era îmbrăcat frumos și era cuminte, liniștit.

După ce stătu la masă, îi așternu un pat curat, unde îi spuse să se culce.

A doua zi, dis-de-dimineată, cînd fu să plece, îi dădu brînză, slănină și piine, ca să aibă ce mînce pe drum.

Ea, ducîndu-se acasă, povesti totul mamei sale.

Venind duminica, amîndoi pețitorii veniră la fată, după cum le fuse vorba. După ce mai vorbiră, cel dintîi, ducîndu-se să bea apă, iarăși zise :

— Bună-i apa după friptură !

— Ba bună-i apa după răzătura din covată !, îi răspunse fata. Apoi fata îi arătă turta de la maică-sa. El, văzînd că fata îl cunoaște cine este, îi fu rușine și nu știu cum să plece mai repede.

Rămase numai flăcăul cel cu brînză, care luă în căsătorie pe fată. Și au făcut o nuntă mare și frumoasă, de se duse vestea peste nouă sate.

ALB. Buc., XXXVII (1934), nr. 27,
p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4653; cf. 4644. Este atestat în Muntenia.

DE UNDE, ȘI UNDE, ȘI CUM, ȘI CÎTE ?

Un cioban iernase cu oile, și prin prier se ducea cu tot tîrlanul la livedea cu iarba verde, și, pentru că era departe pînă acolo, fu nevoit a trece prin multe sate. Pe cînd trecea printr-un sat, tot cîntînd vesel din caval, iată că iese dintr-o cîrciumă logofătul satului, și cum acesta era cu chef, se legă de cioban, închipuindu-și că ciobanul o să fie prost, și îi zise :

— Măi ciobane !... De unde, și unde, și cum, și câte ?
Ciobanul se întoarce către el și, clătînd din cap, răspunde foarte vesel :
— Ghin de la cantina cetate și merg la verdea livade ; cinci sute am și Toader mă cheamă !...
— Iar logofătul, înfundat, rămase cu ochii blejdiți și înghiți gălușca.

Popescu Ciocănel, *Brașoave*, p. 27.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4654. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) „I. CREANGĂ”, V (1912), nr. 12, p. 383 (Valea Hogeii — Bacău).
3. *Întrebare și răspuns*, Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 34 ; republicată : NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 34, p. 555.
4. *Întrebare și răspuns*, CAL. BIH, III (1924), p. 118.
5. *Întrebare și răspuns*, GRAI ROM. II (1924), nr. 21, p. 4.
6. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM, III (1928), nr. 35, p. 13.
7. *Întrebare și răspuns*, Sudișteanu, *Din satul lui Cremene*, p. 29.
8. (Fără titlu) PRIM., IX (1929), nr. 4, p. 3.
9. *Cioban deștept*, SAT., V (1934), p. 20 (Oancea — Brăila).
10. *Întrebare și răspuns*, BUCIUM., IV (1936), nr. 2, p. 4.

TU SĂ PLĂTEȘTI, AGĂ, CALUL

Cică, pe cînd era turcul stăpîn în țara noastră, venea primăvara, venea aici și toamna pleca în țara turcească.

Unul a avut un cal bătrîn, și el, ca să nu-l mai ducă acasă, nu l-a mai dus.

Bieții oameni mureau de frică c-o să moară cum a și murit ș-a zis :

— Dac-o muri calul ce facem noi, agă ?

Turcul a spus : „Ce, să-l plătească cine-o spune c-a murit“.

Primăvara, cînd a venit turcul, ei au fost tremurînd toți de frică, c-o să-i puie turcul să plătească calul.

Unul bătrîn — tot vorba ăluia că cine nu are bătrîn să-l cumpere, a spus :

— Să tăceți voi, să nu vorbiți nici unul cu turcul, cînd o întreba de cal.

A întreat turcul cum a venit în sat, adunînd pe oameni : calul, mă, ce face ?

Unchiașul a răspuns :

— Calul e bine, e la iarbă pe cîmp.

— Ia să-l aduceți încoa, să-l văd, a zis aga.

— Păi, nu-l putem aduce agă, că a umplut cîmpul : picioarele sînt încolo, capul încolo, trupul încolo.

— Bre, cum spui tu, a murit calul.

— Tu să-l plătești, agă, calul, că tu ai spus c-a murit.

Și așa, cu bătrînul, au scăpat oamenii de așa satara belea ce le căzuse pe cap.

Tuțescu, *Din văi și vilcele*, p. 51 ; republicată : AMIC. COPII. I (1925), nr. 13, p. 14.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4655. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Calul prințului*, NEAM. ROM. POP., XI (1923), nr. 11, p. 216 (Tg. Neamț — Neamț).

3. *Calul prințului*, VEST. SAT., XI (1923), nr. 13—14, p. 7.

CEI ȘAPTE PURCEI

Un plugar intră odată și el în căfană, unde mîncă și bea domnii, și ceru de mîncare. Înainte de a mîncă, plugarul, ca un creștin adevărat, se ridică, își făcu sfînta cruce și zise *Tatăl nostru*. La asta, niște domnișori, ce erau cu mîncarea la masa vecină, începură a se înfoia de rîs și unul îi zise așa, în batjocură :

— Iacă, noi, bădicule, mîncăm și fără să mai facem mătăanii și cruce, și încă nici unul nu ne-am înecat.

— Hei, hei, domnișorilor, răspunse plugarul, și eu am acasă 7 purcei și cumu-i slobod din cocină dau năvală la lăturar și încă nici unul din ei nu s-a înecat cu lăturile.

LUMINA SAT., II (1923), nr. 10, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4656. Este atestat în Transilvania.

[CUM AI IEȘIT DUMNEATA DE AICI ?]

Ajungînd un țaran în capitală, stînd locului, se uită uimit la o casă frumoasă. Trecînd pe lîngă dînsul un domnișor, îl întrebă să-i spună ce casă e aceea. Domnișorul, voind să-și ridă de țaran, îi răspunse :

- Acesta e grajdul pentru măimucele regelui.
- Și cum ai ieșit d-ta de aici ? îi replică săteanu.

CAL. ROM. Car., XIV (1902), p. 158.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4657. Este atestat în Transilvania.

[„BOII“ ȚĂRANULUI]

Un țaran venea pe Calea Victoriei, cu biciușca în mîină, și căsca gura pe la vitrinele magazinelor.

Doi tineri, văzîndu-l și voind să-și facă de petrecere, unul din ei îi zise, cu scop de-ai atrage vreo neplăcere :

— Mă române, îți dăm doi franci să mergi pe pod strigînd cum strigi cînd mîni boii.

Țăranul se gîndi, apoi zise :

— Bine, domnișorilor.

Tinerii îl luară între ei, iar țăranul începu să strige : „Hăi Plăvan, cea Boulean, hăis, cea !“

— Mai tare, mai tare, îi ziseră ei.

— Hăi Plăvan, cea Boulean ! zise țăranul cu glas mai tare.

— Ei, apoi nu ți-am dat 2 franci pentru asta ; vorba a fost să strigi tare.

— Ei, domnișorilor, dar cum vreți să strig cînd sînt pe lîngă boi ?

CAL. L. CULT., I (1894), p. 125—126.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4658. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. „Boii“ țăranului, DUM. POP., IX (1924), nr. 37—38, p. 7.

3. „Boii“ țăranului, CAL. ȚĂR. BOT., III (1937), p. 73.

O PĂCĂLITURĂ

Un domnișor a vrut să-și bată joc de un plugar român, deci îi zise :

— Bade ! boii d-tale amîndoi sînt de o parte ?

— Căci am numai doi, dar dacă d-ta vei sta lîngă ei, atunci unul nesmintit va vii în mijloc.

CAL. UMOR., II (1866), p. 28.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4659. Este atestat în Transilvania.

RĂSPUNSUL UNUI ȚĂRAN

Doi tineri întîlnind pe un țaran hotărîră a se amuza pe socoteala lui. Ei îl împresurară și unul din ei îl întrebă :

— Ia spune-mi, amice ?

— Ce poftiți, domnișorule ?

— Ești un prost sau un măgar ?

— Zău ! răspunse țăranul cu sînge rece, nu știu bine ce sînt, dar ceea ce știu de sigur este că mă aflu între dînșii.

CAL. PROF., VI (1867), p. 75.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4660. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) AMIC. POP. CĂL., XXVI (1888), p. 102.
3. (Fără titlu) ACTIV., I (1901), nr. 2, p. 4.
4. *Răspunsul unui țaran*, CAL. Buc., XVIII (1920), p. 92.
5. *Un răspuns bine nimerit*, VLĂST. Tg. Viște, III (1921), nr. 2—3, p. 22.
6. *Între doi*, CAL. PLUG. ROM., 1921, p. 54.

BOIERUL PĂCĂLIT

Cică într-un sat era curtea unui boier, iar lângă curtea boierească era și casa unui țaran nevoiaș și cu o spuză de copii.

Nevoiașul se împrumută de la boier cu o sumă de bani, pe care neputînd-o achita la timp, fu dat în judecată.

Judecătorul, văzînd că nu-i nici un chip de scos banii, le propuse să se învoiască cu condițiunea ca nevoiașul să-i cînte boierului fel de fel de cîntece și, de-i va plăcea vreunul, să fie achitat.

Boierul primi propunerea, crezînd că, oricît de mult îi va cînta nevoiașul, va zice mereu că nu-i place. Azi cînta, mini cînta, bietul țaran cînta mereu și în zadar.

Ce-i veni în gînd într-o zi nevoiașului și luînd un portofel rupt se prezentă înaintea boierului și începu a cînta: „Deschi-de-te portofel, c-am să plătesc pe boier“. Boierul, crezînd că-i achită datoria, începu a striga de bucurie:

— Asta îmi place... bun... uite așa să fi cîntat de mult...

— Îți place, cucoane, apoi rămii cu bine, că ne-am achitat. Și boierul înghiți gălușca.

HAZ. SAT., IV (1904), nr 1, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4661. Este atestat în Muntenia.

CEL NEBĂGAT ÎN SEAMĂ

Într-un sat, demult, venise un om și se pripășise cu toată gospodărioara lui, cam la o margine, unde e mai puțin zgomot și mai multă liniște pentru un om străin ca dînsul. Aici stă el un an, stă doi, liniște, liniște, dar așa fel de sigurătate nu-i deloc bună. Căci străinul acesta nu era băgat în seamă nicidefel de către oamenii satului. Parcă ar fi fost o slugă a jitarului, ba, ce zic eu! Nici așa. Mă rog, nu-i dădea nimeni nici bună ziua. Se ducea doar și el adesea prin sat la cea crîsmă. Degeaba. Nu-i zicea nimeni nici cîr. Ciine să fi fost și tot ar fi intrat cineva în vorbă cu dînsul. Doar nume îi dăduse oamenii și atîta tot. Îi ziceau: *Nebăgat în seamă*. Și nu se uita nimeni la el. Își spunea bietul om:

„Măi! Parcă-s al dracului, așa nu caută nimeni să mă ieie în seamă. Te miri că mi-au dat și o poreclă; dar lasă, este o vorbă: nu-i destul că-i urîta, încă o mai cheamă și Marghioala! Am să mă fac și eu al naibei, că, altfel, vād că nu mă ia nimeni în socoteală!...“

Zicînd așa, se duce Nebăgatul în seamă la primărie. Acolo era lume multă adunată; și cum stătea primarul între slujbași, omul nostru zice:

— Bine, cucoane! Ce dreptate este asta? Cum de nu mă bagă nimeni în seamă? Cum așa?

Primarul a prins a rîde și a prins a rîde și toată lumea de la primărie, ba și oamenii din sat, de vreme ce Nebăgatul în seamă striga de-i pocneau urechile!

— Iaca e dreptate! zise primarul. Cum, nu știi că ești Nebăgatul în seamă? Cum dar mai vrei să te bage lumea în seamă?

— Așa merge treaba?

— Așa!

— Și cum? Adică sînt eu om prost, om nebun, ce sînt, de nu mă bagă în seamă lumea?...

— Poate c-o fi așa! răspunse primarul.

Și rîdeau în hohot și-n lacrimi cu toții.

Omul nostru face:

— E, hei! Nu-i așa, oameni buni! Rîdeți d-voastră, fiindcă mă țineți pe mine așa de prost... Dar ia să vād: care dintre d-voastră, cuminților, ați fi vrednici să vă apucați în rămășag că veți putea sta la masă cu boierul satului?

Oamenii tăcură.

— Ei, care ?

Oamenii iar tăcură. Dar primarul, rîzînd, zice :

— Poate tu, măi Nebăgatule în seamă !

Și rîdeau toți.

— Iaca, chiar eu ! strigă Nebăgatul în seamă. Chiar eu !
Da, da !

— Tu ? îl mai întrebă primarul.

— Eu !

— Haide la rămășag !

— Haide.

— Pe cît ?

— Pe-o păreche de boi !

— Pe-o păreche de boi !

— Și ai să stai tu la masă cu boierul ?

— Am să stau. Dacă nu, îți dau o păreche de boi ! zise
Nebăgatul în seamă și cum lumea se uita cu gurile căscate, se
duse la curte. Intră în curte. Boierul tocmai atunci stătea la
masă. Omul, într-un suflet, strigă :

— Cucoane, cucoane ! Stăi, să-ți spun o veste mare !

— Ce-i, măi ?

— Cucoane, stăi, că mi se moaie picioarele... O veste
mare...

— Ce-i, măi ?

— Stăi, cucoane ! Cucoane, am găsit pe moșia d-tale o
comoară mare, mare !

— Apoi ia stăi, bre omule, ici și mi-i spune...

— Nu, că mă duc s-o aduc degrabă...

— Nu, măi... Stăi ici, pe scaun, și spune-mi unde ai găsit
comoara și cînd ?

În sfîrșit omul nostru s-a așezat binișor pe scaun și, mai
din una, mai din alta, pe urmă a prins suflet și s-a așternut
la spus vestea după comoară... Zice :

— Iaca, așa o căldărușă cu bani, așa, așa...

Boierul nu mai putea de bucurie ; și, pe urmă, l-a poftit
să mănînce și omul. Și omul nostru era băgat în seamă ! Mîncă
el mai cu poftă decît boierul, căci acesta se gîndea tot la bani,
pe cînd Nebăgatul în seamă n-avea nici o grijă ! Nu după
multă vreme, iaca vine și primarul cu notarul. Dau ei să între
sus, slugile îi opresc.

— Dar de ce ne opriți, măi ?

— Nu... Căci cuconașii stau la masă acum... mai așteptați
ceva...

— Care cuconași ?

— Al nostru și cu mai unul, musafir nou.

— Măi, ce musafir nou ? Poate o fi tocmai Nebăgatul în
seamă ! zice primarul.

— Chiar el o fi ! zice și notarul.

— Ce nebăgat în seamă ! strigă o slugă. De-ați fi și
dumneavoastră așa ! Că el e cel mai întii acum băgat în seamă !

Crapă de ciudă bietul primar. Căci Nebăgatul în seamă
căpătase și un rîndișor bun de straie de la boier și acum ieșea
să se ducă după căldărușă cea cu bani. Și tot căldărușă s-a
făcut. Boierul s-a ales cu atîta că a stat la masă cu Nebăgatul
în seamă. Nebăgatul în seamă însă a cîștigat nu numai că a
stat cu boierul la masă, dar a luat încă de la primar o păre-
che de boi. În satul său, astăzi, alții sînt nebăgați în seamă. El
s-a închiaburit și-i poartă cînstea toți oamenii, încă și din alte
sate, și cine-și mai aduce aminte adesea zice despre dînsul :

— Mă ! Strașnic om a fost și-acela ! Că a stat la masă și
cu boierul satului !...

Altfel rămînea bietul om străin, cum e obicei în lume, un
nebăgat în seamă !

Furtună, *Firicele de iarbă*, p. 8 ;

(Vlăsinești — Botoșani).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4662. Este atestat în Moldova.

BANII.. LUI

— Te vād că ești slab. Ține, moșule, cîțiva gologani, dar
vezi, nu cheltui banii pe țuică !

— Ce ai d-ta să-mi poruncești ? eu cu banii mei fac ce
vreau !

POP. ROM., XIV (1914), nr. 26, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4663. Este atestat în Transilvania.

BUNĂTATEA RĂSPLATITĂ ȘI LĂCOMIA PEDEPSITĂ

Un boier mare avea doi vecini. Unul dintre vecini era foarte sărac, dar un om foarte de omenie. Celălalt vecin era om cu stare, dar foarte lăcomos și pizmuitor. Vecinul acela sărac avea numai un cocoș. Și pentru că prin curtea stăpînului său nu prea găsea ceea ce-i trebuiește de rîndul traiului, trecea adeseori în grădina boierului, unde strica straturile și făcea paguba boierului.

Văzînd, acest boier zise vecinului său, lui Ion, să taie cocoșul, sau să-l închidă, ca să nu-i mai treacă în grădină, pentru că de-l va mai afla în grădină, atunci îl împușcă, iar pe Ion îl dă în judecată pentru pagubă.

Bietul om, ca să scape de necaz, tăie cocoșul, și puse pe nevastă-sa să-l frigă frumos, și fript îl duse cînte boierului.

Boierul, cînd a văzut pe Ion că vine cu cocoșul fript, îl întrebă, că de ce nu a dat el cocoșul pruncilor, să-l mănînce, deoarece are prunci mulți, iar dînsul nu are lipsă de cînte.

Ion răspunse la această întrebare următoarele :

— Să mă ierți, măria ta, dar numai așa este bine, dacă măria ta vei primi cocoșul, pentru că să vezi, de-l voi da eu pruncilor mei ca să-l mănînce, se vor deprinde cu friptura bună, și nu le va mai place mălaiul. Nu vreau să-mi mai fac un nou necaz în casă, că am și așa destule. Mîncarea și friptura bună este pentru boieri și pentru prunci de boieri.

— Bine, Ioane, zise boierul, dacă stă lucrul așa, primesc cocoșul, dar să vii și tu la noi, la prînz, încai după ce te-ai necăjit atîta cu cocoșul, să ai și tu parte să guști din carne.

Ion merse la prînz, și cînd se aduse friptura pe masă, boierul îi zise ca să-l împartă între meseni, însă astfel : ca fiecare să capete partea potrivită. Adaose apoi boierul, că dacă nu va împărți cocoșul bine, are să pățească foarte rău.

— Bine, zise Ion, dacă-mi poruncești măria ta, apoi să împart eu cocoșul.

La masă era boierul și boiereasa, 2 coconași și două coconițe.

Ion, după ce se mai gîndi puțin, se apucă de împărțeală zicînd :

— Măria ta, ești capul familiei, prin urmare partea potrivită pentru măria ta este capul cocoșului.

Tăie capul cocoșului și-l dete boierului.

— Măria sa boiereasa este în stăpînia casei mai aproape de măria ta, deci partea potrivită pentru măria sa, boiereasa, va fi acea parte din cocoș care stă mai aproape de cap. Tăie deci gramazul și-l dete boierei.

— Cești doi coconași învață la școală să scrie, și D-zeu să le ajute să scrie mult și bine, și să se facă oameni mari. Și fiindcă la scris au trebuință de pene din aripă, am gîndit că fiecăruia dintre coconași să le dau cîte o aripă.

Tăie aripile și le dete coconașilor.

— Cuconițelor le place jocul, și așa, ca să fie cît mai sprintene și mai bune la joc, gîndesc că partea potrivită pentru coconițe sunt picioarele cocoșului.

Tăie picioarele și le dete coconițelor.

— Ce mai rămîne din cocoș gîndesc că este partea potrivită pentru mine, pentru că, om sărac cum sunt eu, cred că pot să mă îndestulez și cu ce rămîne de la boieri.

Boierului îi plăcu foarte mult împărțirea pe care a făcut-o Ion. Și mai glumind și rîzînd mîncă fiecare partea sa din cocoș ; iar după ce sfîrși masa, boierul dăruie pe Ion, pentru istețimea dovedită la împărțirea cocoșului, cu bucate, cu clisă și cu vreo doi bani.

Dar lăcomia, așa se zice, că nu cunoaște omenia, și omul lacom ar dori ca numai el să trăiască, și la alții să nu mai ajungă niciodată nimic.

Auzînd despre întîmplarea lui Ion, celălalt vecin, care era om cu stare bună, și care putea să trăiască și fără daruri de la boier, lacom fiind și pizmuitor din firea lui, își făcu și el planul cum ar putea storce și dînsul niște daruri de la boier. Zise deci către soția sa :

— Vezi, nevastă, ce cînte a căpătat Ion de la boier pentru un cocoș ; iar eu, carele nu sunt un sărăntoc ca Ion, pot să duc boierului 5 cocoși, nu unul, ca el — apoi să vezi ce daruri frumoase am să capăt. Să tai deci cinci cocoși, să-i frigi frumos, și să-i duc cînte boierului.

Muierea tăie cocoșii, îi fripse frumos, iar bărbatul său plecă cu ei la boier.

Boierul, care-l știa cît este de zgîrcit și de lăcomos vecinul său, și văzînd că numai lăcomia lui l-a îndemnat să-i aducă cei cinci cocoși, îi zise :

— Bine, eu primesc cocoșii de la tine. Înainte însă de a se pune boierul la masă zise vecinului său :

— Noi sîntem 6 inși, iar tu ești al șaptelea, deci dacă mi-ai adus acești 5 cocoși, aștept de la tine să știi să-i împarți între noi 7 astfel ca fiecare să-și capete partea potrivită, iar dacă nu, să știi că pun slugile mele să te bată, pentru că mi-ai batjocorit casa.

Bietul om se gîndi și se socoti, ca ce să facă, și cum să dreagă, ca să poată împărți cei cinci cocoși între 7 inși; dar văzînd că nu poate, zise boierului :

— Să mă ierți, măria ta, dar eu nu știu cum să-i împart ca să nu rămînă nimenea nedreptățit.

Auzind acestea boierul chemă pe Ion și-i zice că să-mpartă el cei cinci cocoși între 7 inși, dar așa ca fiecare să-și capete partea potrivită.

Ion zise cu mare sfială că va încerca. Și zicînd acestea Ion, se puse boierul la masă și cheamă și pe Ion, iar pe celălalt vecin al său îl lăsă să se uite cum mîncă Ion cu boierul la masă, ca și prin aceasta să-l pedepsească pentru lăcomia și pizma lui.

Venind rîndul la friptură, se aduseră la masă cei cinci cocoși, și boierul zise lui Ion să-i împartă.

După puțină gîndire Ion începu a-i împărți, zicînd :

— Măria ta, boierule, și măria ta, boiereasă, și noi toți sîntem buni creștini, și ca creștini credem în Sfînta Treime. Numai ca buni creștini mă voi încerca eu să împart acești 5 cocoși între 7 inși, și anume : Măria ta, boierul, și măria sa, boiereasa, și un cocoș sunt trei, așadar sînta treime. Cei doi coconași și un cocoș iarăși sînt trei, așadar sînta treime. Cele două coconițe și un cocoș iarăși sînt trei, prin urmare sînta treime. Mai rămîn acum doi cocoși, și eu sînt al treilea, prin urmare iarăși facem sînta treime.

Astfel a împărțit Ion cocoșii, și atît boierului, cît și la toți cei de față le-a plăcut împărțirea de minune.

Și atît boierul, cît și Ion se ospătară bine; și după masă boierul dăruie pe Ion cu daruri multe, iar vecinul cu cocoșii rămase necăjit și rușinat și lăcomia lui a trebuit să o plătească cu rușinea.

Astfel se plătește în lume bunătatea și astfel se pedepsește pizma și lăcomia !

CAL. Arad, VIII (1887), p. 71.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4664 (A. Th. 1533). Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Tăranul isteț*, CAL. Blaj, II (1926), p. 178.
3. *Omul cu găina de pomană*, ȚARA FAGI, I (1931—1932), p. 36.
4. *Sfat bun*, ALB. Buc., XLI (1938), nr. 21, p. 326.
5. *Cum se împarte dreptatea în lume*, CĂL. HAZ, II (1939), p. 9.

[DRAGI ȚI-S FETELE ?]

- Măi Ioane, dragi ți-s fetele ?
- Dragi.
- Dar tu lor ?
- Și ele mie.

CAL. PRIM., VI (1928), p. 61

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4665. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Varianta :

2. *Rusu*, A.I.E.F., i. 10742 (jud. Vrancea ?).

POPA ȘI PORCARUL

Se întîlnesc pe un cîmp.

— Ce ești tu, mă, îl întrebă popa.

— Păzitor.

— Și cît ai pe lună ?

— 10 franci. Dar dumneata ce ești ?

— Eu sînt păstor.

— Și cît ai pe lună ?

— 50 de franci.

— Ei, se vede că ai mai mulți porci decît mine.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 99.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4666. Este atestat în Moldova.

LA GARĂ

- Cît costă trinu pînă la București, domnule ?
- O sută de lei.
- Dar pentru un porc ?
- Treizeci de lei.
- Și pentru un ciine ?
- Douăzeci de lei.
- Atunci dă-mi un bilet pentru un om și un porc-de-ciine !

GAZ. ȚĂR., XXVI (1925), nr. 21—22, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4667. Este atestat în Muntenia.

[CÎND VREI SĂ GLUMEȘTI]

Un om glumeț consumă într-un birt o porție de pește. Cînd chelnărul trecu pe lîngă masa lui îi zise :

— Chelner, adu-mi o sticlă cu vin ; peștele vrea să înoate.

Un vecin de la o altă masă, care minca o friptură de porc, vru să profite de această ocazie și să se arate și el deștept.

— Chelnăr, strigă el la rîndul lui, adu-mi o halbă de bere, că porcul vrea să bea !

FAM., XXXIV (1898), nr. 50, p. 597.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4668. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. *Cînd vrei să glumești*, LUMINA SAT. Sibiu, III (1924), nr. 6, p. 4.
3. *Peștele și porcul*, CAL. SĂT. Sibiu, XIX (1934), p. 86.
4. (Fără titlu) Gheaja, *Rîsete*, p. 75.

[DEȘTEPTĂCIUNEA COPIILOR]

Unul se mira de deșteptăciunea unui copil de 7 ani, dar zise către altul.

— Toți copiii sînt deștepți cînd sînt mici, se prostesc cînd sînt mari.

— Care va să zică d-ta ai fost deștept cînd ai fost mic, răspunse copilul.

.HAZ. SAT., III (1903), nr. 4, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4669. Este atestat în Muntenia.

ȚĂRAN ISTET

Cică, într-o zi, un țăran se duce la tîrg să-și cumpere o vacă. Un șmecher de oraș, văzîndu-l cam simplu, încearcă să-l înșele și să-i vîndă o bicicletă veche și stricată.

— Ce să fac eu cu ea ? se împotrivește țăranul.

— Cum ce să faci ? Să vii cu ea la oraș, oricînd ai nevoie... repede și ușor...

— Da, dar eu aș vrea mai bine să-mi cumpăr o vacă...

— Ce-o să zică lumea cînd o să te vadă venind la oraș călare pe-o vacă ?

— Nu știu, răspunse țăranul șiret, dar mă gîndesc ce-o să zică lumea cînd o să mă vadă mulgînd o bicicletă ?

ALB. Buc., XXVI (1927), nr. 12, p. 459.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4670. Este atestat în Muntenia.

VARIANTĂ :

2. *O bicicletă pe o vacă*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 81.

ÎNTELEPTUL ÎN RAI

Trăia odată pe pămînt un om învățat, pe care nimeni nu-l ajunsese, dar să-l întreaacă, încă ! Dar, pe cît era de învățat, pe atîta era de pătimaș și de ticălos, vorba ceea : „brînză bună

în burduf de ciine“ și nimic mai mult. Așa, a dat Dumnezeu și i-a sosit și lui vremea să se ducă pe lumea cealaltă, și s-a dus ; a venit adică îngerul cel rău de i-a luat sufletul și, porbind cu dînsul, i-a zis :

— Haide, acumă să te duc la iad, căci acela ți-i locul pe care l-ai cîștigat.

Iar sufletul înțeleptului a răspuns îngerului :

— Mare ți-i dreptatea ta, îngere ! Mă plec înaintea ta, dar tot am o rugăminte să-ți fac. Știi bine că alt înțelept de măsura mea n-a fost. Ce-i pe pămînt și ce-i sub pămînt toate le-am știut și despre toate am vorbit oamenilor, fără numai despre rai n-am avut nici o știre. Înainte de a-ți îndeplini porunca, fii bun, rogu-te, și arată-mi și mie raiul !

Îngerul s-a înduplecat și l-a dus pînă la porțile raiului, dar acolo s-au întîlnit cu arhanghelul Gavril, care s-a răstit către înțelept :

— Pînă aici ai putut călca ; de-aici încolo, nu ! Întoarce-te pe unde ai venit !

Iar înțeleptul i-a răspuns :

— Nu cred, arhanghele, să fii atît de împietrit la suflet, ca să mă oprești de la vederea de-o clipă măcar a raiului ! Lasă, nu te teme că voi rămîne acolo !

Arhanghelul s-a muiat oleacă, că-l știa pe înțelept om de cuvînt, și deschizîndu-i porțile raiului, l-a lăsat să intre cu îngerul care-l adusese pînă acolo.

N-a avut însă cînd să vadă tot raiul, căci arhanghelul i-a spus să iasă. Dar înțeleptului, vedeți, i se lipise sufletul de frumusețile raiului și de aceea nu se îndura să plece.

— N-ar fi păcat, zise el, de-un om așa de învățat ca mine, să mă osîndiți în focul nesfîrșit al iadului ? Nu-i în tot raiul acesta măcar un colțisor cît de întunecos și pentru înțelepciunea mea ?

— Bine, i-a grăit arhanghelul, dacă spui că ai fost așa de înțelept, noi ți-om da o întrebare și, dacă vei pute-o dezlega, atunci vei rămîne aici.

Și după asta l-a luat arhanghelul și l-a dus unde erau oamenii cei drepti și, arătîndu-i, i-a zis :

— Dacă vei găci dintre toți aceștia pe Adam, vei putea rămîne în rai.

Iar înțeleptul, după ce i-a petrecut pe toți cu ochii, s-a oprit la unul și-a zis :

— Acesta este Adam !

Iar arhanghelul l-a întrebat :

— Dar cum ne vei putea dovedi aceasta ?

— Toți oamenii au buric, numai Adam nu are, pentru că toți ceilalți sînt născuți, afară de dînsul care este făcut de mîinile lui Dumnezeu.

Auzindu-l, arhanghelul Gavril n-a mai avut ce zice, și astfel înțeleptul a rămas pentru totdeauna în raiul fericiților.

Pamfile, *Povești pop.*, p. 95 ;
republicată : „I. CREANGĂ“, XI (1918),
p. 95.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4671. Este atestat în Moldova.

[SĂSOAICA ȘI PITARUL]

O săsoaică ducea unui pitar, tot sas, în toată ziua 3 kile de unt proaspăt, însă pitarul, increzîndu-se în săsoaică, nu a măsurat untul pînă la vreo 2 luni, cînd numaidecît a băgat de seamă că din 3 kile de unt toate, în ziua aceea au lipsit 25 decagrame. A doua zi cînd săsoaica a sosit cu untul, pitarul, foarte mînios, o întrebă dacă are măsuri și cu ce măsoară untul cînd îl aduce. Săsoaica răspunse :

— Iartă, jupîne, că zău eu n-am măsuri legiuite, însă cu toate astea să nu cugeți că doară eu te înșel, pentru că totdeauna măsoar untul cu pita cea de 3 kile ce o cumpăr în toată ziua de la d-ta.

Acumă spuneți : cine a fost înșelat ?

POP. ROM., I (1901), nr. 26, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4672 (A. Th. 1566 **). Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Brutarul și brînzarul*, ALB. Buc., X (1906), nr. 40, p. 1095.

3. *Brutarul și brînzarul*, CAL. COOP. ROM., I (1931), p. 86.

3. Ghidușie — șiretenie

[MÎNGÎIERE]

Preotul, fiind chemat la un creștin care era pe moarte, ca să-l încurajeze, îi zise :

— Mingiie-te, fiule, că domnul Cristos, deși era fiul lui Dumnezeu, a murit.

GAZ. ȚĂR., XXVI (1925), nr. 25, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4673. Este atestat în Muntenia.

I-A SPUS-O

Badea Ion a dat de cină unui țigan, care a lucrat la el, varză umplută. Văzînd că țiganul numai umplutura o mîncă, îl întrebă :

— Hei țigane, apoi pielea de pe umplură de ce n-o mîncîci ?

— Hm, apoi nici calul nu mîncă sacul din care mîncă ovăzul.

CUCU, I (1905), nr. 16—17, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4674. Este atestat în Transilvania.

Variante :

1. *I-a spus-o*, BABA SAT., IV (1911), nr. 4, p. 3.
3. (Fără titlu) CĂL. CLUJ. ROM., II (1924), p. 96.
4. *I-a spus-o*, ROM. XIV, (1929), nr. 52—53, p. 6.

UN RĂSPUNS

Un surtucar cu vreo cîțiva ani de școală neisprăvită vorbea cu moș Toader, un sătean cuminte și de omenie :

— Mă, țărane, mă ! îi zicea surtucarul.

— D-apoi d-ta nu ești tot din sat de la noi, domnule ?

— Ia ascultă, nu te fă prost, moșule ! se răstește domnișorul.

Atunci moșul îi răspunse :

— Adevărat, dragul moșului... Prost oi fi, prost... dar fără carte...

DUM. POP., XV (1931), nr. 25—26, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4675. Este atestat în Muntenia.

BURUIANA

Un tînăr sclivisit, trecînd odată pe lîngă un țaran care cosea la cîmp, îl întrebă dacă este timpul de cosit.

Țaranul, care știa bine că timpul era prielnic, îi răspunde cu toată seriozitatea :

— Trebuie, tînărul meu domn, să cosim, fiindcă cîmpul este plin de buruieni...

DACIA TR., 1937, p. 88.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4676. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Varianta :

2. *I-a plătit-o pe loc*, CAL. ȚĂR. BOT., 1937, p. 120.

A DORMIT PE SPINAREA PORCULUI

Un țigan, de meserie lăutar, cîntînd la o nuntă, pe vreme de iarnă, și neputînd către noapte să se ducă acasă, fiind din alt sat, gazda-l culcă pe un cufăr (șipet) cu capacul, cum cam

de obicei sînt capacele la cufere, încovoiate ; și ca învelitoare îi dă un surtuc vechi de cele răscoite sau spintecate dinapoi. Așa că bietul țigan, cînd vroia să se învelească mai bine, atunci se dezvelea mai rău.

A doua zi fiind întrebat de tovarăși, care au găzduit în altă parte, că cum a hodinit astă-noapte, el le răspundea :

— Am dormit pe spinarea porcului și m-am învelit cu foarfecele !!!

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 39.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4677. Este atestat în Muntenia.

[DOFTORUL ȘI BADEA ION]

Doftorul : — Apoi, nene Ioane, nu ți-i iertat să bei nici vin, nici răchie !

Badea Ion (scărpinîndu-se în cap) : — Barem să mă oprești și de la lucru, căci cum se va-ntoarce roata, dacă nu o ung ?

POP., I (1894), nr. 2, p. 8.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4679. Este atestat în Transilvania.

[CARE-I ÎMPĂRATUL ?]

Împăratul Franz Enric al IV-lea, ieșind odată la vînătoare, se pierduse de suita sa.

Văzînd un țaran șezînd lingă un arbore, îl întrebă ce face acolo.

Țăranul îi răspunde că voiește a vedea pe împărat.

— Dacă voiești să vezi pe împărat, răspunde stăpînitorul, urcă-te la spatele meu pe cal și te voi duce într-un loc unde-l poți vedea cu înlesnire.

Țăranul se urcă bucuros pe cal și ambii călătorînd întrebă țăranul :

— După ce semn voi putea cunoaște pe împărat ?

— După aceasta, răspunde Enric, că, pe cînd toți care sînt pe lingă el își vor scoate chipiurile din cap, el nu-l va scoate.

După puțin timp rătăcitul Enric își regăsește suita sa și toți, scoțîndu-și chipiurile, îl salutau cu respect.

Atunci Enric întrebă pe țaran de la spate :

— Ai văzut, în fine, pe împărat ?

— În adevăr, zise atunci țăranul, unul din noi doi, sau tu sau eu, trebuie să fim împărați, fiindcă numai noi doi avem chipiurile pe cap.

FAM., IX (1873), nr. 30, p. 352.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4680. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 72.

3. *Care-i regele ?* CAL. SĂT., 1929, p. 140.

4. *Care-i împăratul ?* DACIA TR., 1938, p. 85.

[DE CE TRAGE CLOPOTUL ?]

Un țigan întrebă pe un om :

— Cumetre, da oare de ce trage clopotul ?

— De funie.

— Da pentru ce-l trage de funie ?

— Pentru ca să sune.

— Da dă ce să sune ?

— Pentru ca să s-audă.

— I-hai, cumetre ! că nu-ți mai dăm de fund cu horba dumnatale.

(E. Baican) ADEV., III (1885), nr. 24, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4681. Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Clopotele* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 98.
3. *Clopotul* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 93; republicată: *Carte pentru tineret*, p. 87.
4. (Fără titlu) GAZ. ȚĂR., III (1926), nr. 19, p. 4.
5. *Trage clopotul*, NEAM. ROM. POP., XVIII (1930), nr. 14, p. 233.

CRĂCIUN ÎN ZIUA DE PAȘTI

- La ce te gîndești, faraoane ?
- Hei, păi am auzit că mîine e Crăciunu.
- Și dacă e ce ? Ori n-ai încropit de-ale gurii ?
- Ba la altceva.
- La ce anume ?
- Că anu trecut Crăciunul a căzut în ziua de Paști.
- Ce spui tu, baragladină ?
- Păi, nu știi că frați-meu Crăciun a căzut din scrînciob anul trecut în ziua de Paști ?

HAZ. SAT., VI (1906), nr. 12, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4682. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variantă:

2. *In sat*, V. NOUĂ, II (1926), nr. 5, p. 3.

DATORAȘUL LUI DUMNEZEU

- Măi Toadere, ia pune și tu azi în disc batăr un creițar.
- Eu l-aș pune bucuros, dacă n-aș avea atîtea datorii pe care trebuie să le plătesc.
- Ei bine, dar trebuie să știi că tu datorești și lui Dumnezeu mai mult ca la oameni.

— Va fi, dar vezi că Dumnezeu nu mă dă pe mîna avocatului pentru ce-i datoresc, cum o fac blestemații ăștia de oameni.

CAL. ASOC., II (1913), p. 72.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4683. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Datoriile*, CAL. Blaj, VII, (1931), p. 111.

TÎLCUIREA SCRIPTUREI

Un preot tîlcuia locul Scripturei în predica sa: „De-ți va da cineva o palmă peste fața obrazului, întoarce-i și pe cealaltă“.

Judele satului îl întrebă după predică de rămîne pe lîngă părerea sa.

— Da, răspuse preotul.

Atunci judele alăturîndu-se de el îi cîrpi o palmă de-alea țepene. Preotul întoarce pe cealaltă și mai căpătă una.

— Acum, zise preotul, mai stă în Scriptură: „Cu ce măsură veți măsura, cu aceea se va măsura vouă“. Și începură a se bate bărbătește.

Un domn ce tocmai trecea pe acolo trimise pe slujitorul său să vadă ce e. Servitorul se întoarce și zise:

— E preotul și judele satului; ei își tîlcuiesc unul altuia Scriptura.

POP., VIII (1900), nr. 37, p. 588.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4684. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă:

2. *Tîlcuirea Scripturei*, Popescu-Ciocănel, Brașoave, p. 11.

BĂIATUL ISPITIT

Un om avea un băiat care umbla la școală și învăța foarte bine. Văzînd aceasta tatăl său se bucură și, după ce sfinși în școlile cele mici, îl dete și la cele mari ca să iasă domn dintr-însul.

După vreo cîțiva ani, sfinșind toate școlile, se-ntoarse băiatul acasă pricopsit cu toate științele.

Tatăl său, din firea lui om cam viclean, nu mult după ce sosi fiul său acasă, se-ndreptă către dînsul și-i zise :

— Dragul tatii ! eu mult am cheltuit cu tine pînă ce te-am văzut adăpat cu toate științele ; acuma aș voi să te ispitesc și eu ceva, să văd ce știi.

— Bine, tată, ispitește-mă ! răspunse fiul.

Tatăl său îi arată atunci donița cu apă și-l întrebă cum se cheamă aceea ce e în doniță.

— Apă ! răspunse băiatul.

— Nu ! zise tatăl său, aceasta nu se numește apă, ci udeală.

Apoi arătîndu-i o miță îl întrebă iarăși cum se cheamă.

— Miță !, răspunse fiul.

— Nu !... aceasta se cheamă zgîriitoare.

După aceea arătîndu-i focul așîdarea îl întrebă cum se cheamă.

— Foc !, răspunse acesta.

— Ba nu !... acesta se numește mîngîiere.

În urmă, ducîndu-se la un stog de fîn și arătîndu-l și pe acesta, zise :

— Da asta cum se cheamă ?

— Stog, clăi, fîn !, răspunse băiatul cam amărit că nu putuse nimeri nici una din întrebările de mai nainte ale tătine-său.

— Ba ! nu-i așa. cum spui tu !... acesta se numește pricopseală.

Băiatul, supărat peste măsură că nu-și putu da seama despre cele ce a fost întrebat, se gîndi cum să-i vie și el de hac tătine-său pentru că i-a făcut o rușine așa de mare. În urmă, după ce se gîndi mult, luă un tăciune aprins, îl legă bine de coada miței și-i dete apoi drumul în grădină.

Mița, frigîndu-i-se foarte tare coada, se sperie și o tuli pe lîngă stogul de fîn. Și cum fugea ea încolo și-ncoace, fițiind din coadă, finul luă foc și începu a arde.

Băiatul, cum vede stogul arzînd, se năpustește în casă și strigă cît îl ia gura :

— Sai iute, tată, cu udeala,
C-a luat zgîriitoare
În coadă cu mîngîierea,
Și de nu sai cu udeala,
Ți se duce pricopseala !

(S. Fl. Marian) HOȚUL, I (1888), nr. 49, p. 398—399 ; republicată : REV. POL., III (1888), nr. 2, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4685 (A. Th. 1562 A). Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Păcălicul păcălit*. Ispirescu, *Snoave*, p. 89 ; republicată : *Poveștile unchiușului sfîtos*, p. 335.
3. *Zgîriitoare, mîngîiere, pricopseală*. Popa, *Inelul de izbîndă*, p. 137.
4. (Fără titlu) POP., IV (1900), p. 62.
5. *N-ai uitat să vorbești românește*, GAZ. TRANS., VII (1900), nr. 85, p. 6.
6. (Fără titlu) ALB. Buc., III (1900), nr. 19, p. 504.
7. (Fără titlu) HAZ. SAT., IV (1904), nr. 6, p. 4.
8. *Din glumă*, RĂS. Pal., I (1905—1906), p. 123.
9. *L-am trimis bou și l-am adus vacă*. Tuțescu, *Din văi și vilcele*, p. 99.
10. *Moșneagul cel rău*, Furtună, *Vremuri înțelepte*, p. 66 (Mînaștirenii — Botoșani).
11. (Fără titlu) F. ȚĂR. ROM., II (1913), nr. 6, p. 4.
12. *Mîngîierea boicrului*, „I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 2, p. 40 (Iași — Iași).
13. *Țiganul la gazdă*, HAZ. SAT., XIV (1914), nr. 6, p. 3.
14. *Cine face, sie-și face*, „I. CREANGĂ“, VII (1914), p. 238 (Suceava — Suceava).
15. *Te-ai dus bou și ai venit vacă* (P. Gh. Savin), CULT. POP., I (1921), nr. 27, p. 3.
16. *Din isprăvile lui Păcală*, CAL. BIHOR., I (1922), p. 123.
17. *L-am trimis bou și a venit vacă*, V. NOUĂ, II (1926), nr. 21, p. 3.

18. *L-am trimis bou și a venit vacă*, NEAM. ROM. POP., XV (1927), nr. 3, p. 58.
 19. (Fără titlu), CĂL., 1927, p. 113.
 20. *L-am trimis bou și a venit vacă*, OP. SAT., II (1928—1929), nr. 1, p. 6.
 21. *Dascălul și pricopseala*, CĂL., III (1930), p. 84.
 22. *L-am trimis bou și l-am adus vacă*, ȚĂRĂNISM., XI (1936), nr. 7—8, p. 13.
 23. *Dascălul și pricopseala*, CĂL. BĂN., IV (1937), p. 104.
 24. *Dascălul și pricopseala*, CĂL., 1937, p. 60.
 25. *Cușelnicu cu hodina*, A.I.E.F., i. 13190 (Dorna Cindrenilor — Suceava).
 26. *Udeală, mîngiere, zgirietoare, pricopseală*, A.I.E.F., i. 10843 (jud. Vrancea ?).

CEL MAI SIGUR MIJLOC ÎN CONTRA SOBOLILOR

- Am atîtea mușinoie de sobol în livadă, de nu știu ce să mă fac, se plînge moș Toma către vecinu-său.
 — Lucrul cel mai ușor este să faci ca sobolii să nu-ți mai sape locul, răspunse acesta.
 — Cum așa, frate, tu cunoști vrun mijloc ?
 — Cunosc da, și încă sigur. Pentru două litre de vin ți-l spun.
 — Dau bucuros și zece, numai să mă înveți.
 După ce vinul e beut :
 — Acum s-auzim ! zice moș Toma.
 — Dă locul pe bani, frate, și în veci n-o să mai ai de-a face cu sobolii, ci vor avea alții !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 102.

Vezi (*Typol. bibl.*; tip. 4686 (A. Th. 1282 *). Este atestat în Transilvania.

Variantă :

2. *Leac împotriva mușuroaielor*, POP., I (1894), nr. 2, p. 8.

NEMIȘCĂTOR ȘI MIȘCĂTOR

- Un țăran se duse într-o treabă oarecare la notarul din sat.
 — Ai d-ta avere nemișcătoare ? îl întreabă notarul.
 — Am, zău, domnule notar. Mai bine ar fi însă dacă n-aș avea, răspunse țăranul.
 — De la cine ai moștenit-o ?
 — De la socrul meu.
 — Ce mărime are ? întreabă notarul.
 — De la un picior al patului pînă la celălalt, răspunse țăranul.
 — Cum așa ?
 — Așa, d-le notar, că soacra mea zace bolnavă în pat de un an și jumătate.
 — Ce avere mișcătoare ai ?
 — Am, zău, răspunse țăranul.
 — Ce ?
 — D-apoi muierea mea în toate zilele e atît de beată, încît abia poate sta pe picioare și se mișcă mereu.

F. POP., III (1895), nr. 11, p. 84.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 4687. Este atestat în Transilvania.

MORTUL VIU

Pe la Cosîmbeștii Ialomiței umbla cu căruța cu marfă un negustor căruia lume-ai zicea „logofete Gheorghe“. Într-o seară ploioasă și cu vijelie trase la biserică din cîmp departe de sat, bîgînd căruța sub șopron, iar el se băgă în tînda bisericii. Bîjbîind încoace, încolo, dete de ușă, cercă să vadă dacă e închisă și intră în biserică și, după ușă, pe niște rogojini și steaguri vechi își petrecu noaptea. În biserică era un mort : logofătul Gheorghe din sat. Dimineață pînă-n ziuă vine parcliserul să potrivească toate ce avea să se facă slujbă. Pînă a nu intra în biserică, fiind noaptea și ca să-și facă curaj, a-ntrebat tare de afară :

- Ei, logofete Gheorghe, cum ai petrecut noaptea, cum ai dormit ?

Logofătul Gheorghe de după ușa răspunde :

— Bine, mă, bine, ca-n biserică !

Paracliserul, speriat și cu părul măciucă, fugi repede la preotul bisericii, îi spuse c-a auzit mortul vorbind și pleacă amândoi la biserică. Întrebând iarăși, răspunsul li s-a dat la fel ca înainte. Și mai spăimântați, popa și paracliserul se duc la primar, care cu vreo zece milițieni cu puștile vin și-ntreabă iar. Boierul dinăuntru le răspunde necăjit :

— Bine, mă, bine ! Ce mă tot întrebați ?

Se sperie ei iar, dar unul mai îndrăzneț deschide ușa și, intrând cu ceilalți după el, dă de logofătul Gheorghe negustorul. Îi spun ei ce credeau că le-a răspuns mortul, atunci află și logofătul Gheorghe că era un mort în biserică și zice :

— Mă miram eu de ce-mi plăcea așa somnul ! Mă luasem la întrecere cu ăl de dormea pe veci !

„I. CREANGĂ“, VI (1913), nr. 7,
p. 223 (Cosîmbesti — Ialomița).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4688. Este atestat în Muntenia.

SASUL ȘI ROMÂNUL

Un sas se întâlnește cu un român la târg.

— Ce cumperi, jupîne ?

— Nouă draci în picioare, șapte-n cap și zece-n spinare și încă duce la mine copilul la școală să facă la el domn.¹

CAL. Blaj, XVI (1939), p. 116.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4689. Este atestat în Transilvania.

POVESTE

Un bătrîn își trimite pe cei trei copii ai săi în lumea largă, pentru a se instrui și a învăța câte un meșteșug.

¹ Adică : *draci* = pantaloni ; *șapte* = șapcă ; *zece* = zeghe.

După trei ani, ei se întorc acasă. Primul a adus un sfredel, era fierar ; al doilea, o furcă de lemn, era tâmplar ; și al treilea, foarte șiret, a adus o lingură scurtă, s-o bage în gura celui ce-l ascultă.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., 5094, f. 28.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4690. Este atestat în Moldova.

STUDENTUL ȘI CALUL

Un căraș din Budapesta avea un cal bătrîn, cu care își câștiga cele de lipsă pentru trai, cărînd cu el piine la prăvălii. Calul se numea Pompaș. Într-o zi Pompaș sta înaintea unei prăvălii, unde căruțașul descărca piinea. Un student, care nici el nu-și aducea aminte de numărul anilor petrecuți la școală, trecînd pe acolo, întrebă pe căruțaș :

— Ce mai face Pompaș, Ianoș *băcsi* ?

— Ce să facă, domnișorule, nu știu ce e cu el, că de o vreme încoace e tot îngîndurat. Mi se pare că are de gînd să se înscrie și el la școală. Vrea, pesemne, să-și facă examenele mai curînd decît dumneata.

Pop-Reteganul, *Povești și snoave*,
p. 63 ; republicată : *Snoave*, p. 32.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4692. Este atestat în Transilvania.

ZAMĂ DE POAMĂ DIN ANUL TRECUT

Se duce un șugubăț la o vie într-o primăvară și întreabă pe podgorean :

— Ei, văd eu, merge bine via în ist-an ! Nu-i așa ? Merge bine ! Poți să-mi dai și mie ceva poamă ?

Podgoreanul se uită cam pieziș și-i răspunde :

— Din ist-an, vezi bine și dumneata, că nu s-a copt încă ; s-așteptăm să-nflorească, să crească, și s-o păzească Dumnezeu pînă-ncolo cătră Sintămăria-cea-Mare ; atunci, cu plăcere.

— Bine, zice drumețul ; asta o știu eu tare bine, da vezi, m-a luat gura pe dinainte, și în loc să vorbesc despre poamă de cea de an, vorbii despre cea din ist-an. Aș pofti de la dumneata niște poamă din anul trecut.

— Hm ! zice podgoreanul ; așa ar mai merge, dragă domnule, dacă n-ar fi și aicea oleacă de bucluc. Vezi dumneata, eu am făcut o mare greșeală, c-am călcat toată poama din toamna trecută și am făcut-o must, și din must, știi, s-a făcut vin. Am lăsat eu o sumă de clădării în pod, da, ca la o casă cu atîția, s-au petrecut toate clădăriile încă pînă pe la Crăciun...

— A, domnule, zice drumețul ! de bună samă că așa-i treaba. Nu se poate să ție poama pînă pe vremea asta ! Da eu, vezi dumneata, eu îs iute la vorbă ; prea iute. Eu nu mă gîndeam la poamă din anul trecut ; eu mă gîndeam la zamă de poamă din anul trecut ; mai ai vroleacă ; mai păstrezi dumneata vroleacă ?

Și gospodarul nostru, zîmbind, merse în cramă și aduse o oală de vin, și cinsti pe șugubățul călător.

Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 112.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4693. Este atestat în Moldova.

TREI DORINȚI

Trei flăcăi, nemaiavind ce face, s-au pus să arate cam ce ar dori fiecare.

— Eu, spuse unul, aș vrea să am atîtea vaci cu lapte, cîte frunze sînt în pădure.

— Eu, zise al doilea, aș dori să am atîția saci plini cu aur, cîte fire de păr vor avea vacile tale.

— Măi că minunați mai sînteți ; zise al treilea, care era cam mucalit de felul lui. Eu aș vrea să am tot ceea ce doresc toți proștii de pe lume !

CAL. COSPOD., XI (1932), p. 45.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4694. Este atestat în Muntenia.

LA JUDECĂTORIE

Judecătorul — Ești rudă cu una din părți ?

— Nu sînt, domnule judecător.

— Pune mîna dreaptă pe cruce și jură !

— Nu pot, domnule judecător !

— Nu vrei să juri ?

— Nu pot pune mîna pe cruce, că nu am pus-o în viața mea.

— Am să te pui la o sută de lei amendă, ca să te învăț minte altă dată să nu vrei să juri !

— Da ți-am spus, domnule judecător, că nu pot pune mîna pe cruce !

— Și de ce nu poți, omule ?

— Pentru că sînt ciung de mîna dreaptă !

POP. ROM., XIV (1914), nr. 20, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4695. Este atestat în Transilvania.

DIRIGĂTORII

Odată se întîlnesc doi prieteni buni, unul dintr-un sat și celălalt dintr-altul, și începură a povesti și a se întreba despre stările lor de pe acasă.

Vorbiră mult laolaltă, că nu se văzuse de mult și așa aveau multe de povestit ; deodată unul întrebă pe celălalt :

— Mi se pare că aveai trei copii, cînd am fost eu acuma mai pe urmă la tine, ce fac ? Acum vor fi feciori mari ? !

— O, lasă-mă-n pace ! Mai bine nu întrebai nimic despre ei.

— Dar pentru ce ? Ori nu te ascultă, de nici nu vrei să vorbești despre ei.

— Ba m-au ascultat toți, dar nu-mi place de purtarea lor.

— Se poartă rău, poate !

— Ba pentru ei să poartă cît de bine, dar nu-mi place ce i-am făcut.

— Apoi ce i-ai făcut ?

— Destul de rău am umblat cu ei, mai rău ca mine, nu cred să fi umblat nime !

— Nu vorbi, și cum a fost de rînd ?

— Rău, că cel mai mare l-am făcut cerșetor, pe cel mijlociu țilhar, iar pe cel mai mare hoher, călău.

— O, bată-te truda ta. Cum ai putut ajunge așa rău cu ei.

D-apoi că tu nu vei avea cap de ieșit între oameni cu blestemății aceia.

— Nicidecum. Toți oamenii îi cinstesc și-i stimează.

— D-apoi cum așa ?

— Așa, că unul, cel mai mare, e preot la noi, cel mijlociu s-a făcut avocat, iar cel mai mic a dat examenul de doftor.

— O ! fire-ai a naibii, poznașule, apoi pentru ce ai zis că unul e cerșetor, al doilea, țilhar, și al treilea, călău ?

— Foarte bine e explicarea la botezul acesta. Feciorul cel mai mare, care e preot, pînă-i lumea tot cere de la oameni bucate, zile de lucru și cite și mai cite. Al doilea, care e avocat, ia prea mult de pe oameni, îi fură văzînd cu ochii, iar al treilea, fiind doftor, de cele mai multe ori vindecă oamenii de nu-i mai doare nimic pe vecie.

POP. ROM., V (1905), nr. 33, p. 1—2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4696. Este atestat în Transilvania.

FOCUL ÎN PIVNIȚĂ

Un oaspe glumeț al unei crîșme a văzut cum birtașul cară apă în pivniță. Iese afară la uliță și strigă cît îl slujesc plămînilor : „Foc !“ Vecinii aleargă spăriați și-ntreabă, că ce arde ?

— Arde în pivniță la birtaș, că l-am văzut de două ori ducînd apă în ea !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 97.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4697. Este atestat în Transilvania.

ÎNTRE BELȘUG

Un țigan mergea pe drum tînguindu-se și smulgîndu-și părul din cap. Întîlnindu-l, un român îl întrebă :

— Dar ce s-a întîmplat, măi țigane ?

Țiganul răspunse :

— Iată, rău mare, românico : a murit dada înțepenit între pite.

— Dar cum se poate asta, măi țigane, întrebă iar românul.

Țiganul răspunde :

— Da așa, că pita hai veche s-a fost gătat și hai nouă acum era sa vie în sat, și dada chiar acum l-a luat dracul.

F. POP., III (1895), nr. 43, p. 339.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4698. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *A murit de foame țiganul Pralea între două pîi*, CĂL., I (1925), p. 38.

3. *Între belșug*, DOINA Jor., I (1928—1929), p. 206 (Vîrlezi—Galați).

4. *Între țigani*, CAL. V. BAN., 1929, p. 138.

5. *Pricina de moarte*, VOINȚA BAN., XVIII (1940), nr. 7, p. 2.

[TOT DUPĂ PLĂCINTE A STRIGAT]

Un țigan se tînguia, plîngînd că i-a murit muierea de foame cu plăcintele în gură.

— Cum se poate asta ? îl întrebă vecinul său.

— Foarte ușor, răspunse acesta, pînă a murit degeaba tot după plăcinte a strigat.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 28, p. 107.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4698 A. Este atestat în Transilvania.

TREI OAMENI

Un împărat umblînd prin lume a văzut un om cu barba albă și cu părul negru ; pe unul l-a văzut cu părul alb și cu barba neagră ; iar pe altul l-a văzut spîn de tot.

Această vedenie a născut curiozitatea împăratului care i-a și chemat la împărăție să-i întrebe : de ce sînt așa ?

Întrebînd pe cel cu barba albă și cu părul negru, el i-a răspuns :

— Părul stă sub căciulă acoperit și nu dă de el toate neajunsurile. Apoi i-a zis „du-te“ și s-a dus.

Întrebînd pe cel cu părul alb și cu barba neagră, i-a spus :

— Părul are dreptate să fie alb, că el este ieșit cu 25 de ani mai înainte decît barba.

Chemînd și pe cel spîn și întrebîndu-l de ce e așa, a spus :

„Părinții săi neavînd copii s-au rugat lui Dumnezeu să le dea un copil. Mama zicea să le dea fată, tatăl, băiat ; Dumnezeu ca să-i împace pe amîndoi le-a dat pe el, de la briu la deal fată, și la vale băiat.“

Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 29—30
(Catanele-Dolj).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4699. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Omul cu părul negru*, ȘEZ., VI (1880), nr. 20, p. 160.

3. *Bobirnacul neamțului*. Ispirescu, *Snoave*, p. 31 ; republicată : *Poveștile unchișului sfîtos*, p. 296.

4. *Vîrsta oamenilor*. Adam, *Vorbe de clacă*, p. 41.

5. *Cei trei oameni pocîți*. Pamfile, *Pov. pop. rom.*, p. 148.

PĂI ATUNCI CĂUTAM CHEILE RAIULUI

Un călugăr, cît a fost simplu monah, umbla numai cu ochii în jos ; dar după ce a devenit stareț, ridică ochii în sus și așa îi purta întotdeauna. Un cunoscut, întrebîndu-l odată pentru ce acuma nu mai merge cu ochii în jos, ca mai înainte vreme, dînsul îi răspunse :

— Păi, atunci căutam cheile raiului, însă acum le-am găsit !

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 147.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4700. Este atestat în Muntenia.

NU CREDE ÎN MINUNI

Badea Ion, care se ținea că e om învățat, zise către preotul său în o zi :

— Nu cred, părinte, în minuni, dar totuși aș voi să-mi explici ce sînt acelea.

— Bucuros, zise părintele, întoarce-te numai.

Badea Ion ascultă, iar părintele îi trage una bună cu un băț peste spate, și apoi îl întreabă :

— Ai simțit-o ?

— Simțit-o, zău.

— No, vezi, aceea ar fi fost minune, dacă n-ai fi simțit-o.

CAL. Arad, XVIII (1897), p. 109.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4701. Este atestat în Transilvania.

OLARUL ȘI IAPA

Se zice că a fost odată un olar și dînsul avea o telegă cu două roate și o iapă ; așadară, încărcînd dînsul telega cu oale, prinse iapa și plecă cu ele la tîrg la Lugoj. Ajungînd la tîrg, desprinse și coborî oalele, apoi le înșiră frumușel pe vatră ; dar nu mult după aceea vine un om, naiba îl știe unde va fi fost, și zise către olar :

— Măi prietene, lasă-mă să vorbesc ceva cu iapa ta, că eu știu vorbi cu caii.

— Las bucuros, răspunse olarul, neștiind ce va să-i facă omul.

Omul se plecă la urechea iepei, o prinse cu dinții și o strînse cît putu el de ureche, și apoi o lăsă ; după aceea iapa începu să sară în sus și alergă pînă ce sparse toate oalele bietului olar. Toată lumea se mira ce putu să spună omul acela iepei, de deveni așa de înfuriată, iar olarul, supărat de atîta pagubă, merse la poliție, care numaidecît aduse pe omul străin, carele bufnea în rîs. După ce fură ascultați, zise județul :

— Măi, ce ai spus iepei la ureche de ai făcut atîta pagubă olarului ?

— Cinstită adunare judecătorească, eu am știut că iapa mai are un frate și aceea i-am spus că dinsul se însoară chiar astăzi în Timișoara, și ea, de necaz că n-a fost invitată și n-a putut să fie la nunta fratelui său, s-a pus să joace aici de bucurie.

Ce va fi cugetat judecătorul nu e treaba noastră, destul că omul fu absolvit.

REV., I (1884), nr. 7, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4702. Este atestat în Transilvania.

Varianta:

2. *A jucat la nunta mume-si*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 170, p. 7.

[BADEA IVAN ȘI JUPÎNUL]

Porcul unui român, într-o dimineață, intră în bucătăria unui evreu și mănîncă o scrumbie. Cum prinde de veste evreul, fuga la român.

— Bade Ivan, porca dumitali mîncat scrumbii me, ti rog să mi-o plătești.

— Hei! Bată-te să te bată, jupîne! În loc să-mi plătești d-ta porcul, c-a mîncat scrumbia fără piine și se poate îmbolnăvi, vii d-ta să-ți plătesc eu scrumbia! Da prost mai ești, zău, jupîne!

F. TOȚI, II (1898), nr. 1, p. 8.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4703. Este atestat în Muntenia.

ÎNTRE CRASNA ȘI HUȘI

O știe toată lumea, și cine n-o știe o află îndată, cînd treburile îl abat să meargă la Huși, cu trenul cel mic, pe linia mai îngustă.

O babă urcă grăbită pe cărarea de pe lîngă drumul-de-fier spre Dobrina, la deal. Înaintea ei suia din greu, oftînd și pufăind, trenul de la Huși. Baba ajunsese trenul, trecu pe lîngă mașină și zori înainte, cînd mașinistul îi zise:

— Hei! mătușă! Sui ici, în tren, că te-or fi durînd picioarele!

Iar bătrîna îi răspunse:

— Mulțumesc dumitale, domnule, nu poci, că mi-i în grabă. Vreau să apuc tîrgul mai de dimineață, neapărat, că rămîn cu ouăle nevîndute! Nu poci! nu!

(T. Pamfile) „I. CREANGĂ“, IX (1916), nr. 7, p. 220; republicată: NEAM. ROM. POP., XVIII (1930), nr. 5, p. 93.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4704. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Cînd trenul merge încet*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 7.

3. *Mă grăbesc*. Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț*, p. 83.

4. *Un secui cuminte*. CĂL POP., XIX (1935), p. 120.

[OMUL ȘI PEȘTELE CU GLAS]

Un oaspe și-a cerut într-un restaurant pește. Aducîndu-i-se, bagă de seamă că acela nu e proaspăt și cam mirosea.

Ospătarul, văzînd deodată că își puse peștele la ureche, întrebă că pentru ce face aceasta?

— Pentru că înainte cu două săptămîni frate-meu s-a înecat în apă; deci am voit să întreb peștele dacă nu l-a văzut.

— Și ce ți-a răspuns?

— Mi-a răspuns că nu poate să ne dea nici o știre despre el, căci e prins mai de mult.

FAM., XV (1879), nr. 89, p. 573.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4705. Este atestat în Moldova, Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Omul și peștele cu glas* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 58; republicată: VIAȚA LIT., 1906, nr. 1, p. 7; *Carte pentru tineret*, p. 269.

3. *Țăranul...* „I. CREANGĂ”, II (1909), nr. 9, p. 278 (Grivița — Vaslui).

4. *Omul cu peștele cu glas*, ALB. Buc., XXVII (1928), nr. 11, p. 392.

[RĂSPUNS]

— De ce ești atît de rău cu nevasta, măi Marine? Dacă te-a înșelat, iart-o, că și Cristos a iertat pe femeia păcătoasă.

— Apăi da, părinte, a iertat-o, dar n-a fost a lui!

GAZ. ȚĂR., XXVIII (1927), nr. 8, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4706. Este atestat în Muntenia.

[CE SĂ FIE ÎN PALATUL ĂSTA?]

Alt țăran trece pe dinaintea tribunalului. O sumă de avocați se suie și se coboară cu gheozdanele la subțioară.

Țăranul întreabă pe unul:

— Dar oare ce să fie în palatul ăsta, domnule?

— Moară de vînt, răspunse în glumă cel întreat.

— Ei, că să zici! nu-mi dădea în gînd: uite ce de măgari se suie cu sacii!

CAL. CLAP., 1878, p. 67.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4707. Este atestat în Muntenia.

CINE TRĂIEȘTE TOT AUDE!

Se ducea țiganul, băgat în fiare, la subprefectură, se-nțelege, nu singur, ci cu „mergi mai iute, țigane, că dau” pe urmă.

Pe drum însă, iată că-l ajunge un șiret de român și-l întreabă:

— Da-ncotro, măi țigane, prin crăpatu ăsta și ale fiare de 5 oca ori și mai bine la picioare?

— Iaca... Și țiganul, neștiind cum să răspundă, tăcu ca să nu spuie adevărul, fiindcă îi era rușine.

— Ce taci, mă țigane?... ori aștepți să rog pe ăl dorobanț să te facă să-mi răspunzi... hăi?

Și țiganul, cînd auzi de dorobanț, răspunse cît ai clipi, însă ca și cum nici n-ar fi auzit de el:

— Iacă, în plimbare la pușcărie merg... și dă-mi pacea, măi românico!

ROM. Buc., XLIII (1899), nr. 289, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4708. Este atestat în Muntenia.

DUPĂ ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNS

Un biet român cobora la vale cu carul încărcat, stînd în calea boilor și încetinindu-le pasul cu vorbele:

— Ho, tată, ho!

Un ciuf, trecînd pe lîngă dînsul, îl întreabă:

— Ce, mă, ai pus pe tată-tu la jug?

— Da, deșteptule, ca să nu împungă pe mă-ta!

CAL. SĂT., XIX (1929), p. 138.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4709. Este atestat în Moldova.

Varianta:

2. *Țiganul și tirgovețul*, PRIETEN. SĂT., I (1935), nr. 1, p. 4.

[RĂSPUNS]

Un domn de pământ a trimis mai mulți cosași la câmp, ca să-i cosească finul. Între cosași era și un copilandru.

Ieșind mai târziu și domnul la câmp, ca să vadă cum lucră ziașii lui, se apropie mai întâi către copilandru.

— Slab cosești tu, fiule, îi zise domnul cu fața surîzînd

— Ca un copil, domnule, răspunse băiatul cu grăbire.

Sosind prînzul, copilandru fu cel dintîi la mîncare, mîncînd cît trei.

— Bine mîncîci tu, fiule, zise domnul, rîzînd cu ceilalți împreună.

— Ca un cosaș, domnule, răspunse pruncotanul, cu gura plină de mazăre.

GURA SAT., XV (1875), nr. 3—4, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4710. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variantă:

2. (Fără titlu) (P. Gh. Savin), VEST. SAT., VII (1918—1919), nr. 21, p. 4; republicată: CULT. POP., I (1921), nr. 34, p. 4; CULT. POP., II (1922), nr. 45, p. 3; VEST. SAT., XI, (1922), nr. 7—8, p. 4.

[APRECIEREA ȘVABULUI]

Un șvab, voind să cumpere o vacă de la un român, l-a întrebat pe acesta zicînd:

— Vecine! Ce ceri pe vaca tău?

— O sută de florini.

— Ala prea mult, ca vaca tău e batrîn, și orice e batrîn nu este pun.

— Ba să mă ierți, jupîne, că este ceva batrîn ce e și bun.

— Ba la tracu! nu este, vaca batrînu nu este pun, calu batrîn nu este pun, muierea batrînă nu este pună.

— Dar, jupîne șvabule, rachia bătrînă nu e bună?

— Ah! sîrînd în sus, ala este pun, ca el place și la mine.

UMORIST., II (1864), nr. 1, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4711. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variantă:

2. (Fără titlu) TIMIȘ. — GAZ. POP., I (1885), p. 223.

VOINICIE

Doi țigani ședeau de vorbă:

— Sa vezi mo: danciu meu e de 2 ani și ridică 5 kilograme în două mîini.

— Apoi ce te miri tu!... Al meu e de 6 luni și ridică bordeiu-ntreg... cînd țipă.

REV. COP. TIN., III (1915), nr. 1—2, p. 532.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4713. Este atestat în Muntenia.

NU E BINE SĂ ZICĂ OMUL NUMAI „VAI DE MINE“!

Cică nu e bine să stea omul singur, ca să nu zică numai „vai de mine“, ci să se însoare, să zică „vai de noi“!

— De ce, mă frate?

— Apoi, uite de ce: tot mai rău sărăcește omul care n-o avea rost în treburile lui, după însurătoare. He, he, he, biet! Femeia și casa se țin greu.

S-a întîmplat că un sărac, căsătorit de curînd, să aibă cămașa ruptă în spinare și a pus pe un flăcău să i-o înnoade:

— „Înnoadă-mi, măi vere, astă cămașă, ți-oi înnoada-o și eu ție, după ce te-i însura“.

Rădulescu-Codin, *Cal de zmeu*, p.
155 (Furești — Argeș).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4714. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Nu vă însurați*, Zaharescu, *Anecdote*, p. 26.
3. *Rugămintele* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 99.

LA DOFTOR

— Încotro, neică George ?
— Mă duc la oraș la doftor, că nu știu ce-i cu nevastă-mea, nu-mi prea place de ea.
— Mai că merg și eu, că mie de mult nu-mi place defel de-a mea.

LUMINA SAT. Cr., II (1923), nr. 5, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4715. Este atestat în Muntenia.

[CE TOT FLUIERI TU ?]

Niște români coseau fin la un turc, care se zice că era foarte deștept. Un flăcău mai tânăr mereu fluiera, ca să nu-l trădeze o slăbiciune; când ascuțea coasa, sta din fluierat. Turcul, care era aproape, aude ghiorăind mațele flăcăului.

- Bre, Ivane, ce tot fluieri tu ?
— Ca să taie coasa bine, ago, și să facem spor la lucru.
— Mațele tale ce tot au de mereu ghiorăiesc ?
— Mi-e dor de tata care bine mai știe ascuți coasa.

— Bre, Ivane, nu spui drept. Românul fluieră când îi e foame.

După ce ospătară, turcul vede că flăcăul nu mai fluieră.

— Acum nu-ți mai e dor de tata, bre Ivan ?

— Nu, ago !

Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 561.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4716. Este atestat în Muntenia.

CONTRAOTRAVĂ

Judecătorul : — De ce te-ai despărțit de nevasta dintii ?

Acuzatul : — Fiindcă îmi otrăvea viața.

Judecătorul : — Și de ce ți-ai luat o altă soție ?

Acuzatul : — Ca contraotravă.

POP. ROM., XIII (1913), nr. 18, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4717. Este atestat în Transilvania.

[CUM ȚI-AI PETRECUT LA OSPĂȚ ?]

Un țăran venea de la un ospăț și se întâlnește cu un prieten care-l întrebase :

— Cum ți-ai petrecut la ospăț ?

— Dacă zama ar fi fost atît de caldă ca vinul, iară vinul atît de bătrîn ca gîsca, iară gîsca atît de grasă ca mireasa, ar fi fost foarte bine.

CAL. Blaj, XI (1934), p.102.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4719. Este atestat în Transilvania.

[MÎNC PLĂCINTE DE TREI FELIURI]

Un țigan mîncea plăcinte, iar altul privea cu lăcomie la dînsul cum înghițea bucăturile nenumărate. După un timp, cel ce privea zise către cel ce mîncea :

— Neamule, spune-mi ce mînci ?

— Mînc plăcinte de trei feliiuri ! Una este fara brînză, alta este cu scîr curat și a din urmă este cu scîr fără brînză.

PRIC., I (1874), nr. 19, p. 76.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4720. Este atestat în Transilvania.

[RĂSPUNS]

În Mănăstirea Neamțului, era un stareț teribil asupra călugărilor, dar călugării cu atît mai zăpăciți.

În lumea întîia după lăsatul secului de brînză, se duc toți la biserică ; după ce ies din biserică, se uită starețul la ei și vede (pe cițiva) că aveau în picioare cite un imin (papuc bărbătesc) și cite un pantof (femeiesc).

Cauza era pentru că Agapia (mănăstirea călugărițelor) se afla foarte aproape de Neamțul (călugărilor).

— Ticăloșilor, desfrînaților, răilor ! Am să vă dau dracului ! zise starețul.

— Cuvioșia voastră, cu dracul am petrecut toată noaptea, și nici s-a oțărît asupra noastră, nici nu ne-a trimis la sfinția voastră.

Baican, *Literatură populară*, p. 36.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4721. Este atestat în Muntenia.

LIMBĂ DE ROMÂN PE FAȚĂ

Un țigan deschisese și dînsul o crișmă. Știa el vorba veche că crișma ori o vinzi, ori te vinde, și ce-și zicea : „Ca să vinzi, trebuie să ai mușterii, și ca să ai, trebuie să-i aduci, adică să-ți

vie, ba nu să-i aduci, dar, dacă nu vine, să vie“ „se-nourca-n planuri. Cum să facă, să dreagă, auzise că românului îi place vorba, și atît, hai să fie și el vorbăreț, un fel de Picală, ori Picălici. De asta-nvață vreo chiteva ghidușlicuri.

Vine un român la crișmă.

— Domnule, dă-mi un pahar de vin ! cere creștinul.

Dar țiganul :

— N-am pahare de vin.

— Dar de ce ai ?

— De steclă.

— Aha, atunci dă-mi un păhar de steclă cu vin.

— Pahare de steclă amestecată cu vin n-am, steclă curată,

da.

— Ei bat-o norocul s-o bată de limbă românească.

— Dar de ce, moșule ?

— Ia așa, pentru că-n toate-i pe dos.

— Pe dos ? da pe față cum îi ? (... țiganul tot cu picilitul !...)

— Pe față, domnule-i neagră de tot, și cu plisc, iar cînd te dai la ea, unde face : cîrrrr ! cîrrrr !

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.

5094, f. 73.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4722. Este atestat în Moldova.

[SOLDATUL LA JUDECATĂ]

Un soldat de cavalerie mergînd într-o zi pe jos, îmbrăcat în marea ținută a lăncierilor desființată de acum cițiva ani, și avînd pe umeri lancea, trecînd pe o stradă dosnică, fu înconjurat de o droaie de cîini care se năpustiră asupra-i să-l sfișie și mai multe nu.

Văzîndu-și uniforma și pielea amenințate de colții blestematelor șarle, soldatul nostru începu să se apere cu sulița și infipse fierul lăncii în burta unuia din agresorii lui, care muri.

Toată mahalaua se sculă în picioare la auzul acestui omor și se năpustiră spre bietul soldat ca o nouă droaie de cîini, să-l facă praf. Într-o clipă fu dus înaintea judecătorului de pace învecinat.

— Pentru ce nu te-ai apărat cu couda ? strigă magistratul acuzatului.

— Pentru că, răspuse soldatul cu naivitate, ei n-au vrut să muște cu coadele.

Judele găsi argumentul fondat și dete drumul soldatului.

CAL. POP. ROM., 1874, p. 97.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4723. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) CAL. CLAPON., 1878, p. 67.
3. (Fără titlu) ROM. BUC., XXIII (1881), p. 235.
4. *Tăranul și judecătorul*, CAL. CARAȘ. SEV., 1882, p. 52.
5. (Fără titlu) CAL. LIT. HUMOR., 1885, p. 181.
6. *Dacă m-ar fi mușcat cu coada*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 87, p. 7.
7. *Vorbe și răspunsuri potrivite* (P. Ispirescu), FAM., XXIV (1898), nr. 13, p. 153.
8. *Tăranul la julectă*, F. POP., XI (1902), p. 391.
9. (Fără titlu) CĂL. POP. BUCOV., VIII (1904), p. 99.
10. (Fără titlu) ALM. ADM. IL., I (1905), p. 233.
11. *Judecată bună*, REV. V. SAT., III (1934), nr. 6—8, p. 33.
12. (Fără titlu) PRIETEN. SĂT., II (1936), nr. 4, p. 4.
13. *Răspuns potrivit*, CAL. ȚĂR. BOT., 1937, p. 142.

NEGUSTOR ȘI MUȘTERIU

Un negustor ambulant mergea pe stradă tot ținându-se de capul trecătorilor să-i cumpere ochelari.

— Ce vezi cu ei ? întrebă unul zîmbind.

— Tot ce poștești.

Ia o pereche, îi pune la ochi, se uită la negustor și zice :

— Ei drăcie !... Văd numai niște proști.

Apoi dă înapoi ochelarii. Negustorul îi ia repede, îi pune la ochi și privind pe mușteriu care se gătea să plece :

— Așa e, ai dreptate !

ALB. Buc., X (1907), nr. 23, p. 885.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4724. Este atestat în Muntenia.

DE-ALE LUI MOȘ ZAINEA

Zainea Matei bătrînul, de aproape suta de ani, era unul din cei doisprezece fii la părinți în Mănușu. Dintre toți frații, el s-a prăpădit cel mai din urmă, acum, ceva înainte de războiul unirii, dar era un om plin de duhul vorbei, care l-a făcut să rămînă în sat de pomină.

Odată, cînd oarecari săteni se plîngeau că le-au spart șoarecii pereții și că le rod toate celea și le strică, el, de colo, se scoală liniștit și le zice :

— Ce vă plîngeți ?... Trimiteti-i la mine, să vedeți cum stau toți cu gîturile strîmbe și le mori de milă cum duc jindul mălaiului. Că mult-putîn, ce am și eu, îl spînzur de grindă și șoarecii mor de foame stînd tot timpul cu gîturile strîmbe la el.

DUM. POP., XIII (1929), nr. 13—14, p. 4 (Dolhasca — Suceava).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4725. Este atestat în Moldova.

BOALA MOȘULUI

— Ce mai faci, vere Pantilimoane ?

— Ce să fac ? Îs cam ciumurlit.

— Da ce păcatele ai pățit ?

— Ce să pățesc ? Toată noaptea de astă-noapte am băut și am mîncat și acum nu mi-i îndămină.

— Și unde ai petrecut ?

— Acasă !

— Și ce-ai băut și ai mîncat ?

— Apoi, ia, toată noaptea am băut vin și am mîncat bostan copt.

— Așa ?

— Așa !

„I. CREANGĂ“, II (1909), nr. 9, p. 250 (Tg. Neamț — Neamț).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4726. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Boala moșului*, GAZ. TRANS., LXVII (1909), nr. 206, p. 6.
3. *Boala moșului*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 6, p. 2.
4. (Fără titlu) DUM. POP., VII (1922—1923), nr. 24, p. 4.
5. *Boala moșului*, Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 53; republicată: NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 16, p. 253.
6. (Fără titlu) ȚARANISM., III (1928), nr. 36, p. 13.

[DE-AȘ FI AVUT EU CREIERI...]

Un sătean, voind a face pace între doi bătauși, spre nenorocirea lui căpătă o lovitură în cap.

Leșinat îl duseră acasă din locul de pricină.

Doftorul chemat veni numaidecît și văzîndu-i capul spart zise:

— Să văd, nu sînt vătămăți creierii?

Bătutul, auzînd întrebarea aceasta, se grăbi a-i răspunde:

— Nu te mai osteni a căuta creierii în capul meu, căci nu vei afla. De-aș fi avut eu creieri, nu m-ar fi pus potca să mă duc între doi bătauși să mă bată și pe mine.

F. POP., III (1895), nr. 11, p. 83.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4728. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. (Fără titlu) Gheaja, *Risete*, p. 130.

[RĂSPUNSUL MERITAT]

Un morar mergea cu măgarul său. Un om deștept, întîlnindu-l, îi strigă în gura mare:

— Dar unde vă duceți, mă, amîndoi?

— Ne ducem să aducem fîn pentru cîteșitrei, răspunse morarul.

OPINCA, I (1885), nr. 1, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4729. Este atestat în Transilvania.

OMUL GLUMET

La o curte domnească se afla un om glumet care avea meseria să facă pe domn și pe boierii curții să ridă de glumele ce știa să le spună. Într-o zi îl cheamă doamna în casă și-l întreabă dacă e însurat.

— Da, măria ta, răspunse glumețul nostru, am și nevastă și copii.

— Dar pentru ce n-o aduci și pe nevasta ta la curte? zise doamna. Ar putea să-mi dea ajutor la multe lucruri și ar vedea mult bine de la mine.

— Măria ta, iartă-mă, zise glumețul, dar nu pot s-o aduc, nu cutez s-o înfățișez înaintea măriei tale.

— Și pentru care cuvînt? întrebă doamna cu mirare.

— Pentru cuvîntul că e surdă.

— Dar nu face nimic, voi striga mai tare și mă va auzi.

— Ai putea, măria ta, să strigi pînă i-ai sparge urechile, că tot nu te poate auzi, așa de rău e surdă.

— Ei bine, cu toate astea eu voi să mi-o aduci și vei vedea singur cum voi ști să mă înțeleg cu ea.

— Prea bine, măria ta; astă-seară voi fi aici cu dînsa.

Cum ieși de la doamna, glumețul nostru intră în casă la domnul și-i vorbi astfel:

— Dacă vrei, măria ta, să rizi astă-seară, intră la măria sa doamna după ce s-or aprinde luminările și așteaptă acolo pînă voi veni și eu.

Ducîndu-se apoi acasă la dînsul, chemă pe nevastă-sa și-i zise:

— Nevastă, te-a bătut fericirea; măria sa doamna vrea să te cunoască și m-a însărcinat să te duc astă-seară la curte.

— Dacă e așa, să mă gătesc, zise femeia veselă de soarta ce o aștepta.

— Gătește-te, dar un lucru am uitat să-ți spun: bagă de seamă că doamna e surdă așa de rău, că d-ai trage cu tunul la urechea ei, nici din sprinceană n-ar încrunta.

— Las-o pe seama mea, doar am destul piept să zbier ca să scol și morții din morminte.

— Așa nevastă: Dumnezeu să taie din nopțile mele și să înmulțească zilele tale ca nisipul mării și ca firele de iarbă din piața lui sf. Anton. Te-ai gătit?

— Să-mi iau maloteaua și iată-mă gata.

Cînd ajunseră la casa domnească, vodă sta cu doamna p-un divan roșu de catifea și aștepta să vie glumețul care-l încredințase că are să ridă.

Iată-l intrînd în casă și înfățișînd pe nevastă-sa mării sale doamnei.

— Să trăiești, măria ta, zberă ea, știind, după zisa bărbatului său, că doamna era tare de urechi.

— Bine ai venit, răcni doamna, crezînd pe acea femeie că e surdă ca piatra.

Apoi, întinzîndu-se la vorbă și una și alta, începură să zberie și să răcnească din ce în ce mai tare una către alta, crezîndu-se una pe alta surdă. Deodată domnul, care se uită în ochii glumețului, pufni a rîde, tăvălindu-se pe un divan și nemaiputînd să-și țină risul.

— Ce va să zică astă comedie ? întrebă doamna uitîndu-se cînd la bărbatul său, cînd la glumeț, care o șterse pe ușă cu nevastă-sa după dînsul.

— Nu înțelegi ? îi zise vodă, că asta e o drăcie a ticălosului aceluia, care a făcut pe una să creadă că cealaltă e surdă, ca să vă facă să zberiați amîndouă ca broasca în gura șarpelui ?

— Curînd să se pedepsească mișelul care a cutezat să-și facă o asemenea glumă cu mine ! zise doamna supărată foc.

— Mîine se va pedepsi, răspunse vodă.

— Dar negreșit, măria-ta, căci de nu vei face aceasta, sînt în stare să mor de necaz.

Vodă se jură că-i va împlini dorința.

A doua zi de dimineată chemă pe glumețul său și, dîndu-i o scrisoare, îi zise să o ducă singur și s-o dea în mîna polițaiului. Luă el scrisoarea din mîna lui vodă, dar, ieșînd din curte, se gîndi și se răzgîndi :

„Miroase a pute, zise el. Ce e în scrisoarea asta nu e lucru curat. Cum să scăpăm de ăst hop ca să nu pățim alageao !“

Tot mergînd înainte, iată un evreu trecînd :

— Măi omule ! ia stai puțin ; unde te rățoiai cu nasul în aer ? Ia ascultă, vrei să cîștigi trei sfați ?

— De unde am si ghișlig ? zise evreul.

— De la dracu să te ia ! Eu ți-l dau. Na ; întinde laba încoa.

— Și ce i si fac pintru asta ban ?

— Să te duci cu scrisoarea asta și s-o dai în mîna polițaiului din partea mării sale și să ceri răspuns : adică are să-ți numere 200 de galbeni pe care să mi-i aduci acasă pentru că eu mă grăbesc să mă duc într-alt loc unde m-a trimis măria sa.

Evreul luă scrisoarea și banii și se duse la poliție, mulțumit de cîștigul ce i-l aduse ziua aceea. Polițaiul îndată citi scrisoarea, zise evreului să mai aștepte ; apoi chemă pe unul din ofițerii poliției și-i zise să numere evreului două sute după cuprinderea scrisorii. Ieșînd ofițerul polițienesc dimpreună cu evreul, chemă doi dorobanți și le dete ordin să tragă două sute de nuiiele pe spatele evreului.

— Ce va si zichi asta ? urlă evreul ; doi sute de nuieli ! pi mini mi trimis cum si primesc doi sute de galbăn, nu doi sute de nuieli.

— Așa zice în scrisoare ; ce sporovăiești surda din gură.

— Nu-i zice așa, zice doi sute galbîn.

— Ascultă, omule, zice ofițerul, citind scrisoarea precum urmează :

„Aducătorului acestuia să i se numere două sute nuiiele la spate fără întîrziere“. E scrisă de mîna mării sale. Apoi întorcîndu-se către dorobanți :

— Luați-l curînd, ce mai așteptați ? zise el.

Vai mir ! ghevalt ! strigă evreul, clătănindu-i dinții în gură și tremurîndu-i barba parcă era prins de friguri. Dar nu-s eu aducătorul, zise el, altu dat la mini scrisor. Vai mir ! Ala talharoi șelat pi mini ! O, vai mir ! ce drac eu crezut pi ala talharoi ! Oiu ! oiu ! oiu ! balabusta-l meu, che mor di tot !

Dar dorobanții n-ascultau de vătăturile evreului, ci-i numărară pe deplin două sute nuiiele, și astfel glumețul nostru a scăpat de bătaie cu pielea evreului.

CAL. BASM. CÎNT., I (1874), p. 82—84.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4730 (A. Th. 1707 *). Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. (Fără titlu) Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 50 ; republicată : CAL. ISR., XIII (1889—1890), p. 138.

[SĂRACUL ȘI HOȚII]

Un fur intră noaptea în casa unui om sărac și începu a bijbii prin întuneric pentru a găsi ceva. Săracul, care nu dormea, îi zise :

— Hei ! frate, tu cauți să găsești ceva prin întuneric într-o casă unde eu ziua nu găsesc nimic !

CAL. NASTRATIN, 1872, p. 51.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4733 (A. Th. 1341 C). Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Varianțe :

2. (Fără titlu) GAZ. ȚER., II (1893), nr. 33, p. 3.
3. (Fără titlu) TIMP., XIX (1898), nr. 242, p. 2.
4. (Fără titlu) Gheața, *Risete*, p. 41.
5. (Fără titlu) GAZ. TRANS., LX (1902), nr. 284, p. 7.
6. (Fără titlu) HAZ. SAT., II (1902), nr. 10, p. 3.
7. (Fără titlu) GAZ. TRANS., LXI (1903), nr. 255, p. 6.
8. *Lotrul în casa săracului*, BABA SAT., II (1909), nr. 2, p. 3.
9. (Fără titlu) AGRIC., VI (1909), nr. 17, p. 167.
10. (Fără titlu) SOL. SAT., I (1912), nr. 6, p. 2.
11. *Săracul și hoții*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 13; republicată : NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 20, p. 315.
12. *Săracul și hoții*, CAL. COPII, VIII (1922), p. 26.
13. *Săracul și hoții*, LUMINA SAT., II (1923), nr. 9, p. 5.
14. (Fără titlu) CAL. BIHOR., III (1924), p. 125.
15. *Săracul și hoții*, CAL. F. LUMINA SAT., II (1928), p. 92.
16. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 33—34, p. 13.
17. *Au nimerit-o*, Suditeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 53.
18. *Hoții la casa săracului*, DUM. POP., XIV (1929), nr. 17—18, p. 4 (Dolhasca — Suceava).
19. *Hoții la casa săracului*, ȚĂRĂNISM., VI (1931), nr. 36—37, p. 14.
20. *Săracul și hoții*, ȚĂRĂNISM., VI (1931), nr. 42, p. 12.
21. *Hoții la casa săracului*, SAT., V (1934), p. 20 (Oancea — Brăila).
22. *La casă de om sărac*, CAL. BUN. CREȘT., II (1934), p. 151.
23. *Hoțul la casa săracului*, LUMINIȚA, IV (1938—1939), nr. 1, p. 31.

[ȘVABUL ȘI ROMÂNUL]

Șvabul, mergând la moară, se-ntilnește cu un român, care venea de la moară.

— Pun dîo (bună ziua) mo frate ! Thun ce (de unde) vini thumneata ?

- De la moară, jupîne !
- Este moara la loc ?
- La loc, jupîne !
- Pot cina (măcina) ?
- Poți, jupîne — dacă ai în straiță !

TIMIȘ-GAZ.POP., I (1885), nr. 28, p. 233.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4735. Este atestat în Transilvania.

UMBLĂ MOARA

- Umblă moara, morar ?
- Aș, ți-ai găsit. Dacă ar umbla, aș fi luat-o cu mine-n deal, și pînă acu, de cînd o dăscălesc, ea nici în brînci nu s-a deprins să meargă.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., 5094, f. 92.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4736. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variantă :

2. *Umblă moara*, POP. ROM., Buc., III (1934), p. 35.

[CE MĂNÎNCI ?]

- Ce mănînci, de ți-i așa bine,
De ești numai os și vine ?
- Ia, mămăliga cu ceapă,
Și-un căuș, două, de apă !

GAZ. ȚER., VIII (1901), nr. 2, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4737. Este atestat în Muntenia.

L-O MÎNCAT

Era pe vremuri grele, cînd un biet creștin se văicărea împotriva ciocoiului grăind :

— M-a sărăcit, oameni buni, și m-a lăsat gol și nemîncat. Dar altul îi răspunse, tot cu glasul jalnic :

— Nu face nimic, prietene, te-a mîncă de-acu că nu i-i vremea trecută.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 92—93.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4738. Este atestat în Moldova.

LAUDA TURCULUI

— La noi, toată lumea este și bogată, și deșteaptă tare ! se lăuda un turc calic.

— Dar vacile cine le mai păzește la voi, mă ? îl întreabă, nedumerit, românul.

— Ho-hooo, pentru treaba asta, la Turcia, ca tine și ca mine mulți oameni sînt, bre ! !

DUM. POP., XII (1928), nr. 43—44, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4739. Este atestat în Muntenia.

CAUZA ADEVĂRATĂ

Într-o societate veselă întreba oarecine :

— Pentru ce nu au și muierile barbă ?

Un bărbat, carele știa cauza din experiență, răspunse :

— Cine hantătar le-ar putea rade, cînd nu le stă gura un minut ?

AMIC. POP., XLIV (1895), p. 103.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4740. Este atestat în Transilvania.

[TOCMEALA]

Unul a cumpărat de la altul un cal pentru douăzeci și cinci de galbeni și cu condiția să plătească cincisprezece galbeni numai de cît, iar zece să rămîie dator.

După vreo cîtăva vreme își cere vînzătorul banii.

— Ce fel de vorbă, îi răspunse cumpărătorul, tocmeala noastră a fost să plătesc cincisprezece galbeni, și cu zece să rămîi dator. Dacă ți-aș plăti acum acești zece galbeni, atunci nu-ți mai rămîn cu nimic dator !

Magazia de veselie, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4741. Este atestat în Muntenia.

FUMATUL

— Să știi că moș Gheorghe s-a lăsat de fumat.

— Cum se poate ?

— A murit.

CAL. Blaj, VII (1930), p. 172.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4742. Este atestat în Transilvania.

[TARE-I GREU DE TRĂIT !]

Într-o zi se întîlniră doi oameni. Unul zise :

— Ce ai, vericule, de ești așa de supărat ?

— Ah ! Tare-i greu de trăit !

— Apoi, dacă-ți pare greu, mai pune jos și ia cît poți.

IZVORAȘUL, IV (1922), nr. 3—4,
p. 4 (Bîrlad — Vaslui).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4743. Este atestat în Moldova.

[CUM VINZI VACA ?]

- Nepoate, cum vinzi vaca asta ?
- D-apoi, bade, d-tale ți-o dau mai ieftin, pentru că mi-ești neam și-mi va pare bine dacă vaca va rămîne în familie.

FAM., VII (1871), nr. 47, p. 564.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4744. Este atestat în Transilvania.

CÎRPEAU ÎMPREUNĂ

- Ai fost la Mărioara, ce făcea ?
- Cîrpeau amîndoi cu soțul ei.
- Ce cîrpeau ?
- Ea îi cîrpea cămașa, iar el îi cîrpea spinarea.

CAL. Blaj, VIII (1931), p. 110.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4745. Este atestat în Transilvania.

[CÎND AVEM CE, N-AVEM CU CE]

- Ce dracu sînteți, mă, așa de săraci, voi țigani ?
- D-apoi, de, coconule !
  - Cînd avem în ce,
  - Cînd n-avem ce ;
  - Cînd avem ce,
  - N-avem în ce ;
  - Cînd avem cu ce,
  - N-avem în ce ;
  - Cînd avem ce,
  - N-avem ce ;

Baică, *Literatură populară*, p. 22.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4746. Este atestat în Muntenia.

PE GÎCITE

Românul : — Auzi, țigane, încotro îi ștaieramțu (preceptor) ?

Țiganul : — Da de unde știi că eu îs țigan ?

Românul : — Am gîcit.

Țiganul : — Apoi dacă d-ta ești așa de mare ghicitor, atunci ghicește și unde-i ștaieramțu.

LUMINA SAT. Sibiu, II (1923), nr. 16, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4747. Este atestat în Muntenia.

[ÎNTRE DOI POCIȚI]

— Eu, dragă, nu sînt om cu două fețe !

— Atît ți-ar mai trebui, ca mutra asta pocită s-o ai de două ori !

BUCIUM., I (1925), nr. 10, p. 2.
(Dezești — Bucium).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4748. Este atestat în Transilvania.

VINE SINGURĂ

Un domnișor, mergînd pe malul Begheiului, întilnește un țaran.

— Hei, bade, cum chemați voi apa asta ?

— De, d-le, ce s-o mai chemăm ? Nu vezi d-ta cum vine ea singură ?

VOINȚA BAN., XII (1932), nr. 36, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4749. Este atestat în Transilvania.

GAZETĂ SCUMPĂ

Un țăran merge la librărie, cere o gazetă și plătește 2 lei.
— Bade, mai dă doi lei, că gazeta costă 4 lei, zise domnișoara de la librărie.
— Destui sint și 2 lei, domnișoară, că eu și așa o citesc numai pe jumătate.

CAL. Blaj, VI (1929), p. 193.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4750. Este atestat în Transilvania.

MĂRTURIE BUNĂ

— Auzit-ai că Nicolae mi-a zis măgar? Bună mărturie să-mi fii la judecătorie!
— Bucuros, am să și jur pe asta!

CAL. Blaj, VI (1929), p. 194.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4751. Este atestat în Transilvania.

VOINICIE

— Voinic om și Neculai!
— Da, nici că se poate mai voinic:
Prinde musca de-o ureche
Și-o trîntește de părete!

Pamfile, *Carte pentru tineret*, p. 87.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4752. Este atestat în Moldova.

[DESCÎNTEC]

Pe unul îl durea amarnic capul. Ce să facă? cu ce să se iecuiască? Așa cugetînd, se duse la badea Ion românul, că doar prin descîntece îi va mai trece durerea.

Badea Ion începu a-l descînta:

— Vino nalbă de la munte,
Să-ți sară ochii din frunte,
Să-ți rămînă scăfîrlia,
Să se ouă ciocîrlia,
Să se ouă ouă verzi,
Lumea ca să'n-o mai vezi,
Să se ouă ouă moi,
Să dea dracul peste voi,
Și pe toți să vă ia dracul,
Să nu vă mai doară capul!...

(S. Fl. Marian) COL. TR., III (1872),
nr. 16, p. 125.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4753. Este atestat în Moldova.

[POLIȚISTUL ȘI PUNGAȘUL]

Polițistul (către pungaș): — Ești așa zdrențaros, de-i rușine omului să meargă cu tine.

Pungașul: — Las'că nici a merge cu d-ta nu-i fală.

POP. ROM., V (1905), nr. 34, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4754. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL ÎN RAI

Bag seamă i se urise și țiganului de zilele acestei lumi, că se hotărîse să plece la rai. Și-și luă țiganul merinde în cea straiță și plecă, și în curînd și ajunse chiar la ușa raiului. La

ușa raiului, din întâmplare era chiar Sînpetru păzitorul și îl întrebă pe țigan că ce va? Țiganul, de colea, îi spuse verde-n față că lui i s-a urit a mai da cu barosul cel greu și că a venit să intre-n rai.

— Ha, ha, ha! țigane! îi zise Sînpetru, nu așa intrăm în rai, ca-n cortul vostru! Multe și grele canoane trebuie să dezlegi, ca să poți intra aici!

— Să te norocească D-zeu, să mă lași barem după ușă.

Dar nici după multe rugăminte nu-l putu îndupleca pe sîntul Petru ca să-l lase în rai.

Și dacă văzu și văzu țiganul că cu buna nu are s-o scoată la cale, cum vorbea el aici, în gura raiului, cu Sînpetru, zvirli cu căciulița lui drept în fundul raiului.

— Apoi să mă lași, sfinția ta, să-mi iau barem căciulița de acolo.

Și ce să facă sfîntul Petru, că doară nu s-o prinde sfinția sa de căciula cea unsuroasă a țiganului, îl lăsă să intre după căciulă; da ce să-l mai poată scoate pe țigan din rai!

Sînpetru, văzînd că nu-l poate scoate, zise una și dumnealui, bag seama că țiganul tot țigan rămîne și-n rai!

Aceia care au fost în rai povestesc că l-or văzut pe țigan și acum șezînd după ușa raiului cu căciulița lui zburlită.

CAL. Arad, XI (1890), p. 94.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4755. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Țiganul la rai* (P. Gh. Savin), ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 50—52, p. 822.

3. *Țiganul în rai* (P. Gh. Savin), CAL. F. LUMEA, III (1927), p. 50.

MIJLOACE DE A INTRA ÎN RAI

Un evreu zise unui creștin că, deși la poarta raiului stă sf. Petru, care e creștin, totuși, el, ca evreu, e sigur că are să intre în rai.

— De unde ești așa de sigur?

— Știu eu! Iată ce am să fac: am să mă așin la poarta raiului și, cînd voi vedea că introduc un cuvios, am să mă iau după dînsul și am să încerc să intru și eu, în învîlmășeala aceea; desigur că au să mă oprească; am să plec, dar apoi am să mă reintorc și am să mă plimb iar pe la poartă; și cînd vor introduce iar vreun cuvios, din nou am să cerc să intru; iar au să mă respingă; iar eu am să mă plimb din față și așa mereu, pînă cînd sf. Petru are să se supere și are să ricnească la mine: „Mă evreule, ce tot încurci locul? Ori intră înăuntru, ori pleacă de aci!”

Eu atunci am să intru!

Jurescu, *Snoave*, p. 47.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4756. Este atestat în Muntenia.

[CÎND ORB, CÎND OLOG]

— Fie-ți milă și pomană, coconașule, și-ajută cu ce te vei milostivi pe un orb din naștere, zise într-o zi un cerșetor, pe cînd trecea un domn pe stradă.

— Ce fel, azi ești orb? exclamă trecătorul surprins, săptămîna trecută vedeai de minune și erai olog.

— Ce să fac, coconașule? Dacă am văzut că nu mergea cu una, am luat-o cu alta, să mă pot hrăni.

HAZ. SAT., V (1905), nr. 5, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4757. Este atestat în Muntenia.

Variantă:

2. *Cerșetorii între ei*, LUMINA SAT. Sibiu, IV (1925), nr. 14, p. 5.

[CÎINELE E ORB]

Un cerșetor ține un cîine legat de o sfoară și se roagă la trecători:

— Aveți milă de un biet orb !
Mulți trecători miloși îi dau câte ceva, dar unul mai luător de seamă îi zice :

— Dar, bine, omule, tu n-ai nimica la ochi, vezi bine.
— Eu văd, răspunde cerșetorul, dar ciinele e orb.

DEȘTEPT., IV (1922), nr. 7—8, p. 101.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4758. Este atestat în Moldova.

[MUTUL CARE VORBEȘTE]

Un cerșetor s-a prefăcut că e mut. Trecînd un bărbat pe lîngă el, care îl cunoștea, și scoțîndu-și bugilariul cu bani, îl întrebă :

— De mult ai pierdut graiul ?
— Din copilărie, răspuse cerșetorul.

CAL. ROM. Car., XI (1899), p. 110.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4759. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Mutul care... vorbește*, Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 150.
3. *Mutul... care vorbește*, ALB. Buc., XXVII (1928), nr. 5, p. 233.
4. *Mutul care vorbește*, PRIETEN. SĂT., II (1936), nr. 7—8, p. 5.

[ORBIA ȚIGANULUI]

Plătea un țigan o datorie unui român. Și cînd fu la numărul banilor, țiganul punea un ban și zicea că-s doi. Românul îl vede :

— Bine, mă țigane, vrei să mă-nșeli, ai ?
— Nu, românico, nu vreau să te înșel, păcatele mele. Nu prea văd bine și d-aia mai greșesc.

— Lasă atunci că-i număr eu, îi zise românul.
S-apucă românul să-i numere. Și ce făcea ? Punea câte trei gologani odată și zicea că-i numai unul. Da țiganul, de colo :
— Aoleo, mînca-te-aș, nu mai pune trei pentru unu, că acum mi-a venit iar vederile.

DUM. POP., VI (1922), nr. 45, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4760. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) ALB. Buc., XXII (1924), nr. 39—41, p. 67.
3. *Orbia țiganului*, CAL. F. LUMEA, II (1927), p. 67.
4. *Cînd orbise țiganul*, ALB. Buc., XXXI (1937), nr. 11, p. 116.

CINE ÎNȘEALĂ MAI MULT ?

Odată niște țărani neavînd de lucru stăteau de vorbă în mijlocul drumului și, din una în alta, unul din ei întrebă :

— Știți voi cine este mai înșelător ? grecul, evreul sau mocanul ?

Unul dintre ei răspuse :

— Pe mine m-au fript toți ; decît să știți : un grec înșeală zece români, un evreu înșeală 10 greci și un mocan înșeală 100 de evrei !

ALM. ADEV., V (1902), p. 126.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4761. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Cine înșeală mai mult ?* Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 68.

PRÎNZ FĂRĂ BANI

Trei pungași, rupți de foame, se gîndiră ca ce să facă spre a-și putea lua prînzul.

Unul din ei se offeri să procure pîine, și altul se offeri să procure untdelemn; cel de al treilea zise atunci că el pune la dispoziție vin.

Fără a pierde vreme, ei se îndreptară la o pitărie.

Cel care urma să procure pîine se opri la tarabă, scoase o piesă de cinci bani și dînd-o vînzătorului îi zise :

— Ți-am rămas dator acum trei săptămîni cu cinci bani, poftim să ți-i plătesc; de ce nu mi-ai adus aminte? adăugă el cu reproș, că eu uitasem.

Pitarul nu cunoștea decît din vedere pe pungaș și nu-și aducea aminte ca acesta să îi fi rămas dator vreodată cu ceva; dar, fiindcă o spunea el însuși, se mulțumi să-l creadă pe cuvînt și puse bucuros moneda în saltar, scuzîndu-se că fiind o datorie mică îi ieșise din gînd.

— Foarte rău, opina pungașul, ești negustor și, dacă ai să neglijezi datoriile mici, ai să te încurci cu socoteala; eu nu pot să țin minte așa bagatele, dar d-ta trebuia să-mi aduci aminte; pe viitor, te rog să-mi cei, că eu nu mă supăr; din contra, îmi pare bine cînd îți plătesc dreptul d-tale.

Zicînd acestea, pungașul plecă, urmat de tovarășii săi; dar, după ce făcu cîțiva pași, se reîntoarseră și zise pitarului :

— Știi ce? Dă-mi o pîine caldă, dacă ai; cînd voi trece deseară pe aici, ți-o plătesc.

— Chiar acu am scos-o; nu-i nici un sfert de ceas, zise pitarul, văzînd că are a face cu un client așa de bun, și se grăbi a-i da o pîine, alegîndu-i un coltuc frumos.

— Voi ați luat deja pîine? întrebă pungașul pe tovarășii săi.

— Nu, răspunseră ei.

— Atunci dă și oamenilor mei cîte una și le scrie în socoteala mea.

Pitarul le dete și lor cîte o pîine, voios că a făcut vînzare așa de bună.

Cei trei prieteni plecară, ducînd fiecare cîte un coltuc minunat.

*

Cel care urma să procure untdelemn se opri în apropiere de o băcănie și, spunînd celorlalți să-l aștepte puțin, scoase miezul din pîinea sa, puse în loc un burete pe care îl șterpelise

de la o prăvălie, intră apoi în băcănie și întrebă de untdelemn bun, zicînd că are a cumpăra o cătățime mai mare.

Băcanul, om foarte comlezant, se grăbi să-l servească, arătîndu-i un butoi aproape plin și lăudîndu-și marfa.

Pungașul cerca untdelemnul, mirosînd la el și gustînd o picătură cu vârful limbii, și plăcîndu-i se puse la tocmeală. După ce se învoi din preț, dete să plece, spunînd că se reîntoarce într-un sfert de ceas cu două bidoane, spre a lua cîțiva litri. Cînd scutură însă, pentru plecare, mîna băcanului, se prefăcu că s-a împiedicat de un sac de năut și scăpă pîinea în butoi.

Băcanul scoase o exclamație de supărare pentru pozna înfîmplată clientului și răcni la calfe, dojenindu-le că așează marfa în drum fără să bage de seamă. Dar presupusul cumpărător îl liniști zicînd că nu e nimic și scoase el însuși din butoi pîinea, cu buretele îndopat de untdelemn, și își căută de drum.

*

Apoi veni rîndul celui de al treilea. Acesta conduse pe tovarășii săi la o cîrciumă și, spunînd cîrciumarului că au poftă să bea puțin vin bun, trecură într-o cameră separată și cerură un tacîm.

— Pofțiți și mîncare?

— Ba nu; dar am adus pîine caldă și untdelemn ca mezelic.

După cerere, cîrciumarul le servi din vinul cel mai bun ce-l avea; un vin vechi minunat, din care îl cinstiră și pe el cu cîteva palice.

Ei mîncară cu toată pofta și după ce băură cîțiva litri cerură socoteala. La plată, cinstiții mușterii se puseră la ceartă, pretinzînd fiecare să-l lase pe el să plătească și, fiindcă nu se putură înțelege, se învoiră ca să lege la ochi cu un testemel pe cîrciumar și așa pe nevăzute pe cine are să pună mîna acela să achite contul.

Cîrciumarul, om vesel și de petrecere și el, primi propunerea.

Cum îl legară însă la ochi, pungașii se furișară din odaie și dispărură, lăsînd pe cîrciumar să orbecăiască în vînt.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4762. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Cătanole și crișmarul*, GAZ. TRANS., LVI. (1893), nr. 12, p. 6.
3. *Cătanole și crișmarul*, REV. IL., II (1899), nr. 2, p. 31.
4. *D-ale înșelătorilor*. (C. Rădulescu-Codin), „I. CREANGĂ”, VIII (1915), nr. 1, p. 27 (Priboieni — Argeș); republicată: *Ghiță Bondoc*, p. 78.
5. *Cei trei pungăși*. Popescu, N. I., *Basme*, p. 15.
6. *Trei șireți*, A.I.E.F., i. 10895 (jud. Vrancea ?).

PENTRU BANII MEI

La o crișmă veni într-o zi un drumeț și, așezându-se la o masă, zise crișmarului :

— Jupine crișmar, ia să-mi dai o ciorbă; da știi, așa, ca pentru banii mei.

Crișmarul îi aduse ciorba, și drumețul zise apoi după ce o sorbi :

— Acu parcă aș pofti la o găină friptă, grasă, de, ca pentru banii mei.

După ce mîncă și găina, ceru niște plăcinte cu poalele-n briu, și tot pentru banii lui ; apoi o sticlă cu vin și, scoțînd după aceea o pungă soioasă din chimir, puse zece gologani pe masă și dădu să plece.

— Ia stai, vere, că nu-i p-așa. Oare cum vine asta ? Ciorbă, găină, plăcinte și vin, toate pentru zece gologani. Da ce, scoți că ești în satul lui Cremene ?

— La ce te superi, măi jupine ? nu ți-am cerut eu să mi le dai pentru banii mei ? Uite și dumneata, am eu mai mult în pungă decît aști zece gologani ?

Văzînd crișmarul că a fost păcălit și că n-are ce-i face drumețului, socoti să-și bată joc de celălalt crișmar care își avea cîrciuma peste drum și cu care nu se prea avea bine.

— Uite, zise el drumețului, ia-ți îndărăt gologanii și du-te la crișmarul de peste drum și păcălește-l și pe el cum m-ai păcălit pe mine.

Drumețul băgă gologanii în chimir, își trase bine căciula peste urechi, își luă traista-n spinare și zise ieșind pe ușă afară :

— Apoi că de-acolo vin și chiar el m-a trimis să-ți fac și dumitale ce i-am făcut lui. Sănătate să dea Dumnezeu...

Crișmarii rămaseră amîndoi păcăliți, iar drumețul plecă sătul și cu gologanii la chimir.

CAL. Blaj, IV (1927), p. 118.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4763. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Hangiții păcăliți*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 77.
3. *Un șiret*, A.I.E.F., i. 10804 (jud. Vrancea ?).

[ȘARLATANUL]

Într-un restaurant, o dată cu un personaj onorabil, intră și un individ din tagma celor care mai întii își fac planuri bine nimerite și apoi se decid a mîncă fără să plătească.

Personajul s-așează la o masă, se uită pe listă și se pregătea acum a ordona să-i aducă bucate. Celălalt, care și dînsul se așeză la o masă alături, prefăcîndu-se cu desăvîrșire amortit :

— Vă rog, d-le, zise el cu glas mai de tot pe neauzite, vedeți cît sînt de amortit ; și, după dieta doctorului, n-am voie să vorbesc multe cuvinte, fiți bun a spune chelnărului să-mi aducă și mie aceleași bucate care le va aduce și dv. Aceasta nu va costa nimica și faceți ș-un bine unui om bolnav.

Fără să se gîndească la vreo șarlatanie, domnul acela, vrînd să facă un bine : „Ce mă costă zicînd numai să-i deie bucate de care voi lua și eu“, a cugetat în sine bunul om.

Prin urmare i-a împlinit cererea pînă la fine, ba încă și cafea ; bînd domnul, a bătut și coțcariul. De la un timp însă, acest din urmă se scoală, complimentează și pleacă.

Personajul a crezut că e vreunul din abonați sau un onorabil prea cunoscut, încît chelnărul nu-l mai întrebă ; cînd și ăst din urmă, asigurat că-i plătește cel ce a poruncit a i se da

prinzul, cazul părea că era în toată regula, și îndoială de vreo încurcătură nu mai urma. Dar când la cont !

— Ce socoteli îmi faci d-le ? Cum mă dai platnic pentru un om pe care astăzi l-am văzut de prima oară ? zise personajul în vedere a două conturi.

— Dar și eu tot astfel îl cunosc. Dv. ați poruncit să-i dau, prin urmare dv. veți și plăti.

Wartic, *O sută și una de mici istorii*,
p. 79.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4764. Este atestat în Muntenia.

UN OM NEVOIAȘ

Era un om nevoiaș, căruia îi bătea vântul în pungă, însă o foame îl punea pe frigare.

Se duce la un han și cere de-ale mîncării. După ce mîncă bine citeva feluri de mîncare și-și astîmpără setea și cu un păhărel de vin, intră în vorbă cu hangiul.

— Jupîne ! Ți s-a întîmplat, mă rog, ca să mînce cineva și să nu-ți plătească ?

— Încă cîți ! Unii aveau cu ce, dar n-aveau bani la dînșii, și-mi plăteau pe urmă ; alții nu aveau, erau nevoiași, și nu le mai luam nici o plată.

— Foarte bine ! Dar dacă, acum bunăoară, vine un nevoiaș ca mine și fără de-ale mîncării, i-ai da ?

— Cu toată inima !

— Dar dacă n-are bani ?

— Ce are a face ? Îmi fac o pomană !

— Foarte bine, jupîne. Fă-ți dar o pomană și cu mine, că eu nu am cu ce-ți plăti ce-am mîncat.

CAL. SĂT., XXVIII (1938), p. 106.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4765. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Varianta :

2. *Golanu la hotel*, A.I.E.F., mg. 1079 (Bătrîni — Prahova).

ANTICIPAȚIUNE

— Ce-ți e la mină, soațe, d-o porți așa ?

— Nu-mi e nici dracu, mi-am legat-o numai, ca să îmi hodinească nițal, pentru că miine plec la oraș și am să rad avocatului meu o palmă !

CAL. CALIC., IV (1889), p. 51.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4766. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. *De ce ți-i mina legată ?*, CUCU, I (1905), nr. 15, p. 3.

3. *De ce ți-i mina legată ?*, BABA SAT., II (1909), nr. 12, p. 3.

DOI TELEGARI

Cică pe-un fecior de bani gata îl trimisese tat-so la învățătură, încolo, departe. Dar p-acolo el era un pierde-vară și umbla numai tăind cîinilor frunză.

Venise și el pe-acasă și sta de vorbă cu tat-so, care îl tot descosea, să vadă ce pricopseală a făcut pe unde a fost. La poarta curții erau doi nuci mari și frumoși, unde stau amîndoi, la umbră.

Ca să sperie pă tat-so cu învățătura lui, îi zise :

— I... măi tată, ce mai telegari aș face eu dinăști doi nuci ; mă prind că ar întrece p-ai lu' sfîntu' Ilie !

— Bine, dragul tatii, taie-i și fă !

Băiatul taie nucii și... dă-i, retează-i, ciopîrțește-i, pînă a ostenit.

— N-o să iasă, măi tată, doi telegari ; lasă-mă să fac doi ogari !

— Bine, fă și doi ogari, zise bietul tat-so, cu gura cam pe jumătate.

Și iarăși se apucă de cioplește, retează, se sucește, se învîrtește, se mai scarpină după ceafă, și...

— N-o să iasă nici doi ogari, măi tată ; lasă-mă să fac doi șoricei !

— Ba mai bine, zise tat-so, galben de supărare, fă doi draci, să mă ia unul pe mine și altul pe tine.

PRIETEN, NOSTRU, I (1911), nr. 7—
8, p. 127.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4767. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) CAL. ASOC., III (1914), p. 82.
3. *Moșul și ginerele lemnar*. Cazan, *Literatură populară*, p. 76.
4. *Moșul și ginerele lemnar*. Cazan, *Literatură populară*, p. 77.
5. *Bătrînul și fata*, A.I.E.F., mg. 665 (Bătrîni — Prahova).

MEDICUL PIȘICHER

Cămătarul Pungă Strînsă vine în oraș să se sfătuiască cu un vestit doctor. În sala de așteptare a medicului sînt o mulțime de pătimași așteptînd fiecare să-i vie rîndul.

Pungă Strînsă se interesează ce plată ia doctorul pentru o vizită. I se răspunse 20 lei, pentru prima vizită, și 10 lei, pentru vizitele următoare.

Ce se gîndește Pungă Strînsă ? Doctorul ăsta are mii de pătimași, de unde pînă unde o să îi ție în mînte pe toți. Hai să-i spun că am mai fost o dată la dînsul și atunci am să-i dau 10 lei în loc de 20.

Zis și făcut.

Cînd îi vine rîndul, Pungă Strînsă intră cu curaj în odaie și, ca și cum ar fi o cunoștință veche a doctorului, îi dă zece franci și zise :

— Bună ziua, domnule profesor ! Iar am venit la d-ta. Te rog să vezi cum stau și ce să mai iau pentru boala mea.

Profesorul îl ascultă, îl întreabă de toate, cercetează limba, pieptul, și apoi (ghicind gîndul lui Pungă Strînsă) îi zice :

— Domnul meu, să iei înainte aceeași doftorie ce ți-am prescris cînd ai mai fost la mine.

Vă închipuiți mutra lui Pungă Strînsă.

POP. ROM., XII (1912), nr. 9, p. 12.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4769. Este atestat în Transilvania.

CARE PE CARE ?

Avram ovreiu se duce la tîrg să-și cumpere un cal. Aici dă de Lae țiganul, care-și vindea mîrtoaga, și după multă vorbă fac tîrgul cu 10 florini. Avram pune în mîna lui Lae o bancnotă de 10 florini și-și duce calul. Lui Solomon, vecinul lui Avram, îi pare de tot ieftin calul și căutînd pe Lae îi zice :

— Dar ce-i, Lae, ți-ai pierdut mîntea, de ai vîndut mîndrenia de cal mai pe nimica ?

— Da, zise Lae zîmbind cu șiretenie, calul e frumos, dar șchioapătă de un picior, caută-l numai și vei vedea.

Solomon caută calul și află că are dreptate Lae. Se duce la Avram și zice :

— Bine, Avram-*leben*, tu n-ai ochi să vezi că șchioapătă calul ?

— N-ai grije de mine, Solomon-*leben*, că știu eu ce fac. Calul șchioapătă că nu e bine potcovit, ha-ha-ha, caută-l numai mai bine.

Solomon vede că are dreptate Avram ; se duce la țigan și-i zice :

— Ei, Lae, știi că tu te-ai păcălit, căci paripul tău șchioapă numai pentru că e potcovit rău. Asta n-ai știut-o ?

— Ba am știut-o, căci eu l-am potcovit așa, ca Avram să creadă că numai de aceea șchioapă, pe cînd calul e șchiop de mult.

Avram, auzind de aceasta, trage la o parte pe Solomon și-i șoptește la ureche :

— Nu face nimic, eu tot nu sînt păcălit, deoarece bancnota cea de zece florini e falsă.

RIND. Sibiu, I (1894), nr. 25, p. 210.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4770. Este atestat în Transilvania.

[MÎNZĂ POPII]

Un popă avea o iapă albă, frumoasă iepșoara, zic iepșoara, căci era mică mai numai cît o capră, dar era bătrînă : mai avea și o mînză sură, ca de doi ani, tot de la acea iapă. Lasă popa mînză acasă și cu iapa merge la tîrg să o vîndă și mai punînd ceva bani să cumpere soață la mînză. Vinde iapa, la un țigan, cu 12 florini. Țiganul însă fugе cu iapa sub podul cel mare de peste vale, îi tunde coama și coada și o scoate în tîrg sub nume de mînză de doi ani. Cui o vinde ? popii, cu 46 florini. Popa merge apoi mîngîiat acasă, o duce firește de căpăstru, că doar e păcat a călări pe mînză de doi ani. Dar ce să vezi, cînd se apropie de casă, preoteasa îl întîmpină de departe :

— Dar tu, popă, nebunit-ai, ori ce ai tuns hîrșoaga asta de iapă ?

— Că doar nu am tuns-o, ci am vîndut-o și am cumpărat mînză asta, lîng-a noastră, știi, cum ne-a fost vorba, vezi că nici nu venii călare pe ea, că-i numai de doi ani.

Cînd o pune însă lîngă mînză cea de acasă, vede că aceea se apleacă să sugă la cumpărată !

POP-RETEGANUL, *Țiganii*, p. 22.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4771. Este atestat în Transilvania.

[SACU AL NOU]

O femeie împrumută pe cumătră-sa c-o ruptură de sac. Peste vreo cîteva zile se duce să și-l ia.

— Am venit, cumătră, să-mi dai sacul acela, că mi-au făcut capul călindar, cerîndu-mi-l să-și facă obiele.

— Așa, cumătră, iștalalți ai mei, crezînd că-i sacul nostru, s-au apucat mai înainte de l-au rupt și au făcut obiele dintr-însul.

— Vai de mine și de mine, dar cum s-au îndurat și au rupt un sac nou-nouț ? Să mi-l dai în grabă că mă pune bărbatul cu ochii pe foc !

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., 5094, f. 283; publicată : *Pop. pop. rom.*, p. 143 (Țepu-Galați) : „I. CREANGĂ“, IX (1916), nr. 9—12, p. 267.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4772. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Sacu ăl nou* (N. I. Dumitrașcu), NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 5, p. 73.

3. (Fără titlu) SUFLET OLT., 1927, nr. 5, p. 146 (Nemoiu — Vilcea).

CĂLDAREA ȚIGANULUI

Fusese odată țiganul căldărar vestit, dar pesemne nu-i prea mersese bine cu meseria, că dintr-atîta scule rămase numai cu o singură și bună căldare. Dar un român șiret îi puse gînd rău căldării țiganului. Cum să i-o ieie însă ? Să vedeți.

Se duse la țigan acasă.

— Ce mă gîndii eu, cumetre. Duc vergile căldării d-tale ; ca mîni te faci fără ea ! Aș zice că mai bine s-o lași la mine să ți-o păstrez, c-ar sta mai bine la mine, d-ta fiind om cu meserie : o zi acasă și zece pe drum, după lucru.

Țiganul se prinde și dă căldarea. După un timp se duce țiganul la român și întrebă de căldare.

— Căldarea, cumetre ? răspunde românul: Ehei, bine face și are și un pui făcut la mine !

Țiganul holbează ochii.

— Ce spui, cumetre ? Unde-i ?

Românul îi aduce o căldărușe mică.

— Iacăt-o, cumetre !

Se gîndește țiganul în sinea lui. „Am să ți-o fac eu acuși“, și îi zice românului :

— Știi ce, cumetre ? Aveam de gînd să mi-o iau căldarea, dar fiindcă are mamă la d-ta, iau numai puiul și-o mai las, poate mai face unul.

— Las-o, cumetre, las-o, zice românul, mai ales că după cum mi se pare mie căldarea iar mai are semne bune să mai facă pui...

— Așa ? Apoi să fie cu noroc.

Și țiganul bucuros ia căldarea zicîndu-și în gînd : „Văzui și eu un român prost în viața mea...“

Vine peste cîtăva vreme iar țiganul vesel și zice :

— Noroc, cumetre.

Dar românul îi răspunde cam cu gura altuia :

— Noroc, cumetre.

Țiganul, repede :

— Ce mai face căldarea ? Acu am venit chiar s-o iau.

Hoțul de român, făcându-se că-și șterge o lacrimă :

— Hei, sărăcuța de ea, rău de tot.

Țiganul, și mai repede :

— Da' ce are ?

— A murit de facere, sărmana !

Iar țiganul cică ar fi înghițit în sec și ar fi zis în gând :

„Mi-o făcuși, române !“

Iar tare, cu glas duios :

— Apoi Dumnezeu s-o ierte, cumetre, dar !, și plecă, rarara, uitînd să-și ia rămas bun.

(P. Gh. Savin) NEAM. ROM. POP.,
IX (1921), nr. 1, p. 9—10 (Jorăști —
Galați).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4772 A. Este atestat în Moldova.

Variante :

2. *Una de-ale lui Nastratin Hoge*a (N. I. Munteanu) „I. CREANGĂ“,
VII (1914), nr. 4, p. 127.

3. *Omul la judecată*, CULT. POP., VII (1927), nr. 185, p. 3.

4. *Din năzdrăvăniile lui Nastratin Hoge*a, „IZVORAȘUL“, (1934),
nr. 2, p. 59 (Macedonia).

5. *S-a apărât*, CAL. Blaj, XIII (1937), p. 117.

UN MINUT

Pe vremea cînd Dumnezeu umbla pe pămînt, îl întilnește jupîn Ițic și, ca să nu scape chilipirul din mîna, hai înaintea lui D-zeu.

— Mu rog, domni, chiț valoari ari la dimnita un mie di ani ?

— Cît un minut, răspunse D-zeu.

— Dar chit fași la dimnita un mie de galbini ?

— Cît o para.

— Știi ci ghindesc iu, domni, dai la mini paraua așeea.

— Așteaptă și tu un minut, răspunse D-zeu păcălind pe Ițic.

RĂS. Pal., I (1905—1906), nr. 8—9,
p. 179.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4773. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Varianta :

2. *Armeanul șiret*, LUMINA, II (1906), nr. 17, p. 6.

NEGUSTOR CINSTIT

Jupînul Ștrul : — Îți jur, bade Stane, să-mi moară nevasta și copiii, dacă nu mă costă pe mine mai mult.

Badea Stan : Bine, jupine, nu ți-e frică să te juri pe nevastă și băieți ?

Ștrul negustorul : — Taci mai, iu nu știu ce zic ? Dacă iu n-am nevastă, nici copii, pierzi iu ceva ?

GRAI ROM., I (1923), nr. 30, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4774. Este atestat în Muntenia.

CEI TREI FECIORI

Un ovrei avea trei feciori și ce-i veni lui într-una din zile că, chemîndu-i, spuse lor :

— Burăh, tu ai să te faci turc.

Moritz, tu ai să te faci creștin.

Tu Șloim, ai să rumui ovrei.

— Dar, zice, ne rugăm ție, tată, a spune care să fie cauza că părăsim religia noastră și să facem d-asta.

— Iu la voi n-am să dau socoteala pen'ce, și zice : dar să știți, cînd voi muri fiecare din voi să-mi puneți în coșciug cîte 500 lei în aur.

Zis și făcut, copiii executară dorința părintelui, dar cum se întimplă că imediat muri și părintele.

Îl duseră la groapă cu mare alai, dar cînd să-l bage în pămînt, fiul turc scoase punga și, conform dorinței mortului, îi puse în coșciug 500 lei în aur.

Creștinul îndată imită pe frate său și-i puse și dinsul 500 lei în aur.

Cînd veni rîndul copilului ovrei, acesta, în fața tuturor, îi puse o poliță.

— Șloim... da tu ce pui tatii ? îl întreabă frații.

— Ci... i pui... asta mă întrebați... ? iu pun la el o poliță cu scadența de 500 lei ; cînd va avea nevoie tata de bani, poate sconta polița și primi banii.

N. I. Popescu, *Snoave*, p. 89.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4775. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) ȚĂRANISM. III (1928), nr. 49, p. 10.

3. *Cei trei feciori*, CĂL. POP., XIII (1929), p. 141.

[SOACRA ȘI MOARTEA]

Un om ținea închisă pe soacră-sa — care, rămîne vorba-ntre noi, era rea de gură, ca toate soacrele — într-o chiliuță mică de unde tot ofta biata babă și cîteodată chema și pe prea cuvioasa moarte s-o ia.

Gineri-su auzea acestea, dar o lăsa în pace.

Odată însă, se hotărăște ginerele să se prefacă în felul morții și, ungîndu-se cu cărbune pe față, își pune o coasă în spinare și pe la miezul nopții bate în ușa chiliei unde dormea soacra :

Baba întreabă :

— Cine-i acolo ?

— Eu !

— Cine eu ?

— Eu, moartea. Am venit să te iau.

— Vai, drăguța mamei, da că eu nu te chemam pentru mine, că eu îs bătrînă și ți-îi rupe dinții în carnea și în oasele mele ; ci fii d-ta bună, dragă, și treci dincolo, că gineri-meu

doarme acolo și are și un trupușor fraged și tinerel ca un peneaș de ți-a fi drag să guști din el.

Ce s-a întîmplat mai departe, nu vi-o mai povestesc !

TIMIȘ.-GAZ. POP., I (1885), nr. 26,
p. 207.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4777 (A. Th. 1354). Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Soacra și moartea*, Baican, *Palavre și anecdotă*, p. 48.

3. *Moartea* (I. Adam), OPINIA, II (1898), nr. 120 p. 1 ; republicată : *Glume țărănești*, p. 74 ; *Pe lingă vatră*, p. 129.

4. (Fără titlu) CĂL. POP. ROM. VI (1908), p. 92.

5. *Soacra și Moartea*, DUM. POP., II (1915—1916), nr. 13, p. 3.

6. *Moartea*. Pamfile, *Dușmani și prieteni ai omului*, p. 335.

7. *Moartea*. Pamfile, *Dușmani și prieteni ai omului*, p. 336.

8. *Femeia care-și ruga mereu moartea* (D. Furtună), NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 4, p. 51.

9. *Baba și Moartea*, CAL. GOSPOD., III (1924), p. 123.

10. (Fără titlu) LUMINA SAT. Sibiu, IV (1925), nr. 30, p. 5.

11. *Soacra și Moartea*, DOINA Jor., III (1930), nr. 2—3, p. 25 (Să-tuc — Buzău).

12. *Moartea și soacra*, DUM. POP., XV (1930), nr. 21—22, p. 7 (Osica — Olt).

13. *Baba cu crosnia*, Novacovicu, *Folclor bănățean*, p. 30.

14. *Baba și moartea*, A.I.E.F., i, 10763 (jud. Vrancea ?).

[CÎND UMBLAM LA ȘCOALĂ]

Un moș iubea foarte tare biserica și totdeauna o și cerceta, dar se necăjea foarte, văzînd pe alții rugîndu-se, și el nu știa nici rugăciunea *Tatăl nostru*. De aceea s-a dus la învățător și l-a rugat să-l primească între școlarii săi ; a fost primit și după aceea moșul regulat a și cercetat școala. Într-o zi, cînd mergea la școală, a aflat în drum o ladă cu bani, și luînd-o, a ascuns-o bine pînă la reîntorcerea de la școală, cînd apoi a dus-o acasă.

În altă zi proprietarul lăzii a adunat pe toți oamenii satului, pe care apoi i-a întrebat de n-au aflat lada. Nici unul n-a știut de ea pînă la moșul care n-a negat, ci le-a vorbit :

— Eu am aflat acea ladă.

— Când ? întrebară antiştii comunali cu bucurie.

— De când am mers la şcoală de am învăţat rugăciunea
Tatăl nostru.

— Te poţi căra moşule cu ladă cu tot, că pe timpul acela
noi nici n-am trăit.

— Apoi sănătate, şi moşul se cără.

UMORIST., I (1863), nr. 8, p. 31.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4778 (A. Th. 1381 E). Este atestat în Moldova
şi Muntenia.

Variante :

2. *Nunta cea de-a doua-i cu noroc*, LIB., I (1890), nr. 22, p. 3.
3. *Nunta cea de-a doua-i cu noroc*. Bogdan, N. A., *Poveşti*, p. 16 ;
republicată : *Poveşti şi bazaconii*, p. 61.
4. *Cînd umblam la şcoală*, CAL. COPII., II (1910), p. 26.
5. *Bătrînii ajunşi în mintea copiilor* (D. Furtună), „I. CREANGĂ“,
V (1912), nr. 12, p. 362 (Vlăsineşti — Botoşani).
6. *Norocul babei*, VEST. SAT., V (1916), nr. 11, p. 5.
7. *Moşul la şcoală*, LUM. COPII., IV (1925), p. 560 (Iaşi — Iaşi).
8. *Mireasă cu noroc*, ALB. Buc., XXXIII (1934), nr. 15, p. 6.
9. (Fără titlu) ALB. Buc., XXXV (1936), nr. 5, p. 70.
10. (Fără titlu) Maican, *Glume*, p. 15.

[POMANA ȚIGANULUI]

Țiganul fură într-o noapte o clisă și în întuneric ajunse la
un pîriu, peste care ducea o punte. Fiind de tot întuneric,
bietul țigan nu vedea deloc puntea, atunci zice el :

— Lumină, Doamne, lumină, că ți-oi da și ție slănină !

Atunci începu a fulgera, și țiganul la lumina fulgerelor
păși fălos pe punte, și cînd era mai în capăt, zise :

— Ori vei lumina, Doamne, ori nu vei lumina, slănina
nu-ți voi da !

Dar, iată, fulgerele încetară. Țiganul alunecă și căzu în
apă, și de acolo zise :

— Vai, Doamne, ce puțin pricepi la gluma țigănească !

FAM., VII (1871), nr. 21, p. 252.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4779 (A. Th. 1718 *). Este atestat în Transil-
vania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) TIMIȘ-GAZ. POP., I (1885), p. 207.
3. *Bine-ți șade*. Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 95.
4. *Pomana țiganului*. (D. Stănescu), FAM., XXIX (1893), p. 460 ;
republicată : *Snoave*, p. 33.
5. *Gluma țiganului*, ALB. Buc., I (1897), nr. 24, p. 753.
6. *Făgăduiala țiganului*. Crăciunescu, *Copii de găsit*, p. 46.
7. *Șagă țigănească*, OPINIA, II (1898, nr. 170, p. 2.
8. *Der Zigeuner mit dem Speck*. Schullerus, *Archiv des Vereins*,
p. 412.
9. *Țiganul viclean*, LUMINA, II (1906), nr. 22, p. 7.
10. (Fără titlu) COM. SAT., II (1906—1907), nr. 22, p. 10.
11. *Cum țiganul a vrut să înșele pe Dumnezeu*, GAZ. TRANS., LX
(1907), nr. 253, p. 6.
12. *Făgăduiala țiganului*, „I. CREANGĂ“, IV (1911), p. 129 (Bîrlad —
Vaslui).
13. (Fără titlu) NEAM. ROM. POP., II (1911), nr. 28, p. 448.
14. *Peștele țiganului*, NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 34, p. 543.
15. *Țiganul, puntea și luna*, CAL. NAȚ. ZIAR. AMERICA, XVIII
(1932), p. 112.
16. *Făgăduiala țiganului*, FEM. SAT., I (1935), nr. 9, p. 8.
17. *Luminează, Doamne, lumina*. Hirlea, *Polojăni*, p. 25.

DIE WEIHKERZE DES ZIGEUNERS ¹

Ein Zigeuner steckte einmal in einem sumpfigen hohlwege
mit seinem wagen, auf dem er seine ganze familie, sein zelt
und seine habseligkeiten aufgeladen hatte, bis an die achse im
koth. Trotz allen ermahnungen mit zunge und peitsche, auf die
sich nur Juden und Zigeuner gründlich verstehn, vermachte
das kleine pferd, der einzige fleissige gefährte der ganzen no-
madengesellschaft, nicht mehr die stränge noch einmal tüchtig
anzuziehen. Das schwingen der peitsche, so wie ihr umgedreh-
ter stiel, hatten ausser vergeblichen anstrengungen nichts zur
folge, als dass die arme gescundene mähre mit jeder neuen
ermahnung auf knie und nase fiel.

Vielleicht machten diese fussfälle den Zigeuner aufmerksam seinen sinn auch nach oben zu richten, und Gott und seine heiligen, insbesondere die heilige mutter Gottes, um ihren beistand anzuflehen : er batete so gut er konnte, d.h. in bruchstücken wie er sie von christenmenschen aufgeschnappt hatte, und in welche sich unwillkürlich auch hie und da ein fluchmenge, zu der die in allen nöthen hilft. Das beste hiebei war dass er der heiligen, wenn sie ihm beistünde, versprach gleich in der nächsten geweihten kirche an die er käme, eine wachskerze zu stiften, so dick als er selbst.

Da sich das arme thier, während sein herr betete, etwas verschnaufft hatte, so that jetzt der wagen unter den erneuten schlägen des Zigeuners einen kleinen ruck. Schon hoffte der gottesfürchtige haidebruder seine noth sei gehoben, und es bedürfe nur noch einiger tuchtiger hiebe auf sein thier, aber der wagen stund wieder wie gemauert. Da nahm er seine zuflucht abermals zum gebet, welches er wie zuvor mit dem gelübde schloss der heiligen mutter eine kerze darzubringen, dissmal freilich nur noch so dick wie sein schenkel.

Statt des amens schmalzte er mit der peitsche kreuz und queer über das arme thier hin, bis es demselben nach unsäglichem anstrengungen gelang den wagen wieder um ein paar schritte vorwärts zu bringen. Der glückliche Zigeuner sah nun wohl dass er unter beistande der heiligen Maria, und mit ernstlichen mahnungen an sein rösslein endlich doch gute fahrbahn erreichen würde, und gelobte ohne weiteres gebet der heiligen eine weinkerze so dick wie sein finger.

Der gute weg war endlich, evreicht und bald gelangte der Zigeuner auch zu einer capelle welche der himmelsmutter gewidmet war. Als er dort vorüberfuhr, nahm er die mütze ab, dachte lachend bei sich die heilige werde es mit einem armen teufel wohl nicht so genau nehmen, und fuhr ohne anzuhalten vorüber.

LUMINAREA SFINȚITĂ A ȚIGANULUI

Un țigan a intrat odată într-o mlaștină cu căruța lui în care își încărcase întreaga familie, cortul său și toate boarfele sale, pînă la osia căruței. Cu toate sfortările sale, cu vorba și cu biciul, la care se pricepea evreii și țiganii, nu putea prăpăditul de cal, care era singurul tovarăș de nădejde al întregii cete de nomazi, să tragă nici cu funii și nici să tragă cu putere. Biciuirea și lovirea cu coada biciului n-au avut nici un efect, așa încît sârmana mîrtoagă, cu toate imboldurile, a căzut în mlaștină, răsturnînd căruța.

Poate această întimplare neplăcută l-a făcut pe țigan să-și îndrepte mintea în sus spre Dumnezeu și sfinții săi, îndeosebi spre sfînta mamă a Domnului, pentru a-i cere ajutor. El s-a rugat așa cît a crezut și cît a prins de la creștini, amestecînd fără știință și cîte un blestem, crezînd că-l va ajuta în toate nevoile. Cea mai bună dintre toate era că, dacă sfinții îl ajută, el făgăduiește ca la prima biserică la care va ajunge să dăruiască o luminare groasă cît el.

În timp ce țiganul se ruga Domnului, bietul animal se opintea și, odată, la loviturile repetate, căruța se mișcă puțin. Și țiganul netemător de Dumnezeu, văzînd că a scăpat din greu, cu numai cîteva lovituri zdravene date calului, nu s-a mai gîndit la Dumnezeu, deși căruța totuși nu înainta. Atunci s-a rugat din nou sfintei Maicii Domnului că îi va da o luminare de data aceasta groasă ca soldul său. În loc să zică amin ! țiganul a început să bată bietul dobitoc atît de tare, că, după multe opinteli, căruța a mai înaintat cîteva pași mai departe.

Fericit, țiganul, văzînd că este ocrotit de Maica Domnului, și cu loviturile date calului a reușit să iasă la drumul cel bun, făgăduind sfintei Maria o luminare sfîntită, groasă cît degetul său.

Ieșit la drum, ajunge la o biserică închinată sfintei Fecioare. În dreptul bisericii, țiganul scoțîndu-și căciula s-a gîndit, rîzînd în sine, că sfînta nu-l va lua în serios pe un biet amărît și a trecut pe lingă ea fără să se mai oprească.

Schott, *Walachische Märchen*, p. 288.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4780 (A. Th. 1553 A *). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Pst ! Să nu v-audă !* GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 237, p. 7.
3. *Dumnezeul ovreiesc* (D. Stăncescu), GAZ. TRANS., LVII (1894), nr. 277, p. 6; republicată : CAL. REV. LUMEA IL., III (1896), p. 112.
4. *Țiganul șiret*. Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 121; republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 93.
5. *Țiganii la drum*, GAZ. TRANS., LXI (1898), nr. 173, p. 7.
6. *Făclia țiganului, 12 basme [ale] românilor*, p. 3.
7. *Căruța bulibașei*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 3, p. 3.
8. *Păcăleala lui Stanciu*, BIBL. SOC. VRANCEA, I (1922), nr. 4, p. 16.
9. *Păcăleala lui Stanciu*, LUMEA COPIL., I (1922—1923), p. 703.
10. „*Sporește-l sfinte !*”, LUMINA SAT. Cr., IV (1923), nr. 6, p. 5.
11. „*La sfîntul așteaptă*”, CULT. POP., IV (1924), nr. 86, p. 6 (Dăești — Vilcea).
12. *Făgăduiala țiganului*, SUFLET OLT., 1927, nr. 3, p. 84 (Pleșița — Dolj).
13. (Fără titlu) SAT., IV (1933), nr. 28, p. 17.

ȚIGANUL ȘI PUII DE PASARE

Un cioroi avea șapte purdei, toți micuți, golășei. Se duse într-o zi de primăvară cu ei la pădure, să-și facă un sac de carbuni, iar purdeii să se joace-ntre aluni. Umblind mereu după lemne uscate, și purdeii, fiind ruși de foame, începură a țipa după mâncare. Dada îi mîngia zicîndu-le :

— Nu mai plîngeți, parpandeilor, că Dumnezeu ne va da un cuib de pasăre cu pui mititei și fiecare din voi va căpăta cîte unul din ei.

Tocmai ajunseră lîngă un fag înalt cu ramuri la vîrf, unde era și un cuib de porumb. Să se suie cioroiul cel bătrîn nu era cu putință, iar să lase puii-n cuib, că îi va da și lui, adică lui Dumnezeu, un pui. Fagul făcu crengi — se vede că Dumnezeu îi crezu cioroiului vorba — și se sui **dada cu toți purdeii pînă** sus, unde se așezară cu toții pe o creangă groasă împrejurul cuibului.

Dada luă puii din cuib și dete fiecărui purdeu cîte unul, șapte la număr, apoi se prefăcu că bagă a opta oară mîna în cuib, ca să-i dea și lui Dumnezeu unul, dar scoțînd-o goală, zise :

— Ție, Doamne, nu ți-a rămas.

Atunci, deodată se făcură crengile fagului de la ei în jos nevăzute, iar cei opt cioroi rămaseră toți în vîrful fagului pe o creangă. Cum să se coboare acum jos? Dada învăță pe purdei să se țină fiecare de picioarele celui alt și așa se făcu un lanț pînă jos, iar el se ținea de creanga fagului, atîrnînd de picioarele lui lanțul de purdei. Așa făcură. Iar cioroiul cel bătrîn le striga :

— Țineți-vă acum, parpandeilor, că o să scuipe dada-n palmi.

Atunci toată ceata țigănească fu chic peste grămadă la rădăcina fagului, iar cel mai mic turtit sub ei.

GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 142, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4781. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Der Zigeuner und seine sieben Söhne*, P. Schullerus, *Archiv des Vereins*, p. 428.

3. *Țiganul la miere*, NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 35, p. 555 (Larga — Bacău).

POPĂ PRICEPUT

Un oarecare cărturar pentru popie a mers la un sat să se învoiască a se popi pentru acel sat. El le ceru bani de cheltuială. Oamenii îi dădură cît ceru. Nu trecu mult și iar se pomenesc sătenii cu el spunînd că nu i-au ajuns banii. Sătenii pun ban cu ban și îl ajută și astă dată fără murmur.

Se mirară cînd a treia oară îl văd venind în sat nepopit tot după bani. Oamenii atunci se adunară și-i puseră condițiuni imposibile de îndeplinit, pentru a-l mîrgini.

Anume îi spuse că ei mai dau și alți bani dar cu condiția ca el cînd va veni popă să le dea după gustul lor : ploaie, vînt, zăpadă, soare etc. Omul nostru fără șovăire se învoi și le zise că le va da după plăcere ceea ce vor cere toți. Plecă și spre norocul lui se și popi.

Veni în sat și începu a-și îndeplini apostolatul. Într-o dimineață se pomenește cu cîțiva săteni că-i cer ploaie, alții cereau vînt căci erau cu boabele pe arie, alții să usuce griul spălat, alții timp bun pentru o călătorie. Se gîndi puțin preotul și cu darul lui Dumnezeu le răspunse : „Fraților, voi nu știți să cereți, dacă vă voi da ploaie, ce va face cel care treieră? Și, de vă voi da vînt, se supără vecinul. Eu am vorbit ca toți să veniți și să-mi cereți : ploaie, vînt etc. Duceți-vă acum ca să veniți toți și să-mi cereți ceea ce vă veți învoi“.

Ei nu s-au putut învoi niciodată a cere același lucru toți, astfel că a rămas popa popit cu banii lor.

Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 172.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4783 (A. Th. 1830). Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Popa cel cuminte*, GAZ. TRANS., LVI (1893), nr. 58, p. 1.

3. *Demagogie*. Novacovicu, *Folclor bănățean*, p. 36.

O SOCOTEALĂ BUNĂ

Baba aceea amarnică ținea crișmă la drumul mare și avea și moară la fundul curții pe unde trecea girla satului.

Cînd zrîncănea dînsa în crîsmă cu mușteriii, nu știai dacă vorbește baba sau umblă moara...

Vezi că nu-și prea stricase vorba calul dracului în viață cu rugăciunile și, dacă avea mîini, le avea mai mult pentru luat, decît pentru dat...

Ocaua babei de la crîsmă era de trei litre, pe cînd merticul de la moară era de cinci.

Și cînd oamenii o pîndeau cu ocaua mică și uiumul mare, de-i ziceau de la obraz :

— C-așa ți-s măsurile, mătușă ?

Baba dracului își sugea gura înțepat și o lua înainte cu prăjina :

— Cum se și cuvine, așa mi-s măsurile, că ce n-ajunge la oca în crîsmă, întrece la mertic, și așa se face patru și patru, cîte litre sînt în măsura cea dreaptă.

ȚĂRĂNISM., IX (1934), nr. 26, p. 14.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4784. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Nici în cer nu e dreptate*, GAZ. TRANS., LXXII (1909), nr. 121, p. 6.

3. *Nici în cer nu e dreptate*, DUM. POP., XIII (1928), nr. 1—2, p. 6.

4. (Fără titlu) PRIETEN. SĂT., II (1936), nr. 9, p. 4 (Călugăreni — Neamț).

CE E NOU ?

O babă preumblîndu-se printre niște cojocari, la un tîrg mare, neîncetat striga oftînd :

— Doamne, de ar ști și maiștrii aceștia ce e nou ? bine ar fi de ei !

Cojocarii o întrebă ; ea însă le promise a le spune numai atunci, dacă i-or da un cojoc. Cojocarii îi deteră babei cojocul dorit și-apoi o întrebă :

— Babo, ia spune-ne acuma, ce e nou ?

Baba, după ce a îmbrăcat cojocul, le răspunse :

— Apoi vedeți, dragii mei, cojocul babei e nou !

UMORIST., V (1867), nr. 15, p. 86.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4785. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Cojocul babei*, ȘEZ., I (1875), nr. 12, p. 95.

3. *Cojocul babei*, OPINCA, I (1885), nr. 7, p. 4.

4. *Baba* (Gr. Sima), REV. GEN., II (1886), p. 17 (Cărpiniș — Alba) ; republicată : *Ardeleanul glumeț*, p. 50.

5. *Baba și cojocul*, F. TOȚI, III (1898), nr. 32, p. 424.

6. *O fi ce-o fi*, ȚARA OLT., I (1907), nr. 17—18, p. 2—4.

SOCOTEALA UNUI PIȘCULANT

Bunica și nepoata au intrat în tîrg. Nepoata vroia să-și ia niște panglicuțe, pentru zestrea ei.

— Pofțiți, vă rog, zice pișculantul.

— Nepoată-mea vrea să cumpere niște panglicuțe.

— Pofțiți, avem de tot felul.

— Îmi trebuie panglică roză.

— Pentru ce ?

— Pentru găteală la așternutul de mireasă.

— Pofțiți, alegeți ce vreți.

— Asta-mi place. Să-mi dați.

— Cit pofțiți ?

— O sută de coți.

— O sută de coți ? Pentru ce ?

— Pentru treburile mele.

— Bine, vă dau, fără supărare.

— Măsoară, atunci.

— Unu, doi, trei patru. Dar ești tinerică încă. Cîți ani ai ?

— Am optsprezece.

— Așa ? Nouăsprezece, douăzeci. Dar mirele cîți ani are ?

— El ? treizeci și cinci, pe șase.

— Bun, treizeci și șapte, treizeci și opt. Dar mama matală, cîți ani are ?

— Patruzeci și șapte.

— Bun. Patruzeci și opt, și nouă. Dar tata matală ?

— Are vreo cincizeci și doi.

— Bun. Cincizeci și trei, și patru, și cinci. Dar bunica
câți ani are ?

— Nouăzeci și cinci, pe șase.

— Nouăzeci și cinci, pe șase.

— O sută și unu.

— Bun ! Iacă trec un cot de la mine.

Și biata fată, astfel bolmojită, s-alége cu câțiva coți și plă-
tește drept o sută.

Baică, *Palavre*, p. 39.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4786. Este atestat în Muntenia.

CINE MĂNINCĂ LA IUM-CHIPER ?

La Ium-Chiper, când au ovreii postul cel aspru, a născut
balabusta lui Ițic. Și ce era de făcut ? O balabustă care naște
la Ium-Chiper se cade să mănince, ori nu se cade ? Îndată
balabusta a trimis pe Ițic la haham și să-l întrebe, că el, dacă-i
haham, trebuie să știe.

Merge Ițic, bate la haham la ușă, hahamul mai stă ce mai
stă, și-l cheamă înăuntru.

— Iaca așa și așa : se cade ori nu se cade ?

— Nu se cade ! îi răspunse hahamul.

Merge Ițic acasă și spune balabustei :

— Iaca ce a zis hahamul : nu se cade.

— Du-te Ițic și mai întreabă o dată ! îi zice balabusta : se
cade ori nu se cade ?

Merge Ițic, bate iar la haham în ușă, și hahamul iar îi
răspunde ceva mai tirziu.

— A zis balabusta să te mai întreb o dată : se cade ori nu
se cade ?

— Nu se cade !

Ițic iar spune balabustei și balabusta iar îl trimite să în-
trebe pe haham ; se cade ori nu se cade ?

Ițic pleacă, dar nu mai bate în ușă. Intră așa. Hahamul cu
balabusta lui și cu toată roata de copii stătea la masă : pe masă
o știucă rasol, o știucă umplută și o știucă prăjită.

Când îl vede Ițic, rămâne trăsniț. Atîta poate să strige :

— Și fași ?

— Mununc.

— Mununci ? Da când am întrebat, pintru di și ai spus la
balabusti a meu că nu se cade ?

Dar hahamul :

— Puntru di și ? Puntru c-ai întrebat !

— Și dimiata di și mununși ?

— Puntru di și ? Puntru cî iu n-ai întrebat la nime !

(T. Pamfile) POP. ROM. Buc., IE
(1933), nr. 8, p. 156.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4787. Este atestat în Moldova.

ȘI MARE, ȘI MICĂ

Un rumân avea o fetică, așa cam de vreo paisprezece ani,
dacă nu și mai puțin.

Cum o avea numai pe ea de ajutor, o mîna să facă treabă
ba încoace, ba încolo.

Făcea și fata ce putea, că era și cam puținică de trup ;
dar mămăliga n-o putea ea s-o mestece cu nici un chip ; sau,
dacă o mestece, o făcea numai cocoloși.

Tată-său, mai în glumă, mai cu tot dinadinsul, îi zicea
adeseori :

— Cum ? Nu ți-i rușine ție ? fată mare de acum încolo, și
să nu poți mestece nici o mămăligă ?...

Nu trecu mult și vin fetei logoditori, că se vede că era cu
zestre bună, de aceea avea cătare de mică.

— Aș ! Ce s-o mărit ?, zicea rumânul cătră pețitori, mică,
o mînă de carne... !

Da fata, care asculta la fereastră :

— Așa, păi dar... ! La mămăligă, mare, și la măritat, mică... !

Crăciunescu, *Copii de găsit*, p. 29.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4788. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Varianta :

2. *Fată de măritat* (N. I. Munteanu), NEAM, ROM. POP., VI (1915),
nr. 44, p. 690 ; republicată : *Povestiri*, p. 36.

DAS MÄDCHEN VON SCHELLENBERG

Schellenberg ist ein Dorf bei Hermannstadt und zeichnet sich von vielen Städten des Landes da durch aus, dass ein Blitzableiter an seine Kirche angebracht ist. Vir vielen Jahren hat sich hier eine ergotzliche Begebenheit zugetragen. Ein junger Bursche, der seine Mutter verloren hatte, lebte mit seinem bereits betagten Vater zusammen in einem Hause. Der Vater wünschte vir seinem Tode den Sohn gerne versorgt zu würzte das ein christliche Haus nicht in Ordnung bestehen könne ohne eine christliche Hausfrau, und drang daher in den Sohn, sich zu verhehlichen. Der hatte auch bereits sein Auge geworfen auf eine schmücke Jungfrau am anderen Ende des Dorfes; dieselbige war ihm von Herzen gut und die Sache schien ihre volle Richtigkeit zu haben. Aber Mädchen wollen gebeten sein und sich nicht beim ersten Anlauf erobert wissen. Als aber unser Bursche um die Hand unserer Schellenbergerin frömlich beim Vater und Mutter angehalten hatte, und daa Mädchen mit der Mutter allein war, machte es Allerhand Einwendungen und versicherte, dass es den Burschen noch gar nicht so gut kenne und so sehr liebe, um ihm gleich ohne Weiters ihre zusage zu geben. Vergebens gab ihr die Mutter, die den Werber gerne zum Schwiegersonn haben Mochte, zu bedenken, dass der Bursche tüchtig sei und ein Erbe habe und dass es noch andere unverheiratete Mäde im Dorfe gebe und der Freier bei dem Drängen seines Vaters vielleicht bei einer Anderen anzuklopfen genöthigt sein werde; das Mätchen holte immer neue Einwendungen hewer, bis die Mutter endlich überdrüssig aussief:

— „Nun zwingen werde ich dich nicht!“

Aber das Mädchen hatte es ganz anders erwartet und rief, entsetzt über diese Rede, die im grunde gar nicht nach ihrem Sinne war, ohne sich zu bedenken:

— „Ach Mutter, zwingt mich doch!“

Im nächsten Augenblick hatte der Bursche des Mädchens Einwilligung, und sie werden denn auch wahrscheinlich Mann und Frau geworden sein.

FATA DIN SCHELLENBERG

Schellenberg este un sat în vecinătatea Sibiului și se deosebește de celelalte localități ale țării prin biserica sa care este prevăzută cu un paratrăsnet.

Cu mulți ani în urmă s-a petrecut aici o întâmplare hazlie. Un tânăr, orfan de mamă, trăia împreună cu bătrînul său tată în aceeași casă. Tatăl dorea, ca înainte de a muri, să-l vadă pe băiat rostuit. Deoarece o casă de creștin nu poate exista fără o gospodină, bătrînul insista ca fiul său să se însoare. Acesta avea deja în vedere o drăgută de fată, care locuia la celălalt capăt al satului, aceasta plăcîndu-l deopotrivă pe băiat.

Dar, ca orice fată, ea dorea să fie cucerită. Așadar, cînd veni băiatul să ceară formal mina fetei de la părinți, cînd rămase singură cu mama sa, fata invocă tot felul de motive, pentru a nu ceda așa ușor, și pretextă că nu îl cunoaște așa de bine pe băiat și că nu îl prea iubește pentru a accepta așa ușor cererea sa. Degeaba îi spuse mama, care dorea foarte mult să-l aibă de ginere, că băiatul e harnic și are avere și că mai sînt o mulțime de fete nemăritate în sat, dintre care băiatul ar putea să-și aleagă una, avînd în vedere insistența tatălui său de a-l vedea cît mai repede însurat. Dar fata găsea mereu noi piedici, pînă cînd mama supărată îi spuse:

— Bine, de obligat, n-am să te oblig!

Dar fata, care nu se aștepta la un asemenea deznodămînt, spuse speriată:

— Ah, mamă, obligă-mă totuși!

În acest fel obținu flăcăul imediat încuviințarea fetei și pesemne că au devenit în scurt timp soț și soție.

Müller, *Siebenbürgische Sagen*, p. 297.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 4789. Este atestat în Transilvania.

VITEJIA ȚIGANULUI

Un țigan, fără nici un ban în buzunar, trecea prin piață, printre vînzătoarele de smîntînă, făcînd pe cumpărătorul amator de smîntînă, din care gustă cîte puțin de-aici, ceva mai mult de colo...

O vînzătoare, înțelegînd șiretenia țiganului, în momentul cînd vroia să-și vîre degetele în oală, ia o lingură cu smîntînă și i-o aruncă în față.

Țiganul linge smîntîna care se prelingea pe obraz și strigă în gura mare:

— Da, nu-i rău, poți repeta frumosul gest...

(D. Stăncescu) COM. SAT., (1889—1890), nr. 16, p. 115.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4790. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Mai dă o dată*, GAZ. TRANS., LIII (1899), nr. 173, p. 6.

3. *Mai dă o dată*, OPINIA, III (1899), nr. 77, p. 2.

4. *Mai dă o dată*. Adam, *Pe lângă vatră*, p. 124; republicată: *Glume țărănești*, p. 42; CAL. GOSPOD., XIV (1935), p. 65.

LA JUDECATĂ

Judecătorul: — Nea Gheorghe, e adevărat că te-ai sfădiș la cârciumă cu Gilcă a Marandei și i-ai trîntit peste cap o sticlă, care s-a spart într-o sută de bucăți?

Nea Gheorghe: — Se poate, d-le judecător, dar eu nu le-am numărat.

CAL. Buc., XVI (1920), p. 92.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4791. Este atestat în Moldova.

MULȚĂMIT

Judecătorul: — Pentru fapta asta capeti 5 zile închisoare, sau 20 de coroane... ești mulțumit?

Țăranul: — Atunci m-aș ruga să-mi dați cele 20 de coroane, și-s mulțumit.

POP. ROM., XII (1912), nr. 17, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4792. Este atestat în Transilvania.

ȘTIU CE AM DE FĂCUT

Într-o zi Erșl nu-și găsea caftanul; el își certa nevasta, acuzînd-o de neglijență, și îi zise amenințător:

— Dacă cumva se va fi furat caftanul, știu eu ce am de făcut.

Nevasta, intimidată, s-a pus să răscolească toată casa și în sfîrșit spre marea ei bucurie găsi paguba.

— Ce aveai să faci, dacă nu-l găseam, întrebă ea pe Erșl, după ce îl crezu împlînzit.

— Îmi luam nădejdea de la el, răspunse Erșl, și mă duceam frumos de-mi cumpăram altul.

Jurescu, *Snoave*, p. 106.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4793. Este atestat în Muntenia.

CRUCEA MĂ-SII, CUI ȘTIU EU!

— Măi cumetre, măi! Crucea mă-sii, cui știu eu!

— D-apoi, măi cumetre, nu cumva m-ai fi suduind pe mine!

— Nu, măi, nu...! D-apoi și tu cîte mi-ai făcut!

(T. Pamfile) POP. ROM., I (1932), nr.4, p. 69.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4794. Este atestat în Moldova.

[BANDITUL ȘI POPA]

Un bandit întilnește într-o pădure un popă și-i spune că de multă vreme vroia el să omoare un popă.

Popa, fără să-și piardă cumpătul, se plînge că este obligat să facă să-l aștepte pînă va fi uns preot, căci în prezent el este numai diacon.

GAZ. ȚĂR., II (1893), nr. 33, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4795. Este atestat în Muntenia.

OM DE OMENIE

A. — Poți să-mi împrumuți 100 lei?

B. — Pentru ce?

A. — Vreau să-mi plătesc o datorie la un cizmar. Nu vreau să rămân dator nimănui !

ALB. Buc., XXI (1922), nr. 26—27,
p. 445.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4796. Este atestat în Muntenia.

TESTAMENTUL ȚIGANULUI

— Dragii mei, pușori de voinici, veniți la mine, ca să vă las cu limbă de moarte testamentul !

Țiganii se îndesau, și toți cu gurile căscate, ca să audă testamentul dadei :

Dada : „Dragii mei, auziți ce vă spun. Ce aveți voi de la alții să nu lăsați, și ce are altul la voi să nu dați.“

Și a închis ochii.

F. POP., VII (1899), nr. 13, p. 147.
(Moșnița — Timiș).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4797. Este atestat în Transilvania.

ÎNTR-O CÎRCIUMĂ (LA CRĂCIUN)

„Bine te-am găsit, ziua de azi la mulți ani ; ce mai faci tu, ce mai fac eu ? Te cunosc și mă cunoști, negustor ai fost și-am fost — dă-mi un franc să te cinstesc că-mi crapă obrazul de rușine !“

(C. Muche) F. TOȚI, II (1898), nr.
54, p. 615.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4798. Este atestat în Muntenia.

FILOZOFIA ȚIGĂNCII

O țigancă intră la vecină-sa :

— Rogu-te, vecină, țucu-ți sufletețul, nu m-ai lăsa să-mi coc un mălăiaș în cuptorul d-tale ? Că nu cuprinde loc mare.

— D-apăi d-ta ce-mi vei face pentru asta ?

— D-apăi, țucu-te-aș, și eu te voi lăsa în dumineci să-ți fierbi cîrnatul în curechiul meu...

CĂL., VI (1930), p. 111

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4799. Este atestat în Transilvania.

[JUDECATĂ DREAPTĂ]

Un țăran ducea la tirg un car cu lemne spre a-l vinde ; și măcar că strigase adesea : „în lături, în lături“, un îndărătnic, neviind a se da în lături, fu împins de țăran și i se rupse mantela ; și voind ca țăranul să i-o plătească, îl trase înaintea judecătorului, carele, după ce auzi pira, întrebă pe țăran dacă e adevărat, carele nu răspunse nimica. De unde judecătorul se întoarse către cel cu mantela.

— Ce vreți, zise, să fac cu un mut ?

— Ce mut, răspunse el, nu e mut, pentru că puțin mai înainte striga în gura mare : „în lături !“

— Dacă striga el, îi zice atunci judecătorul, trebuia să te dai în lături, și așa nu v-ar fi rupt mantela.

CAL. Sibiu, 1858, p. 60.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4800. (A. Th. 1534 D *). Este atestat în Transilvania.

GRIJĂ

Îl apucă noaptea grija pe țăgan într-un sat străin ; poposește la un român. Ai casei tocmai atunci se sculase de la masă. Da țăganu, flămînd de nu vedea nimica înaintea ochilor. Cum să

facă, s-aducă vorba de mîncare, că gazda habar n-avea. Se uita el împrejur la spuza de copii ai românului și, prefăcîndu-se îngrijat, zise :

— Doamne, măi române, multă supărare îți mai fac ; acu dă, pîn'la vremea mîncării mai calea-valea, da, după ce-om mînca, nu știu unde ne-om mai culca.

OPINIA, II (1898), nr. 36, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4801. Este atestat în Moldova.

[TURCUL ȘI BOIANGIUL]

Un turc dădu odată, la un boiangiu, să-i vopsească o stofă cu condiția să nu fie în lume culoare ca aceea. Boiangiul îi făgădui că i-o va face, însă cu o condițiune, ca ziua cînd va veni să o ia să nu fie nici luni, nici marți, nici miercuri, nici joi, nici vineri, nici sîmbătă, nici duminică.

Trecu multă vreme pînă cînd, într-o vineri, veni turcul să-și ia stofa.

— Nu ți-am spus să nu vii vinerea ?

Turcul venind iar a doua zi, îi spuse că e sîmbătă, a treia zi că e duminică. Astfel că turcul venind în toate zilele era respins de boiangiu sub cuvînt că se învoiseră să nu vie în acea zi.

Turcul se hotărî să reclame. Cînd boiangiul fu adus înaintea judecății și după ce amîndoi își pledară cauzele, judecătorul îi legă pe amîndoi spate la spate și porunci să-i ducă în vîrfurile unui deal și d-acolo să le dea drumul la vale de-a berbeleacul. În căderea lor, cînd turcul ajungea dedesubt, striga :

— Văpsește-o, frate, cum vei văpsi-o, că o primesc !

Iar cînd ajungea boiangiul dedesubt, zicea :

— Vino cînd vrei, vei găsi-o gata.

Și astfel, pînă ajunseră la vale, se împăcară între ei.

CAL. BASM. CÎNT., III (1876), p. 77.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4802. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Boiangiul și zvonosul* (P. Ispirescu), NAȚ., III (1884), nr. 568, p. 3; republicată : *Snoave*, p. 15.

3. *Românul și boiangiul*, F. TOȚI, II (1897), nr. 31, p. 248.

4. (Fără titlu) FL. ALB., II (1899), nr. 25, p. 8.

5. (Fără titlu) ACTIV., I (1901), nr. 1, p. 4.

6. *Românul și boiangiul*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 8, p. 3.

7. *Românul și boiangiul*, GAZ. TRANS., LXVI (1908), nr. 195, p. 6.

8. *Tot nașul are naș*, COM. SAT., VIII (1912—1913), nr. 11—12, p. 7.

9. *Croitorul și mușteriu*, DUM. POP., II (1915—1916), nr. 15, p. 3 (Corbu — Olă).

LA JUDECATĂ

Judecătorul : — De ce nu te-ai prezentat la prima chemare ?

Martorul : — Pentru că, din cauza unei boli de urechi de care am pățimit, aud toate ceva mai tîrziu.

SAT., I (1931), nr. 12, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4803. Este atestat în Muntenia.

TU SĂ NU CREZI

Eu nu mă pricep la povești, dar fiindcă mi-a venit rîndul, iată am să vă spun și eu una. O poveste scurțică ca să nu vi se urască ascultînd-o.

Iată-o :

Bietul Ion — pe care voi nu-l cunoașteți — sărăcise, de să fi scăpărat în el ca-n cremene și chioară de lăascaie nu scoteai. Și fiindcă prin sat i se urîse omului trăgînd sărăcia de coadă, se duse la tîrg ca s-o mai plimbe și pe acolo.

Tocmai atunci se făcea trinul ăsta cu gările și cu toate minunile lui. Se făcuse și gara din tîrgul nostru. Și veneau cu trinul fel de fel de negustori, de boieri și de rumâni (săteni), cum vedeți că vin și acuma.

Iar Ion s-a băgat așa — cum să spun — să le ducă catrafusele cioclovinelor care veneau cu trinul în gara tirgului. Le ducea Ion catoarbele ăloră, de la gară pînă în oraș, și căpăta parale. Ia, își cirpea și el viața.

Într-o zi Ion nu nimeri în gară pe nici un cioclovar cu catrafuse de dus în tirg. Și Ion era trist și nu știa ce să facă. Plănuia să plece hoinar prin piață ori prin obor; da tocmai atunci se apropie de el un evreu de ăia murdari și unsuroși și îi zise, pe legea lui :

— Bri, badi Iun, mergi și-mi aduci la piață sacul șila cu sticli și pohari? Iu n-am purale, dar hoi spuni tri vorbi din fulos putri dumnita.

Ion privi lung pe evreu și se gîndi : „Tot mă duc eu degeaba în piață. De ce să nu-i duc sacu ăla, că n-o fi piatră de moară. Și dacă oi afla trei vorbe de folos numai rău nu mi-o fi. Te pomenești că știe el evreul ăsta ceva. Nu cutreieră el lumea de frunza frasinului !“

Și apoi zise ovreiului :

— Merg !

Ion luă sacul la spinare și plecă. Ovreiul mergea încet pe lîngă el.

Merseră ei ce merseră, da evreul nu vorbea nimic.

Ion așteptă, așteptă, pînă cînd nu mai putu ține vorba și zise :

— Dar nu mai îmi spui ale trei vorbe, jupîne ?

— Ba ți le-oi spune, grăi evreul. Iată-li : Daci ți-a spunî șineva că e mai bini fromunt decît soțul, tu să nu crezi ! Asta-i unî !

— Hodoronc, tronc. Asta-i vorbă. Cum dracu să cred, că doar nu mi-oi fi vindut mințile pe fulgi de prepeliță ! zise Ion.

Iar ovreiul spuse mai departe :

— Șine ți-a spune că merge mai bini cu droșcă decît cu tren, tu să nu crezi ! asta-i douî.

Ion zbîrci din nas și nu mai zise nici pîs.

Pricepu el, românul, că ovreiul umblă cu fofîrluca și începu și el să-i depene jurubițele ; gîndea Ion : — „Trăncănești tu, măre, că te-oi potcovi eu !“

Ovreiul era tare țăntoș. Credea că Ion înghite de pomană și zise iar :

— Dacă ți-a spune careva : E mai bine cu sacul în spinare decît fără sac, tu să nu crezi ! Asta e a treia !

„A treia e, o știu și eu, gîndi Ion — dar prea ți-ai trecut cu firea.“

Și după ce mai făcu doi-trei pași, unde se prefăcu Ion că se împiedică și unde-mi izbi sacul colo jos de pietrele străzii, că se făcură sticlele zob.

— Și-ai fucut ? Și-ai fucut ? începu să urle evreul.

Iar Ion se sculă încet de jos, căci o dată cu sacul căzuse și el, și zise ovreiului :

— Iacă păcate, jupîne ! Dacă ți-o spune cineva că ai sticle și pahare în sacul ăsta, tu să nu crezi !

CAL. BIBL. FOLC., 1913, p. 43.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4804. Este atestat în Muntenia.

[TOVARĂȘIE]

Un român și un țigan mergeau odată pe un drum și gășind un purcel îl luară, îl duseră acasă, îl curățiră și îl puseră în cuptor. Fiindcă era seară tîrziu de tot, țiganul își puse în minte să înșele pe român ca să mănînce el tot purcelul și, adresîndu-se românului, îi zise :

— Măi, românico, hai mai bine să ne culcăm, căci purcelul poate rămînea în sobă pînă mîine, și care din noi va visa un vis mai frumos, acela să-l mănînce tot.

Românul primi bucuros și se culcă, dar, pentru ca să ridă de țigan, se sculă pe la miezul nopții și mîncă singur tot purcelul.

A doua zi, de dimineață, sculîndu-se amîndoi, țiganul începu să-și nareze visul ce visase în timpul nopții.

— Am visat, zise el, o scară lungă pînă la D-zeu, pe care suindu-mă pînă la cer, am găsit pe D-zeu și pe Dumnezeușoiaie șezînd la masă și poftindu-mă și pe mine, am mîncat niște bucată de care nu a mai mîncat neam din neamul meu. Hai, ce zici, românico, așa e că e frumos ?

— Foarte frumos, răspunse românul.

Cînd auzi așa, țiganul se bucură că va mînce purcelul. și aștepta acuma să audă și visul românului, care vorbi astfel :

— Și eu am visat tot o scară pînă la cer, pe care suindu-mă am găsit pe D-zeu și pe D-zoie la masă, unde erai și tu ; cînd m-a văzut D-zeu mi-a zis : „Măi române, du-te jos de mănîncă

tu purcelul, pentru că țiganul mănincă cu noi la masă“. Eu, auzind așa, mă și dusei fuga și mîncai purcelul.

— L-ai mîncat, zise țiganul.

— D-zeu l-a mîncat, răspunse românul.

CAL. BASM. CÎNT., IV (1887), p. 72.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4805 (A. Th. 1626). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) (E. Baican), TIMP., VI (1881), nr. 227, p. 2.
3. *Românul și țiganul*, PRIV., II (1883), nr. 15, p. 4.
4. (Fără titlu) GAZ. SĂT., II (1885), nr. 7, p. 128.
5. *Care din doi a visat mai frumos*, CAL. Arad, IV (1886), p. 72.
6. *Românul și țiganul*, HOȚUL, I (1887—1888), nr. 35, p. 299.
7. *Tovărășie la hoțit* (M. Pompiliu), FAM, XIX (1888), nr. 4, p. 37.
8. *Țiganul cînd visează prostii*. Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 57.
9. *Care pe care*. Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 80.
10. *Țiganul păcălit*, GAZ. TRANS., LVIII (1890), nr. 91, p. 6.
11. *Țiganul și popa* (D. Stăncescu), REV. NOUĂ, IV (1890), p. 197; republicată: *Snoave*, p. 17; CAL. IL. BUC., V (1894), p. 85; F. TOȚI, II (1897), nr. 27, p. 214; LUMINA, III (1907), nr. 23, p. 8.
12. *Țiganul în rai*, ROM. LIT., I (1891), p. 236.
13. *Românul și țiganul*, Popescu, N. D., *Carte de basme*, IV, p. 157.
14. (Fără titlu) F. INT., 1897, nr. 16, p. 4.
15. *Păcăleala țiganului*, F. TOȚI, II (1897), nr. 52, p. 486.
16. *Prinsoare* (I. Adam), FL. ALB., I (1898), nr. 7, p. 5; republicată: *Pe lingă vatră*, p. 152; *Glume fărănești*, p. 31; ALB. Buc., XLI (1938), nr. 46, p. 726.
17. *Țiganul cu Dumnezeu la masă*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 92.
18. *Țiganul cînd visează prea multe prostii*, RĂS. Pal., I (1905—1906), p. 43.
19. *Țiganul la masă cu Dumnezeu și Dumnezoaia*, HAZ, SAT., VI (1906), nr. 3, p. 2.
20. *Cînd fură țiganul și românul un purcel de la popa*, HAZ, SAT., IX (1909), nr. 11, p. 2.
21. *Visul românului* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 226.
22. *Românul și țiganul*, LIGA DEȘTEPT., IV (1915), nr. 39, p. 3 (Ghidiciu — Dolj).
23. *Prinsoare*, DUM. POP. III (1918—1919), nr. 20, p. 3.

24. *Cum a ajuns țiganul om de treabă*, NEAM. ROM. POP., XIV (1923), nr. 9, p. 141 (Cîrligați — Vaslui).

25. *Românul și țiganul*, SCÎNT., III (1926), nr. 8—9, p. 55.

26. (Fără titlu) CAL. Arad, XXIX (1926), p. 61.

27. (Fără titlu) Pop-Retegianul, *Țiganii*, p. 23.

28. *Țiganul și oaia*. Popescu N. I., *Basme*, p. 61.

29. *Cînd doi visează*, DUM. POP., XV (1930), nr. 17—18, p. 7.

30. *Țiganul păcălit*, DACIA TR., 1931, p. 94.

31. *Visul*, REV. V. SAT., I (1932—1933), p. 10.

32. *Visul*, SAT., V (1934), p. 30.

33. *Țiganul și purcelul*, SAT., V (1934), nr. 48, p. 15 (Mihai Viteazu — Cluj).

CE E PREA MULT CHIAR NICI TATĂLUI NU-I PRIEȘTE

S-a spovedit țiganul, și popa i-a dat un canon aspru: să zică *Tatăl nostru* de 77 de ori pe zi.

Țiganului i s-a părut socoata cam mare; începu dar ca să se tîrguiască cu preotul, dar părintele și rămase pe lingă vorbă.

Intr-altă zi țiganul intra la popa-n curte:

— Bună ziua, părinte!

— Mulțam, fătul meu, țigane!

— Bună vremea, părinte!

— Mulțam, fătul meu!

— Noroc bun, părinte!

Părintele-și încreți genele, dar totuși zise:

— Mulțam!

— Să deie D-zeu bine, părinte, grăi țiganul d-a patra oară. Acuma părintele, văzînd că cioara face șagă, și ridică bățul ca să-l lovească.

— Holeu părinte, dar ușor ești la supărare, grăi țiganul, ferindu-se din cale, ce te superi de patru, și tatăl sfînt din ceriu să nu se supere de 77!?

GURA SAT., XIII (1873), nr. 5, p. 19.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4806. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Te superi de 4*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 153, p. 6.

BUBA

— Era... bre, de mult nu te-am mai văzut, nici nu te-a-prubam măcar. Când dracu te-ai azvirlit așa ? Te-am lăsat numai ia-titica : o șchioapă de om ; ș-acum, coșcogeamitea gligan. Ce ți-i și cu puterea lui Dumnezeu !...

— D-apoi de crescut e greu ? Ce-i a trece anii ! Omul se ridică ca din apă.

— Ei, da ești însurat ?

— Ihai...

— Copii ai făcut ?

— D-ta să fii sănătos.

— Armata ai dat-o la spate ?

— Pfiu...

— Măi, da parale ți-ai strâns încaltea ?

— Ia lasă-mă încolo — altă vorbă n-ai ?

Adam, *Pe lângă vatră*, p. 18.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4807. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Buba*, ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 3, p. 36.

GAZDA ȘI MOSAFIRUL

Un om odată se duce în vizită la un prieten. Rămîne în acea zi la masă la el, ba și seara. Doarme acolo. A doua zi așa, a treia așa, ba și a patra zi. Omul, fiindcă avea musafir, ca orișicare, trebuia să gătească bucate mai bune și alte multe, care cînd e singur nu le face. Văzînd că musafirul nu mai pleacă și cum gazda era cam econoamă, se vorbeau mereu între dînșii (om și nevastă) cam ce să facă să scape de musafir, dar nu găseau nici un mijloc cu care să-l facă să plece.

Într-o zi el zice nevastei :

— Nevastă ! mîine o să mă fac că caut ceva și să răscolesc prin casă, o să mă fac supărat. Tu să taci, să nu zici nimic.

A doua zi, de dimineață, după ce se sculară toți, începe a căuta prin casă, necăjit foc. Musafirul, văzîndu-l așa necăjit, îl întrebă :

— De ce te-ai supărat așa tare ? Ce cauți și nu găsești ?

— Cum să nu mă supăr, frate ? Caut un contract și nu-l găsesc, zise el învinovățînd și cătînd rău către nevastă.

— Ce contract cauți ? îl întrebă din nou musafirul.

— Contractul cu casele, să văd dacă le-am luat în tovarășie cu d-ta, că mîine este termenul de plată de chirie.

Musafirul, fiind un om foarte avar, cum auzi asta, îi răspunse repede :

— Nu mai căuta, nene, degeaba, căci știu eu bine că nu sîntem tovarăși, eu plec acum :

Astfel scăpă gazda de musafirul urdu-belea.

(Gh. Popescu-Ciocănel) ȘEZ., X (1902), nr. 5—6, p. 88 ; republicată : *Brașoave*, p. 225.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4808. Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) IIAZ. SAT., III (1903), nr. 3, p. 4.

3. *Sculați și sărutați mîna lui moșu-tău*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 23.

4. *Că bînc zici*, RĂS. Pal., I (1905—1906), p. 102.

5. *Prieten obraznic*. Zaharescu, *Anecdote*, p. 39.

6. *Călugărul în gazdă*, „I. CREANGĂ”, II (1909), nr. 4, p. 110.

7. *Călugărul în gazdă*, GAZ TRANS., LXVII (1909), nr. 73, p. 6.

8. *Călugărul în gazdă* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, p. 279.

9. *Cam toți-s de un fel pe lume* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 337.

10. *Călugărul în gazdă*. Pamfile, *Firișoare de aur*, p. 45 ; republicată : ALB. Buc., XXII (1923), nr. 35—36, p. 561.

11. *Era și nu mirean*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 51 ; republicată : NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 13, p. 257.

12. (Fără titlu) NEAM. ROM. POP., III (1912), nr. 48, p. 788.

13. *Musafirii care nu pleacă*, CĂL. SĂT., XI (1925), p. 135.

14. *Musafirul care nu pleacă*. Sudîțeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 16.

15. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 36, p. 13.

HORA ROMÂNULUI

Un român avea un prieten sas, care locuia într-alt sat. De câte ori mergea sasul la târg, totdeauna trăgea în gazdă la român, de multe ori rămânea peste noapte la el, își adăpostea caii în grajdul lui, le da de mâncare din finul românului, fără ca românul să-i ceară vreodată ceva pentru binele ce i-l făcea. Azi așa, mâine așa, pînă cînd într-una din zile jupînul Honț zise către român :

— Ni crezi, eu viu de-atîta vreme la d-ta ; cînd vii și d-ta odată la noi, ca să te omenim cum trebuie la un om cinstit cu d-ta ?

— Lasă, vecine, c-o să viu și eu odată la d-voastră, răspunse românul, numai mai tîrziu, că acuma am mult de lucru.

Asta era pe la începutul verii.

Românul își văzu de treburile lui, își adună de pe cîmp roada, ce i-o dăduse D-zeu, tocmi îmblătitori și-i puse să-i îmblătească bucatele din șură ; după ce fu gata cu toate, aducîndu-și aminte de vorba sasului, plecă să-și cerceteze prietenul.

Sasul îl primi pe român cît se poate de bine. Îi aduse mîncare peste mîncare, băuturi peste băuturi, de era mai-mai să-l omoare cu omenia.

Așa ziua întii, așa a doua, și așa a treia. A patra zi, văzînd jupînul Honț că românul n-are încă de gînd să plece acasă, începu s-o mai slăbească cu dragostea. Românul se făcu că nu înțelege și rămase o săptămînă, rămase două, pînă cînd de la o vreme sasul își uită de prietenie și de tot, și-l întrebă :

— Ni crezi, vecine, o să mai rămii încă multă vreme la noi ?

— De, vecine, fiindcă ai arătat atîta dragoste față de mine, și m-ai chemat de atîtea ori, n-o să mă duc de la d-ta pînă ce n-oi auzi hora românului.

Ce să facă sasul ?... Cum să se curețe odată de prietenul ce prinsese rădăcini în casa lui ? Chemă toți lăutarii din satele de prinprejur și-i puse să cînte toate horele pe care le știau ei... dar în zadar. Românul nu se urnea din loc, pentru că nici unii nu știau să cînte hora românului.

Așa se căzni bietul Honț cu prietenul lui iarna întreagă, pînă cînd se desprimăvără și într-una din zile el începu să se gătească de plug și-și scoate teleguța de sub șopron.

Cînd auzi românul scîrțîind roatele teleguței, îndată-și luă căciula din cui, își căută bățul, cu care venise la casa sasului, și zise către jupînul Honț :

— Noroc bun, jupîne !... Acuma plec către casă ; nu mai pot rămîne la d-ta !

— Da cînd ai auzit hora românului, vecine ? îl întrebă cu mirare sasul, care nu știa cum să-și talmăcească plecarea aceas-ta așa dintr-o dată a prietenului său.

— Hei, vecine, roatele teleguții, săracele, cîntă hora românului !... De acum rămii cu bine, că eu n-aș mai șede la d-ta, să-mi dai toate mîncările și toate băuturile din lume și să-mi aduci chiar și lăutarii care cîntă la masa împăratului !

(Sandu) GAZ. TRANS., LII (1889),
nr. 287, p. 7 ; republicată : *Anecdote*,
p. 117.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4809. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Neamțul și românul moșafir*. Popa Dochin, *Nuvele*, p. 25.
3. (Fără titlu) LUMINA SAT. Cr., 1925, nr. 17, p. 5.

[SOCOTEALĂ]

Se iscodeau doi golani :

— Cum am putea face oare să-i înșelăm pe oameni și să ne îmbogățim ?, întrebă unul.

— Eu sînt de părere ca, prin târguri, cînd cumpărătorul numără banii vînzătorului, tu să iai praf și să le arunci în ochi ca să-i chiorîm, iar eu să le smulg gologanii ! răspunse tovarășu-i.

— Prost mai ești, mă !... Nu te mai pricopsești așa, nici cît lumea !... Eu mai degrabă mă fac crișmar, să-mi chiorăsc mușterii cu rachiu și nu cu pulbere ca tine, și să le iau gologanii ușor de tot, pe nesimțite ! ! ! Mi-i dă cu mina lor.

DUM. POP., XII (1928), nr. 45—46, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4810. Este atestat în Muntenia.

FECIORUL DE ÎMPĂRAT

Cică a fost odată un împărat și o împărăteasă, care aveau tot binele, numai copiii nu. Din astă pricină erau tare mîhniți, pentru aceea că cine să le urmeze la tron după moartea lor? Dară împăratul și împărăteasa tot se rugau la D-zeu că doar, doar i-ar bucura cu un copil. Și D-zeu le-a ascultat rugăciunea: la adînci bătrîneți le-a dăruit un băiețel.

Îndată după nașterea copilului, doctorii și alți oameni învățați au spus împăratului și împărătesei că copilul lor numai atunci va trăi, dacă nu va vedea femei și lumina zilei pînă la șaptesprezece ani. S-a supărat împăratul și împărăteasa de vorba asta, dar ce avea să facă? Au trebuit să urmeze sfatul înțelepților. Deci l-au închis pe prinț într-un turn, unde s-a pregătit o casă frumoasă împărătească, i s-au dat acolo toate cele trebuincioase pentru creștere. După ce micul ieși din anii copilăriei, i se dete servitori iscusiți, care-l învățară tot ce trebuia să știe un împărat.

Împlinindu-se cei șaptesprezece ani, împăratul porunci să se adune pe lîngă turnul prințului lucrurile cele mai frumoase din împărăția sa, și la serbarea menită pentru ieșirea fiului împărătesc din turn, să ia parte toți frunțașii poporului, dară numai bărbații, femeile nu. Fiecare se grăbi cu ce avea mai scump să meargă lîngă turn și în curînd se umplu locul de o lume întreagă, care în cea mai bună rînduială și cu cea mai mare nerăbdare aștepta să vadă pe împăratul său viitor.

Atunci ușile turnului se deschiseră și însoțit de muzică, de împăratul cu alaiul său și de învățătorii săi, ieși prințul la lumina zilei. El oftă din adînc văzînd lumina mîndră, soarele strălucitor, cerul albastru și limpede și nu se putea îndestul mira de ceea ce vedea cu ochii. Învățătorii i-au arătat lucrurile frumoase, ce le întilneau în cale și hojma îi spuneau: asta se numește așa, asta așa... pînă ce sfîrșiră cu toate, fiecare după numele său.

După aceea se îndreptară cu toții spre palatul împărătesc. Și cum mergeau ei grăind cu chef și cu bucurie, iată că le vine în cale o copilă mîndră ca un bujorel.

— Da asta cum se numește? întrebă prințul pe unul din învățătorii săi.

— Diavolul, care trage pe oameni în iad, răspunse învățătorul, și îndată întrebă la rîndul său pe prinț:

Din toate lucrurile cite le-ai văzut care ți-a plăcut mai mult?

— Diavolul care trage pe oameni la iad, răspunse prințul.

AMIC. FAM., VIII (1884), nr. 14, p. 182.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4812 (A. Th. 1678). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Dracii*, CASA RUR., I (1890), p. 193.
3. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, VII (1901), p. 369.
4. *Drăculețul*, POP. ROM., V (1905), nr. 33, p. 6.
5. *Drăcușorul*, Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 131.
6. *Dracii*, GHILUȘUL, III (1914), nr. 7, p. 6.
7. *Ce naște din piscă*, BUCIUM., III (1935), nr. 2, p. 5.

„GREU MERG TREBURILE“

Moritz și cu Rifca șed lîngă tejghea și fac socoteala afacerilor, care merg cam slab.

Deodată ușa prăvăliei se deschide și intră un român:

— Bună ziua, jupîne, întinzîndu-i mîna.

Rifca mulțumește și ea, dar pleacă în odaia de-alături.

— Ascultă, jupîne, începe românul, mă cunoști de multă vreme ca om de treabă; am nevoie să-mi împrumuți un galben, și la toamnă ți-l voi da înapoi.

Jupînul îi taie vorba.

— Că ai nevoie, cred eu, bade, dar vezi și dumneata cum îs vremurile... treburile nu merg deloc... eu o să-ți fac binele ăsta, dar să-mi dai adeyerință pe 2 galbeni, și să-mi lași pe deasupra, ca zălog, și cojocul..., că, iacă amu-i primăvară, nu-ți mai trebuie pînă la toamnă.

Românul s-a gîndit puțin, s-a scărpinat după ureche; dar, cum era strîmătorat, s-a învoit.

Jupin Moritz ia adevărta, îi mai ia pe deasupra și cojocul, și îi dă un galben.

— Dar, te-oi mai ruga, jupine, fii bun și-mi mai dă un litru de rachiu, tot pe datorie; o da Dumnezeu la toamnă să fie bine.

Negustorul, șiret, nu prea vrea la început; dar ca să arate că e om bun, milos, nu poate să se împotrivescă inimii... Românul nostru, ca să-și înecă necazurile, bea un păhăruț, bea două, bea nouă... Când a ajuns să nu le mai ție socoteala, milosul de jupin îi zice:

— Ascultă, bade, eu zic, pentru binele dumitale, la toamnă o să-ți fie greu să-mi înapoiezi cei doi galbeni; tot ai acuma la dumneata un galben, dă-mi-l, și la toamnă o să-ți vie mai ușor să-mi dai numai unul...

Românul, amețit de otrava de rachiu, scoate galbenul și i-l dă; apoi, după ce a mai turnat în el câteva pahare, a plecat bolborosind vorbe de mulțumire șiretului jupin:

— Halal de om cumsecade!

După ce l-a văzut pornit pe ușă, jupinul își face socoteala:

— Prost mărg trebile! vrasăzică ce afacere am făcut?... Cojocul să tot facă un galben și jumătate..., doi..., adevărta alți doi, patru; unul mi l-a dat înapoi, cinci... m-a mai păgubit hoțul și cu jumătate de litru de rachiu aproape... greu merg trebile! nu mai e de negustorie!

GAZ. POP., III (1921), nr. 78, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4813. Este atestat în Moldova.

AJUTOR ȚIGĂNESC

Românul n-avea chirostii, țiganul n-avea ceaun și de asta se ajutau unul pe altul. Într-o zi țiganul găsește o tiodă plină de păcură. Ce crede el? Ce să fie?

Strachină nu-i, că strachina-i buzoasă. Lingură nu-i, că lingura-i codoasă. Ia o fi vreun... vreun... că a fi un ceaun, ceaun să fie. Pune apă în el și când să-l puie pe foc, iaca băietul vecinului la chirostii.

— Ce vrei, mă?

— Am venit la chirostie.

— Cum nu vi-i rușine. De ce nu aveți de toate cum am eu? Să nu te mai prind că umblați prin sat cu țiganii, zicea

țiganul, că-ți rup picioarele. Băietul plecă acasă iar țiganul dădu foc supt ceaun. Tioda arse sfiriind cu fum de păcură înecăcios, apa curse și focul se stinse. Țiganul se duse la vecinul său să-i ceară ceaunul de-mprumut.

— Dă-mi, românico, ceaunul, că dacă nu ne-om ajuta noi înde noi, vecinii, la cine să-ne ducem?

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 97.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4814. Este atestat în Moldova.

[SE DĂ EL LAOPARTE]

Alt țigan mergea pedestru chiar pe mijlocul drumului de țară, căci pe de lături era ceva tină, și (vezi bine) domnia lui nu voia să se întine. Astfel mergînd, zărește din depărtare o căruță domnească venind înspre el. Acuși țiganul avea să fe-rească din cale, dar nu-i plăcea să se bage în tină; deci luîndu-și pălăria de pe cap și ridicînd-o, începe a striga în gura mare:

— Feri din drumul meu, că, de nu, vei păți ca celălalt.

Domnul călător, aducîndu-și aminte de ceva rău, ferî din calea țiganului, trăgînd pe de lături, prin tină, și totodată în-trebă pe țigan: că ce a pățit celălalt călător.

— D-apoi, domnule, alduiască-te D-zeu, răspunse țiganul drăcos, dacă nu a ferit el, am trebuit să feresc eu din calea lui!...

Și se duse țiganul mai departe, voias că poate păcăli pe un domn!

GURA SAT., XVIII (1878), nr. 5, p. 18.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4815. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. *Se dă el laoparte*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 125, p. 6.

3. *Nemesul păcălit*, F. POP., I (1892—1893), p. 209.

4. *Cedarea oprește războiul*, ALB. Buc., VIII (1905), nr. 7, p. 195.

5. *Pățania țiganului*, F. POP., XVI (1911), nr. 15, p. 12.

6. *Pățania țiganului*. Dumitrescu, *La namiaz*, p. 29.

ȚIGANUL LA POPĂ

Rătăcește un țigan drumul când se întorcea de la oraș, unde se dusese să vîndă niște scoabe, și abia după mult umblet nimefește într-un sat tocmai când se înnoptase de tot. La marginea satului vede o casă mai curățică. Bate la ușe și aude glas bărbătesc întrebînd dinăuntru :

— Cine e acolo ?

— Om bun, răspunde țiganul.

Stăpînul casei trase zăvorul dinăuntru, crăpă ușa și se uită afară.

— Dă-mi sălaş noaptea asta, taică părinte (că popa era stăpînul casei), că, uite, ham rătăcit satul și ți-oi face și io niscai treabă.

L-a lăsat popa de a intrat în casă.

Țiganul i-a mulțumit, și-a întins într-un colț o dulamă ce o avea pe el și s-a trîntit să se culce.

În vremea asta preoteasa întinse masă... știi, de-alea popești, se așeză și popa și îmbucă.

Țiganul, de colo :

— Iii, taică părinte, ce mai mîncare, zău !

— Ei, păi țiganul tot țigan... ajunge că nu te lăsa să degeri afară, mai ceri și de mîncare, zise popa, care era zgîrcit foc.

— Bine, părinte, sărut mîna, nu te supăra, că eu nici n-am cerut nici nimic, dar dacă e așa, o să fac eu ce a făcut tata cînd nu i-a dat să mănînce și să cadă păcatul asupra dumitale.

Se gîndi popa la vorbele țiganului și se cam înfricoșă... Cine știe ce o fi făcut taică-său, cugetă popa, o fi schingiuit pe cineva, o fi omorît... Cine știe !... Dracu mă puse să-l primesc în casă ? Acum mai bine să-i dau, să scap de belea.

Îi dădu. Mîncă țiganul de parcă se băteau zece nebuni la gura lui. După ce văzu popa că s-a săturat îl întrebă :

— Ia spune, măi țigane, ce ziceai că a făcut tată-tău cînd a cerut de mîncare și nu i-a dat ?

— Ce să facă, cinstite părinte, săracul !... S-a culcat nemîncat !

(D. Stăncescu) GAZ. TRANS., LIX
(1896), nr. 285, p. 6 ; republicată : F.
TOȚI, III (1898), nr. 1, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4815 A. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Ce făcea tatăl său.* Jurescu, *Snoave*, p. 60, p. 121.

3. (Fără titlu) POP., V (1900), p. 573.

4. *Țiganul și popa*, HAZ. SAT., II (1902), nr. 9, p. 4.

5. *Ce făcea tatăl săracului*, HAZ. SAT., III (1903), nr. 10, p. 4.

6. *Țiganul și popa.* Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 240 ; nepublicată : CAL. ROM. Car., XXIII (1913), p. 119 (Răscani — Vaslui).

7. (Fără titlu) CAL. LUMINA POP., IV (1937), p. 74.

CE NU SPUS LA MINE ?

Un român, aflîndu-se în călătorie și înnoptînd într-un sat săsesc, intră la un sas și-l rugă să-i dea sălaş peste noapte. Sasul, primitor ca toți ai lui, numai cu mare greutate se învoi ca românul să rămîie peste noapte la el și, deși era toamnă tîrziu, îi zise românului să se ducă în șură și să se culce acolo.

„Pentru un prost de român e bine destul și-n șură !“ zise jupînul Michel, în gîndul său, și după ce se mai uită prin curte, intră-n casă și se puse la masă cu Trincina lui.

Cînd mîncă sasul mai bine, i se păru că aude umblind cineva prin curte. Se uită pe fereastră să vadă cine este și, cînd colo, cine era ?... Era românul pe care-l găzduise și care umbla de colo pînă colo prin curte, adunînd surcele și găteje de pe jos.

Sasul ieși afară, să vadă ce este.

— Ni crez, ce vrei să faci cu surcelele, vecine ?

— Da ce să fac, jupîne ? zise românul. Ia, vreau să fac nițel foc în șură, să mă mai încălzesc un pic, că prea mi-au amortit oasele de frig.

Cînd auzi sasul că românul vrea să-i facă foc în șură, se înfioră din creștet pînă în tălpi.

— No, d-apoi ce nu spus la mine, vecine dragă, că frig la dumneata, că nu puneam pe dumneata la șură, ci chemam în casă, cum trebui se chiamă pe-on om de omenie ca dumneata !

Și apoi sasul nu numai că-l chemă pe român în casă și-i făcu un așternut, știi colea, cum e legea, dar îl puse și la masă și-l omeni, cum știu el mai bine.

(Sandu) GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 259, p. 7; republicată : *Anecdote* : p. 107.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4816. Este atestat în Transilvania.

ZĂLOG

Într-o zi intră țiganul să cumpere ceva slănină dintr-o boltă. Cum însă n-avea bani, tăie slăcina în două, dete jumătate neguțătorului și opri pe cealaltă, zicându-i :

— Na ! jupîne, jumătate ca zălog, pîn-oi aduce banii pe astălaltă jumătate.

GAZ. TRANS., LIX (1896), nr. 282, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4817. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Zălog*, POP., II (1897), nr. 5, p. 78.
3. *Zălog*, CAL. Arad. XV (1897), p. 110.
4. *Socoteală* (T. Pamfile), *Carte pentru tineret*, p. 87 ; republicată : NEAM. ROM. POP., XVIII (1930), nr. 11, p. 189 ; POP. ROM. Buc., I (1932), p. 89.
5. (Fără titlu) Gheaja, *Risete*, p. 7.
6. *Împrumut*, SAT., V (1934), p. 20 (Oancea — Brăila).

NEVASTA ȘI PLĂCINTELE

Un om avea o drăguță de nevestă, care n-avea de-a se mai sătura. Cînd făcea plăcinte le mîncea mai pe toate. Vorba aceea : opt, pînă le-a copt, șase, umblînd prin casă. Bărbatul, văzînd

cum stă lucrul, i-a zis să facă de-aci-ncolo numai cîte trei plăcinte, cu gîndul că le vor împărți pe-o formă. Pe cînd să mînce bărbatul, lui nu-i venea decît una. Necăjit, îi zise odată muieri-sii :

— Tu, nevestă ! eu am zis să faci totdeauna cîte trei plăcinte, eu nu știu ce faci, că mie numai una mi se vine.

Nevasta i-a răspuns :

— Trei, trei, bărbate : una am mîncat-o eu, una ție și una mie.

POP. ROM., II (1902), nr. 45—46, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4818. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Cică l-a păcălit*, VEST. SAT., III (1914) nr. 4, p. 4 (Covasna — Iași).
3. *Țiganul și ouăle*, A.I.E.F., i. 10845 (jud. Vrancea ?).

ȚOPUL ȘI UNGUROAICA

Într-un oraș de-ale noastre, un țop de la Albac vindea în țîrg donițe și ciubere. Între cumpărători se afla și o unguroaică, care luînd o doniță în mînă întreba :

— Chit asta, badje ?

— Cincisprezece cruceri.

— De asta nu bun, zise unguroaica, cercetînd donița mai cu luare-aminte.

— Ba să urle zmeul în coșul celui ce zice că nu e bun, zise țopul în ton serios.

Unguroaica, știind rău românește, credea că țopul se jură și cumpără donița.

(S. Moldovan), GAZ. TRANS., LIV (1891), nr. 156, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4819. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *Topul șiret*, ȚARA OLT., II (1908), nr. 25, p. 7.

3. *De la țară*, CAL. SĂT. Bihor, 1926, p. 147.

[NEAMȚUL ȘI DOINA]

Odată se întâlnește neamțul cu dracul. Din una, din alta, încep a se lăuda amândoi.

— Ba, că eu știu un cântec lung și frumos, zicea neamțul.

— Ba, că știu unu și mai frumos și mai lung decât al tău, zicea dracu.

— Ala că al lui e mai lung, ălălalt ba că al lui e mai lung.

— Știi una, mă drace? întreabă neamțul.

— Știu, mă neamțule, dacă mi-i spune, răspunse dracul.

— Hai să facem prinsoare amândoi: eu să te port pe tine în cârcă pînă ți-i cînta cîntecu și, la urmă, să mă porți și tu pe mine pînă mi-oi cînta cîntecul meu. Așa se vede al cui cîntec e mai lung, dacă o fi al tău mai lung, oi rămîne eu înșelat, de te-oi purta mai mult în cârcă.

Dracul se învoi cu plăcere, și prinsoarea se făcu între ei.

Dracu, țîști! în spinarea neamțului; mi se așeză frumușel în cârcă și își începu cîntecul. El cîntă toate cîntecile din lume, căci, vezi, rog, dracu unde nu se vîră și la ce nu-l taie capul?

Și așa cîntă drăcuțu nostru, fi-i-ar coada în bită, un an încheiat, la cîntece, în spinarea bietului neamț. Neamțul îl purtă în cârcă, fără să scoată grai. Prinsoare nu era?

La anu se dete dracu jos din cârcă neamțului și-i zise rînjind:

— Sui acum și tu neamțule de-ți fă dambla, că ți-e rîndul.

Neamțul n-așteptă să-i zică de două ori și numaidecît, hăp! în cârcă dracului și își încolăci mîinile și picioarele pe după gîtul dracului.

Își dresse glasul și își începu cîntecul:

— Tara-ra, tara-ra!

Tara ra, tara ra!

Așa o începu și așa o ținu tot întruna un an încheiat.

La anu, dracul îl întrebă:

— Mai ai mult, mă neamțule?

— Eeeee! he! drace, drace! am de furcă, eu nici n-am început bine!

Dracul înghiți și neamțul își luă cîntecul înainte:

— Tara-ra, tara-ra

Tara-ra, tara-ra!

O duse așa alt an încheiat, și așa făcu doi ani circa dracului. La doi ani, dracul întrebă iar pe neamț:

— Mai ai mult, mă neamțule?

— Mai am, drace, mai am, cum să n-am!

Dracu înghiți iar în sec, și neamțul își luă iar cîntecul:

— Tara-ra, tara-ra!

Tara-ra, tara-ra!

Și o mai tărări neamțul alt an întreg în cârcă dracului. La al d-al treilea an, dracu iar întrebă pe neamț:

— Și adică, mai ai de gînd să stai mult în spinarea mea, mă neamțule?

— Pînă mi-oi isprăvi cîntecul. Ce nu ne-a fost prinsoarea așa?

— Ba așa, dar mai ai mult?

— Sînt la jumătate.

— Bine, să vedem!

Și dracul înghiți în sec, iar neamțul începu iar să tărărie. Și o mai tărărăi, cinstiți boieri, alt an încheiat, în cârcă bietului drac, și făcu, nici mai mult, nici mai puțin, decât numai patru anișori în cârcă lui Michiduță.

La al d-al patrulea an, dracu întrebă iar pe neamț:

— Pînă cînd ai să mă mai tărărăi cu tararaua aia afurisită, mă neamțule, că mi-ai împuiat urechile și mi-ai rupt șalele?

— Pînă mi-oi cînta cîntecul. Ce, or te supărași, mă drace?

— Supărat, nesupărat, eu te întreb mai ai mult la istoria aia de tarara?

— Mai am, negreșit că mai am; da ce?

— Nimic.

Dracul înghiți și merse înainte cu neamțul în cârcă. Îl mai purtă un an de zile și neamțul îi mai cîntă tararaua lui alt an la ureche. Și așa se făcură cinci ani de cînd neamțul cînta tararaua și de cînd dracul îl purta întruna în cârcă. Ți-era mai mare mila să vezi pe bietul drac cocoșat cu namila de neamț în cârcă!

La cinci ani, îl umpluse necazul pe bietul drac și iar întrebă pe neamț cu binisorul.

— Mă neamțule, lasă gluma la o parte și spune-mi drept cît mai ai la afurisita aia de tarara?

— Mai am mult, drace, mai am de vreo cițiva ani !
Dracu, nici una, nici alta : poc ! cu neamțul de pământ și, tiutiu ! băiete. Dracul fugi de frica neamțului și nici în urmă nu se mai uită.

Neamțului îi plesniră și nădragii în cur, când îl trînti dracul de pământ, așa de cu sete il lepădase.

Și d-atunci a rămas de au nemții turul nădragilor petecit, și tot de atunci a rămas și vorba cu tararaua nemțească.

Zanne, *Proverbele românilor*, 1898, p. 642.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4820. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Neamțul și doina*. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 48.

3. *Incetîneala românului* (N. I. Munteanu), „I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 11—12, p. 313.

4 *O cîntare cu meșteșug*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 25 ; republicată : NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 12.

5. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM. III (1928), nr. 28, p. 13.

[PAHARUL E PREA TINEREL]

Era ziua domnului de pământ și venise și țiganul să-l gratuleze. Nu făcu nici cu el deosebire, ci i se dete și lui vin de cel bun, dar într-un pocal foarte mic.

— Așa-i că-i bun vinul meu ăst vechi, măi țigane ?

— Bun, zise acesta, măria ta, dacă-i vechi ? Pagubă numai că blestematul de păhărel e așa de tinăr.

GAZ. POP., II (1886), nr. 21, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4821. Este atestat în Transilvania.

Variantă :

2. *Paharul e prea mîtitel*, CĂL. POP. ROM., VI (1908), p. 133.

ȘIRETLICUL LUI BADEA ION

Badea Ion, un sătean de treabă, dar șiret nevoie mare, adusesese un car de lemne părintelui Doroftei. Părintele, ca de obicei, după descărcarea lemnelor îl omeni pe badea Ion cu un pahar de vin. Avea un vin minunat părintele, de-i mersese vestea peste douăsprezece sate, însă nu da decît cite un pahar, două, la fiecare din cei care veneau la sfinția sa. Dar badea Ion, și el șmecher.

— Haide, bade Ioane, și ia un pahar de vin.

— D-apoi lasă, părinte, că dacă sfinția ta îi da la toți care deschid ușa sfinției tale, cu ce-i mai rămîne.

— Haide, haide, ia un pahar !

Și badea Ion face voia părintelui. Părintele avea însă boala că-i plăcea ca toată lumea să-i laude vinul, deși era bun, nu vorbă. Oamenii îi cunoșteau cusurul și-l laudau pînă nu-l duceau la gură.

După primul pahar îl luă :

— Ei, ce zici, bade Ioane, de vinul meu ? E bun ?

Dar badea Ion :

— Apoi, de, părinte, ce poate cunoaște omul dintr-un pahar ?

Părintele umplu și pe al doilea pahar și i-l întinse.

— Ei, ce zici, bade Ioane, e bun vinul meu ?

Dar badea Ion de colo :

— Apoi ce să zic, părințele, ce poate cunoaște omul din două pahare ?

Ce era să facă părintele, îi umplu și al treilea, deși acesta era lucru rar de tot în casa părintelui.

— Ia întinde, bade Ioane, poate îi cunoaște acuma !

Badea Ion îl dădu și pe acesta pe șoseaua gîtului, dar tăcea chitic, cînd era vorba de calitatea vinului.

— Îți place, bade Ioane, ce zici ?

Dar badea Ion iarăși :

— Nu poți ști părinte numai din trei pahare.

Și părintele îl cam umpluse ciuda, dar îi mai pusé unul. Vroia cu orice preț să-i spună și badea Ion că are vin minunat, căci pînă acum nu se întîmplase să guste vreunul din vinul sfinției sale și să nu spună că-i bun. Dar fiindcă vinul era foarte tare, badea Ion cam începuse a face ochii mari.

După ce bău și pe al patrulea, părintele iar :

— E bun vinul, bade Ioane ?

— Apoi... de părinte..., ce sfat poate lua sfinția ta de la un om beat. Să-l mai probăm o dată miine !

IZVORAȘUL, XV (1936), nr. 3, p.
114 (Sebeș-Alba — Alba).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4822. Este atestat în Transilvania.

[MARE ÎNTREBARE]

— Măi țigane, oare care e vinul cel mai bun pe lume ?

— Marre întrebare... darr tot ți-oi spune-o.

— Care dar ?

— Heia de pe masa domnească, de cinste... Vezi, ahela e mai bun pe lume.

GURA SAT., XVIII (1878), nr. 16, p. 57.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4823. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Varianta:

2. *Parc-ar fi, parcă n-ar fi*, SAT., X (1939), nr. 104—105, p. 28 (Fălticeni — Suceava).

CUM VREI !

Se apucă un român și se pune tovarăș cu un țigan să fure un miel, tocmai în vinerea Paștilor, și dacă l-or fura — așa le fusese învoirea — să-l taie și să-l împartă ca să-l mănince.

După ce îl furară și-l puseră într-un sac și plecară cu el, pe drum, așa, se gândi românul că e tocmai vinerea Paștilor și zise țiganului :

— Ia ascultă, țigane, să nu tăiem mielul azi, că e vinerea Paștilor și e păcat să mănince omul carne și, de l-om tăia și nu l-om mânca, apoi pînă poimîine te pomenești că se strică carnea și nu mai e bună de nimic.

Țiganul nu mîncase nici post, nici carne de două zile, dar nu-i venea să-i spuie românului că e flămînd.

Răspunse și el :

— Cum vrei, vere, mie puțin îmi pasă, despre mine, dacă-l tai... taie-l; dacă nu-l tai... iar taie-l, ca eu măninc și carne.

(D. Stăncescu) REV. NOUĂ, V (1894),
nr. 11—12, p. 480.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4824. Este atestat în Muntenia.

[ÎMPĂRȚEALĂ DREĂPTĂ]

— Fă Safto, fă, mai ai tu vreun gologan ?

— Ham-unu de 5 ! Dar tu n-ai ?

— Canci ! Hai să luăm, fă, o jumătate pachet.

— Dar cum să-l împărțim, mă ?

— Hei, cum ! iacă cum : eu să-l beau (fumez) și tu să... scuiți.

COM. SAT. Buc., XI (1916), nr. 13—
14, p. 23.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4824 A. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

2. *Două țigănci*. Tuțescu, *Din Boureni*, p. 24.

DAR ȚIGANESC

Trecea o roată de muncitori de la cîmp cu carele pline, încărcate cu păpușoi cules de pe țarină. Treceau pe lângă bordeiul unui țigan.

— Hauleu, minca-ți-aș ! sare țiganul, haruncă-mi și mie ho câteva știulețe !

Dar românul :

— D-apoi dacă eu ți-arunc știulețe, tu ce-mi arunci ?

— Hauleu, minca-ți-aș boii ; ți-oi harunca eu oleacă de sănătate pentru dumneata și pentru cucoana dumitale și pentru cuconașii dumitale !

Pamfile, *Cartea povestirilor hazlii*, p. 27.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4825. Este atestat în Moldova și Muntenia.

ȚIGANUL PRICEPUT

Un țigan mîncase bătaie de la un român ; îl bătuse românul de-l snopise, și bietul țigan plîngea de ți se făcea milă cînd îl vedeai.

Românul plecă și-l lăsă pe bietul țigan plîngînd, iar în cale, întîlnindu-se cu un alt român, îi spuse cum îl bătuse pe țigan.

Nu trecu mult și iacă și țiganul.

— Ce, mă țigane, mîncăși bătaie ? îl întrebă românul, cînd îl văzu.

— Da de unde ? Eu l-am bătut pe el !

— Păi dacă l-ai bătut tu, la ce plîngi ?

— Iaca, de mila lui că l-am prăpădit.

F. TOȚI, I (1896), nr. 5, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4826. Este atestat în Muntenia.

O PĂCĂLEALĂ

Unuia nu-i pusese lingură de mîncare. Era pe masă borș. Stăpînii zic :

— Cine n-o mînce borșul e porc !

Omul nostru își face binișor o lingură dintr-un colț de pîine ; mîncă borșul. Pe urmă strigă :

— Măi, care nu și-o mînce lingura, e măgarul măgarilor ! El și-a mîncat lingura foarte ușor, pe cînd ceilalți au rămas cu buzele umflate.

(D. Furtună) CAL. GOSPOD., I (1922), p. 44 ; republicată : ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 17—18, p. 270 ; CULT. POP., VIII (1928), nr. 256, p. 2

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4827. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. O *păcăleală*, CAL. POP., X (1924), p. 112.

3. O *păcăleală*, CAL. ASOC., XVI (1929), p. 172.

DA POATE TE-I SCULA !

De mult, de cînd era în fiecare sat numai cîte o crîsmă, un român căruia i se trudea femeia de facere, îi spuse moașa ca să-i aducă niște rachiu. Ce să facă omul ? În puterea nopții trebuia să se ducă la crîsmă, mort-copt ! Se duce. Ajungînd la crîșma evreului, începe a bate în fereastră.

— Scoală, jupîne, scoal' degrabă și dă-mi niște rachiu !

— Nu ma scol, moi talharoi, nu mai bate în jam !

Văzînd omul că nu se scoală, se porni, dar, de la bucată de drum, se-ntoarnă înapoi și iar bate.

— Da poate ti-i scula, jupîne !

— Da poate nu m-oi scula ! zise evreul din chilotă.

Românul, scoțînd un chibrit, aprinse niște gunoaie de dinaintea casei și vine la geam :

— Nici nu te scoli, jupîne, că-ți arde casa !

— Ba, amu mu scol, moi talharoi, mu scol !

Și jupînul sări din așternut și-i dete drumul românului.

„I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 1, p. 31.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4828. Este atestat în Moldova.

ASTA PLACE LA IO

Matei Țaca, un om de la noi din sat, a plecat la pădure să-și aducă un car de lemne. Păduritul era oprit. Când să iasă omul din pădure, hop și brigadierul, un ungar care păzea pe vremea aceea pădurea statului.

— Di ce furat lemne, nu știi că nu slobod ?

— N-am știut, domnule, vai de păcatele mele, că de știam nu veneam.

— Cum ti chiamă la tine ?

— Domnule feșter, fii bun și iartă-mă că n-am avut o bucată de lemn în curte. Doar, vezi și d-ta, că n-am luat făr' câteva uscături.

— Ia, ia, da nu slobod. Stai că arăt eu la tine !

— Ascultă, domnule feșter, te rog iartă și d-ta acum o dată, că ne-om împăca noi cum o fi mai bine...

— No, auzi încoace, ai porc ?

— Am, domnule.

— Aduci la mine o chilă de slănină.

— Aduc, domnule, cum să n-aduc, numai să-i vie vremea.

A trecut iarna și a venit primăvara. Omul nostru aproape că uitase de făgăduială, când într-o bună zi se întâlnește cu brigadierul.

— Mă, uitat că făgăduit la mine un chilă de slănină ?

— Ba n-am uitat, zău io, domnule, da să vezi care-i pricina... În anul ăsta n-am tăiat decît un purcel și avea slăcina numai atîtica pe șoric.

— Aia place la io ! zise încîntat brigadierul, di ce nu adus aia ?

— Geaba, no, geaba... dacă n-am știut, cum era să mă fac de rușine c-un fleac de slănină numai cît deștiu ? Acum bine că știu, altă dată așa am să fac, zise omul nostru, și plecă pe aci-neolo...

ÎNVĂȚ. PRIM., XVI (1939), nr. 17, p. 16

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4829. Este atestat în Transilvania.

DE LA PRIMĂRIE

Notarul dintr-un sat făcuse oareșcari servicii unui țigan, iar el, țiganul, i-a făgăduit notarului doi pui de găină. A doua

zi notarul primește numai un pui și cînd îl întâlnește mai tîrziu și spune :

— Bine, măi țigane, era vorba de doi pui !

— Păi doi ți-am trimis cucoane !

— Cum doi, că eu am primit numai unul.

— Apoi, se prea poate să se fi greșit la numărătoare.

CAL. GOSPOD., X (1931), p. 18.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4830. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *De la primărie*, CAL. SĂT., XVII (1931), p. 107.

3. *De la primărie*, CAL. VOINȚA BAN., 1931, p. 79.

4. *De la primărie*, VOINȚA BAN., XII (1932), nr. 52, p. 8.

5. *De la primărie*, CĂL. POP., XVII (1934), p. 175.

[N-O IAU, NAȘULE]

Un tînar — candidat de însurătoare — auzind că este într-un loc o fată cu zestre grasă, luă pe nașul său cu el și se duse la dînsa s-o ceară în căsătorie ; cum ajunseră acolo, părinții fetei îi pricepu că sînt pețitori și îi primiră foarte bine ; îi cinstiră după mutra lor și începură a face rost ca să le pună și masa.

În timpul acesta tînarul cheamă pe nașul său afară și-i spuse să nu care cumva să-l încurce, că nu-i place fata.

— Stai, fine, dacă nu-ți place, că te scap eu acuma de ea, îi răspunse dînsul.

Și iată ce făcu poznașul de naș : cînd se puseră cu toții la masă, dete lingura și farfuria aproape de finu-său, și-i zise :

— Uite, fine lingura colea, farfuria dincoace, ia de mîncă !

— Dar ori e chior ? întrebă tatăl fetei, cînd văzu aceasta.

— Ba e și surd, bată-l crucea, îi răspunse nașul.

— Păi atunci ce-ai căutat cu dînsul la mine, nenisorule ? îi zise bietul părinte ; du-te cu el la Dumnezeu, că eu nu-mi dau fata după orbi și după surzi.

GAZ. SĂT., II (1885), nr. 7, p. 127

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4831. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

2. *N-o iau, nașule.* Zaharescu, *Anecdote*, p. 24.

N-AM CĂZUT

Un român și un țigan fac o prinsoare, cică cine aleargă mai iute.

— Vezi pădurea aia? zise țiganul, cine ajunge cel dintîi ăla a cîștigat pachetul de tutun.

— Bine, zise românul, și începură să alerge.

Fugea țiganul numai în cămașă de credea că e cioară, zburînd al dracului iute, pentru că n-avea nici opincă, nici zeghe.

Dar și românul nu se lăsa. Cînd țiganul, cînd românul era mai înainte, alergînd astfel de rupeau pămîntul cu toate că sudoarea șiroia pe obraz. Mai avură o bucată bunicică cînd nu știu cum se împiedică țiganul și buf! cu nasul la pămînt, lungit pe burtă cît era de lung.

— Hait, zise românul, ți-am cîștigat pachetul, dar cum dracu căzuși tocmai aici?

— N-am căzut, răspunse țiganul arătîndu-se liniștit, ham căzut c-am ajuns și m-am așezat în iarba ca să mă hodinesc.

F. TOȚI, II (1898), nr. 20, p. 233.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4832. Este atestat în Muntenia.

[CE-AI VREA?]

— Ce-ai vrea tu, mă țigane? Spune, din două, una: să te bag în casă la căldură, ori să-ți dau de mîncare și să-ți vezi de drum?

— Haoleu!... Nici una, nici alta, românico! Mai bine dă-mi ho foaie dă hoarză și cu ho falie de mămăligă, s-o mănînc coala la gura sobei.

TIMP., IX (1884), nr. 86, p. 2

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4833. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Țiganul șiret*, F. POP., IV (1895), p. 18.

3. *Țiganul la solgăbirău*, GAZ. TRANS., LIX (1896), nr. 282, p. 7.

4. (Fără titlu) (C. Rădulescu-Codin), ALB. Buc., I (1897), nr. 8, p. 218; republicată: *Dăfii*, p. 11 (Bogaț — Argeș); *Vine roata*, p. 55.

5. *Țiganul la domnul solgăbirău*, POP., II (1897), nr. 5, p. 78.

6. *Ce-ai vrea, mă țigane?* GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 235, p. 5.

7. *Țiganul la solgăbirău*, F. POP., VI (1897—1898), p. 346.

8. *Dorința țiganului*, DEȘTEPT., 1898, p. 62.

9. *Ce-ai vrea, mă țigane?* ALB. Buc., II (1898), nr. 36, p. 1149.

10. *Țiganul și românul*, CAL. MIN., I (1899), p. 189.

11. *Țiganului nu-i e frig, numai ar frige ciușă.* Zanne, *Proverbele românilor*, V (1900), p. 363 (Vașcău — Bihor).

12. *Logică țigănească*, TIMP., XXI (1900), nr. 95, p. 2.

13. *Socoteală țigănească*, GAZ. SĂT., 1901—1902, nr. 6—7, p. 3.

14. *Ce-ai vrea?*, HAZ. SAT., VI (1906), nr. 1, p. 3.

15. *Țiganul isteț*, CAL. POP. ROM., XXVII (1908), p. 73.

16. *Dorul țiganului*, LUMINA, V (1909), nr. 52, p. 5.

17. *Țiganul*, POP. ROM., VII (1911), nr. 18, p. 4.

18. *Țiganul la solgăbirău*, ROM, VII (1911), nr. 77, p. 5.

19. *Una și una*, HAZ. SAT., XI (1911), nr. 35—36, p. 3.

20. *Șiretenia țiganului*, „I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 7, p. 222 (Frătăuți — Suceava).

21. (Fără titlu) REV. COP. TIN., I (1914), p. 151.

22. *Un codru de mămăligă.* Popescu, N. I., *Snoave*, p. 27.

23. *Ce vrei, țigane?* Tuțescu, *Din Boureni*, p. 37.

24. *Ce vrei, părinte?* Tuțescu, *Din Boureni*, p. 38.

25. *Cozo-pască*, IZVORAȘUL, V (1926), nr. 4—6, p. 61.

26. *Ce-ai vrea?* Suditeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 64.

27. *Ce-ai vrea?* ALB. Buc., XXVII (1928), nr. 12, p. 466.

28. *Ce-ai vrea*, VOINȚA BAN., XII (1932), nr. 31, p. 4.

29. *Țiganul priceput*, REV. V. SAT., IV (1935), nr. 6—8, p. 31.

30. *Ce-ai vrea?* SOLIA, II (1935), nr. 4, p. 3.

ȘI CAA... AR ȘI HUU... CII !

Un boier, ca să-i mai treacă cel pîrdalnic de urît, chemă într-o zi pe un țigan la dinsul. Țiganul atîta a așteptat, căci, de la țigan acasă, numai frig și jale venea dinspre vale ; iar la boier, căldură ca-n luna lui Cuptor.

Cum intră pe ușă țiganul, zgribulit ca vai de el, că era afară un ger de crăpau lemnele, boierul îl și întîmpină :

— Frig, țigane ?

— Frig, cocoane !

— Și n-ai înghețat pînă aici ?

— Noroc de lulea și de batjocurea, că altfel mă lua benga, răspunse țiganul, cătînd șiret spre boier.

Și boierul a început să ridă de să se prăpădească.

Și apoi iar :

— O fi frig afară, dar acolo la tine trebuie să fie mai cald ca la mine.

— Cald, boierule ? !... mișelie, vijelie, de parcă-i casa pustie...

Și iar a pornit pe ris boierul.

— De frig, vād eu că nu-ți pasă, cioroiule, dar ian să-mi spui, de ce te superi tu mai tare : de caa... ar, ori de huu... cii ?

— Nu ma supar nici da una, numai sa zici, boiarule : îți dau, baragladină, un *car de huci*, ca să vadă și Piranda oleacă de jar pe vatră.

VEST. SAT., II (1913), nr. 4, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4834. Este atestat în Moldova.

GÎȘTE FĂRĂ VAMĂ

Un domn de la sat se duce cu muierea și cu fata sa într-o căruță simplă la oraș. Doamna a pus în căruță lîngă picioarele lor două gîște de vîndut. Ajungînd în capul orașului la vamă, vamașul, cunoscînd pre domnul din căruță, îl întrebă, că nu duce ceva în oraș pentru ce ar trebui să plătească vamă ? Domnul îi răspunse :

— Precum vezi, duc două gîște.

Vameșul, neobservînd gîștele adevărate, și cugetă că gîștele ar fi doamna și domnișoara din căruță, cu zîmbetul pe buze, îi zise :

— Mergi numai cu Dumnezeu, domnule, că pentru aceste gîște nu iau vamă.

Gheaja, *Risete*, p. 145.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4835. Este atestat în Transilvania.

FECIORUL SPĂTARULUI

Aproape de-un drum mare și pietruit, era un iaz lat și adînc ; și veneau de se scaldau toți sătenii de primprejur și se ușurau de căldura și arșița verii.

Și iaca într-o zi că vine la iaz să se scalde Stănică, feciorul lui Gavril Spatariu din sat ; că Gavril era meșter mare de făcut spate la războaie de țesut și toată lumea nu-i mai zicea pe altă poreclă decît Gavril Spatariu. Și nu era nimene la iaz decît numai Stănică.

Se viră el în iaz, se scaldă cît se scaldă ; cînd deodată aude la celălalt capăt al iazului niște pocnete de bici și chiuitori de surugii și tropote și clopote, de te asurzea. Dă să se arunce înot voinicește spre partea ceea, și, cînd zărește mai bine ce-i, începe a-și prăpădi cumpătul și a nu mai putea înota tocmai unde era mai adînc.

Era tocmai rădvanul lui vodă, care trecea cu mulți boieri și ofițeri mari să se ducă în alte orașe.

Atunci Stănică începe a chiui și striga cît îl lua gura :

— Săriți că mă înec ! Săriți că mă înec !

Vodă aude strigătul și întrebă că cine o fi strigînd așa că se înecă.

— Cine să fie, îi răspunse un ofițer, ia vreun mojić s-o fi înecînd !

— Dacă-i așa, mergeți înainte !

Da Stănică, văzînd că nu dă nime ajutor, începu a striga :

— Săriți, că se înecă ficiorul Spatarului ! Săriți, că se înecă ficiorul Spatarului !

Vodă auzi iar, și iar întrebă pe ofițer :

— Da acu parcă strigă altăceva ? ia auzi, ce strigă ?

— Acu strigă că se înecă ficiorul spătarului, măria ta.

— Cum se poate ! Ș-apoi, tocmai asta-i moșia spătarului meu ! Degrabă să sărim cu toții, să-l scăpăm.

DOI ȘIREȚI

Și strigă la surugii și oprește caii, și se coboară cu toții, și-și lapadă vodă straietele, și ofițerii și boierii cu toții tij, și se arunc cu toții în apă și înot pînă ce ajung la Stănică, care începuse acu a înghiți la apă de sete.

Și cu nevoie mare îl scot pe Stănică la mal, și-l îngrijesc și-l învelesc în straiete de-ale lor de-l ușucă și-aduc la cunoștință.

Cînd Stănică își vine mai bine în fire, începe vodă a-l întreba.

— Ei, da ce mai face tătucu matală? mămuca matală? Cum de-ai venit singur să te scalzi la iaz?

— Apoi să vezi dumneata, îi răspunde Stănică; tătucu s-o dus la iarmaroc să vîndă o scroafă cu opt purcei, mamuca s-o dus la prășit păpușoi, și eu am lăsat cei zece porci ce ne-o mai rămas să pască colo după deal și am tras o fugă la iaz să mă mai răcoresc.

— Cum? da nu ești ficiorul spătarului?

— Ba-s ficiorul lui Gavril Spatariu, care face cele mai bune spate de războaie din tot satul.

Cînd văzu vodă cu cine are a face, cîrni din nas rău, zise ofițerilor să dezbrace iute pe mojić de straietele cu care-l învelese, și se sui în rădvanu lui și porni înainte pufnind și mormăind.

Iar Stănică privind în urma călătorilor se mira grozav de strălucirea straietelor lor și-a surugiilor și zicea așa:

„Mă! că mulți și mîndri nănași am mai avut și eu în ziua de azi... numai că nu mi-o dat nici unul macar un testemel sau un piticel, calicii dracului!“

(N. A. Bogdan) FAM., XXVIII (1892), nr. 48, p. 572; republicată: *Povești*, p. 37; *Povești și bazaconii*, p. 90.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4836. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Ficiorul spătarului*, POP., V (1900), p. 429.

3. *Meșterul țiganului* (D. Mihalache), ȚĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 46, p. 12.

4. *Maistor șofringar*, Novacovicu, *Din comoara Banatului*, p. 98.

Doi creștini, de culoarea mangalului, se învoiesc să facă o tovărășie, crezînd fiecare că el e mai șmecher, ba chiar mai șiret. S-au sfătuit, s-au înțeles să fie tovărășie bună, dar fiecare își avea gîndul ascuns, gîndind amîndoi că unul din ei e mai slab de înger.

Pînă la un timp, afacerea a mers bine și se vedea un viitor strălucit; dar fiecare se gîndea cum să facă așa fel ca lui să-i revie partea mai bună și mai multă.

S-au cam descoperit gîndurile, totuși nu-și spuneau unul altuia nimic. Mergînd pe drum, din vorbă în vorbă, veni la răboj și șiretenia, atunci zise unul:

— Bre, unul din noi trebuie să fie mai puțin șiret, altfel cred că nu se poate.

— Da, cam așa ar trebui să fie, dar cine ne poate spune care din noi doi e mai șiret? Va veni timpul și locul cînd unul din noi va dovedi că-i mai strașnic.

Fiecare, mergînd, se gîndea cum să dovedească strășnicia lui. Ajungînd în dreptul bisericii satului, în loc să facă o sfîntă cruce, unul zise:

— Ia uită-te la vîrful crucii, vezi cum o muscă se învîrte în jurul ei?

— Bre... n-o văd, dar o aud cum bîzîie.

SAT., IX (1939), nr. 101—102, p. 30.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4837. Este atestat în Muntenia.

[ȚIGANUL LA TRIBUNAL]

Un țigan, fiind naintea tribunalului ascultat, cînd văzu că o să se aducă sentința începu a chema pe Dumnezeu întru ajutor.

Colegiul judecătorilor începu a rîde, iară un judecător întrebă pe țigan:

— Spune, cîți dumnezei sînt?

— Numai unul, da-i bun!

— Dară cite persoane sînt ?
— Scoateți pandurii afară, d-voastră bagați-vă în odaia aceea, apoi rămîn eu singur.

PRIC., I (1874), nr. 19, p. 76.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4838. Este atestat în Transilvania.

[MĂCELARUL ȘI ȚIGANUL]

Un țigan cumpără de la un măcelar carne în datorie și măcelarul scria totdeauna datoria lui pe ușa măcelăriei. Intr-o zi vine țiganul iarăși după carne, iar măcelarul îl întrebă :

— Zamfire, dar pină cînd să mai stea carnea neplătită pe ușă ?

Țiganul răspunse :

— Zău, e ca de mult pe ușa aceea carne, bade Gavrilă, ia-o de acolo și-o aruncă, păcatele, în gunoi, că se va fi împuțit.

AMIC. POP., VIII (1868), p. 110.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4839. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) PRIC., III 1874), nr. 20, p. 79.
3. *Măcelarul și țiganul*, F. POP., IX (1900), p. 275.
4. (Fără titlu) I. Pop-Retegantul, *Țigani*, p. 29.

AIA FU PENTRU DARAC

Un țigan mergea prin sate cu : ciurele, undrele, darace etc. El era cam obraznic din fire.

Cum a rătăcit el printr-un sat, se duse la un bogat și merge de-a dreptul în curte zicînd :

— Avem sule, piepteni, ciurele bune, darace, iai ori nu iai, că de nu o bag în traistă.

Soția boierului, cum îl văzu, porunci unui argat să-l dea afară din curte, căci era cam necăjită.

Nu trecu mult și iar se pomenește cu țiganul în curte. Atunci cucoana necăjită se răsti la țigan zicîndu-i :

— Biné, țigan afurisit ce ești, adineauri te dădui în brînci afară, și acum ce cauți ?

Țiganul răspunse :

— Aia fu pentru darace, dar nu-ți trebuie ciurele ?

BUCIUM., II (1926), nr. 5—6, p. 2
(Băcălești — Teleorman); republicată :
BUCIUM., II (1926), nr. 17, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4840. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

ȘI ȚIGANUL ARE SUFLET

— Da bine, măi buleașo, cum puteai tu să juri și să încredințezi pe sfînta cruce, pentru un lucru pe care tu nici nu l-ai văzut, au nu știi tu că aceasta este un mare păcat ? Să știi că cu această faptă ți-ai pierdut sufletul și ți l-ai băgat în focul gheenei, zise popa către un țigan care jurase strîmb.

— Hapoi bine, părințele, mînca-te-aș, hau și țigani suflere ?

— Se-nțelege că au și ei.

— Hauliu, hapoi hatunci trebuie că ham și eu, părințele.

— Vezi bine că ai.

— Și hai putea sfînția ta să-mi încredințezi cum că ham și eu suflet ?

— Se înțelege că aș putea, pentru că toată suflarea omească are suflet.

— Vezi, părinte, că și sfînția ta ai fi gata să juri pe ceea ce n-ai văzut, pentru că nici eu nu mi-am văzut sufletul, dar să-l mai fi văzut sfînția ta.

HAZ. SAT., XIV (1914), nr. 6, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4841. Este atestat în Muntenia.

TREI VLĂDICI

Zice-se că ar fi fost odată trei vlădici și toți trei erau într-un oraș, și era unul papistaș, altul calvin și al treilea românesc, adică de legea noastră.

Cică li s-ar fi împlinit răvașul, cît adică li s-a fost scris în bucoavnă colo sus în cer, și drăguțul de Dumnezeu trimise pe arhanghel să aducă și cinstitele barbe ale vlădicilor celor trei la judecată. Și adoarme somnul cel lung mai întii vlădica cel catolic, apoi la un sfert de ceas adoarme cel calvinesc, la un sfert după acesta adoarme și cel românesc. Și cică, mai auzit-ăți d-voastră, audă-vă Dumnezeu, unde nu mi se ia fiecare pe drum către rai. Și să știți, știe-vă Dumnezeu, că cel catolic a mers mai înainte, fiindcă el a murit mai întii, și a mers de mers pînă la poarta raiului, acolo, a început vlădica a sluji cum știa el mai frumos în limba latinească, căci știți d-voastră, aibă-vă Dumnezeu, că ei slujesc în biserica lor latinește. Dar gîndiți că doară sfîntu Petru a priceput limba lui cea latinească ?

Sfîntu Petru n-a știut ce cere el, și așa nu l-a primit în rai. Și uitați d-voastră, coconași, uita-vă păcatele, că dacă nu l-a primit nimenea în rai, s-a luat iară îndărăt. Pe drum, nici în hoada gîndului nu-i trece cu cine se întilnește. Și veți fi ghicit, că acela cu care s-a întilnit a fost vlădica cel calvinesc (adică unguresc).

Cel catolic cătră cel calvin nici una, nici alta, ci :

— Unde mergi tu, mă ?

— Pînă aici la rai !

— Poți merge, că dacă nu m-au primit pe mine, apoi nici pe tine nu te-or primi.

Aci vlădica cel unguresc strigă un „teremtette“ și dete cu piciorul în pămînt, de-i zurăiră pintenii, știți d-voastră, coco-nași, c-așa fac unгурii, și apoi zise :

— Pe mine-i musai să mă primească, haida și tu de vezi !

De aci se luară amîndoi la drum pînă la rai, acolo începe cel unguresc a sluji ungurește. Dar gîndiți că sfîntu Petru a priceput ce îndrugă el în limba lui ? De aici, văzînd că nu-i nici o ispravă, se iau amîndoi iară îndărăt ; și pe drum cu cine se întilnesc, cu vlădica nostru, adică cu cel românesc.

Ei îl întrebă că pînă unde merge el. El le-a răspuns : „Cu ajutorul lui Dumnezeu, pînă la rai“. Ceia doi se priviră unul pe altul cîtva, zicîndu-și în sine : că cine va mai primi și un

„büdös oláh“ în rai, dacă nu i-a primit pe împintenații de ei, apoi ziseră :

— În zadar mergi, că și noi am fost, și nu ne-a primit, ci mai bine haidem napoi.

Și-apoi, vedeți d-voastră, coconași, că vlădica cel românesc nu a voit a merge cu ei înapoi, ci le zice :

— Dumnezeu e bun ; eu mă voi duce, voi cerca și eu, haideti și voi cu mine, să vedem.

Apropiîndu-se de rai, vlădica cel românesc începe a cînta, nu știu ce cîntare frumoasă bisericească, și glasul lui lin, mîngîietor, a străbătut pînă sus în cer, unde șade Dumnezeu pe scaunul cel de aur. Auzind Dumnezeu drăguțul vorbă românească, a poruncit lui Sfîntu Petru :

— Du-te, Petre, și deschide poarta raiului, că s-aude venind un creștin, și-l slobozi înăuntru.

Petru împlini porunca. Atunci vlădica cel românesc, avînd pe el o reverendă largă, băgă pe un vlădică sub aripa dreaptă a reverenzii, iar pe celălalt sub cealaltă aripă, și-și strînse reverenda pe lîngă el, și se băgă frumușel în rai cu ei amîndoi...

F. POP., II (1894), nr. 11, p. 118 (Arad — Arad).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4842. Este atestat în Transilvania.

OR FI ȘI VORBE...

Se făcuse alegere de primar într-o comună oarecare. Un român, pișicher al naibii, se întorcea în satul lui de la comuna unde era reședința și unde fusese de votase. Îi dădu în minte să se abată pe la o circiumă, unde era un ovrei circiumar, cu gîndul să-i tragă o păcăleală.

— Noroc, jupîne.

— Noroc, bade Ioane.

— Ei, jupîne, știi că te-a ales lumea pe d-ta primar ?

— Ce tot spui tu, moi ? ia, lasă încolo, că minți.

— Nu mint, jupîne.

— Păi, cum se poate, moi, tocmai pu mine ?

— Dac-așa a vrut lumea...

— Băiete, adu două țuici, să cinstesc cu bade Ion.

Se aduseră țuicile. Ie băură, și ovreiu, cum nu prea-i venea să creadă, mai întrebă pe rumân :

— Și, zu, bade Ioane, e adevărat ci spui ?
— Adevărat, jupîne. Să n-am parte...
— Taci, moi, nu te mai jura... Mai adu băiete două țuici, dar d-ale mari.

Le băură și p-astea, și altele, și altele, pînă ce rumânul nostru se cam chercheli.

— Moi, bade Ion, mai zise ovreiul, parcă tot nu-mi vine-a crede, moi ?

— De, jupîne, răspunse rumânul, or mai fi și vorbe...

— Atunci, plătește țuica...

Crăciunescu, *Copii de găsit*, p. 17.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4843. Este atestat în Transilvania.

N-AI MA IPINGEA ???

Într-o seară un țigan se găsi la circiumă cu un român. După ce se cinstiră, românul vru să plece, căci era tare obosit.

— Mai stai, cumetrașule, să mai luăm cîte-un țoi, că mergem acum. Numai unu și gata.

— Așa-i, cumetre, da vreau să mă duc la iarbă cu caii, că n-am ce le da astă-noapte.

— Apoi, dacă-i așa, hai, cumetrașule, să mergem, c-aș vrea să merg și eu, zise țiganul.

— Hai, cumetre, bucuros, de-abia îmi mai ții de urît.

Au plătit și plecară. Casa nu era așa de departe de circiumă.

— Hai, cumetre, pe la mine, zise românul, să iau caii și ceva de învelit, că-i răcoare.

— Să merg, cumetre.

Ajunș acasă, dezlegă caii de iesle și zise nevastei :

— Fă nevastă, adu ipingea, c-o să fie frig dinspre ziuă. Puse ipingea pe cai și plecară.

— Acum, hai, cumetrașule, și pe la mine să mergem.

Ajunși, dezlegă și țiganul caii și, de-acum, să zică și el cum a zis românul :

— Nevastă, n-ai ma pingea?... N-auzi fa!... N-ai ma pingea!

— Ce pingea te găsește, mă, și pe tine? răspunse țiganca.

— N-ai mă pingea!... Ce, nu știi ?

— Ce-a mai fi și aia ? zise țiganca mirată.
— Grantolu... grantolu!... strigă țiganul ca să nu bage de seamă românul că ia un petec de țol.

SAT., V (1934), nr. 50, p. 22 (Spanțov — Ilfov).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4844. Este atestat în Muntenia.

[PENTRU CINE ?]

Măritîndu-și Dramalic fata, nu-i cam plăcea de ginerele său, fiind cam nătărău. Vecinul, ce avea și el un fecior la fel chiar, îi zice odată :

— Măi vecine, despărțește-ți fata de nătărău ăla.

Dramalic înțelegîndu-i gîndul îi zice :

— Bine, bine, măi vecine, e lesne a pune sutele, dar mai întîi aș vrea să știu că pentru cine ?

Maican, *Glume*, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4846. Este atestat în Muntenia.

[NU-MI MAI TREBUIE]

Zice că a fost o evreică și s-a dus după ceva la un megieș ; acolo a văzut cum mîncau oamenii slănină. Evreica ceea era grea, și i-a venit numaidecît poftă să mănînce ; vine ea acasă și se gîndește ce să facă : să fure, va avea păcat, să cumpere și să mănînce, iar va avea. Da gîndește ea : mă duc să cumpăr și mă duc la rabinul să cer voie, i-oi plăti și m-a slobozi. Ia ea 50 de lei și bucățica ceea, merge la rabinul și-i spune :

— Știi la ce-am venit ? Iată îți dau 50 de lei, numai să nu-mi strici voia, mi-a venit poftă să mănînc o bucățică de slănină și, de n-oi mîncă, mor.

Rabinul îi zice :

— Nu se poate să faci asta ! Măcar te înecă, te spînzură ia o sulă și te sparge în pîntece, că nu se poate !

Ea, cînd a auzit, a cîzut jos și a început a se tîvăli, cîm moare și pace. Rabinul, cînd o vede, gîndește așa :

— Decît va muri aici înaintea mea, mai bine voi lîsa-o. Apoi zise :

— Eu ț-o-i da voie sî mîncîci, dar du-te în bahnă și taie cu un cuțit lozii de acele de rîchitî, vină acasă și fă foc și frige slînina; cî nefriptă n-ai s-o mîncîci, și pe urmă mînc-o !

Evreica s-a dus și-a tîiat nuieluse de acele pline de apă și le-a hîcuit mîrunțel și s-a apucat sî facă foc, ca la focul acela s-o frigă. Strică un chibrit, strică altul ; de abia s-a aprins și tot ardea și iar se stingea, nu s-a mai ales nimicî dînr-însul, nici s-a făcut jîratec ca sî poată frige. Dacă a vîzut așa, i-a fost lehamite și a luat și-a aruncat slînina.

— Nu-mi mai trebuie ! zice ea.

El. Niculiță-Vorîncea, *Datine*, p. 1173.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4848. Este atestat în Moldîva.

CREDINȚA PE JUMĂTATE

Un preot avea discuție cu un evreu. Preotul voia sî dove-dească cî legea creștină e mai bună și cerea evreului sî crează în aceste trei lucruri : cî fecioara Maria a nîscut un fiu și a rîmas tot fecioară ; cî Cristos a împîrțit cînci piini și trei pești la 5000 de oameni și s-au sîturat toți și au mai rîmas și 5 coșuri de fîrîmături ; în fine, cî Cristos a fost rîstîgnit, a murit, l-au îngropat și a îmviat a treia zi.

Evreul combātu pe popă susțînd cî lucrurile astea sînt împosibile. În cele dînr urmă, fîndcî popa stîruia mereu, el îi zise :

— Știi ce, pîrinte, ca sî ne împăcăm, hai sî credem fiecare cîte o jumătate.

— Cum ?

— Iată cîm :

Cî fecioara Maria a nîscut un fiu, asta o cred, dar cî a rîmas fecioară, asta o sî crezi sfinția-ta.

Cî Cristos a împîrțit cînci piini și trei pești la 5000 de oameni, asta o cred, dar cî s-au sîturat și au mai rîmas cînci coșuri de fîrîmături, asta sî o crezi sfinția-ta.

Cî Cristos a fost rîstîgnit, cî a murit și l-au îngropat, asta o cred, dar cî a îmviat a treia zi, asta s-o crezi sfinția-ta.

Jurescu, *Snoave*, p. 66.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4849. Este atestat în Muntenia.

O CINĂ, O SUTĂ DE GALBENI

La un gospodar a venit odată un drumeț tare bogat. Se ducea după treburile lui, undeva departe, și-l apucase noaptea în satul omului nostru. Nu erau trenuri pe-atunci, sî zbori ca clipele peste dealuri și vîi, peste munți și ape, și pesemne, nici șleauri bîtute nu erau, cu hanuri pe lîngă dinsele, dînr poștă în poștă, unde sî se oprească peste noapte cîlătorii.

Așa, dacă a ajuns, a dat „bună seara“ celor dînr bîtătură, și s-a rugat sî fie gîzduit peste noapte.

— Cî nu v-a fi degeaba supîrarea dumneavoastră ! zice drumețul.

— Ei, rîspunde gospodarul, nu poate sî fie la noi vorbă de asta ! Poftim înauntru !

Și drumețul cel bogat a intrat în cîsuța gospodarilor. Înauntru, cîlduricî dulce, sî-ți moaie oasele.

— Mî iertați de supîrare ! zice iar cîlătorul tare mulțumit. Lasă cî nu va fi fîrî plată dînr partea mea !

Gospodarul tăcu, dar nevasta îi zice dînr nou :

— Ei, da nu poate sî fie la noi vorbă de asta !

I-a pregătî femeia îndată de culcat, iar bîrbatul l-a cînstît ca pentru înaintea mesei. Drumețul, dînr nou, n-a uitat sî le spuie cî :

— Lasă, nu va fi truda fîrî plată !

După asta, înr-amurg, gospodarul a chemat pe drumeț la masă.

— Poftim la bucatele noastre, așa cum s-au îmțimplat în ziua asta de post ; ce puteam face mai degrabă decît o zemușoară de pîstrîviori și-o mîmîliguță !

Dar drumețul atîta aștepta ! Îi venea sî mînce și cu ochii, darmite cu gura. De asta nu mai așteptă altă poftire, cî se așeză la masă, își trase mustățile în lături, se îmchină și începu sî-și macine fîlcile.

Borșul cela de pește era minunat.

— A, strașnică masă ! Mă rog : atita supărare pe dumneavoastră și atita noroc pe mine nu s-a mai aflat. Borșul ista face o sută de galbeni ! Zău că face !

Omul de gazdă și gospodina nu i-au mai răspuns. L-au lăsat să mănince, după masă, mai încolo, i-au arătat așternutul, l-au lăsat să se culce, după asta s-au culcat și dînșii, și pe urmă, noapte bună !

Drumețul nostru parcă picase de maluri : să fi tras cu tunul la capul lui și nu cred că s-ar fi trezit, așa de trudit era, și așa de dulce-l adormise căldura din casă.

A doua zi s-a sculat, s-a spălat, s-a închinat, și, mulțămind după obicei gospodarului, îi zice :

— Am dormit ne-ntors ; odihna asta de la dumneavoastră face multe parale !

Și desfăcându-și punga, apucă de muche un galben.

— Poftim pentru osteneala dumneavoastră și pentru toate cîte mi le-ați pus dinainte.

Iar omul nostru nu se mai putu stăpini, și zice :

— Or fi avut toate prețul lor, dar noi vom fi buni și le-om trece cu vederea ; rămîne numai peștele de plată !

Călătorul întinse înainte galbenul scos din pungă, dar gospodarul nu-l primi.

— S-avem iertare ! Borșul nostru cu pește, singur ai spus, — face o sută de galbeni. Atita să-l plătești !

Și drumețul n-avu încotro s-o rupă. Plăti o sută de galbeni și plecă mai departe.

Gospodarul îi pofti călătorie bună și-i adăugă :

— Doream și noi un „mulțămim și bodaproste“ la casa noastră, pentru sufletele noastre și sufletele răposaiților noștri, și nu s-a putut ; iată că-ți zicem noi acum pentru galbenii dumitale : mulțămim și bodaproste, și Dumnezeu să ți-i sporească !

Pamfile, Povestii pop. rom., p. 116.

Vezi Typol. bibl. ; tip 4850. Este atestat în Moldova.

[ORI MOARE MĂGARU, ORI CRAPĂ SULTANU]

Cică un țigan, „oacheșel de-al nostru“, mergînd cîndva la Țarigrad s-apucă la ceartă cu un ture și-l ucise. Fiind dus la

sultan, acesta îl și condamnă la spînzurătoare. După ce se hotărî pedeapsa, ienicerii îl legară cobză și-ncepură să-l împingă spre piața unde se făceau execuțiile.

În drum țiganul trecu și prin grădina palatului, unde văzu tot felul de animale printre care și un măgar.

Țiganul nu zise nimic, ci merse mai departe.

A doua zi toată lumea se strînse în piață, să fie de față la spînzurătoarea balaoacheșului, pînă și împăratul.

Era însă obiceiul ca, înainte de execuție, sultanul să întrebe pe fiecare condamnat în parte dacă are vreo dorință de îndeplinit.

Întrebîndu-l și pe țigan, acesta răspunse :

— Hapăi, măritu sultan, eu n-am nici o dorință. Da-mi pare rău că mă spînzuri acu. Dacă m-ai fi lăsat pînă la anul, ți-aș fi învățat măgarul din grădina palatului să cînte.

— Ce spui, ghiaure ? Dacă-i așa, îți amîn execuția cu un an.

Țiganul fu lăsat liber, dar pus sub supraveghere. A doua zi, luă în primire măgarul împăratului ca să-l învețe a cînta, după cum făgăduise, și plecă cu el la cîmp.

Azi așa, miine așa, măgarul nu cînta nimic. Într-o zi, argații împăratului începură să ia pe țigan la rost :

— Mă, balaoacheșule, tu duci cu mîia pe sultan ! Cum dracu o să învețe un măgar să cînte ?

Da țiganul de colo :

— Hapăi de, mînca-v-aș, trăiesc și eu cu nădejdea că

Pin' la anu,

Ori moare măgaru,

Ori crapă sultanu,

Ori mă duc eu pe ici încolo.

SAT., III (1933), nr. 28, p. 17.

Vezi Typol. bibl. ; tip 4851. Este atestat în Muntenia.

TONG ! TONG ! CINE VINE-N RAI ?

Un om avea la un popă o sută de zloți, care nu-i putea scoate de la el nici într-un chip. Femeia omului îi zice odată :

— Bărbate ! Eu aș ști un modru să fac pe popa să-ți dea banii, dacă-mi vei promite tu mie că-mi vei lua și o haină nouă,

să am și eu cu ce merge la sfânta biserică. Căci vezi că hainele mele, din fetie, toate s-or gătat, iar tu nu vrei să-mi cumperi altele, ca și cum eu nu aș merita pentru cât lucrez și eu alături cu tine de dimineața pînă seara.

Atunci, bărbatul îi promise că de va ști ea cevaș plan, prin care să poată scoate banii de la popa, pe omenia lui, îi va lua o haină nouă.

Atunci îi zise muierea :

— Du-te, bărbate, și cumpără sau prinde o sută de raci și cumpără o sută de luminări de ceară și le adă numai la mine, că apoi grija mea.

Face omul ce face și încaribă o sută de raci, cumpără de la oraș și o sută de luminări și le aduce la muiere.

Muierea îi ia și îi pune bine, și dacă înnoptează, se ia și se duce la biserică, și lipește fiecărui rac o lumină pe spate și, aprinzînd-o, îi dă drumul prin biserică. Se suie apoi în clopotniță și dă încetinel pe clopot, care suna mereu : tong ! tong ! iar ea zice îndată după clopot : „Cine vine-n rai ?”

Preoteasa aude, fiind încă trează, că s-a fost culcat mai tîrziu decît popa.

— Ian auzi, popă, ce s-aude la biserică, casa popii era în apropierea bisericii.

Ascultă popa și aude și el : „Tong ! tong ! cine vine-n rai ?” și zice către preuteasă că merge să vadă ce s-aude și ce este la biserică. Pleacă. În biserică însă nu poate intra. Se uită prin gaura cheii și zărește atîta foc de lumină umblînd prin biserică încoace și-ncolo și aude iar : „Tong, tong, cine vine-n rai ?”

Iar el îndată zice :

— Eu, Doamne !

Muierea zice din turn iar :

— Bine, primit să fii ! Numai adus-ai o sută de zloți ?

— Ba nu, Doamne !

— Du-te, adă, numai așa poți să intri în rai.

Fuge popa pînă-acasă într-un suflet și zice către preuteasă :

— Preuteasă, preuteasă, minune mare e la noi în biserică.

Caută și-mi dă o sută de zloți, că mă duc în rai, că a venit D-zeu la noi la biserică și, dacă dau o sută de zloți, mă primește în rai.

Caută preoteasa banii și îi dă, ba merge și ea cu popa să între în rai. Ajungînd popa cu preoteasa la biserică, muierea din turn iar zice, bătînd pe clopot :

— Tong ! tong ! Cine vine-n rai ?

La care popa zice :

— Popa, Doamne !

— Da adus-ai suta ?

— Adus, Doamne !

Cînd să deschidă ușa, muierea vede că sînt două persoane și le zice :

— Pentru o sută intră numai unul, și unul rămîne afară, unde e plîngere și scrișnirea dinților.

Popa atunci zice :

— Doamne ! Fii milostiv nouă, păcătoșilor, și așteaptă-ne pînă aducem și pentru preuteasă.

— Bine, zice muierea, mergeți și aduceți, siliți-vă însă pînă este vreme încă.

Popa fuge a doua oară cu preuteasa pînă acasă și mai caută o sută și se duce iar la biserică, unde sînt primiți și sloboziți înăuntru pentru două sute de zloți.

Intrînd popa înăuntru la lumină, de afară, de la întuneric, și buimăcit fiind și de lumină și de somn, întrebă :

— Doamne, ce sînt aceștia ? adică racii cu luminările arzînd.

— Îngerii și sfinții ! și p-aci ți-e drumul, lășînd pe popa și pe preuteasă a se desfăta în rai. Cînd s-a trezit popa că e tras pe sfoară, era tîrziu, și tîrziu a și rămas, căci muierea nu a știut-o cine a fost. Și-au strîns racii și i-a dus acasă, ca barem din ei să tragă folos, căci luminările au ars. Iar muierea, dacă a ajuns acasă la bărbat, i-a dat o sută, iar o sută și-a ținut-o ei, că bărbatul de aceea nu a știut, neavînd decît una la popa, din care încă a dat muierei vreo cîțiva zloți ce i-a promis. Acuma muierea avea pe ce să-și cumpere ce-i trebuia, cînd îi era de lipsă, neștiînd bărbatul că ea mai are încă o sută.

Asta așa a fost. Cine nu crede, meargă să vadă și să-ntrebe pe popa acela, că eu așa am auzit-o și mai bine am crezut, decît să merg să văd.

GAZ. TRANS., LXXIV (1911), nr. 79, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4853. Este atestat în Transilvania.

[GHEȘEFȚUL]

Pe patul de moarte, un om lasă nevastei sale un cal și un cîine, singura sa avere, sfătuînd-o să-i vîndă. Banii obținuți

pentru cal îi va da părinților lui, iar cei din vânzarea ciinelui îi va lua ea.

După câteva zile, femeia merge la piață și vinde amândouă animalele, cerind pentru ciine 500 lei și pentru cal 5 lei.

Ea își oprește 500 lei, prețul cu care vînduse ciinele, și cei 5 lei, prețul calului, îi dădu părinților defunctului.

(Fără titlu) CAL., 1885, nr. 375, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4854 (A. Th. 1553). Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Gheșefitul*, F. POP., VI (1897—1898), p. 166.
3. *Din isprăvile lui Păcală*, LUMINA, II (1906), nr. 19, p. 5.
4. *Cum a înșelat... pe Dumnezeu*, „I. CREANGĂ”, II (1909), nr. 6, p. 164 (Suceava — Suceava).
5. *Dumnezeu păcălit de Sf. Gheorghe*, „I. CREANGĂ”, V (1912), nr. 2, p. 47 (Birlad — Vaslui).
6. *Luminarea rusului*, VEST. SAT., IX (1921), nr. 3—4, p. 6.
7. *Luminarea rusului*, VEST. SAT., X (1921—1922), nr. 3—4, p. 6.
8. *Cum a păcălit gorjanul pe Dumnezeu*, IZVORAȘUL, VIII (1929), nr. 9—10, p. 12.
9. *Rusul și Sf. Gheorghe* (T. Pamfile), NEAM. ROM. POP., XIX (1931), nr. 1, p. 26.
10. *Cinstea rusului*, DUM. POP., XVII (1932), nr. 27—28, p. 4.

4. Laudă — îngimfare

ÎN GLUMĂ

Stăteau de vorbă doi românași.

Unul din ei se tot lăuda cu puterea lui cea mare. Într-aceea trecu pe acolo un car tras de doi măgari. Omul cel lăudăros, ca să-și dovedească puterea, se puse cu umărul să oprească în loc carul, și în adevăr măgarii slăbesc din tras și se opresc în loc.

— Vezi, măi omule, ce putere am eu ?

Dar celălalt român răspunde liniștit :

— Țasta-i lucru vechi : cel mai deștept îngăduie totdeauna.

NEAM. ROM. POP., XXII (1934), nr. 18, p. 322 (Ieud — Maramureș).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4856. Este atestat în Transilvania.

LAUDA ȚIGANULUI

Eu sînt Mărcuș cel vestit din neamul faraonilor. Socru-meu ține pe soacră-mea și face potcoave ; nașul ține de nevastă pe nașa și e cel mai vestit lăcătuș din satul lui Cremene. Fratele cel mai mare ține pe cumnată-mea și pune cercuri la butoaie. Bunica mea era fata lui Dărdănilă Pustiu și ține pe moșu-meu tot din neam mare.

Am un căluț, cînd suflă vîntu pică la pămînt ; am un purcel, că numai oasele se văd pe el. Am un cățeluș cît un mieluş

și o pisică cât un purece de mică. Am un palat găurit, și când plouă îți pică pe spate tot rouă.

Dar de trei zile îmi chiorăie mațele de foame !

LIGA DEȘTEPT., III (1915), nr. 40—
41, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4857. Este atestat în Muntenia.

DOI LAUDĂROȘI

Minciuneanu și cu Brașovescu își laudau diferitele lor calități.

— Eu, zicea Brașovescu, sînt foarte bun la inimă; n-aș putea să bat nici un cățel.

— Dar eu, replică Minciuneanu, crezi că sînt altfel? Ba poate că sînt și mai milos; nu sînt în stare să bat un covor.

ALB. Buc., IX (1905), nr. 3, p. 84.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4858. Este atestat în Muntenia.

[CARĂ NUIELE LA CEI CE ÎNGRĂDESC]

Două țigănci se duceau cu peteicele pe cap, ducînd de mîncare bărbaților lor. Pe drum se întîlniră cu un român.

— Unde vă duceți, sorate? le întrebă țăranul.

— Ducem de gustare meșterilor, bărbaților noștri.

— Ce meșteri sînt bărbații voștri? întrebă din nou românul.

— Cară nuiele la cei ce îngrădesc, răspunseră țigăncile cu făloșie.

GURA SAT., XV (1875), nr. 3—4,
p. 10.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4859. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) GURA SAT., 1878, nr. 10, p. 34.

3. *Lauda țigănească*, LIGA DEȘTEPT., IV (1916), nr. 46—47, p. 4.

[IO-L ÎMBRAC]

Țiganul se plimbă pe uliță cu fiul său, care era în pielea goală. Un domn îl întîlni și-l întrebă:

— Al cui este pruncul acela, măre?

Țiganul răspunse fălos:

— Io-l îmbrac, măria ta!

GURA SAT., XIII (1873), nr. 38, p. 148.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4860. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Io-l îmbrac*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 24, p. 7.

3. *Io-l îmbrac*. Sandu, *Anecdote*, p. 51.

4. *Io-l îmbrac*, F. POP., VI (1897), p. 106 (Reșița — Caraș-Severin).

5. *Puradăul țiganului*, CAL. Arad, XXII (1904), p. 160.

6. *Mîndria țiganului*, LUMINA, II (1906), nr. 15, p. 7.

7. *Mîndria țiganului*, LUMINA, V (1909), nr. 7, p. 5.

8. (Fără titlu) AGRIC., VIII (1911), nr. 1, p. 7.

9. *Mîndrie țigănească*, F. POP., XVI (1911), nr. 3, p. 6.

10. *Io-l îmbrac*, ...BABA SAT., IV (1911), nr. 5, p. 3.

AVEA DADA...

Avea dada avea,
Avea pe dracul să-l ia:
Avea o oaie bălălaie
Făta șapte miei în paie.

El da s-o prindă de lână
Ea-l apuca de mână ;
El îi zicea birrr !
Ea-i răspundea hırrr !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 95.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4862. Este atestat în Transilvania.

CEI TREI FUDULI

Se întilnesc pe drum trei inși. Unul avea un inel frumos în deget, al doilea își avea pieptul împodobit cu decorații, iar al treilea încălțase tocmai în ziua aceea niște ciupici noi.

— Uite colo un ciine mort, zise cel dintii, arătînd spurcăciunea cu degetul, ca să i se vadă inelul.

— Eu l-am omorît ! zise cel de al doilea, bătîndu-se cu pumnul în piept, ca să-i sune podoabele.

Iar al treilea, ca să-și arate și el puterea, întinse piciorul și izbi stîrvul, cît putu mai tare.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 99 ; publicată : „I. CREANGĂ“, XI (1918), p. 115 ; *Pov. pop. rom.*, p. 115 (Țepu — Galați).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4863. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Varianta :

2. *Tindală, Păcală și Toma Negru* (N. Mateescu), OP. SAT., III (1929—1930), nr. 20, p. 11 ; republicată : IZVORAȘUL, IX (1930), nr. 5, p. 11.

FĂLOS

Trăia odată într-un sat un evreu căruia îi cam plăcea să se cam laude. El zicea că dugheană ca a lui nu se mai află.

— Orice cauți, aceea găsești în prăvălie la mine. Eu pot vinde și ochi de om.

Și era fudul evreul de mama focului.

Un țăran, care știa că evreul e fălos, voi să-l facă de rușine, și să-i arate că n-are totul de vînzare.

— Bună ziua, jupîn Ițic !

— Mulțumesc, bade, zise evreul bucuros, frecîndu-și mîinile și clipind din ochi. Ei, badeo, ce vrei, ce pot să-ți dau ?

Țăranul nu zise nimic și se uită cu băgare de seamă prin dugheană ca să găsească ce-i trebuie.

— Apoi, jupîn Ițic, n-ai ce-ți voi cere eu. Mă uitai eu să văz, dar pace !

— Vai de mine, bade, nu zi așa vorbă că faci păcat. Eu îți pot vinde și ochi de om, d-apoi ce cauți d-ta să n-am ?

— Poți să vinzi și oameni nu numai ochi, dar ce caut eu n-ai.

— Nu mai glumi, bade, și spune ce-ți cere inima.

— N-ai și pace bună ! Ce să-ți mai spun degeaba.

— Spune, mă rog, ce vrei.

— Apoi, jupîne, să-mi dai niște spini de grapă, că mi-ar trebui.

— He, he, zise evreul rîzînd cam în silă, ăștia se găsesc la pădure.

Țăranul ieși rîzînd din dugheană.

„I. CREANGĂ“, IX (1916), nr. 7, p. 219 (Gohor — Galați).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4864 (A. Th. 1559 C *). Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Treacă de cosor*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 85.

3. *Ispravă țigănească*, ALB. Buc., XXVII (1934), nr. 7, p. 6.

[PĂCĂLEALA]

Într-o societate se laudă un domn în tăria sa. Atunci un preot cam gras fiind de față zise către laudărosul :

— Ne prindem pe două litre de vin, de mă poți duce pre mine în spate pînă în cealaltă chilie !

— Stă rămășagul ! zice acela, și luînd pre preotul în spate, merge ca cu o peană.

Atunci preotul, din spatele lui, zice rîzînd :

— Așa a intrat și Isus odată în Ierusalim.

— Da eu sum măgariu ? strigă lăudătorul păcălit și, trîntind pre preotul jos la prag, pregătesc rămășagul.

Gheaja, *Risete*, p. 59.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4865. Este atestat în Transilvania.

OILE ȚIGANULUI

Un țigan se tot lăuda că are oi multe și că e chiabur. În una din zile mi-l întâlnește la crîșmă pe țigan, un român, mai manechiu și îi zice :

— Măi țigane ! Am auzit că ai oi multe, nu-mi vinzi și mie vreo cîteva ?

— Apoi, bădicuță, tot am ; numai să dea D-zeu să-mi trăiască, și eu să hiu voinic să le stăpînesc.

Vorbînd la dreptul și tata, D-zeu să-l ierte, era om gospodar, și eu mi se pare că m-am haruncat în sămînța lui, că-s putred de bogat. Ia să vezi. În primăvară am să-mi cumpăr ho pareche de gonitorași : cumătru mi-o mai giuruit un mînzoc ; de la Gh. Stan am harvonit o vacă cu ghiță ! ; nași-mio o zis că-mi dă o scroafă cu porci ; apoi o să-mi fete mai acuși oile, o să mai vînd din ele, și-i oi mai da și dumitale, am să mai tai din ele pentru casă ; și iaca mi-s gospodar de frunte...

— Ești bogat numai cu gîndul, măi țigane, îl întrerupse românul.

— Ce numai cu gîndul ? Ce crezi dumneata, toate acestea cîte îți le-am spus e puțină avere ; eu nu mă feresc de dînsa și aș dori să aibă averea mea neam de neamul meu.

— Lasă he la o parte averea și neamurile, eu aș vrea să știu cîte oi ai ?

— Am, bădică, oi de două feluri : albe și negre, de cele albe am mai puține, de cele negre am de-ajuns.

— Poți să-mi spui cîte oi albe și cîte negre ?

— Dă, bădică, ce să fac... O să-ți spui drept : am una neagră și mai puține albe.

OPINIA, II (1899), nr. 223, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4866. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Varianta :

2. (Fără titlu) POP., VII (1903), p. 781.

AȘA SE MĂNÎNCĂ ÎN SATUL NOSTRU

Într-un sat erau găzduiți mai mulți soldați. Unul dintr-aceștia intră odată fudul și țanțoș într-o casă țărănească. Țăranul, cînd îl văzu așa de fudul, nu-l băgă deloc în seamă și se făcu că nu-l vede. Cînd se puseră căsenii la masă, soldatul își scoase sabia din teacă și o puse pe masă lingă blide. Țăranul dădu mirat din umeri și apoi, fără să mai zică o vorbă, ieși binișor din casă. După cîteva clipe se întoarse înapoi și aduse din grajd o lopată, ce-i servea la rînitul gunoiului, pe care o puse și el lingă blidele cu mîncare, așezîndu-se la masă.

— Hei, bădică, d-apoi ce înseamnă asta ? îl întrebă dragonul pe țăran.

— D-apoi ce să însemne, creștine, răspunse gospodarul, așa se mîncă în satul nostru ; dacă ai un cuțit mare, atunci îți trebuie și-o lingură mare.

Dragonul viri liniștit sabia în teacă și de atunci înainte purtă mare respect către țărani și nu se mai fuduli niciodată.

(I. E. Torouțiu) „I. CREANGĂ“, II (1909), nr. I, p. 24 (Mitocu Dragomirnei — Suceava); republicată : *A fost odată*, p. 42 ; SOL. SAT., I (1912), nr. 17, p. 7 ; CAL. GLAS. BUCOV., I (1920), p. 106.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4867. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Așa se mănincă în satul nostru*, ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 23—24, p. 364.

3. *Așa se mănincă în satul nostru*, Sudițeanu, *Din satul lui Cre-mene*, p. 92.

ȚIGANUL ÎN BISERICĂ

Un țigan, căpătînd o pereche de cioareci roșii, îmbrăcîndu-se, se duse la biserică și chiar atunci cînd preotul ieșea cu darul, deci oamenii se sculau și-și plecau capetele; țiganul fălos, nemaifiind la biserică, cugetase că oamenii se scoală în onoarea lui pentru că are cioareci noi, de aceea' strigă cu semeție:

— Ședeți! și eu am fost cîndva om sărac!

UMORIST., II (1864), nr. 9, p. 47.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4868 (A. Th. 1861*). Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Țiganul în biserică*, GURA SAT., VIII (1868), nr. 35, p. 139.

3. *Țiganul în biserică*, ȘEZ., VII (1880), nr. 20, p. 160.

4. *Țiganul smerit*, CAL. ROM. Car., II (1890), p. 106.

5. *Și eu am fost ca voi*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 5, p. 7.

6. *Sculați-vă!* Stăncescu, *Glume*, p. 45.

7. *Țiganul și cioarecii noi*, F. POP., VI (1897—1898), p. 226.

8. *Și eu am fost ca voi*, POP., VII 1902, nr. 26, p. 4.

9. *Țiganul în biserică*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 4, p. 3.

10. (Fără titlu) AGRIC, VI (1909), nr. 19, p. 167.

11. *Și eu am fost ca voi*, Sandu, *Anecdote*, p. 100.

12. *Țiganul cu nădragii roșii*. Novacovicu, *Folclor bănățean*, p. 5.

13. *Și eu am fost ca voi*, CĂL. CLUJ. ROM., XVI (1940), p. 93.

ȚIGANUL CĂPRAR

Fecióruț țiganului ajunsese și el căprar în oaste.

Venind în concediu acasă, cu galoanele galbene la umeri, de-abia mai vorbea cu ai lui, de mîndru și de fudul ce era.

La prînz, mamă-sa îl chemă la masă:

— Hai, Ioane, de mănincă!

— !?

— Hai, maică, de mănincă!

— Nu mănînc! zise țiganul înțepat.

Dar tată-său șiret:

— Hai „don' căprar“ la masă!

— Imediat! răspunde galonatul și se așeză la masă, unde mîncă cu atîta lăcomie, de parcă se băteau calicii la gura lui.

ALB. Buc., XXII (1923), nr. 7—8, p. 125 (Puchenii — Prahova).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4869. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Țiganul căprar*, LUMEA COPIL., IV (1924), p. 575.

3. *Țiganul căprar*, CAL. POP. ROM. IL., I (1924), p. 46.

4. *Țiganul căprar*, ADEV. SAT., II (1926), nr. 11, p. 3.

5. *Țiganul căprar*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 89.

S-A SCHIMBAT BOIERU, NU E CUM ÎL ȘTII!

Balaoacheșul, ajuns în armată sergent, ospăta pe toți ai casei, de sărbători.

— Mi-e sete! răcni el.

— Du-te de-ți adă apă! vorbi bulibașa, privind-l crunt în ochi.

— Ia uite-te la măgarul de tetea, cum îndrăznește?... Ai?...
păi eu, la cazarmă, când strigam o dată așa,... zece alerga!!!...
Și s-au încăierat de păr.

DUM. POP., XIV (1930), nr. 29—30, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4870. Este atestat în Muntenia.

[CE FOLOS ?]

Că e fudul țiganul, asta se știe.

Un țigan ședea la masă și mânca niște costițe de purcel, frumos fripte, cu castraveți acri și cu piine albă ca floarea de cireș.

— Bre țigane, dar bine trăiești tu, grăi un român care trecu pe lângă el.

— Ce folos? răspunse țiganul, mănînc, mănînc, dar nu mă vede nimeni.

TRIB., I (1984), nr. 39, p. 154.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4871. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *Că e fudul țiganul, asta se știe*, F. POP., VIII (1899), p. 88

3. *Ce folos!* LUMINA, IV (1908), nr. 9, p. 6.

ZI-I, BOIERULE, CA LUI JIVU

Se zice că în comuna Bogova, din județul Mehedinți, trăia un țăran care nu prea avea averi, încît ceilalți să-i zică boier. De aceea el, care dorea cu totul acest titlu, da cîte un hîrdău de băutură la săteni, numai să-i zică așa. Ceilalți, ori de cîte

ori se adunau mai mulți, nu aveau alta de făcut spre a obține ceva de băut decît să-l cinstească cu numele de boier, și băutura era pe masă.

Zanne, *Proverbele românilor*, VI (1901), p. 182 (Broscari — Mehedinți).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4873. Este atestat în Muntenia.

LULEAUA ȚIGANULUI

Odată, un țigan s-a dus la oraș, ca să-și cumpere o lulea. Intră într-o prăvălie, își alege o lulea și întrebă pe negustor:

— Cîte parale, luleaua asta, negustorule?

— 10 bani, țigane!

— Hm! „zece bani“, țigane! Aleagă-s-ar prafu de prăvalia și de luleaua ta; mă duc la altă prăvălie să cumpăr.

Plecă țiganul supărat foc și intră în altă prăvălie.

Își alege și aici o lulea bună și apoi întrebă pe negustor:

— Cîte parale, luleaua asta, negustorule?

— Un franc, vătăfe.

— Un franc să dea vătăfu, că face; numai o horbă bună s-auzi!

Plăți și plecă mulțumit.

(N. I. Popescu) „I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 3, p. 45 (Bucium — Vaslui); republicată: ȘEZ., XVIII (1924), nr. 7, p. 73.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4874. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Luleaua țiganului*, DUM. POP., VI (1921—1922), nr. 21, p. 4.

3. *Luleaua țiganului*, ALB. Buc., XXII (1924), nr. 27—29, p. 438.

4. *Luleaua țiganului*, CAL. GOSPOD., V (1926), p. 52.

5. *Luleaua țiganului*, OP. SAT., I (1927—1928), nr. 8, p. 7.

6. *Luleaua țiganului*, CAL. COOP. ROM., I (1931), p. 107.

[MÎNECARUL ȚIGANULUI]

Un țigan se duce la un croitor să-i facă un mîncar. Croitorul îl întrebă :

— Măi țigane, cum să-ți fac mîncarul ? mai înflorat ?

Țiganul : — Ba nu, jupîne croitor, să nu-l faci cu flori, că maica a zis că nu-i place cu flori, că prea seamănă a țigănesc...

F. POP., III (1895), nr. 28, p. 222

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4875. Este atestat în Transilvania.

O ÎNTREBARE

— Mă, Neculai !

— Ce, mă !

— Cît fost-ai tu prin țară văzutu-l-ai pe vodă ?

— Da cum nu !

— Cum îi vodă, mă ?

— Cum să hie !... uit la mine ! ! !...

— ? !... Dar pe vodoaia ai văzut-o ?

— Și pe ea mă !

— Da cum îi ea ?

— Cum să hie, știi pe Ilinca mea de-acasă ?

— Știu !

— No, dă-mi pace !

GAZ. TRANS., LIX (1896), nr. 176, p. 7

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4877. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *O întrebare.* POP., I (1897), nr. 29, p. 462.

[INVITAȚIE]

— M-a trimis dumnealui pe dumneamea la dumneata, să vii dumneata cu dumneamea la dumnealui la prînz.

Așa fu invitat finul la nașul său, la un prînz, prin servitor.

GURA SAT., XII (1872), nr. 9, p. 33.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4879. Este atestat în Transilvania.

VARIANTĂ:

2. (Fără titlu) GURA SAT., XIII (1873), nr. 45, p. 174.

CHILIPIR DE OM PE JOS

Un țigan mergea pe drum. El găsi o potcoavă de cal, o luă, o căută, începu a se gândi în sine și în urmă a vorbi singur :

— Dacă aș mai avea încă trei potcoave și un cal, aș merge și eu călare. Doamne ! Ce bine mi-ar sta călare !

Cum vorbea singur, găsi pe drum o beldie. Nici una, nici alta, țiganul încălecă pe dînsa. Unde mergea el țanțoș și tot strunea închipuitul cal, ajunse la un pod. La mijlocul podului zărește o pungă cu bani.

— Chilipir de om pe jos, zise țiganul, căci de, el era călare, și trecu înainte.

Zanne, *Proverbele românilor*, V (1900), p. 167.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4880. Este atestat în Transilvania și Muntenia

Variante:

2. *Chilipirul țiganului*, HAZ. SAT., V (1905), nr. 12, p. 2.

3. *Țiganul și toporul*, ALB. Buc., IX (1906), nr. 43—44, p. 1173.

4. *Chilipirul țiganului*, LUMINA, II (1906), nr. 12, p. 7.
 5. *Chilipirul țiganului*, GAZ. TRANS., LXXIV (1906), nr. 5, p. 7.
 6. *Țiganul fudul*, CAL. Arad, XXIII (1908), p. 160.
 7. *Țiganul și punșa cu parale*, ȚĂRĂNISM., XI (1936), nr. 31—52, p. 14.
 8. *Chilipir de om pe jos*, BRAZDA, II (1938), nr. 1, p. 36.

UN VOINIC CA MINE...

Mergea un țigan călare pe o prăpădenie de cal... Cum mergea așa țănoș, numai iacă zărește înaintea lui — de marginea drumului — o buturugă pîrlită.

„Ala-i popa”, zice-n gînd.

Apoi stete-n loc și zise :

— Părinte, dă-te la o parte, că facem pricină amîndoi.

A zis el de mai multe ori, dar cui ? Dacă vede că pop-al lui nu vrea să se miște, ce-și face socoteala ?

„Un voinic ca mine și pe un cal bun mai știe el și alt drum.”

Și s-a întors îndărăt.

Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 27 (Pribege — Ialomița); republicată : PRIETEN. NOSTRU, I (1911—1912), p. 60.

Vezi *Typol. bibl.* : tip 4880 A. Este atestat în Muntenia.

[NUMAI EU ȘI CU DUDUCA]

— Măi tu, Ileană, te-am văzut azi cu stăpina moșiei, de unde veneați ?

— De la biserică.

— Mă rog, tu tot la curte slujești ?

— Tot.

— Aha !... Și cine mai era la sfînta leturghie ?

— Apoi... din cucoane... eram numai eu și cu duduca, da, din norod de celălalt, nu știu cine a mai fi fost, că n-am luat seama...

Adam, *Pe lingă vatră*, p. 41 ; republicată : N. REV. ROM., I (1900), p. 438.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4881. Este atestat în Muntenia.

VARIANTĂ :

2. (Fără titlu) ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 5, p. 70.

[ȚIGANUL LA NUNȚA UNUI ROMÂN]

Un țigan odată, îmbrăcîndu-se cu hainele ce avea mai bune, s-a dus la nunta unui român. Nuntașii știind că țiganul de va fi băgat în seamă, va da bacșiș bun, l-a poftit în capul mesei. Văzîndu-se el la așa mărîre, se fudulea ca un păun.

După nuntă, întîlnindu-l un român, îl întrebă dac-a fost la nuntă și unde a stat ; iar el plin de bucurie zise :

— Am fost, românico și am stat lingo primar, lingo popa, lingo profesor, lingo notar, lingo perceptor...

HAZ. SAT., XI (1911), nr. 25, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4882. Este atestat în Muntenia.

UN SUGHIȚ

Flăcăului celuia îi picase la plac o fată din sat și numai cu ea juca. Dar este o vorbă, că întii să cunoști bine omul și pe urmă să zici : hai noroc ! Cum jucau, fata sughiță o dată.

— A ce sughiți tu, fa ? o întreabă holteiul.

— A mămăligă de popușoi. Și-a brînză bună de oi ! răspunse vicleana de fată.

Bine. S-o creadă pe cuvint flăcăul ? Mai ba ! Că el s-a luat în urma copilei și când a ajuns ea acasă și cerea mîni-sa să-i dea de mîncare, el asculta la ușă. De mîncare nu prea era ! Că era sărăcie în casă !

Bătrîna zice de pe cuptor :

— Da ia, draga mamei, opaițul din vatră... și împunge și tu cu mămăligă de vreo trei ori... ce să facem ? Dacă-i nevoie !...

Flăcăul și-a vîrît în urechi aceste vorbe. A doua duminică fata vine iar la joc gătită și fudulă, nevoie mare ! Vine întins la flăcău. El o joacă ce-o joacă, și numai ce se face a sughița !

— A ce sughiți, bădică ? îl întrebă ea degrabă.

— E ! Da tu a ce ai sughițat duminică ?

— Eu ți-am spus :

A mămăligă de popușoi,
Și-a brînză bună de oi !...

răspunde copila.

— Apoi eu am sughițat a untură de opaiț..., zice flăcăul, mai muindu-și pasul la joc.

Și n-a mai luat pe copila asta calică și fudulă. Că zicea în gîndul lui : „Or mai fi și-n alte părți fete sărace, fudule și mîncinoase, da ca asta, ia dă-mi bună pace !“

Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 119 ;
republicată : GLAS. BUCOV., XI
(1928), nr. 2707, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4883. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Un sughiț*, CAL. ASOC., XVI (1929), p. 171.

[NEAMȚUL LA RĂZBOI]

Un neamț odată, îmbrăcat militărește, mergea cu o geantă după gît, cu ploscă la spinare, cu pușca pe umăr și cu mulțime de cîini după dînsul.

Un român, întîlnindu-l, îl întrebă :

— Unde te duci, neamțule ?

— La bătălie, răspuse el cu îngîmfare.

— Dar în ploscă ce ai ?

— Vin vechi de 9 ani, de care beau domnii și împărații.

— Dar în geantă ?

— Piine albă de care muncă der Kaiser.

— Dar cu cîinii ce să faci ?

— Eu tai pe turci și cîinii mununcă la ei, răspuse neamțul mîndru, căutîndu-și de drum înainte.

Nu trecură multe zile cînd tot acel român întîlni pe neamț întorcîndu-se de la bătălie, cu picioarele goale, șchiop, lihnit de foame și prăpădit ca vai de el, și iară îl întrebă :

— De unde vii, neamțule ?

— De la pa...ta...lion, răspuse el cu o voce slabă și miorlăită.

— Dar în ploscă ce ai ?

— Apă de unde chintă broasca.

— Dar în geantă ?

— Mamalighi.

— Dar cu cîinii ce-ai făcut ?

— Tăiatu, muncatu.

CAL. BASM. CÎINT., III (1876), p. 75.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4885. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) GAZ. SĂT., II (1885), nr. 7, p. 103.

3. *Neamțul la bătălie*, CRON. II (1902), nr. 459, p. 3.

4. *Neamțul la bătălie*, LUMINA, IV (1908), nr. 7, p. 6.

5. *Neamțul la bătălie*, REV. COP. TIN., I (1914), p. 214.

6. *Rusul la bătălie*, VEST. SAT., IV (1915), nr. 6, p. 5.

7. *Neamțul la bătălie*, „I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 7, p. 222 (Manasia — Ilfov).

8. *Neamțul la bătălie*, GÎND. BUN., II (1915—1916), nr. 1, p. 8 (Cierțești — Iași).

9. *Neamțul la război*, VEST. SAT., VI (1918—1919), nr. 12, p. 3.

10. *Neamțul la bătălie*, Pop-Retegănuș, Șt., *Povești și snoave*, p. 34 ; republicată : *Snoave*, p. 3.

NEMȚOAICA

O țigancă a vrut să se bage la stăpîn și s-a dus la o femeie d-alea de face astfel de treburi, și aia i-a găsit un loc la o casă mare.

Cînd a intrat țigancă în casă s-a minunat de așa bogăție ce vedea acolo și s-a gîndit să-și facă și ea o laudă, ca să poată intra.

Și cînd a întreat-o stăpîna, cum întreată stăpînele : „ai mai slujit pe undeva ?”, țigancă răsputse de colo cu ifos :

— Da cum nu, cucoană, am fost o grămadă de ani nem-țoaică la copii.

Stăncescu, *Glume*, p. 100.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4888. Este atestat în Muntenia.

[SUM CU STRAJĂ LÎNGĂ ELE]

Într-un oraș, tocmai în piață, puseră ungurii în rînd niște cară cu prav de pușcă — pe vremea revoluției — punînd dintre honvezi tocmai un secui tînăr de strajă lîngă ele. Era un timp înfricoșat ; fulgera și tuna.

Un orășan, trecînd pe acolo cu vecinul său, zise :

— De ar da Domnezeu să treacă fortuna aceasta de la orașul nostru, că, de va lovi fulgerul în carele acestea cu praf de pușcă, suntem pierduți cu toții.

Iară secuiul de lîngă care le strigă :

— Ce vă umblă prin minte ? Nu aveți nici o frică ! au doară nu vedeți că aicea sum cu strajă lîngă ele.

Gheaja, *Risete*, p. 163.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4889. Este atestat în Transilvania.

DOMNUL ȘI ȚIGANUL

Domnul : — Măi țigane, cine ține în lume caii cei mai buni ?

Țiganul : — Mă rog, măria ta, noi și voi.

F. POP., VII (1899), nr. 36, p. 423
(Moșnița — Timiș).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4890. Este atestat în Transilvania.

A. PROASTĂ EDUCAȚIE

[NEMULȚUMITUL]

Un călător înnoptînd într-un sat se rugă de o femeie să-l lase să tragă la casa ei. Aceasta nu vru deodată, căci bărbatu-i lipsea, dus după treburi, dar la urmă se învoi ca călătorul să doarmă în tindă. Dintr-una într-alta, tot văietîndu-se de frig, se rugă de nevastă ca să-l primească întii în casă, pe urmă sub pat, și, în sfîrșit, într-un colț al patului. Dar nici cu atîta nu se mulțumi și, văzînd bunătatea femeii, îi ceru, în cele din urmă, ca să se culce lîngă dînsa ca să se încălzească mai bine. Nevasta, supărată foc de așa îndrăzneală și nerușinare, chemă pe Grivei și-l dete din casă afară, cu alai.

Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 280.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4891. Este atestat în Muntenia.

[AM CERUT UN BAN, IAR NU UN SFAT]

Un boier, preumblîndu-se călare în jurul Bucureștilor, un sărac se apropie de dînsul și cu multă umilință îi ceru un ban de pomană :

— Du-te și muncește ! îi zise călărețul.

— Mă iartă, cucoane, răspuse omul, dar d-ta n-ai înțeles bine ce am cerut ; eu am cerut un ban, iar nu un sfat.

UNIV., II (1885), nr. 301, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4892. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Cerșetorul mindru*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 178.

UN CERȘETOR REFUZAT

Un cerșetor, refuzat cu asprime de o doamnă vestită pentru zgîrcenia ei, zise :

— Ce bine era dacă ai fi fost în locul Evei !

— De ce ?

— Pentru că, zgîrcită cum ești, ai fi mîncat singură mărul oprit, și lui Adam nu i-ai fi dat.

— Ei și ?

— Și astfel ai fi scutit omenirea de păcatul strămoșesc.

POP., IV (1897), nr. 6, p. 93.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4893. Este atestat în Transilvania.

SFÎNTU AȘTEAPTĂ

Un cerșetor stă pe stradă cu mîna întinsă. Un trecător se caută în buzunar și îi spune :

— N-am bani mărunți, moșule. Așteaptă puțin ! Uite, cînd m-oi întoarce, îți dau 5 lei.

— Aoleo, păcatele mele ! Dacă ai ști d-ta, domnule, cît am pierdut eu cu sfîntul Așteaptă !

CAL. Blaj, VII (1930), p. 171.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4894. Este atestat în Transilvania.

B. IPOCRIZIE

DIN VREMEA DE DEMULT

Cică era odată într-o pustietate adincă un pustnic, care, cucernic pentru mîntuirea sufletului fiind, de nimic nu se îngrijea pentru traiul său, ci ca păsările cerului și fiarele vizuinelor viețuia din harul celui preasfînt, care-i purta de grije.

Nu departe de locul acela se afla reședința episcopului din acea păzită de D-zeu eparhie. Preasfîntul episcop însă de, ca omul trăitor în astă lume prădalnică și supusă ispitelor, cam umplea des cu darul duhului sfînt pe o frumoasă mironosiță, ce ca o mia nevinovată făcea parte din blagoslovita turmă a preasfînției sale. Lucrul ăsta ajunsese și pînă la urechile cucernicului pustnic, care îngrozit de cele ce auzea își îndoia și mai mult pocania, pentru ca D-zeu să nu sodomească lumea de așa nelegiuire înfricoșată, și-i trimise și vorbă de spăsenie sfătuindu-l a părăsi calea pierzaniei și a se îndrepta.

Vorbele pustnicului înfuriară însă peste fire pe preasfînția sa, că cum el, un călugăr prost, să ridice ochii a da sfat marelui său, și plănui împreună cu mieluseaua sa cea blogoslovită, care prin pogorîrea harului ceresc luase în pîntece și era în stare a naște fiu, cum să înfrunte neobrăzarea pustnicului. Spre acest sfîrșit făcu planul cum să prinză în cursă pe smeritul pustnic și, într-o zi din sfîntul post al mare, cum ne aflăm acum, dar tocmai în săptămîna patimilor, preasfîntul episcop trimise la pustnic pe o femeie cu un vas cu lapte, ca să-i dea mîncare.

Femeia găsește pe pustnic aproape în cămașa lui Adam și-i zice :

— Precuvioase părinte, o vedenie îngerească mi-a venit în vis în noaptea asta și m-a sfătuit ca să-ți aduc spre hrană puțin lapte. Fii bun și-l primește, deșartă-l în ceva, că grabă mi-e a mă înapoia la copii acasă.

— Mulțumesc din tot sufletul, milostivă femeie, zise pustnicul, dar iată că eu nu-ți pot primi darul tău, pe de-o parte, că n-am vas a-l deșărta, iar pe de alta, că sfîntul post fiind, nu-l pot mînce acum.

Dar femeia, după povața episcopului, stăruie ca să-l oprească cum va ști. Atunci bietul pustnic, neștiind cursa ce i se întinde, zise :

— Bine, femeie, eu nu pot respinge darul cu care D-zeu ți-a poruncit a mă milostivi. Pămînt este vasul în care se află laptele ce mi-ai adus, pămînt e și trupul meu.

Și apoi bău laptele, adăugînd :

— Iată că am deșărtat laptele din vasul de lut în vasul meu, care e tot un vas de lut vremelnic.

Femeia-iscoadă se duse la episcop și-i spuse cum pustnicul a băut laptele. Acesta tresaltă de bucurie și trimite poruncă pustnicului ca să se înfățișeze, pînă-n trei zile, înainte-i, spre a da seamă de nelegiuirea ce a săvîrșit. Bietul pustnic, neputincios și gol fiind și astfel obidit fiind de lipsă de toate, ce i se cerea a se înfățișa la curtea episcopului, se ruga la D-zeu să-i ajute. Și D-zeu trimise niște foi mari de palmieri, din care el alcătui o haină și apoi se pomeni cu un leu răcnind, cu un șarpe care-i veni la picioarele pustnicului. Acesta încălecă pe leu și luă șarpele, ca drept bici și porni către curtea preasfînției sale. Acolo cum ajunsese, descălecă, lăsă leul la ușe, puse șarpele curmeziș peste el ca bici, și intră înăuntru unde era strîns tot sinodul. Episcopul ședea ca președinte, pe un jeț mai înalt, aproape de sfînția sa ședea mieluseaua, care se afla în stare de a naște. Cum intră bietul pustnic, și începură a-l judeca pentru marea nelegiuire ce săvîrșise de a fi mîncat lapte în săptămîna patimilor. Pustnicul arătă nevoia în care se afla din lipsă de alt vas și că a crezut că e mai bine, în loc de a-l vărsa pe pămînt, a-l bea el, care e tot un vas de lut vremelnic. Episcopul însă, neînduplecat, și cerea ca pustnicul nelegiuit să fie pedepsit cu asprime. Atunci bietul pustnic se adresă sinodului zicînd :

— D-zeu care e mai mare peste noi toți aleagă dacă vina mea este mai mare, căci am mîncat lapte în post, sau a părintelui episcop, că a zămislit copil cu femeia aceasta. Și ridicînd bastonul îl îndreptă cu vîrfurile către pîntecele acelei femei zicînd :

— Fiule, spune tu, din pîntecele maicii tale, cine-ți este tata ?

Și atunci se auzi o voce înecată de copil zicînd :

— Părințele, episcopul este tatăl meu.

Tot sinodul rămase încremenit la această minune și îngroziți de figura aspră a pustnicului, care părea că-i săgetează; deteră năvală și ieși afară, dar la pragul ușii, o groază teribilă îi cuprinse. Cînd văzură leul și șarpele că se ridică năprasnici urlînd și șuierînd cu gurile deschise, gata a-i înghiți. Pustnicul ieși degrabă, porunci fiarelor să se astîmpere și, adresîndu-se judecătorilor săi, le zise :

— Faptele, faptele, nu oala cu laptele se judecă în cer preasfinților.

Apoi încălecă pe leu, luă șarpele drept bici și porni către întunecoasele lui pustiuri, dezgustat de fățarnicia lumii aceștia trufașe și haine.

HAZ. SAT., IV (1904), nr. 2, p. 1.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4895. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Faptele, faptele nu oala cu laptele* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 336.

3. *Fapte, nu oala cu lapte*, COM, SAT., VIII (1912—1913), nr. 19—20, p. 5.

4. *Călugărul și turturica* (N. I. Dumitrașcu), ȘEZ., XIX (1915), p. 127; publicată: CAL. GOSPOD., X (1931), p. 76.

5. *Faptele nu oala cu laptele* (T. Bălășel), POP. ROM. Buc., V (1936), p. 39; republicată: *Împăratul*, p. 10.

6. *Faptele, nu oala cu laptele*, A.I.E.F., i. 10855 (jud. Vrancea?)

C. MINCIUNĂ

GLAS TRĂDĂTOR

Un țăran se duse la vecinul său, rugîndu-l să-i împrumute măgarul pentru a căra ceva.

— A! cît îmi pare de rău, răspunde acesta, de a nu te putea îndatori, căci l-am împrumutat mai dimineață la altcineva, te rog însă nu fi supărat și..

Pe cînd el se scuza astfel, iată că măgarul, care era în grajd, începe a rage.

— Zici, frate, că măgarul d-tale nu-i acasă, și eu îl aud răgînd!

— Ce fel? Crezi oare pe măgarul meu mai mult decît pe mine? răspunde acesta ofensat.

CAL. NASTRATIN., 1872, p. 51.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4896. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) RESB., I (1877), nr. 31, p. 4.

3. *Glas trădător*, RÎND., I (1895), nr. 1—16, p. 24.

4. *Măgarul* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 348.

5. *Măgarul popii*. Dumitrașcu, *La namiaz*, p. 15.

6. Fără titlu) DUM. POP., I (1914—1915), nr. 35, p. 3.

7. *Cînd nu vrea să-l dea*, IZVORAȘUL, 1923, nr. 7—8, p. 3.

8. *După-împrumutat*, STRAJA, III (1924), nr. 52, p. 1 Ciortestii — Iași).

[MINCIUNA MINCIUNILOR]

Un țigan și un român călătoreau laolaltă pedestru. Pe drum aflară din întîmplare o punguliță cu bani. Vorba ceea: cine

o vedea aceluia e, dar la călătorii noștri era lucrul dracului, pentru că amîndoi o văzuseră deodată.

— Hai să împărțim banii frățește, măi țigane, pentru că amîndoi am aflat punga ! zise românul.

Țiganul lacom din fire nu se învoi ; voia să aibă el punga cu întreg cuprinsul ei.

— Nu așa, românaș dragă, ci haid să mințim cîte una, și a aceluia să fie banii, care va minți mai bine ! zise țiganul fiind sigur că în minciună nu-l întrece nîme.

— Nu-mi pasă, fie după voia ta. Începe tu dară ! răspunse românul.

— Apoi uite ! începu țiganul, tatăl meu așa om avut a fost, încît nu avea perechea în toată țara ; avea o herghelie de cai...

— Asta s-a putut întîmpla, țigane !

— Apoi avea turme de vaci, de la care mulgea laptele în căzi mari, mari, și apoi așa caș făceam, ca și piatra de la moară !

— Și asta s-a putut întîmpla, ortace !

Mai minți țiganul cîteva d-aceste, dar tot fără efect, pînă ce, în fine, ostenit, cedă dreptul d-a minți românului.

— Hei țigan ! începu românul, ce să mă laud, trebuie să spun adevărul, tata meu a fost sărac, sărac, știi, strîns de sărac ! Nu avea sărmanul de el decît o iapă slabă, dar ce mai iapă ! care în tot anul făta de două ori.

Țiganul înholba ochii.

— Cum se poate ?

— Ia așa bine ! Îți spun că de două ori făta în an, primăvara cîte un mînz, iar toamna cîte un țigan.

— Minți, nerușinatule ! Cum se poate asta ? strigă țiganul mînios.

— Mint ? zise românul. Apoi atunci după tocmeala noastră banii-s ai mei. Sănătate bună !

Și țiganul rămase cu buzele umflute.

TIMIȘ. — GAZ. POP., I (1885), nr. 25, p. 200.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4897. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Mînca-mi-aș sfatul*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 270, p. 6.

3. *Minciuna minciunilor*, CAL. ISR., XIX (1895—1896), p. 187

4. (Fără titlu) CAL. ROM. CAR., XIII (1901) p. 120.

5. *De ce se supără țiganul*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 1, p. 3 ; republicată : GAZ. TRANS., LXXI (1908), nr. 42, p. 6.

6. *Minciuna cea mai mare*, ZORI LUM., II (1926), nr. 10, p. 12.

[VÎNĂTOREȘTI]

— Închipuiește-ți, frate, plec azi la vînătoare de iepuri și deodată îmi ies în cale doi porci sălbatici, și eu...

— Știu, știu, minciuna asta mi-ai mai spus-o o dată !

— Nu se poate, și eu am auzit-o numai ieri...

AGRIC., V (1908), nr. 22—23, p. 208.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4898. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 8, p. 64.

ÎNTRE VÎNĂTORI

— Doamne, mulțumescu-ți că scăpai, de nu mă mîncă azi în pădure un leu, zise un vînător către alt vînător.

— Ce prostii vorbești tu, măi, că doară la noi nu sînt lei să te mănînce !

— Noa, că chiar acela a fost norocul meu, de scăpai în pace.

POP. ROM., II (1902), nr. 61—62, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4899. Este atestat în Transilvania.

MINCIUNILE

Mergea un om pe drum c-un sac subsuoară ; îl întâlnește popa.

— Ia stăi, măi Petre, măi, și mi-i spune o minciună, îi zice popa.

— Dacă n-am cînd, părinte. Mă duc degrab' acasă să umplu un sac de orz, c-a trecut un om c-un car de pește prin sat și tot striga : că cine i-a da un sac de orz, să-i deie unu de pește ; și mă duc degrabă că mă tem că l-oi scăpa.

— Ce spui ? zice popa. Dacă-i așa, alerg și eu să-mi deie pește.

Și fuga acasă, umple sacul și pornește, doar l-ar ajunge pe om. Se duce, se duce, nu vede nici un car străin pe drum. Incepe a întreba pe oameni.

— N-ați văzut, mă rog, încotro a apucat omul ce vindea peștele pe orz ?

— Da n-a fost nici un om pe aicea cu pește ! Cine a spus asta, părinte ?

— Petrea.

— Apoi pe Petrea nu-l știi că-i mincinos ?

— Ba îl știu, și eu chiar i-am zis să-mi spuie o minciună, și mi-a și spus-o !

(E. Niculiță — Voronca) „I. CREAN-
GĂ“, III (1909), nr. 4, p. 110 ; repu-
blicată : LUMINA, V (1909), nr. 19,
p. 7 ; GAZ. TRANS., LXVII (1909),
nr. 73, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4900. Este atestat în Moldova.

Variante :

2. *Minciuna*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 53 ; republicată : NEAM. ROM., POP., VIII (1920), nr. 38, p. 626.

3. *O minciună pe negîndite*. Gheorghită, *101 glume*, p. 6 ; republicată : NEAM. ROM. POP., XI (1923), nr. 9, p. 174 ; CAL. GOSPOD., V (1926), p. 15 ; CAL. COOP. ROM., I (1931), p. 86.

4. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 32, p. 13.

5. *O minciună cu efect*, CĂL. POP., XXI (1937), p. 166.

ȚIGANUL CU MINTE

— De unde vini, măi țigane ?

— Din româneasca țară !

— Da ce ai văzut pe acolo ?

— Albinele cît vacile.

— Dar coșurile ?

— Ca la noi.

— Ei, și-apoi cum se bagă albinele în coșuri ?

— D-apoi, cînd ele erau de băgare, eu eram de plecare.

GURA SAT., XII (1872), nr. 47, p. 184.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4902. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Toțmai atunci a venit porunca*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 187, p. 7.

3. *Albinele țiganului*, F. POP., IX (1900), p. 191.

4. (Fără titlu) LUMINIȚA, IV (1938—1939), nr. 6, p. 31.

MINCINOȘII

S-au întilnit odată doi mincinoși, care începură a-și povesti unul altuia cîte verzi și uscate despre țările prin care au umblat.

— Eu, zice unul, am văzut în țara turcească niște albine cu coarnele așa de mari, ca la boi.

— Și eu am văzut, adause celălalt mincinos, în țara sîrbească niște colaci așa de mari, ca roatele de la car.

— Și cum îi băga în cuptor ? întrebă cel dintîi.

— Cum intrau și albinele tale în coșniță !

GAZ. TRANS., LXI (1898), nr. 245, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4902 A. Este atestat în Transilvania.

CARE-I MAI MINCINOS ?

Un domn avînd voie bună zice odată către doi țigani :

— Măi cioroilor, iată aici cinci pachete de tabac și o pipă faină, toate acestea le dau aceluia dintre voi care va ști spune o minciună mai mare !

— Apoi, domnule dragă, zice dancia hăl bătrîn, la noi un român are un măgar, și măgariul ăsta, dacă-și ridică un picior drept, scutură bani de aur. pînă ce nu strigă românul : ho !... iar, dacă-și ridică piciorul stîng, scutură tot așa bani de argint !...

— Noa, țigane, spun drept, asta-i minciună grozavă, zice domnul rîzînd, dar ian să-l aud pe ficiorul tău !

— Apoi știi ce ți-o spune, sărutu-ți minile și unghiile, începe dancia hăl tînăr, să orghesc, de n-am văzut măgarul ăsta !...

LUMINA, II (1906), nr. 17, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4903. Este atestat în Transilvania.

[RĂMĂȘAGUL ȚĂRANULUI]

Un împărat mă cheamă odată la curtea sa și-mi zise : „Uite aci pe masă : o farfurie cu bani și o sabie tăioasă. Dacă vei reuși să-mi spui o minciună bună această farfurie cu bani va fi a ta, de nu, cu această sabie îți voi tăia capul.“

O cam băgasem pe mîneacă, dar, neavînd încotro, începui : Într-o zi am ieșit la arat. Aveam o iapă slabă că-i puteai număra coastele. Cum eram eu așa, numai iată, că iapa mea se rupse în două. O parte fuge înainte, iar partea de dinapoi rămîne pe loc și... începe să necheze. Văzînd asta, alerg în fuga mare și prind bucata de iapă ce o luase la fugă, o aduc înapoi și o cos cu niște ață de cînepă. De atîta muncă, cam ostenisem. Leg iapa de o salcie, iar eu mă sui în ea și dorm. Cînd m-am deșteptat, ce să vezi dumneata ? Salcia crescuse pînă la cer. Mă frec la ochi și mă uit împrejur. Dumnezeu stătea de vorbă cu sfinții apostoli. Arunc privirea sub mine, dar ce să vezi ? Salcia dispăruse. Cum să mă dau jos ? Tot învîrtîndu-mă și căutînd a face din nimica ceva zăresc tocmai într-un colț, pe pămînt, pe

un boier ce dădea pleava afară din casă. O idee îmi trecu atunci prin minte. Mă reped într-o fugă la el, umplu un braț de pleavă, și hai din nou în cer. Aci pun pleava jos și încep ca să-mi împletesc o frînghie. Cînd aceasta fu gata, o leg de toarta cerului și încep să mă cobor. Mă las eu ce mă las, și numai iată că la vreo 2 km de pămînt frînghia se sfîrșește. O făcusem prea scurtă. Ce să mă fac acum ? Să-mi dau drumul de aci e prea departe, și de aceea încep a lua de deasupra și a pune dedesubt și mă cobor în felul acesta pînă la vreo 200 m de pămînt. Nu mai este mult, îmi zic. Îmi fac vînt și sar pe pămînt, dar în căderea mea m-am fost îngropat în pămînt pînă la gît. Mă reped acasă, iau o sapă și încep să mă dezgrop. Cînd fui gata mă uitai la mine. Mă umplusem de tină și de aceea merg pînă la un pîriu ca să mă spăl. Aici, ce să văd ? Tatăl măriei tale, care era cioban, păștea oile.

— Minți, strigă împăratul, care uitase de învoială, tatăl meu n-a fost cioban !

Țăranul îi tăie vorba numaidecît :

— Nu știu ce a fost tatăl măriei tale, dar eu știu una și bună, farfuria cu bani este a mea, fiindcă însuși măria ta ai recunoscut că am spus o minciună.

IZVORAȘUL, XI (1932), nr. 11—12, p. 232.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4904. Este atestat în Muntenia.

O MINCIUNĂ SCUMPĂ

Un boier avea obiceiul să mintă veșnic ; ajungînd însă să nu mai fie crezut de nimeni, ori de cîte ori spunea cîte o minciună, scotea de martor pe servitorul său.

Într-o zi Ioniță îi spuse boierului că nu-i mai confirmă minciunile, fiindcă este amenințat să nu mai fie primit de nimeni ca slugă, deoarece-i ieșise numele de mincinos.

Văzînd așa, boierul se învoi cu Ioniță să-i plătească, deosebit de leafă, cîte un sorcovăț de fiecare minciună pe care va fi chemat să o confirme.

Într-o zi, iarăși, fiind lume multă adunată la boier, sacul de minciuni fu dezlegat, și boierul începu a istorisi :

— Într-o vreme era un astfel de ger la Constantinopole, că au înghetat vorbele în aer și pe urmă, desprimăvărându-se, vorbele începură să se dezghețe și a se auzi ici-colea.

La auzul unei minciuni așa de colosale, Ioniță, care era în odaia de alături, nu se mai putu stăpîni, deschise ușa și strigă :

— Să chiorăsc, boierule, de o las din trei sorcoveți !

GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 84, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4905. Este atestat în Transilvania.

Varianta:

2. O minciună scumpă, GAZ. ȚĂR., VIII (1899), nr. 14, p. 4.

MINCIUNI BOIEREȘTI

Doi mincinoși se întîlnesc într-o zi.

— Știi tu, zice unul din ei, că în satul nostru este un om așa de înalt, dar așa de înalt, încît poate să apuce cu mîna crucea de pe biserică.

— Asta nu-i nimic, îi răspunde celălalt. În sat la noi trăiește un om atîta de înalt, încît, dacă răcește, trebuie să treacă 15 zile pentru ca să prindă guturai.

GAZ. OLT., I (1885), nr. 25, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4906. Este atestat în Muntenia.

TREI LĂUDĂROȘI

S-au întîlnit un grec, un rus și un român. Grecul începe să se laude :

— La noi în Grecia, într-un oraș, este o biserică așa de mare, încît preotul trebuie să umble un an cu cădelnița pe la icoane. Lumea se duce acasă, mai mănîncă, doarme, lucrează, și, cînd se întoarce la biserică, vede că preotul cădelnițează mereu.

— Asta nu-i nimic ! răspunse rusul. La noi la Moscova, este o biserică tot așa de mare, dar are un clopot foarte minunat. Cînd îl tragi la Paști, sunetul lui s-aude pînă la Crăciun.

— În sat la noi, zise românul, avem un dascăl care cîntă așa de strașnic, încît sfărîmă geamurile la fiecare liturghie. De aceea 25 de geamii stau toată vremea să puie geamuri la biserică.

ALB. Buc., XXVII (1928) nr. 5, p. 233.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4907. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

2. Trei lăudăroși. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 151.

CARE PE CARE

S-au întîlnit doi lăudăroși nevoie mare.

Unul începu :

— Mă neică, am fost ieri la tîrg și am văzut unul înalt, care vopsea la turla unei biserici, fără scară, fără nimic.

— Asta nu-i nimic, zise celălalt, tot la tîrg am văzut o scară înaltă cît turla bisericii, pe care o ducea unul mic cît o șchioapă. Ba avea și-o cîrpă-n mîini.

— Da unde se ducea ? a sărit celălalt, ca să-l prindă.

— Iacă vorbă !... Se ducea să-l șteargă pe ăla lungu de sudoare.

SAT., IV (1934), nr. 42, p. 20.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4908. Este atestat în Muntenia.

[AMINTIRI]

Un servitor, care își însoțise stăpînul în multe călătorii, povestește consătenilor săi întîmplările prin care au trecut.

Între altele, pretinde că au mers atît de mult încît au ajuns la marginile lumii și că, dacă ar mai fi mers încă o oră, ei ar fi pus piciorul „în gol“.

Magazia de veselie, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4909. Este atestat în Muntenia.

MINCINOȘII

Unul se dusese într-un cătun și, când se întorsese, sătenii îl întrebară :

— Că te duseși, ce cătun era, ce fel de cătun era ?

El le spuse :

— Casele erau acoperite cu carne de porc !

Sătenii cum să creadă aceasta. Bine, dar îl avea cu el mincinosul și pe tovarășul său. Și acesta spuse :

— Așa-i ! Eu nu văzui, alaltăieri când trecui pe acolo, cum erau acoperite casele lor, dar văzui că gardurile erau împletite cu cîrnați.

Vorba asta se spune când nu e destul de mincinos, și vine altul cu minciuni mai mari.

T. Papahagi, *Antologie aromânească*,
p. 82.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4910. Este atestat la meglenoromâni.

TREI MINCINOȘI

S-au întâlnit odată trei pierde-vară, trei mincinoși, undeva într-o cârciumă, și fiecare a început să se laude ce văzuse în lumea mare, pe unde adică nici n-au fost.

Pierde-vară începe :

— Eu am fost în Australia și am văzut acolo o fabrică de oameni. Pe coș băgau moși și babe, și neputincioși, iar pe din dos ieșeau feciori și fete de 15 ani.

Pușcă-n lună nu se lasă mai prejos :

— Asta-i nimica, eu am fost în America, și acolo am văzut o fabrică de treierat, măcinat și copt. Pe din sus bagi grîul cu snopi și pe din jos scoți piinea coaptă.

Laie, cel mai meșter :

— Voi n-ați văzut nimica. E, săracu de mine, ce am văzut în Africa ! Acolo se coc cei mai dulci struguri. Acolo e o mașinărie mare. Pe din sus bagi din gros struguri, iar pe din jos iese din mașină oameni beți.

Costin, *Anecdote*, p. 8

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4911. Este atestat în Transilvania.

BRÎNZĂ BUNĂ

— Mă, să vezi ce brînză bună se află pe piața Blajului !

— Cum așa ?

— Am cumpărat un caș. L-a făcut nevasta brînză și apoi a făcut o mămăliguță cu brînză, știi, să-ți omori copiii, nu alta. Am mîncat, de mi-am făcut burta tobă. Așa se întindea, bat-o Haralambie, încît am făcut o probă. Știi, eu locuiesc la marginea orașului. Am înfulecat o bucătură, brînză nu s-a rupt. Am ieșit afară, brînză se tot ținea. Am ieșit la stradă, brînză încă groasă. Am luat-o spre piață, brînză după mine. Pe urmă, trecînd pe lîngă un croitor, i-am zis : „Auzi, frate, ia, fă bine, scapă-mă de brînză aceasta, că de acasă de mine se ține !“

Și a ieșit croitorul și cu foarfecele cele mari abia a fost în stare să taie brînză, iar eu să-mi pot vedea de treabă.

CAL. BLAJ, VII (1930), p. 174.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4912. Este atestat în Transilvania.

[ÎNTRE DOI MINCINOȘI]

Doi mincinoși :

— La noi a fost așa de frig astă-iarnă, încît îngheța flacăra în sobă, de o tăiam cu barda.

— N-a fost cum a fost vara trecută căldura la noi : era așa de cald încît a trebuit să îndopăm găinile cu bucățele de gheață, căci altfel făceau ouăle răscoapte.

F. TOȚI, I (1897), nr. 28, p. 233.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4913. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) TIMP., II (1877), nr. 143, p. 2.

3. *Între doi mincinoși*, HAZ. SAT., V (1905), nr. 11, p. 4.

4. *Doi mincinoși*, LUMINA, III (1907), nr. 6, p. 6.
5. *Între doi mincinoși*, HAZ. SAT., IX (1909), nr. 11, p. 3.
6. *Între doi mincinoși*, GAZ. TRANS., LXVII (1909), nr. 268, p. 6.
7. *O minciună*, F. POP., XVI (1911), nr. 13, p. 8.
8. *Doi mincinoși*, GRAI. ROM., II (1924), nr. 16, p. 4.
9. *Doi mincinoși*, PRIM., IV (1924), nr. 20, p. 2.
10. *O minciună*, BUCIUM., I (1924—1925), nr. 4, p. 3.
11. *Doi mincinoși*, GAZ. TRANS., LXXXIV (1926), nr. 6, p. 4.
12. *Doi mincinoși*, GAZ. ȚĂR., XXVII (1929), nr. 3, p. 4.
13. *Între doi mincinoși*, APOST., VI (1939), nr. 10—12, p. 83.
14. *A tunat și i-a adunat*, ALB. Buc., XXXVIII (1939), p. 8.

[ÎNTRECERE]

I-am auzit odată pe doi oameni grăind. Unul zise :
 — Am băgat mâna în foc și mi-a înghețat de frig, că era acolo o carte care nu ardea !
 Celălalt repede îi ia vorba din gură :
 — Eram și eu de față. Un orb a văzut cartea, un ciung a luat-o și, înspăimîntat, a băgat-o în sîn !

Costin, *Anecdote*, p. 12 (Globu Craiovei — Caraș-Severin).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4914. Este atestat în Transilvania.

DOI MINCINOȘI

Doi mincinoși, întilnindu-se, se făcură frați de cruce, deodată învoindu-se că, ce va zice unul, celălalt să adevereze. Așa ei plecară pe drum, unul rămîind mai la urmă, cum ajunse întiul în satul din nainte-i, paznicii îl întrebă de are răvaș, el le spuse că n-are dar că este om cinstit, că vine din cutare loc, fugind, că D-zeu a căzut foc din cer și s-a aprins balta. Nu-l crezură și-l ținură la opreală. Trecu ce mai trecu și iacă că vine și celălalt mincinos, o pățește și el de la caraule și, întrebîndu-l, spuse și el că vine din cutare loc.

— Ei ! Atunci spune-ne de este adevărat de a ars balta, după cum ne spuse adineaură un alt călător ca tine.

— De, frățiorule ! răspunse el, ce e drept baltă n-am văzut arzînd, dar pește fript prin iarbă am văzut fugind.

Atunci toți ziseră de bună seamă că balta a ars, că alt de unde era să fugă peștele fript prin iarbă, dacă nu din baltă. De aci ei plecară în alt sat, tot unul înainte, aci asemenea pe mincinos îl duseră la aleși, el spuse că vine din cutare loc, unde a văzut o găină întepenită între două sate. Asemenea nu fu crezut, dar mai la urmă, venind și celălalt mincinos, spuse că el n-a văzut găina, dar a văzut un ou la care se căzneau o sută de oameni cu pîrghii să-l răstoarne. Atunci crezură și ziseră : că cine alt era să facă astfel de ou, decît numai găina ce a văzut-o cel dintii mincinos ; ei scăpară și de aici. Mergînd în alt sat, unul spuse că a văzut o căldare cît o moară ; celălalt adeveri zicînd că el n-a văzut căldarea, dar a văzut o varză cît o biserică, toți crezură, că astfel de varză unde era să fiarbă decît în căldarea văzută de întiul ?

ȚARA NOUĂ, IV (1887), nr. 9, p. 573—574.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4915 (A. Th. 1920 A). Este atestat în Muntenia.

V a r i a n t e :

2. *Doi mincinoși*, CAL. CULT. ÎNV., 1913, p. 96.
3. *O minciună desfundată*, NEAM. ROM. POP., IV (1913), nr. 36—39, p. 576.
4. *Varza*, LUMEA COPII., IV (1925), p. 583.
5. *Minciună pe negîndite*, IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 11—12, p. 310 (Craiova — Dolj).
6. *Pe mincinos tot cu minciuna îl vindeci*, CAL. GOSPOD., XIV (1935), p. 86.
7. *Concurs de mincinoși*. Zaharescu, *Anecdote*, p. 36.

[MINCINOȘI]

Doi călători întilnindu-se pe drum începură a mi se lăuda unul altuia. Unul care se da grădinar zise :

— Eu, frate, acum vin din România ; acolo să vezi minuni !
Castraveții sînt ca curcubetele (curcubetele se folosesc acolo în
loc de cocină porcilor), piparca e cît vaca, iar varza (curechiul)
cît biserica di Lugoj ; am mai văzut pe acolo cum vrăbiile stau
fripse pe garduri ; dar laptele ! — laptele curge printre doi
țărmi de mămăligă — iei numai cu lingura și mănînci !

— Îți cred, frate, răspuse celălalt, și acuma înțeleg ; as-
cultă numai ce mi s-a întîmplat ; eu fiind mai deunăzi la țîrgul
cel mare în Timișoara, deodată o furtună aduse o frunză de
curechi așa de mare, de acoperi tot țîrgul, cît nu se mai poate
vedea cerul, de bună seamă acea frunză a fost frunza ta de
curechi, zburată aici din România.

GAZ. POP., II (1886), nr. 3, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4916. Este atestat în Transilvania.

MINCIUNĂ ȚIGĂNEASCĂ

Un călător povestește că a văzut cum doi urși, luîndu-se la
luptă, au ajuns de s-au mîncat între ei, încît în urma lor nu a
mai rămas decît un smoc de peri.

Magazia de veselie, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4917. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta :

2. *Minciună țigăneasă*, GAZ. POP., IV (1921), nr. 81, p. 3.

[VÎNĂTORUL CARE NU MINTE]

Un vînător spuse altuia :

- În trei zile am împușcat 99 de iepuri.
- De ce nu zici o sută ? întrebă celălalt.

— Crezi d-ta că pentru un iepure o să mă dau de gol cu
minciuna ? răspuse cel dintîi.

LIGA DEȘTEPT., III (1915), nr. 32.
p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4918. Este atestat în Muntenia.

VORBA CU IEPURELE...

Într-una din zile, fiind țiganul la nașu-so, începe a se
lăuda că el a prins un iepure, treabă mare. Din untură și cele-
lalte grăsimi, după ce le-a topit, a scos trei ferii de unsoare,
numai lamură.

— Na-ți-o frîntă, că ți-am dres-o ! finule, c-o grăiși gogo-
nată, de să feară toți sfinții, cu mari, cu mici !, răspunde nașul.
Într-o nevoie de iepure nu afli unsoare nici cît merge într-o
lulea.

— Ba să fiu orice, de n-a fost curat două ferii în capăt !,
zice țiganul.

— Tot e prea, prea ! finule, bagă de seamă !

— De n-a fost o feria, să nu mai mănînc Paști !, zice
țiganul.

Dup-aceea merge nașul cu finu-so afară, la cîmp, și drumul
ducea pe ling-o piauă, în care să vultoresc cioareci și țoale. Ți-
ganul nu mai văzuse așa ceva de cînd i-or crăpat ochii.

— Ce drăcie să fie asta, nașule ?

— Mare pozna pe capul unor oameni, e ceea ce vezi, finule.
Mincinoșii se bagă în troaca aceea și se toacă mărunț, tot mici
sfărmuri, ca să iasă, până și din măruntaiele lor, stratul de
minciuni.

— Dacă-i așa, apoi te rog, nașule, ca vorba cu iepurile să
rămînă la nimic !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 43.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 4919. Este atestat în Transilvania și Mun-
tenia.

Variante :

2. *Țiganul mincinos*, GAZ. POP., 1889—1890, nr. 32, p. 4.
3. (Fără titlu) HAZ. SAT., III (1903), nr. 11, p. 4.
4. *Țiganul lăudăros*, CUCU, I (1905), nr. 8, p. 5.
5. *Țiganul lăudăros*, BABA SAT., III (1910), nr. 10, p. 1.
6. *Cită untură a avut iepurele țiganului*, REV. „T. PAMFILE“, VI (1927), nr. 1—4, p. 28.
7. *Cită untură a avut iepurele țiganului*, CAL. GOSPOD., VIII (1928), p. 5).
8. *Țiganul, nașul și iepurele*, CĂL. HAZ., IV (1939), p. 28.

GURA MINCINOSULUI

Unul care povestește întâmplări din război zice :

— În ziua aceea grozavă pierdurăm pe bravul nostru căpitan. O schijă de obuz îi zbură capul ; și i-am auzit, după asta, cele din urmă cuvinte :

„Să mă îngropați aici unde am căzut !“

Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*,
p. 8.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4921. Este atestat în Muntenia.

[IO S-O FAC FĂRĂ COADĂ ? !]

Un boier din vremile trecute, fiind vânător pasionat, avea obiceiul de a spune prietenilor aventuri din excursiile sale, dar întotdeauna în proporții de necrezut.

Servitorul, care se afla în termeni buni cu el, observa adesea boierului că prea le spune cu coarne.

— Dar ce să fac, Ioane ?

— Să mai scazi, boierule, căci cei cărora le spui atâtea năzdrăvăni și așa nu te cred.

Boierul cunoaște că sfatul slugii sale e bun, dar în același timp zice că nu știe cum să scape de învățul cel rău. Atunci Ion îi zice :

— Cucoane, te învăț eu. Uite, fă așa. Când vei spune istorii care nu pot fi devărate, eu te voi trage de surtuc și atunci d-ta să mai scazi din ceea ce-ai spus.

Boierul, spre a fi pe placul slugii, primește.

După aceasta, întorcându-se de la o vânătoare, începe a spune unor prieteni ce se aflau la el că a văzut o vulpe cu o coadă de doi stinjeni. La aceasta, servitorul, care se afla la spațele lui, îl trage de haină.

— Ba nu, zise boierul, era de un stinjen.

Ion îl trage din nou.

— Adică, să spun drept, avea o coadă de cinci urme.

Ion îl mai trage.

— Ba nu, reveni boierul, să mă credeți că era de patru urme.

Ion îl mai trage.

— Da ce vrei ? Io s-o fac fără coadă ? !

GAZ. POP., IV (1888), nr. 24, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4922. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Pasărea cu coada lungă*. Ispirescu, *Snoave*, p. 58 ; republicată : *Poveștile unchiașului sfătos*, p. 311.

3. *Pentru ce n-are ursul coadă* (S. Pușcariu), GAZ. TRANS., LVI (1893), nr. 202, p. 4 ; republicată : *Snoave*, p. 15.

4. *Țiganul vânător*, F. POP., VI (1897—1898), p. 514.

5. *Vulpea bearcă* (A. Odobescu), F. POP., XI (1902), p. 401 ; republicată : COM. SAT., I (1905—1906), nr. 14, p. 7 ; CAL. GOSPOD., III (1924), p. 41.

FECIORII MINCINOȘI

Un popă a avut doi feciori și o fo betângi amîndoi, n-o vrut a lucra. Așa a zis unu cătă altu :

— Să merem a sluji în lume !

No, s-o luat și s-o dus pînt-o pădure și s-o despărțit de cîteolaltă. Și unu o strîns un sac de mușchi, și unu o strîns un sac de guși. No, amu, ei cînd s-o adunat iară laolaltă.

— Da, măi, zice unu, da ce ai tu în sac ?

— Eu am un sac de lînă, da tu ?

— Eu am un sac de nuci.

— No, să schimbăm. Eu-ți dau lîna, tu-mi dai nucile.

O schimbat.

No, ei o fugit unu de cîtă altu, s-o gîndit că s-o celuit unu pã altu. Amu o fugit celalt o lature, celalt o altă lature. Dar, dacă s-o ndepãrtat, au cãtat în sac.

— Ai, cã bine l-am celuit. „Ai, bătutu lu Dumnezeu, cã-s mușchi, nu-i lînă.“

No, amu iară s-o adunat laolaltă.

— Rãu m-ai celuit tu pã mine, a zis cela, c-o fo mușchi, no fo lînă.

— D-apoi tu cum m-ai celuit de rãu pã mine, c-o fo guși, n-o fo nuci.

— No, amu umblãm în satu ăsta. Eu mă duc, da tu rămii aici.

No, el, dacã s-o dus în satu cela, o zis ca să-l primească de masă. No, el, vãzînd cã gãzdoiaia lua groscioru de pã lapte, da o zis el :

— La noi nu așa iau groscioru de pã oală.

— Da cum ?

— La noi suie cu cionicu pã oală și ia groscioru cu șuceșca și țîpã în cionic.

Apoi, ea mînten a mãrs la birãu ș-o înștiințat cã ce-o grãit omu. Apoi o vinit birãu și l-o legat și l-o dus la casa strãjii. Dimineață o vinit frate-sãu din cela sat. D-apoi o zis :

— Bună dimineață ! Da ce hiri în sat ?

— Cã o bitangã de om o vinit în sat ș-o zis cã la ei să ia groscioru de pã oală, cã suie cu cionicu pã oală ș-apoi cu șuceșca ia și țîpã-n cionic.

Apoi el o zis :

— Nu știu, cã io n-am vãzut aceea. Da asarã am vãzut o vacã cã să scãrpina cu coarnele de stele și pica stelele. Și aceea am vãzut.

— No, zice birãu, de bunã samã de la ceea vacã o fo laptele ce-o vãzut el, fratele lui, cã numa ceea vacã o putut să dea atît lapte ca să ia cu cionicu.

Atunci frate-so o zis :

— No, zise l-ați rușinat și l-ați legat pã frate-mneu ? Drept aceea să-mi dați trei sute de zloți.

Apoia, dac-o ieșit, iar o zis frate-so o fo legat :

— No, du-te tu în cela sat și-i minți o minciună.

No, apoi dacã s-o dus în cela sat, o vãzut pã o fãmeie cã desface curechi de pã cãpățînă.

— D-apoi la dumnavoastrã așa-i curechiu de mititel ? La noi așa-i curechiu, cã, dacã taie cãpățîna, d-apoi pã cocean lucrã doauãzãcișpatru de coaci și nu să vãd unu pã altu.

— Apoi, măi, zice femeia, mă duc și-l ponosluiesc la birãu.

Și l-o ponosluit la birãu cã ia ce o grãit omu cela.

No, o mãrs și l-o legat și l-o dus la ariște. Și, no, o durmit acolo, în ariște.

A doua zi iar o vinit frate-sãu ș-o dat bunã dimineață ș-o zis cã ce hir easten sat.

— Da, ia, o biteangã de om o zis cã la ei în sat pã coceanu curechiului lucrã doauãzãcișpatru de oameni și nu să vãd unu pã altu.

Da el o zis :

— Aceea să poate, cã io asarã am vinit din țîrg, și în țîrg o stat tãt țîrgu de ploaie supt o frunză de curechi.

Și pãntu aceea i-o dat și lui de gloabã trii sute de zloți.

T. Papahagi, *Graiul și folklorul Maramureșului*, p. 151.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4923. Este atestat în Transilvania.

AM SĂRIT PRINTRE PICĂTURI

Se povestește cã un țigan, ducîndu-se să se logodească, l-a apucat o ploaie mare. El, cînd a vãzut așa, s-a dezbrăcat de haine, le-a mototolit și le-a bãgat în cãciulã, și punînd cãciula subsuoarã, și-a cãutat de drum. Dupã ce a trecut ploaia, s-a îmbrăcat. Cînd a ajuns la socrul sãu, toți l-au întrebat cum a scãpat neudat de ploaie.

— Apoi, iacã cum. Am sãrit printre picãturi. Cînd pica ici, eu sãream dincolo ; și tot așa.

Zanne, *Proverbele românilor*, IX (1901), p. 416 (Smulți — Galați).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4924. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Printre picături*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 15.
3. *Printre picături* (P. Gh. Savin), *CULT. POP.*, I (1921), nr. 33, p. 6.

CURCANII LA JUG

Cînd eram flăcău, bunelul era mic, iar tata nici nu era pe lume. Noi nu eram bogați: Aveam numai 6 dobitoace: 6 curcănași. Pămînt n-aveam.

Mă sfătuii eu cu bunelul:

— Ori du-te d-ta, tătucă, la pădure după lemne, și eu voi rămînea acasă, ori eu voi rămînea acasă, și d-ta du-te la pădure.

S-a dus bunelul la pădure și, căutînd lemne, a dat peste un cuib cu 5 ouă de urs. Eu am înjugat curcanii la car și m-am dus din urmă la pădure.

— Ei, ce să facem?

— Voim să punem ouăle în car, dar nu putem; sînt grele. Facem o cumpănă, ca să ridicăm ouăle în car. Degeaba! Necăjit, că nici nu se mișcă din loc, eu, cînd m-am miniat, le-am luat pe toate în brațe și le-am pus în car. Apoi am legat cu dricul și am plecat acasă. Cînd, acasă, ce să vezi? O scroafă căzuse cloșcă. Noi punem ouăle sub ea și a dat Dumnezeu că peste 4 săptămîni a scos 4 pui de curcan, fătat la timp. Acuma avem lapte din belșug, dar ce să facem cu atîta lapte? Umplem o casă cu lapte, punem în ea 2 curcani ca să treiere și să se aleagă smîntîna. După ce au ales smîntîna, trag carul dinaintea ușii și încărcăm smîntîna să o ducem la tîrg. Eu îi dau cu țăpoiul, iar bunelul clădește cu grebla.

Am încărcat, legat cu dricu, și pornim. Bunelul duce boii de coarne și, nu știu cum se face, că dă carul cu roatele într-un mușuroi de furnici și... se răstoarnă. S-a colbăit smîntîna de tot. Eu alerg acasă, aduc ciubărul, tragem la iaz și spălăm smîntîna de colb. O cărăm acasă și o întindem pe gard, să se usuce, să fie de tras briiele. Iacă și acuma am un briu de atunci.

Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 90.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4925. Este atestat în Muntenia.

MINCIUNĂ PE NEGÎNDITE

Nastratin Hogea în călătoriile lui prin lume s-a pripășit odată și prin Dobrogea și spunea, mîi tată, la năzdrăvăni, de te cruceai, și tăia minciuni pe negîndite, de-i făcea celei pe toți cîți îl ascultau.

Acum vine vremea de trece printr-un sat get-beget românesc. Cît ai bate din palme, s-au strîns împrejurul lui o mulțime de oameni și spunea și nu mai isprăvea, și iar spunea... și nimeni nu se găsea ca să-l răpună din cuvinte.

Se mirau oamenii de înțelepciunea lui și toți îl ascultau. Chiar el singur rîdea pe sub mustăți cîteodată, cînd tăia cîte una lată. Și cum stăteau așa dinaintea unei cîrciumi, numai iată că vine un turc chipeș, călare pe un cal negru și frumos. Se dă jos de pe cal și-și face loc ca să se apropie de Nastratin.

Cum îl vede, intră-n vorbă cu el:

— D-ta ești Nastratin Hogea efendi?

— Da, îi răspunse Nastratin, gata să croiască una proaspătă.

— Apoi, eu am auzit că spui minciuni pe negîndite și am venit să-mi spui și mie una.

— Dragul meu, cu plăcere îți voi spune, însă, te rog, dacă ești bun, dă-mi calul dumitale, pe care îl văd destul de voinic, ca să mă reped într-un suflet pînă în satul vecin să-mi iau traista cu minciunele, pe care am uitat-o aseară, cînd am plecat.

— De ce nu, poftim, îi răspunde turcul.

Iar Nastratin încălecă pe cal și se duce... și se tot duce... Și bun dus a fost.

Îi spusese o minciună pe negîndite.

GAZ. TRANS., LXXII (1909), nr. 192, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4926 (A. Th. 1542 A). Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Minciună pe negîndite*, ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 23—24, p. 363.

3. *Minciună pe negîndite* (D. Stăncescu), ALB. Buc., XXXIV (1939), p. 750.

O MINCIUNĂ PE NEGÎNDITE

Într-o seară, ducîndu-se Nastratin Hogeia la cafeneaua unde se duceau toți chiaburii satului, acesta, după ce le dete „bun găsit“, era privit ca un soare de toți cîți se găseau, căci știau că Nastratin le mai spune cîte o trăsnaie de-a lui și le mai trece din vreme. Unul mai chisnovat, bun de glume, zise :

— Eu îți dau 10 galbeni, Nastratine, dacă ne spui o minciună pe negîndite.

Nastratin se făcu că n-aude și unde mi se pune pe plîns, tată.

— Valeu, valeu, ce mă fac, mi-a murit bietul tata și n-am cu ce să-l îngrop !

La căinarea lui, ceia uitase de minciuna juruită și începu a-l mîngîia :

— Las', Nastratine, nu-ți mai face inimă rea, că atîtea zile a avut, și te ajutăm noi cu ce-ți lipsește.

Și-ncepu a pune mîna de la mîna, care un franc, care doi, și-i făcu o zamă de parale. El luă banii mulțumind cu lacrimi și se întoarse întins acasă.

Stătu puțin și spuse tatălui său, care era zdravăn, ca să plece înainte la cafeneaua cutare, că au o afacere. Merse ei amîndoi și, cînd să ajungă, făcu loc tatălui său înainte și apoi intră și el. Cum văzu pe bătrîn, toți începu a bate din palme, iar el înfățișă pe tată-său la cel cu rămășagul rîzînd :

— Iaca minciuna pe negîndite ! și ciștigă două lucruri.

(N. I. Munteanu) „I. CREANGĂ“, VI (1913), nr. 10, p. 316 (Chilia Veche — Tulcea).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4927. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *O minciună pe negîndite*, CAL. ROM. POP., 1930, nr. 12, p. 203.

3. *O minciună pe negîndite*, IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 4, p. 129.

[MINCINOȘII]

Între doi mincinoși, față de alții.

— Ascultați, oameni buni, mă duc aseară la cutare și-l văd umblînd cu briciul la cloșca cu pui.

— Așa-i.

— Și ce vroiai să faci ?

— Apoi ascultă : eu pui să sugă la cloșcă am mai văzut, dar cloșcă cu țîțe, nu ; și tocmai de aceea vream să bărbieresc cloșca pe pîntece ca să văd cîte țîțe are.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 281.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4928. Este atestat în Moldova.

IA SPUNE, S-AUD

— Mă Gavriile, să poate ce ți-oi spune ?

— Ia spune, s-aud.

— Frate-tău Dumitru zicea că el n-a spus nici o minciună în viața lui.

— Tiii, măi Năstase, nu credeam să fie atît de mincinos !

RĂS. Pal., I (1905—1906), nr. 7, p. 150.
p. 150.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4929. Este atestat în Moldova.

D. INȘELĂCIUNE — OBICEI PROST

NEGUȚĂTORUL ȘI CHIRIGIUL

A fost odată un neguțator. Pe ce punea mâna, îi ieșea în de bine. Era drept, cinstit și nu se bucura la simbria slugilor. El plătea tuturor pînă într-una. Negoțul lui creștea, și el din zi în zi se făcea mai de omenie. Unde se pomenea la dînsul judecată ! El mai bine vindea mai ieftin și pe bani gata, decît scump și pe datorie.

Cu toate că umbla cu dreptatea în sîn, în cele din urmă, într-o zi, o păți și el. Ca să desfacă marfa mai repede spre a-și aduce alta nouă, și să se prefire prin prăvălie mai multă marfă, el mergea la toate bilciurile. Odată, vrînd să meargă la un bilci mai depărtat, în țara vecină, închirie un car pe seama mea. Îl încărcă cu marfă, după obicei, și plecă.

Pe drum, află neguțatorul de la chirigiul că puțin mai-nainte este o pădure, care cade pe hotar, fără seamă de mare : copaci mari și înalți pînă la nori, crîng, hățis, de toate se află acolo. De aceea și este vestită de mulțimea tilharilor.

— Nu e pui de om, zicea chirigiul, care să scape din mîna ăstor tilhari. Așa de răi și meșteri sint !

— Eu n-am auzit vorbindu-se d-alde astea pînă acum despre această pădure, răspunse neguțatorul chirigiului ; ce tot fleoncănești tu ?

— Aoleo, jupîne ! Care va să zică n-ai auzit nimic pînă acum ? Dacă este așa, să-ți înșir eu vreo cîteva întîmplări. Mai antărt, în pădurea asta au fript tilharii un neguțator de viu, punîndu-l la frigare. Și pentru ce ? pentru că n-a vrut să le dea banii ce-i avea la dînsul într-un chimir, după ce-i luase toată marfa. Acum un an a căznit un boier pînă i-a ieșit sufletul, pîrlîndu-l cu fiarăle roșii ca focul pe piept și pe spinare, ca să dea banii. Și cînd l-au căutat, după ce a murit, clei de tufă ? N-au găsit la dînsul nici o lescaie, măcar să orbească un șoarece. Est-timp, nu mai departe, est-timp, au bătut și chinuit pe un

biet neguțator, de abia a scăpat cu sufletul, și, cînd colo, ce să vezi ? douăzeci și cinci de lei avea în pungă. I-au luat tilharii, și tot nu credea pînă nu i-au întors buzunarele pe dos și nu l-au purecat prin toate colțurile hainelor. Cu pătura l-au adus acasă bietul neguțator ! ți-era mai mare jalea să te uiți la el.

— Cele ce spui tu, mă, nea chirigiul, mă înspăimîntă de mă ia fiori de groază. Mai îmi vine să mă întorc îndărăt.

— Ia fugi d-acolo, jupîne, nu mai fi copil. Păi nu știi că ești cu mine ? las'că te duc eu de nici capul să te doară, ba nici un firicel de păr să nu se clinească.

— Lesne este a zice, anevoie a face.

— Dacă e așa, stai, dă-mi hainele dumitale să mă îmbrac cu dînele, și domnia ta ia pe-ale mele, să te faci chirigiul și eu neguțator, pînă vom trece pădurea.

Neguțatorul, văzînd că chirigiul atît îl încredințează că vor trece pădurea fără să le pese nimic, se învoi a schimba hainele. Așa făcură și trecură pădurea fără să întîlnească nici umbră de om. După ce se văzură la capătul codrului, neguțatorul mulțumi lui D-zeu c-a scăpat cu fața curată, apoi zise :

— Dă-mi hainele, chirigiul, și na-ți pe ale tale.

— Ce să mai stăm acum să ne dezbrăcăm, răspunse chirigiul, vremea e tîrzie și să nu ne apuce noaptea pe drum. Aidem pînă la hanul ce se vede ; acolo o să și mînem astă seară.

De cum ajunseră la han, chirigiul se dete jos din car, și, uitîndu-se la neguțator, prefăcîndu-se cam îngrijat, zise :

— Chirigiul, să îngrijești bine de marfă ! Uite, am să zic circiumarului să-ți dea o oca de vin, și, de-mi vei fi credincios și fără ca să mă superi, ca pînă aici, lasă că te mai mulțumesc eu peste chirie.

Apoi, intrînd în cămara cea mai curată, porunci să-i gătească cina.

Bietul neguțator, cînd auzi așa, bleosdi ochii la dînsul și înmărmuri. El nici că visase că o să-i facă vreun rengîh. Se uită la dînsul, cum intra în circiumă fudul și-l măsura cu ochii de sus pînă jos.

— Ce sint fleacurile astea pe tine ? Dă-mi hainele și du-te de-ți vezi de cai ! Te-ai trecut cu gluma. În haine am hîrtii trebuincioase și bani de cheltuială.

— Ce neam ești tu, mă ? îi răspunse chirigiul. Eu te-am tocmai să-mi duci marfa pînă la bilci ; dacă ți-a abătut pîrtașul, descarcă marfa și du-te cu Dumnezeu ; eu îmi găsesc alt chirigiul. Atîta pagubă, cît și dobîndă ! Lac să fie, mă, broaște

multe. Nu care cumva socoteai că o să mă închin eu la tine, când îți vin ție pandaliile ?

Și, prefăcându-se a-i fi milă de dînsul, spunea hangiuului că-i pare rău de el, că vede semne de nebunie la bietul chirigiul său. Îl lauda că altminteră a fost pînă aci un om prea de ispravă și că nu-l supăraseră pînă în ceasul acesta nici cît negru sub unghie.

Neguțătorul, neavînd încotro, se socoti că ar fi mai cuminte să tacă și să-l ducă pînă la orașul vecin, și acolo să-l tragă la judecată. Se duse deci în grajd de îngriji de cai, cum făcea chirigiul, apoi se culcă în car, spre a vedea de marfă.

A doua zi, prefăcutul neguțător se sculă dis-de-dimineață, porunci să prindă caii la ham, ca să ajungă în oraș, mai de timpuriu.

Bietul neguțător cel adevărat se supuse fără a zice nici cîrc. Plătiră la han și plecară.

După ce ajunsese în oraș, cea dintîi treabă ce făcu adevăratul neguțător fu de a se duce la judecătorie și a trage la judecată pe chirigiul.

Numaidecît, fiind chemați înaintea judecătorilor, bietul neguțător spuse șiretenia pricinei, cum se întîmplase să treacă prin pădure, cum îl înșelase chirigiul de-i luase hainele și cum acum nu mai voiește a le da sub cuvînt că el este neguțătorul.

Atunci „adevăratul“ chirigiul răspunse :

— Boieri, domnia-voastră, nu știu ce să zic de omul acesta. A înnebunit, ori e luat de iele ! Eu l-am tocmit să-mi ducă marfa pînă la bilci. M-a dus o bucată de drum ca un om în toată firea. Cînd mă pomenesc dodată că-mi vorbește de haine, de bani, de hîrtii, de marfă. Eu l-am lăsat să hondrănească și mi-am cătat de treabă. Iar dacă am văzut că se îngroașă gluma, i-am zis să mă ducă pînă în acest oraș, să-i dau ce o fi cu dreptul, și să mă lase în pace. Aci mă văd tras la judecată. Este de crezut ce aiurează el ? Nu vedeți dumneavoastră din spusele lui, că trebuie să-i lipsească vreo doagă ?

În zadar bietul neguțător, cel adevărat, mărturisea în cuget curat cum se întîmplase lucrurile, că rău și fără cale protivnicul său îl face nebun, luat din iele, că-i lipsește vreo doagă sau că aiurează ; în zadar spuse că l-a ferit sfîntul pînă acum de unele ca acestea, și se ruga de judecători să-i facă dreptate și să nu mai dea voie protivnicului său să-l mai ocărăscă după celelalte toate.

Judecătorii, dacă văzură că n-au de unde să apuce pe vinovat, le spuse să vină a doua zi. După ce plecară, judecătorii se sfătuiră cum să facă să prindă pe vinovat. Ei văzură limbuția și sumeția unuia, precum și liniștea cu care vorbea celălalt. Ei mirosiră în care parte este dreptul, dară nu puteau să pună mîna pe viclean. Știa, hoțul, cum să se păzească ca să nu-l prindă în vorbă ! În cele mai de pe urmă, unul din judecători zise să-l lase pe mîna lui, să mai facă o încercare. Și așa se și învoiră.

A doua zi, cînd veniră la judecată, mai spuse unul, mai spuse și celălalt șiretenia pricinei, și nu merse mai departe ca în ziua trecută. Nici o domirire. Judecătorii se traseră la chibzuire, și cînd veniră iară, deteră hotărîrea.

Judecătorul care se însărcinase zise :

— Pricina dumneavoastră s-a judecat. Apoi, uitîndu-se către jeluitor, adăugă : Deoarece, dragul meu, nu poți dovedi nici într-un chip dreptățile dumatiale, vezi-ți de căruță și de cai, că alt n-avem ce-ți face ; iară dumneata, zise către celălalt, țintindu-l drept în ochi și văzîndu-l că-i zîmbește mustața, fii liniștit și stăpînește-ți marfa și averea în pace. Acum duceți-vă cu Dumnezeu !

Dară, pe cînd se gătea a pleca, unul cu bucurie și altul cu mîhnire în suflet, și tocmai cînd deschise ușa și amîndoi erau pe prag, voind a ieși, judecătorul strigă repede :

— Chirigiul ! chirigiul !

— Aud ! răspunse adevăratul chirigiul, urechea lui fiind dedată din copilărie a auzi chemîndu-l astfel.

— Știam eu că tu ești cel cu musca pe căciulă, zise judecătorul, și dete hotărîrea, ca adevăratul neguțător să-și ia averea în stăpînire, iar pe chirigiul îl băgă la dubeală.

Așa judecători ! O dată dreptate !

Încălecai p-o șa și v-o spusei așa.

(P. Ispirescu) COL. TR., III (1872), nr. 27, p. 213—214.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4930. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Țiganul și martorii*, CAL. Arad. I (1882), p. 88.

3. *Popa și curechiul*, CAL. Arad, VI (1888), p. 100.

4. *Descoperirea hoției cu paiele*, Ispirescu, *Snoave*, p. 64; republicată: *Poveștile unchișului sfântos*, p. 316; IIAZ. SAT., X (1910), nr. 4, p. 1.

5. *Pata de pe pălărie*, Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 103.
6. *Cum se dau de gol sfinții*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 130, p. 6.
7. (Fără titlu) F. POP., IV (1895), p. 334.
8. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, I (1895), p. 313.
9. *Pălăria țiganului*, CAL. ROM. Car., IX (1898), p. 137.
10. *Nu-l crede, nu*, F. TOȚI, III (1898), nr. 45, p. 532.
11. (Fără titlu) CAL. Arad, VIII (1900), p. 126.
12. *N-a avut cine să mă vadă*, F. POP., IX (1901), p. 402.
13. (Fără titlu) HAZ. SAT., III (1903), nr. 10, p. 3.
14. *Țiganul și martorii*, CAL. Arad, XII (1904), p. 162.
15. (Fără titlu) CUCU, I (1905), nr. 9, p. 5.
16. *S-a dat singur de gol*, CUCU, I (1905), nr. 11, p. 6.
17. (Fără titlu) COM. SAT. Buc., II (1906—1907), nr. 13—14, p. 13.
18. *Cu musca pe căciulă*, LUCEAF. SAT., 1910, nr. 1, p. 4.
19. *La judecătorie*, POP. ROM, VII (1911), nr. 52, p. 24.
20. *Cel cu musca pe căciulă* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 238.
21. *Și ala, boiarule, sărut mina* (Th. Speranția), REV. COP. TIN., 1913, p. 414.
22. *Țiganul cu musca pe căciulă*, Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 68.
23. *Cel cu musca pe căciulă*, Pamfile, *Firișoare de aur*, p. 44.
24. *Hoțul descoperit*, VEST. SAT., VI (1918—1919), nr. 14—15, p. 3.
25. *Cel cu musca pe căciulă*, ALB. Buc., XXI (1922), nr. 28—35, p. 485.
26. *Țiganul și advocații*, STRAJA, II (1923), nr. 40, p. 2.
27. *Țiganul și advocații*, SOL. MOLD., I (1927), nr. 8, p. 8.
28. *Hoțul păcălit*, Costin, *Mărgăritarele Banatului*, p. 136.
29. *Cum l-a descoperit un preot pe cel ce i-a furat varza*, Costin, *Anecdote, Snoave*, p. 27 (Jupa — Caraș-Severin).
30. *Țiganul și advocații*, ALB. Buc., 1929, nr. 39—40, p. 636 (Dobrovăț — Iași).
31. *Hoțul păcălit*, (L. Costin), CAL. GOSPOD., VIII (1929), p. 44.
32. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 6, p. 11.
33. *Cu musca pe căciulă*, DUM. POP., XVI (1931), nr. 45—46, p. 7.
34. *No, ascunde-te, Honț*, IZVORAȘUL, XIV (1935), nr. 7—8, p. 226 (Sebeș-Alba — Alba).
35. *Cel cu musca pe căciulă*, AMIC. POP. CĂL., 1938, p. 79.
36. *Cel cu musca pe căciulă*, CAL. SAT., 1938, p. 81.
37. *Cel cu musca pe căciulă*, ALB. Buc., XXXVIII (1939), p. 734.
38. *Cu... musca pe căciulă*, SAT., XI (1940), nr. 110, p. 18.

O OCA DE VIN

Un țăran, nu știu de era prost ori șiret, după ce băuse la o cârciumă o oca de vin, se dete la urechea cârciumarului și-l întrebă încet și cu un aer misterios:

— Ia spune-mi, vinul ăsta l-ai plătit d-ta?

— Mai e vorbă, l-am plătit.

— Îmi pare bine, răspunse țăranul. Fiindcă l-ai plătit d-ta, nu trebuie să mai plătesc și eu.

Și plecă.

CAL. TOȚI ROM. Buc., 1887, p. 95.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4931. Este atestat în Muntenia.

[CALUL ȚIGANULUI]

Un țăran, văzînd în tîrg un cal frumos — la un țigan —, îi veni poftă să-l cumpere.

Tocmeală încoace, tocmeală încolo, tîrgu fu gata.

— Mă, ganciu! întrebă țăranul pe faraon, nu cumva are calul vreo boală ascunsă?

— Nu, nu, nu! răspunse cioroiul cu mîndrie. Calul ahăsta nu are nici suspin, nici venin. E tocmai ca purdelul meu de hastă-noapte. Dar uite, cumetre, mînca-ți-aș hasta cinste și plăcintă, are căluțul drăguțul un nărav rău, și ți-l spui, mînca-te-aș, ca să nu am păcat, și ca să știi de ce să te ții: calul ahăsta nu se suie pe lemne și nu mîncă fier. Atîta e toată boala. Încolo, boalele lui toate să hie pe mine. Așa să-mi ajute devla!

— Atîta tot? întrebă țăranul. Apoi zise: d-apoi că n-am să-l pui să-mi urce pomii, să-mi culeagă poamele, nici să-mi roază fiarăle.

Mergînd cu calul către casă, ajunge la un pod. Calul nu vrea să pună piciorul pe pod. Țăranul îl îndemnă cu buna, cu răul, cu ăspira, cu bătaia... Calul se trage, opinteste, nechează, aruncă, se trage la apă, dar pe pod nu pășește... Acum înțelesese țăranul vorba țiganului: „calul nu se suie pe lemne“. Trec prin apă și merg acasă.

— Atita pagubă ! gîndește țaranul. Doar n-o să-l port tot pe poduri. După ce-l hrănește bine, îl înhamă la trăsura. Cînd să-i bage zăbalele de fier în gură, calul își ridică capul în sus, nechează una strașnică, închează dinții laolaltă și ba să-i bagi fier în gură... „Nu mănîncă fier !“

AGRIC., VII (1910), nr. 1—2, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4932 (A. Th. 1631). Este atestat în Moldova.

TRAGE CALUL ?

Un țaran, tîrguind un cal, îl întrebă pe vînzător :

— Trage calul ?

— Că trage ? Vei avea mare bucurie cînd îl vei vedea trăgînd.

Pe urmă își dau mîna, fac tîrg și țidulă, iar după cîteva zile vine cumpărătorul necăjit și se plînge că nu vrea să tragă calul :

— M-ai păcălit rău, calul nu vrea să tragă !

— Eu nici n-am spus niciodată că trage, ci că te vei bucura cînd va trage. Și eu m-aș fi bucurat, dar nu mi-a făcut niciodată această plăcere.

CAL. Blaj, XVIII (1940), p. 117.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4933. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL VICLEAN

Odată, intră un țigan într-o prăvălie și zice :

— Boierilor, puneți aici pe masă 5 zloți și veți vedea că din 5 veți avea 100, numai vă rog să-mi dați și mie măcar o pițulă din ei, dar totodată să închideți ochii și să nu-i deschi-deți. pînă ce nu v-oi zice eu !

La aceasta, boierii scot paralele pe întrecute din buzunar și le pun pe masă, apoi închid ochii cu toții. Atunci țiganul, văzînd că boierii au închis cu toții ochii, puse mîna pe cei 5 zloți și o luă la sănătoasa, fără să-și fi luat măcar un rămas bun de la boierii păcăliți. Boierii, nemaiputînd ține ochii închiși, unul dintre dînșii deschise ochii mai curînd și se uită să vadă — dară rău s-au mai păcălit boierii, că nu-l mai văzură nici pe țigan, și nici cei 5 zloți.

GAZ. TRANS., LXII (1899), nr. 157, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4934. Este atestat în Transilvania.

TÎRGUL SASULUI

Jupînul Hont, care era gazdă mare, avea de vînzare trei stoguri de fîn. Veni un cumpărător, veniră mai mulți, dar fiindcă sasul era scump al focului și cerea pe fîn cît nu era vrednic, finul rămase nevîndut mai multă vreme. Într-o zi iată că aduce naiba pe un hoțoman de românaș cu un car cu patru bouleni și trage de-a dreptul în curtea sasului.

— Bună ziua, vecine ?

— Mulțam d-tale, vecine !

— Nu cumva ți-e finul de vînzare ?

— De vînzare, zău ala ; numai ni crez, vecine, ala fur de hel mai bun, cum nu mai găsești nici la sasele noastre și d-aia vindem cam scump la el, vecine dragă !

— Apoi bine, vecine, om face și noi ca toți oamenii. Eu oi mai da, d-ta oi mai lăsa, pînă ne-om ajunge cu prețul și-om face tîrgul.

Și unul una, altul alta, ba că-i scump, ba că nu-i scump, pînă cînd de la o vreme pliosc, își apucară mîinile, și hai noroc să dea Dumnezeu !

Acum cu prețul s-ar fi ajuns ei, dar cînd veni vorba de plată, hoțul de român zise către sas :

— Vecine, acuma din întîmplare n-am bani la mine să-ți plătesc finul, da, cum oi ajunge acasă, ți-i trimit pe toți, tocmai cum ne-am învoit. Și ca să fie lucru mai cu nădejde, de astă dată n-o să încarc, fără numai din două stoguri ; pe al treilea îl las zălog, pînă ți-oi trimite banii.

— Bine, vecine, răspunde sasul plin de bucurie că și-a vîndut finul cu preț așa de bun ; nu face nimica și dacă trimiți banii, după ce ajungi acasă. Numai spune și mie, cum chiamă la dumneata și ce sat ești, ca să știu la cine am vîndut funul meu.

— Numele meu e ușor de ținut minte, jupîne. Eu sînt Ioan Găsește al feciorului lui Niță Nimereste, din sat din Păcăleni, nu departe de tîrgul Giolenilor !

— Știm noi bine, vecine, unde-i satul a d-voastre, zise sasul, care nicicînd nu mai auzise astfel de nume, dar nu vroia să se arate prost înaintea românului.

Și așa românașul nostru încarcă din stogurile sasului cît putură să ia din loc boulenii lui și, după ce-și luă rămas bun de la sas și-i făgădui încă o dată că-i trimite banii, cum o ajunge acasă, se cam mai duse.

Sasul aștepta acuma banii. Așteptă el două-trei zile, așteptă o săptămîină, o lună, și nici tu bani, nici tu român, nici tu nimic.

— Ciudat lucru ! zise el de la o vreme ; da departe trebuie că mai e și satul ăla Pocoleni. Ai trecut unu lună și jumătate și încă n-ai ajuns Ioan al meu cu funul al lui acasă, să trimeată la mine banii, cum ai spus chind ai plecat !

Dar vremea trecea înainte și bani de la român te-a ferit Dumnezeu.

Se sfîrși iarna, că mi-am uitat să vă spun că sasul își vînduse finul prin postul Crăciunului — veni și primăvara, o primăvară mîndră ca o mireasă tinerică și frumos împodobită, veni în cele din urmă și vara, oamenii începură din nou a face fin, și românul cu pricina nicăieri.

„No, mare prost și rumunul ala ! zise sasul în gîndul lui. El cumpărat funul chind era scump, și acum boii lui se muncă fun de hele vechi, chind e atîta de hele nouă !“

Dar trecu nu numai vara, ci și toamna, ba în cele din urmă se împlini și anul de cînd cu tîrgul sasului, și românul tot nu mai veni cu bani, să-și ia finul ce-l lăsase zălog la jupînul Honț. Într-o zi Honț vede niște oameni că se duc la tîrg cu vite de vînzare, și-ndată-i și oprește-n drum și-i întrebă :

— He, oameni buni !... Nu cumva mergeți d-voastră la tîrgu ala, cum dracu zice la el !... la tîrgu la Șoleni ?

— Ba chiar acolo jupîne ! răspunseră românii naibii, voind să vadă ce-o să le spună sasul.

— No, dacă mergeți acolo, căutați pe Ion Găsește-la-el, fecior al lui Nimereste-la-el, din sat de la Pocoleni, și spuneți la el că dacă nu vine mai curînd să plătească funul care ai

luat acum un an, hel care ai lăsat zălog strică de tot, de nu mai muncă la el nici mumă-sa lui jupîn dracu... Apoi dacă să hi așa, paguba nu-i al meu, ci-i al lui, pentru că nu eu vinovat, ci el prost vinovat !

(Sandu) GAZ. TRANS., LII (1889),
nr. 253, p. 6 ; republicată : *Anecdote*,
p. 104.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4936. Este atestat în Transilvania.

SASUL ȘI CUCUL

Un sas era prieten cu un român. Într-o iarnă se întîmplă că românului i se găta finul mai devreme și, nemaiavînd ce să le dea la vite, se duse la sas și-l rugă să-i dea un stog de fin său cu bani, sau împrumut, pînă la vara viitoare. Sasul naibii însă, deși avea trei stoguri zdravene, nu voi să-i dea românului nici o mină de fin, spunîndu-i că-i e frică ca nu cumva, dacă-și va împărți finul, să fie și el silit să cumpere mai tîrziu, deoarece știe că, după ce cîntă cucul, tot îi mai trebuie un stog.

Românul cercă și-ntr-alte părți, dar nu putu căpăta nutreț de nicăieri. A doua zi, auzind că sasul, prietenul său, vrea să meargă la lemne în pădure, el se duse înaintea lui și se bîgă într-o scorbură, nu departe de drumul pe unde avea să treacă sasul. Cînd ajunse prietenul în dreptul lui, românul începu să cînte ca cucu.

— Aha ! zise sasul în gîndul său ; de astă dată o să se facă curînd primăvară. Să vînd finul mai degrabă, ca să nu rămîi cu el mai pe urmă.

Și, cum se întoarse acasă, și trimite la român să vie la el, că-i vinde ieftin două stoguri de fin.

Românul veni, cumpără finul și îl duse frumușel acasă. Sasul aștepta acum să se desprimăvăreze, dar trecură săptămîni după săptămîni, și nici poveste de primăvară.

În cele din urmă, jupînul fu silit să cumpere și el de la român cu preț îndoit unul din stogurile ce le vînduse mai-nainte.

— Hei, vecine, zise el către român, uitîndu-se cu jale la banii ce-i număra, rău chintat cucul la mine anul ăsta. Să nu ascuți la el, că celuiește și la d-ta cum celuit la mine !

(Sandu) GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 275 p. 6 ; republicată : *Anecdote*, p. 109.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4937. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. *Cucu !... cucu !* POP., IX (1904), nr. 15, p. 237.
3. *Cucu !... cucu !* ACTIV., IV (1904), nr. 3, p. 3.
4. (Fără titlu) (S. Rusu-Cîmpeanu), *IZVORAȘUL*, 1923, nr. 5—6, p. 5 ; republicată : *Povești ardelenesti*, p. 34 (Archiud — Bistrița-Năsăud).

RĂSAD DE NUCI

Un turc, odată, împrumutase cu parale pe un român. Cînd îl vedea, românul spunea că n-are parale. Azi n-are parale, miine n-are parale ; dar turcul trepăda mereu, în toate zilele, și nu-l slăbea deloc pe român, cum nu te slăbește ceasul morții.

Într-o zi, femeia românului numai îi zice acestuia :

— Măi bărbate, ia lasă-l tu pe turcul aista pe mîna mea : să-i spun eu vo cîteva, și lasă dacă li-i mai vedea pe aici !

Cînd mai vine turcul la parale, românul numai se dă în dos și iese femeia.

— Unde ți-i gagiul ? întrebă turcul.

— Apoi unde să fie, jupîne ago ?... Apoi s-o dus să vadă, n-o găsi niște răsad de nuci, să cumpere, să răsădim cîteva nuci și să vedem, n-or crește ?... Și dacă s-ar face mari, poate or face niscaiva nuci, și atunci să vindem nucile și să-ți închipuim paralele celea, că altfel n-avem de unde le face !

După ce a plecat turcul, românul iese și întrebă pe femeie :

— Ei, ce i-ai spus, măi femeie ? !...

— I-am spus că te-ai dus să cauți niște răsad de nuci : să-i punem, să crească..., să facă nuci..., să le vindem, și pe urmă să-i dăm paralele.

— Aăăra, măi femeie ! n-ai spus bine : în vreo douăzeci-treizeci de ani, nucii sînt gata... și atunci iar ai să vezi pe turc pe aici !... Ce-i a trece treizeci de ani ? !... Eu chiteam că li-i fi amînat pe mai multă vreme ! !...

Popescu-Ciocănel, *Brăsoave*, p. 176—177.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4938. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

VARIANTĂ :

2. *Solgăbirăul și popa*. Candrea, *Graiul din Țara Oașului*, p. 28 ; republicată : GAZ. TRANS., LXX (1907), nr. 283, p. 6. (Cămrăzana — Satu Mare) ; GRAI. NOSTRU, Buc., II (1907—1908), p. 59.

TOT ȚIGANUL...

Acu, cică un boier tocmește într-o zi la coasă cîteva români, printre care și o baragladină de țigan.

Au cosit acei români ce-au cosit, a cosit și țiganul în legea lui, cum o fi cosit, cînd, pe la toacă, iată că se trezesc cu boierul, cam zburlit și țifnos.

— Care a cosit aici ? se răstește boierul la oameni.

— Țiganul, boierule.

— Dar aici ? întrebă boierul, mergînd doi-trei pași mai încolo.

— Tot țiganul, boierule, răspund românii cam rîzînd pe sub mustăți, în timp ce țiganul stătea deoparte, cu ochii holbați la boier, și nu îndrăznea să zică o vorbă.

— Dar aici ? întrebă boierul mergînd mai încolo miniat.

— Tot țiganul, boierule.

— Dar aici, dar colea, dar dincolo, dar colo..., întrebă boierul, zbîrlindu-și barba, făcînd mîna roată cam cît ținea cosirea.

— Tot țiganul, boierule, răspund românii cu inimile numai cît un purice de frică, de vreme ce socoteau că de-aceea-i întrebă boierul așa, unde au cosit rău, și, ca să se descurce de vină, au aruncat toate în spinarea țiganului.

— Bun, grăiește atunci boierul, după un răstimp ce stătu pe gânduri. Va să zică aicea țiganul a cosit, nu-i așa ?

— Chiar așa, boierule, răspund oamenii.

— Acolo, dincolo, pe dincoace, tot țiganul a cosit, întreabă iar boierul, arătând cu mîna ca și întii.

— Adevărat, boierule, răspund iar românii noștri, mai ușurați oleacă parcă.

— Atunci, dacă-i așa, ție ți se cuvine plată pe ziua de azi, pentru coasă, măi țigane, căci ceștialaltii singuri au mărturisit-o de două ori că numai tu ai cosit.

— Așa, cucoane, zice țiganul, care tăcuse molcom pînă acum, punînd mîna pe părăluțe, în vreme ce bieții români ceialaltii, văzînd cum vine treaba, au trebuit să înghită nodul și să tacă, să nu se facă și mai mult de batjocură.

Și iată așa a putut păcăli și țiganul o singură dată pe români, prin iscusința unui boier viclean, care a știut așa de bine lucrurile.

NEAM. ROM. POP., V (1914), nr. 35,
p. 573 (Larga — Bacău).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4939. Este atestat în Muntenia.

SECHESTRU PE AFTĂRĂGACI

Un turc odată împrumutase cu parale pe un cizmar român și pusese vadeaua la un sfînt, ce sfînt va fi fost ?

Pe atunci cizmele se coseau pe dos și apoi se întorceau pe un băț, care se numea aftărăgaci. Cizmarul cel mai prima n-avea mai mult de trei calupuri : otozbir, carabazghial și oloiac ; cei mai proști n-aveau deloc calupuri. Cînd se ducea omul să-și tocmească cizme, cizmarul îi lua numaidecît măsură, îl poftea să mai aștepte acolo oleacă și pe urmă striga la femeie :

— Pune, femeie, de mămăligă !...

Apoi le croia îndată mare, le cosea pe dos, le întorcea pe aftărăgaci... și, cînd femeia turna mămăliga, cizmele erau gata !

— Ai grăunțe ? întreba cizmarul pe mușteriu.

— Am ! (Mușteriu, cînd se ducea la cizmar, lua și o traistă cu grăunțe, asta era știută.)

Atunci cizmarul umplea cizmele cu grăunțe de păpuși, le îndesa bine și le punea pe sobă ; pe urmă poftea și pe mușteriu la masă și, cînd se sculau de la masă, cizmele erau uscate, omul le încălța și pleca cu ele acasă. Cum vedeți, pe atunci era treaba în scurt.

Și cum vă spuneam de turc : împrumutase pe cizmar cu parale și, cînd s-a împlinit vadeaua, s-a dus la parale.

Cizmarul : că-i sucită că-i cîrnită... spuse că n-are parale și să-l mai aștepte.

Peste cîteva zile, turcul se duce iar. Cizmarul tot n-are parale.

Într-un rînd, turcul aude că-n cutare zi, cade „duminica tuturor sfinților“. Mai așteptă el pîn-atunci, și numai se duce iar :

— Bre, da-mi parale !... Azi, duminica tuturor sfinților, trebuie să fie și sfînt a mè !

Cizmarul tot n-are parale. Dacă vede turcul așa, îl dă în judecată pe cizmar și pe urmă vine să-i pună sechestru. Cînd intră în casă la cizmar, îl găsește întorcînd o cizmă pe aftărăgaci. Se uită acolo cum se necăjea cizmarul cu aftărăgaciul, și se tot chitea în gîndul lui : pe ce să-i pună sechestru ? „Ha ! am să-i iau aftărăgaciul ; făr-aista nu poate face nimica !“ zise turcul în sine, și dă să-i ia aftărăgaciul. Cizmarul, cînd vede așa, începe a plînge și a se ruga de turc :

— Mă rog, jupîne ago ! nu-mi lua aftărăgaciul !... făr-aista, ce mă fac eu ? (da el se făcea, numai de-al dracului : văzuse el că turcu-i prost !)

Turcul cînd îl aude rugîndu-se așa se întărită și mai tare și-i ia aftărăgaciul.

După cîteva zile vine iar la parale.

— N-am, jupîne ago, răspunde cizmarul... dacă mi-ai luat aftărăgaciul, cu ce să lucrez ?

Altă dată cînd mai vine, îl găsește pe cizmar întorcînd o cizmă pe aftărăgaci : el își făcuse numaidecît alt băț, că doar nu era mare lucru.

— Bre, dă-mi parale !

— N-am, jupîne ago..., mi-ai luat aftărăgaciul cel dintii și acum am dat o mulțime de parale și am cumpărat altul !... Numai eu știu cum le-am închipuit !

Atunci tureul îi ia și aftărăgaciul acela.

Peste cîteva zile vine iar :

— Bre, dă-mi parale !

— N-am, jupîne ago..., cu ce să lucrez ?

Altă dată, cînd mai vine, îl găsește iar lucrînd... el își făcuse alt aftărăgaci.

— Bre, dă-mi parale !

— N-am, jupîne ago..., mi-ai luat pînă acuma două aftărăgace, eu am făcut, ce-am făcut și mi-am cumpărat altul ; de la o samă de vreme muncesc numai pentru aftărăgace !

Atunci turcul se duce acasă, aduce cele două bețe și i le aruncă acolo :

— Na ! zise el, du-te la drac cu aftărăgaciul al tău, cu tot !
Și de atunci cizmarul n-a mai văzut pe turc, pe la el.

ȘC. MOD., I (1897), nr. 4, p. 31
(Smulți — Galați).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4941. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *La sfîntu Așteaptă*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 5.

ROMÂNUL ȘI TURCUL

Cică, a fost venit odată un turc, prin țară pe la noi, după unt și miere. Și s-a întîlnit la o răspintie cu un român.

— Bună ziua, bre rumâne !

— Mulțumesc, dumitale, jupîne.

Ce cauți, jupîne ?

— Unt, bre, de vacă. Care aveți de vînzare ?

— Așa ! Am și eu jupîne, vreo două sute de oca. Dacă-ți trebuie, să-ți dau.

— Bine. Ține arvună : trei sute de lei. Da, uitasem să te întreb. De unde ești ?

— Din comuna Văgăuna,

Plasa Leasa ;

Județu Cotețu

Și mă cheamă *Dacârfi* ;

Am în deal la mișelie

Șapte pogoane de vie,

Numa iepurii o știe

Și nouă buți tăfăloage

Fără funduri, fără doage...

— Bine ! a zis turcul și s-au despărțit, iar românul, sec, s-a dus acasă.

La soroc, vine turcul, după vorbă, să-și ia untul. Caută comuna, nu ; nici plasă, nici județ cu numele spus de român.

Oamenii încă și slujbașii rideau de el cînd l-au auzit spunînd nume așa închisnovate.

— Da cum l-a chemat, jupîne, pe românul cu untul ?

— *Dacârfi* l-a chemat...

— He ! He ! Păi, dac-ăr fi, bine ar fi ; da e rău că nu e.

Atunci, și-a văzut turcul de drum ; iar românul a mîncat banii.

Și, din ăla, cică, se trag și azi unii-nșelători.

(C. Rădulescu-Codin) PRIETEN,
NOSTRU, III (1913), nr. 2, p. 50 ;
republicată : *Vine roata*, p. 37 ; LI-
GA DEȘTEPT., V (1915), p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4942. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Dacă ar fi...* IZVORAȘUL, II (1923), nr. 5—6, p. 4 (Bistrița — Mehedinți).

3. *Românul și turcul*, CULT. POP., XI (1931), nr. 341, p. 4.

CHISEAUA ȘI TUTUNUL

Un turc pierduse o chesea împodobită cu multe diamante. El puse pe un țigan să strige că cine a găsit-o, tutunul să bea, și chiseaua să o dea. Țiganul striga cît îi lua gura :

— Tutunul să bea, chisea să nu dea !

ȚARA NOUĂ, IV (1887), nr. 9, p.
574.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4943. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Pristav*. Stăncescu, *Glume*, p. 89.
3. *Supărarea agăi*, GAZ. ȚĂR., VI (1897), nr. 29, p. 3.

GEAMBAȘUL ISTET

— Ce fel? așa cal vrei să-mi vinzi? Nu vezi că-i numeri coastele?

— Mă rog, poftiți, puteți să i le numărați și veți vedea că nu-i lipsește nici una.

ALB. Buc., X (1907), nr. 28, p. 760.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4944. Este atestat în Muntenia.

ȚĂRANUL LA TÎRG

O gîscă mare, albă și grasă avea țăranul,
Căci o hrănise singur un an întreg, sărmanul.
Să ia ceva pe dînsa voia, ca orișicare...
Și-n tîrg de dimineață veni cu ea-n spinare.
Șezu vreo două ceasuri cu gîsca lui în brață,
Trecea pe lîngă dînsul mulțimea din piață:
Cucoane, jupînese, boieri și negustori;
Dar nu era nici unul din ei cumpărători!

Ceva mai la o parte stă Ițic de un ceas:
O gîscă-așa frumoasă ar vrea să aibă-acas...
În curte, prin ogradă, ar fi chiar un odor;
Ce puf frumos de pene! Ce puf! Ce pufușor!...
— Hei! bade! zise Ițic, cu aerul de sfînt,
Nu vinzi gîsca bolnavă și cu piciorul frînt?...

ALB. Buc., VII (1904), nr. 17, p. 340.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4945. Este atestat în Muntenia.

ACEEA VINDE-O LA ALTUL

Țiganul cheamă pe moș popa Barbă-sură să-i facă sfeștanie în bordei, pasă-mi-te, nu cobeia a bine. După ce află la preț, plecară împreună.

Lui moș popa nu-i da mîna ca să stea mult în bordeiul țiganului, pe lîngă aceea plata avea să fie cam subțireluță, de nu putea să țină o sfeștanie lungă cît postul Paștilor. Se pune deci și, pe drum încă, dă a zice așa mai chitineluț la tropare și molitve, încît la sosire, din două, trei și numai ce-l vezi ajuns la „Mîntuiește, Doamne, poporul tău...” și la stropire.

— Apoi, moș-popă! Cum se face de sfeștania mea e numai pui pe lîngă aceea a lui Ion de sub biserică, pe care ai făcut-o duminică?, întreabă țiganul nedumerit.

— Fiule, nu te osîrdi, răspunde părintele dincoala, căci sfeștaniile-s toate la un fel, numai cît pe a ta am făcut-o pe drum, precum ai putut s-o vezi!

— Pe cea de pe drum, rogu-te, vinde-o la altul și-mi croiește mie una întreagă ca să știu că-i numai a mea.

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 71.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4946. Este atestat în Transilvania.

VARIANTĂ:

2. *Vinde-o la altu*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 147, p. 6.

ARGUMENT DECISIV

Un cîrciumar veni la un negustor de vinuri să cumpere niște vin. Negustorul însă avea două vase de o calitate foarte proastă de care nu putea să se scape. El se gîndi la un mijloc ca să înșele pe cîrciumar. Pentru acest scop, îl pofti la dejun și îi dete să mînînce pește sărat, scrumbie și alte mîncări sărate, care excitau pofta de băut.

După-masă îl duse la șopron să vadă vinul.

Cîrciumarul, fiind aprins de sete, îi plăcu vinul și-l cumpără. Dar cînd ajunsese acasă, păcălitul observă că vinul e curat oțet; atunci se înfurie și trase pe înșelător la rabin.

Acesta îl întrebă :

— Bine, d-ta n-ai gusat vinul înainte de a-l cumpăra ?

— Da, dar dacă mincai d-ta atîtea sărături, ai fi băut și lături.

Jurescu, *Snoave*, p. 61.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4948. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Argument solid*. Jurescu, *Snoave*, p. 127.

[BRUTARUL ȘI CÎRCIUMARUL]

Un brutar vorbea într-o zi c-un cîrciumar.

— Măi frățioare, zise brutarul, de cînd am auzit că pîinea cade grea la stomac bolnavilor, am început s-o fac mai ușoară și pentru cei sănătoși.

— Păi tot așa și eu, prietene. De cînd am aflat că doftorii recomandă bolnavilor vin cu apă, îl amestec eu în butoi, ca să nu le mai dau de osteneală.

GAZ. TRANS., LXV (1902), nr. 284, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4949. Este atestat în Transilvania.

MĂCELARUL ȘI CIOBANUL

S-a dus odată un măcelar să cumpere oi pentru tăiere de la niște ciobani, ce aveau tîrla lîngă sat.

La tîrlă a găsit numai un cioban, care îngrijea de mîncare și de vreo trei oi bolnave.

După ce-i dete bună-ziua, îl întrebă :

— Ai niscaiva oi de vînzare pe aici ?

— Am, răspuse ciobanul, uite-le colea, arătîndu-i vreo trei oițe care erau : una oarbă, una șchioapă și alta căpiată.

— Păi, ce, nu mai ai și altele ?

— Nu, nu mai am decît pe-ăstea...

S-a dus ca să le vadă și pe-acelea.

— Da' bine, asta e oarbă...

— Apoi, că n-o să-ți coasă la gherghef, omule, îi răspuse ciobanul.

— Ia te uită, asta e șchioapă !...

— Păi că doar n-o să-ți joace călușeii, ai s-o tai, îi răspuse iar ciobanul.

Cînd să se uite la cealaltă, la cea căpiată, își văzu de treabă, că-i era că-l înfundă iar ciobanul cu vreuna.

Le plăti și plecă să le taie, ca a doua zi să strige :

— Hai la carne proaspătă de miel !...

Dumitrașcu, *La nămiaz*, p. 8—9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 4950. Este atestat în Muntenia.

ASEMĂNARE NEPLĂCUTA

Doctorul (cătrecroitorul său) : — Băiatul este desigur fiul d-tale.

Croitorul : — Da, d-le doctor.

Doctorul : — Am știut. Îți seamănă perfect.

— Croitorul : — Cu mine ? Eu sînt numai tată vitreg.

— Doctorul : — Nu cu dumneata ! Asemănarea există numai între haina lui și căputul meu din urmă, pentru care ai întrebuițat atîta stofă.

POP., IV (1897), nr. 16, p. 254.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4952. Este atestat în Transilvania.

CROITOR CINSTIT

Un om se duce la un croitor cu niște postav să-și facă niște straie. Croitorul se uită la om, se uită la postav, îl măsoară și îl dă înapoi zicîndu-i :

— Puftim ; aista postav n-ajunge pentru strai la dumita. Omul ia postavul și pleacă la alt croitor.

— Iaca, jupîne Ștrul ; să-mi faci un rînd de straie.

Ștrul ia postavul, îl întinde, îl măsoară, se-apucă din partea paralelor și zice :

— Bine, să vii pisti patru zile.

Omul vine, își încearcă straiele și le găsește bune, largi cum trebuie ; se mai uită pe de lături și vede că și Ștrul cel mititel are o pereche de pantaloni făcuți tot din postavul lui și zice omul :

— Iaca, jupîne, am mai fost și pe la jupîn Sulimon și-o zis că nu-mi ajunge postavul... Și iaca, dumitale ți-o ajuns, ba ți-o și rămas pentru...

— Ci ? se miră jupînul Ștrul. Ci ! Da nu știi că Sulimon acela-i un hoț ? Nu știi c-aciala vria sa facă pantaloni pentru trii copii ?

Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 15.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4953. Este atestat în Moldova.

Variante :

2. *Croitorul și stofa* (P. Gh. Savin), *CULT. POP.*, I (1921), nr. 31, p. 4 ; republicată : *ALB. Buc.*, XXII (1923), nr. 48—49, p. 753.

3. *Croitor isteț* (N. I. Munteanu) *IZVORAȘUL*, XI (1932), nr. 6—7, p. 160 (Jorăști — Galați) ; republicată : *CAL. IZVORAȘUL*, II (1933), p. 96.

CROITORIA SÎRBULUI

Un turc cumpără 20 de coți de postav și merge la sîrb, croitorul, să-i facă o manta. Sîrbul priceput, socotind că-i prea mult postav pentru o manta, fură 5 coți și din ce-i mai rămîne face turcului manta.

Dar cum o face, cum o drege, o nimerește prea strîmtă.

— Lasă, bre sîrbule, focului ! Stric-o și fă-mi o pereche de șalvari.

Sîrbul mai fură vreo 5 coți și-i face o pereche de pantaloni pe vîna.

— Știi ce, măi sîrbule ? Dacă nu-ți ajunge postavul, strică-i și fă-mi o pungă bună.

Sîrbul, bucuros că-i rămîne aproape tot postavul, îi face turcului o pungă cit o dimirlicie. I-o arată turcului, și turcul, privind-o și văzînd-o prea mare, își trage el măsurile și zice :

— Știi ce, măi sîrbule, totii punga mare ; stric-o și faci tot o pereche de șalvari.

(T. Pamfile — Fără titlu) *B.A.R.S.R.*, 5094, f. 279.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4954. Este atestat în Moldova.

ÎN PRĂVĂLIE

— Bade Toadere, cumpărați-vă praf contra șoarecilor !

— Nouă nu ne trebuie, că avem mițe în casă.

— Nu-i nimic ! și contra mițelor e bună.

LUMINA, IV (1908), nr. 7, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4955. Este atestat în Transilvania.

URSUL ARHIMANDRIT

Niște tilhari s-au făcut călugări, iar pe un urs dresat l-au îmbrăcat ca arhimandrit, puîndu-i, rasa pe obraz. Au mers la o dugheană și-au ales o mulțime de mărfuri, arătînd arhimandritului de-i place, și el tot da din cap, că da. La urmă au plecat cu marfa, lăsînd pe arhimandrit să plătească. Arhimandritul nici nu vrea să audă. Evreii au început a-l înjura, vrînd să-l dezbrace ; dar apoi n-au știut unde apuca.

Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 955 (Botoșani — Botoșani).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4956. Este atestat în Moldova.

ȘI-A UITAT

Umblă țiganul din casă în casă cerșind. Nu avea el nici un cusur, dar iarna era grea, îl răzbise foamea și se făcuse că-i mut.

Și fiindcă nu prea căpăta creștari de pomană, deodată a izbucnit într-o casă.

— Faceți milă și pomană cu un biet om mut !

— Cum ?, zise gazda căsii, tu ești mut și totuși poți vorbi ?

— D-apoi, dacă nu aș ști atîta să vorbesc, atunci cum aș putea spune oamenilor că-s mut ? zise țiganul.

LUMINA, III (1907), nr. 1, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4957. Este atestat în Transilvania.

POPA ȘI SFÎNTUL DUH

Un preot ca să smulgă de la locuitorii săi, pe căi piezișe, bani, le înșela credința în modul următor : la biserică, în podul altarului, a cărui acoperiș se ruinase cu desăvîrșire, era locuința unui porumbel dresat, care la un moment dat se pogora din pod pe umărul preotului în urechea căruia se afla un grăunte. Porumbelul lua grăunța din urechea popei, mai căuta puțin și zbura iarăși în pod pe o spărtură, iar dascălul imediat printr-un secret trăgea o scîndură la spărtură ca să nu se coboare iarăși, ci numai la semnalul dat. Preotul spunea credincioșilor că ceea ce el le spune sunt de la Sf. Duh (porumbelul) ce se cobora pe umărul lui. Cînd se pogora făcea pe oameni atenți arătîndu-le pe Duhul Sfînt și precum că i-a inspirat cutare fapt.

Odată, aflîndu-se preotul în biserică cu multă lume într-o sărbătoare, se întîmplase că o pisică a prins porumbelul și l-a mîncat. Aceasta știa numai dascălul. Pentru că dascălul era cam oropsit de preot, nu-i comunică aceasta. Preotul a făcut atenți pe oameni că se apropie venirea Sf. Duh și începe să cînte cam încurcat pe nas, și în gorgoane, să nu înțeleagă lumea mașinăria :

— Dascăle, dascăle, ia scîndura să se pogoare Duhul Sfînt.

Iar dascălul a răspuns :

— Părinte, părinte, pe Sf. Duh l-a mîncat pisi.

Atunci preotul înfuriat a început a bate pe dascăl în mijlocul bisericii.

Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 79.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4958 (A. Th. 1837). Este atestat în Muntenia.

DE PE APĂ IEI, PE APĂ SE DUCE

Un crișmar, înșăbind în dreapta-n stînga, ca toți crișmarii, prin vînzare de rachiu și vin amestecat cu apă, făcu-n scurt timp o avere nesocotit de mare. În felul ista-și adună și mai multe sute de giște și rațe și porni cu dînele la tîrgul cel mai apropiat, ca să le vîndă. Iaca aproape de tîrgul ceala era o apă mare. Și atunci fiind o arșiță din cele mai mari, cum ar fi de pildă prin Cuptor, toate paserele cele șidea cu gura căscată și îi se părea că le și iese sufletul.

El zise :

„Am să dau drumul la bieteles paseri să beie apă, să se scalde, și pe urmă am să le prind și să mă duc în drumul meu.“

Și cum a zis, așa a și făcut. Dar paserile cele, cum să văzură libere, fugiră toate în toate părțile, așa că crișmarul nu putu prinde nici una și le pierdu pe toate. Ucigă-l sfînta cruce, care era acolo și care știa totul, zise :

— De pe apă iei, pe apă se duce.

A.I.E.F., i. 10837 (jud. Vrancea).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4959. Este atestat în Moldova.

SINCERITATE

Sdrul și Crăciun se cunoșteau de mititei. Părinții lor erau vecini. Cînd erau copii, Crăciun numai cu Sdrul se juca. Se iubeau, vai de lume. Dar le păreau rău că nu pot merge amîndoi la o școală.

Se făcură mari. Pe Sdrul îl dădură părinții la meșteșug. Crăciun învăță și el o meserie. Ieșiră calfe.

Ca lucrători, amîndoi se plimbau, amîndoi se sfătuiau. Nu vedeai pe unul undeva, fără să fie și celălalt. Erau nedespărțiți.

Făcură cîte o pușculiță. Adunară în cîteva ani cîte o sumuliță cu care văzură ei că, dacă s-ar întovărăși, ar putea deschide o prăvălie.

Se puseră tovarăși și se făcură negustori.

Crăciun de o parte, Sdrul de alta, și amîndoi, cu o hărnicie la care rîvneau toți, făcură ca prăvălia lor să dobîndească o mare vază.

Cînd făcură catagrafia la trei ani, ei se încredințară că pot să se mai întindă.

Se întinseră cu negoțul, și tot cu bine le merse, pentru că ei umblau cu dreptate.

Nu după multă vreme, Crăciun se însură. Mai din zestrîșoară, mai din cîștigurile agonisite de la prăvălie, își făcu o casă.

Se însură și Sdrul.

Căsătorii fiind, obiceiurile neamului lor îi făceau să se ducă încotro le mergeau nevestele.

Se hotărîră a desface tovarășia.

Împărțirea cîștigului se făcu în toată regula și cu toată dragostea unor vechi prieteni. Luară una și una.

Fiecare din ei își deschise o nouă prăvălie.

Și așa și tot le mergea bine; căci erau harnici și muncitori, dreptul lui Dumnezeu.

Trecuseră cîteva ani la mijloc.

Într-o zi, întîlnindu-se, merseră să se cinstească. Se întrebă despre familie, despre trebuințele negoțului și despre cîte alea toate. Și tot întrebîndu-se, goleau mereu la pahare, fără să bage de seamă că începuseră a se tîmîia.

Din una, din alta, ajunseră a-și povesti cît de bine trăiau împreună și cît se iubeau.

Crăciun zise lui Sdrul cu obișnuita lui inimă deschisă de mai înainte :

— Mă, ovreiule, acum ne-am despărțit; nu mai avem nici o daraveră unul cu altul. Am auzit că ovreiuil nu mî-nîncă pînă n-o înșela pe un român. Spune-mi drept, m-ai înșelat cu ceva în tovarășia noastră ?

Ovreiuil, cam matosît, îl luă gura pe dinainte și spuse drept, zicînd :

— Să-ți spun drept, mă române, în tovarășie nu te-am înșelat cu nimica, fiindcă am auzit că nu se alege nici praful de pe tobă de tovarășia aceea unde se fură; dar îmi mărturisesc păcatul. Cînd te-ai însurat și ți-ai făcut casă cu zestrîșoară ce ai luat, mi-a fost necaz de ce să fii tu mai bogat ca mine. Atunci, am luat o trestie, am umplut-o cu păduchi de lemn și am aruncat-o în casă pînă nu era de tot isprăvită. Atît am făcut.

— Auzi dumneata, ovreiuil dracului, răspunse Crăciun, rîzînd în hohot. Mă miram eu cum, cioarele, de nu mă pot odihni în casă nouă de mulțimea stelnițelor. Tot eram eu hotărît s-o vînz din pricina asta; să știi că acum negreșit am să-i pui cruce...

Ispirescu, *Snoave*, p. 81; republicată :

CONST., II (1890), nr. 339, p. 2;

Poveștile unchiașului sfîtos, p. 328.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4960. Este atestat în Muntenia.

PÎNZĂ PENTRU VECIE

Negustorul către o țărancă :

— Îți garantez, draga mea, că pînza aceasta este cea mai bună pentru fețele de perină. Cît trăiești nu se rupe. Pînza aceasta ține-n vecii vecilor și după aceea mai poți face la un copilaș vreo hăinuță, un scuteț sau altceva.

CAL. Blaj, XVII (1940), p. 119.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4961. Este atestat în Transilvania.

[DISCUȚIE VIE]

Doi negustori discută cu înverșunare care dintre ei este mai dibaci. Unul se laudă că el ar putea vinde orice de zece ori, pe cînd celălalt, dacă poate, vinde o dată.

Acesta răspunde :
— Tu ai dreptate..., căci pe tine nimeni nu va da nici
o para.

Magazia de veselie, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4962. Este atestat în Muntenia.

CALCUL CORECT

Oaspele : — Şeasă litre ? Nu se poate, frate ! Eu îmi cunosc porţia ; mai mult de cinci litre nici că încap în foalele meu !

Circiumarul : — Ai toată dreptatea, frate ! Cinci în foale, una ți s-a suit în cap, fac şeasă !

Oaspele : — Asta-i altă socoteală !

CAL. CALIC., I (1886), p. 28.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4963. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

2. (Fără titlu) F. POP., I (1892—1893), p. 100.

NU-I TREBUIE

Cultivatorul de vii (în crîsmă : — De la cine cumperi Ițig vinul ?

Ițig : — D-apoi nu știi ? Din pivnița d-tale, cumpăr.

Cultivatorul : — Atunci fii bun și-mi dă un pocal de bere.

POP., I (1894), nr. 6, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4964. Este atestat în Transilvania.

VIN SPĂLAT

Crîșmarul : Ei, ce zici, așa că vinul ăsta e curat ?

Mușteriu : — Căci curat n-aș putea să zic. Însă că e spălat bine, se simte !

CAL. Blaj, III (1926), p. 177.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4965. Este atestat în Transilvania.

TREI JURĂMINTE

Românul se jura :

— Să n-apuce luna

Cu mîna

Și soarele

Cu picioarele !

Țiganul zice :

— Să-i sară iapa

Cui a văzut ochii.

Iar evreul :

— Așa bine să am io,

Cum rău ți-am făcut

Io dumitale !

Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 17.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4966. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Varianta :

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 11—12, p. 11.

LA IARMAROC

- Bună ziua ; de vânzare vaca, cumetre ?
  - Mulțămesc dumitale, de vânzare.
  - Cît ceri pe dînsa ?
  - 7500.
  - Scump. Amu-s vitele ieftine.
  - Nu știi d-ta că tot ce-i bun ș-acum îi scump ?
  - Vrei 5500 ?
  - Nu, dacă ți-i de cumpărat îți las cu 7000.
  - Nu, iaca-ți dau 6000 și dă palma.
  - Măi cumetre, dacă vrei să ai un lucru bun și să mă pomenești, dă 6500 și ia-o.
  - Iaca 6300 și noroc să dea D-zeu.
  - Și 50, adaugă cel cu vaca.
- Tocmeala fu gata. Băură și aldămașul. Cumpărătorul zise :
- Or să se bucure copchiii mei că le-am adus la casă lapte.
  - Să dea Dumnezeu să mănince și copchiii d-tale lapte, cum au mîncat ai mei, îi răspunse celălalt.
- Se despărțiră. Fiecare pleca mulțumit în sufletul lui. Cel cu vaca încercă în seara aceea să mulgă puțin lapte, să vadă cît îi de bun, dar crezînd că vaca, fiind flămîndă și ostenită, n-are de unde să mai aibă lapte și o lăsară. O hrăniră a doua zi bine și, cînd seara vru s-o mulgă, ia lapte de unde nu-i.
- Încercă a treia zi, a patra, o săptămînă, două, dar degeaba. Ce este?... Și omului nostru îngîndurat îi răsună în urechi vorbele : „Să dea Dumnezeu să mănince și copchiii d-tale cum au mîncat ai mei !“

DOINA Jor., I (1929), nr. 10—12, p. 254.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4967. Este atestat în Moldova.

CÎTE UN FRANC DE ROMÂN

Trei români și un neamț, plecînd pe drum, au ajuns într-o pădure, unde găsesc pe un român cu o căruță. Fiind obosiți, ei întrebă pe un român cît o să le ceară pentru a-i duce în satul vecin.

Acesta răspunde :

— Cîte un franc de român.

Astfel se suiră cu toții în căruță. Cînd au ajuns în satul vecin, cei patru călători îi plătiră 3 franci. Românul le zise că sînt patru cu toții. Atunci unul din români zise :

— Apoi dumnealui e neamț.

„I. CREANGĂ“, IV (1911), nr. 2, p. 62 (Grojdibodu — Olt).

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 4968. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Ăsta e neamț*, REV. COP. TIN., II (1914), p. 487.
3. *E neamț*. Stăncescu, *La gura sobei*, p. 7.
4. *Dumnealui îi...* (T. Pamfile), NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 6, p. 92; republicată : *Cartea pov. hazlii*, p. 59.
5. *Trei români și-un neamț*, ALB. Buc., XXI (1923), nr. 5—6, p. 88.
6. *Trei români și-un neamț*, ALB. Buc., XXII (1924), nr. 3—4, p. 60.
7. *Trei români...* Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 21.
8. (Fără titlu) ȚĂRANISM., IV (1929), nr. 41, p. 12.
9. *Trei români și un neamț*, V. SAT., I (1933—1934), nr. 9, p. 4.
10. *Trei români și un neamț*, ALB. Buc., XXXII (1938), nr. 40, p. 630.
11. *Plata căruțașului*, Luminița, IV (1938—1939), nr. 2, p. 31.

IȚIG PĂCĂLIT DE UN ȚIGAN

Trecea un țigan pe un drum mare, ducîndu-se unde i-o fi fost lui treaba.

În cale iacă o cîrciumă pe care o ținea un ovrei.

Țiganul se frigea de sete de o parte, iar de alta îi și plăcea băutura, bată-l pustia, de murea după ea, iar bani să plătească de a o bea... nici lăscaie.

Cum să facă?... S-a gîndit să caute a păcăli pe ovrei. A intrat în cîrciumă și s-a așezat la o masă și a cerut să-i aducă o litră de vin. Ovreiul i-a adus și țiganul a gustat nițel din el, și a lăsat ulcica jos, iar după aia a trecut un minut

de ceas și a repezit țiganul mîinile pe pîntece și a început a țipa că moare și moare de durere la inimă, și că a dat holera peste el, și ce face că moare, și îi rămîne țiganca și dancii pe drumuri.

Ovreiul cînd a auzit de holeră a înlemnit după tejghea. Țiganul din dureri l-a rugat să ia vinul înapoi și să-i dea o jumătate de rachiu de drojdii, că cu ăla poate i-o trece.

Cîrciumarul repede s-a coborît în pivniță, a scos o jumătate de oca de rachiu de drojdii și a adus-o țiganului, care o bău iute.

După ce o bău de-și mulțumi pofta, se făcu țiganul a se liniști și a-i trece durerea din ce în ce mai mult, pînă îi trecu de tot.

Și după ce îi trecu zise „noroc“ și se îndreptă spre ușă să plece.

Ovreiul, văzînd că pleacă, se rezezi după el să-i plătească.

— Ce să plătesc, mă ovreiule, nu-ți dădui vinu-ndărăt ?

— Bini, ai dat, răspunse ovreiul, dar parcă l-ai plătit ?...

— Da ce, mă, l-am băut să ți-l plătesc ?... Am făcut schimb ; ei al dracului... vrea să mai și înșele după ce nu era bun...

Și plecă țiganul făcînd gălăgie, iar ovreiul rămase nedumerit în ușă făcînd socoteala pe degete.

DEȘTEPT., 1893, p. 72.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4969 (A. Th. 1555 A). Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Schimb*. Stăncescu, *Glume*, p. 43.

3. *Schimb*, CAL. POP. ROM., 1903, p. 112.

4. *De ce l-am mîncat ?*, Casa N. Buc., XII (1927), nr. 2., p. 51.

DAI, N-AI... !

— Vecină, nici azi nu mi-ai adus blidul pe care ți l-am împrumutat de vreo săptămînă.

— Adevărat, dar peste săptămînă am mai avut de multe ori lipsă de el. Ș-apoi, m-am gîndit să nu ți-l cer în fiecare zi, că de la o vreme te-ai fi chiar urit de mine.

CAL. Blaj, VI (1929), p. 193.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4970. Este atestat în Transilvania.

[RĂMĂȘAG]

Doi țigani se prind în rămășag pentru un napoleon. Ei se duc la primar ca să le spună cine are dreptate. Primarul, fiind prost, îi trimite la subprefect. Acesta le zise :

— Dați-mi cite un napoleon spre siguranța aceluia care va cîștiga.

După ce luă banii și ascultă pricina, răspunse :

— N-aveți nici unul, nici altul dreptate, prin urmare napoleonii mi se cuvin mie.

FUNC., VII (1889), nr. 326, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4971. Este atestat în Muntenia.

DREPTATEA ȘI TOPORUL

Pe timpul mandatarilor, în Bucovina avea o femeie judecată cu un om. Ce să facă femeia, ca să-și cîștige bunăvoința mandatarului ? Văzuse că la dînsul în ogradă nu era topor, merge și-i cumpără un topor și îl aduce prezent. Dar și protivnicul ei nu s-a lăsat mai pe jos, ba încă mai pe sus a luat-o, căci fiind mai bogat, i-a făcut prezent mandatarului o vacă. Cînd vine la judecată, femeia vede că nu prea merge cum ar trebui.

— Domnule, zice ea, fă dreptate așa ca și cum ai tăia cu toporul !

— Dacă a trecut vaca peste topor, zice mandatarul, și i-a tăvălit toporiștea !

Niculită-Voronca, *Datine*, p. 574.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4972 (A. Th. 1861 A). Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Țiganul la judecată*, LIGA DEȘTEPT., IV (1915), nr. 4, p. 3.
3. *Țiganul la judecată*, Rădulescu-Codin, *Vine roata*, p. 23.

ȚIGANUL AVUT

A fost odată, dacă nu e mincină, un țigan foarte avut, și avea doisprezece purdei, tot ca olcuțele, sau ca niște pui ben-dași de pîi-impărătuși.

Între purdei erau șase de ai dadei, adecă ficiori, mîndri ca niște flori. Pe cel mai mare-l chema Cască-gură, pe al doilea Burtă-mare, pe al treilea Urechilă, pe al patrulea, Catarigu, pe al cincilea Urdurilă, și pe al șaselea Halaripu. Mai avea dada încă și un cal curt, căruia-i scoaseră corbii un ochi.

S-a întîmplat însă de pierit paripul dadei. Acum dada, supărat, se cugeta în ce modru va putea afla iară paripul său și le zise:

— Moare, purdeii dadei! acum ne-a alduit devla, că a furat hoții paripul nostru. Dară știți voi ceva?

Purdeii începură a corăi ca cioarele:

— Ce? hoi dadă!

Dada cuvînta:

— Noi numai așa vom găsi paripul, dacă voi veți ghici cine l-a furat. Noa, cine l-a furat dară?

Cască-gură: — De a bună seamă un flăcău-nalt, lung în grumazi, și stricat de vărsat.

Burtă-mare: — Unul, care are clop cordoș cu pană de păune, laibăr cu bumbi, și cămașă de giolgiu cu mînece lungi.

Urechilă: — Care are mustățe sucite, păr retezat, și buhai împăcat.

Catarigu: — Care are nădragi strîmți, ungurești.

Urdurilă: — Care are cizme crete cu pinteni.

Halaripu: — Care are baltag de aramă și-l poartă tot pe umăr.

Dada se întoarce către purdei, zicînd:

— Ahela e tălharul. Noa, după el, să-l găsim!

Altă zi se duseră cu toții într-un oraș, unde era tîrg, și se învîrtiră prin tîrg pînă găsiră un flăcău de ungur, așa precum îl ghiciseră purdeii. Îl luară de piept, și-l duseră la solgăbirău, pirindu-l că i-a furat paripul lor. Solgăbirău întrebă:

— De unde știți voi că acesta e furul?

Țiganii răspunseră:

— D-apoi, custe-te Dumnezeu, domnia voastră, l-am ghicit. La asta solgăbirău se duse în grădină și, rupînd o piersică, o băgă în buzunar, și venind înlăuntru, zise către dada:

— Dacă veți ghici ce e în buzunar la mine, atunci cred că ați ghicit cine a furat calul.

Din întîmplare purdeii văzuseră pe solgăbirăul rupînd piersica. Dada se apropie de purdei și le zise:

— Noa, dragii dadei, ghiciți:

Cască-gură: — Apoi e din grădină.

Burtă-mare: — Apoi e ruptă de pe creangă.

Urechilă: — Apoi nu e nici mare, nici mic.

Catarigu: — Apoi botoasă și flocoasă.

Urdurilă: — Apoi e cam galbenuță.

Halaripu: — Apoi e tocmai piersică, custe-te Dumnezeu, domnișor.

Solgăbirăul, vrînd-nevrînd, a trebuit să pună pe bietul flăcău la umbră, și a-l face să plătească paripul țiganului.

12 basme [ale] românilor, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4973. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variantă:

2. *Vlad înalt, ciupit de vărsat* (N. I. Munteanu), GHILUȘUL, II (1913), nr. 11—12, p. 21.

5. Lăcomie — avariție

LUME LACOMĂ

Într-un sat erau doi preoți lacomi, să ferească Dumnezeu ! De ajunul Crăciunului se luaseră la întrecere : care aleargă mai iute, acela căpăta colacul cel mai mare. Unul, din iuteală, a căzut aproape gata la pământ, și dascălii, bieții, nu mai știau de spaimă. Tocmai atunci trecind pe acolo, tot iute, se-nțelege, și sufletul lui cum trăia :

— Hei, dascălilor ! Vedeți voi cum aleargă ?

...Lume lacomă, fraților !...

— Lacomă, da !

Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 17—18 ;
republicată : NEAM. ROM. POP.,
XVI (1928), nr. 13, p. 217.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4974. Este atestat în Moldova.

LACOMIA... FEȘTELEȘTE OMENIA

Un om avea trei feciori, pe care îi dăduse de mult pe la casele lor. Se întâmplă mai pe urmă să-i moară baba unchiașului, și el rămîne singur-singurel, ca un cuc. Atunci începe a se lipi și el pe lângă feciori ; dar feciorii ca feciorii ; mai din pricina nevestelor, mai din una-alta, nu-l prea vedeau cu ochi buni și-l tot minau unul la altul, așa că unchiașul, vai de sufletul lui cum trăia.

Dacă văzu el așa, într-o zi îi adună pe toți trei la un loc și le zise :

— Măi băieți !... iacă, eu am adunat aici, în ulciorul ista, toată agoniseala mea din tinerețe ! Ce ziceți voi ?... S-o dau

numai la unul din voi, care m-a ținea ; ori mă țineți cu toții... și ce o fi în ulcior îți împărți iar cu toții ?

— Ba te ținem cu toții, tătucă ! răspunseră tustrei într-un glas, cînd văzură ulciorul.

— Bine, dacă-i așa ; dar să știți una și bună ; pină nu mă-ți îngropa și nu mi-oți face toate pomenile și parastasele ce se politicesc după praghilă și obicei, să nu destupați ulciorul !... și încă ceva, să nu care cumva să uitați niscaiva ceva, din toate ce v-am spus de făcut, că atunci să știți că n-ați înțeles nimica : se împut banii din ulcior !... Ați auzit ? !

— Da, tătucă, am auzit !

— Ei, dac-ați auzit, bine... pe urmă să nu fie vina mea ! mai zise moșneagul, și de atunci înainte, huzurea moșneagul, nu alta !... Îl țineau ca pe palmă feciorii !

După ce a mai trăit el cît a fi trăit, a dat Dumnezeu și a murit. Feciorii au pus cu toții, mîna de la mîna, și l-au înmormîntat cu toată cinstea cuvenită, și după ce au împlinit toate, după praghilă și obicei, hai la ulcior, să-l împartă !

Ulciorul era astupat bine și pecetluit. Pentru ca să nu se sfădească de la împărțit, se sfătuiesc să caute un om străin, drept și cinstit, ca să le facă parte dreaptă.

Pe cine să caute ?... să cheme pe popa... că mai drept decît popa cine are să fie ? ! Popa veni numaidecît.

— Bine !... eu vă fac dreptate bună, zise el ; dar mie ce-mi dați ?

— Apoi, sfinția ta, ce ceri, cinstite părinte ?

— Ei... da... ce să cer ?... Știu eu cît vă lasă inima pe voi ?

— Apoi, spune, sfinția ta, întîi, cinstite părinte..., să vedem !

— Eu, din partea mea, nu mă bucur ; iaca ce aș crede eu de cuviință, cît mi-a fi norocul !... eu să pui ulciorul în cap, iar unul dintre voi să-l trăsnească cu o ghioagă și... cît a cădea pe straietele mele, atîta să fie al meu ; iar ce a cădea jos, vi-l împart eu pe urmă frățește : în trei părți.

Se gîndesc ei că nu-i mare lucru și primesc. Popa pune ulciorul în cap, apoi, sprijinindu-l c-o mîna, aruncă cu cealaltă poala antiriuului și o ridică în sus, și ținînd-o strîns în mîna, sprijinește acum cu asta ulciorul, să nu cadă, iar cu cealaltă face același lucru. După ce se așează popa acolo bine, cum trebuie, cu poalele de la antiriu ridicate și cu amîndouă mînele în sus, strigă : „gata !“

Cînd a strigat „gata“, cel cu ghioaga a și pălit una ulciorului, dar... toți au rămas cu gurile căscate : în loc de bani, ulciorul fusese umplut cu altceva !

— Vedeți, bre?... Trebuie să fi greșit noi ceva, de s-au stricat banii în ulcior ! zise unul dintre ei.

— Cred că am greșit ! răspuse al doilea.

— Ptiu!... păcat de bani, mă!... trebuie să fi fost o mulțime de bani în ulcior, zise al treilea.

— Ba-i mai păcat de straile mele, că uite ce le-am făcut ! zise popa.

— Apoi, dă, părinte, lăcomia feștelește omenia ! mai răspuse unul dintre ei.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 173.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4975. Este atestat în Muntenia.

ALTA CU DASCĂLUL

Un preot odată, adresîndu-se către dascălul său, îi zise :

— Bine ar fi, dascăle, dacă ar muri toată lumea și am rămînea noi singuri, atunci am fi cei mai bogați oameni.

— În adevăr, părinte, răspuse dascălul, foarte bine ar fi, și cînd voi muri eu să mă îngropi sfinția ta.

— Dar eu ce voi face cînd voi muri, adăugă popa, cine mă va îngropa ?

— Te vor mânca ciinii, zise dascălul.

CAL. BASM. CÎNT., IV (1877), p. 70—71.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4976. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Alta*. Popescu, N.D., *Carte de basme*, p. 155.

3. *Popa și dascălul*. Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 99.

4. *Popa și dascălul* (N. Mateescu), CASA RUR., III (1895), p. 96 (Movilița-Vrancea).

5. *Bucuria părintelui*. Pamfile, *Pov. pop. rom.*, p. 158 (Birlad — Vaslui); republicată : „I. CREANGĂ“, XIV (1920), nr. 7—8, p. 102; NEAM. ROM. POP., XV (1927), p. 137.

[ÎNTRE POPI]

— Rău îmi merge anul ăsta, părinte ! se plîngea un popă către un alt popă, pe care-l întilni lîngă un zăplaz. de din dosul căruia putea să-l audă bine un individ ce se afla acolo pentru oarecare trebuință.

— Cum așa ? întrebă celălalt.

— Apoi judecă și sf. ta ! Dacă în primăvara asta, cînd speram ceva mai mult, am îngropat din poporul meu numai 25, și aceștia tot din sărăcime ! Și-apoi aci în oraș, precum se știe, nu-i ca la țară, unde poți să lași mortul mult și bine, încît rudele lui, silite, vind cățel și purcel, de-mpacă pe popa ; aici n-ai ce face ; vrînd-nevrînd, trebuie să-l îngropi ; la contra, antihriștii ăia de pe la gazete încep să te scarmene de-ți e lihamiti.

— Ba eu, slavă Domnului și Maicii preacurate, răspuse celălalt, am avut destui ; și tot grași. Dacă Domnul Dumnezeu se va milostivi să țină tot așa, atunci încălec pe nevoie.

Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 71.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4977. Este atestat în Muntenia.

SFATUL POPII

Dacă bieții oameni din poporul cutărui popă ar face tot ce sfinția sa îi sfătuieste, nu știu, zău, ce-a zice Dumnezeu ?

— Părinte, zice unul, uite nenea Vasile mi-a ologit un purcel.

— Da tu n-ai miini, răspunde părintele, să zvîrli cu ce-i apuca-n porcii lui ?

Cu altul :

— Părințele cinstite, băietul lui Gligore mi-o furat din grădină.

— De ce nu i-ai sucit gîtul ?

Cu unul :

— Părinte dragă, de-o samă de vreme-mi merge rău.

— Așa.

— Îmi pier din păsări, altele mor, mie nu mi-i bine, nevestei tot pe urma asta, și nu știu ce să mai fac.

— Da ce-ai mai făcut ?

— Mi-am descântat cu babe, am fost la vrăjitoare, am dat leturghii, dar degeaba.

— Cîte leturghii și cînd ?

— Săptămîna trecută cînd fu de rînd părintele Vasile ; io una pentru mine, una pentru toată casa, nevasta una pentru toată casa, una pentru ea, și toți băieții iarăși cîte două.

— Păi dracu te-a pus să dai săptămîna trecută cînd nu slujeam eu ? Dați săptămîna asta de fiește căciulă cîte 3, pe puțin, iar sîmbătă sară să vii să-ți fac o aghiazmă țapănă să se ridice sfîriind la cer, și apoi să-mi vii să te plîngi !

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 72.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4978. Este atestat în Muntenia.

LEGEA VECHE ȘI LEGEA NOUĂ

Într-un sat din Valea Cucilor s-a petrecut întîmplarea aceasta :

Un om ca de 50 de ani intră trist și smerit la preot.

— Sărut dreapta, cinstite părinte, zice el, făcînd o plecăciune adîncă.

— Să trăiești, fiule ! Ce vînt te-aduce pe la noi ?

— Necazuri, părinte. A murit tata.

Fără să se arate cît de puțin mirat, preotul zice :

— Era și bătrîn. Îi venise vremea, 80 de ani nu-i lucru de șagă. Dac-a murit, e bun mort... n-ai ce-i face !

Românul întări cuvintele preotului dînd din cap, apoi grăi :

— Acum ne rămîne să pregătim cele ce se cuvin pentru înmormîntare.

— Da, da, trebuie, vorbi părintele. Ei, în ce chip să-l duc la groapă : după legea veche sau după legea nouă ?

— Dă, părinte, cum o crede și sfinția voastră că-i mai nimerit.

— Eu cum să cred ? Mi-i totuna : ori așa, ori altfel.

— Da, mă rog, cumu-i după legea veche și cumu-i după legea nouă ?, întrebă omul nedumerit.

— După legea veche dai 4 lei, îți duc mortul la cimitir, dar nu cînt nici eu, nici dascălii ; după legea nouă, dai... cît te lasă inima, după vremurile grele de-acum — cum ești d-ta, 100 de lei — și cînt și eu, și dascălii, de-acasă pînă la cimitir, și pun de se trag clopotele de una.

— Apoi să-l duci după legea nouă, părinte, c-a fost și tata creștin bun și gospodar de treabă.

— Bine, bine, fiule, prea bine. Așa te vreau. Mergi să-nătos !

Vi se pare poveste, nu-i așa ?... Bine că nu-i la noi...

DUM. POP., VI (1922), nr. 38, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4979. Este atestat în Muntenia.

BUN POPĂ, BUN

„La mîna colac cu lumină și în pozonar vreo doi, trei bani.“ Așa încontinuu zicea un preot ce fusese la o înmormîntare într-un sat vecin, reîntors prin pădure spre casă, ca să nu-i fie urît pe calea ce o făcea singur prin pădure. Un țilhar îi iese în cale, îi ia colacul cu lumina și banii, zicînd :

— Îți este ție destul în foale curechiu cu slănină...

Și se depărtează.

Novacoviciu, *Folclor bănățean*, p. 12.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4980. Este atestat în Transilvania.

[CALCĂ A POPĂ]

În vremile de demult, un tînăr chiabur, avînd gust să se facă popă, puse pe catir o desagă de galbeni și plecă la episcopie.

Vlădica nici n-avea gând să-l preoțească, dar, zărind galbenii în desagă, zise aceleia ce examina pe candidat :

— Ia mai întoarce-l, mă, că calcă a popă !

Și a doua zi, punându-i potcapul pe cap, începu a-i cînta cu : „vrednic este !“

GAZ. SĂT., II (1885) nr. 7, p. 102.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 4981. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *A se face popă la Dii*. Zanne, *Proverbele românilor*, VI (1901); p. 78.

3. (Fără titlu) Zanne. *Proverbele românilor*, VI (1901), p. 43.

4. *Măgarul popă*. Zaharescu, *Anecdote*, p. 31.

5. *Calcă a popă*, NEAM. ROM. POP., III (1912), nr. 39, p. 641.

6. *Calcă a popă*. Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băf*, p. 11 (Moșna — Sibiu).

7. *De cînd se zice calcă a popă* (N. I. Munteanu), „I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 11, p. 312 (Bursucani — Galați).

8. *Calcă popește*, HAZ. SAT., XVI (1916), nr. 5, p. 3.

9. (Fără titlu) (N. Densusianu, *Răspunsuri*), B.A.R.S.R., 4555, f. 279 (Vrata — Dolj).

EVANGHELIA CEA MAI ALEASĂ

Mai-nainte vreme, zice că nu se poftea de la preoți ca să fie dobă de carte. Glasurile, cu toată a lor ceată de podobii, acestea se cerea ca să le mîie ca pe apă. Încolea : puțină centanție la ceaslov și psaltire, ceva scrisoare potcovită și ca vai de capul satului — ca să nu se afle omul tocmai cu crucea pe degete, cînd iscălește — era de-ajuns omului atît ca să fie fruntea cozii pe la satele noastre.

Ce bine că noi n-am apucat așa vremi ! Destul că un popă d-aceia nu știa să zică pe evanghelie nici o boabă.

De unde, nu se știe, destul că turma părintelui află cum, la alte biserici, cu totul altă fărină se macină și se supără foc.

Dau în dreapta, apucă-n stînga, dar n-ai ce ! Suflet de la mort nu puteai cere nici pe vremile acelea. Părintele ținea drumul ce-l bătuse. Vorba aceea : pe calul bătrîn s-a mîntuit să-l înveți ca s-alerge-n buiestru.

Nemaifiind încotro, oamenii aleargă la protopopie și se jăluiesc, cum adecătele satul lor e satul lui Cremine ? Părintele nu știe nici trei și sfînta evanghelie au și uitat cum merge, că-n veci n-au parte de ea.

— Nu se poate, fiilor, nu se poate ! Sfînta evanghelie e cheia la toate și făr de ea păgîni și vameși are să iasă din voi, le răspunde protopopul aproape plin de mînie.

— Te poftim, părinte protopoape, să ieși la fața locului. Vedea-vei c-am ajuns de izbeliște și e vai și au ! de bietele noastre suflete.

— Voi merge, da ! voi merge, fiindcă trebuie să mă duc. Duminecă, chiar duminecă, nu mai departe, am să fiu alătura cu voi la slujba dumnezeiască. Tuns și ras are să fie, îndată ce n-o spune așa cum stă scris negru pe alb în carte.

În viitoarea duminecă, biserica era tescuită de oameni. Fiecare vrea să vadă cu ochii felul cum s-a alege cașul din zer. Se-nțelege că părintele protopop încă sta la o parte și aștepta să vină vremea evangheliei.

Cînd la adecă, părintelui nici că-i pasă, c-apucă evanghelia pe dos, iese în ușa altarului și începe să zică :

— A fost odat-o pasăre,

Naltă-n picioare

Ș-albă pe sub foale... !

Dar prota dincoala sta să crape de mînie și-i tăie vorba cu :

— Acea o fi cocostîrcul părinte, haine sfînte !

— Acela, acela !

Într-aceea, părintele ochește pe protă cu coada ochiului.

Nu i se pare și-o ia pe altă coardă :

— Părinte protopoape !

Am șase juncatei

Patru fie-ai tăi

Și numai doi ai mei ; —

Mai am trei sute de oi

Scrise la simbrie

Una ramiie mie

Și două ț'e

Și las-așa să fie, amin !

— Aveți un odor de preot ca acela, zice părintele proto-
pop, după ce trece slujba. N-are soț nici la vlădicie. Evan-
ghelia de azi e cea mai aleasă din câte am auzit în viață. O
vorbă să nu crișcați mai mult asupra dînsului, că v-aflați be-
leaua cu mine !

Sima, *Ardelcanul glumeț*, p. 45—47 ;
republicată : FAM., XXIV (1889), p.
207.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4982. Este atestat în Muntenia, Transilvania
și Moldova.

Variante:

2. *Știți voi ce zice în cartea aceasta?* (P. Ispirescu), CONST., II
(1890), nr. 334, p. 2; republicată : *Snoave*, p. 18; *Poveștile unchișului
sfătos*, p. 290.

3. *Zic dacă mi-o-ți face parte și mie.* Chicoș, *Culegeri*, p. 69.

4. *Evangelia cea mai aleasă*, AMIC. POP. CĂL., XXXIV (1901),
p. 95.

5. *Popa și protopopul* (Mateescu-Movilă), REV. SOC. TIN. ROM.,
XXI (1901), p. 98.

6. *Știe carte ca popa.* Zanne, *Proverbele românilor*, VII (1901), p.
109 (Coșteiu — Timiș).

7. *Am șase călușei.* Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 23; republicată :
CAL. MIN., VII (1905), p. 240 (Negrești — Mehedinți).

8. *Am șase călușei*, HAZ. SAT., V (1905), nr. 8, p. 2.

9. *Știm, nu știm.* (N. I. Munteanu), „I. CREANGĂ”, IV (1911), nr. 8,
p. 252 (Chilia Veche — Tulcea).

10. *Povestea cu popa cioban*, „I. CREANGĂ”, VII (1914), nr. 6,
p. 168 (Valea Hogeii — Bacău).

11. *Protopopul și preotul cuminte*, CĂL., I (1925), p. 31.

12. *Sf. Tropăitură cu sf. Cîrligătură*, ȘEZ., XXV (1926), nr. 7, p.
75 (Coarnele-Caprii — Iași).

13. *Preotul ce nu știa decît numai o evanghelie.* Novacovicu, *Fol-
clor bănățean*, p. 60.

14. *Poveste*, LUMINIȚA, II (1936—1937), nr. 2, p. 27 (Brăila —
— Brăila).

[BOIERUL ȘI POPA]

Un boier trecea într-o duminică dimineață pe lângă o
biserică.

— Stai, mă Ioane, zice vizitiul. Du-te și dă popii o liturghie.

Ion se duce-n biserică și nu găsește pe popa acolo, dar
l-a găsit acasă mîncînd.

Popa auzind că-i vorba de un boier..., venea scobindu-se-n
dîinți spre el, zicînd :

— Bună dimineața, cucoane !

— Sărut mîna, părinte ! Dar, văzînd că se scobește în dîinți
ca după mîncare, nu liturghisiți părințele ?

— Ba da.

— Cine ?

— Eu.

— Da... parc-ați șezut la masă.

— Niște friptură de purcel mîncai și eu.

— Vai ! Părințele, și pe urmă slujești ?

— D-apoi da ! Mai bine să șadă sfintele daruri peste pur-
cel, decît purcelul peste sfintele daruri.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 217,
p. 2—3; republicată : *Literatura
populară*, p. 20.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4983. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Păcală la biserică*, ROM. LIT., I (1891), p. 213.

3. (Fără titlu) TIMP., XVII (1896), nr. 154, p. 2.

4. (Fără titlu) TIMP., XVII (1896), nr. 254, p. 2.

GURĂ DE LUP ȘI BURTĂ DE CAL

Un popă mîncase la 18 pomeni într-o zi și tot mai putea
încă să mînce și să bea virtos. Un țaran curios îl întrebă :

— Da, bine, părinte, nu dă afară din sfinția ta atîta mîn-
care și băutură ?

— Nu, căci pe noi, cînd ne popește, ne blagoslovește episcopul : să avem gură de lup și burtă de cal, răspunse popa.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 72.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4984. Este atestat în Muntenia.

BURTĂ DE POPĂ

Să nu uit ; popa-l nostru era un greoi, și nu atît el, cît foalele pe care și le ținea legate pe dedesubt c-o curea destul de groasă, ca să nu-i spînzure peste genunchi.

Mai de curînd fusese chemat la o pomană de către un om cam de mîna întîi în sat.

După ce-a făcut slujba, a mîncat și a plecat.

— Da' ba, mă, nea Ioane, zice unul din meseni, popa văd că pleacă ; dar barem gustă și el din pomană, așa cum e datina ?

— Slavă Domnului, vere ; cred că n-are să se supere pentru că a luat din colivă, să nu mint, uite-așa, cît poți să iei cu pumnul o dată ; o tobilcă de țuică la gustare ; un castron de ciorbă c-o gîscă aproape întregă ; alt castron plin cu varză, și-o halcă de oaie ; aproape un curcan fript, învrîstat c-o strachină de castraveți acri și vreo una sau două ploști cu vin negru de-ăst, de-al meu ; nu știu, șase sau șapte felii ca de-o palmă, de brînză, cu șase legăturile de ceapă verde ; a mai ciocnit încă și cu oamenii dintr-o altă ploscă ; apoi piine, nu țîn minte cîtă să fi fost ; dar cred că un „colac de Dumnezeu“ ; vreo trei-patru prescure ; niște colăcei și-o jumătate de colac mare... știu că le-a îngropat părintele... Ba, să fiu drept, la plecare, n-a uitat să-mi ceară și-o oală cu lapte covăsit, ca să pună capac bucatelor... Apoi a plecat acasă.

— Și nu i s-a pus nimic de-a curmezișul ?

— Da de unde !... Credeai oare c-o să crape ca ăla căruia i-a găsit și-un fier de plug în burtă ?... Să nu duci atîta grijă !...

Dumitrașcu, *D-ale unui traistă-n băț*, p. 82—83 (Boureni — Dolj).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4984 A. Este atestat în Muntenia.

CUM ȚINE PĂRINTELE ONUFREI POSTURILE

Era în vinerea Paștelor. Părintele Onufrei se repezise puțin pînă-n tîrg pentru tîrguiei și punîndu-i-se soarele drept în inimă a intrat într-un birt ca să-și astîmpere foamea.

— Băiete, un borș cu fasole !

— Vi-i-ne !

Părintele soarbe alene de două-trei ori din strachină și o dă la o parte.

— Băiete, un pui fript !

— Vi-i-ne !

Mîncă popa de-i trosnesc fălcile. Mai bea și o garafă de vin și bate din nou în masă.

— Băiete, o porție de fasole făcăluită !

— Vi-i-ne !

Mai îmbucă preotul și din asta de cîteva ori, scoate porțofelul și dă să plece.

Oamenii care îl văzură mîncînd carne în vinerea Paștilor se strîng roată împrejurul lui...

— Stăi, părinte, că nu merge treaba așa. Dacă sfinția ta, preot, om cu darul lui D-zeu, și mînci de dulce în postul mare, atunci nouă ce ne-a mai rămas de făcut decît să punem mîna pe ghioagă și să ieșim la drumul mare ? !

Freasfințitul preotul Onufrei, după ce ascultă cu multă evlavie judecata norodului, umflîndu-se în foale, grăi răspicat :

— Bine, oameni buni, voi nu văzurăți ce am făcut eu ? Am mîncat întîi borș cu fasole, al doilea, pui fript, și apoi iar fasole, așa că n-am să trag nici un păcat pe lumea cealaltă.

Oamenii au rămas cu gura căscată.

— De ce ?

— Păi iaca de ce : dacă s-ar uita diavolul, din fundul pămîntului, în burta mea, are să vadă fasole ; dacă s-a uita dumnezeu, din cer, are să vadă tot fasole, iar la mijloc am mîncat ce mi-a poftit inimioara.

— Ei, așa mai vine de acasă.

CASA N., I (1916) nr. 1, p. 28.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4984 B. Este atestat în Muntenia.

NU MĂNÎNC ?

Omul, ca s-o ducă bine în lume,
trebuie să aibă :

Picioare de lup,
Pîntece de popă,
Și obraz turească...

Românul pofteste pe-un popă la masă, da popa flămînd,
lăcustă.

— Dă, preasfințite, de la noi puțin, da de la Dumnezeu
mai mult. Să nu vă fie cu bănat... ospătăm cu ce putem și cu
ce ne-a dat Cel de sus...

N-așteaptă sfinția sa multă rugă și s-așterne pe mîncate.
Se duceau îmbucăturile nemestecate pe gît, piereau ca pe gura
lupului. C-o mîna lua din blid și cu cealaltă ducea la gură.

Românul, dacă vede, să dă mai lîngă popă, îi apropie mai
mult bucatele și face rugător :

— Da mănîncă, părinte, ia omenește, că este slava Dom-
nului...

Popa înfuleca mai hulpav, îndesînd cu mîna îmbucăturile.

— Poate nu vă plac bucatele, da să ne fie iertat, știi, ca
la noi : după pungă și după pricepere, da sfinția ta nu te uita,
ia după obraz...

Popa, leapădă potcapul, se descheie la giubea și se năpus-
tește cu patimă asupra mîncării. Clefăia și grojdia mai grozav
decît guzganii cei hămisiți.

— Ci, mănîncă, părinte cumpătat, cinstește-ne masa, nu
vă uitați că n-aveți cu ce...

Popa, care nici nu-și putea trage sufletul din pricina mol-
făielii, scos din răbdări de atîta sicîială, asudat cum era, zice
românului :

— Da eu ce fac acu, omule, nu mănînc ?

— Păi, părinte, asta nu-i mîncare, asta-i curată porcărie.

Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 127.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4984 C. Este atestat în Muntenia.

[POPA ȘI PRAZNICELE]

A adus odată întîmplarea ca într-o singură zi de Sf.
Nicolae — cum e obiceiul la țară — să existe într-un sat 7
praznice, cu scop, se-nțelege, pentru sufletele răposaiilor, ca
să nu șadă cu țărina în gură, și cu dinții rinjiți la stele, morți
de foame !

La toate aceste praznice, preotul a fost rugat să vină să
le blagoslovească și să mănînce și să bea, întii el din fiecare.

Nu mai încapă îndoială despre admiterea popii, el dintr-un
cuvînt a fost gata dimpreună cu doi-trei bisericaiși ai suitei sale.

Deci blagoslovind praznicul 1, din care mîncă și bău ;
blagoslovind pe cel al 2, al 3, al 4, al 5, și al 6-lea, băgați de
seamă, tot mîncînd și bînd, i se umflă pîntecele cît un butoi.
Acum rămase a-și face datoria numai la al 7-lea, spre care
mergînd, a trebuit să treacă o punte așezată peste o mică
ruptură.

Tocmai la capătul de dincolo, adică cînd era să termine
puntea, deodată, nu se știe cum, alunecă popa și, căzînd jos,
se rostogolește pînă în fundul rupturii, unde, izbindu-se de-o
piatră mare cu pîntecele, aceasta din nenorocire crapă în cîteva
locuri.

Bieții clirici care îl întovărășeau văicărindu-se, se-nțelege,
ca d-un pericol, căutau mijlocul : cum să-l ducă acasă ! Popa
zbiera la ei :

— Ce voiți cu mine, blestemaților ? Curînd ață și ac, să-mi
coaseți la loc pîntecele, ca să nu scăpăm praznicul al 7-lea !

Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 74.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4984 D. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Părintele și praznicele*. Savin, *Snoave*, p. 80.

[VRABIA-N STUF !]

Un boier mare a dat o masă la care a poftit o lume în-
treagă, între care se afla și un arhieru. Pe cînd toți mîncau
și se veseleau o slugă credincioasă a gazdei zice stăpînului său :

— Vrăbia-n stuf !

Boierul își netezește barba, la auzul acestor cuvinte, și îi dă înainte cu mîncarea. Oaspeții nepricîpînd vorba slugii l-au întreat cam ce lucru înseamnă aceste cuvinte, fără înțeles pentru dinșii.

— Iubiți prieteni, răspunse boierul, deoarece nimica nu poate fi mai urît decît vederea fărămiturilor de piine sau de mîncare, care se poate întîmpla să cadă prin barbă în vremea mesei, am poruncit acestei slugi ca să se uite neîncetat la mine cu mare băgare de seamă, și îndată ce-mi va vedea barba feștelită, să mă întîmpine cu vorba pe care ați auzit-o și care v-a mirat. Îmi închipuiam că aceste cuvinte vor trece nebagate în seamă ; văd însă că m-am înșelat în așteptările mele.

Toți mesenii lăudară iscusința boierului și arhiereul mai mult decît toți. Într-un tîrziu, venind de la gazdă, și ducîndu-se acasă, sfinția sa se duse la plimbare, și aducîndu-și aminte de cele întîmplate la masa boierului, le povesti slugii care se afla cu dînsa, poruncindu-i ca de aci înainte, să-i spuie : „vrăbia-n stuf“, cînd va zări fărămituri de mîncare prin barbă sa.

Puțin după aceasta dînd și arhiereul o masă mare, vede sluga că stăpînul ei și-a murdărit barba de mîncare, dar fiind cam proastă din fire, și neaducîndu-și aminte ce cuvinte trebuia să spuie, zise arhiereului în auzul tuturor : vorba de la plimbătoare, în barba sfinției tale !

Zanne, *Proverbele românilor*, I (1895), p. 698.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4985. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Prostia omului*, Zanne, *Proverbele românilor*, I (1895), p. 617.

3. *Prepeleța-n barbă*, Adam, *Vorbe de clacă*, p. 47 ; republicată : CAL. GOSPOD., IX (1930), p. 90.

POPA, CĂLUGĂRUL ȘI TURCUL

Un popă, un turc și un călugăr se aflau în călătorie. Fiecare dintr-înșii își luase merinde de drum. Din întîmplare,

întîlnindu-se la un loc, și făcînd cunoștință, se vorbiră să meargă împreună, fiindcă făceau același drum.

Plecară ei cîtetrei, și o duseră bine pe drum ; vezi că se învoiau între dinșii ; și, așa, ajunseră cu bine la popas.

Și puind masa să se ospăteze, călugărul își scoase merindea și o puse la mijloc. Mîncară cu toții de se săturară. Călugărului nu-i mai rămase nimic din merindea lui. El avusese un crap umplut. Se mîngîia în gîndul lui însă că pe seară, unde vor mînca, își va potoli și el foamea din merindea tovarășilor ; că așa le fusese vorba.

După masă se odihniră oleacă, apoi se sculară și o luară la drum. Întinseră pasul și merseră tot povestind, cînd din cărți, cînd din întîmplările lumii. Și așa, nici nu prinseră de veste cînd ajunseră seara la un loc unde se vorbiră ei să rămie peste noapte.

Adunară rascote, ațîțară focșorul, se puseră pe lîngă dînsul și întinseră masa. Turcul scoate un mieluşel fript, știi colea, numai bun să mînce, să mi se sature toți trei.

Călugărul se trase de la masă, ronțai cîțiva codricei de piine ce-i rămăsese de la prînz ; că pe dînsul, vezi, nu-l lăsa legea să mînce carne.

Popa și turcul mîncară de-și făcură burta tobă.

Se culcară și dormiră, după ce mai povestiră, te miră ce, din cele auzite de dinșii.

A doua zi sculîndu-se, se spălară pe ochi, își făcu rugăciunea fiecare după canonul său, și plecară iarăși la drum.

Merseră, merseră, merseră, și din ce în ce se apropiau de locul unde voiau să ajungă. Dacă văzură că mai e încă departe, se vorbiră să mai facă un conac ; și deci se așezară la umbra unui copac mare și puseră și masa, ca să îmbrace cîte ceva.

Acuma popa scoate și el merindele sale, și le puse la mijloc. E ! ce gîndiți că era ? un purcel fript, și fript așa încît pielea purcelului să ronțaiască în gură cînd o mînca-o.

Călugărul și turcul se traseră de la masă scuturîndu-și hainele ca de altă aia.

Popa începu a mînca de ar fi făcut poftă și celui mai sătul om, necum unora obosiți de drum și flămînzi.

Nu doară că popa de florile mărului îi poftea la masă ; dară că așa le fusese învoiala, să mînce cu toții la un loc, și la fiecare mîncare să se puie la mijloc merindea cîte unuia.

Nu e vorba ; popa rîdea pe sub mustață, văzîndu-și tovarășii păcăliți ; dară nu se arăta aieva că rîde de dinșii.

Cum, necum, popa mînca cu poftă și înghițea duminicăii de parcă nu mai fuseseră de cînd lumea.

Călugărul și turcul înghițeau și ei în sec, 'nghiort!

Apoi apucară fiecare din ei ce bruma codricei le mai rămăsese din ziua trecută, și se sileau să-și potolească pîrdalnica de foame.

Și uitîndu-se la popă cu ce poftă mînca, le lăsa gura apă, și răbdau în piele, că n-aveau încotro; vezi că pe turc nu-l lăsa legea să mănînce carne de porc; iară pe călugăr, după cum mai zisei, nu-l lasă legea să mănînce nici un fel de cărnuri.

La urma urmelor, turcul, uitîndu-se galeș la popă, prinse a zice:

Hai! hai,
Popa Mihai;
Buna lege ai.
Pește ai păpat,
Miel tu ai mîncat,
Și singur acuma
Mînci purcel, nu gluma,
haaa!

(P. Ispirescu) COL. TR., IV (1883)
p. 290.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4986. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Bună lege* (D. Stăncescu), F. TOȚI, II (1897), nr. 33, p. 260;
republicată: ACTIV., IV (1904), nr. 1, p. 3.

3. *Popa, turcul și călugărul*, HAZ. SAT., II (1902), nr. 6, p. 3.

4. *Cea mai bună lege*, HAZ. SAT., XV (1915), nr. 2, p. 2.

SCOATE POPA DIN CASĂ, FEMEIE!

Se știe că la nunți, ca și la praznice, mîncarea de la urmă e friptură.

La praznice se impune, altfel nu se scoală popa.

Unul, făcînd o pomană în post și femeia neștiind rînduiala, tot peștele îl pregătise; dar de friptură nici să gîndise.

Așa că la urmă drept friptură puse niște mîncărică. Preotul, crezînd că vine și friptura, nu încheia masa prin rugăciunile obișnuite.

După ce așteptă zadarnic, spuse omului să aducă friptura; cînd se cîntă și o slavă, omul alergă la bucătărie și spuse femeii. Ea răspunse că nu-i deoarece tot peștele l-a făcut mîncărică, că a crezut că nu mai trebuie friptură.

Se duce și spune popei. Acesta zise că nu se poate și trebuie să aducă cit de puțină.

Omul se duse iar la femeie și, spunîndu-i că nu mai e, grăi cu necaz:

— Eu, femeie, nu mă mai duc să dau ochii. Du-te tu și scoate popa din casă!

(Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 137 (Corod — Galați).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 4987. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL LA JUDECATĂ

Un țigan dete în judecată pe un român fiindcă-l bătuse în mijlocul drumului, ziua nămiaza-mare, fără nici un cuvînt. Apropiindu-se ziua judecătii, și românul, știindu-se vinovat de fapta sa nedreaptă, alergă degrabă la țigan și-l rugă cu stăruință să-i ierte nesocotința făptuită, și să spuie la judecată că a fost numai o joacă, ia, așa, în glumă. Și românul făgădui țiganului, dacă-l va scoate cu fața curată din încurcătură, un coșcogeamite caș, pe care-l pregătise de curînd. Țiganul, lacom din fire cum e, se învoi așa precum zise românul. Sosind ziua judecătii, cei doi împricinați porniră împreună spre judecătorie. Acu, pe drum, românul povățui pe țigan să nu scoată un grai despre bătaie, ci mai bine să tacă milc; iar „la adicăteala“, să facă pe niznai.

Țiganul aprobă totul, cu gîndul zburat la cașul proaspăt ce-l adăsta acas! Ajunseră la judecătorie. Judecătorul întrebă pe țigan, il suci, il învîrti despre întîmplare, dar țiganul nu zicea nici cîrc; doar din cînd în cînd, trezit din aiurarea și vedenia cașului, îngîna nelămurit: „Nu știu nimic... Ia, a

fost așa... o glumă.“ Îl mai iscodi, ce-l mai iscodi judecătorul, dar în cele din urmă, văzînd că nu e chip să scoată nimic de pe pielea lui, cu binișorul, se răsti o dată la el, din răpputeri :

— Măi țigane, spune drept..., că pui de te snopește în bătăi, acu ! !...

Țiganul, cu inima cît puricele și galben ca turta de ceară, îngăimă tremurînd din mădule :

— Să mă ierte cuconașu

Eu ți-aș spune, zău, mînca-te-aș,

Dară... nu mă lasă... cașu.

ADEV. SAT., I (1925), nr. 7, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4988. Este atestat în Muntenia.

MĂ MIR ! MĂ MIR !

Un călugăr cucernic, împlinindu-și serviciul de preot, mergea către casă avînd în spate o pereche de desagi plini cu prescuri. Drumul său ducea chiar printr-o pădure întinsă. Un lotru carele, observînd pe călugăr cu prescurele, căpătă pofta să mănînce prescură, dar cum ? Cam prea de departe de cale, ascuns în pădure, ca să nu-l poată observa preotul, începu a striga în ton păsăresc : „mă mir ! mă mir !“ Strigatul acesta nu voia să înceteze, deci în călugăr se ivi pofta să vadă ce pasăre este aceea ce cîntă atît de neîndătinat ? Numai decît puse jos desagi și intră în pădure să vadă pasărea extraordinară. Dar pasărea, într-adevăr extraordinară, fugi prin pădure tot mai afund, iar călugărul, după glasul ei, ca în fine să o vadă. Cînd observă pasărea, că proprietarul prescurilor este destul de îndepărtat de posesiunea sa, își tocî de moarte glasul, cît nici călugărul nu-l mai auzi. În fine, după așteptări zadarnice, călugărul nostru se întoarse ca să-și ia desagi și să meargă mai departe către casă. Cine nu e în stare să-și închipuiască tabloul ce se ivise, cînd călugărul observase că dispărură desagi cu prescuri cu tot !

Ca de încheiere adause și dînsul : „Mă mir, mă mir !“

CAL. Arad, IX (1888), p. 88—89.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4989. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Mă mir...* Crăciunescu, *Copii de găsit*, p. 35.
3. *Mă mir, mă mir !*, ALM. ADEV., 1902, p. 125.
4. *Mă mir, mă mir !*, POP., IX (1904), nr. 26, p. 412.
5. (Fără titlu) HAZ. SAT., IV (1904), nr. 11, p. 2.
6. *Mă mir, mă mir !*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 64.
7. *A pățit-o popa*. Zaharescu, *Anecdote*, p. 20.
8. *Mă mir*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 10, p. 2 (Jupînești — Argeș).
9. *Mă mir... mă mir... !*. Adam, *Vorbe de clacă*, p. 85.
10. *Popa Gruia-n sărbători*, BABA SAT., IV (1911), nr. 21, p. 3.
11. *Mă mir... mă mir !*, VEST. SAT., III (1914), nr. 3, p. 4 (Zgubea — Vilcea).
12. *Țiganul argat*, NEAM. ROM. POP., VI (1915), nr. 44, p. 695.
13. *Popa, diacul și crîsnicul*. Catană, *Din lumea poveștilor*, p. 161.
14. *Mă mir, mă mir !*, NEAM. ROM. POP., VI (1926), nr. 3, p. 45.
15. (Fără titlu) DUM. POP., XIV (1929), nr. 23—24, p. 6.
16. *Miru-mă mir*. Novacovicu, *Folclor bănățean*, p. 11.
17. *Mă mir...* BĂRĂGAN., IV (1934), nr. 7—8, p. 18 (Grindu — Ialomița).
18. (Fără titlu) A.I.E.F., mg. 1248 h. (Cîndești — Argeș).

POPA NEMULȚUMIT

Un popă face într-o sîntă sărbătoare aspre muștrări unui creștin, pentru că adusese la biserică niște colaci numai atîtica. Omul înghiți, și într-altă sărbătoare făcu un colaci cu cît toate zilele de mare.

Porni cu el la biserică, dar cînd să intre pe ușă, paci să poată. Începu să strige la popă.

— Rău de-i mic, rău de-i mare !

Iar popa umflîndu-se în sfintele odăjdii :

— Ba lasă că nu-i mic deloc, biserica-i cu pricina, bătut-o-ar fi fost vina !

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., 5094, f. 229.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4990. Este atestat în Moldova.

POFTA DE MÎNCARE

Doi inși mîncau dintr-o strachină cu ciorbă. Unul mînca așa de lacom că celălalt se temea că în curînd n-o să mai rămînă nici o picătură pentru el. De la o vreme zise lacomului :

— Mă, Vasile, ce te grăbești așa la mîncare ? Stai să mai povestim cîte ceva.

— Ce să mai povestim, răspunse lacomul cu gura plină. Mă grăbesc că mi-e frică să nu-mi treacă pofta de mîncare. Și-și văzu mai departe de mîncat.

ALB. Buc., XXII (1923), nr. 25—28, p. 414.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4991. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL ȘI COPIII

Mînca un țigan saramură de pește. În jurul lui se așezară vreo patru dănciuci, că era țiganul prăsitör.

Acum, cum să facă el să nu se apuce copiii de saramură, că știa că atunci lui nu-i mai rămînea?... Le zise :

— Mă !... Voi să luați de nouă ori mămăligă goală și o dată fără pește.

(N. Mateescu) F. TOȚI, I (1897), nr. 10, p. 76 (Movilița — Vrancea) ; republicată : GAZ. TRANS., LV (1897), nr. 49, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4992. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL ȘI PRUNELE

Un țigan intrase la lucrul cîmpului la un sas. Venind seara acasă, fraua i-a pus țiganului prune fierte pe masă, ca să mănînce. Bietul țigan îmbuca la toată bucătura pruna în-

treagă. Fraua certîndu-l că îmbucă atîta bucată, zise :

— Ioane, îmbucă două odată !

Țiganul răspunde :

— Bine, drăguț jupîneasă, așa oi face.

Și îmbucînd tot două odată, fraua s-a necăjit și mai rău zicînd :

— Nu așa, mo Ioane, noi muncăm una tot două.

F. POP., X (1902), nr. 34, p. 402
(Saschiz — Mureș).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4993. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Varianta :

2. *N-aude dar o potrivește*, NEAM. ROM. POP., XX (1932), nr. 7, p. 191.

ÎN RĂZBOI

Terminîndu-se războiul 1916—1918, i se dădu drumul acasă și lui Danciul Lingurariu.

Cînd ajunse acasă, toți se strînseră împrejurul său ca să afle și ei cum a fost și cum a dus-o la război.

Făcînd tăcere, bulibașa cel bătrîn îl întrebă :

— Hacum bine că hai venit Dănciulică ; ia spune-ne și nouă cum ai dus-o și cum e la hrăzboi !...

— Hapoi, moi teteo, cum să hie ; păduchi, somn și cîte-o fugă bună, cînd înainte, cînd înapoi. E rău, numai mațu face : hor, hor și ghior, că nu găsești haleală de ciordit, cînd te ține neclintit !...

— Dar hatunci cum se face, măi Dănciulică, că tu ești mai grăsuț decît noi ?

— Foarte ușor, măi teteo, că heu n-am fost prost să-mi fie frică, ci heu heram la hrăzboi înapoi și la mîncare cel dintîi !

IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 2, p. 58.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4995. Este atestat în Muntenia.

ALEGEREA ȚIGANULUI DE DOMN

O ceată de români venise la un țigan despre care auzise vorbindu-l de bine și îi zise :

— Știi la ce am venit la tine, Danciule ?

— Știu, dacă mi-ați spune, românico, mînca-v-aș.

— Uite, mă ; vodă a murit. Noi am socotit să te alegem pe tine domn.

— Ia nu mai glumiți, oameni buni, dară eu nu știu ce treabă e vodă.

— Iacă, mai nimic. El face dreptate în țară, cum fac vătășei la tine în sălaș ; ia birurile, dă boierii la oamenii cei ce slujesc țării cu credință, și cînd vrăjmașii se scoală asupra țării, merge cu oastea la război.

— D-apoi piine ?

— Ei iacă ! va fi cine să îngrijească și de piine. Vei pune pe un boier credincios și cu dor de inimă pentru țară să îngrijească de toate cele spre hrana și trebuința oastei, după cum îi vei porunci tu.

— Și cum se face războiul ? mai întrebă țiganul.

Uite, merge toată oastea înaintea vrăjmașului, cu vodă și cu toți boierii în frunte, și unde întilnește pe dușman, îi freacă ridichea bine, îi dă pe foi și îl bate ca pe dînsul.

— D-apoi piine ?

— Ei, da ! și în urma oastei vin carăle cu piine și cu toate cele de lipsa oamenilor.

— Și eu după carele cu piine, răspunse în cele din urmă țiganul.

(P. Ispirescu) NAȚ. III (1884), nr. 546, p. 3 ; republicată : *Snoave*, p. 78 ; *Poveștile unchișului sfătos*, p. 326.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4996. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Alegerea țiganului de domn*, VOINȚA BAN., III (1923), nr. 13, p. 2.

3. *Alegerea țiganului de domn*, CAL. ȚĂR., 1926, p. 81

4. *Alegerea țiganului de domn*, AMIC. POP. CĂL., XLV (1928), p. 125.

LA PAȘTI

— Măi țigane, măninci tu zece ouă roșii la o masă ?

— Haoleu, românico, nu numa ouăle, da și pe mama lor o măninc !

GAZ. ȚĂR., XXVII (1926), nr. 6, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4997. Este atestat în Muntenia.

CÎND ÎL CINSTEA NAȘU-SĂU

— Hai, finișorule, dă-i gît, că nu-i atît !... îmbie românul nostru pe țigan, întinzîndu-i ceașca de țuică.

Țiganul o-nghiți numaidecît, apoi grăi :

— Mulțumesc, nașule, de cea care vine..., c-asta s-a dus pe gîtlej... de n-a mai rămas strop.

DUM. POP., XIV (1930), nr. 47—48, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 4999. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL LA HRAM

Un român își făcuse de cumătru un țigan, cu care se întilnea adeseori prin cele tîrguri și iarmaroace. Cum se vedeau, țiganul îl poftea pe cumătru la un pahar de cinste, pe care tot românul trebuia s-o plătească. Odată la un așa întilniș, țiganul făgădui cumătrului că-n ziua de hram are să vină de bună seamă. Românul nu prididi să-l poftască.

— Venim, venim cu toții : piranda, eu, finul, tetea și toți ai noștri.

Românul, care știa cîți-îs, se cruci, făsuindu-se că pentru atîția hramuri n-o să-i ajungă nici lingurile.

— Las', nu te-ngriji de asta, aducem noi cîteva testele de linguri noi-nouțe, numai să fie la ce !

POP. ROM., I (1932), nr. 9, p. 166
(Rădăuți — Suceava).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5000. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL ȘI NAȘUL

Un țigan fu chemat la nașul său la prînz. Punîndu-se la mîncare, țiganului i se puse un blid cu pești mărunți, iară nașului un blid cu pește mare. Finul se afla vatameț, se socoti să păcălească pe naș. Deci face o față tristă și nu mîncă nimica. După un timp îl întrebă nașul :

— Dar de ce nu mînci, fine ? De ce ești așa de trist ?

— D-apoi astăzi sînt 3 săptămîni de cînd s-a înecat fratele meu în Timiș, apoi eu întrebai peșcuții cești mici din blidul meu, că oare n-au văzut ei pe fratele meu.

— Și ce zic ei ?

— Apoi ei ziseră : „să întrebî pescanii cei mari din blidul domniei tale“, și cu aceasta luă blidul dinaintea nașului.

PRIC., I (1874), nr. 16, p. 63.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5001. Este atestat în Transilvania.

Variantă :

2. *Voi ați mîncat pe tata*, (Sandu), GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 259, p. 7 ; republicată : *Anecdote*, p. 113.

ZIUA CEA MAI MARE

— Știi tu, măi țigane, cînd e ziua cea mai lungă ?

— Da cum nu, coconașule.

— Ia spune-mi.

— Păi, cînd n-ai ce mîncă, boierule...

— Da care bucate sînt mai bune, știi, faraoane ?

— Păi, care le mînci după o zi de-a lungili.

— Brava ție, să trăiești cît cioara în par și codru în mîna-ți cînd ești flămînd !

GAZ. TRANS., LXX (1907), nr. 8, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5002. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu) HAZ. SAT., XII (1912), nr. 7, p. 3.

LĂCOMIE

Ascultați ce mi-a spus mie cineva c-a pățit-o un iare lacom de galbeni nemunciți :

Mai anii trecuți, dacă nu chiar înainte de război, un mare scamator rus a venit în țara noastră, în portul Constanța. Într-o zi, umblînd așa de dorul lelii prin oraș, întilnește la un colț de stradă pe turcul Efendi, care vindea ouă cu coșul prin oraș la cei boieri. Cum îl vede, scamatorul îi și trăsnește una prin cap.

— De vînzare-s ouăle, jupîne ?

— De vînzare !

Se-nțeleg ei repede din preț, căci cine nu cumpără face repede tîrgul și hotărîse să-l lase pe rus să-ncerce vreo cîteva, să vază dacă-s proaspete.

Scamatorul însă tot scamator... Ia un ou, îl sparge de marginea coșului, și, cu meșteșugul lui, bagă un galben în oul spart, ș-apoi tot el :

— A ! ce-i aicea bre ? Un galben ? !... Asta bun la mine ! Norocul meu !... Și ia galbenul și-l vîră în buzunar. Mai încercă unul, la fel... Mai încercă unul : tot așa...

— Asta bun la mine ! Norocul meu ! zicea el întruna și băga galbenul în buzunar.

Cînd să ia însă pe-al patrulea ou, turcul repede trage coșul și-i zice necăjit :

— Stai, bre ! Nu mai vînz nimic !

Își făcuse bună socoteală : ouăle lui au toate cîte-un galben ; la ce să le mai vînză altuia ?

Fugi repede cu ele la un maidan, pune coșul jos și sparge unul... Nimic... Sparge altul, tot nimic. Le sparge el pe toate, dar galbeni să iasă... pace !

Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 84.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5003. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Scumpul pierde și ce are* (D. Ștefănescu), BĂRĂGAN, VI (1936), nr. 10, p. 18.

L'ACOMIA ȚIGANULUI

Erau odată doi vecini : un român și un țigan. Țiganul era putred de bani și lacom, da' prost de da-n gropi. Și d-aia, să vedeți unde l-a dus lăcomia și prostia.

Românul avea o iapă și, ca să păcălească pe țigan, de cîte ori i se bălega vita, puneu acolo jos un stîlpar.

— Vezi tu, țigane ? Iapa mea face bani.

— Văz și eu, românico. Nu mi-o dai mie ?

— Ba ți-o dau, dacă-mi dai și tu în schimb două mii de galbeni și armăsarul tău.

Uitasem să spui, țiganul avea un armăsar și mînca jăratec, nu alta.

— Te-nvoiești, țigane ?

— Mă-nvoiesc, românico, cum nu !

— Da ascultă-ncoa, zice românul, dacă vrei să-ți dea iapa bani sumedenie, du-te-n pădure și fă-i un grajd ; pe urmă du-i acolo, în grajd, un hîrdău de boabe și unul de apă, și s-o lași acolo o lună întregă.

Zis și făcut.

Cînd se duce, la o lună, țiganul pe la iapă, ea era moartă și cu picioarele în ușa, de nici nu se putea deschide.

— Oleo, Doamne, ce noroace ! se gîndi țiganul care nu știa ce se întîmplase. Iapa mea a umplut grajdul cu bani.

Chemă cîțiva oameni din sat să vază și ei minunea, pe urmă sparge ușa și, cînd colo, iapa lungită. Iar bani, tufă !

Se face haramina foc și pîrjol :

— I-arăt eu lui românica ! Pînă n-o mînca, apă să nu bea.

Se duce la casa românului. Ala, cît era de român, da o cam sfeclise și el. Cînd vede pe țigan de departe, ce-i vine în gînd ? Ia un fundei de porc, îl umple cu sînge și-i leagă la nevastă, împrejurul gîtului.

— Bine, românico, fi-ți-ar iapa de rîs, așa ne-a fost vorba ? zice țiganul intrînd vîfor pe ușa.

— Așa ? Tot tu faci gură, după ce m-ai lăsat fără o comoară așa de scumpă ? Da așa-mi trebuie, dacă mă iau după un cap de muiere ! zice astea românul ca făcut foc și se întoarce către nevastă : Vezi, nevastă, mă învățași să dau iapa țiganului și acu-auzi ? Stai, că-ți arăt eu !

Și se repede cu un cuțit în mînă, vîfor, spre nevastă-sa, și-i taie fundeiul dimprejurul gîtului.

— Aoleo, m-a omorît ! striga nevasta românului.

Începe singele să gîlgîie, iar ea cade jos și se preface moartă de-a binelea.

Chiu și vai pe român.

— Hi, cioroiule, mă făcuși să-mi tai bunătate de femeie și mă lăsași fără nevastă. Mă duc la primar să te spui.

— Nu, românico, mînca-te-aș, nu-ți face păcat cu mine. Ține mai bine alte două mii de galbeni și nu mă mai spune.

Ia omul banii și, pe urmă :

— Mă țigane, vrei să vezi o minune ? Uite, eu știu un meșteșug s-o înviez.

— Taci, nu-mai spune.

— Ba, chiar așa ! Numai ascultă și-i vedea și tu.

Se apropie de femeie și strigă o dată :

„Hogi-bogi, scoală muiere !“

Femeia începe să miște, strigă a doua oară, tot așa iar, cînd strigă a treia oară, sare-n sus și-ncepe să se șteargă la ochi.

— Mă, da greu somn mai dormii !

Începe să se-nchine cioroiul.

— Mare minune, Dumnezeuleo ! Rămăsei eu fără iapă, da încailea, mă aleasei c-un meșteșug.

Dă fuga acasă. Cum îl vede zalinca lui, să-l rupă, nu alta. Aflase și ea întâmplarea cu iapa.

— Fă, lasă-mă-n pace, auzi? Nu mă lași? Stai, dar, că-ți arăt eu!

Pune mîna pe un cuțit și... harș! pe la gîtul baragladinei de nevastă-sa.

Biata țigancă!

Se pune pe ris țiganul:

— Ha, ha, ha! Nu știe ea, boboaca mea, că am eu meș-teșug să o înviez.

Se apropie de moartă și strigă:

„Hogî-bogî, scoal' muiere!

Țiganca nu se mișcă deloc. Strigă a doua oară, tot așa.

— Stai, că de trei ori a strigat românică!

„Hogî-bogî, scoal' muiere“, zbiară acum țiganul de se cutremură casa.

Da ți-ai găsit. Țiganca de unde era să se mai scoale?

Și așa deșteptul țigan a rămas și fără armăsar, și fără bani, și fără iapă.

Dacă nu se lăcomea,
Poate și astăzi le-avea.

(C. Rădulescu-Codin) PRIETEN.
NOSTRU, III (1914), nr. 11—12, p.
363 (Priboieni — Argeș); republicată:
Ghiță Bondoc, p. 100.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5004. Este atestat în Muntenia.

BURTA STUDENTULUI

Un student, fiind lipsit de bani și răzbit de foame, intră într-un birt și porunci să i se deie de mîncare. După ce mîncă și bău bine se sculă să plece. Birtașul cerîndu-i plata, el îi răspunse că n-are parale; ei se luară atunci la ceartă și din ceartă ajunseră la bătaie; chelnerii săriră în ajutorul birtașului și, după ce bătură pe student zgîriindu-l pe față și făcîndu-i mai multe vînatăi, îl dădură pe ușă afară.

După ce scăpă din cîmpul de luptă, își aprinse o țigară și se duse să se plimbe pe bulevard, liniștit și dispus ca un om sătul, după un prînz bun.

Un coleg al său, întîlnindu-l și văzîndu-l zgîriat și cu vînatăi, îl întrebă mirat:

— Dar cine te-a sluițit așa?

— Ce te uiți aici?! îi răspunse el arătîndu-și cu degetul fața; uită-te aici, urmă el lovindu-se cu palma peste burta umflată.

Jurescu, *Snoave*, p. 80.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5006. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

2. *Negustorul și sîrbul*, CAL. GOSPOD., XI (1932), p. 39 (Bistrița — Mchedinți).

ȚIGANUL CU PANTALONII ROȘII

Țiganului, căzîndu-i la inimă pantalonii cei roșii ai boierului, se duse la curte și zise:

— Coccoane! Nu-mi vinzi mie pantalonii cei roșii?

— D-apoi sint vechi, rupți și roși, măi țigane!

— Hie cocoane! Bine că sint roși!

— Ți-i dau, mă, dar nu pe parale!

— Hauleu! mîncă-ți-aș! Da pe ce, boiarule?

— Pe bite, măi țigane!

— Hie și pa bite, numa sa știu cîtea?

În fine, se învoiește țiganul să primească douăzeci și cinci peste pielea goală și să-și ia pantalonii. Dar, neputînd răbda decît pînă la cinsprezece lovituri, începu a striga:

— Hauleu, boiarule! mai lasă și pa halta data, ca ma prapadești!

Boierul îl lasă, dar țiganul se duce acasă tot fără pantalonii. Țiganca, care îl aștepta cu pantalonii, îl întrebă:

— Da bine mă! hundeă ți-s pantalonii?

— Hapoi nu i-am isprăvit da plata, fa!

— D'hapai, du-te, dă cosorul și-ți îmbracă golicuinea!

Țiganul, ducîndu-se îndărăt la boier, mai răbdă și restul și-și ia pantalonii.

A doua zi, cînd îl văzu lumea, fudulindu-se țiganul cu pantalonii cei roșii, care mai de care-l întrebă:

— Ce ai dat pă ei, măi țigane?

Dar el, bătîndu-se cu palma dindărăt, răspundea :
— Țsta știe ! Asta știe !...

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 24.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5007. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Țiganul cu pantalonii roșii*, PRIM., VIII (1928), nr. 31, p. 2.
3. *Țiganul și pantalonii roșii*, Duma, *Colecție de proverbe*, p. 44.
4. *Nădragii țiganului* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5049, f. 135.

BUCATELE VINULUI

Popa acela era un bețiv fără pereche. Seca paharele pe unde trecea. Pe la praznice mînca, nu mînca, da de băut zvînta.

Un gospodar anapoda, din sat, se gîndește să i-o facă popei de să ție minte.

— Părinte, să vii la mine, că fac pomană.

— Viu, taică.

— Cu ce-oi putea și eu, ca omul nevoiaș.

— Da ce are a face... omul dă de pomană ce are, că Dumnezeu le primește pe toate... Numai vezi să nu lipsească vinul, știi tu... mîncarea-i fudulie... și apoi pomană fără sîngele Domnului, e ca nunta fără lăutari.

— Oamenii suntem, lasă, părinte, știm noi ce ne calcă datoria.

Dar românul se gîndise ca să puie la masă tot bucate care taie pofta de vin.

A doua zi, pomană în toată regula.

Pe masa întinsă și așternută cu prosoape albe sta o sticlă mare, plină c-un vin ca chihlimbarul.

S-adună oamenii din sat, vine și popa și s-așează cu toții cuvioși.

Popa își freca mîinile din capul mesei și făcea semne poficioase către clondir.

— Așa taică, așa, brava...

Încep să se aducă bucatele.

La început se pune un castron larg, plin cu lapte fiert, din care se ridică aburul ca de pe o jertfă.

— Poftim, părințele, ia din lapte, că de, știi... după putere și cu ce avem...

Și românul șiret se preface îngrijat.

— Luăm taică, luăm...

Popa ia ce ia din lapte și, ca și cînd ar fi scăpat din cine știe ce încurcătură, pune mîna pe sticla de vin.

— Grozav merge vinul după lapte dulce...

Și aici își mîngieie barba cu mîna stîngă și cu dreapta își toarnă în pahar.

Gazda noastră o sfeclise în prag, cînd a văzut că popa bea vin și după lapte dulce.

După lapte dulce aduce pe masă borș acru de ștevie.

Românul ride pe înfundate și-și dă coate cu cunoscuții, crezînd că aici a înfundat pe popă.

— Poftim, părinte, ia din masă, că și ștevia e buruiana lui Dumnezeu...

— Iau, tăiculiță, iau... Mie-mi place borșul, după borș beau ca după pește... Eu cînd oi vrea să fac chef, beau borș crud mai înainte.

Lumea se încrucise, și gazda nu mai știa ce să mai creadă de poftele popii.

Popa mînca și bea pe întrecute. La lingura de borș, răsturna și paharul de vin.

„Cu popa nu se glumește“, își zice în minte gazda, care crezuse c-o să-l păcălească să nu bea vin mult.

Sticla însă se golea dinaintea popei, de parcă n-ar fi avut fund.

După borș românul nostru aduce la masă lapte acru, socotind că măcar cu aceasta să taie pofta popei de vin.

Popa, cînd vede venind farfuria cu lapte acru, își frecă mîinile cu mulțumire și, netezindu-și, barba, zice gazdei :

— Aha... uite și bucatele vinului !

(I. Adam) SEM., VI (1907), nr. 44, p. 910.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5008. Este atestat în Muntenia.

VARIANTĂ :

2. *Cu apă nu te sature*, DOINA Jor., IV (1935), nr. 5, p. 66 (Broscari — Mehedinți).

S-a întâlnit un grec lihnit de foame și frig c-un român.
în drum.

— Ma frațico, lase-mo și pe mine azi-noapte în gazdă la dumita...

— Nu pot, chiric, nu prea am loc.

— Asculta, bre, eu me culco și zos, mancare nu țer, beurturica nu,... nimica bre..., nimica.

— Dacă e așa, te las, chiric, te las.

Intrară înăuntru. Când dete grecul de căldură, începu să se mai întindă... Șezu pe pat. Femeia omului taman făcea mămăligă. După ce o fierse, o turnă pe fund. Își puseră ce-or fi avut de bucate tot pe fund și-și chemară copiii la masă. Când vedea grecul cum le mergea mămăliga pe gît, îi venea să saie jos la ei; se tot sucea, se tot învîrtea pe pat... Nu putu să rabde.

— Ma frațico, cum îi zițe la aia care muncați?

— Mămăligă, cum să-i zicem?

— A, mamaliga! Trebuie să fie forte buna, după cum mi-aduc aminte... Mie mi-a spus tata cum că ar fi auzit pe tat-su, și tat-su țic-ar fi au auzit pe ta-su batrin, cum c-ar fi fost aiți la Rumanie și ar fi gustat odată... Ia taie si mie nițica...

Taie românul o felie și i-o dă goală. După ce mîncă, grecul:

— Tiii!... Da buna mai e, frațico, mai da-mi una...

Se pune românul și mai taie una.

— Uu-u-u! Asta și mai buna, frațico, mai taie de colo dinzos...

Cînd a auzit așa românul, ia fundul și i-l pune cu totul în pat, și-i zice femeii:

— Ia mai pune, femeie, căldarea înc-o dată, și mai fă o mămăligă, ca să mîncăm și noi!

(N. I. Dumitrașcu) MEAM. ROM.
POP., VII (1916), nr. 6, p. 86.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5010. Este atestat în Muntenia.

— Ce ești așa trist, Petre?

— Cum să nu fiu trist, că nevasta mi-a spart o oală.

— Asta nu-i necaz mare.

— Cum să nu, cînd a spart oala în capul meu.

CUCU, I (1905), nr. 4, p. 8.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5011. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL BOLNAV

A fost chemat odată țiganul la lucru de popa din sat. Îi dureau însă grumazii așa, că nu putea multe să grăiască. Preoteasa, miloasă din fire, ca toate preotesele, îi zise:

— O bucată de piine prăjită și unsă bine cu unt, ai să ți-o legi bine la grumazi, și boala trece.

— Prea bine! Țuca-te-aș, răspunse țiganul.

Preoteasa face precum a zis. Țiganul însă ia piinea, așa prăjită și unsă cum era și hup! cu ea pe gît la vale.

— Da ce-ai făcut, cioroiule? îi strigă preoteasa.

— D-apoi ce să fac, țuca-te-aș, m-am lecuit și-i pace!

CAL. Arad, XIX (1898), p. 123.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5012. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Țiganul bolnav*, F. POP., XI (1902), p. 79.

3. *Țiganul la minăstire*, VEST. SAT., IV (1915), nr. 2, p. 4.

4. *Țiganul la minăstire, Snoave și povești hazlii*, p. 11.

5. *Țiganul la nașu-său*, NEAM. ROM. POP., XII (1924), nr. 1—2, p. 21.

6. *Țiganul la nașu-său*, BUCIUM., II (1925—1926), nr. 2, p. 3.

7. *Țiganul bolnav*, CAL. Arad, XXVIII (1926), p. 52.

ASTA E BUNĂ

Un țigan trimsesese dănciucul să-i cumpere brînză, dar, pînă să vină, țiganca-i turnă mămăliga. Țiganul, răzbit de foame cum era, nu mai așteaptă să vie dănciucu cu brînza și forfecă mămăliga cît ai clipi din ochi.

— Holiu ! strigă țiganca, dar pentru brînză nu mai lași ?

— Să aduci alta pentru brînză, că asta-i bună și așa, răspunse țiganul.

F. TOȚI, I (1897), nr. 37, p. 292
(Flămînda — Mehedinți).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5013. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) HAZ. SAT., III (1903), nr. 6, p. 4.
3. *Asta-i bună și așa*, LUMINA, III (1907), nr. 38, p. 7.
4. *Mămăliga țiganului*, LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 19, p. 3.

[NU DĂ GRECUL]

Un om căzînd într-un rîu era să se înece.

Din întîmplare, grecul din sat se afla pe lingă țărmul rîului, de la care nenorocitul ce se luptă cu apa a cerut mîna să-l tragă afară. Grecul însă nu i-a dat-o, ci s-a dus mai departe. Omul după mult chin a scăpat din apă și mergînd acasă a narat și soției sale cele ce pățise, care, pricepîndu-l că nu s-a înțeles bine cu grecul, i-a zis :

— Bărbate ! știi că grecul nu dă, ci ia bucuros ; deci, de ziceai : „na“, și nu „adă mîna“, ți-ar fi întins-o.

UMORIST., II (1864), nr. 1, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 5014. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) GAZ. POP., 1886—1887, nr. 4, p. 5.
3. *Nu dă popa* (N. I. Munteanu), „I. CREANGĂ“, IV (1911), nr. 11, p. 370 ; republicată : NEAM. ROM. POP., XVII (1929), nr. 8, p. 136 (Smulți — Galați).

NICI FIERT NU L-AM MÎNCAT

Pralea fu chemat de nașu-său, preotul din satul vecin, să-i dreagă un plug și car, cărora le lipsea niște fieruri tari. Încalecă cioroiul pe iapa lui cea sprintenă, de credeai că stă cînd merge :

Din zori de zi și pînă-n seară,
Făcu cale de o oară.

Pralea sta să cază de foame, iar iapa să-nchidă ochii.

Norocul lui că ajunse la nașu-său. Nu era acasă părintele, dar era preoteasa și mai veni și dascălul și niște vecini, și, fiind tocmai timpul mesei, se puseră cu toții la mîncare. Fierse nașa o oală de păsat și o puse pe masă să-și ia fiecare din ea. Apoi se mai duse afară să mai aducă lapte, ca să le ajungă mesenilor. Lua dascălul din păsat, luară și vecinii, iar cioroiul, căruia îi clănțăneau măselele de foame, cum era cam pe întunecate, de teamă că-și vor mai scoate ceilalți și golesc oala, își băgă în pripă amîndouă mîinile în oala cu păsat, și i se înțepeniră în oală. Ca să le scoată n-a mai fost cu puțință, și, cum ardea și păsatul, se strîmba bietul cioroi, de credeai că l-au apucat toate colicile din lume.

Pralea, auzind că vine preoteasa, își ascunse mîinile cu oala sub masă. Preoteasa puse laptele pe masă și îmbia pe toți să-și scoată. Toți mîncară bine, numai bietul fin se strîmba și înghițea în sec, stînd să-i iasă ochii din cap de foame, deși la toate îmbierile nașei sale răspundea că nu-i e foame.

Isprăvi de mîncat nașa și ieși afară să mai pună unele și altele la cale. Atîta aștepta cioroiul și iute se repezi afară și, cum era întuneric, izbi mîinile cu oala de ceva negru ce era înaintea lui, de o făcu fărîme, zicînd :

Să te ia hăl cornurat,
Că am rămas nemîncat,
Înțepenit în păsat.

— Vai, mînca-te-ar croncanii de cioroi spurcat! Mi l-ai mîncat fript! strigă preoteasa văietîndu-se de cap.

Tocmai atunci intra nașul pe poartă și, înțelegînd ce-i pricina, mi ți-l umflă pe bietul fin și începu a mătura locul pe unde se împrăștiase păsatul. De cîte ori mi ți-l rotea, de atîtea ori striga finul :

Nașule, faci hăl păcat,
Că nici fiert nu l-am mîncat!

GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 125, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5015. Este atestat în Transilvania.

O ÎNTREBARE

A. — Cine e mai mulțumit? ăl care are o sută de mii de franci, ori ăla care are 12 copii?

B. — Ăl care are o sută de mii de franci.

A. — Nu e adevărat. Cel care are o sută de mii de franci tot ar vrea să aibe și mai multe parale... Pe cînd cel cu 12 copii nu vrea mai mulți!

POP. ROM., XII (1912), nr. 2, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5016. Este atestat în Transilvania.

Varianta:

2. *Mulțumitul*, CAL. ASOC., XV (1929), p. 174.

LA O NUNȚĂ

A fost chemat și-un unchiaș cu baba lui la o nunță.
După ce au mîncat, au băut și au petrecut, moșul, ce :

— Bine-am mîncat, rău ne-am săturat!... Hai, babă, acasă!
Iar baba de colo :
— Hai, moș, hai; dar mai întii să dăruim și noi ceva.
— Nu dau dar, nu dau nimic; nechemați noi n-am venit!... Așa dară...
Și... au plecat!

Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț*, p. 39 (Șocariciu — Ialomița).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5017. Este atestat în Muntenia.

[SCĂDEREA]

Tata învață pe Costache scăderea :

— Ai șapte mere, îi zice, să dai surorii tale patru, cîte-ți mai rămîn?

— Cinci.

— Cum cinci, dacă dai patru?

— Așa de prost m-ai crezut, tată, că dau patru! Mai mult de două nu-i dau, să plîngă!

CĂL. POP. BUCOV., VII (1903), p. 113.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5018. Este atestat în Moldova.

PĂCATUL

Și a fost în vremea aceea, cînd oamenii tot își mai aduceau amînte de cele sfinte, de vremurile începutului omenirii.

Că s-au fost dus un moș cu baba lui să culeagă vreascuri din pădurea unui boier tare cuminte, cu învățatură multă și cu milă de oameni.

Și a fost fiind, cică, ger, că mîinile lor de-abia le mișcau, așa că cu greu și-au putut lega sarcina de lemne; iar putere în mîni nu mai avea mai de loc nici moșul, decît atît cît să-i pună babii vreascurile-n spate; iar lui, anume cine?...

— Grele vremuri, babă, am ajuns! Grele de tot!... Să n-ai tu nici cu ce fierbe cala! S-alergi tu toată ziua s-alergi zi după zi, o viață întreagă numai în muncă, așa „ca numai prin sudoarea frunții tale să trăiești“, după cum a zis tata Adam, de la început; greu am fost blestemați cu greșeala lui...

— Dacă Eva n-a avut răbdare, de-au mâncat din pomul oprit... zice baba. Numai ei de nu făceau așa, poate că astăzi, nu mai duceam greul!...

Tocmai atunci trece pe-acolo și stăpînul pădurii, care-i aude astfel blestemînd pe Adam și pe Eva de nenorocirile care i-au ajuns astăzi.

— Măi oameni, le zice el, vreți ca să scăpați de greutate și să trăiți și voi în liniște pînă la sfîrșitul vieții?

— Vrem, boierule, păcatele noastre; cum să nu vrem, mai ales noi, care nu avem de nici unele împrejurul nostru.

Și boierul acela s-a ținut de cuvînt: i-a adus în curtea lui, le-a dat masă și casă, ca să poată trăi în tihnă pînă la sfîrșit.

Într-una din zile, ce face el, boierul? Prinde o pasăre, o pune într-un blid și o acopere cu încă unul ca să nu scape, și nu uită să lase și o mică răsufătoare ca să nu moară. Și așa, o duce în bordeiul bătrînilor, zicîndu-le:

— Vedeți voi blidul ăsta?

— Îl vedem, boierule.

— Să nu care cumva să umblați în el, pînă voi veni eu iarăși aici pe seară, ori mîine... Uite, vi-l las aici pe măsuta asta.

— Lasă-l boierule, c-avem noi grijă.

După ce a plecat boierul, baba n-are răbdare și zgîndără pe moșneag cu întrebările:

— Da ce-o fi aici, de s-aude zbătîndu-se, unchiaș?

— Ce-o fi; lasă tu acolo!

C-așa, că pe dincolo, nu s-a lăsat baba pînă n-a făcut pe moșneag să ridice capacul de pe blid; și pasărea sbrrr! S-a tot dus.

Iar ei, din pragul ușii, s-au uitat după ea pînă a pierit în văzduh.

Cînd vine boierul a doua zi, pasărea nicăieri!

— Cine a umblat aici? îi întreabă.

— Noi, păcatele noastre, noi... N-a mai avut răbdare dracul ăsta de babă, și ne-a scăpat pasărea.

— Și mai blestemați în pădure pe Adam și Eva; d-apoi voi, voi, păcătoșilor, de ce ați deschis blidul?... Hai, cărați-vă de-aici!

Astfel de judecată le-a tras boierul.

Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu?*, p. 20 (Gildău — Ialomița).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5019. Este atestat în Muntenia.

[SOCOTEALA ZGÎRCITULUI]

Un zgîrcit pierzînd o sumă însemnată de bani s-a necăjit astfel încît în deznădăjduirea lui s-a spînzurat în odaia lui. Din întîmplare venea sluga lui și, văzînd pe stăpînul său spînzurat, a tăiat îndată funia în două și i-a scăpat astfel viața. După trecerea de vreo cîteva luni, ceru sluga să iasă din slujba stăpînului său. Zgîrcitul îi mulțumi pentru că i-a slujit cinstit și credincios, însă îi oprea douăzeci și cinci de parale din simbria lui, sub cuvînt că funia cu care s-a fost spînzurat era încă de tot nouă, și că ar fi trebuit să dezlege binișor nodul, dar nu să-l taie în două.

Magazia de veselie, p. 23.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5020. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) FAM., VI (1871), nr. 28, p. 336.
3. (Fără titlu) PRIC., III (1874), nr. 16, p. 63.
4. *Un zgîrcit*, ȘEZ., II (1876), nr. 6, p. 61.
5. (Fără titlu) GURA SAT., 1876, nr. 34, p. 99.
6. (Fără titlu) HAZ. SAT., I (1901—1902), nr. 4—5, p. 2.
7. *Lăcomie...* NEAM. ROM. POP., I (1910), nr. 21, p. 329.
8. (Fără titlu) DUM. POP., I (1914—1915), nr. 35, p. 3.
9. *Socoteala zgîrcitului*, LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 46—47, p. 4.

POVESTEA ZGÎRCITULUI

Acu cică era, într-un sat departe de al nostru, un om tare bogat. Dar, pe cît era de bogat, pe atît era și de zgîrcit, și, dacă nu mă înșel, mai mult încă... Și stătea omul ista zi și noapte și se uita la aurul lui, și-l întorcea ca să nu prindă cumva rugină, că tare i-ar fi vătamat vederea lui.

Și mulți săraci au venit la el și l-au rugat să le dea măcar pe muncă, dacă nu-l lasă inima să le dea de la el doi-trei gologani. De unde era chip să te lipești de zgîrcit! Nu s-ar fi despărțit nici mort de aurul lui, și, dacă l-ar fi întrebat cineva ce-i mai scump pentru el: aurul sau Dumnezeu, n-ar fi cutezat o clipă să spuie că aurul.

Da vezi d-ta că pustiul de aur e trecător și nu prea este lăsat să facă purici mulți la unii. Și, într-o noapte, cînd zgîrcitul nostru dormea dus, visînd bănet, s-au strecurat în casă peșitori pentru aurul lui și i l-au măritat cît ai zice „pis“.

Și dus a fost de la el pînă azi.

Dar în zori, cînd s-a trezit, omul se duce să-și vadă „Dumnezeul“ și să i se închine, întorcîndu-l cu lopata. Dar mare îi fu supărarea cînd îi găsi numai locul. Și se începe, bietul, a trage de păr și a striga cît îl ținea gura:

— Săriți, oameni buni, că m-au prădat, săriți că m-au prădat!

Dar unul, care ceruse de multe ori să-l împrumute și se întîmplase să fie pe drum chiar atunci, văzîndu-l cît e de necăjit, îi zise cu milă:

— Măi bade, nu-ți mai face atîta inimă rea de pomană. Bani tăi tot nu-ți foloseau la nimica alta decît să-ți înveselești ochii. Știi ce? Pune în loc o piatră mare și zi că-i aur, că tot atîta-i și pentru tine și pentru cine-o veni să ceară la tine.

CUGET CLAR, II (1929), nr. 9—12, p. 128.

Vezi *Typol. bibl.*; Tip 5021. Este atestat în Muntenia.

SĂRACILOR MÎINI MULTE!

Isprăvnicelul unei moșii căpătase de la stăpînul său, pentru slujbele sale cele credincioase, un petic de loc ca să-l lucreze pe seama sa. El, din firea lui fiind zgîrcit, nu-i venea

a scoate să plătească oamenilor pe care voia a-i pune să-i muncească. Ce să facă, se gîndea el, ca și locușorul lui să fie muncit, și bani să nu dea, și nici el să nu se ostenească cu munca?

Se duse pe la săteni și le dete de știre că-n ziua de sâr-bătoare cea mai apropiată, să știe că au să se adune să-i facă o clacă, muncindu-i cu mic cu mare locușorul lui, ceea ce se și făcu.

Se știe că la clacă bani nu se dau; ci numai de mîncare și de băutură.

Creștea inima într-însul cînd se uita isprăvnicelul cum mergea de repede lucrul.

Pluguri, rarițe brăzdau pămîntul, parcă n-ar fi fost zdra-văn. Îi rîdea mustața cînd vedea sumedenia de lume, ca albinele, cum mergea în sus și în jos, și se întorcea care de care să facă treabă mai bună și mai iute.

Cînd băgă de seamă, cam pe la nămiezi, că locușorul lui este arat și aproape de a fi semănat, sări în sus de bucurie și strigă:

— Săracilor mîini multe!

Sătenii, văzînd că se apropie de a sfîrși munca, nu lăsară la nămiezi, ci se puseră cu inimă și dară un prefai bun lucrului ce mai rămăsese. Astfel ei sfîrșiră înainte de cum făcură socoteala. Ce nu se face cînd lucrează omul cu voie bună, cu cîntece și cu glume!

Acum trebuia să le puie masa.

Ispravnicul tăiase un noaten și îl puse la foc. Ce să fie un noaten la atîta lume? Nu le lăsă nici pe o măsă să puie.

Dacă văzu ispravnicul, puse de tăie un grăsun, într-o clipă îi smulseră coama, îl pîrliră, îl fripseră și îl mîncară. Le mai aduse nițică pastramă, brînză, ouă, ce se mai găsea prin bordeiul lui.

Pe cînd mîncău oamenii, și rîdeau, și povestău fel de fel de glume și ghicitori, ispravnicelul se uită cu jînd cum se duceau atîtea lucruri de mîncare pe gîtlejurile muncitorilor.

El credea că claca este păpușă, dar văzu că nu încapă pe ușă. Cînd auzi că oamenii mai cer de mîncare, el o rupse d-a fuga și zise:

— Dracu să vă ia, guri multe!

Ispirescu, *Snoave*, p. 35; republicată:
Poveștile unchiușului sfătos, p. 229;
HAZ. SAT., X (1910), nr. 6, p. 1.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5022. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Răzgîndire*. Adam, *Pe lingă vatră*, p. 151.
3. *Răzgîndire*, LUMINA, III (1907), nr. 31, p. 6.
4. *Răzgîndire*, ALB. Buc., X (1907), nr. 37, p. 995.
5. *Răzgîndire*, GAZ. TRANS., LXX (1907), nr. 132, p. 6.
6. *Răzgîndire*, ALB. Buc., XXXIII (1938), p. 86.

PRIMIRE DE MUSAFIRI

La un boier bogat, dar zgîrcit, i-au venit odată, în ziua patronului, niște cunoscuți ca să-l hiritisească. Cînd s-apropie seara, vremea de stat la masă, iată că vizitiul Ioniță scoate caii musafirilor ca să-i dea la apă. Toți boierii stăteau în jurul meselor, cinsteau, vorbeau și rîdeau. Da stăpînul iese în cerdac și strigă:

- Ioniță!
- Porunciți, cucoane!
- Ai dat ovăz la caii dumnealor?
- Încă nu, cucoane.
- Apoi să le dai, mîi, să le dai de-ajuns, cîte o căldare de fiecare, ca să aibă pe toată noaptea, zise boierul strîngînd din pumni și făcînd semn să nu le dea deloc.
- Bine, cucoane, le-oi da, că este de unde, răspunse Ioniță dînd din cap, arătînd că înțelesese semnul boierului.

„I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 3,
p. 95 (Hăntești — Botoșani).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5023. Este atestat în Moldova.

PĂCĂLEALA BOIERULUI

Un boier avea ca vizitiu un țigan foarte mucalit. Da boierul din firea lui era foarte zgîrcit, așa că își găsisese bun slujitor. Odată, dă ordin țiganului să puie caii la brișcă, de vreme

ce avea interes la tîrg să-și vadă aleasa sufletului; căci boierul acesta, tot din pricina zgîrceniei lui, rămăsese flăcău tomnatic.

Pleacă ei, și, ajungînd la tîrg, îi dă țiganului zece bani, zicîndu-i:

— Stane, căci așa-l chema pe vizitiu, ține banii ăștia, dar bagă de seamă, din ei să mînci, să bei și să-ți cumperi și căciulă.

Uitai să vă spun că boierul, de zgîrcit ce era, nici căciulă nu-i cumpărase pentru cît îl slujise.

Ce să facă bietul Stan? Ce să ia el cu zece bani? Îi veni în minte o năzbitie. Se duse în piață și cumpără un pepene destul de mare, cu zece bani ce-i avea. Îl taie așa: fel de nu-i strică forma, îi scoate miezul și-l mîncă, zeama o bea și coropca îi rămase bună; se duse cu pepenele așa scobit la boier, la hanul unde îl lăsase să mînce și să se hodinească pînă se va mai răcori, și atunci să înhame caii și să vie să-l trezească.

Așa și făcu. Boierul se gătise cum putu mai bine, că de, trebuia să-l vadă cine-i era dragă, și se așeză țațoș în trăsură.

— Mîncat-ai, băut-ai ceva azi, Stane?, îl întrebă boierul pe vizitiu.

— Cum de nu, boierule, ha dat berechetul peste mine.

Merg ei, și cînd să dea pe Strada Mare, țiganul scoate din valiza caprei coropca cea de pepene și o pune în cap, bine înțeles că o potrivise el mai dinainte ca să-i vină.

Băieții și trecătorii se uitau la vizitiu ca la urs, oamenii mari făceau haz de el, și copiii îl zburătuiau cu pietre. Boierul nu știa ce să creadă. Cînd își aruncă ochii la țigan, rămase trăsînit.

— Ce-ai făcut, baragladină?

— Ce mi-ai poruncit, cocoane! Am mîncat, am băut și mi-am cumpărat și căciulă din zece bani.

Opri trăsura dinaintea unei mari prăvălii și ceru o căciulă pentru vizitiu. Negăsînd la prăvălie decît căciuli bune, boierul a fost nevoit să-i cumpere o căciulă de astrahan, dînd o liră pentru ea. Țiganul o puse pe cap și nu-și încăpea în piele de îngîmfat, iar boierul îi zise:

— Ia-o, Stane, azi e pentru tine, iar altă dată pentru mine.

Și așa a păcălit țiganul pe boier.

(N. I. Munteanu) NEAM. ROM. POP.,
VI (1915), nr. 17, p. 263.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5024. Este atestat în Moldova.

ZGÎRCENIE

Un țăran bogat suferea într-o zi îngrozitor de durere de măsele.

— Pentru ce nu mergi la dentist ? il întreabă un prieten.

— La ce să mă duc, că doară fecioru-mio de aceea cheltuiește atîția bani la școlile cele înalte, ca să mă poată vindeca. Peste trei ani e doctor gata, și atunci nu mai trebuie să-i plătesc.

CAL. Blaj, XVI (1939), p. 109.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5025. Este atestat în Transilvania.

[UNCHIUL ȘI NEPOTUL]

X..., un om foarte zgîrcit, ținea la dînsul pe un nepot de soră în vîrstă de cinci ani.

Într-o zi, plimbîndu-se împreună, se întîlniră cu un prieten al unchiului, care avea cu el un ogar.

Copilul nu mai văzuse așa animal slab ; cum îl zări, îi luă capul între mîini și-i zise :

— Oh ! biet ciine !... și tu stai la unchiul tău de ești așa slab !...

HOȚUL, I (1887), nr. 23, p. 191.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5026. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) F. POP., IV (1895), p. 84.
3. *Unchiul și nepotul*, F. MINTE, 1898, nr. 26, p. 324.
4. (Fără titlu) F. POP., VIII (1899), p. 106.
5. *Unul ca altul*, CUCU, I (1905), nr. 16—17, p. 2.
6. *Tratamentul unchiului*, CĂL., IV (1928), p. 74.

HRAM SĂ FIE !

Un boier zgîrcit avea obiceiul ca la masă să mănînce numai jumătate de ou.

Ca pentru toată lumea, veni și pentru dînsul ziua de hram.

Musafiri aleși începură să-i curgă din toate părțile ; după dulceață, slujnica se gîndi să puie masa. Avea bucătăreasa pregătite de toate și pentru toți, dar boierul era știut că mîncea jumătate de ou ; îi veni numaidecît în minte slujnicii că la o masă așa de mare n-o să aibă boierul cinste cu jumătate de ou pe farfurie, și ea dădu fuga să-l întrebe :

— Cuconașule, azi e zi de hram, aveți musafiri, cum să vă pun la masă, tot jumătate de ou ? Dacă n-ar fi hram...

Boierul rămase gînditor, puse mina la tîmplă, se gîndi lung și zise hotărît :

— Apoi, dacă-i hram... încaltea hram să fie, pune-l întreg !

REV. T. PAMFILE, I (1923), nr. 9, p. 142.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5027. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Pune-l tot*, DUM. POP., XV (1930), nr. 11—12, p. 6.
3. *Pune-l tot*, POP. ROM., Buc., II (1934), p. 35.
4. *Dacă-i hram, hram să fie*, CAL. GOSPOD., XIII (1934), p. 57.
5. *Dacă-i hram, hram să fie*, SOL., V (1938), nr. 43, p. 5.
6. *Dacă-i Paști, Paști să fie*, VOINȚA BAN., XVI (1938), nr. 16—17, p. 2.

[NEVASTA DESCULȚĂ]

Unui român îi plăcea să-și poarte nevasta desculță și vara și iarna.

— Bre bărbate (îi zicea ea iarna), da cumpără-mi și mie niscavai încălțări !

— Ia lasă, nevastă dragă, că doar iarna nu sînt șerpi, ca să mi te muște.

— Frate (ii mai zicea ea vara), tot desculță vrei să umblu ?

— Ia lasă-mă, soro dragă, că nu-i gerul Bobotezei !

(E. Baican) TIMP., VIII (1883), nr. 150, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5028. Este atestat în Muntenia.

ZGÎRCIT

Femeia cere haină nouă, dar bărbatul nu e de aceeași părere.

— Mă omori cu zgîrcenia ta, dragă, înmormîntarea te va costa mai mult, zise femeia.

— Ei bine, dar înmormîntarea numai o dată va fi, pe cînd haina nouă îți trebuie acuz, acuz.

CAL. PLUG. ROM., I (1921), p. 52.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 5029. Este atestat în Transilvania.

HI, CĂ TE-AM ÎNȘELAT !

Cică era odată un bogat foarte zgîrcit : se stînjenea și făcea economie de toate celea, așa că o mîncare n-ar fi mîncat-o deloc, dacă s-ar fi putut !

Odată își fiersese și el niște fasole și, ca să nu treacă lemne multe, pusese o oală mai mare la foc, ca să aibă pe mai multe zile. A mîncat el din fasole colea cite oleacă pînă cînd s-au împutit, așa de mult le ținuse. Acum, ca să le lepede, nu-l lăsa gioarsa de inimă, deci se hotărăște ca să le mănînce, așa stricate, numai să nu le lepede : „decît or rămînea în hîrdău, mai bine să-mi fie rău !“ zise el și se apucă de mîncat, dar, după ce mai gustă de cîteva ori, văzu că nu-i chip. După ce se mai gîndi puțin, numai aduse o sticlă de rachiu, și turnă

un păhărel și zise : „Gură, tu... drăguța mea !... dacă-i face tu bunătate să mănînci fasolele aiestea, cum sunt ele, acu,... atunci să știi că te cinstesc cu un rachiu !... Iaca !... rachiașul te așteaptă icea, gata !... Aide,... multe ai mîncat tu, în viața ta, mănîncă-le și pe astea și nu ți-a fi nimica !“

După ce, cu chiu cu vai, isprăvi fasolea de mîncat, luă paharul și-l duse la gură, dar, cînd să-l dea peste cap, numai se opri și-l deșertă iar în sticlă și zise rizînd : „De-acu, bine c-ai mîncat fasolele,... nu-ți mai dau rachiu !... hi, că te-am înșelat..., tare îmi pare bine că te-am înșelat !“

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 209.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5030. Este atestat în Muntenia.

OMUL ZGÎRCIT

Noi românii sîntem făcuți așa, că, dacă se poate, să ne mîncăm și de sub unghii, iar la băut, ni se lărgește mult punga și nu ne gîndim ce facem.

Pe mulți ne-au apucat vremurile grele, fără a avea măcar legume, nu mai vorbesc că din mămăligă cu ceapă nu ieșim... Așa că unii sîntem așa de zgîrciți în ale mîncării, că, dacă s-ar putea, să nu mîncăm deloc, ci să trăim numai cu sufletul, ca măgarul țiganului. Zică cineva că nu e așa.

Eu știu oameni care au fost în stare că dintr-un ou, ce i l-a dat nevasta să-l mănînce la plug, să-l aducă jumătate îndărăt acasă, ca să-l mănînce împreună !... Zi, dacă el își umpluse burta cu mămăligă goală.

Mai cunosc pe unii care ar mînca orice, numai bani să nu dea pe legume... Așa că ăsta unuia, mai într-o zi, pe departe, și către alți oameni, îi zic :

— Tii !... Măi oameni buni ! M-a pus dracu de-am făcut o încercare... Am pus nevasta și mi-a fiert niște... lucernă... Mi-a îngroșat-o colo bine-bine, cu făină, a mai prăjit-o și cu o țiră untură și... măi... a ieșit niște mîncare... c-am mîncat... de-am sturit tot din tigare.

Ăla cum aude așa, atît i-a trebuit ! S-a dus unde s-o fi dus după lucernă, a tăiat un brățîșor bun, dacă era degeaba... și l-a dat nevastii să-l facă... mîncare !

Nevasta, și ea tot o lele, a gătit-o cum i-a spus bărbatu-său...

Apoi se pun la masă, ei fac niște cruci mari-mari, ca pe colo, că le-a ajutat Dumnezeu că azi, duminică, au ce mânca, și... încep să înfulece la lucernă !

Așa zău !...

— Da ce i-ai făcut, nevastă, de este așa de amară ?... Păcat c-ai stricat atita făină, atita foc și untură... îi zice el.

— Poate că s-o fi tăiat, omule... îi răspunde și femeia tare îngrijorată, neînțelegînd nici unul gluma spusă, numai și numai ca să se poată rîde de prostia omenească...

(N. I. Dumitrașcu) SUFLET OLT.,
I (1927), nr. 1, p. 20 (Boureni —
Dolj).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5031. Este atestat în Muntenia.

[DE SUFLETUL LUI TATĂ-MIU]

Tot răzeșu cică s-a luat cu barda după o cioară, ce-i furase o perjă din livadă ; o alungă el, perjeru, zi de vară toată, pînă o ajuns la Prut. Apa mare de tot, nu era chip de trecut. De ciudă zvirle cu barda după dînsa, da n-o nimerește. Stă el cu ochii duși pe urma ei, pîn-o prăpădește din vedere ; după ce-și ia nădejdea de la perjă, face colo necăjit :

— Să fie de sufletul lui tată-miu...

(I. Adam) OPINIA, II (1898), nr. 265,
p. 2 ; republicată : *Pe lingă vatră*,
p. 147 ; DUM. POP., III (1918—1919),
nr. 8, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5032. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Poamă țigănească*, LUMEA COPII, I, (1922—1923), p. 509.
3. *Pomana lui*, DUM. POP., XIII (1928), nr. 27—28, p. 7.
4. *De sufletul tatei*, CĂL. POP., XX (1936), p. 168.

ZICE GLIGA, TACE EVA

Odată s-a dus un prieten la altul. După ce s-au ospătat ei mai mult tip la Ion, a venit altă dată rîndul lui Ion să se ducă la prietenul său Gliga. Eva, soția lui Gliga, nu pregătise nimic de-ale gurei.

Sosînd ceasul cinei, Gliga zice :

— Măi hei, adă-ne ceva !

Au tot așteptat ei după cină. De la o vreme iarăși zice Gliga :

— Măi hei, adă-ne ceva ! Tot în zadar, că Eva nu avea urechi pentru o așa vorbă.

Așteaptă ei, așteaptă, pînă ce Ion zice către prietenul său :

— Zice Gliga, tace Eva.

Și a plecat nemîncat.

Zanne, *Proverbele românilor*, VI (1901), p. 127.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5033. Este atestat în Muntenia.

TOT, TOT !

Un băiat frumos și bogat voia să se însoare. El însă punea o condiție femeii ce va lua, ca să nu mănînce mult și să facă economii mari. Era zgîrcit și voia să cheltuiască foarte puțin.

Toate fetele unde se înfățișase îl refuzase. Una însă, mai șireată, primi propunerea băiatului.

Ea făgădui că nu va mânca deloc.

Nunta se făcu și fata, din cea întîi zi, nu mîncă nimic de la bărbatul său, căci se învoise cu muma-sa a-i trimite de mîncare prin ascuns.

După cîteva zile bărbatul începu să se îngrijească. Îi era frică să nu moară de nemîncare și începu să-i aducă cîte ceva. Ea însă lăsa acele lucruri neatînse.

Într-o zi el i-aduse un pițigoi. Muma băiatului îl tăie, îl curăți și îl fripse așa de frumos că nimeni nu s-ar fi putut împotrivi să nu-l mănînce. Noru-sa cum îl văzu îl înhăță și în cîteva minute nu mai rămase nimic din el.

Cînd veni bărbatul întrebă de pițigoi :

— L-am mîncat ! răspunse nevasta.

— Tot ! strigă el mirat.

— Tot !

— Tot ? tot ? întrebă el, astă dată furios.

— Tot ! răspunse ea.

O tremurătură teribilă îl apucă, sîngele i se urcă în cap, ochii i se roșiră și își pierdu toată ființa lui de mai înainte.

El căzu la pat. Popa fu chemat ca să-l spovedească, însă la toate întrebările preotului el răspundea : „tot, tot !“

Veni în cele din urmă minute ale vieții sale.

Familia trimise să cheme un magistrat pentru a-i face testamentul.

Magistratul îl întrebă ce voiește. El răspundea mereu : „tot, tot !“

— Care va să zică lași tot nevastei tale.

— Tot, tot ! răspundea el.

Magistratul făcu testamentul prin care dovedea că băiatul lăsa toată averea nevastei.

Peste cîteva zile el muri și nevasta lui rămase bogată.

Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 136 ;
republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p.
104.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5034 (A. Th. 1407 A.) Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Tot, tot, tot* (N. I. Munteanu), „I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 10, p. 295.

3. *Moartea grecului*, CĂMIN., VI (1930), nr. 14, p. 2.

4. *Și mîncato toto !* Popescu, N. I., *Snoave*, p. 60.

CÎTEA-N VARZĂ

A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată un sîrb. El avea o spuză de copii, și era așa de țigănos, de-și mîncă de sub unghii, ca toți ai lor.

Cînd se ducea și el, ca toți ai lor, prin sate să cumpere grîu sau alte boabe, ca să facă negoț, apoi nu era destul că se tocmea cu bietul român, tocmeală ca la ușa oborului, nu era destul că rădea banița cum îi plăcea lui, nu era destul că lua 21 de chile în baniță, în loc de 20, apoi se țigănea pînă i se ura românului, cerîndu-i să-i mai adaoge pe deasupra cîte o jumătate de baniță. Și românul îi da, numai să se çoto-rosească de atîta cerșetorie și să scape de gheonoaia cața dracului.

Încolo era omul de casă, trăia bine cu sîrboaica lui, și cuprinsul lor era cuprins. Nevasta lui toată ziua muncea și astîmpăr nu avea. Spuza aia de copii o făcea de multe ori să nu știe unde-i stă capul, de lucru. Vezi că fusese rodnică sîrboaica. Copiii lor, povestea cîntecului :

Doi în brațe,

Doi în mațe,

Doi în poale li s-agață :

Și Marica,

Și Săftica ;

Dar Matei

Și Dolofei

Care sunt mai mititei...

Și așa crescură copiii, mai cu chiu, mai cu vai, pînă ce ai mai mare se făcu de însurat.

Umbla sîrbul, umbla sîrboaica, ca să-și găsească nuroră, și o și bobiră. Ei auziră de fata unui român bogat, chiabur, care era și frumoasă, și cu zestrică, și împodobită cu toate darurile.

Se duseră în pețit. Făcură vorba și logodna fu gata. Nu trecu mult și undă mi-ți trîntiră o nuntă de mi-or pomeni-o satele din preajma lor.

Sîrboaica nu mai putea de bucurie că i-a venit ajutor în casă. Noră-sa iarăși, inimoasă cum era ea de felul ei, nu lăsa pe soacră să facă ea toată treaba : uneori îi lua mătura din mîină și mătura ea ; alteori alerga înaintea vitelor, cînd veneau de la pășune, și le îngrijea ; iar soacra se odihnea ; ba să aducă apă proaspătă de la fîntînă, ba să gătească, ba una, ba alta ; mă rog, ca o tînră ce era se întorcea într-un călcîi, și nu lăsa pe alde soacra să se ostenească, căci de ! o și ajunsese vîrsta.

Sîrbul nu vrea să știe de nici unele d-alde astea. Cînd se punea la masă, el îmbuca iute, hop ! hap ! înghițea pe nemes-tecate și se scula.

Toți copiii se cam învățaseră cu obiceiul tatălui lor, și îm-
bucau care mai iute, care mai încet, cum puteau și ei.

Nora, care nu le știa apucăturile, socotea că, odată masa
pusă, să mănince, să se sature, că era destul de la mila Dom-
nului. Și săritoare cum era, du-te încolo și ado poșidicului, ba
apă, ba alte alea, ba împacă p-âl de scînțește, ba fă aia, fă
aialaltă.

Sirboica sta greu, și-i rîdea inima că are așa nuroră
vrednică, și săritoare, și îndeminatică.

Cînd, pînă să se așeze și fata la masă să mănince, iată că
sirboteiul se scoală și zice :

Mîncat
nemîncat
sculat,

Dumnezeu săturat !

Și toți se sculau, strîngeau masa și-și vedeau de treabă.

Fata se scula nemîncată.

Azi așa, miine așa, pînă la săptămînă. Cînd se duseră și
tinerii cu ploconul la părinții fetei să facă și ei, de ! cale pri-
mară, ea se dete pe lîngă mă-sa și-i spuse. că de trăit ar trăi
bine cu bărbatul, dar socru-său cu apucăturile lui o lasă ne-
mîncată. Se sfîrșise biata fată, și era pocîlțită de foame.

Mumă-sa spuse tatălui fetei și fratelui ei, căci fata avea
și un frate, un voinic dezghețat și deștept, cum e bun românul
să-l ai mînă dreaptă.

Acesta, cum auzi, se gîndi și zise :

— Lasă că dezbăr eu pe cuscrul de cusurul ăsta.

A doua zi, flăcăul se duse pe la cuscrul-său, ia așa, într-o
doară, tocmai asupra mesei. El însă se pregătise de atîtea
tîvguțe cîți broscoi avea socrul soru-sei. Îl poftiră la masă,
dar el spuse că e de la masă sculat și a venit pe la dînșii numai
așa în trecut.

Se puseră la masă. Copiii începură să ceară apă, după
dînsul altul ceva, după el altul, te miră ce, începu a scînci.
Fata voi să se scoale să le facă voia. Dară frate-său îi zise :

— Șezi, sora-mea, de mănîncă, că împac eu copiii.

Puse fiecăruia cîte o tivguță cu apă dinainte, dete unuia
care scîncea vreo două trei boabe de năut prăjit, altuia cîteva
stafide, și toți tăcură și toți mîncară. Udri-na-glava nu băgă
de seamă unde bate cuscrul-său. N-apucară însă să se sature,
și sirbul, sculîndu-se, zise :

Mîncat
nemîncat
sculat

Dumnezeu săturat !

Toți se sculară, strînseră masa și se apucară de lucru,
care și pe la trebile lor.

Fata se dete pe lîngă frate-său și-i șopti :

— Bogdaproste, frate, că mîncai și eu de mă săturai.

A doua zi tatăl fetei pofti la masă la dînsul pe cuscrul său,
sirbul, cu toată liota lui, cu toată broștimea lui, și șezură și
mîncară cu toată dragostea între rude, și se săturară de-și
făcură burțile doldora, haa !...

Sirbul bleotul dă cu cotul, nici acum nu pricepu nimica.
A, ma, căpățina !

El, dacă se întoarse acasă la dînsul, făcea tot ce știa. Din
ale lui nu ieșea, deloc, deloc. .

Fratele fetei, dacă văzu așa, că îndreptare nu este, zise :
„Lasă, sirbule bleg, că ți-o coc eu ție, te voi face eu să
cunoști cine este românul !“

Și în sărbătoarea cea mai de aproape care fu, mîncă țea-
pân acasă la părinți, apoi așa sătul se duse la cuscrul-său, ca
să-l găsească tocmai asupra mesei.

Intrînd în vorbă, văzu că tocmai se pusese masa, și zise :

— E ! O mie de ani pace, cuscre !

— Și la vară băjenie, ha ! ha ! ha !

— Ce mai ala-bala pe aici, pe la dumneavoastră, cuscre ?

— Ce să fie ? iaca muncim ca să trăim.

Și, dîndu-se mai lîngă sirb, fratele fetei începu să-l ție
de vorbă și să nu-i dea răsplas ca să mănince.

Ba că una, cuscre, ba că alta, ba că arendașul a zis cutare,
ba că stăpînirea a luat măsura cutare, și tot astfel pînă văzu
că soru-sa, care se silea a băga pe sub nas cît mai iute, se cam
îndestulase, pe cînd sirbul, cu vorba, n-apucase să ia nici de
două ori din masă.

Atunci și fratele fetei zise :

Cine mîncat
mîncat
Cine nu, sculat,
Dumnezeu săturat.

Sirbului nu-i veni la socoteală, dară n-avu ce face, de
rușine, și se sculă de la masă nemîncat.

Flăcăul îl lua iarăși la vorbă, ba la joc, că tocmai venise un sîrbobtei d-ai lor pe la dînșii care știa să zică cu gaida. Și jucară, și vorbiră, pînă înnoptă. Atunci flăcăul ceru să mîie la dînșii, ca să nu se mai ducă noaptea pe întuneric acasă.

Fratele fetei, de jucat, jucase; de vorbit, vorbise; dară ochise toate lucrurile de prin preajmă și de prin tindă și de prin casă. Știa totul ca la dînsul acasă.

Așternură și se culcară. Sîrbul nu putea dormi de foame. Flăcăul nu dormea, căci pîndea să vadă ce are să se întîmple. Cînd, sîrbul, crezînd că toți dormeau, strigă încetișor:

— Nevastă, fă nevastă, dă-mi ceva să mînc, că nu mai pot de foame!

— Da ce, mă, nu ești zdravăn? ce să-ți dau eu să mînci acum la miezul nopții?

— Orice-o fi, nevastă, că nu mai pot de foame.

— Ia, du-te și tu în tindă, și vezi de mîncă nițel lapte bătut din ăl putinei.

Pînă să se scoale sîrbul, pînă nu știu ce, flăcăul se scoală și, ca mița de ușor, piș, piș, se strecoară în tindă și vîrsă putineiul cu lapte; apoi iarăși pe nesîmțite se întoarce și se culcă.

Sîrbul cînd se duse la putinei cu lapte, sic! nu găsi nimic, și putineiul răsturnat.

Se întoarce, deci, și se culcă.

Ce-i faci tu foamei? că sîrbul nu putea dormi. Se zbătea ca peștele pe uscat, și nu putea să închidă nici un ochi măcar. Începu iar să strige:

— Babo! babușcă! Scoal' de-mi dă ceva de mîncare, că mă prăpădesc și mă sfîrșesc de tot!

— Ce să-ți dau, mă, omule? ce să-ți dau acuma la miezul nopții?

— Scoal' și fă barim o azimioară, că iată sînt pocîltit de tot.

S-ar fi sculat sîrbul și ar fi pus pe foc pe toți cei din casă să-i facă de mîncare; dară îi era rușine de cuscrul-său.

Se scoală sîrboaica, aprinde focșorul pe vatră, se apucă pe sub ascuns, să nu simtă cuscrul, și face o azimioară. Și tot pe șoptite spuse unchiășului că a făcut azima și că a pus-o în spuză, apoi se culcă.

N-apucă să pună capul jos bine, și fratele fetei se sculă și zise:

— Cuscre! cuscre! da lungă mai este noaptea asta! mi-a amorțit cărnurile pe partea pe care m-am culcat. Ia mai scoală să stăm oleacă de vorbă colea la foc!

Ce să facă sîrbul, fu nevoit să se scoale, ca să nu strice hatîrul cuscrului.

Și stînd acolo la foc, unde era turta în spuză, începe flăcăul a spune sîrbului că arătura ce a pus de gînd să facă are să o tragă așa și așa, ca să fie mai priincioasă hîldelor.

Și cînd spunea, trăgea cu un băț ce avea în mînă niște dungi adînci prin mijlocul spuzei, unde era turta băgată.

Apoi spuse iară că drumul de la satul lor ar fi bine să se schimbe și să fie tras ca pe ciripie drept în satul unde trăia sîrbul; căci atunci le-ar veni mai aproape și ar putea să se vadă mai des.

Spunînd, iarăși trăgea dungi cu bățul prin spuză, și arată sîrbului cît se împruținează drumul cînd este drept, și nu ocolit.

Și tot astfel spuse și trase mereu cu bățul pînă ce se făcu azima anocato, adică una cu cenușa, de nu se mai alese nimic de dînsa.

După aceea își luă seara bună și se duse de se culcă.

Sîrbul rămase cu buzele umflate; dădu el să caute niscaiva rămășițe de azimioară, te-aș! nu mai găsi nici neam de turtă, căci cuscrul său știuse el ce făcuse.

Vru sîrbul să se culce și dînsul să doarmă. Dară unde îmi fu pomana aia! Se zvîrcolea bietul sîrb în pat și ca să-i dea pleoapele în gene, nici cît. Dacă văzu și văzu că este peste poate să adoarmă, strigă din nou, și tot pe șoptite:

— Nevastă, babușco! Dă-mi ceva să mînc, că uite, mor de foame, nu mai pot să trăiesc.

— Ei, săracul de mine! Da ce să-ți dau, mă bărbate, că n-am nimic. Ia du-te și tu în grădină și roade nițel coceni de varză.

— Că bine zici tu, nevastă.

Se scoală sîrbul și se duce binișor, intră în grădina cu varză și începe a roade la coceni.

Se scoală sîrbul și se duce binișor, intră în grădina cu intră și el în grădină, și unde începe a face o gălăgie de să deștepte și pe morți din groapă; și dînd cu joarda în bietul sîrb, striga cît îl lua gura:

— Ța! drace! ța! Uite, mă! au intrat bivolițele în grădina cuscrului și fac mare prăpăd.

Bietul sîrb, plin de rușine, ca să nu se facă și de rîs, începu a zice tot pe șoptite:

— Cîtea-n varză, be! Cîtea-n varză!

Flăcăul da de tot și striga:

— Cîte, necîte, eu nu ştiu ; atîta ştiu că bivoliţele prăpădesc varza cuscrului !

Sîrboaică, îngrijată, aprinde lumînarea şi iese afară, strîgînd şi ea tot pe şoptite, ca să nu se scoale vecinii şi să rămîie bietul Cîtea de risul satului :

— Stai ! bre cuscre, stai ! ce faci ?

— Ce să fac, ia, gonesc bivoliţele astea care vă strică grădina cu varză.

— Lasă, bre ! lasă ! că e Cîtea-n varză.

— Cîte, necite, eu nu ştiu ; vād numai că va face stricăciune mare.

— Nu mai da ! bre ! nu mai da ! că e bărbatul meu.

Cînd auzi aşa flăcăul, se opri, şi văzînd pe sîrb că vine ologit şi cotonogit, se făcu că se miră şi întrebă că ce să fie asta de umblă noaptea prin varză ca pricolicii.

Sîrbul, ruşine, neruşine, începu să spuie toată şiretenia ; cum murea de foame şi cum voise să şi-o mai momească pînă de dimineaţă, că nu mai putea răbda.

— Vezi, cuscre ! asta să-ţi fie învăţătură de minte. Tu o zi n-ai putut răbda de foame ; dară soru-meu cum credeai tu că o să trăiască nemîncată ?

— Aman ! be, cuscre, aman ! Cine o mai face ca mine, ca mine să paţă !

A doua zi, plecînd fratele fetei la casa cui îl are, sîrbul se uita în urma lui şi zicea :

— Bine a zis cine a zis că românul e dat dracului. Uite, mă, o păţii !

Lucrurile în casa sîrbului se îndreptară de aici înainte, şi traiul fu trai, şi masa fu masă.

(P. Ispirescu) TIMIŞ-GAZ. POP., II (1886—1887), nr. 11, p. 5 ; republicată : *Basme*, p. 73 ; GAZ. TRANS., XLVII (1889), nr. 182, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5035 (A. Th. 1562 C *). Este atestat în Muntenia şi Moldova.

Variante :

2. *Cîtea*, F. INT., 1897, nr. 15, p. 4.

3. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 621.

4. *Cuscrul sîrbului*, „I. CREANGĂ”, VI (1913), nr. 12, p. 379 (Po-dari — Dolj).

5. *Păţania lui Cîtu* (C. Rădulescu-Codin), CAL. „I. CREANGĂ”, IV (1914), p. 47 ; republicată : *Ghiţă Bondoc*, p. 71.

6. *Petrecerea la socri* (N.I. Munteanu), NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 8, p. 116.

7. *Ce ţie nu-ţi place*, ALB. Buc., XXI (1922), nr. 26—27, p. 435.

8. *Poveste*, ŞEZ., XXIII (1924), nr. 8—9, p. 103.

9. *Răzăşeşte*. Savin, *Snoave*, p. 73.

10. *Călătorul şi cei doi zgîrciţi*, SAT., III (1932), nr. 18, p. 23 (Boteşti — Bacău).

11. *Socrii zgîrciţi*, A.I.E.F., i. 11268 (Cerişor — Hunedoara).

[AZI AM SOSIT, DAR MÎINE PLEC]

O femeie gospodină la casa ei pregătise într-o seară din săptămîna brînzei o plăcintă. O cumătră a ei nimereşte de o vizitează tocmai în momentul cînd plăcinta trebuia băgată la cuptor.

— Ah ! Ah ! cumătriţă dragă, bună sara şi bine te-am găsit sănătoasă, iote ce bine o nemerii eu la plăcintă de-a gata.

Dar gospodina noastră vroind a da dosu oarecum şi a se face că n-a băgat în samă vorbele ei s-adresează bărbatului care şedea pe scaun lîngă o ferestruie cu geamu spart :

— Plăcintă plăcintată
Pe fereastră dată.

Şi-n acelaşi timp făcîndu-i semn mereu bărbatului s-o dea dincolo. Văzînd însă că nu reuşeşte cu planul se grăbi, chipurile, să răspundă musafirei :

— Apoi dă, cumătro, făceam şi eu plăcintoară,

Azi o fac
Şi miine-o coc.

Da şi cumătră-sa, de colo, răspunde în grabă :

— Să nu-ţi fie cu bănat, cumătră, azi am venit şi eu, şi miine mă duc.

HAZ. SAT., III (1903), nr. 3, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5036. Este atestat în Muntenia.

POFTĂ

Se zice că e mare păcat dacă-ți intră cineva în casă, mai cu seamă un copil sau o femeie însărcinată, și nu-i vei da să guste din ce măninci, sau poate ai bucate la foc care prin mirosul lor fac poftă. Povestea o femeie bătrână ce s-a întâmplat mai de multă vreme. Un băiețel, cam de vreo patru ani, a fost trimis la o vecină să împrumute ceva. Femeia tocmai atunci mânca niște plăcinte. Băiețelul, fiind ațîțat de poftă, uită să ceară numai decît și se uita mereu la femeie cum mînca, dar lui nu-i dote măcar o bucățică. Cum privirea lui era îndreptată numai la plăcintă, cînd văzu cea din urmă bucățică că se sfîrșește, zice că numai a bătut din palme zicînd : „S-a mîntuit !” Și căzu mort pe loc.

(T. Pamfile — *Legări*) B.A.R.S.R.,
5092, f. 117.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5037. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. *S-o gă...tit!* „I. CREANGĂ”, VIII (1915), nr. 7, p. 204.

ZGÎRCITUL

Un zgîrcit dintr-un oraș oarecare, care băgase spaima în oameni de zgîrcenia lui, află într-o zi că în orașul cutare s-ar găsi unul atît de zgîrcit, încît se minunau oamenii cu ce-și ține zilele, că de cumpărat nu cumpăra nici măcar un codru de piine.

— Ia să mă duc și eu să mai învăț cîte ceva de la el, își zise acest dintîi și porni la drum.

Cînd ajunsese în orașul unde se afla zgîrcitul celălalt, se duse de-a dreptul la el și-i zise :

— Am auzit că dumneata știi meșteșugul ca să trăiești fără să măninci. Oare nu m-ai putea învăța și pe mine ?

— Să te învăț, de ce nu. Hai să mergem în oraș ca să țirguim.

Porniră amîndoi după țirguit.

— Ai piine bună ? întrebă zgîrcitul pe brutar.
— Mai e vorbă ? Proaspătă și moale cum e untul.
— Așadar untul e mai bun decît piinea, zise zgîrcitul ăst mai mare celuilalt. De aceea eu zic mai bine să cumpărăm unt în loc de piine și se duseră la o băcănie.

— Aveți unt de vînzare ? întrebă zgîrcitul pe băcan.

— Ohoho, bun și gustos cum îi untdelemnul, răspunse băcanul.

— Vezi, zise zgîrcitul musafirului său, adică untdelemnul e mai bun decît untul. Hai să cumpărăm untdelemn.

— Da untdelemn aveți ? întrebă el pe băcan.

— Cum să nu ?

— Și-i bun ?

— Nici că se poate mai bun. Curat și limpede ca apa de izvor.

— Dacă-i așa, zise zgîrcitul străinului, hai să mergem acasă, că taman adusei astăzi un ulcior cu apă de la izvorul din vale ; după cum vezi, apa-i mai bună decît untdelemnul, untdelemnul mai bun ca untul, și untul mai bun ca piinea.

Și într-adevăr zgîrcitul îl duse acasă la el și-l ospătă numai cu apă de izvor.

— Fie, zise zgîrcitul cel străin cînd porni spre casă, nu-mi pare rău de calea făcută, încaltea învățai ceva care o să-mi prindă bine.

Și de-atunci s-a hrănit numai cu apă de izvor.

ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 31—32,
p. 478—479.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5039. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Zgîrcitul*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 90.

3. *Zgîrciții*, SAT., 1935—1936, nr. 68—69, p. 28.

DOAMNE, LUNGESTE ZIUA DE MÎINE !

Zice că era odată un popă bogat, dar zgîrcit — Doamne, de sta să-și mănince și avutul de pieptene, cum e zicala.

Avea iclejie mare, avea și moșia lui și deci îi trebuiau foarte mulți lucrători, apoi zisa celuia : mînuri multe alduite, dar guri multe prăpădite. Îi era groază bietului popă cînd vedea cît amar de mîncare se trece și cîtă prăpădenie de bani trebuie plătit : tot 3 pițule de om pe zi și de 4 ori de mîncare, pînă de abia se scoală de la blîd, ba încă seara și dimineța mai trebuia să le dea și vinars. Drept îi că de la toată casa mai avea cîte o zi de clacă, cînd adică lucrătorilor numai de mîncare da ; dar lui nu-i erau de ajuns zilele de clacă, mai trebuia să aducă lucrători și pe bani gata. Toate ca toate, dar seceratul îl seca că avea holde multe și nu le putea seceră pe rînd, ci cînd erau coapte trebuie să deie în dîra lor, ca în cîteva zile să fie clăi.

Odată, pe timpul seceratului, era silit să-și bage vreo 40—50 de lucrători pe bani, că holdele se răscoceau, fiindcă nu putuse prinde la secere din pricina ploilor. Acum nu mai putea de necaz cînd se gîndea la mîncarea cea multă și la banii cei scumpi ce trebuia să le dea. Dar n-avu ce face, umblă de seara în ruptul capului de la o casă la alta, pînă-și înciripă secerători cîji credea că i-ar fi de-ajuns. Dar mergînd către casă se gîndi : „Mult potop de ban și de mîncare mi-or mai prăpădi aceia în ziua de mîine și mă tem că nici n-or găta, că-i ziua numai ceas de scurtă. Dar m-oi duce la biserică și m-oi ruga lui Dumnezeu sfîntul să lungească ziua de mîine“.

Cum zise așa și făcu. Merse la biserică, își aprinse o luminare, își aprinse focul în cădelniță și prinse a cădelnița prin biserică, rugîndu-se cu glas înalt :

— Doamne, lungește ziua de mîine, că am 50 de lucrători pe plată și cu mîncarea mea !

Crisnicul (fătul), te miri ce cale avea pe lîngă biserică, desul că vîzînd-o deschisă intră să vadă ce e. Adică era popa rugîndu-se.

„Aha ! zise crisnicul, părintelui îi trebuie o zi și mai lungă decît sînt aceste din luna lui Cuptor ; nu știu Dumnezeu da-o ori ba, dar eu știu că l-oi milui cumva.“ Apoi se fuștică în vîrful degetelor ca pisicile pe lîngă perete pînă în altar, acolo se îmbracă iute în hainele cele pestrițe cu aur, cari numai la sîrbători mari le lua părintele și se puse în ușa altarului. Cînd se întoarse popa, cum cădelnițase prin tindă, dă cu ochii de el și odată cade în genunchi, gîndind că chiar Dumnezeu este cel din ușa altarului. Iar fătul din ușa altarului îl mîngîie :

— Auzitu-ți-am, fiule, ruga ta și-ți voi împlini voia, dar și tu trebuie să o îplinești pe a mea : mîine toată ziua să

stai lîngă secerători tot cu cojocul pe tine, întru cînstea numelui meu, fiindcă pentru credința ta lungesc ziua care altcum e numai ceas de scurtă. Acum scoală-te și mergi acasă.

Bucuria popii că Dumnezeu i-a ascultat ruga. Toată nopțița nu putut dormi de bucurie că n-a da de mîncare și plată la atîta amar de om de pomană, că ziua de mîine va fi cel puțin cît două zile de celelalte de lungă. Cum se făcu ziua, luă cojocul pe mîncă și hai la holdă cu un botei de secerători și secerătoare după el. Lucrătorii, totca ei, lucrau și rideau, cele fete mai șopteau, iar popa gîndea că tot de cojocul lui rîd, dar își gîndea : „Rideți voi, rideți, că voi veți fi cu risul, iar eu voi fi cu sporul la muncă“. Pînă colea către prînz mai trecu cum trecu, dar de la prînz încolo credea că nu altmîntrelea dar se va topi de cald popa în cojoc, dar nu-l țipa, ca să nu se scurteze ziua ; că are lucrători mulți de plată și cu mîncarea lui. Oamenii nu știau ce se gîndește popa de stă tot cu cojocul pe el, în așa mare năbușeală, iar el numai nu scotea limba de cald. Colo cînd era către amiază, credea că de-o săptămînă-i tot în cojoc, dar nu se da răului, ci se minuna cum de lucrătorii nu vîd că ziua aceea-i mai lungă ca alte zile și cum nu se vaită de lungimea ei. Ah ! ar fi vrut ca atunci să vină seara în minuta aceea, dar soarele credea că-i priponit pe mijlocul cerului, că parcă nici nu se mișcă deloc din loc.

Colo către ojină, se abătu fătul prin aratul ăla și vîzînd pe popă cu cojocul pe mîncă îl umflă risul, dar nu rise, ci se apropie cu cucernicia cuvenită de părintele și-i zise :

— Fă bine, părinte, fă ceva de poți ca să se scurteze ziua asta, că pier oamenii pe hotar osteniți și soarele uite, nici în batjocură, nu vrea să miște mai iutișor, numai cît clătește.

— Hm ! zise popa, dar iarna nu vine nimeni să mă roage ca nopțile să fie mai scurte, atunci toți știu dospa ; acum lucre, vîdu-le șperla să le-o vîd, că și eu numai Dumnezeu știe cum stau cu cojocul în spate și încă am să le dau o grămadă de bani, pe lîngă mîncarea mea cea multă.

Atunci crisnicul nu-și mai putu ține risul și zise :

— Părinte, aruncă-l în brumă de cojoc pînă la iarnă, mai bine leagă cîte un snop, că numai te nădușește, iar soarele, de dragul cojocului d-tale, tot n-a sta mai mult pe cer decît de altă dată.

Acum se nădăi popa că numai fătul a fost aseară în altar care l-a sfătuit să facă bazaconia asta cu cojocul și-i veni în minte că glasul fătului fu și cel care-i vorbise din altar, deci aruncă cojocul cît colo și strigă răstit :

— Măi, făcutu-mi-o-ai și asta, fătule ? Înceastă-ți-o bine că nu ți-o mănîncă lupul.

Bag seamă multe-i mai făcuse fătul pînă într-aceea.

Pop-Retegantul, *Legende*, p. 44.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5040. Este atestat în Transilvania.

LASĂ SĂ ZICĂ, NUMAI EU SĂ NU-ȚI DAU

Argatul unui preot de sat era foarte amărit. Preotul, cam strîns, nu-i da niciodată de mîncare pînă să se sature bine, sub cuvînt că un om nu trebuie să se închine burții. El zicea că omul este mai ușor cînd mănîcă mai puțin, este mai deștept și mai harnic la lucru ; iar cel ce se îmbuibeză cu mîncare multă se face greoi, leneș și lucrul nu-i sporește.

La toate acestea se înduplecă bietul argat. Cînd venea timpul de plată, uita toate neajunsurile. El vedea că i se plătește cinstit ; își primea dreptul său pînă într-una.

Sătenii, de cîte ori îl întilneau la cîrciumă ori la horă, îl luau peste picior, zicîndu-i că vine acolo cu burta plină de colaci.

Într-una din zile argatul se înfățișează înaintea preotului și îi zise :

— Părinte, eu o să fiu nevoit să ies de la sfinția ta.

— Dară de ce, băiete ? Nu te mulțumești pe simbria ce-ți dau eu ? Ai găsit într-altă parte simbria mai multă ?

— Ba nu ; de simbria, chip, n-aș avea ce zice. Îmi plătești destul de cinstit. Dar, uite, sătenii de cîte ori mă întilnesc, mă iau în ris. Ei îmi zic că merg pe la dîșii tot cu burta plină de colaci, și sînția ta știi bine că eu le duc dorul.

— Băiete, răspunse preotul, ce-ți pasă ție de lume ? Lasă să zică ei cît or vrea, numai eu să nu-ți dau.

Unii iau folcsul
Și-alții port ponosul.

Spirescu, *Snoave*, p. 28 ; republicată:
Poveștile unchișului sfătos, p. 294.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5041. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) Gheața, *Risete*, p. 57.

3. *Bine că nu-i adevărat*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 70.

4. *Las' să zică, numai eu să nu-ți dau*, CĂL., I (1925), p. 35.

PRAZNICUL POPII

Era odată un popă și-o preoteasă. Într-o zi preoteasa n-are ce lucra și zice popii :

— Părinte, știi ce gîndesc eu ?

— Știu și eu ce ți-a mai fi plesnit în cap ; poate unde-or mînca vrăbiile la noapte.

— Ba nu zău, părinte, eu socot să facem un praznic.

— Nu-i de unde, preoteșică dragă, că trebuie multe.

— Da alții cum fac chiar de au și mai puțin decît noi ; că vezi, și eu și sfinția ta avem părinți morți, mai copii, mai nu știu ce, și șed, săracii, cu țărîna-n gură.

— Las ! las, preoteasă, încă n-a sosit ceasul.

Într-o zi, dă Dumnezeu și primejduiește un bou la jug. Preoteasa-i zicea la o ciudă, că-i tot din pricina lui.

Vine popa acasă supărat foc.

— Să știi, preoteasă, că fac praznic de sufletul morților.

Preoteasa cheamă femeii, gătesc mîncare, se-ncheie masa de oameni, mănîncă, cinstesc ; era cum îi mai drag omului de trăit pe lume.

Dar omul, dă ! ca omul, cum nu se nasc toți într-o zi, așa n-au toți tot o fire.

Părintele, ce-i drept, se primbla tot din praznic în praznic, dar oamenii nu se-ndulcise de la dînsul decît acum, cu primejduirea junčanului ; și fiindcă nu dovedeau cu gura cît le da inima, mai ștergeau cîte o bucată pe furis și o dosea la dînsu sau o dădea vreunui plodeț ce-i ședea la spate, ca îngerul ce vrea să ieie sufletul omului.

Popa vedea toate dar nu-i dădea mîna să zică nimic. Cînd se umplea de năduf se ducea de se descărca la preoteasă — că ei îi trebuise praznic.

— Da las, părinte, da așa, da pe dincolo.

Cînd oamenii se prea întreceau cu bucățile și-l scoteau pe popă din sărite, el iar venea la preteasă și-i spunea că, nu alta, dar îi vine în cap să ia toporul și să deie-ntr-înșii care pe unde apucă și de tot, de tot, că se duce să-iucidă.

Biata preteasă nu știa cum să-l potolească, dar, văzîndu-l că se prea întrece cu de diochiul, îi zise :

— Știi ce, părinte ? Ias la pîrdalnicu, nu mai fă rîs în lume, socotește așa c-ai dat praznicul ista de sufletul dracului.

— Că bine zici, preotesică dragă ! și se duse liniștit și petrecu înainte cu mesenii.

GAZ. SĂT., VIII (1891), nr. 13—14, p. 218.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5042. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Pomana țiganului*, HAZ. SAT., V (1905), nr. 8, p. 3.
3. *Pomana țiganului*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 2, p. 2.
4. *Pomana popii*, „I. CREANGĂ”, II (1909), nr. 9, p. 250 (Corod — Galați).
5. *Pomana popii*, GAZ. TRANS., LXII (1909), nr. 206, p. 6.
6. *Pomana popei*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 6, p. 2.
7. *Pomana țiganului* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ”, IV (1911), nr. 8, p. 25 (Jorăști — Galați).
8. (Fără titlu) HAZ. SAT., XII (1912), nr. 18, p. 2.
9. *Praznicul unui popă*, „I. CREANGĂ”, V (1912), nr. 11, p. 350 (Birlad — Vaslui).
10. *S-a dus dracului*, VEST. SAT., III (1914), nr. 12, p. 6.
11. *Pomana țiganului*, Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 96 ; republicată : NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 41, p. 671.
12. *Pomana văduvei*, ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 5—6, p. 72.
13. *Pomana văduvei*, ADEV. SAT., I (1925), nr. 10, p. 3.
14. *Pomana țiganului*, DUM. POP., X (1925), nr. 7—8, p. 3.
15. (Fără titlu) PRIM., IX (1929), nr. 12, p. 2.
16. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM, IV (1929), nr. 42, p. 12.
17. *Pomana chiaburului*, LUCEAF. LIT., X (1936—1937), nr. 6, p. 39 (Parcheș — Tulcea).

CÎND ȚIGANUL E MÎNĂ SPARTA

Cînd țiganul își însura feciorul, la ospăț își udase mă-seaua atît de bine, că i s-a deschis inima de dragul tinerilor, de nu mai știa cum să le intre-n voie, cămeșa de pe sine ar fi fost în stare să le-o dea.

Ca să meargă vestea și cîntecul despre dărnicia sa, își propune să facă cinste cum nu s-a mai auzit la de-alde ei.

Doi cai avea țiganul, și amîndoi buni de tras în dunga văii : unul murg, ce tot mai zărea c-o fereastră, surul însă era orb ca gardul și numai pielea și osul de el, nici de hrană la cioară !

Din cai avea să facă cinste.

— Știi, măi Luță, ce m-am gîndit ? zice el către fecior. Mi-am pus în minte să te înstăresc, ca să mă pomenești cît a fi aminul. Din cei doi harmăsari ai mei, alege-ți care-ți place, drept semn că dada te are la inimă și vrea să te pună-n talpe, pe murgul însă mi-l lasă mie, că-s bătrîn dintr-asta.

Așa se poartă țiganul, cînd e mină spartă !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 93.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5042. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL ȘI ROMÂNUL

Un român n-avu ce face și boteză copilul unui țigan. De aici prietenie cu românul cumătru. Mai în fiecare zi îl vizita, iar cînd era vreun Sf. Ioan, țiganul cu puradelul și cu baragladina de cumătră, mergeau la patronul românului.

Cum Sf. Ioan e de vreo 12 ori pe an, românul se plictisise de atîtea patroane și vizite, căci prea mare cheltuială își făcea. Dar țiganul, ca să nu-l supere mult pe român, ori de cîte ori pleca, îi aducea aminte românului ca de Sf. Gheorghe să nu facă altcumva și să nu vină la dînsul, că mare tărăboi o să mai facă. Încaltea să arate și el românului cîte parale face un cumătru țigan.

Vine și Sf. Gheorghe, și românul plecă la patronul țiganului. Dar cînd intră la țigan în casă, acesta tare supărat îi arată icoana sf. Gheorghe călare, spunînd că n-a mai făcut

nici o pregătire, pentru că sfântul a primit ordin de la Dumnezeu în concentrare și nu poate lua parte la patron.

Plecă cumătrul său supărat, și acasă se îndreptă către icoana sf. Ioan, de-i făcu o morală, că nu pleacă și el când îi vine zilele de patron, ca și sf. Gheorghe, căci în prea mari cheltuieli l-a băgat de atâtea ori pe an.

SAT., IV (1934), nr. 50, p. 22 (Vânători — Neamt).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5044. Este atestat în Muntenia.

ZGÎRCIȚII LA TEATRU

Acu cică doi oameni, zgîrciți de picai cu luminare pe ei ca să-ți deie ceva, s-au fost dus la teatru. Dar, când să intre înăuntru, hop că-i întrebă de bilete.

— Ce-o mai fi și asta ? zise unul.

Și învățîndu-i cel de la ușă să-și scoată bilete, s-au dus amîndoi și au început să se tocmească, pîrîndu-li-se scump, pînă ce s-au lăsat și au ieșit să se sfătuiască.

Zise unul :

— Știi ce să facem ? să pui tu jumătate și eu jumătate din preț și să intre înăuntru unul, eu, iar tu să stai afară să mă aștepți, și la ieșire o să-ți spun toate, pe șleau, să știi tocmai cum e în teatru.

— Bun, zise cel de al doilea, și, învoindu-se, intră unul, iar celălalt rămase afară, după cum le fusese tîrgul.

Cînd se isprăvi, cel ce stătea la ușă sare înaintea celui ce fusese înăuntru și cu nerăbdare aștepta să-i spună cine știe ce minuni. Cel de a intrat zice :

— Păi să vezi : un el și-o ea pe scenă. Cînd vrea dînsul, nu vrea dînsa, cînd vrea dînsa, nu vrea dînsul, cînd vor amîndoi, se lasă cortina, și pace, nu mai vezi nici pe unul.

Cel ce ascultase s-a holbat, și nici azi nu știe cum e la teatru.

(N. I. Munteanu) NEAM. ROM. POP., V (1916), nr. 7, p. 100—101 ; republicată : *Povestiri*, p. 7 ; NEAM. ROM. POP., XI (1923), nr. 3, p. 55.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5045. Este atestat în Muntenia.

[ZGÎRCITUL LA BĂRBIER]

Un zgîrcit se duse într-o zi la un bărbier să se radă. În acel timp taxa era de doi firfirici, dar pentru ca să nu plătească decît numai unul, el zise bărbierului :

— Rade-mă, băiete, numai de un firfiric, căci nu am mai mult.

Bărbierul, care îl știa de chilipirgiu, se apucă și-l rase numai pe jumătate. Cînd zgîrcitul se uită în oglindă, zise bărbierului :

— Dar bine, pentru ce m-ai lăsat neisprăvit ?

— N-ai zis d-ta să te rad numai de un firfiric ?

După aceea fu nevoit a mai da unul, să-l radă de tot.

CAL. BASM. CÎNT., III (1876), p. 76.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5046. Este atestat în Muntenia.

BULGARUL LA HAN

După ce și-a umplut punga doldora, bulgarul s-a dus și el pe la oraș.

Pe drum s-a gîndit :

— Dacă oi trage la un han mai bun, tot aia o să mă coste, ca și cel prost, că o să spui hangiului să nu-mi dea luminare, chibrituri, apă, lemne, șervet, săpun, defel !...

Astea, bineînțeles, fiindcă era zgîrcit al dracului !... Vorba lui : „...Om, bre, am venit la Romania la bani și nă trimet nă patria la Bălgaria...”

Ajuns la han, hangiul îi pune pe masă chibrituri, apă, el nu :

— Lasă, bre, udină, bre, la mine nu trebui...

— Nici de mîncare ?

— Nema, bre !... Ba adu, bre, să gust și eu la oraș nă Romania.

Cînd îi aduce hangiul mîncarea, îl găsește jos, pe scînduri, cu ceapă, ardei, pătlăgele împrejur, și îmbuca, îmbuca la lumina lunii...

După ce mîncă ciorba, vru să înfigă furculița în bucata de carne, dar, tremurîndu-i mîna, îi scăpă jos... El cu ochii după ea... Cînd iacă zărește ceva. El repede înfige furculița : „Chiurț”, face broasca ce intrase de afară, că hanul era jos. Cînd trase cu dinții, broasca : chiurț, chiurț...

El :

— Chiurț, chiurț, ce dacă ești zgîrci, eu te-am dat bani pã tine și nã trebuie să te manînce !

Dumitrașcu, *La nãmiaz*, p. 22.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5047. Este atestat în Muntenia.

MĂLAI PE PITĂ

Românul în tovărășie cu neamțul au pornit la tîrg. Pe drum, ajungînd la o fîntînă, se așezară sub umbra unui pom. Românul scoate din traistă málaiul și începe a mînce. Neamțul, mai viclean, zise românului :

— Știi ce, frate, dă-mi și mie málai de la tine să-l mîncăm acuma să nu se strice și apoi după aceea vom mînce pită de la mine.

Românul, bucuros de o astfel de învoială, dă neamțului málaiul.

Cînd ajunge vremea ca iar să mai mánince, se așeză jos. Românul așteaptă să scoată neamțul pită din traistă, să mánince. Neamțul nu scoate. Românul îl agrăiește pe neamț și-l provoacă ca în schimbul málaiului ce l-a mîncat, el să scoată pită, după cum a făgăduit, și s-o mánince împreună. La provocarea românului, răspunde neamțul :

— Cînd fifi avut io pită, nu fifi cîerut și muncat io málaiu de la tine ! Numa nu-i pită...

Novacovicu, *Folclor bãnățean*, p. 33.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5048. Este atestat în Transilvania.

ROMÂNUL ȘI CAȘUL SASULUI

După ce sasul prinse carne din ospețele românului, cît cu vrerea, cît pe nimerite, se abate și cel român la casa sasului să vadă pînă unde-i ajunge milostenia.

Sasul îl cuprinde cu limbă dulce și se arată vesel, vorba aceea : limba dulce mult aduce, dar fiindcă era deprins tot cu „la masa altuia și a lui nimenea”, afară din vorbe nu prea îl îndulcea cu nimic.

— Boale să fie, că leacuri sînt, gîndi românul și prinse rădăcini pe scaunul de aproape, hotărît să nu meargă nemîncat măcar de i-ar fi să șadă o săptămînă încheiată.

Sasul de colea trăgea la nădejde, ca spînul de barbă, că doar i-o veni să se ducă. În deșert ! Românul se făcu dracul, care lăcomește la tămîia sasului, și nici că se clăti de unde s-a pus pînă nu-i aduse un pui de caș, mînce-te-aș !

— Mîndru caș, zice românul, chitînd că sasul aruncă niște ochi ca olarul cînd i s-a îmburdat carul, și tăia o pătrăriță din el.

— De mîndru nu-i aflu ponosul, murmură sasul, numai cît că le cam piere sãmînța acum.

— Și cît e de bun, urmă românul luînd al doilea pătrar.

— Nici de bun nu-i bag vină, dar ia seama că cașul e greu de rînză și, dacă te necumpănești, dai pește boală cu el.

— Nici dracu n-are să-mi fie, bade Hans, răspunse românul, că-l cumpănesc din gură, și luă al treilea pătrar.

Sasului i se strîngeau măruntăile de milostenie și-și întoarce coșocul, doar i s-o sfeti mai bine.

— Nu te pripi, bade Ion, zise el, că cașul ăsta e de cal, și ți-o face rău.

— Caș de cal ! minunat ! răspunse românul ; n-am mîncat din ce mi-au crăpat ochii ! bună pomană ! pentru aceea, dacă îmi dai voie, pe rămășița asta, o duc muierii, că știu că nici pe melița ei n-a mai curs astfel de fărînă.

Sasul făcu ochii înholbați, românul adăposti cașul și merse la ale lui.

GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 202, p. 6

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5049. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Românul și sasu*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 202, p. 6.
3. *Cel cu peștele (Th. D. Speranția)*, HAZ. SAT., I (1901—1902), nr. I, p. 1.
4. *Călătorul flămîngios*, (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 279.
5. *Românul la sas*, DACIA TR., 1931, p. 96.
6. *Unde dai și unde crapă*, ALB. Buc., XXVII (1938), nr. 34, p. 534.
7. *Românul și sasu*, CĂL. HAZ., II (1939), p. 32.

JUDECATĂ DREAPTĂ

Un zgîrcit prăpădise pe drum o pungă cu bani: avea într-însa 100 de lei. Îndată a început a se jeli în gura mare.

— Oameni buni, am pierdut 100 de lei! vai de mine și de mine! milostiviți-vă, oameni buni, nu mă lăsați, că am rămas lipit pămîntului!

Un om sărman găsește punga. Se gîndește el:

— Știu ai cui sînt banii, păcat să-i îndosec! Mă duc să-i dau pîgubașului. Poate mi-o da ceva pentru binele ce i-l fac.

Așa se gîndește omul cinstit și așa face. Se înfățișează la zgîrcit și-i dă punga.

— Asta-i punga dumitale?

— Asta-i, dă-o-ncoace, zice repede zgîrcitul.

El ia repede punga și începe să numere banii. Găsește 99 de lei, în loc de o sută. Omul nu luase nici un leu din pungă, dar zgîrcitul nu avusese decît 99 și crezuse că avea o sută. În loc să fie bucuros și să mulțumească omului cinstit pentru facerea lui de bine, el începu să urle ca un pîgîn:

— Mi-ai luat un leu, hoțule! să mi-l dai înapoi! Eu, în pungă, aveam 100 de lei.

— Da n-am luat nimica, măi creștine, grăiește omul. Așa am găsit punga, așa ți-am adus-o.

— Nu, ai furat un leu din pungă! Hai la judecată!

Și zgîrcitul apucă pe om de piept, și-l duce la judecător. Acolo, judecătorul, om înțelept, ascultă ce zice zgîrcitul, ascultă și ce spune creștinul cel sărac și se gîndește el că spur-

cată făptură mai este omul fără saț, care, în loc să mulțumească creștinului pentru că i-a adus punga, mai vrea să-i răpească și sumanul de pe spate.

Atunci judecătorul, după ce se gîndește, zice către zgîrcit:

— D-ta zici că ai pierdut o pungă cu 100 lei?

— Da, domnule judecător!

— Și-n asta, care ți-a adus-o omul, sînt numai 99?

— Numai 99, d-le judecător!

Judecătorul se întoarce către omul celălalt.

— Omule, zise el, așa ai găsit punga, cu 99 de lei?

— Eu așa am găsit-o, așa am adus-o. Într-însa n-am umblat.

— Apoi atuncea, grăiește judecătorul, dacă d-ta, cel cu paguba, ai prăpădit o pungă cu 100 de lei, nu-i asta punga d-tale, căci în asta se află numai 99 de lei. Dă punga asta deci celui care a găsit-o, că nu ești d-ta pîgubașul.

Și a rămas zgîrcitul cu ochii holbați și bătînd din buze, iar creștinul s-a închinat judecătorului, a luat punga și s-a dus să-și caute de treburi.

COM. SAT. Buc., IV (1909), nr. 18—19, p. 281.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5050. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Varianta:

2. *Judecătorul deștept*, VEST. SAT., V (1916), nr. 12, p. 5.

[SCOATE-L, CĂ L-A VĂZUT...]

La un creștin nimereste la masă un popă.

Omul avea de mîncare bună și, după cît am auzit, avea și un ulcior cu vin. Da, cînd femeia și omul văzu că popa vine înăuntru, luă ulciorul și-l ascunse.

Părintele se puse la masă, mai vorbi cîte ceva, apoi se sculă în sus și începu să tot zică:

— Binecuvîntează, Doamne, mîncarea și băutura robilor tăi cutare și cutare !

Femeia se aplecă la urechea bărbatului său și-i zise :

— Scoate de-acu, măi omule, ulciorul, că l-a văzut dracul de popă.

— Cum l-a văzut ?

— Păi n-ai auzit c-a pomenit de mîncare și băătură ?

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 283.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 5051. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. *Scoate-l, că l-a văzut...* Savin, *Snoave*, p. 45.

AVARUL

Cic-a fost odată doi frați : unul era putred de bogat, iar cellalt nu era nici de mîncarea cîinilor și... mai avea și o casă de copii pe deasupra !

Frate-so cel bogat era zgîrcit de n-ai fi văzut nimic, să-l fi picat cu lumînarea și nu-i puteai scoate bucățică din mîină. Din pricina asta nu voise ca să se însoare.

Dă D-zeu însă și numai bogatul cade la o zăcere grea. Lui frate-so cel sărac însă tot i se făcu milă de dînsul, se ducea hojma pe la el, de unde avea, de unde n-avea îi ducea cîte o bucățică de ceva, îi dădea cîte o ulcică de apă și-l întreba : ce-l doare și cum îi mai este ?... mă rog, ca fratele, sîngele apă nu se face. Bogatul însă nu se îndrepta și acum vedea el singur că pînă aici i-a fost !

Frate-so îl păzea, să nu-l scape mortăciune, făr' de lumînare. Într-o zi însă, bogatul rugă pe frate-so să se ducă acasă și să-l lase singur, că are oleacă de treabă și... a veni mai încolo. Săracul ieși, și după ce închise ușa după dînsul, se întoarse și începu a se uita prin borta ușii, să vadă ce are să facă frate-so. Bogatul, după ce se văzu singur, se înțepeni din

toate puterile și, bălăbănindu-se cum putu, se ridică în capul oaselor... scoase o motoașcă de sub căpătii și o vărsă dinainte-i... erau numai galbeni... Apoi mai scoase una și iar o vărsă... și încă una, și apoi alta... și tot așa, vro cîteva și pe toate le vărsă. Se făcuse un morman de galbeni dinaintea lui, coșco-geamite de mare !... Pe urmă începu a lua cîte unul, a-i arunca în gură și apoi înghițea !... Se mai odihnea cîte oleacă, și apoi iar mai arunca cîte unul, și iar înghițea... și tot așa !

— Trăăăăăni-te-ar crucea, drace... d-apoi de ce te-ai apucat ? zise atunci săracul, minunîndu-se de cele ce vedea.

— Ba, să-l trăsnească pe frati-to, nu pe mine,... că nici eu n-am mai văzut asta, pîn-acuma ! răspunse dracul, care era și el acolo lîngă ușă și privea.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 262.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5052 (A. Th. 1305 C). Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta :

2. *Ce n-a văzut nici dracu* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ”, IV (1911), nr. 2, p. 45 (Jorăști — Galați).

POFTIM LA MASĂ !

Stătea românul la masă și, neavînd așa de multă mîncare, intră altul.

— Poftă bună, nene Vasile ! îi dă omul venit.

Dar nenea Vasile îi răspunde :

— Poftim la masă, hai ! Că dacă pofteai îmi erai ca un prieten, dar acum mi-ești ca doi.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 58.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5053. Este atestat în Moldova.

MINTE DE SECUI

Secuiul : — Ce ai de mâncare, jupine ?

Birtaşul : — Friptură de porc, de vițel, de găină și de rață.

— Destul, destul ! Cu cât îmi dai o porție de pește ?

— Cu 40 de cruceri.

— Da una de vițel ?

— 60 de cruceri.

— Și cea de rață ?

— 80 de cruceri, și lângă fiecare aduc și cite-o porție de sos...

— Și scump e sosul ?

— Sosul vine de cinste.

— Adă-mi dară trei porții de sos !

F. POP., II (1894), nr. 3, p. 30.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 5054. Este atestat în Transilvania.

SĂ FACI O CAFEA BUNĂ !

La un boier din vechime îi venise niște prieteni buni pe care nu-i văzuse de multă vreme. Au petrecut toată noaptea în mîncări și-n băuturi și dezmiertați de cîntecul muzicilor. A doua zi de dimineață, slugile venind cu treabă pe sus, pentru că musafirii voiau să plece, cucoana de casă porunci la o slugă, zicîndu-i :

— Să pui de cafea, Ruxandră !

— Bine, cucoană, am înțeles !

— Dar s-o faci bună, căci are să bea și cucoana de gazdă !

(N. Hîntescu) „I. CREANGĂ“, VII
(1914), nr. 11—12, p. 314.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5055. Este atestat în Moldova.

CERȘETORUL ȘI ZGÎRCITUL

Un cerșetor întîlnește pe un zgîrcit și cere milă. Zgîrcitul, după multă ciorovăială, îi dă cerșetorului un filer.

— Un filer ? Dumnezeu să-ți dea sănătate, îngîna cerșetorul, dar atîta e prea de tot puțin.

— Cum ? puțin ? striga mînios zgîrcitul, dacă 100 oameni îți dă fiecare cite un filer, iată că ai 100 fileri...

— Asta-i adevărat, dar ți-aș recomanda o afacere bună. Adună d-ta cei 100 fileri, și eu îți cinstesc d-tale 50% din ei.

POP., XI (1904), nr. 35, p. 557.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5056. Este atestat în Transilvania.

6. Lene

A. BĂRBATUL LENEȘ

ȚIGANUL TOCMIT SLUGĂ LA PLUG

Un țigan vine repede la un român și-l roagă să-l puie la orice treabă și cât de repede, că tare i-i foame. Omul, nu-l mai întreabă cine-i și de unde-i, ci-l așează întâi la masă, iar apoi, puindu-i altă mâncare în traistă, stă gata să plece cu el la plug, și-l întreabă :

— Măi țigane, cum te cheamă ?

Iar țiganul răspunde :

— După ce-oi mai mânca,

M-a chema,

Cum m-a chema :

Halea,

Palea,

Apuc valea ;

Las plug, las boi

Și mă duc în sat la noi.

— Dar pe dumneata, românico, cum te cheamă ?

Iar românul îi răspunde :

— Hei, măi țigane, pe mine mă cheamă mai greu, că lumea îmi zice :

Halea,

Palea,

Apuc valea ;

Las plug, las boi

Și viu în sat la voi.

Otig lung,

Din urmă te-ajung.

Te împung,

Te străpung,

De păr te-apuc,
La plug
Te-aduc !

Ei, vedeți !

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 232 ; publicată : *Carte pen-
tru tineret*, p. 130.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5058 Este atestat în Moldova, Muntenia și
Transilvania.

Variante :

2. *Urit nume ți-a pus... !* Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 24 (Pribegi —
— Ialomita).

3. *Țiganul șiret, dar nici românul prost* (P. Gh. Savin), CAL. NAȚ.
F. INT., II (1912) ; republicată : *Snoave*, p. 28 ; LUMINIȚA, II
(1936—1937), nr. 8, p. 27 ; CAL. GOSPOD., XVI (1937), p. 101.

4. *Țiganul la plug*, DUM. POP., IX (1924), 15—16, p. 4.

5. *Și-a rupt-o la sănătoasa*, DUM. POP., XII (1927), nr. 39—40, p. 4.

6. *Țiganul la plug*, ȘEZ., XXVII (1928), nr. 11—12, p. 170.

7. *Țiganul șiret, dar nici românul prost*. Costin, *Anecdote*, p. 7.
(Domașnea — Caraș-Severin).

8. *Țiganul șiret și românul cuminte* (L. Costin), NEAM. ROM.
POP., XVII (1929), nr. 2, p. 42.

9. *Numele românului*, CAL. IZVORAȘUL, II (1933), p. 100 (Topleț
— Caraș-Severin).

10. *Numele românului*, REV. V. SAT., III (1934), nr. 1—2, p. 23.

11. *Țiganul la plug*, CAL. ȚĂR. BOT., 1937, p. 143.

12. *Țiganul cuminte*, CAL. FR. CAL., I (1938), p. 96.

13. *Țiganul și țaranul*, LUMINIȚA, IV (1938—1939), nr. 1, p. 15.

CEL MAI BUN LUCRĂTOR

Odată săpau cucuruzul unui domn mai mulți lucrători. Toți lucrau și abăteau, dar între ei mai tare se rupea un biet țigan. Dădea de trei ori cu sapa în pământ, iar a patra oară se uita la soare să vadă în care parte apuca, pentru că se temea să nu treacă ziua prea iute. Când se apropia domnul de țigan,

îl luau horile, și cînta cu un glas ca de privighetoare : „Ține, Doamne, ziua mare, să lucrăm la domnul tare“ ; iar după ce se ducea domnul de lingă el, se uita cam aspru la soare, și cînta încet : „Ia, soare, ia, și nu te uita-n gura mea“. Și lucra țiganul, și se trudea, să meargă el mai nainte, și să întrecă pe ceilalți lucrători. A ținut așa cam pînă la amiezi. Asudase țiganul, de-i curgea șiroaie de apă din față.

— Aoleo, săracu de mine, rău meșteșug mi-am ales astăzi, gîndea în sine țiganul, dar să mai cercăm și altcum.

Odată numai se trîntește țiganul jos, și se vaită că moare, și se prăpădește. Domnul poruncește să-l spele cu oțet, dar în zadar, țiganul mort ca mortul. Domnul era necăjit de întîmplarea bietului țigan, dar mai necăjit că-i lipsea un lucrător. Mare întîmplare și mare minune cu bietul om, zise un servitor, dar eu pare că l-aș putea face sănătos și mai voios, de cum a fost. Zicînd acestea, luă un bici și-l măsură cu el de vreo cîteva ori peste spinare. Ca prin minune, odată se sculă țiganul drept în sus și zise :

— Aoleo, domnule, dar ce ți-am greșit, de nici în rai nu pot merge fără paradă.

— Nu-i nimic, răspunse domnul, pentru rai mai este vreme și după aceasta, dar, uite, cucuruzul se întîrzie, de nu-i vom săpa astăzi.

— Apoi, dacă este așa, mulțumesc pentru buna îngrijire, căci credeți-mă, că eram să mor.

De mila cucuruzului, să nu se usce nesăpat, luă țiganul sapa-n mîini, și săpă pînă seara ; iar de-atunci, cînd nu mai poate, se ferește de sapă și numai acel cucuruz îi place, pe care l-au săpat alții.

CAL. Arad, VII (1886), p. 73.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5059. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

1. *Țiganul la nașu-so la seceră*. Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 87.
2. *Țiganul la sapă*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 142, p. 6.
3. *Țiganul ia secerat*, GAZ. TRANS., LXIII (1910), nr. 181, p. 6.
4. *Țiganul și soarele*, CAL. BIHOR., II (1923), p. 124.
5. (Fără titlu) Petrovici, *Folklor de la moșii din Scărișoara*, p. 152.
6. *Țiganul la coasă*, ALB. Buc., XLII (1939), p. 398.

LASĂ-L ÎN VOIA LUI !

Un țigan la prășitul păpușoiului, fiind cu ziua la cumătru său, se întîmplase, cu el, să mai fie cu ziua la cumătru său și un român. Spre seară, românul, ca cel cu ziua, pîrîndu-i-se că soarele nu mai sfîntește, profită de ocaziune, cînd nu observă ceilalți, și făcea cu mîna soarelui să meargă mai iute după deal.

Cumătru țiganului, ca cel cu durere de munca și punga lui, profită și el de ocaziune ca să nu vadă ceilalți și făcea cu mîna la soare, din contra românului, ca să mai dea îndărăt. Țiganul observînd astă treabă, se opri din prașă și zise :

— Lasă-l în voia lui, cumetre ! Lasă-l în voia lui !

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 38.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5060. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

1. *Soarele țiganului*. (T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., 5094, f. 229.
2. *Țiganul la prășit*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 28.
3. *Țiganul la prașilă* „I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 11, p. 347.
4. *Țiganul la prașilă*, CAL. GOSPOD., V (1926), p. 72 (Bogdănești — Suceava).
5. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 28, p. 13.

[EU NU-S DE VINĂ...]

— Cum, leneșule, zicea un tată către unul din fiii săi, tu dormi încă, pe cînd soarele a răsărit de două ore ?

— Eu nu-s de vină, răspunse el, frecîndu-și ochii, dacă soarele se scoală mai înainte de a se face ziuă.

AMIC. POP., VIII (1868), p. 112.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5061. Este atestat în Transilvania.

Variantă :

1. (Fără titlu) Gheaja, *Risete*, p. 94.

ȚIGANUL PĂSTOR

Un cioroi se duse într-un sat românesc și găsi în mijlocul satului mai mulți oameni adunați, care vorbeau că le trebuie să-și bage păstori sătești. Țiganul fălos se viri între ei, stătu haptac și zise :

- Vă alduiască Dumnezeu, oameni buni, eu vi-s unul.
- D-apoi, măi, băga-te-ai de ciurdar.
- Da, eu știu rîndul la șuștar !
- Da nu ți-ar plăcea mai bine la boi ?
- Dumnezeu fie cu noi.

Alt sătean zise :

- La porci de abia te întorci.
- Ei, dar ai mînca clisă !
- Ah ! inima mea cea unsă.
- Dar păcurar la oi ?
- Dumnezeu cu noi.
- Ei, dar ai mînca urdă ?
- Dumnezeu sfîntul te-audă.
- Bagă-te dar la cai, că-i umbla călare, ca și un domn mare. D-apoi de te-or arunca ?
- D-apoi de nu m-oi băga.

F. POP., VI (1898), nr. 22, p. 262.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5062. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Dacă nu m-oi băga*, HAZ. SAT., III (1903), nr. 6, p. 3.
3. *Țiganul cioban*, Rădulescu-Codin, *Dăjii*, p. 39 (Catanele — Dolj).
4. *Țiganul, slugă pe orice vreme* (T. Pamfile — Fără titlu) B.A. R.S.R., 5094, f. 232.
5. *Țiganul la stîna*, (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 224.
6. *Țiganul cioban*, „I. CREANGĂ”, VI (1913), nr. 12, p. 382 (Nemțișor — Neamț).
7. *Țiganul cioban*, Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 31; republicată : NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 11, p. 213.
8. (Fără titlu) PRIETEN. NOSTRU, VII (1923), nr. 10—11, p. 20.

9. *Țiganul argat*, Tutescu, *Din Boureni*, p. 28.
10. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 16—17, p. 12.
11. *Țiganul la oi*, Rădulescu-Codin, *Nevasta leneșă*, p. 19.
12. *Țiganul la oi*, Rădulescu-Codin, *Nevasta leneșă*, p. 20 (Priboieni — Argeș).
13. *Ciobănia țiganului* (S. Hârnea), CAL. REV. DOINA, 1930, nr. I, p. 104; republicată : *Polojănii*, p. 31.

ȚIGANUL ȘI COLACII

Un țigan se duse la un preot ca să ceară un colac de la pomană.

- Părinte, mînca-te-aș !
- Ce să-mi mînci, harpațoiule ?
- Colacii de pomană.
- Măi țigane, tu dacă vrei să mîninci, trebuie să-mi lucrî un lucru.
- Ce să-ți lucru ?
- Să-mi cureți la vaci.
- Ba, părinte, haia-s draci.
- De-aș lucra, n-aș mînca ;
- De-aș mînca, n-aș lucra.

Costin, *Anecdote*, p. 16 (Gîrbovăț — Caraș-Severin); republicată : IZVORAȘUL, VIII (1929), nr. 9—10, p. 17.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5063. Este atestat în Transilvania.

CUM ERA VREMEA ?

De cu seară, boierul lasă vorbă țiganului : că, dacă vremea se va arăta a ploaie, să se ducă la tăiat nuiele, așa mai după cîntători ; de va fi senin, să pornească la încărcat paie.

Dar una-i vorba și alta-i treaba.

Zisa boierului a intrat pe-o ureche și-a ieșit pe cealaltă. Trecuse alba dealul.

Țiganul pune capul pe pernă seara și se trezește numai a doua zi, o dată cu soarele.

Boierul, foc pe țigan :

— Ce-am vorbit eu, jivină afurisită, fund de ceaun ce ești ?
... Cum a fost vremea ?

— Să mă ierți, sarut mâna !... Nu era nici moloșag, nici senin : era... cum e mai bine de dormit, mânca-te-aș !

(I. Adam), F. TOȚI, I (1897), nr. 38, p. 300 ; republicată : *Pe lângă vatră*, p. 84 ; N. REV. ROM., I (1900), p. 438 ; *Glume țărănești*, p. 36 ; ȚĂRĂNISM., VII (1932), nr. 7, p. 12.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5064. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Cum era vremea*, GAZ. TRANS., LIII (1890) nr. 127, p. 6.
3. *Țiganul la stăpîn*, F. TOȚI, II (1898), nr. 26, p. 329.
4. *Nor de stele*, CAL. MIN., I (1899), p. 189.
5. (Fără titlu) CAL. Arad, XXII (1904), p. 160.
6. *Cum era vremea*, ALB. Buc., XI (1907), nr. 36, p. 969.
7. *Țiganul mehenchi* (L. Mrejeriu), „I. CREANGĂ”, I (1908), nr. 1, p. 25 (Schineni — Vaslui).
8. *Țiganul mehenchi*, GAZ. TRANS., LXXI (1908), nr. 235, p. 7.
9. (Fără titlu) (C. Rădulescu-Codin), ȘEZ., XIV (1910), nr. 8, p. 122 (Cacomeanca — Ialomița).
10. *Cum era vremea*, F. POP., XV (1910), nr. 34, p. 6.
11. *De-ale țiganilor* (Chr. N. Țapu), F. POP., XV (1910), nr. 48, p. 7.
12. *Una de-ale țiganului*, POP. ROM., VII (1911), nr. 5, p. 8.
13. *Țiganul leneș*, HAZ. SAT., XII (1912), nr. 32, p. 1.
14. *Țiganul leneș*. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 69.
15. *Țiganul mehenchi*, Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 65 ; republicată : NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 18, p. 280.
16. *Țiganul leneș*, CĂL. POP., VII (1924), p. 112.
17. *Cum era vremea*, ALB. Buc., XIV (1925), nr. 11—12, p. 172.
18. *Cum era vremea*, CAL. Arad, XXX (1928), p. 91.
19. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 24—25, p. 13.
20. *Cum e vremea*. Costin, *Anecdote*, p. 12 (Mehadica — Caraș-Severin).

21. *Țiganul leneș*, CAL. ASOC., XVI (1929), p. 175.
22. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 25, p. 12.
23. *Cum e vremea*. Rădulescu-Codin, *Nevasta leneșă*, p. 166 (Leicești — Arges).
24. *Nici de una, nici de alta*, DACIA TR., XI (1930), p. 116.
25. (Fără titlu) CAL. EPARH., II (1930), p. 130.
26. *Nici de una, nici de alta*, VOINȚA BAN., XII (1932), nr. 51, p. 4.
27. *Nu-i nici de fîn, nici de nuiele*, LUMINIȚA, I (1935—1936), nr. 8, p. 20.
28. *Cum era vremea*, ALB. Buc., XL (1937), nr. 27, p. 422.
29. *Cum era vremea*, ALB. Buc., XLII (1939), p. 318.
30. *Cum era vremea*, ALB. Buc., XLIII (1940), p. 542.
31. *Țiganii și vremea*, VOINȚA BAN., XVIII (1940), nr. 15, p. 2.
32. *Cum e vremea*, VOINȚA BAN., XVIII (1940), nr. 52, p. 2.

[LOGICĂ ȚIGĂNEASCĂ]

Un țigan se tocmise la popa cu ziua, deci dimineață, pînă nu se apucară încă la lucru, popa-i dete de prînz, după finirea acestuia, țiganul zise către popa ca cu o cale să-i deie și gustarea ca să nu-l mai opăcească de la lucru la amiază ; popa-i dete și de gustare ; după ce țiganul mîncă și acesta, zise către popa :

— Părinte, dă-mi acuma dară și cina, căci tot atîta, acum ori pe seară :

Popa-i dete și aceasta și după ce găta țiganul și cu cina zise :

— No, acuma noapte bună, d-le părinte !

GURA SAT., VIII (1868), nr. 12, p. 47.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5065 (A. Th. 1561). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Logică țigănească*, GURA SAT., 1873, nr. 22—23, p. 90.
3. *Vrednicie țigănească* (D. Stăncescu), CAL. IL. BUC., II (1892), p. 44 ; republicată : CAL. FAM., III (1896), p. 44.

4. *Da-ncă la dumneata!* Sandu, *Anecdote*, p. 31.
5. *Da-ncă la dumneata!*, CAL. ARAD, XX (1902), p. 144.
6. *Da-ncă la dumneata!*, CĂL. POP. BUCOV., VII (1903), p. 109.
7. *Țiganul și popa* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, p. 57.
8. *Lăcomia popii*, HAZ. SAT., VII (1907), nr. 2, p. 4.
9. *O păcăleală*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 9, p. 2.
10. *Țiganul și popa*, REV. COP. TIN., 1913, p. 174.
- 10 a. *Țiganul mănincă, dar și muncește*, „I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 9—10, p. 283 (Birlad — Vaslui); republicată: F. ȚĂR. ROM., IV (1915), nr. 1, p. 3.
11. *Țiganul păcălici*, CULT. POP., I (1921), nr. 40, p. 4.
12. *Cina țiganului*, IZVORAȘUL, IV (1925), nr. 2—3, p. 6 (Nemou — Vilcea).
13. (Fără titlu) SUFLET. OLT., 1927, nr. 5, p. 146.
14. (Fără titlu) NEAM. ROM. POP., XX (1932), nr. 7, p. 192.
15. *Nici tetea n-a lucrat*, VOINȚA BAN., XVII (1939), nr. 21, p. 2.
16. *Da-ncă la dumneata!*, VOINȚA BAN., XVIII (1940), p. 110.
17. *Țiganul la coasă*, A.I.E.F., i. 11362 (Meria — Hunedoara).

CE VÎNT BATE ?

Un boier trimise pe un țigan afară să vadă ce vînt bate. Ce timp este.

Țiganul, în loc să iasă afară, nimeri într-un dulap. Puse mîna înăuntru și dete de brînză.

— Aoleo, boierule! zise țiganul intrînd în casă; afară e întuneric beznă și miroase a brînză.

— Dar ce vînt bate, țigane?

— Criv-austru-băltăr-munteanu!

CAL. PROF., V (1866), p. 99.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5066. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) GURA SAT., 1872, nr. 10, p. 39.
3. *De, boierule!* Chicoș, *Culegeri*, p. 23.

4. *Ce vînt bate?* Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 168; republicată: *Lit. pop. Anecdote*, p. 59.
5. *Întuneric beznă*, HAZ. SAT., IX (1909), nr. 11, p. 2.
6. (Fără titlu) REV. COP. TIN., I (1914), p. 383.

[CUM E VREMEA ?]

Un om întreba pe un țigan într-o dimineață:
— Cum e vremea afară?
— Dracu-i s-o știe ce fel de vreme-i și asta, că dîncotro-î mai frig, dintr-acolo bate vîntul.

Baică, *Literatură populară*, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5066. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) FAM., XXXIII (1897), nr. 14, p. 158.
3. (Fără titlu) FAM., XXXV (1899), nr. 13, p. 158.
4. *Cum e vremea?* F. POP., IX (1900), p. 58.
5. *Românul și țiganul*, ROM., I (1911), nr. 4, p. 2.
6. *Românul și țiganul*, POP. ROM., VII (1913), nr. 14, p. 8.

ȚIGANUL LA COSIT

Se vede că-l ajunsese și pe bietul țigan rîndul la treabă. Intră el slugă la un creștin de-ai noștri și acesta-l trimete... unde să-l trimeată? Unde? Hai, măi țigane, la coasă! Ia țiganul și-și pune bine pîntecele la cale, că doar nu mînce dintr-ai lui! Și doar încă nu muncise, ca să n-aibă suflet la mîncare!... Pe urmă, luîndu-și uneltele, tiocul, coasa, cutea, una-alta, se înhamă la cogemite trăistoiu cu de-ale mămăligii, și huucii! se trezește drept pe colnicul unde avea să împăneze la cosit. Ce mai vreme frumoasă: răcoare și bine, rouă, soarele nu tocmai departe, cerul limpede, mai ceva decît în șatră!

„Hei, d-apoi așa de iute să-ncep?... Ia să mai bat coasa!...
Știu eu socoteala ciocanului : tetea doar din ciocan îi așa bălan...
Și apoi stăpînul a zice că n-am cosit bine!“

Deci scoate corbul binișor batca, o înfige în pămînt și bate, și bate...

„Da care s-o mai bat?“ își zice el.

Și nu-i venea la chiteală deloc că un pitpalac din iarbă mereu îi cînta : „Te păduchi ! Te păduchi !...“ Îi venea să sară în sus de ciudă bietului țigan. Iacă de dincolo și un cristei începe :

— Rîzi, fa, rîzi !

Rîzi, fa, rîzi !

— Hașa ? răcnește țiganul, și azvîrle cu batca într-acolo...

Și-a prăpădit batco... O căută, nu-i. Cînd seara, îl apucă stăpînul :

— Ei, ce ai cosit, măi fund de ceaun afumat ce ești tu ?

Țiganul odată se strîmbă :

— D-apoi ce ? Mă mai întrebă ? Că păsările d-tale toată ziua m-au luat în rîs... Altele ca altele...

Da cristireazu, breazu,

Spurca-ți-ar obrazu,

încă le zicea mereu să mă rîză...

Românul n-a ris mult și i-a izbit lucrătorului o sfîntă de scărmăneală, de i-a morșit spinarea.

Furtună, *Cuvînte scumpe*, p. 112 ;
republicată : NEAM. ROM. POP.,
XI (1923), nr. 7, p. 133 ; ZORI LUM.,
IV (1928), nr. 5, p. 19.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5067. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL LA COASĂ

Un țigan, după ce văzu că se duseră toți lucrătorii din sat la coasă, se hotărî să se ducă și el, măcar că nu-i știa toate trebuințele coasei.

După ce ajunse la finaț, începu a cosi și tot cosi pînă ce i se toci coasa topor.

Un român, care trecînd pe lingă el și văzînd că nu poate cosi, îl întrebă :

Românul : — Ce-i cu tine,

Măi Martine,

De nu-ți merge coasa bine ?

Țiganul : — Nu știu ce-i, române dragă,

Că tot merse ziua-ntreagă.

Dar acuma cătră seară

Mă umplu de oboseală,

Nu taie nimic defel,

Pare că a fi de lemn.

Românul : — Poate că s-o fi-ngreșat

Trebe cu ciocanu dat.

Ia ciocanu și o bate

Și-apoi vei vedea, firtate,

Cum vei face cu ea spor

Nu vei da ca c-un topor.

Țiganul : — Ce : și cum ? Mă-nveți s-o bat ?

C-atuncea mai rău îmi fac,

Că de-o bat fuge, mă lasă,

Știi cum fug pruncii din casă

Cînd îi bați.

F. POP., VIII (1900), nr. 23, p. 335

(Pustiniș — Timiș).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5068. Este atestat în Transilvania.

DE LA COASĂ

Într-un sat, nu de mult timp, se pripășise un rus. Muncea și el pe la cine găsea și ce cîștiga, îi bea.

Într-o zi fu luat de un om din sat ca să cosească niște iarbă. Cum el, se vede, că nu mai fusese niciodată la coasă, mergea pe drum cu coasa la spinare, țanțoș ca un cocoș.

Un român, întîlnindu-l, îl întrebă :

— Unde te duci, măi rusule ?

— Mă duc la coasă ! îi răspunse rusul mîndru.

Seara, cînd se întorcea rusul de la coasă, întîmplarea făcu ca să se întîlnească iarăși cu românul.

Românul, prefăcîndu-se că nu știe de unde vine, îl întrebă :

— De unde vii, măi rusule ?
Rusul, cum era flămînd și obosit, îi răspunde amărît :
— De la coasă, de unde te dor oase !

IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 1, p.
18 (Botești — Bacău).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5069. Este atestat în Moldova.

[CARE-S MAI VREDNICI ?]

De unde și pînă unde, un țigan se făcuse și el cu două
pegoane de grîu. Venise vremea secerișului.

Huruie căruțele prin sat, muncitorii harnici se duc la cîmp
de noapte, dînd zor pe bucată.

Cînd era soarele de o suliță pe cer, hop și țiganul la lo-
cul lui.

Se uită cu ciudă la românii care dau în brînci muncind și
zice mînios :

— Lasă, lasă, mi-ați luat voi mie azi-dimineață înainte :
dar diseară vă las în urmă și ajung eu al dintii în sat, măcar
să fie ce-o fi !

Să vedem, care-s mai vrednici ?

FL. ALB., I (1899), nr. 21, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5070. Este atestat în Muntenia.

ȘERBUL LENOS

Un domn trimise șerbul său în grădină să lucre, dar, fiind
prea cald, șerbul se lungi lîngă gard la umbră și adormi.

Peste puțin timp, vine domnul și, văzînd că șerbul
doarme, strigă :

— Tu, om de nimica, nu ești vrednic ca soarele să lu-
cească asupra ta !

— Chiar pentru aceea mă culcasem aici la umbră, răs-
punse șerbul.

UMORIST., II (1864), nr. 19, p. 91.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5072. Este atestat în Transilvania și Mun-
tenia.

Variante :

2. *Tocmai d-ahaia*. Sandu, *Anecdote*, p. 9.

3. *Tocmai d-aia*, VOINȚA BAN., X (1930), nr. 27, p. 3.

4. *Țiganul la lucru*, NEAM. ROM. POP., XX (1932), nr. 7, p. 192.

5. *Pierde-vară și Ispravă*, FEM. SAT., I (1935), nr. 11—12, p. 16.

CONDIȚIE

Pe vremea prașitului, un bate-coclaurile se întilnește cu
unul harnic. Da' istui harnic îi crăpa mășeaua de treabă.

— Măi Toadere, zice el, nu-i merge azi la prașit la mine,
că-ți plătesc. Ai și mîncare.

— Dă... știu eu ?

— Acu unde te duci ?

— Unde ? Pe drum la vale.

— Haide, bre, ce pierzi tu timpul degeaba ?

— D-apoi vrei să-l pierd cu plată ?

— Măi, ai să te ții căit. Am un godac fript; vin bun !

— Merg, atunci.

— Hai mai repede, că acuși e soarele amiază.

— Mîncare știu eu, dar vrun huceag pe-aproape de ogor ai ?

„I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 3, p.
95 (Covasna — Iași).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5073. Este atestat în Moldova.

POVEȘTEA LUI LASĂ

Cînd părintele zicea copilului său să facă vreo treabă,
acesta o tot amîna pe mai de-apoi cu vorbele :

— Lasă, tătucă ; am eu grijă !

— Nu „lasă“, c-ai să pățești și tu odată și-odată ca Lasă !

— Dar ce-a pătit ?

— Nu știi ? Ascultă :

Lasă era feciorul unui om cumsecade, frumos, cuminte și toate cele bune le-avea, numai că era sfîntit de leneș. Și el, ca și tine, la toate răspundea cu „oi face mai de-apoi“.

Într-o zi, Lasă dormea la umbra căruței ; tată-său vrea să se ducă la moară ; pusese sacii în car și înjugase boii.

— Scoală, Lasă, de-acolo, că te rupe roata căruței !

— Apoi, m-oi scula eu mai acuși !

Și omul, crezînd că feciorul său s-a sculat, dă hăis și ceală, și roata sfîrmă capul lui Lasă.

Lasă a murit de-atunci, dar povestea lui a rămas : „Lasă care a murit sub roatele carului !“

Pamfile, *Firișoare de aur*, p. 42.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5075. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Varianta :

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 16—19, p. 11.

ALTĂ DATA

— Tatăl : — Mă Ilie, eu zic să mergem noi amîndoi azi, să săpăm locul ăla din Valea Mărului.

Feciorul : — Apăi, nu știi, măi tată, că ăla nu-l putem săpa decît după ploaie ?

Tatăl : — Hm, bine zici ; hai atunci să săpăm pe cel din Podișoare !

Feciorul : — Acela ? Păi nu știi că trebuie să tăiem întii tufele alea care ziceai că p-ormă-l săpăm ?

Tatăl : — Hm ! Da ce zici, n-ar fi mai bine să-l săpăm pe cel din capul satului ?

Feciorul : — Ei ! Ăla, aci la doi pași... oricînd putem să ne ducem... lasă-l !

Tatăl : — Hai atunci la cel din vii !

Feciorul : — Ăla... nici să nu te gîndești !... că pînă nu săpăm via, nu ne-apucăm de el !

Tatăl : — Dar cel din Valea Mare ?

Fiul : — Ăla da ! Ăla îi săpăm mîine !

Tatăl : — Hai atunci să săpăm azi cel din grădină !

Fiul : — Ei ! Mă, tată !... Că n-o să le facem *pe toate azi ? !... Ăla îl lăsăm altă dată !

SAT., IX (1938), nr. 97, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5076. Este atestat în Muntenia.

CA SĂ SCAPE DE GRIJĂ

Băietanul se întoarse de la cîmp cu oile și le oprise la poarta din fundul ogrăzii.

Tată-său se afla, întîmplător, acolo.

— Deschide ușa, taticule, să bîgăm oile în obor !...

— Mai lasă-le nițel, măi băiete, să mai pască în poiana aia ; tu nu vezi că e prea din vreme ? !...

Însă, n-apucase să isprăvească vorba, că băiatul întrebă iarăși :

— Ei,... dar acum pot să le-aduc ? !...

— Hai,... adu-le de-acum !... Văd eu că nu-ți este urît s-ajungi cioban... și pace ! !

DUM. POP., XV (1931), nr. 35—36, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5077. Este atestat în Muntenia.

UN CEAS CÎTE SĂPTĂMÎNI ARE ?

— Măi rumânico, întrebă un țigan odată, cît ține între rotile, s-o ara în două-trei zile ?

— Ei, aș ? În două ceasuri, mă țigane.

— Un ceas cîte săptămîni are, românico ?

Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 24 (Pribegi
— Ialomița).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5078. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Un ceas cîte săptămîni are?*, HAZ, SAT., IX (1909), nr. 4, p. 3.
3. *Un ceas cîte săptămîni are?*, DUM. POP., VII (1922—1923), nr. 27, p. 3.
4. (Fără titlu) PRIETEN. NOSTRU, VII (1923), nr. 2, p. 21.

ȚIGANUL PLUGAR

— Măi țigane, de ce nu lucri și tu la cîmp, cu plugul și cu grapa?

— Hei, românico, eu aș lucra de ar fi plugul cît grapa de mare, și grapa cît holda, și să fie tot de dimineață, să nu fie cald, răspunse țiganul.

F. POP., VIII (1900), nr. 50, p. 603
(Moșnița — Timiș).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5079. Este atestat în Transilvania.

CUM POVEȘTEȘTE ȚIGANUL

La o clacă de curățat porumb, unde toți clăcașii trebuiau să spună cîte o poveste, era și un țigan.

Cînd i-a venit rîndul, a început:

— Să vă spuî p-a cu greieru și cu furnica:

Greieru, toată vara cît a fost frumos și bine, a mîncat, s-a plimbat, a cîntat și nu și-a adunat merinde, iar cînd a venit iarna cu crivățu și greu, a dat fuga la furnică, ș-a zis:

„Fă furnică, trăite-ar D-zeu, dă-mi și mie nițică mîncare.“

Dar furnica:

„Să fiu așa și-așa, dac-oi avea și pintru mine.“

„Dă-mi fa, că ai strîns astă-vară!“

„Păi bine, mă, găsi-te-ar boalele, tu de ce n-ai strîns? Ce-ai făcut?“

„M-am plimbat și eu și-am cîntat.“

„E, dac-ai cîntat, acuma joacă...“

DUM. POP., VIII (1924), nr. 31—32, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5080. Este atestat în Muntenia.

CUM CUGETĂ SASUL

Hanț — nume ce va să zică Ion — era un săsăloi voinic și muncitor cît nu se poate spune. El se pomenise în curtea unui boier mare d-ai lor, căruia pe limba neamțului îi zice baron. Moșu-său, tată-său îmbătrînise slujind la curtea acestui baron. El însuși, după ce se mări, ajunse a fi rîndașul curții. Boierul îl lăudă la toți prietenii lui, că Hanț este o slugă harnică și de treabă. Pentru aceasta toți îl luau în nume de bine.

Într-o zi Hanț rămînînd acasă să păzească curtea, fiindcă boierul cu ai săi se dusesese la preumblare, iată că vine popa al lor, ia, așa, numai să vadă ce mai face boierul.

— Ce face boierul, Hanț?

— Ce să facă, cinstite părinte; iacă s-a dus la preumblare.

— Așa! dară tu, Hanț, cum te mai lauzi? cum o duci cu curtea boierului?

— Cum s-o duc, domnule părinte! Iacă, muncesc cît e ziua de mare și pare că treaba izvorăște din pămînt; nu se mai sfîrșește. Grea viață mai ducem și noiăștia, muncitorii, pe lumea astă albă! Dară de! ce să zici? pesemne că așa a orînduit Dumnezeu pe sărac ca să fie.

— Lasă, Hanț, nu te întrista, că are Dumnezeu grije de tot omul. Ai muncit pe lumea asta? pe cealaltă ai să te odihnești.

— Așa o fi, taică părinte; dar mie mi se pare că și acolo greul tot noi săracii avem să-l ducem! Iacă de pildă, cînd ți-o fi și ție lumea mai dragă, să te odihnești oleacă, te-i pomeni cu Dumnezeu că-ți zice: „Hanț! ia du-te de ia o lună și-o atîrnă pe cer ca să lumineze oamenilor!“ și tu trebuie să te scoli și să ascuți porunca. Ori i-o veni poftă să-ți zică: „Hanț, ia să mai iei ale stele să le mai ștergi nițel, să le mai freci ca să strălucească mai bine“, și atunci, poți să nu faci? Cît de ostenit ai fi. Sau, cine mai știe? poate să-ți zică: „Hanț, ia ciurul și mai cerne nițică ploaie oamenilor“, ori, „ia lopata și mai împrăștie nițel a zăpadă, ca să ningă pe pămînt“; poate-se cineva împotrivi la toate poruncile astea?

Popa tăcu, rîse pe sub mustață, cum se zice și plecă la treaba lui.

Pasă-mi-te Hanț știind rugăciunea Domnului, unde zice :
cam în cer și pe pământ, el cu mintea lui a socotit că tot una
este dacă ar întoarce vorba și ar zice : precum este pe pământ
așa va fi și în cer ; și fiindcă el nu știa pe pământ a face
altceva decât a ciurii orzul cailor, a rîni curtea, a duce felinarul
seara la grajd și a curăți alăturile de la hamuri, tot
cam astfel de treabă credea că are să facă și în rai.

(P. Ispirescu) FAM., XIX (1883), nr. 3, p. 25.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5081. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Grija lui Hans*, F. POP., VI (1897—1898), p. 490.

3. *Trăgînd cu urechea*, F. POP., XXXIV (1930), nr. 32, p. 5.

[ADEVĂR ȚIGĂNESC]

Un țigan zdravăn, sănătos, se duce pe timpul secerii la
cerșit. Un domn zice către el :

— Măi, de ce nu te duci și tu să strîngi la grîu, cum
strîng alții, vezi că toată lumea strînge, lucră ; și tu umbli
cu cerșitul.

— D-apoi strîngă, domnule, că iară ei l-or fi împrăștiat
a fost el tot grămadă, acum, dacă și-or fi făcut de lucru
strîngă-l !

GURA SAT, XVIII (1878), nr. 22,
p. 30.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5082. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu), POP., VI (1902), p. 364.

3. *Adevăr țigănesc*, CAL. AUR., VIII (1928), p. 63.

4. *Țiganul și cartofii*, CAL. SAT., 1938, p. 130.

SOCOTEALA

Îl tocmeste românul pe țigan, ca să-i taie nuiiele. După
ce-i dă tainul, îi zice să pornească la pădure, de cum s-a ivi
geană de ziua.

Da faraonul, greoi la treabă, tot timpul numai s-a întins
ia așa, fără nici un spor.

Sara se-ncearce la român, văitîndu-se că ș-a muncit trupul
rău de tot.

— Ei, da-ncaltea mi-ai făcut multe nuiiele ?

— Cît lumea, dumneata să fii sănătos.

— Ai ca la două cărucene ?

Țiganul rămîne gînditor :

— Păi, *cu tăiete, mai cu netăiete*, cred că poate or fi.

Adam, *Pe lingă vatră*, p. 132 ; re-
publicată : *Glume țărănești*, p. 42 ;
NEAM. ROM. POP., XXIII (1935),
nr. 5, p. 75.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5083. Este atestat în Muntenia, Transilvania
și Moldova.

Variante :

2. *Socoteala țiganului*, CAL. Arad, XXII (1904), p. 159.

3. (Fără titlu) CAL. COPII, V (1914), p. 31.

4. *Țiganul la nuiiele* (S. Hirnea), NEAM. ROM. POP., VI (1915),
nr. 14, p. 216.

5. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 27, p. 12.

6. (Fără titlu) CAL. EPARH., II (1930), p. 130.

7. *Socoteala*, ALB. Buc., XXXIII (1938), nr. 50, p. 790.

HOTĂRÎREA LENEȘULUI

Un om avea o vie, pe care, nemuncînd-o cum se cade, o
umplură spinii și toate buruienile de pe lume. Acolo dar, își
putu găsi lupoaica bun culcuș și ascunzătoare minunată, unde
să-și crească puii.

Într-o zi, venind leneșul cu copiii săi la vie, și văzînd cum era, zise :

— Haideți, dragii tatii, acasă, să ne ascuțim sapele că mîine dis-de-dimineată o să venim să prășim via.

Tocmai cînd lupoaica se dusesese după mîncare, că n-auzise hotărîrea aceasta ; cînd veni acasă, puii îi spuseră :

— Mamă, hai să fugim, că mîine vine leneșul să-și prășească via, altfel dă peste noi și ne ucide.

Iar lupoaica le răspuise :

— Nu vă temeți, dragii mamei, că de lucruri bune toți se pricep să vorbească, mai greu e la fapte.

Într-o zi, leneșul veni din nou, dar atunci, de atîta mărăciniș, găsi via uscată.

Stătu oleacă și-apoi zise copiilor :

— Haideți, dragii tatii, acasă ; vom veni mîine să dăm foc viei, că se vede, cit de colo, că n-am avut parte de dînsa.

Lupoaica iar nu era pe acolo, dar cînd veni, puii îi spuseră. Lupoaica dădu din cap și răspuise :

— Acu, trebuie să plecăm ; a spus că dă foc viei ? Apoi să știți că de bună seamă o face pe asta.

(T. Pamfile) ALB. Buc., XXI (1922),
nr. 36—37, p. 546.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5084. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 16—19, p. 11.

TREI LENEȘI

A fost odată ca niciodată. Au fost odată trei leneși : Mitlu, Pitlu și Kitlu — cum nu-ți poți închipui. De lene ce le era, o dată la trei zile mîncău.

Se porniră să se ducă într-un sat și, ca nu cumva să facă un pas mai mult, s-au prins toți de umeri și, cînd ridică unul piciorul și-l punea mai încolo, ridicau și ceilalți piciorul. Tot drumul n-au scos nici o vorbă din gură, de-ai fi zis că sînt muți.

Pe drum vede unul un galben (o liră) și nu spune multe de lene :

— Iat-o ! zise ; acesta a fost Mitlu.

— Care ? strigă Pitlu.

— S-o ia ? adăugă Kitlu.

— Toți trei ! curmă vorba Mitlu.

Toți trei, că de, cum să se aplece numai unul.

Cu mare greutate apucară toți trei galbenul, după ce fac o oră pînă să se aplece și să se ridice la loc în picioare ; și de lene, ca să nu care numai unul, îl țin toți cu cîte un deget.

Agale, agale ajunseră în sat și traseră la han. Hangiul a leșinat de ris cînd i-a văzut în halul ăsta. După ce văzu galbenul în mînă, nu le spuse nimic, dar ei așteptau frumos, și îi întrebă ce vor.

— Plăcintă, carne, vin, iaurt ! strigară dinșii.

Hangiul, al dracului, n-a așteptat mai mult, înțelese ce doresc și s-a pus să le pregătească plăcinta, le-a dăruit carnea, le umplu cofa cu vin și aduse vasul cu iaurt. Le puse masa, le-a dat cu tifla și i-a lăsat.

Toate bune, dar cine să taie plăcinta ? Șed toți trei lipiți de perete și hotărîsc că cine se va mișca sau va vorbi, acela va tăia plăcinta. Ți-ai găsit să vorbească sau să se miște ; ședeau ca niște icoane din biserică.

Un iconar, care mergea din ușă-n ușă, trecu și pe lingă ușa lor și băgă capul înăuntru și începu să ceară :

— Dați orfanului, dați ; trebuie să-mi aștîmpăr foamea. Dar văzu că nu mișcă nimeni. „Apropie-te“ S-a mai apropiat puțin iconarul — și-i veni în nări mirosul plăcut al plăcintei ; și s-a apucat să mănînce : dă-i și dă-i ; mai întîi foaia de deasupra, apoi varza, apoi marginile, pe urmă foaia de jos și n-a mai lăsat nimic.

După ce a înfulecat plăcinta, a început carnea, că părea că este atît de flămînd ca și cum ar fi fost supt de pisici, așa mîncă de lacom.

După ce isprăvi și carnea, i s-a deschis pofta de vin. Ridică cofa și gil, gil, gil... o sorbi pe toată. După o înghițitură se făcu ca cocoșul și se ameu. Iată că acuma vorbea singur, că ce e el nu e nimeni. La sfîrșit a luat iaurtul și a uns fața lenevoșilor cu iaurt, și strînse bucățile în traistă și o luă din loc.

Fugind el, iată, un ciine. intră în odaie și începe să mănînce oasele ; și văzînd că nimeni nu-l huiduiește, se apropie

de leneși și începu să-i lingă. Linge pe unul, trece la celălalt și, cînd ajunge la al treilea, cum făcu, cum drese, că-l mușcă de ureche, așa încît îl duru pînă la ficat; acesta nu putu să se țină și strigă :

— Oh, vai de mine !

Cînd zise : „Vai de mine“, ceilalți doi într-un glas îi strigară :

— Taie plăcinta, că tu ai grăit.

Ce plăcintă să taie ? Să-l taie Dumnezeu, că nu rămăsese nici o firimitură.

Și atîtea și atîtea pățiră lenevoșii și puturoșii.

P. Papahagi, *Basme aromâne*, p. 89 (Avela — Epir).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5085. Este atestat la macedoromâni.

Varianta :

2. *Cei trei leneși*, I. Murnu, *Poveștile Pîndului*, p. 72.

[LENEȘII]

Matei Corvin, regele Ungariei, ținea trei leneși exemplari la curtea sa. Corvin, fiind curios să afle cum își petrec ei timpul, asculta la ușa camerei lor și iată ce auzi :

— Ce lene-mi este, zise unul.

— Mă mir cum de nu-ți e lene s-o spui, răspunse celălalt.

— Dar dacă e așa, mă mir de ce nu tăceți ? observă al treilea.

GAZ. POP., IV (1888), nr. 24, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5086. Este atestat în Transilvania.

BOALĂ FĂRĂ MILĂ

Pe vremea cînd doctorii erau puțini în Țara Moldovei, oamenii se lecuiau de cele mai multe ori cu buruieni, cu le-gături și cu descîntece ce le făceau babele.

Un român, voinic cît un munte și lung cît o zi de vară, se duse la baba doftoreasa satului, să se plîngă și să ceară sfaturi pentru o boală grea, de care suferea și nu mai putea bietul om să-și caute de cele nevoi.

— Ce-ai, dragul mătușii, zise baba, te vîd la față roș ca bujorul, pielița întinsă pe obraz ca pinza din stative, voinic nevoie mare, și nu prea semeni a om bolnav.

— Apoi, mătușă, zise românul, boala mea nu cred să aibă leac.

— Și cum îți vine răul, dragul babei ?

— Cum mînînc, cum mi-e somn; cum mă culc, îndată adorm; cum mă scol, cum aș minca; cum mînînc, cum m-aș culca.

DUM. POP., XII (1928), nr. 41—42, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5087. Este atestat în Muntenia.

SOMNUL, BATĂ-L VINA !

Cică unul din ceia, cărui lucrul îi dă bună dimineața, s-a dus într-o zi la prășit. Pînă pe la vremea mîncării a mai dat el ce-a mai dat, dar după aceea, văzînd că soarele a ajuns drept în inimă, a căutat un copac cu umbra deasă și s-a pus să ospăteze. În traistă n-avea cine știe ce bunătăți și de aceea dădu și el zor să nu le mai poarte de grijă. Acu, sătul și ostenit cum era, i-a venit poftă de-oleacă de hodină. Și cum era iarba moale și mare sub copacul ceala, s-a lăsat într-o rină și somnul naibii îndată l-a cuprins; vorba ceea : au prins a minca porcii jir, îndata-mare !

A dormit el așa un timp, pe urmă s-a întors pe cealaltă parte, și după aceea pe spinare, apoi iar pe partea dintii... pînă ce s-a trezit duminică de amiază în jos !...

A crezut el că-i tot sîmbătă și s-a apucat degrabă să mîntuie postata începută pînă seara.

Acu', niște oameni îl vîd și se duc la dînsul.

— D-apoi de ce te-ai apucat, bre ?

— Ia, sîlesc să mîntui clinul ista mai repede, că...

— Cum, bre, nu știi că azi e duminică ?

— Ian taci?! Ȃ... ă!... iaca eu gîndeam... Fiu...u! Bată-l vina de somn!...

Și le spune celorla cum stă lucrul. Pe urmă, cînd o fi auzit oamenii din sat, o fi avut ce rîde pe socoteala lui vreo săptămîină de zile.

VEST. SAT., III (1914), nr. 10, p. 7
(Covasna — Iași).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5088. Este atestat în Moldova.

[TATĂL ȘI FECIORUL LENEȘ]

Un măiestru avea doi fii de o natură foarte deosebită. Unul, naturalminte leneș, nu se scula decît foarte tîrziu; celălalt, din contra, foarte diligent, se scula foarte de dimineață. Acesta, într-o dimineață, pornind la lucrul său, găsește în drum o pungă înșesată cu bani. Bucuria lui, de a împărtăși pre tatăl său de norocirea sa, îl conduce acasă. Tatăl său, plin de bucurie, se duce în camera unde era celălalt fiu și îi zice, arătîndu-i punga:

— Vezi, leneșule ce ești, ce a găsit frate-tău, sculîndu-se de dimineață!

— Scumpul meu tată, răspunse somnorosul căscînd, dacă cel ce a pierdut punga cu banii ar fi rămas ca mine în pat, nu o ar fi pierdut.

Gheaja, *Rîsete*, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5089. Este atestat în Transilvania.

[RĂSPUNSUL LENEȘULUI]

Un om sfătuia pe fii-so, care-i plăcea să doarmă cam mult:

— Scoală-te, dragul tatii, de dimineață, dacă vrei să găsești în fiecare zi cîte-o pungă cu bani.

Iar băiatul:

— Dar dacă m-oi întîlni cu cel ce-a pierdut-o? c-aista nici n-are să mai doarmă noaptea.

(T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R.,
5094, f. 279.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5089 A. Este atestat în Moldova.

[LENEȘ ÎMPĂRĂTESC]

Cică odată Dumnezeu și cu sfîntu Petru se preumblau pe pămînt. Umblînd ei așa printr-o țarină, văd la marginea drumului o fetișcană care se silea cu mîini, cu ochi, să isprăvească un capăt de secerat. Ei o întrebă dacă n-are puțină apă de băut, iar dînsa îi rugă să mai aștepte puțin, să isprăvească capătul, și se va repezi în fugă să le aducă apă proaspătă și rece.

După ce băură apă, Dumnezeu și sfîntul Petru plecară mai departe. Mai încolo, la umbra unui pâr, văd un om tolănit cu fața în sus și dormind de-a binelea. Dumnezeu zise lui sfîntu Petru:

— Știi tu ce gîndește omul acela de colo?

— Știu, Doamne, dacă mi-i spune!

— Apoi el se roagă acum să-i trimită Dumnezeu o pară drept în gură.

— Ia trimite-i, Doamne!

Dumnezeu făcu atunci să-i cadă de sus o pară drept în gură. Sfîntul Petru văzu că el stătea cu para-n gură și nu făcea nici o mișcare.

— Ce mai vrea acuma, Doamne?

— Apoi el zice acuma ca Dumnezeu să i-o și mestece.

— Dar e chiar leneș împărătesc aista, Doamne, cum o să se mai țină el în lume?

— Hei-hei, Petreo! Ia, acesta o să ia pe fata cea harnică care se silea să mîntuie capătul.

Sfîntul Petru, înciudat atunci peste măsură, se duce drept la el și-i trage o palmă, de ar fi sărit altul. ars de la pămînt, dar leneșul nici nu s-a sinchisit, așa a rămas nemișcat cum dormea.

— Să știi, Petro, zise Dumnezeu, că pentru palma asta-i să iei două !

După cîțiva ani, Dumnezeu se preumblă iar cu sfintul Petrea. Înnoptînd ei printr-un sat, au tras la o casă să-i primească a găzdui peste noapte. Femeia de gazdă le răspunde că cu mare plăcere, dar are un bărbat cam boclucaș și îi tare teamă să le facă o rușine. Dar, în sfîrșit, după multe stăruințe, femeia îi primi. Peste noapte, venind bărbatul beat de la cîrciumă, începu a trăsni și a plesni, cum îi era obiceiul.

— Da taci, omule, îl rugă femeia cu binișorul, că avem oaspeți în casă. El, cînd mai auzi și de asta, și dete cu ochii de dînșii, nici una, nici două, înșfacă pe sfintul Petru la bătaie.

După ce-l bătu de se sătură, mai ieși pe afară.

Dumnezeu zise atunci lui sfintu Petru să se mute la pe-rete, că, de o veni, iar îl umflă.

Cînd bețivul se întoarse, zise :

— Pe cel de la margină l-am bătut eu bine, să vedem acum pe cel de la părete, de ce-i este cojocul. Și sfintul Petru mai mîncă o bătaie... mai sor' cu moartea.

A doua zi, după ce plecară, Dumnezeu zise lui sfintu Petru :

— Ei ! văzuși, Petreo ? Iaca aista-i leneșul împărătesc, căruia i-ai tras o palmă. Nu ți-am spus eu că, pentru una, ai să mîninci două ?

Zanne, *Proverbele românilor*, VII (1901), p. 180.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5090. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta :

2. *Un bun și-un rău*, POP. ROM., VIII (1912), nr. 10, p. 11.

ȘI CE ARE VA LUA DE LA DÎNSUL

Un om mergea pe drum, pe care văzîndu-l un lenos, ce ședea la umbră, îl întrebă :

— Unde mergi, frate ?

Călătorul zise :

— Mă duc la Dumnezeu, să-l rog să-mi mai deie 4 boi contra 4, care-i am.

Leneșul îl rugă să ceară și pentru el doi boi.

Întorcîndu-se călătorul înapoi, îl întrebă leneșul nostru :

— Datu-ți-a boii ?

— Dat.

— Dară mie ?

— De tine a zis că și ce ai încă va lua de la tine (șuba, adică unica haină ce o mai avea pe deasupra).

— Hm ! ba, decît s-o ieie Dumnezeu de la mine, mai bine arunca-o-voi în foc !

Așa și făcu pe loc.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 44, p. 170.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5091. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

2. *Bogatul și săracul*, POP. ROM., III (1903), nr. 32, p. 1.

POVESTEA UNEI ROATE

Într-un sat oarecare, un rotar s-a apucat să-și facă și el o roată la car.

C-or fi fost vremurile bune pe-atunci ori nu, asta nu știu ; iar de-a fi fost vreunul din aceia, care lucrează așa, de zic : „La loc, spiță verde, că te bate rotar beat și te ia român chior...“, iar nu știu ; dar știu c-a lucrat la o rotă numai... șapte ani ! Să mă credeți pe cuvînt ; șapte ani, la o roată ! Iar cînd a fost ca mîine să se îplinească vremea asta, ce și-a zis ?

„Tiu ! Iacă, pe mîine se împlinesc șapte ani, și eu încă roata n-am isprăvit-o !... Hai pe ea, și pîn-diseară, să n-am ce lucra...“.

A doua zi, cînd se pomenește, gîndul la roată, să vadă cum a ieșit... Și nu i-a plăcut ! Ce era să-i placă un lucru dat peste cap !...

Atunci s-apucă și o strică toată, zicînd :

— Degeaba am lucrat șapte ani la ea, că un ban nu face ! Muncă de pomană ! Mai bine ședeam.

...Tot așa-i și lumea de astăzi! Lucrează ea, nu e vorbă, la rezeală; dar lucrul ei e întocmai ca roata bietului rotar din poveste!...

ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 3, p. 38.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5092. Este atestat în Muntenia.

CALICUL LENEȘ

Și, așa, zice că într-un târg era un creștin grozav de leneș. Numai când îl răzbea foamea, se gîdea și el a face ceva. Dar și atunci doar nu era prost să se apuce de vreo muncă, ci pornea după cerșit pînă-și umplea burta. Încolo, cît e ziulica de mare, ședea tolănit, iar noaptea dormea pe unde-l apuca vremea.

Odată se întîmplă de luă târgul foc. Lumea alerga speriată din toate părțile și sărea să stingă focul. Niște oameni dădură de calic, care stătea tolănit și puțin îi păsa de larmă și de vilvătaie.

— Da scoală-te, măi omule!, îi strigă unul, smucindu-l. Nu vezi că-i prăpăd? Arde târgul!

— Las' să ardă!, răspuse calicul. Pe mine mă roagă oamenii din celălalt sat să vin acolo...

NEAM. ROM. POP., XXII (1934), nr. 12, p. 190 (Brătești — Ilfov).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5094. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

2. *Satul țiganului*, POP. ROM. Buc., I (1932), p. 308.

PĂCĂLIT

Era odată un om foarte leneș, cît era ziulica de mare tot în uliță ședea și pe trecători îi întreba unde au fost? sau că: unde mergi?

Odată, trecînd pe acolo un om foarte necăjit, omul cel leneș îl întrebă:

— Unde mergi?

— La dracu, îi răspuse acesta, grăbindu-se.

După ce s-a întors acesta înapoi, cel leneș iar îl întreabă.

— Apoi ai fost la dracu?

— Da, am fost.

— Și ce lucră dracu?

— Unge carul să vină să te ducă, căci a auzit că n-ai nimic de lucru.

CUCU, I (1905), nr. 5, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5095. Este atestat în Transilvania.

CERȘETORUL

Un cerșetor avea o fată tînără de o frumusețe fără pereche. Toată lumea rămînea uimită de chipul ei. O ceruse mulți flăcăi de nevestă și cerșetorul — ca omul însemnat — nu vrea deloc s-o mărite. Și doar o ceruse toți băieții buni. Venise la ea și mai așa, dar nici nu le primea vorba tată-său.

Într-o zi venise un băiat cu multă avere și îndrăznise să-i zică bătrînelului de fată.

— N-o mărit, oameni buni, n-o mărit! Atîta fată am, o țin ca pe o floare rară.

Fetii îi alunecase ochii mai de mult la băiat, cu toate că era cam prostuț, dar averea lui o ispitea.

Mai strică și el vorba de cîteva ori și tot ăst răspuns îl avea.

Începuse a-i displace unchiașului atîta birîială pe cap și, într-una din zile, cum îl vede, îi zise:

— Știi ce? Eu îți dau fata, dar cu un singur legămînt: să cerșești și d-ta din sat în sat cel puțin un an, și atunci ți-o dau.

— Să știi că mă duc, dar cu ce mă încredințezi că mi-o dai la sorocul acela?

— Uite-o! e aici și aude.

Pleacă băiatul acasă și își așează toate primprejur și roagă pe fată să aibă și ea grijă să se ducă din cînd în cînd pe-acolo pe unde va stăpîni mai tîrziu.

Își face desagi și pornește la drum. Tot ce ciștiga ducea la cârciumă și făcea sunători.

Trecu anul și fata nici nu băgă c.e seamă. Venise numai de vrea două-trei ori prin satul lui.

„Să mai umblu încă un an ! își zise el, că mai strâng ceva icosari.“

Trecu anul și fata își vedea de dragoste pînă într-una din zile, dacă vede că nu vine nici după trei luni de la împlinirea anului, prinde a fugi cu un băiat ce o îndrăgostise.

Cînd veni băiatul din cerșetorie și află de cele petrecute, spuse, de altfel tare rece :

— Apoi bine a făcut, pentru că tot n-o mai luam eu de acum. Abia mă învățai cu viața asta ; și ce bună e ! Nici nu ar, nici nu semăn și nici nu duc nici o grijă. Cine trăiește mai bine ca mine ? Eu cred că nimeni.

Și-și ia toiagul pribegiei din nou.

Îi prinse bine meșteșugul : mai bine decît plugul.

„I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 11, p. 330 (Ploiești — Prahova).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5096. Este atestat în Muntenia.

AR FI FOST MAI BINE !

Erau odată doi oameni : un moșneag și un flăcău. Văzînd moșneagul că-i greu de trăit, zise celuiilalt :

— Măi, știi una ?

— Dacă mi-i spune ?

— În lume e așa de greu de trăit, că munca cere ostenală mare, un bocluc. Haidem mai bine în tovarășie la cerut de pomană ! Ce zici ?

— Haidem !

Moșneagul își bagă strîns vîna la picior și șchiopîlc, șchiopîlc ! mergea prin sat și cerea milă împreună cu tovarășul său cel tînăr.

Au umblat ei cît au umblat, dar ciștig se vede că nu era cine știe ce, încît și-a luat de seamă de la o vreme flăcăul că mai bine ar folosi el la muncă. Și a mai dat D-zeu că un

preot se pusese pe lîngă dînsul să-l tocmească, a intrat deci slugă și, muncind cinstit, avea acuma cu mult folos. Vorba ceea : „Tocmește-te tu la mine, că și eu m-oi tocmi la popă, că el mai bună leafă dă !“

Moșneagul rămăsese tot cerșetor. Umbla mereu prin lume cu meșteșugul acesta. Odată și odată nimerește chiar pe preotul din satul acela. Iese flăcăul, fostul lui tovarăș, să-i deie o strachină de făină. Bietul flăcău a prins a rîde. Dar moșneagul :

— Mă mai cunoști, bre ?

— Cum nu !

— Hî ! Zi, ai intrat slugă ?

— Slugă, dar pe cinste, moșule !

— Și o duci bine la preot ?

— Cît se poate, nu, dar măcar mai potrivit.

— Vezi tu, măi flăcău, dacă n-ai avut minte !

— Cum ?

— Ar fi fost cu mult mai bine să mă fi ascultat și să fi umblat cu mine. Uite ce lucru de desagi noi-nouți am eu acuma !

— Ei, și ?

— Ei, dacă mă ascultai tu pe mine, iaca, pe cei vechi ție aveam să ți-i dau !

Și moșneagul a dat repede bici calului.

(D. Furtună) „I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 4, p. 123 (Vlăsinești — Botoșani) ; republicată : *Cuvinte scumpe*, p. 10 ; CUGET CLAR, I (1928), nr. 29—32, p. 476.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5097. Este atestat în Moldova.

ARGAȚII PE VREME DE PLOAIE

— Măi Antohi !

— Ce-i Gligori ?

— Afară plouă cu bulbuci !

— Las' să ploaie c-așa-i mai bine pentru slugi.

Măninci și te culci. Anul trece, leafa merge.

DOINA Jor., I (1928), nr. 2—3, p. 51.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5098. Este atestat în Moldova.

PLOCONUL ȚIGANULUI

Se povestește că în vremea de demult, un ticălos de țigan se apucase să-și facă bordei. Dar, nici nu se apucase bine de lucru și îl și cuprinse așa o sfintă de lene, d-alea împărătești, lepădă sapa și se tîrî la o umbră groasă, zicînd în gîndul lui :

— Ce-mi trebuie mie bordei ? Cum am dus-o fără bordei în iernile trecute, o s-o duc și la iarna viitoare, dacă cumva oi mai apuca-o. Și așa, țiganul nostru își petrecu toată vara dormind la umbră.

Dar vorba cîntecului :

Caldu Radu dacă trece,
Mi-ți începe vîntu rece.

Și vîntul începu să sufle amarnic, așa cum știe el să sufle cam înspre toamnă, cam înspre iarnă : vuuuuu ! băgînd fiorii morții în ciolanele țiganului, luîndu-l cam de la fiștălaie în sus. Țiganul văzu că nu e de glumit cu vîntul acesta așa de iabraș și cu afurisita de iarnă, ce avea să vie. Căzu pe gînduri, iar Dumnezeu îi dete gîndul cel bun. „Cum sînt eu de felul meu leneș al dracului, nici într-o mie de ani nu-mi mai fac bordei“, zise țiganul. „Trebuie să plătesc cuiva, care să mă îndemne cu gîrbaciul de la spate, altfel nu mai văz eu bordei nici cînd mi-oi vedea ceafa.“ Ce făcu, ce drese, că țigănușul, de colea pînă colea, făcu rost de un ploconăș, mai ceva ca ăl de-l duci nașului la botez, și merse cu el la zapciul plășii, zicînd cam cu gura goală :

— Bună ziua, măi cucoane !
— La ce-ai venit, măi țigane ?
— Ți-am adus d-un ploconăș
Ca să-mi dai un dorobanț ;
Să mă silească la spate
Pînă bordeiaș mi-oi face.

— Apoi, este o treabă ușoară, zise zapciul, care-i luă ploconășul și-i dete un dorobanț, cu poruncă ca într-o săptămînă musai să iasă gata făcut și dat de verigă bordeiul țiganului.

Dorobanțul luă gîrbaciul cu el și plecă cu țiganul la locul unde vrea să-și facă bordeiul. Cum ajunseră, cum dorobanțul infierbîntă pielea țiganului cu vreo cîteva lovituri de gîrbaci, de crezu țiganul că-i sar ochii din cap de durere, zicîndu-i :

— Mîine să iasă gata groapa bordeiului ! Altminteri, te gălesc toți dracii și-ți pui pielea în pod la afumat. N-am poftă să-mi pierd vremea cu tine pe aici.

Țiganul, văzînd că și-a găsit dracul capacul și nici vorbă de glumit nu e cu dorobanțul, se scărpină repede pe unde-l pupase gîrbaciul dorobanțului, puse mîna cu temei pe tirnăcop și pe lopată și pînă a doua zi groapa bordeiului fu gata cu gîrlici cu tot.

În alte trei-patru zile bordeiul fu gata cu ușă, cu coș și cu tot ce se cere la un bordei de bulibașe. Țiganul, de bucurie că se văzu în bordei, făcu un foc mare în vatra lui, ca să vadă dacă fumul merge bine pe coș în sus. Dar n-apucă nici să-și aprindă luleaua și se pomeni ars de gîrbaciul dorobanțului, care îi zise :

— Da mult ai să mă mai ții p-aici, cioara dracului ? Hai repede la zapciu, de-i spune dacă ești mulțumit de slujba ce ți-am făcut-o.

Țiganul, ajungînd la zapciu și tot scărpinîndu-se pe unde-l mîngîiase gîrbaciul, grăi cam cu sfială :

— Bogdaproste, măi firtate,
Că mă folosiși de casă,
Da mă burdușiși de spate.

(T. Bălășel) POP. ROM., V (1936),
nr. 6, p. 106.

Vezi *Typol bibl.* ; tip 5099. Este atestat în Muntenia.

[CÎND SĂ LUCREZ ?]

— Măi țigane, de ce nu te apuci tu de lucru ?
— Poi, că-i păcat, domnule.
— Ce păcat ? doară nu-i sărbătoare astăzi.
— Ba să mă ierți, măria ta, cînd să lucrez ?
Dacă luni este luni ;
Marți, macovei ;
Miercuri, miercurelele ;
Joia, joia apelor ;
Vineri s-au strîns 11 vineri —
Sîmbătă se face pomană-n sat,

Să nu mă duc, ar fi păcat ;
Duminica a lăsat Dumnezeu
Să mă odihnesc și eu.

CAL. POP. BUCOV., XVI (1963), p. 122.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5100. Este atestat în Moldova.

SUPUS

Dacă aude și el din lume că la minăstire e chip de trăit
bine și fără de muncă, plecă într-o bună zi și se face călugăr.
Da românul, leneș de n-avea pereche !

O duce o vreme așa, nebăgat în seamă, fără să întrebe
nimeni cum își plătește mîncarea.

Odată pică în drumul egumenului.

— Ei, monache, ia fugi de-mi pune caii la trăsură !

Călugărul se lasă greu.

— Sărut mîna, preasfinte, eu nu-s deprins cu vitele, să
mă ierțați...

— Atunci taie lemne, ca să se ducă celalt tovarăș.

— Mă dor mîinile de prin coate, nu-i chip să ridic toporul...

— Apoi de ce ești bun ?

— Ce să mai înțelegi de la mine, de la un biet nevolnic
pocăit !...

Se uită întîmplarea asta un timp.

Cu alt prilej, egumenul avea nevoie de apă rece, să-și po-
tolească setea. Așadar ca să trimită pe cineva coboară și în-
torcîndu-se prin ogradă, zărește pe călugărul cu lenea.

— Monache, du-te după apă !

— E ud în jurul colacului de la fîntînă, părințele, și mi-i
frică să nu lunec, de, sînt bătrîn.

Egumenul își sare din răbdări.

— Da crezi că ești venit aici să te pun la icoane ? Pleacă,
nătărăule, și-mi scoate o cană de vin, atunci. Ori poate nu vrei
să te supui ?

— Vai de mine, unde se pomenește, în beci mă duc, prea-
sfîințite, că doar eu pentru ascultare sînt venit aici...

I. Adam, *Glume*, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5101. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Supus*, VOINȚA BAN., VII (1927), nr. 9, p. 2.

3. *Supus*, ȚĂRĂNISM., IX (1934), nr. 23, p. 14.

4. *Supus*, ALB. Buc., XXXVII (1938), nr. 5, p. 790.

ȚIGANUL LA TREIERAT

— Măi țigane, hai la mașină, la treierat !

— Nu merg, că-mi dă pleavă în ochi.

— Hai, mă, că merge și boierul.

— Poa' să meargă și cucoana.

— Hai, mă, că-ți dau carne cu varză.

— Păi cine-a zis că nu merge ?

Merg și eu și... frate-meu.

(N. I. Popescu) „I. CREANGĂ“, XIII
(1920), nr. 3, p. 47 (Buciumi — Ma-
ramureș); republicată : ȘEZ., XXIII
(1924), nr. 7, p. 73.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5101 A. Este atestat în Moldova, Muntenia și
Transilvania.

Variante:

2. *Țiganul la treierat*, CAL. GOSPOD., V (1926), p. 39.

3. *Țiganul la treierat*, FEM. SAT., I (1935), nr. 7—8, p. 12.

ALEXANDRE, NA DE ICI !

Un om avea un băiat, pe care îl cam alintase, și vorba pro-
verbului : „Băietu-alintat ajunge om stricat“.

Cînd s-a făcut băiatul mai mărișor, nu voia să asculte de
vorba părintească și nici un căpețel de treabă nu înjgheba. De
mîncat, mîncă cît șapte și dormea de puteai să tai lemne pe el.
Cînd era chemat la treabă nu voia să vie deloc. S-au gîndit alde

tată-său, s-au răzgîndit și au găsit. Ori de cîte ori aveau nevoie de el strigau :

— Alexandre, na de ici ! și băiatul venea.

DOINA Jor., I (1928), nr. 5, p. 119.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5101 C. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL ȘI NANAȘU-SAŪ

— Hai la min' la plug, țigane !
— Ba, eu nu, nănaș Ioane.
— Pentru ce zici ba, măi fine ?
— Hapoi știi dumneata bine,
Că mai ușor zici o dată : ba,
Decît toată ziua : hăis și cea !

LIGA DEȘTEPT., IV (1916), nr. 42—42, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5102. Este atestat în Muntenia.

[MAI ÎNTREABĂ ȘI PE ALTUL]

— Place-ți cașul, măi țigane ?
— Place.
— Dar samatisia ?
— Și.
— Dar a secera ?
— Dar mai întreabă și pe altul, nu tot pe mine !

GURA SAT., XII (1872), nr. 9, p. 33.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5103. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Acum să mai zică și altul*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 28, p. 7.
3. *Împărțire frățească*, CAL. Arad, VII (1889), p. 99.

4. *Mai zi și tu !...* Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 44.
5. *Mai zi și tu, paraleu*, CAL. CAR., 1890, p. 109.
6. *Țiganul la stîna boierului*, GAZ. TRANS., LIII (1890), p. 6.
7. *Acum să mai zică și altul*, CAL. Arad, LV (1892), p. 142.
8. *Mai zi și tu, Paraleu*, FAM., XXIX (1893), nr. 42, p. 508.
9. *Țiganul harnic* (D. Stăncescu), REV. NOUĂ, VII (1893—1894), p. 350.
10. *Mai zică și altul*, F. POP., VI (1897), p. 58.
11. (Fără titlu) REV. IL., II (1899), nr. 1, p. 16.
12. *Țiganul lenes*, CAL. Arad, XVIII (1900), p. 127.
13. *Mai ziceți și voi* (N. Mateescu-Movilă), REV. SOC. TIN. ROM., XX (1901), p. 96.
14. *Mai zică și haltu* (N. Mateescu-Movilă), REV. SOC. TIN. ROM., XX (1901), p. 96.
15. (Fără titlu) CĂL. POP. BUCOV., VII (1903), p. 107.
16. *Mai spuie și alții*, CAL. COPII, I (1909), p. 26.
17. *Acum mai zică și altul*. Sandu, *Anecdote*, p. 18.
18. *Acum mai zică și altul*, AGRIC., VIII (1911), nr. 1, p. 7.
19. *Țiganul la stîină*, HAZ. SAT., XI (1911), nr. 3, p. 3.
20. *Țiganul la stîină*, F. POP., XVI (1911), nr. 5, p. 7.
21. *Mai zi și tu !...* Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 31.
22. (Fără titlu) CAL. COPII, VI (1914), p. 31.
23. *Țiganul cioban*, VEST. SAT., IV (1915), nr. 17, p. 5.
24. (Fără titlu) LIGA DEȘTEPT., IV (1915), nr. 27, p. 3.
25. *Țiganul la stîină*, NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 21, p. 329.
26. *Copilul șiret*, LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 22, p. 4.
27. *Mai zi și tu...* NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 12, p. 188.
28. *Mai zi și tu*, CAL. GOSPOD., II (1922), p. 74.
29. *Să mai zică și altul*, REV. T. PAMFILE, I (1923), p. 60 (Birlad — Vaslui).
30. *Mai zi și tu !* (P. Gh. Savin), CULT. POP., III (1923), nr. 30, p. 4.
31. *Acum mai zică și altul*. Birseanu, *Snoave*, p. 38.
32. *Țiganul la muncă*, ADEV. SAT., I (1925), nr. 10, p. 3.
33. (Fără titlu) HASDEU, 1926, nr. 7—9, p. 22.
34. *Mai zică și altul*, SOL. MOLD., I (1927), nr. 10, p. 7.
35. *Acu mai zică și altu*, ASTRA MAR., I (1927), nr. 23, p. 3.
36. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 23, p. 13.
37. *Mai zi*, Mușche. *Hazlii*, p. 53.
38. *Mai zică și altul*, CAL. F. LUMEA, VII (1931), p. 77.
39. *Mai zi și tu, măi*, CAL. Blaj, VII (1931), p. 110.

40. (Fără titlu) (N. I. Popescu), *IZVORAȘUL*, X (1931), nr. 1, p. 9 (Birsești — Vilcea).
41. *Țiganul și boierul*, *NEAM. ROM. POP.*, IX (1931), nr. 4, p. 77.
42. *Măi, țigane! mînci caș?*, *POP. ROM. Buc.*, I (1932), p. 188.
43. *Mai zică și altul* (I. Adam), *ȚĂRĂNISM.*, VII (1932), nr. 7, p. 14; republicată: *SOL.*, IV (1937), nr. 36, p. 3.
44. *Să mai zică și altul*, *ȚĂRĂNISM.*, VIII (1933), nr. 6, p. 12.
45. *Să mai zică și altul*, *ȚĂRĂNISM.*, VIII (1933), nr. 42, p. 14.
46. (Fără titlu) *FEM. SAT.*, I (1935), nr. 6, p. 10.
47. (Fără titlu) *CAL. BUN. CREȘT.*, III (1935), p. 182.
48. (Fără titlu) *CĂL. POP.*, XIX (1935), p. 181.
49. *Țiganul la stîină*, *CĂL. HAZ.*, I (1936), p. 76.
50. *Mai zi și tu, mă*, *LUMINIȚA*, II (1936—1937), nr. 2, p. 8 (Brăila — Brăila).
51. *Țiganul la stîină*. Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț*, p. 102 (Boureni — Dolj).
52. *Țiganul cioban*, *CAL. SAT.*, 1938, p. 105.
53. *Țiganul la stîină*, *CAL. AGRIC.*, III (1938), p. 88.
54. *Răspunsuri*, *CAL. EPARH.*, VIII (1938), p. 100.
55. *Mai zi și tu*, *CĂL. HAZ.*, II (1939), p. 42.
56. *Țiganu la stîină*, *A.I.E.F.*, mg. 1079 e (Bătrîni — Prahova).

PE ICEA-I FUMUL, ȘI PE ICEA-I DRUMUL

Tot țiganul, bată-l fundul ceaunului, ajunsese la amar. Nici ciordeală, nici pomană, țiganul murea de foame. Să muncească nu vrea, să meșteșugească ceva nu putea, că nu știa nici un meșteșug.

— Ce-i vine în minte? Dacă vede el și vede, își ia traista la spinare și hai prin cele sate.

— Meșter bun, meșter bun, facem sobe, sobe bune!

Se făcuse sobar, da' să facă sobe știa cît și bunica: habar n-avea.

Un român care avea nevoie de o sobă îl chemă:

— Știi să faci sobe, meștere?

— Auliu, ba și pe mama sobilor, mînca-te-aș.

Și începe țiganul a porunci să-i aducă cărămidă.

Aduce românul. Trece o zi. Să-i aducă lut. Aduce românul. Trec două zile. Să-i aducă apă, var, mă rog, tot, tot, să nu-i lipsească nimic.

Trec trei zile. Da' țiganul dăduse de bine, hodinise, ospătase la român cît șapte.

Omul aduse tot, îi era mirare de țigan că nu s-apucă de lucru, da' tot el își zice că așa i-o fi meșteșugul, să aibă totul adunat, cînd a începe, să nu să mai strice de la treabă.

Dă doar tot așa zicea, și țiganul doar:

— Că ori o facem, ori n-o facem: ce mai vorbă!

Da' țiganul, de unde era lăudăros și cu gură mare, cînd să se apuce de lucru, o cam linchise, da' tot nu se da bătut.

Așeză cărămidzile, le alegea, le mută, le schimbă, da' de început ceva, ba.

Românul îl zorea virtos însă. Țiganul da din colț în colț însă. Pînă ce, în cele din urmă, luă o cărămidă și începe a o plimba pe vatră, arătînd cum au să meargă fumurile: dar se tot trăgea și pe lîngă ușă.

— Hapoi huite, românico: pe icea-i fumul, și pe icea-i drumul.

Și, cînd mi-o zbughi pe ușă afară, se opri tocmai după ce trecu două dealuri de la satul ceala.

(P. Gh. Savin) „I. CREANGĂ”, VIII (1915), nr. 8, p. 253 (Jorăști — Galați).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5104. Este atestat în Moldova.

[HARNICUL PĂZITOR...]

— Cine a furat lemnele din pădure, măi Zaharie?, întrebă stăpînul pădurii pe păzitorul Zaharie.

— Nu știu, domnule, mie nu mi-a dat de știre nimeni despre așa ceva, răspunde harnicul păzitor.

Maican, *Glume*, p. 16.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5105. Este atestat în Muntenia.

[UNDE TE UIȚI MAI ÎNTÎI ?]

Întilnindu-se românul cu țiganul îl întreabă :

- Când intri tu într-un sat, unde te uiți întâi, măi țigane ?
- Hapoi de, prin copaci, româncășule.
- Dar când intri în casa omului ?
- Hapoi atunci, hîntii mă uit la fundu cu mămăliga și-apoi dau bună ziua.

GRAI SAT., I (1931), nr. 1, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5106. Este atestat în Muntenia.

B. FEMEIA LENEȘĂ

LĂIATUL ȘI MĂIATUL

Cică o fată nu se lăuse în toată viața, și d-aia era și crișul pe ea d-o palmă ; iar pe haine era posoacă de nu-ți venea să te uiți la ele.

Acu, vine vremea de se mărită și ea tot după un flăcău cam terchea-berchea. Da, încailea, ăsta umbla mai curat.

Mă-sa băiatului, soacră mare, cum își vede noră-n casă, pune tuciul pe foc și-o laie, și-o curăță și-o piaptănă și o țasală... de se miră năvîrca ce noroc o găsisse. Parcă era alta.

Așa. Duminica viitoare, iacă tovarășele cu care fetise :

— Ia ascultă, fă ! Bine e măritată ?

— Aolică-lică ! Bodeapote, ciulată, cui a lăsat lăiatul și măiatul !

Rădulescu-Codin, *Nevasta leneșă*, p. 38.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5107. Este atestat în Muntenia.

LA NUNTA NĂPRUIEI

Avea și ea nuntă, că la așa ceva se pricep și năvîrcele. Da trecuse și fedeleșul, și bradul, și merinzarii, fără ca mireasa să se fi dichisit. Tocmai însă când văzu că intră ginerele cu nunta pe poarta lor, cu lăutari, cu surori de ginere, călțunari și călțunărese... odată își aduce aminte și ea că e mireasă și strigă cît îi lua gura :

— U ! Lasă-mă, mamă, și-mpletită

Că, uite : nunta-i sosită.

Mamă-sa, săraca, ce să facă ? Se suci ea și se învîrți, s-o curețe, da păți greu : că era jegul pe fie-sa, d-o palmă. Da nuntașii isprăviseră toate și acu nu vreau să știe de-ale gătelii și, zor-nevoie, s-o ia, cînd auzise că-i gata.

Hai toți, s-o scoată și pe ea la horă și s-o joace lîngă naș și nașă și lîngă ăl cu bradul. Da, atunci, ce să vezi dumneata ? Mireasa nu mai ține în seamă că e cununată, treabă bună, și la primar și la biserică... și că alte gînduri o poartă acum ; că odată puse picioarele-n prag :

— În pat să mă las ! zise ea și se tolăni acolo pe sală.

Rădulescu-Codin, *Cal de smeu*, p. 59.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5108. Este atestat în Muntenia.

FATA GRĂBITĂ

Mă rog, într-un loc veniseră pețitori. Femeia a trimis pe fiică-sa în sat, după borș. Copila, se vede că era de cele harnice ! — s-a oploșit la o cumătră și, vorba românului : „S-a dus cu graba și s-a întilnit cu zăbava“.

Așa și ea. S-a pus pe ședere. Ce-i păsa ei, cu pîntecele sătul, de cei de acasă, căroră le cîntau mațele de foame ! Mai una, mai alta — soarele de acuma spre asfințit, și ea tot după borș ! Maică-sa, dacă a văzut și a văzut, a copt și ea niște barabule în șperlă, le-a uns cu oleacă de mojdei pe deasupra și astfel mîncău. Nu fu deloc rea pentru pețitorii cei flămînzi !

A doua zi dimineața, fata și-a adus aminte să aducă borșul, nu de alta, da poate acasă o așteaptă... Și cum vine, cînd intră peste prag în căsuță, drept în fața pețitorilor, se împiedică și varsă oala cu borș, cu huște cu tot !

— Ce ai făcut, draga mamei ? ! strigă rușinată maică-sa.

— Of, mamă, mamă ! răspunde copila. M-am silit la venit... și vezi ce-am pățit ? Niciodată nu-i bine să se grăbească omul la treabă !

— Adevărat, adevărat ! răspunseră și pețitorii, rîzînd cu hohot.

D. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 65.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5109. Este atestat în Moldova.

BABA, FATA ȘI CĂȚEAUA

Erau odată trei suflete : o babă, o fată și amîndouă aveau o cățea. Baba era leneșă, și fata semăna mă-sei întru toate. La casa lor, pereții, și pe pereți, nimic. Deasupra pereților, podul cu soarele, luna și toți luceferii. Prin ogradă, buruienile lăsate de Dumnezeu, de babă și de fata babei, și încolo nimic alta decît cheibe și rapan !

Într-o zi, trece pe lîngă cele trei suflete un uncheaș afurisit și avan ; și, cum le văzu prăjindu-se la soare, zise mai întii babei :

— U, tu, gagă Prohiro, robotești, hai ?

— Că ha !

— D-apoi zău ! Nu lucrezi nimica ? Parcă te vād că mîni, dînd ortul popii, cînd te-or lă mițele și te-or îmbrăca pupezele !

— Că ha ! Las' după ce s-a mărita fata !

— Dar tu, fată hăi, ai să prinzi mușchi verde buginind ; cum naiba, n-ai tu nici o tragere de inimă pentru treabă ? !

— Că ha ! Apu' tră' nădejde s-o ia dracu pe mama, ș-apu' să vezi hărnicie !

— Că ha, că ha, dar măcar pentru cățeaua asta să aveți grijă ; nu vedeți cîtu-i de slabă ?

— Ei, d-apu' poate a da' Mnezeu și-a turba : atunci să vezi...

— Că bine zici, fată hăi ! încheie moșul nostru și plecă scuipînd de trei ori înapoi și făcîndu-și cruce.

Dară de ce, nu mă întrebați, că nu v-aș putea răspunde !

(T. Pamfile) GAZ. TRANS., LXIV (1910), nr. 62, p. 6 ; republicată : „I. CREANGĂ“, III (1910), p. 75 ; *Firișoare de aur*, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5110. Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Lenea*, „I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 1, p. 14 (Pribești — Iași).

3. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 21, p. 11.

4. *Femeia leneșă*, A.I.E.F., i. 11267 (Cerișor — Hunedoara).

FATA CEA LENEȘĂ

Era odată o femeie care avea trei fete. Erau surori, dar cu toate acestea nu semănau cît negru sub unghie una cu alta. Cea mai mică era cea mai bună dintre toate, și la treabă, și la inimă. Cea mijlocie era foarte mincinoasă, iar cea mai mare, de o lene cum nu se mai pomenise. Aceasta, mai ales, făcea rușinea casei. Lua multe bătăi de la mama ei, dar degeaba, vorba zicătoarei : „Pielea rea și răpănoasă, ori o bate, ori o lasă“. De aceea, de la o vreme n-o mai bătea, nici nu-i mai zicea vreo vorbă rea, cu toate că dormea și ziua și noaptea.

Într-o zi de vară, era atunci sărbătoare, Sfîntul Ilie, nu mai ce se pomenesc fetele noastre că le vin niște oaspeți. Erau niște cunoscute de-ale lor și un flăcău străin, care era bănuț c-ar fi pețitor la fata cea mijlocie. Fata cea mare și leneșă dormea într-o odaie. Mama și cele două fiice ale ei ies de întîmpină pe oaspeți și-i aduc în casă.

Vorbesc de una, de alta, și, după cîtva timp, fiind vremea frumoasă, mai ies cu toții în fața casei, unde se așează pe scaun. Și, ascultînd la minciunile fetei mijlocii, care spunea că a văzut un cal cu gîtul de cinci metri, că a avut o bunică care a omorît 12 hoți, că au avut un porc mare, mare cît un mînzat, și, cînd l-au tăiat de Crăciun, după ce l-au pîrlit, a luat-o la goană, ascunzîndu-se în pădurea din apropiere, fata cea leneșă tot auzea tropote, vorbă și hohote de rîset, și, nedumerindu-se ce-i, se scoală din pat, cu ochii cîrpiți, și începe a lovi cu pumnii în ușă, așa de tare, că toți cei de afară se uitau mirați unul la altul, neștiind ce să creadă, iar fata din odaie strigînd la mamă-sa zicea :

— Mamă, nu știu afară e lună ori ziuă, că vaca cea bătută umblă cu coada ridicată, din poiată în poiată !

NEAM. ROM. POP., IV (1913), nr. 32—33, p. 506.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5113. Este atestat în Muntenia.

O FATĂ LENEȘĂ

Era odată o fată leneșă, da leneșă, că vorba aceea : „Să ferească Dumnezeu de ciolane rupte și de șele durute !“... Alta

făcea, nu făcea, da știu că se hodinea bine biata copilă. Ca omul cel fără grije care

Se culcă seara cu soare
Și se scoal' de-a prînzul mare.

Într-o dimineată, așa tot cam spre amiază, fetișcana numai ce se aburcă încetișor din șale și se uită pe fereastră afară. Da maică-sa de pe cuptor :

— Draga mării, zice, ia vezi, cum îi afară ? Îi noapte ori îi ziuă ?

— Ziuă mare, mamă, zice copila, că

Vaca noastră cea tîrcată
Umblă din poiată-n poiată
Cu coada ridicată...

— Hei, apoi dar să ne sculăm, draga mamei, c-o fi tîrziu !... zice și biata femeie.

CAL. ASOC., XVIII (1929), p. 172.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5114. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

CUM E SACU ȘI PETECU !... .

Într-un sat, odinioară, trăia... la casa lui bărbat-su o femeie tare leneșă, leneșă de curgeau hainele de pe dînsa, cum nu se mai văzuse prin locurile acelea așa probă de trîndavă !

Cît despre fiică-sa, era hiriș chipul mîni-sa, tot așa puhavă la obraji și cu ochi afumați, de semănau leit, și la față, ca și la purtat.

Cînd mama zicea of și valeu, din pat, fata căsca și gemea, de pe cuptor.

Bietul bărbat, cînd s-a trezit în casă cu cele două nevoi, care nu erau bune de nici o treabă, de scîrbă și muncă zadarnică, cică, într-o bună zi, a plecat singur în lume, apucînd încotro a văzut cu ochii și l-au dus picioarele, numai ca să-și piardă urma și să scape de belele.

Cică leneșă, care rămăsese în urmă văduvă, ajungînd pe iarnă să n-aibă ce mînca, cînd a auzit într-o noapte cum îi

zgaltină vifornița ușa, a întrebat pe fiică-sa, care clipocea de somn :

— Auzi tu, fată ? Oare nu cumva ne cheamă la secere ?

Adam, *Glume țărănești*, p. 5—6 ; republicată : GAZ. TRANS., LXIII (1909), nr. 84, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5115. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 25, p. 12.

3. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IX (1934), nr. 25, p. 14.

DATORIA MAMEI

O femeie a zis unei fete a ei :

— Draga mamei, eu mă duc în sat, dar tu să faci turtă !

— Cum să fac turtă, mamă ?

— Dar tu nu m-ai văzut pe mine niciodată făcând turtă ?

Fă o turtă bună, cu frunză de hrean !

În urma ei, fata a tocat hrean, a cernut făina, a amestecat hreanul tocat cu făina cernută și muiată cu apă caldă și așa a făcut turta și a pus-o în vatra focului să se coacă, acoperită cu spuză. După asta, ea s-a dus în grădină și a început a bate din palme și a cânta :

— Ha, ha, eu de acum pot face turtă, ș-am să mă mărit.

Un flăcău, auzind-o cântând așa și bătând din palme, a întrebat-o :

— De ce cânti așa ?

— He, he, hei, băițică, eu n-am știut că pot face turtă pînă acum. Și pentru că pot face turtă, am să mă mărit.

A venit mă-sa din sat și a întrebat-o :

— Ai făcut turtă, draga mamei ?

— Am făcut.

— Ia scoate-o !

Cînd s-o scoată, scoate-o dacă poți. Ea era moale din caleafară. A lăsat-o să se coacă și să se întărească pînă a ars de tot.

— Apoi, draga mamei, ai zis tu că poți face turtă ! Turtă-i asta ? Așa se face turta ?

— D-apoi, mamă, n-ai zis să fac turtă cu frunză de hrean ?

— Da, cu frunză de hrean. Dar turta cu frunză de hrean se face așa : iei făină de păpușoi bună, proaspătă, o cerni, o moi cu apă caldă, o amesteci bine, bine într-un vas, în ceva. Pe urmă dai focul din vatră la o parte și mături bine, bine locul unde vei pune-o. După asta așterni în vatră frunze de hrean, bine întinse, ca pentru mărimea turtei. Apoi pui aluatul pe frunze, îl întinzi, îl tipărești pe frunză. Astfel turta fiind gata, o acoperi cu alte frunze de hrean, ca și dedesubt. Tragi pe ea puțină cenușă s-o acoperi cu spuză și o lași să se coacă turta cum trebuie. Din cînd, în cînd o descoperi puțin în cîte o parte, s-o suni să vezi dacă-i coaptă și să nu se ardă, bătînd-o ușor cu cleștele. Cînd sună bine, este coaptă.

A venit tatăl fetei de la muncă ostenit și flămînd nevoie mare și a zis :

— Dă-mi, femeie, de mîncare.

— Apoi, omule, am pus fata să facă o turtă și a făcut-o rea. Ia cat-o !

Atunci unchiesul a bătut femeia, nu fata, găsindu-i vina ei că n-a învățat-o să facă turta cum trebuie.

(N. Mateescu) REV. SOC. TIN. ROM., IX (1928), nr. 9—10, p. 48.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5116. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variantă :

2. *Mama și fata*, A.I.E.F., i. 10.893 (jud. Vrancea ?).

ARDE CASA

Unui om, ce mai încolo, încoace, din ce pricină nu știu, îi arde casa. Sare el repede, și strigă la nevastă să ia repede copiii și lucrurile mai de seamă și să iasă pe ușă. Dar femeia, cam greoaie la treabă, zice :

— Arde casa?... Arde?
Oare dacă ne silim,
Om putea ca să ieșim?

Pamfile, *Pov. pop. rom.*, p. 100; re-
publicată: „I. CREANGĂ“, XI (1918),
p. 100.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5117. Este atestat în Moldova.

ARDE DOBRA

Se zice că odată a fost o femeie căreia i-a murit bărbatul și i-a rămas o fetiță ce se numea Dobra. Femeia s-a măritat și a luat un om văduv, cu trei fete și doi băieți, și după cum este vorba că copiii de văduvă sînt feciori de împărați, iar cei de văduv, vai de ei, așa a și fost. Dobra era răsfățată: dimineața, cînd se scula din pat, mamă-sa o încingea, o îmbrăca și îi făcea focul în vatră, îi da un sac de fasole ca să se joace cu mîinile ei. Dacă focul se prea mărea și dogorea o prea pripea, Dobra striga: „mamă, arde Dobra“, iar mamă-sa alerga de-o mai depărta.

Se făcu Dobra fată mare, nu știa să dea nici cu mătura prin casă, dar de frumoasă era ca o zînă, toată lumea care avea flăcăi ar fi voit s-o facă noră, că, de, pînă nu stai cu omul în casă, nu-l știi cum este.

Un cioban neaș se duse în peșit la Dobra; mă-sa îl primi bucuros, dar și-i spuse ce fel de poamă este fii-sa.

Ciobanul spuse că de frumusețea ei îi este și milă a o pune la vreun lucru și că o să trăiască răsfățată ca și la părinții ei.

S-ajunseră, făcură și nunta. A doua zi chiar, ciobanul făcu focul, Dobra se așeză lângă el, dar o dogorî, că zise: „arde Dobra“, iar ciobanul îi răspunse:

— Dacă o arde, ea s-o trage.

Zise Dobra de mai multe ori acele vorbe, dar în zadar, ciobanul tot așa-i răspundea, căci traiul bărbatului nu este ca cel de la părinți.

Cînd văzu Dobra că mai era să se aprindă, sări singură de lângă foc, dar supărată. Ciobanul rîdea pe sub mustață, căci

a putut pe loc s-o dezvețe de un obicei; d-aci încolo se gîndea și la celelalte.

El, după ce-și făcu singur mămăligă, pe care-o luă pe toată cu el, nelăsîndu-i nici o fărîmătură acasă, se adresă la un burduf ce-l avea după ușa, îi zise:

— Tu, mă burdufule, să faci Dobrii mămăligă, să-i dai brînză, să-i aduci apă, să faci și focul în vatră. Eu, cînd oi veni, să le gădesc pe toate, căci te omor cu bătaia. Apoi plecă cu oile.

Cînd se făcu seară, Dobra, care murise de foame, zise burdufului:

— Scoală-te, mă burdufule, de fă ce ți-a zis bărbatu-meu.

Dar burduful tăcea.

Ciobanul veni cu oile, găsi pe Dobra fără nici un rost, se făcu supărat și zise:

— Fă nevastă, ia tu burduful la spinare ca să-l bat, să-l fac să mă asculte altă dată. Dobra luă burduful, iar ciobanul începu a căra cu bîta în burduf pînă ce Dobra leșina de durere.

A doua zi iar așa făcu, Dobra iar zise burdufului:

— Scoală-te, mă, afurisitul, că vine iar, și știi cum te bate!

Dar dacă văzu ea și văzu, se sculă și făcu de toate: aduse apă, făcu foc și mîncare. Ciobanul, cînd veni, începu a rîde și zise:

— Vezi, burdufule, că te-am făcut să mă ascuți?

Dobra, supărată, zise:

— Ei, fi-ți-ar burduful al răului, ce, el a făcut? am făcut eu!

Atunci ciobanul, care știa că le-a făcut ea, zise:

— Vezi, nevastă, așa trebuie; ce, credeai că învățul n-are dezvăț?

ȘEZ., V (1899), nr. 5—6, p. 83.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5118; cf. tip 5152. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. Dobra, Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț*, p. 91 (Catanele — Dolj).

3. „Arde Dobra“, ȚĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 26, p. 14.

4. *Arde Dobra*, CAL. GOSPOD., XIII (1933), p. 105 (Spătărei — Teleorman).

I-A ÎMPACAT

Niște socri, oameni buni și liniștiți, aveau o noră grozav de lenoasă. Toată ziua nu știa decît să se privească în oglindă și să piardă ceasuri întregi stînd la divan cu cîte o vecină. Bărbatul ei era și el un nătîntoc. Ceea ce era mai mult era că n-aducea nici apă, și lucrul acesta îl făceau tot bieții bătrîni. De la un timp socrii se luară de griji.

— Da s-o mănînce cîinii de noră, zise într-o zi albitul bătrîn, nici s-aducă o cantă de apă de băut nu e bună? Asta-i prea de tot!

— Știi ce, moșule? dădu cu părerea soacra, hai mîine dimineată să ne certăm noi doi, care s-aducem apă. Cînd ne-vedea certîndu-ne, va lua ea canta și va merge ea după apă.

Zis și făcut.

Mîine dimineată moșul vrea să plece după apă. Baba ia canta din mîină.

— Lasă, moșule, că merg eu după apă, că ești bătrîn și neputincios!

Moșul nu se lasă.

— Babo, babo, lasă că mă duc eu, că tu ești slăbuță și betegoasă!

Nora, care auzi cearta lor, veni repede și le zise:

— Nu vă certați pentru atîta, tată și mamă. Faceți așa: într-o zi se duce unul după apă, în altă zi, altul, și treaba are să meargă bine!

CUVÎNT. SAT., VIII (1934), nr. 37, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5119. Este atestat în Transilvania.

[SFATUL SOACREI]

O babă avea o noră tare leneșă pe lumea asta. Nici o treabă n-o începea, fără ca de îndată să n-o lase baltă.

Într-o zi, baba, care era un duh de femeie, o chemă la sine și-i spuse atît de multe și mărunte, încît nevastica se dădu bătută și se hotărî să muncească.

Dar cum să știi tu ce-i de făcut azi și ce-i de lăsat pe mîine, cînd tu toată viața n-ai făcut altceva decît să frunzărești treburile.

Vine la soacră-sa, și aceasta-i răspunde:

— Uită-te la mine, știu că-ți vine greu, și de asta n-am să te las. Să faci ce ți-oi spune eu, cît oi trăi, dar cînd oi vedea că mor, am să te chem și am să-ți dau și cheia priceperii. Vrei așa?

— Vreau, a răspuns nevasta, și din ziua aceea n-a mai ieșit din cuvîntul soacră-sii.

Într-o zi vine moartea la babă s-o ia. Baba cheamă pe noră-sa și-i spune:

— Știi ce ți-am făgăduit, să-ți dau cheia priceperii, pentru ca fiecare lucru început să aibă sfîrșit.

— Mi-aduc aminte.

— Ei!... Ascultă bine: niciodată să nu te apuci să coși pînă cînd nu faci nod la ață!...

ȚĂRĂNISM., V (1929), nr. 20, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5120. Este atestat în Muntenia.

NEVASTA HARNICĂ

O femeie scutură lăicerele. Și se făcuse o pușcăraie, de nu vedeai nici în cer, nici pe pămînt. Vecina, speriată, sare de pe prispă și prinde a striga cu putere:

— Arde casa cumătrăăă!...

Gospodina însă îi răspunde cu glasul blajin:

— Ba nu, cumătră, scutur eu țoalele:

Că de cînd m-am măritat,

Nu le-am mai scuturat!

„I. CREANGĂ”, XIII (1920), nr. 5—6,
p. 87 (Broșteni — Suceava).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5121. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) GRAI ROM., I (1923), nr. 24, p. 4.

3. (Fără titlu) ADEV. SAT., I (1925), nr. 6, p. 3.

FEMEIA LENEȘĂ

Se duce și vecinul pe la vecina sa, care era o leneșă fără pereche, să vadă ce mai face. Când dă să intre, i se ridică părul în virful capului de grozăvia ce era acolo. Gunoiul nemăturat de ani de zile, așternuturile și rufele zdrențuite și aruncate în toate părțile, șuba gata să cadă, păreții nevăruți, nelipiți și plini de praf, iar vecina, învăluită în câteva zdrențe, dormea de zor, măcar că soarele trecuse de prînz. Făcîndu-și cruce, ca de dracul, o scoală și o întrebă :

— Da bine, ce lucrezi d-ta toată săptămîna ?

— Ce să lucrez, ascultă, să-ți spun :

Lunea, marțea n-am lucrat,
Mai de cînd m-am măritat.
Miercuri un copil am botezat,
Joi a fost pomană-n sat.
Vineri e Vinerea Mare,

Simbăta m-am spălat, m-am îmbrăcat, și duminică mă dusei să întreb pe preot, dacă se lucrează.

Vecinul, după ce o ascultă, zise :

— Uite, bat-o Dumnezeu, nebuna, curînd împlini săptămîna.

AGRIC., VI (1909), nr. 3, p. 24.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5122. Este atestat în Moldova.

PUII

O nevestă își prăpădise niște pui. Și se mira singură cum s-au prăpădit puii ei, care erau totdeauna prinși să stea prin casă, cu pliscul prin cele blide, scurmînd în mătură și-n coșarca cu lînă nespălată.

Se duce la o vecină :

— Vecină dragă, n-ai văzut puii mei ?

— Dă, vecină ; i-oi fi văzut, dar după ce să-i cunosc ?
Cum îs ?

— Păi să fie :

Îs cu ciocul de smîntină
Și picioarele de lînă.

POP. ROM., I (1932), nr. 5, p. 89.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5124. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Puii*, CAL. GOSPOD., XII (1933), p. 67.

3. *Unde stă leneșă*, SAT., VII (1936), nr. 1, p. 6.

4. *Unde stă leneșă*, SAT., VII (1936), nr. 61, p. 18.

5. *Femeia leneșă*, ALB. Buc., XXXVIII (1939), p. 186.

ȘEDE HÎRBU-N CALE...

O tigoare de femeie, care dormea mergînd pe cărare și-i curgea fusta-n bucăți fără să se simtă, se-ncumetrise cu nevasta unui gospodar cuprins, care era aman de harnică și umbla ca furnica-n toate părțile după treabă. Că asta doar o văzuse ea că-i o halatugă, de ți-e silă s-o întilnești, da-și făcuse-odată pomană și-i botezase o odraslă. Atîta i-a trebuit.

— Cumătră, împrumută-mi ceaunul cel mititel să-mi fac mămăligă !

— Ia-ți-1, cumătră, de colo !

— Dă-mi, cumătră, bucata ceea de pinzică, să-mi pun pe-tice la cămașă !

— Ia-ți-o, hai, dragă !

— Împrumută-mi, cumătriță, o strachină de făină...

De la o vreme a-nceput să nu-i mai deie, doar a dezbăra-o de-a umbla cu calicitul. Da de unde ! Ea a-nceput să cîrtească și s-o ridă pe la megieși — da tot venea să-mpromute.

Odată vine și cere un ac.

— Iaca, s-o-ntîmplat de n-am nici unul, cumătră !

Ieșind minioasă, întilnește-o vecină și-și varsă necazul :

— D-apoi, ce mai gospodărie și la cumătra asta... Ha-ha-ha ! Nu găsești un ac cînd îți trebuie !
Da vecina-n gîndul ei :
— Șede hîrbu-n cale
Și rîde de oale.

SOL. MOLD., I (1927), nr. 3, p. 4 (Iași)
— Iași).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5125. Este atestat în Moldova.

Variantă :

2. Șede hîrbu-n cale... GAZ. SAT., II (1927), nr. 9—10, p. 2.

PITA NOUĂ

Într-un sat era un om cumsecade și cu stare bunicică. Avea o soție care se pricepea de minune la spălatul și călcatul rufelor, la împistrit, la împuiat și îi plăcea să se îmbrace foarte frumos. Era tare făloasă. Bărbatului îi plăcea de ea, că, de, cum să nu-ți placă o femeie îmbrăcată frumos, și dacă e și frumoasă ?

Dar avea și femeia asta un cusur. Nu prea ținea rînduială în casă și nu știa să facă de mîncare.

Într-o zi, după treierat, omul nostru se duse la moară, măcină și aduse acasă făină nouă, zicînd soției sale :

— Iacă făina, fă să mîncăm mîine pită nouă.

Mînezi la prînz, iacă pita nouă la masă, dar semăna mai mult a turtă decît a pită.

Omul nostru se așeză la masă, își făcu cruce, apucă pita în mînă și, cînd o văzu, zise :

— Săracă pituță ! ai scăpat de vînt, ai scăpat de apă, ai scăpat de ger, ai scăpat de secetă, ai scăpat de grindină, numai de mîna dracului n-ai putut scăpa.

Muierea înghiți una în sec și tăcu, căci se temea că-i pică vreo grindă în creștet.

CAL. ROM. TIMIȘ, 1926, p. 82.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5126. Este atestat în Transilvania.

APA STĂTUTĂ FACE BEȚIE

Doi inși, un bărbat și-o muiere, erau de curînd luați. Dar încă nu se știau, care ce plătește.

Drept început pentru cunoaștere, bărbatul zice într-o zi :

— Ce nărav ai tu, nevastă, ca să știu cum să mă port cu tine ?

— D-apoi eu, bărbățele, n-am nici un nărav, numai cît dimineța mă cam fură somnul, îmi place, și nu mă prea scol pînă nu răsare soarele !

— Și tu, bărbate, ce nărav ai ?

— Eu încă n-am nici unul, numai cît, dimineța, de beau apă stătută, is dat focului, că mă-mbăt de nu știu de capul meu, că ce fac. Atîta și nimic mai mult.

A doua zi, nevasta-ți ține năravul și nu se scoală pînă în prînzul mare. Bărbatul se scormonește dis-de-diminețată, se spală, perie, zice rugăciunile, și-o ia pe-afară, pe la cîte ceva. Vine în casă și trage o dată apă din ulcior. Și să vezi poznă ! Apa era stătută, c-a fost adusă de seara. S-a îmbătat, sărmanul, de nu-l țineau picioarele. Și nevasta a avut de ce să țină minte beția aceea.

Cînd, în cealaltă zi, nevasta e în tălpi, de cum se ivesc zorile. Aduce apă proaspătă de la izvor și-i dă bărbatului, nu cumva să-l mai apuce năbădăile.

AMIC. POP. CĂL., XXVIII (1888),
p. 101.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5127. Este atestat în Transilvania.

AVEM BERECHET !...

Odată protopopul unui județ sosește în inspecție la un popă și, cum vrea să se încredințeze dacă acesta mai citește pînă ale cărți bisericești or dacă hîrțile și cărțile și le mai ține scuturate, pîndește cînd era în casă numai preoteasa :

— Nu cumva ai d-ta pe undeva puțin praf d-ăla de se pune pe cărți ? Mă doare grozav ochii o să rămii orb și mi-a spus doftorii că e bun prafu ăsta !...

— O ! o ! avem berechet, părinte potropoape !... Ți-aduc eu acum cît poștești ; îți aduc cu cărți cu tot, că popa-al meu

parcă a știut de doftoria asta și nu a mai pus mîna pe ele de cînd s-a popit... parcă numai de cărți i-a mai ars lui...

Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 24 (Priboieni — Argeș).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5128. Este atestat în Muntenia.

[SLUJNICA PRICEPUTĂ]

O găzdoaie bagă slujnică și o întrebă că știe frămînta pită ?
— Știu, răspunse fata.

Dar mai tîrziu, cînd o pune la frămîntat, nu poate face treabă.

— Bine, tu Buceo (Bucura), tu spuneai că știi.

— Știu, lele, frămînta, în gură, da nu așa.

ȚARA OLT., I (1907), nr. 43, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5129. Este atestat în Transilvania.

„TOATĂ VARA LA CRĂSANI“

Măritîndu-se fata în alt sat, din Crăsani în Tămădău, toată ziua-bună ziua : „hai la mama !“ că de, fusese singurică la părinți, ...bat-o Dumnezeu, s-o bată...

Într-o zi de vară, iar n-are de lucru și-i spune lui bărbatu-său :

— Măi bărbate, înjugă boii la car și hai să mergem la Crăsani pe la mama.

Bietul bărbat ! El nu-și mai vedea capul de treburi, și ea zor-nevoie, una-două, „la Crăsani !“ I se urise, săracul, mereu pe drumuri... Că la drum e ba ploaie, vreme rea, vitele ostente ; iar acasă treburile stau... N-ar mai sta...

Așa într-o bună zi, cum mergeau ei pe drumul ce trece pe sub malul Ialomiții, bietul bărbat, supărat foc din pricina vremii și a drumului rău, îndemnînd boii mereu și săturat pînă-n gît de răbdat, îl prididește vorba și-i zice nevستی-sii ce era în

car, și care după față o vedeai ce bucuroasă este că merge la mamă-sa ; cum spun, zice îndemnînd boii :

— Hăis, Miercan, cea Domirean, calea-valea,... la Crăsani... fire-ai fi, să fii, Mărică !...

Și îndemna, săracul, boii pe zloată, ca să-i facă pe placul nevستی-sii...

Ce înseamnă, nenіșorule, a fi sub călcіiul muierii !

(N. I. Dumitrașcu) SĂPT., I (1915), nr. 27, p. 4 (Dîlga — Ialomița) ; republicată : *Cine a albit pe dracu ?*, p. 23.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5130. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Toată vara la Crăsani*, DUM. POP., IX (1924), nr. 45—46, p. 7.

JUDECATĂ BUNĂ

În vremea aceea, cînd neînțelegerile dintre soți se judecau de către preoți, o femeie, ducîndu-se la un proestos, îi spuse că ea voiește să-și lase bărbatul (care și el era de față, îmbrăcat în niște haine rupte, prin care, pe unele locuri, se vedea pielea), fiindcă, zicea ea, este sărac.

Atunci proestosul începu a stărui pentru împăcare ; dar văzînd că nu reușește, recurse la baston și, după ce-l făcu să-i vibreze de vreo cîteva ori strunele pe spinarea ei, îi zise :

— Femeie mișarcă ! înțelege-mă odată că sărăcia nu poate fi privită ca motiv de despărțire ; bărbatul tău, bogat sau sărac, frumos sau urît, tînăr sau bătrîn, cum Dumnezeu ți l-a dat, trebuie să-l iubești și să-l respectezi.

Dacă este sărac, muncește împreună cu dînsul și îndestulează-ți trebuințele, și dacă n-ai din ce, adună petice de prin gunoaie și cîrpește-i hainele ; iar nu-l lăsa așa ; căci, cînd umblă astfel, lumea nu rîde de el, ci de tine, pe dînsul îl căiește, iar nu pe tine că ești săracă.

Ajutați-vă și credeți-vă unul altuia și la bine și la rău și la sănătate și la boală ; că atunci veți fi lăudați și de Dumnezeu și de oameni și vă va merge bine și căsniciei.

Din momentul acela femeia se luă de casă și, văzînd că-i merge bine, de cite ori întîlnia pe proestos îi mulțumea, că n-a lăsat-o să-și strice tirla.

(Gh. Popescu-Ciocănel) GHILUȘUL,
I (1913), nr. 3—4, p. 14 (Ploiești —
Prahova).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5131. Este atestat în Muntenia.

CU O MÎNECĂ

Un rumân avea o femeie cam proastă din firea ei și le-neșă. Nu-l îngrija mai deloc. Îl purta cu cămașa nespălată și numai trențe, de n-avea ce băga într-o pușcă. Rămăsese într-o vreme bietul om cu cămașa de de-abia se mai ținea pe el, și fără mîneci.

De Paște, ce-a făcut, ce a dres femeia, că i-a pus o mîneacă nouă la treanța aia de cămașă.

Așa, numai cu o mîneacă, s-a dus și el la han și s-a amestecat printre ăilalți rumâni. Unul spunea una, altul spunea alta, ca la han, și cum sînt oamenii cînd cam prind chef. Vorbea și omul nostru, și, cînd spunea cite ceva, tot arăta cu mîna aia la care avea mîneacă la cămașe.

Femeia lui sta ea de vorbă cu alte femei, și, zărînd pe bărbatu-său cum tot arăta și ridica mîna în sus cînd vorbea, zise către femei :

— Uite, bărbatu-meu c-o mîneacă și judecă ; da să le aibă p-amîndouă ? Ar tăia lumea-n două... ! De n-oi muri, am să i-o fac și p-ailaltă pîn' la anul... !

(G. Crăciunescu) F. TOȚI, II (1897),
nr. 38, p. 300 ; republicată : *Copii de
găsit*, p. 37.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5132. Este atestat în Transilvania.

Variantă :

2. *Cu o mîneacă*, GAZ. TRANS., LXXII (1909), nr. 57, p. 6.

FATA HARNICĂ

Două sate fiind foarte aproape, pe două dealuri față în față, și în unul din ele măritîndu-se o fată, altă fată leneșă din celălalt sat se găti de nuntă spălîndu-și cămășile zicînd :

Uscă-te rufă, în gard
Că mîine-i nuntă în sat.

A doua zi, auzînd lăutarii cîntînd la nuntă, zise minioasă :

Piaptă-mă, mamă, nedespletită,
Că lăutarii cîntă la nuntă.

(N. Mateescu-Movilă) CASA RUR.,
IV (1898), nr. 2, p. 31 (Movilița —
Vrancea).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5133. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Și ea... nașă*. Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu ?* p. 58 (Șocari-
ciu — Ialomița).

CINE MOARE ?

— Bună dimineața, cumătriță dragă ! dar cum îți mai este ?
Tot așa de rău ?

— Mor, cumetre, mor, mă prăpădesc ! mor, că nu
mai pot !

Iar dacă cel ce-a venit în casa celei bolnave știe că boala
cumetriței nu-i așa de grea, mai adaugă dacă crede el că s-a
prinde :

— Ba să-ți iasă din gînd una ca asta ! Caută-ți de treabă,
cumătră, că numai oamenii care n-au ce face mor !

Pamfile, *Carte pentru tineret*, p. 86.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5134. Este atestat în Moldova.

VORBĂ ȘI FAPTA

O femeie mesteca mămăliga. Motanul se tot învîrtea pe lîngă ceauș și tocmai își găsea vreme să feleguiască din coadă pe deasupra mămăligii. Biata femeie era cam de acelea care trebuia să se ducă la preot și să-i facă moliftă la oale, că altfel prindeau mușchi de-o șchioapă. Și numai ce scoate ea culișerul, și tocmai cu capătul cel ud unde-l plesnește pe motan !

— Ciț, ciț, crăpatu-n tine !

Și pe urmă, vîrînd iar culișerul în mămăligă, zice cu dezgust :

— Of, Doamne ! Urît mi-i mie lucrul scîrnav !

Furtună, *Vremuri înțelepte*, p. 81
(Minăstireni — Botoșani) ; republicată : CAL. SĂT., XXI (1935), p. 95.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5135. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. *Vorbă și faptă*, CAL. GOSPOD., II (1922), p. 44.

NEAGA

Zice c-a fost odată un bărbat și o nevestă. Bărbatul zice că era un om harnic, ca puțini alții, iar nevesta, care se chema Neaga, era o leneșă de nu mai avea pereche în lume.

Intr-o zi, cum și în ce fel s-a întîmplat, nu știu, dar destul atîta că amîndoi soții aceștia se puseră în cale ca să meargă și ei o dată la tîrg. Se vede că vor fi avut ceva de cumpărat... Și cum se puseră în cale, așa și făcură. Cum sosi ziua tîrgului, se sculară dis-dimineată și se porniră la drum. Dar ei nu mergeau alături, cum merg alți oameni, ci bărbatul se ducea o bucată bună de loc înainte și apoi iară sta și aștepta pe nevestă-sa, care, de harnică ce era, de-abia tîrîia picioarele după dînsa.

— Măi femeie ! ian urnește-te odată mai repede !... ce mergi așa de-ncet ca și cînd ai călca pe ouă !... Nu vezi tu că acuși e soarele amiază, și noi încă nici a treia parte de drum n-am făcut-o — zise de la o vreme bărbatul, trecîndu-i răbdarea că trebuie să aștepte de atîtea ori.

Dar nevesta, ca femeia cea leneșă și mîngosită, teleap, teleap, de-abia se urnea dintr-un loc într-altul. Iar cît despre îndemnul bărbatului său... habar de grijă !... se făcea ca și cînd nici nu l-ar fi auzit.

Așa merseră ei, cît vor fi mers, pînă ce nevesta, trecîndu-i pesemne dorul de tîrg, se trînti deodată jos, și numai dacă n-ar fi fost bărbatul său cu dînsa, de bună seamă că s-ar fi întins, cît era de lungă, la soare, și ar fi tras un pui de somn, cum știa ea să tragă, cînd n-avea cine s-o stîrnească.

Bărbatul, ca bărbatul cel harnic și nerăbdător, voind să ajungă cît mai degrabă la tîrg și văzînd că tocmai pe atuncea trec pe-acolo doi oameni : unul c-o teleagă și altul c-o căruță, îi roagă pe aceștia să ieie și pe nevestă-sa cu dînșii.

Oamenii, nu se puseră de pricină, statură locului și voiră s-o ieie.

Ei ! dar ce cugetați d-voastră ?... cugetați poate că Neaga a voit să se suie singură în căruță sau în teleagă ?... Ferească sfîntul... Pentru dînsa și aceasta era prea mare osteneală... Bărbatul îi spusese de mai multe ori să se scoale și să se suie, iar ea nici vorbă, sta trîntită jos parcă era o bucată de lemn... Se vede că ea aștepta ca bărbatul s-o ridice și s-o suie...

— Sui, Neagă, în teleagă !

— Ba eu, că-s beteagă !

— Sui dară-n căruță !

— Ba eu, că-s desculță !

— Hai dară pe jos !

— Ba ! că-i lucru prost !...

Drumeții, văzînd cu ce fel de oameni au de lucru, își căutară de drum, deteră bici cailor și se porniră mai departe rîzînd și zicînd :

Nici în căruță

Nici în teleguță

Halal de tine, Neaguță !

Cînd văzu bărbatul că oamenii pleacă rîzînd și că Neaga tot nu se scoală de jos, se făcu para focului, o înșfăcă de toarta capului, îi puse vreo cîteva poprele zdravene la fâlci de-i scă-

părară ochii și astfel o făcu apoi să sară ca friptă de jos și să prindă a alerga ca și când ar fi fugărit-o niște tătari...

Așa își vindecă el nevasta de beteșugul lenei.

(S. Fl. Marian) REV. POL., I (1886), nr. 12, p. 18.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5136. Este atestat în Moldova.

[VOINICUL ȘI BABA]

Un voinicel de român mergea pe o cale cam lungă vara și însetează. Nu găsea nicăieri apă să bea.

Ajunge la un bordei, unde găsește o babă mai mult putredă decît vie, de la care cerînd apă ea-i zice :

— Poftim. Iacă ulcica pe doniță (mozolind baba un măr).

În gîndul său voinicelu-și zice : „Pe la coada ulceleii am să beau, că baba n-o fi bînd pe la coadă.“ (Bea apă cum își plănuise.)

— Dragul mamei voinicel ! Vin' să te pupe mama ; că, din cîți oameni se opresc să bea apă de la mine, numai d-ta băuși pe unde beau eu ! Vin' să te pup și să-ți dau ș-o bucățică de măr ; na-ți-l tot !

(E. Baican) TIMP., VII (1882), nr. 24, p. 3 ; republicată : *Literatura populară*, p. 65 ; GAZ. TRANS., LIV (1896), nr. 267, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5137. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Tot ca și mie*, DUM. POP., IX (1923—1924), nr. 25—26, p. 4.

DE SLUJBĂ M-O LĂSAT D-ZEU

O babă trăia, pisemne, la un fecior al ei. De cîte ori o puneau la cîte ceva, ea începea a se vâlcări : că-i bătrînă și ne-

putincioasă, că n-are nici o crezare, că mai bine ar lua-o D-zeu și altele.

— Dacă nu ți-i cu supărare, mamă, îi zice fecioru-so, într-o zi, du-te și scoate oleacă de vin d'n pivniță, dac-ai putea !

— D-apoi de ce să mă supăr, dragu mamei, răspunse repede baba, că doar de slujbă m-o lăsat D-zeu.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 34.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5138. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta :

2. *Baba leneșă*, CAL. AUR., II (1929), p. 63.

BABA CHIOARĂ

O babă se făcea chioară și șidea singură-ntr-o casă. Neamurile ei punînd-o să facă cîte ceva ea răspundea că nu poate pentru că nu vede. Într-una din zile, ele, ca să să-ncredințeze că-n adevăr nu vede, să făcură că uită niște bani la dînsa. Ea îi strînse. Atunci ele îi zîse : „Așaaa, banii îi vezi, și treabă nu vrei să faci ? Lasă pe noi.“

A.I.E.F., i. 10773 (Vrancea ?).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5139. Este atestat în Moldova.

FEMEIA LENEȘĂ ȘI SĂRBĂTORILE

Într-un sat, trăia mai demult o femeie care nu-și prea trudea trupul chiar așa la treabă !... ci citu-i ziulica de mare umbla forfota prin sat pe la cele case, mîncînd și ea pe unde se-ndura cineva să-i dea cîte un codru de mămăligă. Pentru dînsa în fiecare zi era cîte o sărbătoare. Nu mai ținea socoteală dac-a mai tras clopotul la biserică, ori ba... Ba în cutare

VACĂ DE SOI

zi nu lucra, că-i rău de-mpunsătură, ba, în cutare zi, îi cutare sărbătoare, și-i rău de pocitură... ba în cutare sărbătoare îi rău de lupi... și, ce mai încolo-încoace, pentru fiecare sărbătoare, și-i rău de pocitură... ba în cutare sărbătoare nu lucreze.

După multă vreme, D-zeu trimite moartea de-i luă zilele... și a murit ca toți morții; dar vezi era acu alta, căci, nelucrând nimica, în toată viața ei, cu ținerea sărbătorilor, n-avea măcar o zdreanță de îmbrăcat și ședea în pielea goală.

Atunci D-zeu, care vede și știe tot ce se petrece pe pământ, dădu poruncă să s-adune toate sărbătorile pe care le ținuse și să chibzuiască s-o înmorminteze cu cinstea ce se cuvine unui creștin.

Și la porunca Ziditorului, s-au adunat la sfat toate sărbătorile: de la cele mai mari, pînă la cele mai mici.

Și din sărbătorile cele mari și din cele mici începură care mai de care cu gura înainte.

— Păi, în ziua mea să fi lucrat, că eu o iertam.

Alta:

— Și-n ziua mea să fi lucrat, că și eu o iertam.

Altele și altele, tot așa, pînă chiar și sf. Gheorghe, sf. Ilie și sf. Dumitru ziseră că și în zilele fiecăruia din ei să fi lucrat, că și ei o iertau.

Numai sf. Duminică, cu glas tînguios, zise într-un tîrziu:

— Ba eu, de lucra în ziua mea, n-o iertam.

Atunci toate celelalte sărbători și săriră cu gura:

— Dacă n-o iertai, atunci îmbrac-o și-i poartă de grijă!

Și așa, sf. Duminică — din toate sărbătorile — a îmbrăcat-o și i-a purtat toate rînduielele creștinești la înmormîntare.

„I. CREANGĂ“, II (1909), p. 59.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5140. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Poveste*, ȘEZ., XVI (1912), nr. 7, p. 104 (Bogdănești — Vilcea).

3. *Femeia care a ținut toate sărbătorile*, TREI CRIȘ. POP., IV (1925), nr. 4, p. 11.

4. *Femeia leneșă și sărbătorile*, ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 33—34, p. 549.

5. *Femeia leneșă și sărbătorile*, GÎND., 1933, nr. 1, p. 3.

Nevasta îi bătea mereu capul lui Erșl ca să cumpere o vacă. El îi promise în cele din urmă că are să-i îndeplinească dorința.

Într-o zi el aduse un picior de vacă și îl azvîrli sub pat, fără ca nevasta să bage de seamă. În altă zi aduse un cap, pe care îl azvîrli de asemenea sub pat. Așa a urmat o bucată de vreme, aducînd într-o zi o țiplă, în alta un bojoc, într-un rînd un burduhan, în alt rînd cîteva coaste jigărite, altă dată un ficat și un ochi, vîrîndu-le toate sub pat.

Stîrvurile astea produsură în casă un miros așa de infect, încît nu era de trăit. Femeia însă nu putea să-și dea seama de pricina acelei putori.

Înainte de Paște, scoțînd mobilele din casă spre a deretica, nevasta dete de mormanul de putreziciuni.

— Dar ce înseamnă asta?, întrebă ea stupefiată.

— Am voit să-ți fac plăcerea și să cumpăr o vacă; fiindcă nu puteam însă ca să o cumpăr dintr-o dată, m-am gîndit să o cumpăr cu bucata; uită-te, e aproape completă; nu îi mai lipsesc decît cîteva fire de păr din vîrfurile cozii și o copită de la un picior.

Femeia începu să rîdă și să înjure.

— Nu te necăji, te rog, îi zise Erșl, vaca asta se arată a fi de soi; nu e încă completă și deja a adus folos, arătînd cît ești de harnică; fiindcă trebuie să știi că sînt deja patru luni de cînd n-ai măturat pe sub pat.

Jurescu, *Snoave*, p. 104.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5141. Este atestat în Muntenia.

MOȘNEAGUL ȘI BABA CARE AU TRAS LA PLUG

A fost odată un unchiaș și o babă. Ei aveau numai o singură fată din o puzderie de copii ce le dăruiseră D-zeu. Bătrîna, ca orice mamă, fiindcă o iubea mult, nu o punea să facă nimic, ci numai ședea, cît îi ziulica, și nu știa să facă nimic. Unchiașul, care vedea că baba nu pune pe fată să facă nimic, îi zicea:

— Fa, babo, pune fata să învețe și ea câte ceva, că, de ! e rău, cînd s-o mărita, să nu știe nimic.

— Lasă, unchiaș, zicea baba, că doară n-avem o mie de fete, s-o căznesc, mititica. Oi pune-o, că n-a îmbătrinit.

Azi așa, mîine așa, pînă cînd s-a făcut fată mare. Făcîndu-se fată mare, a început a veni și pețitorii și, fiindcă era tare frumoasă, a măritat-o, și încă după un flăcău cu stare bună și unul dintre cei dintîi megieși din satul lui.

Fata nu era leneșă din fire, ci numai muma ei o deprinsese cu lenea, din cauză că nu o pusese să facă nimic.

Bărbatul, ca bărbatul, se ducea după treburi. Ba încoace, ba încolo, și cînd venea acasă nu găsea mîncare și nici nimic. Ea nu știa să facă nici o mămăligă măcar.

Azi așa, mîine așa, pînă cînd într-o zi numai ce mi-o ia și dă-i, și bate-o, nene.

— Ce ai tu de gînd, fa, femeie ? Te iei tu de treabă ?

Ea se văita că nu știe. Ba mai dă-i și mai fățuiește-o și în altă zi. Văzînd femeia, că nu e glumit, unde numai ce se ia de treabă. Fă numai mîncare, și la orice voia să facă zicea :

— Parcă așa făcea mama.

Și așa, pînă ce isprăvea treaba de făcut. Așa că în cîteva zile învățase să facă multe lucruri. Acum bărbatul său o iubea și nici n-o mai bătea.

— Vezi așa, dragă nevestică, acum îmi place.

Se întîmplă să se ducă o femeie din acel sat prin satul unde era mama ei. Ea spuse că fii-sa trăiește rău cu bărbatul, că o bate întruna. Auzînd ea acestea, unde-mi plecă pe jos văicărîndu-se, fără măcar să spuie unchiașului. Ajungînd acasă la fiică-sa, o găsește lucrînd, făcînd mîncare și cîte alte treburi. Văzînd pe fie-sa lucrînd, a început a blestema pe gineri-său și a se văita. Apoi plecă la el la cîmp, unde era cu plugurile. Cum a ajuns, a început a-l ocări și blestema, că de ce-i căznește fetișoara așa.

Gineri-său, nici una, nici alta, numai ce poruncește argaților s-o prinză și s-o puie la jug în locul unui bou, și mină, nene, și arde-o, nene, cu sfîrcul biciului. Întindea biata babă cît putea. La prînz dejugă boii și le dete să mănînce fîn, și dete și babei tot fîn cu boii. După ce mai trecu, strigă la argați :

— Vedeți care bou nu mănîncă, să-l tăiem, că trebuie să fie bolnav și să nu moară.

Baba, de unde era legată, răspunse :

— Mîncăm, măculiță, mîncăm toți.

La amiazi o dejugă și-i dete drumu. Cum scapă biata babă, numai fugi, nene, de parcă ar fi fost una tină, de nici cu calul nu o puteai ajunge peste ogoare ; și fugi de nici n-a mai dat pe la fie-sa. Nu s-a mai oprit decît la bordeiul ei, care era cam în marginea satului. Cum a ajuns acasă, a început a se boci și a se tîngui la unchiaș, ocărînd și blestemînd pe gineri-său, că-i căznește fetișoara, că a pus-o să facă toate treburile casei, și pe ea, dacă l-a întreat de ce-i căznește fata, a pus-o la jug cu boii.

Unchiașul, după ce a ascultat-o, a priceput tot și îi zise babei :

— Lasă, babo, nu-i nimic, mă duc eu să văz ce-i cu fata și de ce ai pățit tu să te puie la jug.

A plecat și unchiașul și, ajungînd acasă la gineri-său, găsește numai pe fie-sa, gospodărînd ca orice femeie harnică la casa ei.

Unchiașul, în loc să facă ca baba, să se văicărească, începu s-o laude că s-a luat de muncă, că așa trebuie să fie o femeie harnică și de casă. Apoi îi mai dete și alte povețe părintești pentru binele ei și al bărbatului ei și casei lor. A stat el cu fiică-sa pînă a venit și gineri-său de la plug. A ieșit la el afară, l-a întreat de sănătate ; apoi îl laudă că și-a pus femeia să facă treburile casei, căci așa trebuie să fie o femeie harnică.

— Baba mea a fost fără socoteală, că n-a pus-o la nimic, din cauză că o iubea prea mult.

În timpul cît unchiașul a mai vorbit cu gineri-său, masa a fost gata, apoi cu toții s-au așezat la masă. Au mîncat și băut, veselindu-se, mai ales gineri-său i-a părut tare bine de povețile date de socru-său. După ce a mai stat încă vreo zi la fii-sa, gineri-său i-a cumpărat un flaner bun de postav roșu, iar fie-sa i-a dat doi colaci mari ca să-i ducă acasă.

Baba, văzînd că unchiașul tot întîrzie să vie, a crezut că l-a și omorît gineri-său. Nerăbdătoare cum era, în fiecare zi se urca de cîte 3—4 ori pe vîrfurile bordeiului, ca să vază de nu cumva vine unchiașul.

Numai ce a treia zi îl vede de departe venînd, și, cum era îmbrăcat cu flanerul de la gineri-său, unde începu a plînge și a se văita că pe ea a pus-o la jug, iar pe unchiaș l-a și jupuit jumătate.

Ajungînd unchiaşul acasă şi văzîndu-l baba cu flaner nou şi teafăr, ba şi cu doi colaci, i-a părut şi ei bine şi s-a bucurat. Unchiaşul atunci îi zise :

— Cum să nu te înjuge, cînd tu, în loc să te bucuri de cele ce ai văzut că face fata ta şi că e femeie harnică şi de casă, te-ai dus la gineri-tu şi l-ai ocărît şi blestemat cum ți-a venit mai rău în gură. Atît bărbatul, cît şi femeia, fiecare să muncească la casa lor.

(D. Ştefănescu) GHILUŞUL, I (1913),
nr. 3—4, p. 10 (Grindu — Ialomiţa).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5143. Este atestat în Muntenia şi Moldova.

Varianta :

2. *După faptă şi plată*, Savin, *Snoave*, p. 53.

FEMEIA LENEŞĂ

O biată de muiere leneşă şi somnoroasă, care în toate zilele răbda de la bărbatul ei bătăi grase, într-o zi avînd în poruncă ca pe seară, cînd va sosi bărbatul din pădure cu lemnele, să fie piinea scoasă din cuptor. Nevasta însă s-a pus şi s-a culcat pîn la amiază, cu treaba bună şi neconturbată de nime, iar după-amiază, de frica bătăii s-a apucat de-a frămînta şi a-şi aprinde focul în cuptor. După ce şi-a împlinit aceste lucruri s-a dat iarăşi somnului, şi a dormit pînă ce i s-a stins focul în cuptor. Era chiar seara de tot, luna lucea pe cer, şi prin fereastră-şi trimetea razele tocmai sub vatra unde, de comun la oamenii de pe la sate, se afla o golătate mare de lemne. Biata nevastă, speriată că a dormit prea mult, şi va sosi bărbatul din pădure, se apucă numaidecît şi, în loc să bage piinea în cuptor, o puse tot pe rond sub vatră, cugetînd că lucrea lunii e foc făcut de ea, şi așa, gătindu-şi ocupaţiunea de îndeplinire, iarăşi se așeză în braţele lui Morfeu. Peste cîtva timp soseşte bărbatul necăjit şi ostenit din pădure, intră-n casă şi află toate în dezordine şi că nu-l aşteaptă nimeni. Ce să facă ? Se apucă de-a face el focul, ca să vadă, ce e ?

Din întîmplare, apropiindu-se de vatră, şi fiind desculţ, simţi ceva moale ; cearcă mai de aproape şi vede că sub vatră erau aşezate 6 piini destul de mari şi frumoase.

La ce bărbatul de necaz a început a cînta astfel :

Femeile care-s rele,
Cînd e vremea să se scoale,
Trag pe cap învelitoare
Şi mai dorm vreo patru oare.

Cu nevasta somnoroasă,
Nu crede că-i face casă,
Necă car cu patru boi,
Ci vei trage la nevoi.

Ce a urmat, după aceasta, vă puteţi închipui !

GURA SAT., XIV (1874), nr. 6, p. 24.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5145. Este atestat în Transilvania.

FATA HARNICĂ

Era o fată bogată, şi la dînsa venea altă fată, săracă, de-i lucra. Fata asta bogată era leneşă şi istovitoare, arunca lina, cînepa la gunoi. Aceea săracă o lua din gunoi, o scutura, o spăla ş-o torcea, şi astfel ş-a făcut zestrea. Acuma au fost venit nişte peţitori la fata cea bogată. Ea fuga la cealaltă, ş-o învaţă cum să zică cînd va intra în casă ; şi anume să zică așa :

— „Bună dimineaţa, măiastră !“

Ea va răspunde :

— De ce-mi zici măiastră ?“

— „Da de ce coşi bine cu fir şi cu matasă !“ să zică fata.
A mers ea ş-a zis :

— Bună etc., etc.

Aceia au întrebat-o, şi aceasta răspunde :

— Da de ce arunci lina la gunoi, pe fereastră !

— Bată-te D-zeu să te bată, calico, eu spălam blidele c-o pită de cînepă, şi oalele c-un smoc de lînă, ş-o aruncam la gunoi, şi tu din gunoi ți-ai strîns şi ți-ai făcut zestrea şi încă mă batjocureşti !

Statorstii, cînd au auzit cît e de stringătoare și gospodină, au lăsat-o și ș-au mers de-au luat-o pe cealaltă.

Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 1121 (Botoșani — Botoșani).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5146 (A. Th. 1451). Este atestat în Moldova și Muntenia.

Varianta:

2. *Fata harnică*, CAL. SĂT., V (1911), p. 94.

ÎN PEȚIT

Înainte vreme, fetele erau puse la încercare, să se vadă gospodine, și pe urmă le luau flăcăii. Așa veniseră pețitori la o fată. De unde și pînă unde, pețitorii aveau un cal bolnav de ochi. Zice unul din ei:

— Dragul moșului, fată cuminte! (Asta era cam la 2 săptămîni după Paști.) Poate ți-a rămas oleacă de răsătură de pe covată... Adă, mă rog, că numai răsătura de pe covată e bună de leac la o așa nevoie!

— Ira... îndată! și o zbughi ca o căprioară fetișcana, aducînd într-o clipeală o mină de răsătură de pe chersin, adică de pe covățica de frămîntat aluatul.

— Apoi dar haidem de aci, măi băiete, că nu-i de tine! zise rîzînd moșneagul care pusese fata la încercare... A fi el de leac răsătura, da nu ți-ai găsit gospodina!...

Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 27; republicată: CĂL. POP., XI (1926), p. 129; CULT. POP., VIII (1928), nr. 58, p. 3; CULT. POP., VIII (1928), nr. 229, p. 2; CAL. SĂT., XXI (1935), p. 94; CAL. GOSPÖD., XIX (1940), p. 106.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5147 (A. Th. 1462*). Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *În pețit*, ȚĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 12, p. 14 (Borcea — Ialomița).

3. *În pețit*, ȚĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 28, p. 14.

4. *În pețit*, CAL. ȚĂR. OR., I (1935), p. 49.

CUM ȘI-A ALES NEVASTA

Acu cîcă unul vrea să se însoare, dar nu-și putea face pe gustul inimii, pentru că al părinților era altfel.

Lui îi era dragă una săracă, curățică dar vrednică, pe cînd părinții țineau să ia una bogată tare, dar hapleșă. Dă Dumnezeu un gînd băiatului celuia și-i spune maică-sii așa:

— Să știi, mamă, că o să le pun la cercare și, care o fi vrednică, de aceea mi-oi lega capul.

Zis și făcut, dar nimenea nu știa la ce fel de încercare o să le pună. Se duse întii la cea bogată împreună cu mă-sa. Intrară cei bătrîni în tocmeală, iar tinerii în altă odaie să se înțeleagă și ei. Băiatul, nici una, nici două, începu a-și sumete mînele în sus pînă din colo de coate, iar fata de colo:

— Păi lasă, neică, că am frămîntat piine de vreo 2 săptămîni.

Dar băietanul căută cu tot dinadinsul și găsi că aluatul era o scoartă, parcă ar fi crescut acolo! Mai caută sub pat și, după ce se încredință bine că gunoiul ședea pînă la briu, plecă amărît acasă cu mă-sa, nespunîndu-i nimic. Se duse și la cea vrednică în altă zi. Tot ca întii flăcăul își făcu felul, da fata:

— Să nu crezi, bădică, că nu m-am spălat, iaca mai adinea-uri făcui piine, iar de curățenie în casă, nu puteai găsi în cel mai ascuns colț o firimitură.

Și ducîndu-se acasă, spuse părinților cum i-a fost încercatul, care dîndu-i binecuvîntarea, luă de soție pe cea vrednică și săracă și cu vrednicie au trăit toată viața.

(N. I. Munteanu) ZORI. LUM., I (1925), nr. 2, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5148 (A. Th. 1453***). Este atestat în Moldova și Muntenia.

Varianta:

2. *Unul în peșit* (N. I. Dumitrașcu), ȚĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 11, p. 14.

FATA HARNICĂ

Un flăcău, după ce bău apă din cofița unei fete, zise :

— Elei, fată hăi, dar rău mai miroasă cofița a mil.

Fata, neauzind bine, îi răspunse :

— Mă mir și eu, da asta-i vina mamei, că eu știu bine că n-am pus mâna într-însa — or fi ani de zile.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 97.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5149 (A. Th. 1453 A*). Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) (M. Lupescu), „I. CREANGĂ”, XIV (1921), nr. 7, p. 101.

3. *Miroas-a mină*, ȚĂRĂNISM., VIII (1933), nr. 21, p. 12.

MOLIFTA OALEI

O femeie harnică avea o singură oală în care făcea tot felul de bucate. Și n-o spăla niciodată.

Văzînd-o dînsa așa de scîrnăvă, nimic nu socoti alta, decît că-i lucru drăcesc la mijloc :

— Adică de ce oalele altor femei sînt curate și-a mea nu ? Lasă, mă duc cu oala la părintele să-i citească și să scoată pe diavolul dintr-însa !

Merse deci la părintele și părintele o sfătui :

— Femeie, hăi, ia oala și du-te acasă. Pune apă curată-n ea, așează-o la foc și, cînd vei vedea că apa se-ncălzește, așterne-te cu frecatul. Acum, bun e și nisipul, dar mai sfîntă-i cenușa și cirpa. După asta, pune iar apă, încălzește-o din nou și mai spal-o o dată. Pe urmă să vii cu oala la mine.

Nu știu dacă s-a mai dus femeia la preot sau nu, că n-am putut afla de la nimeni. Numai atîta auzii spunîndu-se, anume că, înturnîndu-se femeia spre casă, și-a zis singură :

„D-apoi învățatură de asta îmi spunea și biata maică-mea !“

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 98 ; publicată : *Firișoare de aur*, p. 52.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5150. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Molifta oalii*, ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 42—49, p. 666.

3. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 20, p. 12.

BĂRBATUL CEL HARNIC

A fost odată un flăcău, singur la părinți. Tot satul îl iubea pentru vrednicia lui. Cînd își punea în gînd să facă vreo treabă, se făcea luntre și punte și trebuia să izbutească.

Viîndu-i și lui vremea să se însoare, mamă-sa îl duse la o fată pe care i-o colăcise o peșitoare. Cum o văzu, îi plăcu, și hotărîră și nunta.

Toți oamenii și femeile care cunoșteau vrednicia flăcăului se grăbiră a veni să spuie, mume-sii și lui, că fata pe care voiește a o lua de soție, este o leneșă de tinjește pămîntul sub ea. Flăcăul, în loc să se tragă înapoi, el se înfipse și mai mult, și nunta se făcu.

De a doua zi chiar de nuntă, flăcăul aduse cele trebuincioase casei, și plecă la lucru. Mamă-sa, ca totdeauna, scutură deretică, mătură, găti și la prînz așteptă cu masa pusă.

— Cine a lucrat azi, mamă ? zise el cum veni.

— Noi amîndoi, maică, răspunse ea.

— Amîndoi să mîncăm, zise el, și așa și făcură, fără să se mai uite împrejur, ca cum n-ar mai fi fost nimenea în casă.

Femeia lui, care rămase toată ziua ghemuită în colțul patului, văzu și tăcu. Seara făcu asemenea. Femeia se culcă, cu mațele chiorăind, nădăjduind că a doua zi va fi mai fericită și că își va scoate din capete.

A doua zi se petrecu ca și ziua trecută.

A treia zi, însă, pînă să vină junele din piață, femeia începu a stringe așternutul, după cum făcuse soacra ieri, și o întrebă :

— Aceasta ce fac eu, maică, lucru este ?

— Lucru, maică, lucru, răspunse bătrîna.

— Vezi, maică, asta nu m-au învățat acasă.

După ce plecă la lucru junele, mumă-sa se apucă să facă treabă, ca în toate zilele. Din partea sa, juna soție se dete jos din pat, încinse și ea un șorț, și începu pe lingă bătrîna a tăia ceapa, a spăla carnea, apoi a mătura ; și, de cîte ori făcea cîte ceva, tot întreba :

— Dar asta treabă este, maică dragă ?

— Treabă, măicuță, treabă, îi răspundea bătrîna.

— Vezi, maică, mama pe mine nu mă lăsa să fac nimic din toate astea, fiindcă zicea ea, că mă ostenesc, că mi se strică mîinile, dar nu vād să fie așa de greu.

— Nu e greu de făcut, maică, numai uite, să ții regula cea mai aspră în tot ce vei face. Spre exemplu : ai luat tigaia, căldarea și ai gătit, îndată să le speli, împreună cu vasele ce vor rămînea de la masă murdare, și să le pui la locul lor, așijderea să pui să facă și slujnica cînd vei avea ; rufele, să le ții la bună rînduială : să le dai spre purtare pe rînd. Așa cu ciorapii, și cu toate albiturile. Curățenia și o regulă bună te va face să aibi totdeauna puțin de lucru. Fiecare lucru să-și aibă locul său ; de cum ai umblat cu el și ai isprăvit treaba, pune-l la loc, spălat și curat. Hainele, de cum ai venit de undeva, scutură-le și le pune la locul lor. Niciodată să nu zici : lasă că treaba asta o fac mîine. Astfel făcînd, vei avea toate lucrurile curate, și, cînd vei avea trebuință de ceva, n-o să-l mai cauți, ci o să te duci de-a dreptul să-l iei de la locul lui și o să vezi că are să-ți rămînă timp și să lucrezi, și să te plimbi, și, cu toate astea, toate trebile tale au să fie regulat.

La prînz, cînd a venit tînărul, mumă-sa i-a apucat înainte și i-a zis :

— Fiul meu, azi toți am lucrat.

— Toți să mîncăm, mamă, zise el vesel.

Femeia, care văzuse că cine nu lucrează în casa ei nu mîncă, puse bunăvoință, ascultă pe soacră-sa și în puțin avu o mare bucurie cînd vecinele se mirară de fericita ei schimbare și de aplecarea ei pentru orice se numea regulă. Ea din parte-i mulțumea soacrei sale că a scăpat-o de atîta rușine ce suferea.

Cînd se da în vorbă cu soacră-sa despre ale casei, îi mai spunea că : mumă-sa, cînd se ducea undeva, încuia ușa și o lăsa să șadă pe la vecini pînă venea ea, numai să nu facă nimic, să nu lucreze ca să nu se bolnăvească, fiindcă ea a fost crescută numai în bumbac, și spuse fără sfială că iubea prea mult pe soacră-sa decît pe mumă-sa, care o făcuse să poarte ponosul satului.

Și își iubi bărbatul, din toată inima, care îi răsplăti cu aceeași iubire ; ea ajunsese să fie arătată cu degetul în sat ; și toți laudau pe bărbat, pentru că știuse să întoarcă lucrurile înspre bine, și îi ferea că dăduse peste pămînt bun.

OPINCĂ, I (1885), nr. 3, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5151 (A. Th. 1370 A*). Este atestat în Moldova, Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) GAZ. SAT., II (1885), nr. 7, p. 103.
3. *Nu-i boală fără leac*, GAZ. TRANS., LIV (1891), nr. 5, p. 1.
4. *Cum s-a făcut fata popii harnică*, F. POP., IX (1900), p. 546.
5. *Cum s-a făcut fata popii harnică*, ȚARA OLT., I (1907), nr. 16, p. 11.
6. *Omul cel harnic*. Teodorescu-Kirileanu, *Povești populare*, p. 36 ; republicată : CAL. GOSPOD., XVII (1938), p. 99.
7. *Fata leneșă* (P. Gh. Savin), F. POP., XX (1911), nr. 16, p. 6 ; republicată : *Snoave*, p. 35.
8. *Doi am lucrat, doi să mîncăm* (C. Rădulescu-Codin), PRIETEN. NOSTRU, II (1912—1913), p. 291 ; republicată : VEST. SAT., II (1913), nr. 11, p. 4 ; *Vine roata*, p. 42.
9. *Cîți muncesc*, LUMEA COPIL., IV (1925), p. 152.
10. *Rîmna*, CUVÎNT. SAT., IV (1930), nr. 35, p. 2.
11. Dacă nu faci treabă, nu mînînci, SAT., IV (1933), nr. 28, p. 16 (Botești — Bacău).
12. *Treaba lecuieste lenea*, NEAM. ROM. POP., XXVI (1938), nr. 3, p. 45 (Botești — Bacău).
13. *Fata după cuptor*, A.I.E.F., i. 1451 (Racșa — Satu Mare).

CUM SE DĂ FEMEIA LA BRAZDĂ

Un român o cam smintise cu însurătoarea, că-i cîntase cucu-n stînga, și-și luă o pîrticică (după cum se zice) nici fru-

moasă, nici devreme acasă! Dar-apoi ce era să se facă? În-surătoarea, când a apucat a se face, făcută rămîne. Nevasta „nu-i măr să-l muști și să-l arunci“.

Așa, bietul român înghițea noduri!

Aduce el carne, făină, sare, brînză, verdeață, lemne... ca la casa lui; iar nevasta lui nici nu le-atingea. Baltă rămîneau toate agoniselele bărbatului, că ea nu se pricepea nici boacă! Ședeau toate trîntite, care și-ncotro, căci ea nu știa nici s-ațîțe focul în vatră!

— Nevastă, mie mi-i foame. Nu găsești ceva?

— Ia las', frate, cu mîncarea!

— Lasă-las, da trebuiește. Ce să mîncăm noi?

— Guriță, bărbate.

Azi guriță, mîine guriță, foamea te secătuieste și te face să cam dai d-a dreptul, că nu vrea să-nconjure cu golăciunea

Așa fel, bărbatul aduce (cîteva zile d-a rîndul) de toate cîte trebuia ca pentru casă; iar după ce vede că nevasta lui nu pune nici mîna, s-apucă el și pune o măciucă:

— Ia ascultă, măciucuță! Ți-am adus făină, carne... și de toate celea, ca să-mi faci mîncare bună; că de unde nu, apoi să știi că te ciocnesc! Auzi?

Așa zise el către măciucă, iar nevasta-l ascultă. Apoi, el se duce-n treaba lui. Când veni românul ostenit și flămînd, nu găsi nimica de îmbucat și se duse la măciucă, o luă din cui, și zise nevastei:

— Dragă, tu ai auzit ce am zis eu măciuchiței?

— De... am auzit, drăguță!

— Vezi că n-a făcut nimica?

— De... văd, bărbățele!

— Apoi s-o ciocănesc de garduri, o să-i fie prea vîrtos, ș-o s-o doară rău! De duruț, eu vreau s-o doară, dar e prea dodată o durere mare; mai bine, s-o cam pocnesc eu de ceva mai moale! Ia întoarce spetele!

— A-oleu, bărbate dragă! Las-o focului măciuca! N-o mai bate! Las-o, că mai bine-ți fac eu orice, decît s-o mai ciocănești pe spatele mele!

Baică, *Palavre*, p. 35.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5152 (A. Th. 1370); cf. tip 5118. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Femeia cu trei zile de boierie*, CAL. GOSPOD. SAT., I (1904), p. 65.

3. *Femeia cu trei zile de boierie*, CAL. POP. BUCOV., IX (1905), p. 95.

4. *Măciucuța* (P. Gh. Savin), SEMĂN., IX (1909), p. 911 (Jorăști — Galați).

5. *Cojocina* (N. Mateescu), GHILUȘUL, I (1912), nr. 1, p. 12 (Ghi-goști — Neamț).

6. *Odată zic*, CAL. SĂT., VI (1912), p. 119.

7. *Muirea leneșă*, ȘEZ., XVII (1913), nr. 11, p. 165 (Ștefănești — Vilcea).

8. *Femeia nebătută e ca moara neferecată* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ“, VI (1913), nr. 2, p. 60.

9. *Și bătaia e bună citeodată*, CAL. „I. CREANGĂ“, VI (1913), p. 61 (Costești — Iași).

10. *Muirea leneșă*, F. POP., XVII (1913), nr. 9, p. 7.

11. *Lasă-te de nebunie, că mă las de coconie*, DUM. POP., IV (1919—1920), nr. 30—31, p. 4.

12. *Frica-i din rai și e bine cînd o ai* (L. Morariu), GLAS. BUCOV., II (1919), nr. 195, p. 2 și nr. 201, p. 2 (Gura Humorului — Suceava).

13. *Femeia vrednică*, CULT. POP., II (1922), nr. 43, p. 6.

14. *Muire leneșă*, CRIN. SAT., III (1923), nr. 3—4, p. 41.

15. *Femeia leneșă*, ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 33—34, p. 525.

16. *Pielea fermecată*, Savin, *Snoave*, p. 3.

17. *Blana fermecată*, ALM. ȘC., III (1926), p. 43.

18. *Femeia leneșă*, Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 86.

19. *Femeia vrednică*, GLAS. BUCOV., XI (1928), nr. 2740, p. 2.

20. *Femeia harnică*, ȘC. NOASTRĂ, XII (1935), p. 117.

21. *Biciul fermecat*, Păsculescu, *Povești*, p. 75.

22. *Nevasta leneșă*, Cazan, *Literatură populară*, p. 68.

23. *Pielea fermecată*, A.I.E.F., mg. 1075 e (Bătrîni — Prahova).

24. *Cu traista*, A.I.E.F., i. 13285 (Fundu Moldovei — Suceava).

25. „*Cu Florica*“, A.I.E.F., i. 14134; mg. 322 b. (Racșa — Satu Mare).

26. „*Bota cu apă*“, A.I.E.F., mg. 1077 c (Bătrîni — Prahova).

FEMEIA BĂRBATĂ

O femeie, foc de bărbată, nu lucrase toată săptămîna nimic.

În ziua de duminică îi veni poftă să toarcă. Fiindcă duminica e făcută, după cum știți și d-voastră, de D-zeu spre odihnă și închinăciune, biata femeie, de frică să nu-și atragă mînia lui Dumnezeu de va lucra nedezlegată, se duse iute la moș popa, să-i ceară dezlegare.

— Părinte, sfinția ta, dezleagă-mă dumineca asta să pot lucra, că am caier de tors.

— Șase zile în săptămîna n-ai avut timp să torci un caier de lînă ? întrebă popa.

— Apoi de, părințele, să vezi cum au mers lucrurile :

Lunea, marța n-am lucrat, și tot mi s-a arătat. Miercurile-mi sînt oprite, n-am lucrat de nu țin minte. Joile-mi sînt legate, nu lucrez că-mi fac păcate, vinerile le postesc, nici eu nu mă prea silesc. Sîmbătă m-am bolnăvit, m-am culcat, m-am odihnit. Iaca și duminica.

F. TOȚI, I (1897), nr. 52, p. 475.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5153 (A. Th. 1405 *). Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Femeia leneșă*, ALB. Buc., XII (1908), nr. 23, p. 695.

3. *Femeia leneșă*, CAL. POP. ROM. IL., I (1924), p. 47.

4. *Femeia vrednică*, DUM. POP., XIII (1928), nr. 45—46, p. 6.

5. (Fără titlu) (N. I. Dumitrașcu), ȚĂRĂNISM., VII (1932), nr. 31 p. 16 ; republicată : *Cine a albit pe dracu ?* p. 55 (Șocariciu — Ialomița)

6. *Femeia vrednică tare...* Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu ?*, p. 57 (Șocariciu — Ialomița).

7. *Pentru femeia vrednică*. Dumitrașcu, *Cine a albit pe dracu ?*, p. 54 (Șercaia — Brașov).

LEAC PENTRU LENE

Ce mai om era neica Doncilă ! Fruntaș în sat, dăduse și peste dînsul păcatele însurătorii. Într-o zi, ducîndu-se la horă într-un sat vecin, cum văzu o fată, îi căzu tronc la inimă. Nici una, nici alta, voi să o ia de soție.

Îi spuse alde neica cutare că este o leneșă. Îi spuse și alde neica cutare că e vicleană. Dar unde stă să asculte Doncilă astfel de birfeli.

Făcură vorbă și iute, iute, se și cununară și cum se putea altfel ? Era oare de scăpat un astfel de odor de flăcău, și bun, și de treabă, și bogat ? De aceea și părinții femeii zoriră cît putură și ei ca să nu se zăbovească nunta, mai cu seamă că le rămîneau încă două fete în urmă.

Dacă veni acasă la bărbat, femeia lui Doncilă găsi berechet. Casa plină cu de toate, podul gemea de lînă, de in, de cînepă. Curtea, nu te puteai întoarce de vite. Ce să vă mai spun ? casă cu rost. Căci nea Doncilă, unul la părinți, mai agonisise încă cite ceva peste agoniseala bătrînilor, necum să prăpădească.

Cînd văzu atîta bucluc de avere, femeia lui nea Doncilă, în loc să se părăsească de lenea ei de fată mare, se făcu o trîntoriță de tinjea pămîntul sub dînsa.

Cumetrele își dau coate. Dară cine le bagă pe dinsele în seamă ?

Neica Doncilă pare că-l obrocise cineva, ori că nevasta îl pusese sub papuc, cum se zice, că nu vedea, nu auzea. Atît de îmbrobodit era !

Totuși se încerca el cîteodată să-i zică :

— Da ce faci tu toată ziua, fă, nevastă, că eu nu te văd lucrînd ?

— Ce să fac, bărbățele ? Ia, cu de ale casei mă bălăbănesc și eu.

— Bine, da' eu nu văd nici un spor.

— Dacă n-am fuse, că iată aș toarce.

Atunci neica Doncilă își făcea treabă la tîrg, și cînd se întorcea, îi aducea fuse de să toarcă zece, cincisprezece femei, nu una.

Dară ele rămîneau aruncate după ușă, sau într-alt loc, părăsite de Dumnezeu.

Dacă mai trecea ce mai trecea, și, cînd își aducea iarăși aminte că femeia lui putrezește șezînd, o mai întrebă : ce a tors. Ea răspundea :

— Dar cum pîrdalnicul să mai torc, că furca, după ce că era strîmbă și bună de aruncat în foc, apoi nu știu cum dracul să fac, că se rupse în două, și n-am cu ce toarce.

Și iar iute în tîrg, și neica Doncilă îi aduce două furci, nu una, trei, bre ! numai mai să se apuce de lucru.

Pe cine însă să pui la lucru ?

Nevastă-sa şedea bumbenă, nici nu mişca din loc. Numai de giugiuleli şi de drăgosteli era bună.

Şi Doncilă se pierdea cu firea, cînd nevestica lui îi sărea înainte ca să-l linguşească şi să-l gugulească.

Nu vedea însă nici tors, nici război, nici ţesătură. Cîteodată deschidea nişte ochi mari, căta împrejur, şi nu întilnea fără decît numai că nevastă-sa începea a fi golăneată, nevasta lui, care avea de toate în casă; atunci mîhnirea se strecura într-însul de-i cuprindea inima.

Iară dacă se încumeta să întrebe cîte ceva de ale lucrului, ea îi răspundea :

— Dar cum dracului să întind războiul, dacă n-am răşchitor să deapăn ?

Cînd auzi nea Doncilă că răşchitorul e de pricină, făgădui că se va duce a doua zi în pădure şi va face un răşchitor cu înseşi miinile lui.

Cum înţelese nevestică-sa de una ca asta, a doua zi se sculă şi ea mai de dimineaţă, se duse în pădure, se ascunse într-un tufiş pe care îl ştia ea, şi cînd veni bărbatu-său, ca să taie ramuri să-i facă răşchitor, ea începu a cînta cu un glas piţigăiat ca de păsărică :

Cine face răşchitoare,
Baba-i moare.
Cine face răşchitoare,
Baba-i moare.

Avea gînd că dacă o auzi bărbatu-său, care ştia că e nebun după dînsa, făcut lulea, o să se lase să nu mai facă răşchitor.

Nea Doncilă, auzind, stă şi ascultă; şi iarăşi îi ajunge la urechi glasul de mai înainte :

Cine face răşchitoare,
Baba-i moare.
Cine face răşchitoare,
Baba-i moare.

Tocmai atunci îşi veni şi nea Doncilă de acasă. El cunoscuse glasul nevestichii lui, măcar că şi-l pocise pînă într-atît, încît să nu-l poată cunoaşte. Şi fără a cerceta de unde vine şi al cui e glasul, se pune de taie ramuri, îmi durează mai multe răşchitoare şi le duce acasă.

Nevastă-sa, pare că-i căzu din coş, cînd văzu una ca asta; se întoarse şi ea acasă şi-şi văzu de trîndăvia ei.

Nea Doncilă, arătîndu-i răşchitoarele, îi spuse că a auzit o cobe în pădure, care zicea iacă ce şi iacă ce; dară că el n-a luat în seamă cobirea, fiindcă şi-a adus şi el aminte de o zicătoare care spune :

Cine şade,
Coadă-i cade;
Cine mişcă,
Tot mai pişcă,

apoi se încerca să-i mai aducă aminte că ţoalele de pe dînsa se hărtănisera, şi îi dete ghes să se apuce şi ea să facă ceva.

Şi credeţi că vru ea să se sature de moliciunea ce o stăpînea de atîta mare de timp? Aş! Nici că să vă gîndiţi. Păi vezi, că lenea e cucoană mare, povestea ăluia! Se întrupase într-însa, şi nu voia să fugă de la ea, numai aşa cu una, cu două.

Atunci nea Doncilă îşi puse de gînd să o iubească pe foaia cealaltă. Lasă că şi aşa nu-i cumpăraseră nici o ţoală din tîrg, de cînd se luaseră ei, căci, la drept vorbind, era şi păcat de Dumnezeu să-şi cheltuiască stare cu asemenea lucruri, cînd avea, şi încă cu belşug, de toate cele de trebuinţă. Ar fi voit el să o dezbrace de piroteala ce o cuprinsese; dară, vedeţi dumneavoastră, nu-l lăsa inima să o ia cu zorul.

Ce să facă însă, ca să astupe gurile cele rele, şi să înceteze vecinele a-şi da coate cînd îi vedeau pe amîndoi ?

El ştia că-i place femeii lui să se dichisească, cînd iese în lume, căută dară în sat un tînăr care vrea să se însoare şi-i făgădui să-l cunune el, nea Doncilă.

Nu numai că tînărul primi cu mare bucurie, dară nici că se aştepta el la atîta cinste venită de la un fruntaş ca nea Doncilă.

Acesta, întorcîndu-se, zise nevesti-sii :

— Babo, avem să fim nuni mari; o să cununăm pe alde băieţandru cutare, că şi-a găsit şi el o fată, după potriua lui, ca să se însoare.

— Şi cînd e ziua nunţii ?

— Apoi de! cînd vom fi şi noi gata. Băiatul nu ne zoreşte.

— Păi bine, nu vezi tu că ne trebuie multe? Să-mi cumperi cutare şi cutare.

— O! O! nevastă, ne-ar rîde şi curcile din sat, cînd am tot sta cu mîna în pungă şi, pentru fiecă lucră de nimic, ne-am

scula să mergem la tirg. Avem de toate, slavă Domnului, mai scoate și tu miinile din sin, apucă-te de țese, de croiește, și fă ce ne trebuie.

Ea înghiți gălușca ; dar tot nu-i venea să-și puie trupul la muncă.

Totuși ea începu să se gătească de nuntă. Își cercetă iia cea mai bună ce avusese și ea odată, odată ; dar ea nu mai avea hal, era găurită în mai multe locuri ; scoase vilnicul, care fusese și el frumos, când fusese ; dară acum era ponosit.

Le cîrpi și ea cum putu, le spală, și le întinse pe gard, ca să se usuce ; și întinzîndu-le, prinse a cînta :

Usucă-te iie tare,
Că miine sînt nună mare,
Usucă-te iie tare,
Că miine sînt nună mare.

Vecina de alături, o pizmătăriță și o limbută de n-avea seamăn, auzind-o cîntînd, își puse și ea miinile-n solduri și, din mijlocul curții, începu și ea a cînta cît îi lua gura :

Da, m-aș usca, vai de mine,
Dar cade gardul cu mine ;
Că pe față
Luce ață.
Și pe dos
Că-i frunzos.

Era deprinsă nevasta lui nea Doncilă cu atingerile ; se făcu că nu bagă de seamă, și fu nună mare cu iie cîrpită și cu vilnicul împeticit.

Lui nea Doncilă îi crăpa obrazul de rușine ; dar o petrecu și pe asta, și puse de gînd să-i facă una mai boacănă cînd îi va veni bine.

Nu mult după asta, socrul lui Doncilă făcu vorba cu un tînăr și se învoiră să-i dea de nevastă pe fie-sa cea mijlocie. Fără doar și poate, la nuntă fură chemați și Doncilă cu femeia sa, adică cu sora miresei.

Nea Doncilă acum plănui cum s-o scoată din capete.

Începură a se găti de nuntă.

Nevastă-sa rămăsese golană de tot. Ea zise bărbatului său :

— Mă, Doncilă, da nu vezi tu că eu n-am cu ce merge la nuntă ? Nici tu iie, nici tu vilnic, nici tu de nici unele.

— Lasă, nevastă, că pui eu la cale. Vezi și tu bine că acum nu mai e vreme de tirguit.

Ea se lăsă după vorba lui ; iar nea Doncilă puse o puțină în car, o înfășură în niște țoale și într-însa legă pe nevastă-sa. Ei se înțeleseseră să meargă așa pină la marginea satului unde era să se facă nunta, acolo să se oprească, și el să se ducă la socri, să le ceară o iie, un vilnic și toate celea de la alde mă-sa, ori de la surori, că trebuie să aibă și ele, și să i le aducă să se îmbrace și așa să meargă la nuntă.

Dacă ajunseră la marginea satului, neica Doncilă se duse singur. Ajungînd, dete bună ziua după obicei.

Socrii îi mulțumiră de bine și de rău, dară prinse a-l întreba :

— Da' ce va să zică asta, Doncilă, singur vii ? unde îți este nevasta ?

— De marginea satului, în car. Ca să se cunoască că este sora miresei, ea vrea să intre în sat cu lăutari.

Nunta era în toiul ei.

Auzind socrul de unele ca acestea, începu a striga la lăutari.

— Măi Păturică, măi Gavrilă, măi Marinică, ia să vă duceți să-mi aduceți pe fie-mea cea mare numai în dezmiardări, cum știți voi, îngerii faraonilor !.

Socrul era în toane bune, cu chef. El alese lăutarii cei mai meșteri, un viorar, un cobzar și un nai.

Aceștia începură a cînta ; în capul lor mergea Doncilă, iară după dînșii se ținea gloata, știi, ca după lăutari.

Nevasta lui Doncilă aștepta acolo în car. Cînd auzi lăutarii se miră, că ce poate să fie aceasta ? și nu-și putea da seama. De ce trecea, de aceea se auzeau lăutarii apropiindu-se. Nerăbdarea o îmboldi să afle ce e. Ea se ridică nițel, scoase capul să se uite, și, cînd văzu că vine spre dînsa altă gloată cu lăutarii în frunte, se lăsă iarăși jos. Ea tot credea că nu vine la dînsa.

Se mai uită o dată, și iară se lăsă jos, și iară, și iară, că doară de ar vedea pe cineva că vine cu niscaiva țoale ; dară, ași, nici nu se pomenea de așa ceva. Dacă se încredință că nu e glumă, că lăutarii se apropiau mereu, și ca să nu se facă și de ocară, odată sări tușt ! din puțină, și o rupse de-a fugă prin mărăcini, prin gloduri, prin spini, către satul ei, și dusă fu.

Lăutarii începură să-i dea și cu huideo ! iară gloata de femei și de copii își făcură cruce ca de altceva, crezînd că e necuratul. Nea Doncilă se întoarse la nuntă cu lăutari, cu gloată cu tot.

— Da ce fu asta, Doncilă ? întrebă socrul.

— Ce să fie, tată socrule, știi și eu ? iată, ne pomenim că o ia papuc la drum. Îi sfîrîiau călciile de goană. Dacă am văzut așa, ne-am întors și noi. Acum să nuntim în voie, și cînd m-oi întoarce acasă, voi vedea eu ce fu.

Pasă-mi-te coaja lenii, care era pe trupul ei ca o lepră, plesni de rușine. Acasă, dacă ajunse, se puse pe un plîns, de nu se putea astîmpăra.

Cînd se întoarse nea Doncilă, o găsi tot plîngînd și împrejurul ei cu toate fusele, furca și rășchitoarele, iară în mijlocul casei in, cînepă, lînă și cite alea toate de lucru, căci ea nu era de acelea care nu știu lucra.

Se scuturase, vezi, de trîndăvie și acum vedea și ea că parcă era alta.

— Fie, că mi-o făcuși, bărbățele !

— Ți-ai făcut-o tu, nevastă, nu eu.

Și unde nu se puse femeia pe lucru, de n-avea vreme nici să mănînce.

A doua zi cînd veni bărbatul de la muncă, nu găsi nici un rost de masă.

— Ia pune ăl ceahun, nevastă, să ne faci o mămăligă !

— Bărbățele, ia fă bine și tu, de ia ceahunul de colo de pe vatră, și pune-l și tu, că viu și eu să pui mălaiul. Uite, începui fusul ăsta, și e păcat de Dumnezeu să-l las pînă nu-l voi umplea.

Din gură zicea, dar din mînă nu stătea.

— Fă, nevastă, vino de pune mălaiul !

— Ia pune-l tu, bărbate, că vin eu să amestec mămăliga. Uite mai am nițel să sfîrșesc caierul ăsta, și nu-mi vine să-l las neisprăvit.

Și tot așa, pînă ce Doncilă lucra mămăliga pe masă.

Bărbatul său făcea cu voie bună toate, că vedea el cum merge treaba. Sporea lucrul, nu glumă.

Dacă turnă mămăliga pe masă, el mai zise :

— Vino, nevastă, să mîncăm, și mai lasă lucrul ăla, că nu e iepure să fugă.

— Știi ce, bărbate, ia pune-mi tu un codru de mămăligă

coala pe umăr și o bucată de brînză pe celălalt umăr și mîncăți voi că am să sfîrșesc iaca ce.

Lucra, lucra și iară lucra. Dacă îi puse bărbatul legumă pe umăr, cum zise ea, întorcea gura și mușca din mămăligă, apoi o întorcea și mușca din legumă și lucrul din mînă nu-l lăsa.

După ce mai trecu ce trecu, Doncilă îi mai zise o dată :

— Da mai lasă, nevastă, ăl lucru, că ai să te prăpădești.

— Așa, vezi bine, vrei să pătesc ce-am mai pățit, cînd s-o mărita soru-mea a mică ? și să te înveselești numai tu la nuntă ?

Se puse femeia pe lucru. Astfel urma toată hărnicia. Cînd ieși în primăvară, era și cu iie nouă, și cu vilnic nou, și cu maramă nouă, iară bărbatul cu primeneli ca fulgul, toate de mîna ei lucrate.

Și de unde pînă aci fuse de vorbă în sat, se făcu o femeie harnică și bărbată, de nu se mai găsea ca dînsa alta prin satele de prin preajma lor.

Fie că și nea Doncilă nu rămînea mai pe jos. Îi cumpără și dînsul din tîrg și conduri, și mărgele, și tot ce nu se putea face în casă.

Rușinea la om e leac pentru lene.

(P. Ispirescu) TRIB., I (1884), nr. 60,
p. 238 ; nr. 61, p. 242.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5154 (A Th. 1405). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Bărbatul și nevasta*, POP., III (1898), nr. 47, p. 750 (Straja — Alba).

3. *Rășchitorul* (I. C. Fundescu), ROM. Buc., XL (1898), nr. 68, p. 2 (Singeru — Prahova).

4. *Femeia leneșă, dar iscusită* (A. Gorovei), ȘEZ., VI (1898), nr. 1, p. 9.

5. *Bărbatul și nevasta*, Alexici, *Texte*, p. 233.

6. *Femeia cea lenoasă*, ALB. Buc., IV (1900), nr. 12, p. 327.

7. *Femeia cea lenoasă*, GAZ. TRANS., LVIII (1900), nr. 285, p. 7.

8. *Femeia leneșă și rășchitoare* (T. Pamfile — *Mărunțișuri*), B.A.R.S.R., 5088, f. 103.

9. *Nevasta cea lenoasă, dar iscusită* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 295.

10. *Femeia leneșă și șireată* (D. Ștefănescu), A.I.E.F., ms. 86, IV.

11. *Lenea*, Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 1064 (Botoșani — Botoșani).

12. *Der sind die Krähen nicht über's Dach geflogen*, Schulleurs, *Archiv des Vereins*, p. 642.

13. *S-a făcut tortul cîlți* „I. CREANGĂ“, III (1910), nr. 8, p. 253 (Corod — Vaslui).

14. *S-a făcut tortul cîlți*, GAZ. SAT., 1910, p. 2.

15. *S-a făcut tortul cîlți*, GAZ. TRANS., LXVIII (1910), nr. 171, p. 6.
16. *Poveste* (Gh. Fira), ȘEZ., XXI (1918), nr. 2, p. 26 (Ștefănești — Vilcea); republicată : ȘEZ., XXV (1922), nr. 3—4, p. 120; CAL. GOSPOD., VI (1927), p. 63.
17. *Cine taie rășchitoare, soața-i moare*, DUM. POP., V (1921—1922), nr. 16, p. 2.
18. *Femeia harnică* (N. I. Dumitrașcu), DUM. POP., VI (1922—1923), nr. 9, p. 4; republicată : *Cine a albit pe dracu ?*, p. 47 (Boureni — Dolj).
19. *Femeia leneșă*, CULT. POP., V (1925), nr. 94, p. 6 (Dăiești — Vilcea).
20. *Legenda cu rășchitoarea*, ALM. ȘC., III (1926), p. 123.
21. (Fără titlu) Novacovicu, *Din comoara Banatului*, p. 60.
22. *Cine face rășchitoare, baba-i moare*, CULT. POP., VIII (1928), nr. 246, p. 2.
23. *Primejdia rășchitoarelor* (T. Pamfile), NEAM. ROM. POP., XVII (1929), nr. 16, p. 262.
24. *Rășchitorul*, SEM., 1930, nr. 7—8, p. 26.
25. *Femeia cea leneșă*, ALB. Buc., XXXII (1933), nr. 8, p. 6.
26. *Povestea femeii leneșe* (G. Catană), IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 6, p. 216.
27. *Femeia cu rășchitorul*, SCINT., IX (1937), nr. 7—8, p. 136.
28. *Femeia cea lenoasă*, CĂL. CLUJ. ROM., XIV (1938), p. 50.
29. *Femeia leneșă și șireată*, A.I.E.F., i. 10876 (jud. Vrancea ?).
30. *Omu cu muierea*, A.I.E.F., i. 11330 (Meria — Hunedoara).
31. *Muierea beteagă*, A.I.E.F., i. 11088 (Cerbăl — Hunedoara).

[PĂCĂLITUL PĂCĂLEȘTE]

Amu era odată o muiere, care, de gospodină și harnică ce era, ajunsese numai într-o cămeșă. Bărbatul său cheltuise tot ce avusese la suflet cu dînsa, și acu și el nu mai avea decît ce era pe dînsul. De la o vreme și cămeșa aceea a femeii se înnegrise cum țî-i ceanul, că nu se mai îndura nici s-o clătească.

Amu, într-o zi, cum ședea ca de obicei toată ziua răzimată cu coatele pe fereastră, numai iacă că zărește în depărtare pe bărbatu-său viind de la țîrg și aducînd ceva alb subsuoară. Ea, deodată îi trăsni prin minte, că bărbatu-său îi aduce o cămeșă nouă, și strigă cît ce putu la el :

- Ehe! bărbate! da cămeșă-i aceea ?
- Ba-i gîscă, măi nevastă.

Muierea, nepricepînd bine ce-a zis, răspunse bărbatului :
— Ci las să fie și îngustă, bărbate, că tot îs strîmță eu în șolduri !

Și muierea începu a țopăi într-un picior de bucurie și numai deodată face haț! cămeșa cea neagră de pe dînsa și o aruncă în fundul cuptorului cu foc, de într-o clipă s-a prefăcut cămeșa în scrum.

Cînd se apropie bărbatul de casă, strigă :

— Na, măi nevastă, iastă gîscă s-o faci friptă și umplută, să ne ținem sațul pe cităva vreme.

Cînd văzu muierea că era gîscă și nu cămeșă, și că ea rămăsese cu...

(N. A. Bogdan) ERA NOUĂ, Iași,
1891, nr. 96, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5155 (A. Th. 1371 *). Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Păcălitul păcălește*, REV. CRIT. LIT., I (1893), p. 236.
3. *Femeia leneșă* (N. Mateescu), RĂS. Pal., I (1905—1906), p. 179.
4. *Las că se bate ea singură* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 407.
5. *Femeia cea leneșă* (T. Pamfile — *Culegeri*), B.A.R.S.R., 5091, f. 72.
6. *Nevasta leneșă* (C. Rădulescu-Codin), FLAC., II (1912—1913), p. 67; republicată : PRIETEN. NOSTRU, III (1913—1914), p. 307; *Nevasta leneșă*, p. 3 (Priboieni — Argeș) PRIM., VI (1926), nr. 39, p. 1.
7. *Hai să vedeți ce n-ați văzut*, ȘEZ., XVIII (1914), nr. 1, p. 5 (Ștefănești — Vilcea).
8. (Fără titlu) Bogdan, N. A., *Povești și bazaconii*, p. 300.
9. *Lenesa fudulă*, STRAJA, IV (1925), nr. 63—64, p. 2.
10. *Unchiașul cu gîsca*, A.I.E.F., i. 10868 (jud. Vrancea ?).
11. *Femeia care n-a vrut să toarcă*, A.I.E.F., mf. 472e—473a (Brașiștea — Cluj).

MÎNĂ-ȚI VULPE. COADA

Un moșneag trăia în casă cu fie-sa și noru-sa.

Odată, pe cînd stau la masă și mîncău, îi vine sete moșului și-i zice fie-sii :

— Ia scoal', fată, și adu-mi o țir' de apă !
Da fie-sa, de colo, către cumnată-sa :
— Scoal' tu, leliță, că ești mai la îndemână.
Nici leliță-sa nu se prăpădi cu firea ; dar, mai cu plan,
zice lui socru-său :
— Ia las-o ciorilor, taică, și scoal' dumneata și adu-mi și
mie..., că ei i-i lene să se miște !

(N. I. Dumitrașcu) NEAM. ROM.
POP., VI (1915), nr. 51—52, p. 813.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5158. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Las-o dracu, taică...* (St. St. Tușescu), ARH. OLT., IV (1925), p. 475 (Balota — Vlcea).
3. *Un tată și trei fete*, DUM. POP., XV (1930), nr. 43—44, p. 4.
4. *Un tată și trei fete*, DUM. POP., XVII (1932), nr. 41—42, p. 5.
5. *Cei zece copii*, ALB. Buc., XXXVII (1934), nr. 27, p. 6.

7. Murdărie trupească

TREI VOINICI

Acum zice că erau odată trei voinici, da voinici, nu glumă. Numai de ! ca toată lumea, aveau și ei câte un cusur. Anume, să fie cu iertare, unul era mucos, altul era rîios și al treilea păduchios. Dar altfel, cum am spus, tustrei erau voinici, voinici, nici vorbă, de la roată. Într-una din zile, nu știu cum s-a întîmplat, că tustrei se întîlniră la un loc. Pesemne, s-or fi dus și ei la o gură de pâlincuță, ca toată lumea de omenie, și, gustînd din apa sfințită a jupînului Herșcu, începură să spună unul una, altul alta..., știți, ca oamenii necăjiți, cînd voiesc să mai răsufle. Și cum stau ei de vorbă, nu știu cum s-o fi făcut, că păduchiosul dintr-o dată simți că parcă-l gîdilă ceva pe spinare.

Ce să facă bietul om !... Ar fi vrut să se scarpine nițel, ca să mai scape de gîdilitură, dar îi venea parcă nu știu cum, să-i simtă tovarășii slăbiciunea. În cele din urmă, văzînd că pușorii de pe spinare nu-l mai slăbesc cu dragostea, se făcu că schimbă vorba, ce o aveau tustrei pînă acum, și unde nu-mi începu a povesti :

— Hei, dragii mei și-ai lui Dumnezeu, să fi văzut voi cînd era tata în puterea lui ș-avea coala pămînturi, nu ca acum, de cînd a mai scăpătat... unde nu ieșeam amîndoi la cîmp cu coasa pe umere, și cum ajungeam la holde, unde nu ne puneam cu toată nădejdea pe lucru, și horșo, horșo, de dimineața pînă seara, de-ți era mai mare dragul să te uiți la noi !...

Și povestînd așa, ca să înțeleagă mai bine tovarășii, începu a da din mîini și a suci din mîini și a suci din spate, ca omul care cosește. Cu asta gîdilătura mai încetă.

Dar cum rîiosul se simțea nu știu cum, și ar fi vrut să se scarpine și el un pic, fără să bage de seamă tovarășii, cum e calea pe vale.

— Nu-i vorbă, începu el ; o fi fost și tată-tău gazdă în vremea lui, dar ca taica mai ba. Taica, Dumnezeu să-l odihnească, avea avere, nu numai așa. Era bogat, măi, și-avea atâtea pământuri, că de-abia le puteau răzbi patru pluguri cu cîte două părechi de boi. Parcă văd și-acum, cum ieșeam la arat în zori de zi, și haide, hai ! trăgeam la brazde, cînd în sus, cînd în jos, tot așa și iar așa !... Și, firește, ca să le arate mai lămurit tovarășilor, trăgea cu unghiile în toate părțile trupului, de era aproape să-și facă cămașa tot bucățele.

Acum veni rîndul mucosului. El, ca să se poată șterge la nas, se puse între ceilalți doi, și, dînd mai întii cu o mîneacă, și apoi cu cealaltă pe la nas, zise :

— Și tu minți, și tu minți ; numai eu spui drept !

(Sandu) GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 291, p. 6 ; republicată : *Anecdote*, p. 131.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5159. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Păduchiosul, rîiosul, mucosul.* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 227.
3. *Trei voinici.* Birseanu, *Snoave*, p. 49.
4. *Trei voinici*, ASTRA MAR., I (1927), nr. 27—28, p. 3.
5. *Trei flăcăi de ispravă*, DUM. POP., XII (1930), nr. 25—26, p. 4 (Osica de Sus — Olt).
6. *Chelbosul, rîiosul și mucosul* (S. Hîrnea), CAL. REV. DOINA, 1930, nr. 1, p. 103.
7. *Chelbosul, rîiosul și mucosul.* Hîrlea, *Polojăntii*, p. 29 (Năruja — Vrancea).

[PURICELE NEAMȚULUI]

Un român întreabă pe un neamț :

— Domnule, cine-i persoana care se plimbă pe umărul d-tale ?

— Asta burice (purice).

— D-apoi, e alb.

— Daca batrin, săraca !

— Și de ce merge așa de încet ? Pare că-i dișalat.

— He, saraca ! bote dișalat eu, chind gulgat pi dînsi.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 226, p. 3 ; republicată : *Literatura populară*, p. 44.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5160. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) GAZ. ȚĂR., II (1893), nr. 29, p. 4.
3. *E bătrîn, săracul*, „I. CREANGĂ“, I (1908), nr. 5, p. 153 (Suceava — Suceava).
4. *Neamțul și păduchele*, „I. CREANGĂ“, XII (1919), p. 13 (Urziceni — Ilfov).
5. *Puricele neamțului*, DOINA Jor., I (1928—1929), p. 89 (Cerbu — Arges).
6. *Puricele neamțului*, CAL. GOSPOD., IX (1930), p. 76.
7. *Puricele alb*, IZVORAȘUL, X (1931), nr. 2, p. 13 (Bistrița — Mehedinți).
8. *Puricele neamțului*, CAL. COOP. ROM., I (1931), p. 191.
9. *Puricele neamțului*, VOINȚA BAN., XII (1932), nr. 51, p. 8.

UNGURUL, PURECELE ȘI PĂDUCHELE

Un ungar stătea într-un loc și se hodinea, cînd deodată sare-n sus. Îl pișcase ceva într-o coastă.

Se desface unгурul, caută-n sîn și vede într-un loc un purece negru și un păduche cenușiu ; și cum îi vede, își face chiteală să-i prindă și să-i nimicească pe amîndoi de pe fața pămîntului.

Dar pînă să vadă cum, purecele, țup ! sare și se duce ; unгурul, cum vede asta, mai chitește oleacă, și pe urmă zice :

— No ! asta hoț ! Chișche la mine și cînd vreu ucide la dînsu fuge di frichi. Asta hoț !

Apoi, privind păduchele care sta lipit de slămina urgurului, zice iar :

— Asta nu hoț ; asta bun ; nici chișcat, nici fugat ; asta cuminte.

Și-l lăsă pe păduche tot în sin.

(T. Pamfile) POP. ROM., II (1933), nr. 14, p. 274.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5161. Este atestat în Moldova.

[CE-L LAȘI DE CAPUL LUI ?]

Pe zeghea unui țigan, care călătorea în tren, un călător de lângă el văzu un păduche.

— Omoară-l, măi țigane, ce-l lași de capul lui ?

— Ce să-l omor, românico, că dacă-l omor p-ăsta, vin alți patruzeci la înmormântarea lui, răspunse faraonul.

GAZ. ȚĂR., XXIX (1928), nr. 4, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5162. Este atestat în Transilvania.

[DIN NEAMUL LUI ESTE PĂDUCHIOS]

O femeie se căina că bărbatu-său are păduchi în cap.

— Iacă, dragă cumătră, eu mă lau din săptămână în săptămână și tot nu fac păduchi, iar pe el din an în an, și tot face.

— Hei, adaugă cumătra, se vede că din neamul lui este păduchios.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R., 5094, f. 281.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5163. Este atestat în Moldova.

8. Arțagos — certăreț

NEA PRICESCU-VRAJBĂ SAU CUI CE-I DATA

Nea Pricescu-Vrajbă nu mai avea intrare nicăieri, cu deosebire însă, unde se mănîncă și bea degeaba, nu putea să fie chemat o dată cu capul.

Și nea Pricescu o sfeclise mai ales fiindcă ținea ca și cea mai nevinovată petrecere să se sfîrșească cu încăierare și capete sparte. Știa el adică să innădească cuvinte, ce ard și frig pe unde ajung, și din nimica ceea afli numai că vrajba e gata. Și pe cînd alții își întocmeau morișcă în păr, nea Pricescu se făcea apă, scăpa ca prin urechile acului și rîdea de păruiala ce însuși o pusese la cale.

Dar toate pîn'la o vreme, și ulciorul atîta merge la fin-tină pînă-și frînge gîtul.

Oamenii de la o zi dau a se cuminți, nu mai au chef de coaste frînte și capete sparte, și pe Pricescu mi ți-l dau afară cu nepusă masă oriunde se ivește.

Într-una din dumineci era ospăț, treabă mare, toți fruntașii satului erau la unul din cei mai cu dare de mină, ce-și însura feciorul. Mese întinse, bucate alese, viș și lăutari, cheful și voia bună nu mai avea margini.

Lui nea Pricescu-i lăsa gura apă, cînd se cugeta la cum își petrec alții și el înghite-n gol.

Chitește el în mîntea sa șireată ce chitește, își face coada cioac și numai ce afli că și el e la ospăț.

Dar vorba ceea : „Nechematul n-are scaun“, și oaspeții, cum erau în voie bună, îl dau afară și, ca să fie de ris de batjocură, îl închid în pivniță, ca să audă întreg tărăboiul și fierea din el încă să crape de necaz.

Într-un tîrziu, ce le vine lor în mîntea să facă cu bietul Vrajbă ? !

Se pun și sparg paharele într-un vas mai mărișor, mai toarnă și oțet în el, culeg ciolanele rămase și hai la el ca să-și facă haz de nevoia omului.

Dar, cum stau ei așa grămădiți dinaintea pivniței și făceau foale de rîs, iată că se apropie o țarcă atrasă de amirosul și vederea ciolanelor.

— Ei, voinici! zice nea Pricescu-Vrajbă, dacă sînteți bătuți la cap, ian să-mi spuneți cum e cucoana coțofană, țarcă-bulearcă, la pene — este ea albă ori neagră mai mult?

— Coțofana, răspunde badea Bran, e neagră, un fel de cioară pestriță este ea, o știe toată lumea.

— Vorbă să fie, nene Brane! îi ia cuvîntul badea Stan, o brodiși ca orbul Brăila, pentru că, să vezi, coțofana e albă mai mult, un fel de lebădă pătată cu negru, ea e o pasăre albuie...

— De unde?! zice Nan, dincoala. Nenea Bran a găsit adevărul întreg. Stan bate cîmpii cu mințile!

Ba că teacă, ba că pungă, că una, că alta, zama dă a se îngroșa din ce în ce și vezi numai că oamenii se împart în două cete, vorbesc apăsător și tare, de cugeți că nici unul n-aude bine.

Mai departe vorba ceea: „Ceartă fără-ncăierare nici un haz nu are” — într-altă zi toți erau scăpați ca de tătari.

— Va să zică la cine ce-i data. Dacă lui nea Pricescu scris i-a fost ca de Vrajbă să aibă parte, apoi om va fi, cînd dracul cu cruce în frunte.

(I. Gr. Sima) FAM., XXIV (1888), nr. 41, p. 470; republicată: *Ardeleanul glumeț*, p. 18.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5164. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Zurbagiul*, V. LIT. ART., I (1907), p. 217.

3. *Isprava hărăgosului* (P. Gh. Savin), F. POP., XVI (1911), nr. 23, p. 5; republicată: *Snoave*, p. 48.

4. *Oare coțofana îi mai lungă în trup decît în coadă?* (P. Gh. Savin), F. POP., XVI (1911), nr. 8, p. 254 (Jorăști — Galați).

5. *Oare coțofana îi mai lungă în trup decît în coadă?* Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 94.

6. (Fără titlu) PRIM., IX (1929), nr. 15, p. 2.

7. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 45, p. 11.

8. (Fără titlu) E. Petrovici, *Folklor din Valea Almăjului*, p. 152.

HAI SĂ NE SFĂDIM!

Un plutaș venea pe Siret de vale cu pluta și sta aproape să intre pe sub un pod. O femeie tocmai atunci pe acolo.

— Fă leliță, fa, ia mai stai olecuță să ne sfădim! strigă plutașul.

— Cum să ne sfădim? îi răspunse femeia. Da ce am eu de-mpărțit cu tine?

— Cum n-ai? Dar mai întii, așa se răspunde unuia ca mine?

— Da cine ești tu? Hai! vezi să nu te poți spăla cu toată apa de pe Siret.

Sfada era gata.

(T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 346.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5165. Este atestat în Moldova.

LA O CEARTĂ

— Măi, cum te cheamă?

— Să-ți pun mîna-n gît, mă cheamă... Dar pe tine?

— De, pe mine mă cheamă Să-ți dau o labă-ntre ochi!

— Numai că eu ți i-oi scoate și mă vei vedea! Și apoi m-au rugat ei alții cu mai multe și n-am vrut, și, pentru o labă a ta, să mă plec?

— Măi, ori tu ești rău, ori rău ți-a fost popa care te-a botezat...

— Rău a fost tată-tău, cînd a venit la mama ; da popa a fost foarte bun, că eu, cînd m-a botezat, am sărit din cristelniță și m-am apucat cu amîndouă miinile de barba lui și strigam: piei, Satană, de la mine !...

CULT. POP., VIII (1928), nr. 248, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5167. Este atestat în Muntenia.

NĂRAVUL DIN FIRE

Nevasta (rea din fire) : „A trecut o jumătate de an de cînd m-am măritat. Bărbatul totdeauna-i bun cu mine, slugile își isprăvesc lucrul bine ; nici unii nu-mi dau prilej de ceartă. Acu mă întreb ce lipsă am avut eu să mă mărit, n-am putut sta pe pace ? Of, că amară-i viața asta.“

CUCU, I (1905), nr. 2, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5168. Este atestat în Transilvania.

CIOC-BOC

Un țigan se plîngea la primărie împotriva unui prieten așa :

— Eu eram în bordeiul meu, și el a venit de la bordeiul lui la bordeiul meu și mi-a dat în cap „cioc“. Eu m-am dus de la bordeiul meu la bordeiul lui i-am dat în cap „poc“. El a venit la bordeiul meu de la bordeiul lui și mi-a dat în cap „boc“. Spune dumneata, dreptate-i asta : „cioc „boc“ și eu numai cu „poc“ ?

(T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R.,
5094, f. 96.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5169. Este atestat în Moldova.

INIMA CEA BUNĂ

Preotul — Ei, Ioane, adu-ți aminte de sfîrșitul vieții, lasă toată minia și iartă inamicilor tăi.

Ion — Apoi bine, fie ; dară pe Toader lui Vasile tot l-aș mai scărmana o dată.

Preotul — Io-ți zic să ierți la toți.

Ion — De părinte, dacă trebuie să fie așa, atunci îl voi ierta ; numai să-mi făgăduiască fiul meu cel mare, Simeon, că se va înțelege dară el cu dînsul.

AMIC. POP., XII (1872), p. 92.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5170. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu), PRIC., III (1874), nr. 19, p. 76.

3. *Inimă bună*, POP. ROM., VIII (1912), nr. 14, p. 12.

„LAS' SĂ TE OMOARE !“

Un pricinaș merge la fostul județ Cernea, din Cincu Mare, și se plînge :

— Domnule județ ! Ghița Nonului s-a lăudat că de l-oi mai bate-o dată, mă omoară. Te rog să-l „strofoluiești“ (pedepsești).

Județul (care-l cunoștea bine pe pricinașul și vrea să scape de el) :

— Las' să te omoare dintii, ș-apoi vino-ncoace, că-i voi arăta eu lui !

POP. ROM., XII (1912), nr. 43, p. 10.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5171. Este atestat în Transilvania.

NEAGA-REA

A fost o femeie și o chema Neaga. Da lumea în sat îi zicea „Neaga-rea“ de bună ce era, bag-seamă, c-avea o gură... mamă, mamă, ce-i umbla mai rău ca la moară neferecată!... Că, dacă apuca să se ia la ceartă cu cineva, apoi era vai de păcatele aceluia! Nu-l mai lăsa din gură toată ziua... Una tot întruna îl ținea cu gura : c-o... c-o drege... c-o fi... c-o păți!... Cum zic, ciuca ei era ca să se tot certe ; altfel n-avea astîmpăr, Doamne păzește ! Făcuse mîncărici subt limbă... Nu găseai în sat multe femei pe care să nu le fi gurănit ea... Așa poamă era !

Zilnic îi venea însă năbădăile și tăbăra cu gura pe-o vecină, de haulea satul, nu alta ; iar cîinii lătrau atunci de credeai c-au năvălit turcii !... Așa o cicălea.

Biata femeie, săraca, nu mai putea scoate capul pe ușa casii de rușinea ce i-o făcea... Că lumea așa e... Crede mai ușor ce nu trebuie crezut...

Acuma, ce-i dă în gînd astei vecine într-o zi ? Își zice : „Doamne !... Ia să încerc eu una, că poate-oi scăpa dracului de nebuna, că mi-a scos peri albi !...“

Și ce face ? Pe cînd Neaga-rea o tot gurănea de peste gard, ea doar deschide ușa, îi bate în pumni și iar o închide... Apoi iar o deschide, iar îi bate în pumni și zicîndu-i numai : „Sic-sic-sic !“ și iar o închide. Atît îi făcea... Nu-i mai răspundea ca altădată...

Neaga-rea atunci, de ce vedea că vecina nu-i răspundea nimic, ci doar o sîcîia, mai tare se înfierbînta și o gurănea... de credeai... acu, acu își iese din minți !... Și dă-i înainte cu cicala... de nu se mai înțelegea nimic primprejur !

Vecina însă, care-i prinsese slăbiciunea acum, numai crăpa ușa nițel, se uita la ea și o închidea iar... Îi găsisese potîngul.

Neaga, la astea, și mai rău s-a oțărît, că nu mai vedea, nu mai auzea împrejurii... pînă odată a căzut jos și... a plesnit ; a crăpat numai de necazul vecină-sii că nu-i răspunsese nimic !...

Nu știu, zău, dacă mă credeți... dar știu că, de-atunci, s-a scăpat satul de ea.

(N. I. Dumitrașcu) POP. ROM. Buc.,
IV (1935), p. 375.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5172 (A. Th. 1365). Este atestat în Muntenia.

[CHEILE, CHEILE !]

O femeie, avînd o rea purtare, a fost aruncată de bărbatul său în apă. Aducîndu-și aminte, cînd se înecă, că cheile casei le are femeia în buzunar, începu să strige :

— Cheile, cheile !

Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 100.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5174. Este atestat în Muntenia.

[SFATUL ÎNȚELEPTULUI]

Un om avea o femeie așa de rea, încît îi venea s-o lase și să-și ia lumea în cap ; căci el, săracul, niciodată nu-i mai intra în voie, întotdeauna era certat și batjocorit de dînsa.

De aceea, într-una din zile se duse la un mare înțelept și-l întrebă ce să facă ca să dezbrace nevasta de răutatea ei.

Înțeleptul acela îi zise să care în toate ceasurile zilei bolovani cu căruța.

Bietul om credea că înțeleptul acela a fost nebun de i-a dat sfatul ăsta, dar urmînd povața lui, văzu că-i merge bine ; căci cînd sosi devreme acasă necăjit iar nu chefliu ca altădată, și îndată ce-i zicea nevasta o vorbă proastă, o și încoma de păr, și apoi să fi văzut probă de trînteală ce-i da !

Nevasta, văzînd așa, lăsă răutatea și se făcu așa de bună încît o admira bărbatul său, și de multe ori zicea în gîndul lui :

— Măi, dar mari minuni mai fac și bolovanii ; vezi asta numai de la năzdrăvanul ăla de înțelept mi se trage.

GAZ. SĂT., II (1885), nr. 7, p. 103.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5175. Este atestat în Muntenia.

LA JUDECĂTORIE

Judecătorul (cătore martor) :

— Ei, ia explică-ne cum s-a întîmplat pâruiala aia ?

Martorul (care își învîrte ochii roată prin sala de ședințe a judecătorei) :

— Să am iertare, domnule judecător, dar aici n-am în capul cui sări. Ar trebui să te flocăi pe dumneata și pe domnii advocați.

CAL. Blaj, III (1926), p. 183.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5176. Este atestat în Transilvania.

MARTORUL

Judecătorul — Așadară cei doi prieteni ai dumatiale s-au atacat cu scaune și d-ta totuși n-ai intervenit, ca să faci pace între ei ?

Martorul — Am voit eu să intervin, dar nu erau decît două scaune în odaie.

CAL. Blaj, XVIII (1940), p. 118.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5177. Este atestat în Transilvania.

LA TRIBUNAL

Președintele — Acuzat, pentru ce ți-ai lovit victima cu cuțitul ?

— Pentru că n-aveam revolver la mine, domnule președinte.

FEM. SAT., II (1936), nr. 1, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5178. Este atestat în Transilvania.

9. Beție — hoție

TREI BETIVI

Dimineța pe la 4 ore se întâlnește Gîrgală cu Înghițilă, împleticindu-se amîndoi, pe uliță, și se mîncă din gură, că ce-i aceea ce se vede pe cer : soarele sau luna ? Atunci nimerește Lăcustă, mergînd pe trei cărări :

— Ei — Mă, ce-i aia de pe cer ? Soarele ori luna ?

Lăcustă — Nu știu, mă, că eu nu-s de-aici.

POP. ROM., XIII (1913), nr. 5, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5179. Este atestat în Transilvania.

[NUMAI UNU]

— Aici îmi erai ?

— Păi unde ?...

— Te căutam în crijma ceealaltă , și cînd colo...

— Păi io-s de vină, dacă m-a făcut maica numai unu ?

Dac-aș fi doi, a bună samă nu mă căutai degeaba.

ALB. Buc., XLI (1938), nr. 32, p. 502.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5181. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta :

2. Numai unu, CAL. Blaj, XV (1939), p. 115.

[BĂUTURA RĂSPUNDE]

Un bețiv întâlnește un cerșetor, care-i întinde mîna :

— Ah ! Domnule, îi zise cerșetorul, dă-mi ceva că mor de foame.

— Hm ! foame !... Mă, mîncarea e fudulie, băutura răspunde.

AMIC. POP., XVI (1876), p. 123

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5182. Este atestat în Transilvania.

LA CHEF

— Măi, ce mai chef a fost la alde nanașu !... Bucate ca-n ani de belșug, și voie bună ca la o cumetrie ! Am petrecut, de să meargă pomina peste nouă dealuri...

— Zău ?... auzi tu minune ! numai că neprielnicul m-a împins să lipsesc de-acasă, tocmai la un așa timp ! nenoroc și pace bună.

— Ți-ai fi supt buzele după bunătăți, o varză...

— Mă rog, mîncarea ca mîncarea, da încaltea te-ai și îmbătat bine ?

— Nu, că vinul era cam pe sponci.

— Ei, atunci n-ai făcut nimica.

ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 5, p. 70.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5183. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL, BĂIAT DE PRĂVĂLIE

Un țigan s-a dus la un cârciumar, ca să se bage băiat de prăvălie. Acesta l-a primit cu condiția de a nu vrea băutură. Ținu țiganul o zi, două, trei ; dar a patra se duse în pivniță și bău pînă se îmbătă.

Cînd veni stăpînul și-l văzu beat :

— Ce-ai făcut, măi suștere ? Cum am vorbit ?

— Haolică, boierule, mîncă-te-aș așa și pe dincolo, nu am băut, zău, dar știi că hastă vară s-au făcut prune multe și eu am mîncat cam multe, și tocmai hacum hau fiert hîn burtă și s-au făcut țuică.

DOINA Jor., II (1930), nr. 2—3, p. 24.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5184. Este atestat în Muntenia.

GATA...

Silvicultorul din Pipirig a mers odată la Tg.-Neamț. După ce și-a isprăvit socotelile prin oraș, chemă vizitiul și-i spuse :

— Vasile, du-te și înhamă caii și, peste jumătate de ceas, să fii gata. Ține și cîțiva lei, să-ți cumperi și tu ceva din tîrg.

Peste o jumătate de ceas, vizitiul veni, abia ținîndu-se pe picioare, și zise :

— Domnule șef, is... gata...

Se îmbătase turtă !

NEAM. ROM. POP., XI (1923), nr. 9, p. 174.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5185. Este atestat în Moldova.

A CUI E VINA ? !

D-l Ioniță Butoi cheamă într-o zi pe servitorul său :

— Ascultă-mă ! îi zise el, sînt nemulțumit de tine, ești vrednic, cinstit, ascultător, dar o să te dau afară.

— Pentru ce, stăpîne ?

— Pentru că de cîte ori mă îmbăt eu, te îmbeți și tu !

— A cui e vina, stăpîne, dacă te îmbeți în toate zilele ?

HAZ. SAT., XI (1911), nr. 49, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5186. Este atestat în Muntenia.

PÎN' ȚI-O IEȘI PĂRUL PRIN CĂCIULĂ

Un boier avea de vecin un țigan.

Țiganul, cum e el țiganul, o ținea într-o beție de nu se trezea cu zilele.

Boierul, văzînd atîta veselie pe țigan, îl prindea mirarea de chefurile și chilomanurile lui.

Într-una din zile, pe cînd țiganul era în toiul chefului ca de obicei, se pomenește cu boierul că-i intră în ușa bordeiului.

— Ce faci, măi țigane ?

— Iaca, ce să fac, cucoane, beau virtos, cu țiganca și cu danciucii mei.

— Bine, mă țigane, așa bea lumea ca tine ? tu nu vezi că curg zdrențele de pe tine ?

— Dec, lasă să curgă, că are de unde !

— Ia lasă vorba asta, țigane, și spune-mi și mie cum faci tu de ești vesel întotdeauna, ca să fac și eu ca tine.

— Iaca, cucoane, ia și d-ta cîteva ocale de vin și pun-te pe el de le bea pîn ți-o pocni urechile.

Cum auzi boierul plecă acasă unde făcu întocmai cum l-a învățat țiganul, dar, cum nu era învățat cu băutura, se îmbolnăvi de zăcu a doua zi toată în pat.

Cum se făcu bine se duse la țigan să-i spuie isprava. Acesta cum îl văzu se sculă în sus și zise boierului :

— E, cocoane, făcuși cum te-am învățat eu ?

— Făcui, țigane, dar uite că toată ziua m-au scuturat frigurile.

— Apoi de, cocoane, îi fi băut singur hale ocale de vin ?

— Singur, țigane !

— Dec, nu să bea singur, că d-aia ți-a venit rău, chiamă și d-ta niscaiva rude de bea cu toți, atunci nu te-i mai îmbolnăvi !

Plecă boierul și, ducîndu-se acasă, făcu întocmai. Și pe-trecu cu rudele pînă a doua zi de dimineață, dar, după ce se isprăvi tot tîmbălăul, simți iarăși că-i vine rău. Din rău, tot mai în rău, pînă se puse la pat de zăcu, toată ziua.

A doua zi iarăși se duse la țigan care era înconjurat de dănciucii și țiganca lui bînd întruna, virtos.

— Iar bei, mă țigane ?

— Iar, cucoane ! Dar d-ta ce făcuși ?

— Ce să fac ! Uite, zăcui pînă nu mai putui și azi !

— Așa e cine nu știe să bea voinicește !

— Ce spui, mă țigane, eu am băut pînă n-am mai putut !

— O fi, cucoane, dar de ! drept să-ți spun, tot n-ai băut bine !

— Ia taci, mă țigane, că am băut destul de bine, ce tot spui tu ?

— Iaca tac, cocoane, dar tot n-ai băut bine, nu știi să bei, nu, că nu să bea așa !

— Dar cum să bea, țigane ?

— Să bei pîn' ți-a ieși hal păr prin căciulă !

— A... ha ! zise boierul, vrei să mă vezi ca pă tine, țigane ?
A... eu să-mi văd de boieria mea și tu de sărăcia ta, mai bine !

Chicoș, *Culegeri*, p. 45.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5187. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Pîn ți-o ieși părul prin căciulă*, ȘEZ. SĂT., I (1898), nr. 5, p. 153 (Smulți — Galați).

3. *Mă dreg* (I. Adam), OPINIA, II (1898), nr. 120, p. 1 ; republicată : *Pe lingă vatră*, p. 1 ; *Glume țărănești*, p. 20 ; CAL. SAT., XVII (1931), p. 61 ; ALB. Buc., 1938, p. 182.

4. *Pînă ți-o ieși părul prin căciulă*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 82.

5. *Pînă ți-o ieși părul prin căciulă*, HAZ. SAT., XV (1915), nr. 5, p. 2.

6. *Boierul și hargatul* (N. V. Hodoroabă), „I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 3, p. 92.

7. *Dresul boierului*, VEST. SAT., V (1916), nr. 12, p. 6 (Bărgăoani — Neamt).

8. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1930), nr. 39, p. 12.

SĂ TE DREGI...

— Măi, da rău mi-e !

— Ce ai ?

— Știi, acum că nu mai beau nimic, parcă...

— Ei, drace, păi ian vezi de te drege cu cîte-un păhărel de cel de prune.

POP. ROM., XI (1911), nr. 9, p. 8.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5187 A. Este atestat în Transilvania.

SE DREGE AZI !...

Între doi despre un al treilea :

— L-am văzut pe cutare ieri — bea, bea, bea... de se...

— De se strica ! Așa.

— Apoi l-am văzut din nou în altă crîșmă : bea, bea, bea de se...

— De se dregea !

— Așa.

(T. Pamfile) POP. ROM. Buc., I
(1932), nr. 14, p. 267.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5187 B. Este atestat în Moldova.

[SFAT PRIETENESC]

Un funcționar din Botoșani cam luase de coadă patima paharului, dar, fiind sfătuit de cineva, s-a lăsat de beție. N-a trecut mult după aceasta și a murit.

Un altul tot de măsura celui dintîi (cu darul beției) fu sfătuit de oarecine în felul acesta :

— Ascultă, dragă, părăsește beția, că nu-i frumoasă me-serie.

— Da, cum de nu ! Să mor și eu ca cela.

— Ascultă ce-ți spun eu : lasă-te de beție, și te-apucă de băut !

E. Baican, *Literatură populară*, p. 63.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5187 C. Este atestat în Muntenia.

[NEMÎNGÎIAT]

Ion, servitorul d-lui A., și-a pierdut nevasta, de sunt trei luni, și din cauza mîhnirii petrece toată ziua în cîrciumă.

Ieri, stăpînul său îl întrebă :

— Ia ascultă, pentru ce, de cînd ai rămas văduv, nu mai ieși din cîrciumă ?

— Pentru ca să mă mîngîi, d-le.

— Ei, și cît are să ție aceasta ?

— Oh, d-le, sînt nemîngîiat.

FAM., XVIII (1882), nr. 29, p. 355.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5188. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Inconsolabil*, CAL. Cern., 1888, p. 140.

3. *Neconsolabilul*, FAM., XXIX (1893), nr. 35, p. 424.

4. *Nemîngîiat*, LUMINA, II (1906), nr. 4, p. 7.

DĂ FOC LA SOBĂ

Era un ger cumplit în vremea aceea, de ți se încliau genele și suflarea se făcea promoroacă pe mustăți.

Boierul avea de dus vin la tîrg și, cînd a văzut o pîrtie așa de bună, îndată a făcut vîlvă prin sat ca să vină oamenii și să încarce poloboacele și să plece. Da dintre toți căraușii era unul care bea aman, nu cu ulcica sau cu cana, ci cu cofa.

I se umflau vinele gîtului ca niște frînghii și nasul i se făcea ca ardeul.

A venit vremea de au pus poloboacele în sâni și oamenii se mai hodineau. Boierul vede pe cela sblehuet la gît, căci așa umbla el, cu pieptul gol totdeauna, și îi dă :

— Cum, bre, nu te temi c-ai să te îmbolnăvești așa ? Ia uită-te la el : descheiet... mă mir și eu... Mă uit la mine : cu blană groasă, dau foc la sobă și tot mi-i rece, și tu ?

— Apoi, coane, și eu dau foc la sobă... Și de lîngă dînsul ridică cofa cu vin, o pune la gură și trage, trage... pesemne că se cam potolise focul în sobă...

VEST. SAT., III (1914), nr. 3, p. 6
(Covasna — Iași).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5189. Este atestat în Moldova.

[FĂGĂDUIALA BEȚIVULUI]

— Faraone, te lași de băutură ori te iau la bușeală iar ca ieri ?

— Mă las, boierule, chiar acum. Ia, mai beau azi și mâine, și pe urmă tocmai poiimine.

HAZ. SAT., XI (1911), nr. 27—28,
p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5190. Este atestat în Muntenia.

SĂ NU PRICEAPĂ

Au plecat unii la pețit la o fată.

Aci, au făcut ce au făcut și a doua duminică au și luat-o. Au pus-o în căruță, și... pleacă de-acasă.

Dar pină nu a plecat, fata, de colo, din căruță, peste umăr mine-sa :

— Mumă, dă-mi măsura (adică o ulcea din care obișnuia proasta să bea țuică) după căminele de unde e troaca cu doviete...

Și mumă-sa repede, să nu înțeleagă ăia :

— Lasă, maică, lasă și du-te, du-te, că ți-o aduce mama cusătură.

Și... s-au dus.

(N. I. Dumitrașcu) CAL. ȚĂR. OR.,
II (1936), p. 46 ; republicată : ȚĂ-
RĂNISM., XIV (1939), nr. 14, p. 14.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5192. Este atestat în Muntenia.

CÎȚI MAI MULȚI TOVARĂȘI

Acu, cică omul care pătimește de boala beției scornește multe năzbîtii, numai să-i fie îngăduit a trage cît mai virtos la basamac peste cap, căci, de, vinul nu se mai face pe toate gardurile, ca altădată.

Unul zice, din pragul crîșmei, către nevastă-sa, ce venise să-l ia în unghii că nu se ține de gospodărie, ci numai de beție :

— Măi nevastă, vezi tu ? Eu am băut o cinzeacă de rachiu ! da ia te uită la mine ; așa că o să mă-mbolnăvească ?

— Păi, de, omule, așa o fi, dacă numai bei.

— Hei, proasto, vezi : dacă-i cap de femeie, e și de gîscă ! Păi, cinzeaca ce-am trimes-o mai odinioară colea, vezi tu, strigă mereu că i-i urît, moare de urît ! Ia să-i mai trimit o tovarășă !

Femeia, holbînd ochii, ca și încredințată, șopti :

— Păi, i-o fi, bărbate, dar vezi, mai iute și hai acasă.

Mai dete o dușcă. Mai stă ce mai stă, dar parcă n-avea astîmpăr : ba bătea din picioare, ba plescăia din limbă, ba chicotea răgușit. Nevasta îl tot îndemna acasă.

— De, măi nevastă, zise el cu duioșie, văd eu că ți-i ușor a zice, da, vezi, e alt bocluc și mai mare : cele două cinzeci ale mele s-au luat la ceartă și se ceartă așa de tare, de nu știu, zău, ce să le mai fac : ori îmi iau lumea-n cap, ori le trimet o a treia tovarășă, să le împace !

— Cum, bărbate ?

— Uite cum : boc, boc ! Mai adă una, băiete !

Femeia, mirată și cu milă, zice în gînd :

— Mare ți-i minunea ta, Hristoase !

Dar peste puțin timp, iar zice omul :

— Femeie, mă arde pe piept ! Hoatele celea dinainte au luat-o la boțit pe cea din urmă, de-i plîngi de milă ! Altceva nu-i de făcut decît să-i mai trimit o altă tovarășă, să aibă ajutor : încaltea parte pe parte !

Și gil-gil-gil, mai trase una la măsea.

— He, nevastă, eu aș zice, să pleci să-ți vezi de casă. Lasă-mă pe mine încaltea să-mi văd de-o treabă. Să vezi : hoatele cele trimise înainte s-au împăcat și au făcut vrajbă între cele două de pe urmă. Unele joacă, cîntă și fac în ciudă celor din urmă, care se bat la sînge. Și nu știu, zău, ce voi face, că uite, merge lumea cu mine.

Și așa se zice mereu de cel ce vrea să tragă la măsea cu nemiluita, de ajunge de rîsul tuturor.

(N. I. Munteanu) NEAM. ROM.
POP., V (1914), nr. 10—11, p. 161 ;
republicată : *Povești*, p. 27.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5193. Este atestat în Muntenia.

[EXPLICAȚIE]

Un om, fiind întrebat cum poate bea el atita vinars deodată, el răspunse :

— Așa, că dacă am băut numai un pocal, al doilea bîndu-l zice către cel dintîi : fă un loc și mie ! Așa zice și al treilea către al doilea și așa mai departe, pînă ce în urmă apoi toate-mi fac loc mie în un șanț !

GURA SAT., XII (1872), nr. 15, p. 60.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5194. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Varianta :

2. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 8, p. 63.

[ȚIN MULT LA FAMILIA MEA]

— Cum de te-ai îmbătat așa ?

— Vezi, d-le doctor, că țin mult la familia mea și de sărbători am băut cîte un păhărel în sănătatea fiecărui copil al meu.

— Ciți copii ai ?

— Numai 17 !

ALB. Buc., VII (1904), nr. 46—47,
p. 1133.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5195. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta :

2. *Tată bun*, POP., VIII (1904), nr. 51, p. 653.

[SORA DRACULUI]

Un pantofar avea o soție foarte rea, așa că de uritul ei s-a făcut bețiv. Zadarnic voia soția să-l dezvețe de această patimă, nu putea. Într-una din zile s-a hotărît să-l sperie. S-a îmbrăcat în niște haine urite, și-a pus un obrăzar în formă de drac pe obraz și s-a ascuns după un arbore ca să-și sperie bărbatul care atunci plecase de la cîrciumă. Într-un tîrziu iată că vine bărbatul, legîndu-se și abia putînd sta pe picioare. Femeia îmbrăcată ca drac a început a se mieuna ca ucigă-l crucea. Atunci bărbatul a întrebat :

— Cine ești ?

— Diavolul, răspunse cu glasul prefăcut femeia.

— Chiar bine, dragul meu, ia vino încoace și-mi ajută să merg acasă, că eu țin de nevastă tocmai pe soru-ta.

CAL. BLAJ., XI (1934), p. 103.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5196. Este atestat în Transilvania.

[VREDNICIA BĂRBATULUI]

Nevasta-l găsește lîngă butoi, bînd.

— Te-ai pus pe beție și nu vii să muncești și tu la culesul viilor !

— Ba muncesc, nevastă ! căci dacă n-ar fi oameni care să deșarte vinul cel vechi din vase, unde s-ar pune cel nou ?

CAL. L. CULT., I (1894), p. 126.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5197. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *La culesul viilor*, F. POP., IV (1895), p. 102.

3. *Între bărbat și muiere*, CAL. SĂT. Sibiu, I (1895), p. 39.

BĂRBATUL ASCULTĂTOR

— Ascultă de mine, Toadere, nu te duce astăzi la birt, că iarăși îți cheltuiești banii, ș-apoi vini beat noaptea târziu acasă, și sperii copiii !

— Bine, măi muiere ! Ca să-ți fac o dată și ție pe voie, azi o să mă îmbăt acasă !

POP. ROM., XII (1912), nr. 15, p. 12.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5199. Este atestat în Transilvania.

[BĂRBATUL BEȚIV]

Către bărbatul bețiv, zice muierea :

— Dacă vei mai veni și altă dată, noaptea, băut acasă, să știi că voi încuia ușa și nu te voi primi acasă.

Bărbatul, ca nu cumva să se întâmple aceasta, a doua zi luă ușa casei în spate și o duse cu sine la ospătărie.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 48,
p. 186.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5199. Este atestat în Transilvania.

GRIJA CEA MARE

Soția, țăranului bolnav :

— Uite, Nicolae, că vine doctorul.

— Ascunde iute sticla cu rachiu, nevastă.

— Dar de ce ? Crezi că te oprește să mai bei ?

— Olio ! parcă grija asta o am eu ! Mi-e frică să nu-mi bea doctorul rachiul.

COM. SAT. Buc., V (1910), nr. 5—6, p. 88.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5200. Este atestat în Muntenia.

RĂZBUNAREA BEȚIVULUI

Un bețiv trăia foarte rău cu muierea sa. Nu era zi în care să n-o bată, ba amenința că o și omoară. Odată, venind acasă noaptea târziu, văzu că muierea s-a culcat, fără să-l aștepte cu cina. Atunci, cu o căutătură grozavă, luă în mână un ciocan, îl slobozi în sus, și dintr-o dată slobozi... ciocanul de rachiu pe git în jos.

LUMINA SAT., II (1923), nr. 5, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5201. Este atestat în Transilvania.

[CA SĂ UIT]

O femeie își urmărește bărbatul din crîsmă în crîsmă. În sfîrșit izbutește să-l prindă cu paharul dinainte, pe jumătate gol.

— Nu ți-e rușine, ticălosule, îi strigă cu asprime, să te îmbeți așa în toate zilele ?

— Dacă beau așa, zise bărbatul, fac ca să uit.

— Să uiți ce ?

— Pe nevastă-meă.

AGRIC., VI (1909), nr. 7, p. 55.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5202. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 1, p. 8.

[MĂ TEM CĂ DE-OI MAI STA...]

Românul ședea în crîsmă cu mai mulți prieteni. Odată, vine un copil al său în grabă și-i zise :

— Tată, vino acasă că avem un băiat.

— Să trăiască, strigă românul, și-i zice copilului să se ducă.
 Peste puțină vreme vine băiatul iară :
 — Tată, vino că mai avem un copil.
 — Să trăiască și acesta, și iar trimise băiatul acasă.
 Mai târziu iar vine băiatul :
 — Tată, vino că avem și al treilea copil.
 — Acum mă duc, răspunse românul, că mă tem că, de-oi
 mai sta, mai vin.

AGRIC., VI (1909), nr. 23, p. 197.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5203. Este atestat în Moldova.

AȘA VĂD, CĂ AU BĂUT

Un secui fruntaș și cu multă prindere avea slăbiciunea de prea era îngrijit de gălele, ca să nu-l bată seceta. Când se vedea alături cu sticla plină, puteau vircolacii să mănince nu numai soarele și luna, dar și toate stelele de pe cer, că în capul lui parcă luminau zece sori deodată și nu s-ar fi dat pe douăzeci de vicișpani.

Într-un miez de noapte — iarăși luminat — apucă el drumul satului din gard în gard, ca să nimerească acasă. Muierea, se-nțelege, atîta era de obișnuită cu aceasta, că nu a ținut să-l aștepte cu lumina pe masă, ci s-a culcat să doarmă. Într-un târziu numai ce o brodește acasă și secuiul, vorba ceea, ca orbul Brăila, dar tot tină, de-ți era nu știu cum să te uiți la el. Pesemne, învărtindu-se pămîntul pe lingă osia sa, îi scăpase de multe ori pe sub picioare.

Ajuns în casă, aprinde lumina și ca un bun gospodar întreabă și de una și de alta.

— Auzi tu, Varvară, zise între altele, băut-au bivoli ?

— Așa văd, că au băut, răspunse muierea, măsurîndu-l din ochi și se întoarse către perete.

GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 27, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5204. Este atestat în Transilvania.

NEGUSTOR BUN

Trăia odată un sîrb tare bețivan. Făcu ce făcu, deschise o cîrciumă și se jură să fie negustor detreabă.

Dar năravul din fire n-are lecuire ; negustorul bea mai mult decît consumau mușteriii.

Îl întreabă un român :

— Cum mergi cu afacerile, măi Stoiane ?

Iar sîrbul de colo :

— Bre române, merge bine : una na vinde, zece na bea !

NEAM. ROM. POP., XXI (1933), nr.
 12, p. 193 (Bistrița — Mehedinți).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5205. Este atestat în Muntenia.

PAȘTELE EVREIESC ȘI RUSUL

Un rus s-a pus să pîndească la fereastra unor evrei, ca să vadă și el felul cum acest neam își serbează Paștele lor, în ziua întîia ; și într-adevăr că i-a și văzut : stînd lungiți pe pat, cetînd necurmat și gustînd, iarăși necurmat, dintr-un pahar ori un vas cu vin.

— Ei, rusule, îl întreabă cineva, îți place Paștele evreiesc, ori nu ?

Iar rusul :

— Cum să nu placă : dva-tri slovi, moharici ; dva-tri-slovi, moharici ! (adică : două-trei slove, aldămaș ; două-trei slove, aldămaș !...)

NEAM. ROM. POP., XVIII (1930),
 nr. 7, p. 121.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5206. Este atestat în Muntenia.

[RUSUL ÎN IAD]

Un rus fiind băgat în iad întrebă :

— Este la voi votcă ?

Dracul a răspuns că nu.

— He ! dar nu e bine la voi.

Toate muncile din iad el nu le-ar fi băgat în seamă dacă ar fi fost votcă. Rusul caută să iasă, dar dracii îl opriră. Atunci rusul se apucă să zidească acolo o biserică. Când văzură dracii îl și deteră afară.

Zanne, *Proverbele românilor*, VII (1901), p. 14.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5208. Este atestat în Muntenia.

SOCOTEALĂ BUNĂ

Neamțu iese beat din crîsmă, da beat bine, știi coala, cum să pricepe el să se turtească la zile mari. Cum dă-n uliță, vede că lumea se învîrtește cu el ; casele treceau șirag pe dinaintea lui, cum ar trece soldații de dinaintea lui vodă.

— Saprîsti, pun...

Bijbiie prin buzunar și dă peste cheie cu mare nevoie. Se razimă apoi bine de-un felinar și, cumpănindu-se cînd într-o parte, cînd în alta, așteaptă acolo cu cheia în mîna, întinsă ca pentru a descuia.

Vine paznicul.

— Ce stai aici și nu te cari acasă ?

— Acasă !... Ias' cară ea la mine. Aștept eu pun aici. Uite cum trece casele. Cînd vine a meu, eu vur și descui.

Cînd să învîrtească mîna, neamțul sughiță o dată zdravăn, se poticnește înainte, nimerind cu cheia în gura străjarului.

FL. ALB., I (1898), nr. 12, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5209. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Socoteală bună*, ROM. Buc., XXXI (1899), nr. 301, p. 2.
3. *Socoteală bună*. Adam, *Pe lingă vatră*, p. 44.
4. *Socoteală bună*, GAZ. ȚER., IX (1901), nr. 2, p. 2.
5. *Aștept să vină și casa mea*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 205.
6. *Din isprăvile bețivilor*, LUMINA SAT., III (1924), nr. 7, p. 4.
7. *Țiganul beat*, ȚĂRĂNISM, VII (1932), nr. 23, p. 17.
8. *Socoteală bună*, ALB. Buc., XXII (1933), nr. 1, p. 6.
9. *Socoteala bețivului*, V. SAT., 1933—1934, nr. 6, p. 5.
10. *Om practic*, CAL. Blaj, XV (1938), p. 117.

DACĂ-I TOT FĂRĂ PARALE

Ovreiul din firea lui numai darnic nu este, dar, cînd este vorba de a lua degeaba, nu se dă înapoi.

De aceea cuvintele : „chilipir“, „gratis“ „fără parale“ țin un loc de mare cinste în vorbirea lui zilnică.

Și cîcă fusese ovreiul la o tocmeală la un tîrg ; lăudase marfa negustorului și îndemnase pe cel ce vrea să cumpere, căci își zicea el, nu e de lepădat un chilipir, măcar de doi gologani, dacă i se va întîmpla.

După multă ciorovăială, mai puse românul, mai lăsă ju-pînul, se învoiră și plecară să bea aldămașul. Chemară și pe ovreiul care pusese, cum se lăuda singur, pusese și el o vorbă bună.

Bău ovreiul, bău cît șapte, fiindcă era chilipir și nu-l costa parale, dar cînd fu să plece acasă, picioarele nu-l mai ascultau și începu a șovăi.

Merse, merse și băgă de seamă că pămîntul și casele se învîrteau împrejurul lui : aci fugeau pe lingă el, aci i se puneau de-a-ncurmezișul în cale.

Ce-și făcu el socoteala ? Dacă casele se mișcă, umblă în-coace și încolo gratis, la ce ar mai da parale pe birjă, ori la ce ar mai rupe cizme ? Nu-i mai bine să aștepte aici, „ca să vină și casa al meu la mine ? !“

Zis și făcut.

La o răspîntie se apucă cu amîndouă miinile de un pom și stătu pe loc. Stătu el așa mult, mult, pînă seara, cînd un drumeț îndrăzni de-l întrebă :

— Pe cine aștepti, jupine ?

— Văzui că toate cosele se mișcă și aștept să vină și casa al meu la mine, că eu am treabă. Tu de ce nu aștepti ?

— Eu nu aștept, jupine, fiindcă casa mea nu vrea să se miște și de aceea mă duc degrab' s-o cert, răspunse drumețul care înțelesese că ovreiul e beat turtit și-și văzu de drum.

Mai așteptă ovreiul puținel, dar cînd văzu că e în zadar, se hotărî să plece să-și certe și el casa. Însă nu făcu zece pași, șovăi și căzu jos. Cu chiu, cu vai, se sculă și plecă mai departe ; dar iar șovăi și iar căzu... de data asta într-un groaznic noroi. Cercă să se mai scoale, dar puterile îl părăsiseră deja demult ; de aceea se lungi cu tot dragul, se întinse în nămol și zise încetinel :

— Și aici e bine, numai dacă-i tot fără parale !

ȘEZ. SĂT., I (1898), nr. 8, p. 255.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5210. Este atestat în Muntenia.

ÎNTELES BUN

Într-un vagon de drum-de-fier, trei călători beți se întreabă :

Întîiul — Cît e ceasul ?

Al doilea, uitîndu-se la tabacheră răspunde — joi.

Al treilea (sculîndu-se repede) — A, mulțumesc, e tocmai gara la care trebuie să cobor !

CAL. Blaj, IV (1927), p. 119.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5211. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Între bețivani*, Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 9.

3. *Între bețivani* (Ap. Culea), NEAM. ROM. POP., XVII (1929), nr. 13, p. 215.

4. *Între bețivi*, SĂT., I (1929), nr. 108, p. 18.

5. *Între bețivi*, CAL. COOP. ROM., II (1932), p. 112.

6. *Între bețivi*, DOINA, I (1935—1936), p. 35.

DIN ISPRĂVILE BEȚIVILOR

Un orășean, din cei ce umblă noaptea regulat pe la crișmă, într-o noapte se chercheli mai bine ca de altă dată și plecă spre casă tot măsurînd și chibzuind drumul cîtu-i de larg. Apropiîndu-se de casă, scoase cheia să descuie poarta, dar cum era beat, în loc de poartă începu a pipăi zidul casei și, nemai aflînd gaura cheii, începu a înjura cătrănit :

— Hi, lua-i-ar naiba de pungăși că au furat gaura cheii.

LUMINA SĂT., III (1924), nr. 7, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5212. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

2. *Simbătă seara*, CAL. BLAJ, VII (1930), p. 172.

ZUGRAVUL BĂUTOR

Un zugrav din vremuri vechi, care a pictat biserica din Copăcel, ca să-și poată întinde gîtul spre sfinți, cum îi zugrăvea, tot mereu și-l uda. Pe cînd a gătat iconostasul, și banii au fost păpați, ba era mai zdrențaros, ca și cînd a intrat în sat. Și atunci el, de rămas bun, cînd a plecat, se mai întoarse o dată înapoi din pragul bisericii și grăiește :

— Dragi sfinții mei, v-am gătit, v-am îmbrăcat, v-am pus în rînd, iar eu mă duc gol și dezbrăcat !

CAL. BUN. CREȘT., II (1934), p. 104.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5214. Este atestat în Transilvania.

DE 10 x 10 = 100... LA CRÎȘMĂ

Ioan : — Cu cît plătesc singeapa de rachiu, vecine ?

Ițic : — Cu 10 lei, bade Ioane.

Ioan : — Îi cam mult, jupîne, pentru o înghițitură de rachiu.

Îțic : — D-apoi, măi bade Ioane, ce-s 10 lei în ziua de azi, o nimica toată.

Ioan : — Ehei, jupîne, mare hoț ești, năcazul este că eu am mai bătut azi de 10 ori tot cite o nimica de asta și acuma plătesc 100 lei.

SOL. MOLD., I (1927), nr. 12, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5215. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. *De 10 × 10 = 100... la crîsmă*, OP. SAT., I (1927—1928), nr. 7, p. 6.

[DOAR AȘA PE LÎNGĂ GARD]

Un om îndeamnă pe altul :

— Haide, bre, la biserică. N-auzi cum toacă de frumos ?

— Da dă-mi pace, frate, că n-am cu ce mă-ncălța și-i prea multă fleșcăraie, din pricina ploilor.

— Apoi dar haideți la crîsmă, că-i urit acasă...

— De, știu eu ?... Doar pe lîngă gard.

ADEV., III (1885), nr. 21, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5216. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Știu eu !...* OPINIA, II (1898), nr. 289, p. 2.

3. (Fără titlu) (I. Adam), N. REV. ROM., I (1900), p. 438; republicată : *Pe lîngă vatră*, p. 78; ADEV. SAT., I (1925), nr. 10, p. 3.

4. *Evlavioși, nu-i vorbă !* POP., IX (1904), nr. 2, p. 29.

5. *Țiganul și biserică*, CAL. Arad, XXII (1904), p. 159.

6. *Pricina*, CAL. POP. ROM., V (1905), p. 161.

7. (Fără titlu) CAL. COPII, V (1914), p. 32.

8. *Baba și moșneagul* (S. Hîrnea), ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 17—23, p. 302; republicată : *Polojăni*, p. 41 (Tulnici — Vrancea); ALB. Buc., XLIII (1940), p. 134.

9. *Doar așa pe lîngă gard*, CAL. F. LUMINA SAT., I (1927), p. 13.

10. (Fără titlu) DACIA TR., 1930, p. 116.

11. *La biserică ori la crîsmă ?* CAL. F. LUMEA, VII (1932), p. 40.

12. (Fără titlu) DACIA TR., 1932, p. 68.

13. (Fără titlu), ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 3, p. 38.

14. *Unde-ar merge*, SAT., VIII (1937), nr. 82, p. 17.

ÎNDĂRĂTNICIE

Cînd a prinde românul a coraj, să-l lași să beie, să nu-l rupi de la pahar, c-apoi îi foc. Nu vrea el să știe că ceilalți n-au chef de cioenit, el o ține una : cînd a bea el, să bea toată lumea !

Era tirziu de tot. Unul frămînta pămîntul într-o crîsmă de-ai fi crezut că calcă pe jeratec. Negustorul nu putea nici c-un chip să-l scoată din crîsmă.

— Bine, măi creștîne, eu nu trebuie să mă mai culc ? Ieși afară odată, că vreau să-nchid.

— Înc-o chilă !

— Da dacă nu ți-oi mai da ?

— Păcătuiești, de nici pămîntul n-are să te poată suferi, cînd îi da ortu popii.

— Nu mai lungi vorba și ia-ți tălpășița, cît îi lucru cu cinste.

Și crîșmarul dă să-l ieie de spate. Românul se lasă pe-o laiță și s-apucă de-un poloboc.

— Dă-ne pe amîndoi afară.

— Du-te odată, neagă, de pe capul meu ; unde te trezești ? Îi casa mea doară asta !

— Poți să-ți iei „casa“ de pe mine dacă-i a ta, că eu din „crîsmă“ nu mă dau urnit.

FL. ALB., I (1898), nr. 7, p. 8.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5217. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Indărătnicie*, ROM. Buc., XLI (1899), nr. 300, p. 2.
3. *Indărătnicie*. Adam, *Pe lângă vatră*, p. 119.

O PRINSOARE

Trei inși făcuseră o tovărășie pentru nu știu ce negustorie; dar... îi potrivise Dumnezeu tot unul și unul: sugători de mama focului, că se dădeau în vînt după băuturică.

— Măi! zise într-o zi unul din ei, dac-o mai ducem tot așa, se duce dracului negustoria noastră, ne bem și capetele, nu numai cîștigul! Hai să lăsăm la dracu beția asta!... și ca să uităm și să ne dezbarăm de obiceiul dracului, să nu mai punem nimic de băutură; să nu mai zicem pe lume nici „vin“, nici „rachiu“!

Se prinseră toți cu jurămînt: „Să fie al dracului și afurisit care o mai zice vin și rachiu de azi înainte!“

După asta, nu trecu mult și veni vremea mesei: se puseră colo cîtetrei și începură a mânca. Mîncară ei cît mîncară; dar... de la o vreme, începură a conteni și a se uita galeș unul la altul.

— Aăăă, mă,... cînd ar fi!... zise unul.

— Bine-ar fi! răspunse al doilea.

— Mă duc s-aduc! zise al treilea, și... și umflă sticla de gît și fugi la crîsmă.

Astfel toți își ținură jurămîntul, și nici gustul nu-și stricară.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 180.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5218; cf. 5234. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) DUM. POP., XIII (1928), nr. 26—26, p. 7.
3. *Mă duc s-aduc*, ÎNVĂȚ. PRIM., XVI (1939), nr. 17, p. 18.

CU MĂSURĂ

Un preot întilni pe un poporean al său cam beat pe uliță, și-i zise:

— Fătul meu, Ioane, de ce nu bei tu cu măsură?

— Ei, părinte, răspunde creștinul, rău te înșeli, dacă crezi că nu beau cu măsură. Blestematul de birtaș tot cu măsură-mi dă de băut. De cînd umblu eu la el, încă nu m-a lăsat niciodată, să-mi pun gura la vas, și să beau barem o dată în viață fără măsură.

CAL. Arad, III (1882), p. 89.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5219. Este atestat în Transilvania.

MOȘUL ȘI NEPOTUL

Într-o zi s-au strîns mai mulți băiețași la un moș de-al lor, care avea darul beției.

Nu era zi bună, lăsată de Dumnezeu, în care să nu se întreacă cu șaga. Și această moșie pe care o stăpînea de multă vreme îl dăruise cu o hîrjenie de mutră, de-ți venea să fugi în toată lumea de el. I se umflase nasul cît o patlagică mare și roșă. Și cum erau ei la un loc, stînd de vorbă, numai ce unul dintre băieți îl întreabă rîzînd:

— Moșule, de ce ești așa de roș la nas?

Iar moșul, plin de îngîmfare și mîndrie parcă de isprava lui, răspunde:

— Ei, măi băieți, cît am cheltuit eu pînă l-am văzut așa?

„I. CREANGĂ“, VI (1913), nr. 5, p. 158 (Comănești — Botoșani).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5220. Este atestat în Moldova, Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) GRAI ROM., IV (1923), nr. 20, p. 4.
3. (Fără titlu) (N. I. Munteanu), IZVORAȘUL, V (1926), nr. 1—2, p. 13 (Jorăști — Galați).
4. *Multă cheltuială*, SOL. MOLD., II (1928), nr. 15, p. 5.
5. (Fără titlu) CAL. PRIM., IV (1928), p. 63.
6. (Fără titlu) PRIETEN. SAT., II (1936), nr. 7—8, p. 5.
7. *Bun cunoscător*, SAT., X (1939), nr. 104—105, p. 30.

[DIN PRICINA BEȚIEI]

— Ești pentru a cincea oară adus aici din pricina beției. Ar trebui să roșești.

— Fac tot ce pot pentru asta, d-le prezident, dar vedeți și d-voastră că pînă acum nu mi s-a roșit decît nasul.

AGRIC., VI (1909), nr. 16, p. 142.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5221. Este atestat în Moldova.

[PRICINA NASULUI]

Un om întrebă cîndva pe un călugăr :

— De ce suferi, părințele ?

— De sete, iubite fiule.

— Și-apoi nu găsești apă ?

— Dacă-i sărată.

— Amestec-o cu nițel vin.

— Da așa ! Nu știi că sfînta Vanghelie zice : „vai celor ce amestecă vinul cu apă !” Greșesc, fiule ! Greșesc în sfînta Scriptură, și îi mare păcat, fiule !

— Apoi dar cum faci că nasu-i tot umflat și roșu, îi bobotit ? Nu cumva l-ai împrumutat de la vreun bulgar ?

— Nu, iubite fiule, dar pricina nasului este vina crișmarului, că trebuie să bei o oca întregă.

— Da de ce ?

— Apoi din pricina prețului ; că dacă îi 15 parale oca, cum să-i plătești jumătate ?

(E. Baican) ADEV., III (1885), nr. 26, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5222. Este atestat în Muntenia.

MOȘ LULEA ȘI LIPITORILE

A fost un om care avea nasul întotdeauna roșu. Într-o zi, el s-a dus la farmacist ca să-i ceară medicamente să nu mai fie cu nasul roșu. Atunci farmacistul i-a pus cîteva lipitori pe nas, ca să-i tragă sîngele. După un sfert de oră, au căzut lipitorile, și omul a-ntrebat farmacistul de ce cad lipitorile. Iar farmacistul i-a răspuns că s-au îmbătut.

A.I.E.F., i. 658 (Mozăceni — Argeș).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5223. Este atestat în Muntenia.

[EXPLICAȚIE]

Un om se îmbătă într-o cîrciumă și, căzînd fără simțiri pe scaun, adormi. Cînd se deșteptă și ceru socoteala, cîrciumarul îi spuse că are să plătească șase copuri de vin.

— Nu se poate, observă bețivul, stomacul meu nu ia mai mult de patru copuri.

— Tocmai de aceea ți s-au urcat două copuri la cap, îi răspunse cîrciumarul.

AMIC, POP., XI (1871), p. 91.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5224. Este atestat în Transilvania.

DORMI, PRIETENE ?

Un drumeț poposi la casa unui român, într-o seară, și se rugă să fie găzduit peste noapte. În casă era numai femeia, necăjită cu copiii care cereau de mâncare.

— Eu te-aș găzdui bucuroasă, dar bărbatul meu e rău și, când va veni la noapte de la cârciumă, mă tem să nu-ți facă neplăcere.

— Îs așa de obosit, nevestă, încît îți faci mare pomană cu mine, lăsîndu-mă să dorm măcar un ceas.

Într-un tîrziu vine și bărbatul chefulit.

— Da cine-i pe laiță, măi femeie ?

— Ia, un biet drumeț, s-a rugat să-l lăsăm să doarmă.

— Îiia, da bine ai făcut.

Apoi clătînd pe drumeț zise : Da de unde ești, creștine ?

— Îs de departe.

— Dă, adormiseși, după cît se vede.

— Mă prinse somnul un pic.

— Apoi dormi, dormi, că de aceea are omul patru pereți, să mai primească și pe un altul să se aciueze la vreme de noapte.

Mai trecu o bucată de vreme și iar zise omul de casă :

— Dormi, prietene, dormi ?

— Da, mai era să mă prindă puțin somnul !

— Apoi, dormi, dormi, că de aceea are omul patru pereți.

Și tot așa l-a necăjit pînă la ziuă, cînd a plecat buimăcit de cap.

CĂL. POP., XLIX (1934), p. 174.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5225. Este atestat în Transilvania.

[TE LEPEZI DE SATANA ?]

Un rus s-a dus, cu o femeie care se chema Soltana, ca să se cunune la o biserică română, unde găsiră pe popă cam tîmîiat. Popa se pune să le citească cununia, dar, în loc de-a dechide cartea la rînduiala cununii, popa citea... despre lepădările la botez.

— Lepezi-te de Satana ?
— Ia nîet liepadam Saltana.
— Lepădatu-te-ai de Satana ?
— A șto liepadam Saltana ? Ia luvam Saltana, ia nîet liepadam Saltana.

Atunci nașul zice popei :

— Scuipă-i, părinte, și dă-le drumul.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 216, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5226. Este atestat în Muntenia.

[CU D-ĂSTA SLUJIM NOI !]

Un boier găsește într-o cârciumă pe un popă.

— Bravo, părinte ! În cârciumă ? la băut ? și încă vin, hai ?

— De, cucoane, cu d-ăsta slujim noi !

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 228, p. 3 ; republicată : *Literatura populară*, p. 57.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5227. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) CURIER., I (1889), nr. 6, p. 3.

3. (Fără titlu) ROM. Buc., XXXI (1898), nr. 133, p. 2.

[POPA ȘI ARHIDIACONUL]

Un popă de la munte trecea pe strada capitalei (Iași), purtînd opinci în picioare. Arhimandritul era pe stradă și întrebă pe popă :

- Preute, da cu opinci slujiți ?
- Ba, cu vin și cu prescuri.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 228, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5228. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta:

- 2. *Popa și protopopul*, A.I.E.F., i. 10848 (jud. Vrancea?).

OȚET O FAC !

Un biet creștin scosese limba afară de un cot, căutînd pe popa, să-i facă o aghiazmă... și numai iaca îl găsește la o crișmă, aghezmit, coala, cum trebuie :

— Hai, părinte, și mi-i face o aghiazmă ! zise omul.

— Bre... cum să merg eu acum !?... că de-oi sufla asupra apei, oțet o fac ! răspunse popa.

F. TOȚI, I (1897), nr. 15, p. 116.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5229. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

- 2. *Oțet o fac !* Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 62.

UNUL, DA' DES !

Vlădica, văzînd pe un popă că abia se ținea pe picioare, îi zise :

- Da' multe păhărele ai mai ridicat, părinte !
- Nu, preasfințite, numai unul, da' des.

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 41.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5230. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta:

- 2. *Popa cu nasu roșu*, CAL. AUR., X (1929), p. 46.

ULTIMUL CUVÎNT

Episcopul face o călătorie canonică. În călătoria sa se oprește într-un sat pentru ca să viziteze biserica de acolo. Pune preotului cîteva întrebări din dogmatică, la care popa răspunde cu acurateță :

— Iubite și în Cristos, îl întrebă episcopul, dacă n-ar fi apă, cu ce ai boteza ?

— Cu permisiunea preasfinției tale... este destulă apă pe vale !

— Bine, dar dacă ar seca valea ?

— Sînt fîntîni.

— Foarte bine ; dar apoi dacă ar seca și acestea toate ?

— Sînt bălți.

— Și dacă ar seca și acestea ?

— Atunci cu vin.

— Dar dacă n-ar fi nici vin ?

— Atunci cu rachiu.

— Dar apoi dacă n-ar fi nici rachiu ?

— Apoi... preasfinte, dacă n-ar fi nici vin, nici rachiu, atunci aș da dracului toată parohia !

TIMP., XX (1898), nr. 189, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5231. Este atestat în Muntenia.

RĂSPUNS LA LOC

Un preot spunea enoriașilor săi într-o duminică, că mintea e frîul care susține pasiunile. Seara însă, cuviosul părinte se îmbătă așa de grozav, încît putu fi dus pe mîini acasă.

— Apoi bine, părinte, îi zise cineva a doua zi, cînd se dezbătase, unde-ți puseși frîul aseară ?

— Îl scosesem ca să pot bea !

GAZ. OLT., I (1885), nr. 27, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5232. Este atestat în Muntenia.

[AMAR NOUĂ]

Din întîmplare, în cîrciumă mai erau și alți mușterii și, ca nețile, veniră într-una din dumineci, dar foarte de dimineață, la cîrciuma lui Năstase, să ia cîte o țuică, pînă n-apucă să intre în sf. biserică.

Din întîmplare, în cîrciumă mai erau și alți mușterii și, ca să nu priceapă că au venit să bea, ziseră :

— Bună dimineața, don Năstase !

— Sărut dreapta ! ce mai faceți și cum mai petreceți ? întrebă don Năstase.

Și pentru că acest cîrciumar avea în loc de țuică o băutură numită „amar“, ziseră călugării : „amar mie, don Năstase, și părintelui, amar“.

— Prin urmare, atunci două.

— Da ! da ! dragă don Năstase, amar nouă, amar nouă, ziseră călugării.

Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 67.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5233. Este atestat în Muntenia.

[POPA ȘI PROTOPOPUL]

Un preot din vremea veche, într-o sîmbătă pe seară, ședea de vorbă cu preoteasa afară pe prispa casei.

La un moment dat, se scoală repede și pornește spre poartă.

— Unde te duci, părinte, așa repede ? întrebă preoteasa mirată.

— Mă duc să toc și acum mă întorc, răspunse preotul, și luă drumul spre bisericuță.

Ajuns la clopotniță, se încearcă să se suie pe scară și să toace, căci dascălul nu venise încă, dar cum era, se vede, turmentat de băuturile ce aproape niciodată nu îi lipseau, nu putu să se suie, și căzu jos la pămînt, se sculă cum putu și încercă iarăși să se suie, dar în zadar, nu putu cu nici un chip să toace, doar murmură din gură și zicea :

— Molete, molete, eu te beau de sete, tu mă iei de spete, eu te beau de bun, tu mă faci nebun.

Văzînd că nu e cu putîntă să se urce în clopotniță, se lipsi și porni spre ușa bisericii. Intrînd înăuntru, și cum nu avea nici un dascăl cu care să poată să facă serviciul de seară, se lipsi și de aceasta. Dar, ca să nu plece cu conștiința neîmpăcată că n-a făcut nici un serviciu, se prezentă înaintea icoanei Maicii Domnului, se închină cum putu și zise cu glas tare :

— Maica Domnului, de tocat nu ți-am tocat ; de cîntat nu ți-am cîntat, da să-ți fac o dură ; și începu a juca zicînd : așa zice Păuna, să-i dau durii una ; așa zise moș Andrei, să-i mai trag durii vreo trei ; așa zice și Istrate, și-i mai trag durii vreo șapte...

Dar, pe cînd se înfierbîntase preotul la joc d-a binelea, iaca și protopopul se ivește în ușa de unde îl privea, că-i strigă :

— Ce faci, părinte, acolo ? Astea-s fapte de nebun...

— Nu sînt vinovat, cinstite părinte, eu, ci pustiul de vin, că vezi, eu îl beau de bun și el mă face nebun ; însă cer iertare și făgăduiesc că cît voi trăi de acum înainte nu voi mai zice vin, și nici nu-l voi mai pune pe limbă chiar.

— Bine, zise protopopul, te iert, dar să te ții de vorbă.

Și plecă. Pe drum, mergînd spre casă însoțit de protoereu, întîlnește în cale o cîrciumă ; cum se apropie de ea, strigă :

— Băiete ! adu-ne cîte un amar, mie și protopopului.

— Ce faci, părinte ? zise protopopul, ce te-ai legat cu mine ?

— Să nu mai beau vin, zise preotul, dar, vezi, ăsta-i pelin, preacucernice părinte, și v-am făgăduit că nu voi mai bea vin,

nu și pelin, căci altfel nu aș fi făcut jurământul pentru orișice în lume.

— Atunci fii blagoslovit, părinte, și pelin de acesta să ai grije a-mi trimite și mie din când în când.

GHILUȘUL, I (1913), nr. 11—12, p. 17 (Islaz — Bacău).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5234; cf. 5218. Este atestat în Muntenia.

[NU E DAR, E PATIMĂ]

Un popă era pîrit la episcop, de către protopop, că prea des umblă cam afumat.

Episcopul chemă pe popă.

— Molifta ta, preute, ce-am auzit? Se zice c-ai apucat darul beției!

— Nu se află, preasfințite, păzească sfîntul să nu fie dar! E patimă, e patimă, preasfințite, nu e dar. Și încă-i patimă cam veche. S-a oțetît cuibul grozav; cum m-ar clătina cineva cît de puțin, se tulbură pustiul de cuib, și pe loc m-am făcut... lemn.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 221, p. 3; republicată: *Literatura populară*, p. 26.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5235. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta:

2. *Darul*. Pamfile, *Firișoare de aur*, p. 56.

PE CALEA DREAPTĂ

Preotul: — Ei, Ioane, Ioane, iar te aflu beat? Cînd te vei întoarce pe calea dreaptă?

Ion: — Nu se mai poate, părinte.

Preotul: — De ce?

Ion: — E prea tîrziu.

Preotul: — Dar! Niciînd nu-i prea tîrziu.

Ion: — Atunci, las' să mai treacă cîtva timp, ș-apoi mă întorc.

CUCU, I (1905), nr. 1, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5236. Este atestat în Transilvania.

NU SE POATE

Intr-un sat, un creștin deprins să nu ducă băutura la ureche și căruia, nici el nu știa cum, necuratul îi scotea mereu crîșma-n drum, se încurcase rău în socoteli. Deși om deștept din fire, ajungea de multe ori de batjocura satului, cum ajung unii cînd își beau mintea.

Descîntat mereu de muiera lui, omul se legă cu jurămint față de preotul satului să nu-i mai calce piciorul în cîrciumă, și nici băutura să nu mai puie în gură.

Nu trecu mult și preotul îl prinde pe bețiv ieșind din cîrciumă cu un clondir plin.

— D-apoi ce treabă-i asta, măi române? Cum e cu jurămintul? Ia să faci bine să verși, aici în fața mea, băutura din sticlă!

— Îmi pare rău, părinte... Cum s-o vărs, că doar nu-i toată a mea: jumătate-i a lui frate-meu!

— Apoi golește sticla măcar pe jumătate! zise preotul.

— Nici asta n-o pot face!, răspunse bețivul.

— Da de ce?

— Pentru că jumătatea e aia de la fund!...

NEAM. ROM. POP., XXII (1934), nr. 4, p. 55.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5237. Este atestat în Transilvania.

POVEȘTEA UNUI CĂLUGĂR BEȚIV

Cică ar fi fost odată un călugăr, la o mănăstire. Și era așa de bețiv, pe cît bea pînă cînd nu mai știa ce face. Așadară călugării ceilalți ce să-i facă să nu mai bea? se apucară și

zugeresc, în fundul cupei din care el bea, chipul frumos și neplăcut al diavolului.

Ce credeți că a făcut atunci acel călugăr? n-a mai băut? ei așa! bea mai cu multă poftă, zicînd:

— Na! de ciuda ta, diavole, voi bea tot și nu voi mai lăsa nimic.

Văzînd călugării că nu i-au dat peste leac, au zugerit de a doua oară chipul lui Isus, că doară s-o rușina de fața Domnului și nu va mai bea. Dară în zadar le-a fost truda și de data aceasta, căci el, văzînd chipul frumos și plăcut al Mîntuitorului, a zis și de data aceasta:

— De dragostea ta, Doamne, voi bea tot acest pahar! Și cu acest fel n-a putut scăpa nici de data aceasta frații lui.

„I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 4,
p. 125 (Mălușteni — Vaslui).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5238. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variantă:

2. *Chipul dracului în fundul paharului*, DUM. POP., VII (1922—1923), nr. 34, p. 6 (Făgețel — Olt).

N-A GUSTAT

Părintele: — Ei, nene Ioane, iar ai gustat rachiul?

Ion: — Ba, zău nu, părinte.

Părintele: — Cum așa, doar vrei să mă minți în față?

Ion: — Ba eu nu. Dar eu cînd beau nu am obiceiul să gust.

CUCU, I (1905), nr. 13, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5239. Este atestat în Transilvania.

VISUL ȚIGANULUI

A visat țiganul că i s-a împlinit dorul: și el a ajuns să bea cafea. Chelnerul l-a întrebat:

„Cum porunciți: rece sau caldă?“

„Ba caldă, răspunse danciul.“

„Vă rog să așteptați nițică, pîn' ce o încălzim.“

Pe cînd să fie cafea caldă, țiganul s-a trezit. Era bietul om necăjit foc, că pentru ce n-a băut-o rece.

POP., IX (1902), nr. 14, p. 221.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5240. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă:

2. *Țiganul trezit din vis*, LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 48—50, p. 4.

LA JANDARMERIE

Don' ptonier Vasile Mulgevacă, șeful postului Ciupești, sta la masă din cîntălarie, mîndru ca un cocoș. Iaca intră la post căprarul Troacă Ion, tîrînd un țigan, de meserie pungaș de buzunare.

— S'trăiți don'ptonier! Individu l-am prins taman imediat cînd fura un portofel de la un „vuiiojor“ dă la care cum-pără și vinde.

— Cîți bani ie în portofel? întrebă cu autoritate domnul plutonier Mulgevacă.

— Nu ie bani! răspunse cu tristețe căprarul de jandarmi.

— Atunci de ce ai furat, măi baragladină, portofelul? întrebă mai răstit reprezentantul celor 10 ministere din satul Ciupești.

— Credeam că ie ceva în el, răspunse țiganul.

— Și dacă era?

— Păi scăpam mai ușor de aici! zîmbi cu înțeles tuciuriul musafir al postului de jandarmi din Ciupești.

POP. ROM., II (1933), nr. 7, p. 136.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5241. Este atestat în Muntenia.

NICI MORT NU O BEA

Un bețiv, vroind să treacă un rîu, alunecă și cade. Se si-lește să se ridice, dar nu poate, și apa vine mereu peste dînsul.

— Ehe !, zice el amenințînd-o cu degetul, degeaba vii peste mine, că nici mort nu te voi bea !

Și închide gura, lăsîndu-se în voia valurilor.

POP., VIII (1900), nr. 20, p. 317.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5242. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

2. *Nici mort nu o bea*, CĂL. POP., IV (1902), p. 157.

SOCOTEALA BEȚIVULUI

Gureșa nevastă îl cicălea de zor pe bietul om :

— Bețivule !... haimanaua !... pricopsitul !... La ce bei atît ? ...Nu vezi că te rîde lumea ?... Am să-mi iau lumea-n cap ! !

— Hooo, muiere !... Tacă-ți melița !... Beau ?... Ce, beau mult ? ...Beau și eu azi, ...beau miine... și, pe urmă, ...beau hit !... tocmai poimiine ! ! !

Femeia se domoli.

— Bine, bine, da mai bea și tu apă, ce dracul ? !

— Eu aș bea și apă, însă tare mă tem ca, pe lumea cealaltă, să nu am judecată cu broaștele ; ce-or să orăcăie ele în fața Izbăvitorului : — „De ce ne-ați băut apa, cînd noi nu ne amestecam să-i bem vinul lui ? ! !“

Și-atunci, ce vrei ? să săvîrșesc păcate ? !

DUM. POP., XII (1928), nr. 35—36, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5243. Este atestat în Muntenia.

POSTUL MOȘNEAGULUI ȘI RACHIUĂȘUL BABEI

În satul Țuțora, trăiau singuri moșul Radu și mătușa Simina. Cum și lor, ca la mulți alții, le plăcea să bea cîte oleacă de rachiuș la muncă și mai ales la sărbători, au cumpărat înainte de postul mare de la tîrg (Iași) două ulciorașe cu rachiu.

Începînd ei să bea din unul, mătușica numai îl gusta ; moșul, cînd mătușa era după treburi pe afară, se furișă în casă și-i mai trăgea cîte un gît bun de rachiuș, așa că în scurt timp ulciorașul se goli.

Cînd într-o zi mătușa cercă la ulcioraș, să mai guste și ea vreoleacă, găsi ulciorul gol. Atunci ea întrebă pe moșneag :

— Ce-ai făcut, moșnege, cu rachiușul din ulcior ? L-ai bătut tot, așa-i ?... Lasă că ți-o fac eu ție, ardă-te-ar focul, să te ardă !

Se duce mătușa și se suie în pod, taie o bucată de slănină, o face felii mici și o bagă în ulciorașul cel de al doilea cu rachiu, ce rămăsese încă plin, cu gîndul că fiind postul mare moșneagul nu se va mai atinge de rachiuș, căci este înfruptat.

Spre mirarea și necazul babei, lucrurile s-au petrecut altfel, căci moșneagul iubea atît de mult rachiușul, încît cu toate că știa că băbușoara i-a pus slănină în ulcior, și e postul mare, nu s-a putut stăpîni și tot în ascuns a gustat zilnic cîte oleacă de rachiuș, așa că pînă la Paști îl mîntui. (Răchiușul din al doilea ulcior era păstrat pentru sărbătorile Paștelui.) Cînd, în simbăta Paștelui, mătușa dă de ulcior că este gol, se supără foc și întrebă pe moșneag ce a făcut cu rachiușul.

Moșneagul îi răspunse rizînd :

— Ei, măi babă, rachiușul l-am băut eu, și slămina ți-am lăsat-o ție ca să o mănînci...

ZORI LUM., II (1925), nr. 2, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5244. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. *Postul moșneagului și răchiușul babei*, ALM. COOP., 1929, p. 120.

[TREBUIE SĂ MĂ ȚIN DE CUVÎNT]

Stan era tipul bețivilor.

Într-una din zile se hotărăște să se lase de băut.

Trecînd pe lângă o cîrciumă obișnuită se oprește tocmai în momentul cînd era să deschidă ușa și-și zice :

— Am jurat să nu mai beau... trebuie să mă țin de cuvînt !

Plecînd însă mai înainte, dete peste o altă cîrciumă, în care intră și bău tot ce avea în pungă, zicîndu-și :

— Trebuie să-mi răsplătesc, c-am fost cumpătat.

ROM., XXV (1881), p. 267.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5245. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Un iubitor de vin*, FAM., XX (1884), nr. 21, p. 255.

3. *Statornicie bețivească*. Ispirescu, *Basme*, p. 120.

4. *Abținerea bețivului* (Th. D. Speranția), CAL. MIN., I (1899), p. 187.

LA SPITAL

Medicul examinînd un bolnav îi zise :

— Nu ți-am spus de multe ori să te ferești de rachi, care este inamicul cel mai îndrăcit al tău ?

Bolnavul :

— Așa e, d-le doctor, dar vezi că Biblia ne poruncește să ne iubim inamicii.

FAM., XXII (1886), nr. 51, p. 615.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5246. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Scuza bețivului*, FAM., XXV (1889), nr. 52, p. 620.

3. *Motivat*, FAM., XXIX (1893), nr. 36, p. 436.

4. (Fără titlu) TIMP., XV (1894, nr. 217, p. 2.

5. (Fără titlu) HAZ. SAT., III (1903), nr. 7, p. 3.

6. *Din Scriptură*, CUCU, I (1905), nr. 3, p. 7.

7. *Să nu înghițim dușmanul*. F. POP., XVI (1911), nr. 47, p. 7.

8. *Dușmanul*, CAL. ASOC., III (1914), p. 61.

9. *Răspunsul lui Bețivescu*, REV. COP. TIN., II (1915), p. 724.

10. *Unul tare în religie*, CĂL. POP., 1921, p. 96.

11. *Să nu înghițim dușmanul*, CULT. POP., II (1922), nr. 60, p. 3.

12. „Să-l iubești, dar să nu-l înghiți”, LUMINA SAT. Cr., III (1923), nr. 7, p. 5.

13. *Să-l iubești, dar să nu-l înghiți*, LUMINA POP., 1927, p. 93.

14. *Dușmanul înghițit*, VOINȚA BAN., X (1930), p. 158.

15. *Să-l iubești, dar să nu-l înghiți*, BUCIUM., III (1935), nr. 1, p. 5.

16. *Iubirea de dușman*, CAL. BUN. CREȘT., III (1935), p. 94.

[BEȚIVUL PE PATUL DE MOARTE]

Bețivescu e cunoscut în toată mahalaua ca unul pe care nu-l întrece nimeni cînd e vorba de tras la măsă. El cunoaște specialitatea fiecărei cîrciumi : colo, în colț, e țuca mai bună, dîncolo, e vinul alb mai bun, dincoace, e rachiul mai tare... Cu asemenea îndeletniciri însă nu i-a mers bine, căci, deși încă om tînăr, s-a îmbolnăvit rău și doftorii nu au nădejde să-l scape.

Într-o zi cheamă lîngă dînsul pe nevastă-sa și-i spune încet la ureche :

— Te rog, dă-mi un pahar de apă.

— Cum?... Bei tu apă ?

— Ce să faci, dragă ? Înainte de a muri omul trebuie să se împace cu dușmanii săi.

ALB. Buc., IX (1905), nr. 7, p. 195.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5247. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) AGRIC., V (1908), nr. 22—23, p. 208.

3. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 8, p. 64.

4. *Bețivul pe patul de moarte* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 229.

DĂ-MI ȘI MIE !

Nevasta unui bețiv se duse să-și caute bărbatul la cârciumă.
— Ascultă, jupîne, fost-a bărbatul meu pe-aici ?
— A fost.
— Și ce-a făcut ?
— A băut.
— Ei, bată-l Dumnezeu de bețiv..., dă-mi și mie o litră
de vin !

FAM., XXX (1894), nr. 52, p. 620.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5248. Este atestat în Muntenia, Moldova și
Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) TIMP., XV (1894), nr. 274, p. 2.
3. (Fără titlu) Adam, *Pe lingă vatră*, p. 15; republicată: CASA N.
Buc., VII (1930), nr. 4—6, p. 73.
4. (Fără titlu), ȘEZ., VIII (1901), p. 181 (Broșteni — Suceava).
5. *Cine e mai bețiv*, HAZ. SAT., VI (1906), nr. 3, p. 3. (Liești —
Galăț).
6. (Fără titlu) ALB. Buc., XI (1907), nr. 32, p. 85.
7. *Sfînta*, VORBE BUNE, V (1908—1909), nr. 2, p. 3.
8. *Bărbat slab, femeie slabă*, F. POP., XV (1910), nr. 31, p. 7.
9. *Femeia cu bărbat bețiv* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R.,
5094, f. 228.
10. *Bărbat bețiv*, CAL. GLAS. Bucov., I (1920), p. 58.
11. (Fără titlu) IZVORAȘUL, IV (1922), nr. 1, p. 6.
12. (Fără titlu) CAL. BIHOR., I (1922), p. 120.
12. *Haide mai degrabă*, REV. T. PAMFILE, I (1923), p. 60 (Pomirla
— Botoșani).
14. *Ia dă-mi și mie o litră*, V. NOUĂ, II (1926), nr. 1, p. 3.
15. *Ia dă-mi și mie o litră...*, CAL. F. LUMINA SAT., I (1927), p. 98.
16. (Fără titlu) FRÎNG., IX (1935—1936), nr. 70—71, p. 935.
17. (Fără titlu) LUMINIȚA, II (1936—1937), nr. 2, p. 20 (Brăila —
Brăila).
18. *Muiera aspră*, CAL. BLAJ, XIV (1938), p. 117.
19. (Fără titlu) CAL. SAT., I (1938), p. 105.

[NU-L POT SUFERI]

El : — Fă muiere, cine mi-a beut iarăși rachiul din sticlă ?
Ea : — Eu, dacă vrei să știi !
El : — Și pentru ce, mă rog ?
Ea : — Numai pentru aceea, că eu nu pot suferi rachiul
în casa mea.

FAM., XXI (1886), nr. 1, p. 21.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5249. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Nu-l pot suferi*, CAL. Arad, III (1885), p. 76.
3. *Nu-l pot suferi*, CAL. POP. ROM., III (1905), p. 163.
4. *Muiera nu suferă rachiul*, CUCU, I (1905), nr. 12, p. 8.
5. *Nu-l pot suferi*, DEȘTEPT., 1922, p. 30.
6. *Nu-l pot suferi*, CAL. F. LUMINA SAT., II (1928), p. 92.

BĂRBATUL ȘI FEMEIA

O femeie se duse în beci după vin și, luînd căușul de la
cepul vasului, începu să bea. Atunci veni și bărbatul și se uita
la dînsa. Ea zise :

— Vai de mine, cum mai beau bărbații vin...
— Da, bărbații beau cu paharul, așa și pe dincolo..., îi răs-
punse bărbatu-său.

(Mateescu-Movilă) NEAM. ROM.
POP., IV (1913), nr. 1, p. 15.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5250. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta:

2. *Femeia care nu bea* (N. I. Munteanu), „I. CREANGĂ”, VIII (1915),
nr. 12, p. 343.

[ÎMI SCARPIN CAPUL MEU]

O femeie bețivă, odată, sparse capul bărbatului. Fiind întrebată că pentru ce a făcut acest lucru, a răspuns laconic :

— Cine-mi poate porunci să nu-mi scarpin capul meu (nu știi ce zise apostolul, că bărbatul e capul mării), apoi încheie : ar fi șed să nu-mi scarpin capul !

CAL. Arad, XXI (1900), p. 127

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5251. Este atestat în Transilvania.

AȘA SE ROAGĂ UNII

O babă mică avea darul suptului, de să-i fi turnat cu găleata pe gît și mai c-ar fi stat să sprijinească.

Deși însă era tot cu capul plin și picioarele împletecite, de biserică nu putea să aibă părche. Nu lăsa să treacă o duminică, nu o sărbătoare cît de mică, fără să fie ea cea dintîi la ușa bisericii.

Și nu e destul, că ea întrecea și pe țircovnic, ci după sfîrșitul slujbei, tot ea trebuia să iasă mai în urmă. După ce se depărtau ceilalți creștini, ea îngenunchea cu evlavie nespulșă dinaintea icoanei Maicii Domnului și se ruga de să-și deie sufletul.

De multe ori își uita de sine, și țircovnicul trebuia s-o scoată afară cu de-a sila, trebuind să încuie biserica. Și aceasta, cum zisei, și-n cele mai mărunțele sărbători și nu numai în dumineci și praznice alese.

Țircovnicul, om bătut la cap, te miri ce cugete îi vin, văzînd de o parte atîta sumedenie de rugăminte, de nu s-a mai auzit decît pe vremea sfinților, de altă parte viața ei cea atît de ticăloasă și închinată beției.

Și dacă-i vin țircovnicului așa cugete, se pune într-una din sărbători după perdeaua din ușa altarului, în dreptul sfîntei icoane, și ascultă cu lăcomie, că încotro merge ruga babei celeia.

Cînd coala, s-auzi poznă și urgie din gură păcătoasă !

— Așa Maică sfîntă ! Ascultă și de astă dată rugăminta unei babe neputincioase și drege treaba ca și pentru ziua de azi

să am parte batăr de o litruță de rachie pentru neputințele slăbiei mele, ca să mai prind un pic de inimă...

Țircovnicul dincoala nu se poate răbda și-i tăie vorba, schimbîndu-și glasul, ca de pe altă lume :

— Dar o jumătate n-ar fi destul ?, zice el.

Baba se uită-n dreapta, se uită în stînga, aruncă ochii în toate părțile, dar nu vede nici un suflet de om. Cugetînd în capul său că Domnul Christos, din brațele maicii sale, este carele a grăit, se cătrănește foc, și, orbită de patimă, îi aruncă-n față vorbe obraznice, zicînd :

— Tu vezi-ți de treabă și nu te amesteca asemenea mărurului în toate bucatele, că ești băiat numai, și nu poți să știi care sînt nevoile unei babe de teapa mea ! Mamă-ta, ea știe cît îmi trebuiește mie !

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 35.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5253. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. *Baba și cantorul*, F. POP., III (1894), p. 166 (Sibiu — Sibiu).
3. *Baba*, Zaharescu, *Anecdote*, p. 23.
4. *Rugăciunea țigăncii*, ȘEZ., XIX (1915), p. 88.

[ARȘIȚĂ ÎN GÎT...]

O țarancă avea uritul obicei de a căra la crîsmă tot ce avea, numai și numai de dorul pîrdalnicului de rachiu. Bărbatul său, om de ispravă, o cam ținea mereu de scurt.

Într-o zi femeia, avînd mare arșiță în gît, luă cofa, spunînd că se duce la apă, însă, de fapt, ea se ducea la altfel de băutură, avînd în cofă cogermită pui de găină. De teamă, ca nu cumva bărbatul său să o cunoască că lipsește puiul, cum se depărtă de ogradă, începu să strige :

— Iha ! Iha — ! Ardă-l focul de uliu, cum a luat puiul !

Bărbatul său, auzînd-o, a crezut deocamdată și a dat fuga în casă, ca să ia pușca ; iar femeia în același timp a dat și ea

fuga la crîsmă și într-o clipă a prefăcut bunătatea de pui în răutatea de rachiu. După ce și-a amortit gîtul, a plecat spre casă. Pînă a mai scos apă, pînă a mai stat de vorbă cu o vecină, afurisitul de rachiu a și început să glumească cu dînsa.

Cînd a ajuns acasă, femeiușca bunului român mergea pe șapte cărări. Văzînd-o, bărbatul său îi zise plin de amărăciune :

— Acum înțeleg, netrebnico, că uliul e în gîtul tău !

AGRIC., V (1908), nr. 16, p. 144.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5254. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu) AGRIC., V (1908), nr. 24, p. 216.
3. (Fără titlu) LUMINA, IV (1908), nr. 16, p. 6.
4. (Fără titlu) GAZ. TRANS.; LXXI (1908), nr. 70, p. 7.

IEȘI RĂU DIN PIRIU, CĂ-I MAI RĂU FĂRĂ RĂU

Cică a fost odată un bețiv. Pînă a trăit, soția sa l-a tot necăjit pentru că bea atita ; însă vorbele ei n-au fost luate în seamă. Destul că, venind de la o nuntă, din satul vecin, avînd a trece peste o punte, el, de beat ce era și ajutat și de gheața de pe punte, a alunecat în pîriu și s-a înecat. Femeia lui, ducîndu-se toată ziua la acel pod, tot bocindu-se zicea :

— Ieși rău din pîriu, că-i mai rău fără rău.

Zanne, *Proverbele românilor*, VI (1900), p. 707.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5255. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Mai rău fără rău*, Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 115.

GÎNDEA CĂ-S DOI

Un bețiv iese din cîrciumă, măsurînd mereu drumul dintr-un șanț într-altul. Pe drum se lovește de un domn gras, care îl muștră aspru.

— Să mă iertați, domnule, bilbii bețivul, dar am crezut că sînteți doi și am vrut să trec printre dumneavoastră.

CAL. Blaj, XVI (1939), p. 119.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5256. Este atestat în Transilvania.

UNGURUL ȘI PINTENUL

Un ungur, cum a venit în țara românească și a dat de vin bun, s-a pus pe chef.

Deși era îmbrăcat cu cazacă cu ciaprazuri, avea în cap pălărie cu pene de un cîot și în picioare cizme cu pinteni, nu să gîndea cîtuși de puțin să le respecte, ci le tăvălea mai de multe ori prin noroi și prin praf.

Într-o zi, fiind prea mult turtit de beție, cade lîngă drum. În cădere un pînten îi sare cît colo, iară pălăria se duce de-a rostogolu mai departe. El adoarme numaidecît. Pe cînd dormea, trece un birjar. Neavînd destul loc, căci ulița era prinsă de alte trăsuri, el strigă ungurului în gura mare :

— Ei, trage-ți piciorul !

Ungurul, deșteptîndu-se, își ridică piciorul cel fără pînten și se uită lung la el.

— Treci peste dînsul, zise ungurul, că nu e al meu.

Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 117, republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 89.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5257 (A. Th. 1288 *). Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Bețivul și cizmele*, Jurescu, *Snoave*, p. 88.
3. (Fără titlu) HAZ. SAT., VII (1907), nr. 3, p. 2 (Strehaia — Mehedintși).
4. (Fără titlu) VEST. SAT., VI (1918—1919), nr. 11, p. 3.

O HOTĂRÎRE CU UȘĂ DE SCĂPAT

Doi bătrâni, un moșneag și o babă, luară hotărîre să se lase de băutură, că tare rău caliciseră din pricina asta. Își lăsară însă voie să bea aldămaș, cînd ar cumpăra sau ar vinde ceva, căci doar tîrg fără aldămaș unde s-a mai pomenit.

Hotărîrea o ținură bătrînii o săptămînă, două, da' gura tare le ardea după rachie. Atunci baba prinse o găină și zise către moșneag :

- Știi ce ? m-am gîndit să-ți vînz ție găina mea.
- Bine te-ai gîndit, răspunse moșneagul.

Făcură tîrg și băură aldămaș. În cealaltă zi bătrînul prinse cocoșul și-l vîndu babei și iar băură aldămaș. Și tot așa merse tîrgurile între ei, pînă cînd, nemaivînd bani de aldămaș, începură a face tîrgurile cu Ițig de la crîsmă pînă cînd își băură și hainele de pe ei și ajunseră în drum.

Așa-s, iubite cititorule, hotărîrile cînd îți lași o ușiță deschisă. Dracul are grijă să tot lărgească ușa, că-i meșter mare.

LUMINA SAT. Sibiu, IV (1924), nr. 4, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5258 (A. Th. 1447 A *). Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variantă:

2. *Aldămașul*. Savin, *Snoave*, p. 14.

VIN BUN

- Ați avut mult vin bun ?
- Aoleo !

- Dar mai aveți din el ?
- Nici o picătură, tot l-am vîndut.
- Dar aveți acum bani, frate !
- Nici un greițar !
- Păi... ce-ați făcut cu prețul vinului... rogu-te ? !
- Ce să facem ? l-am băut !

GAZ. TRANS., LXXI (1908), nr. 70, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5259. Este atestat în Transilvania.

Variantă:

2. *Vin bun*, LUMINA, IV (1908), nr. 16, p. 6.

[DE LA SF. GHEORGHE, PÎNĂ LA SF. DUMITRU]

Pe lingă Mitropolia din Iași, spun că se afla oarecînd un călugăr foarte bețiv ; și, fiindcă era și unul din scriitorii cei mai buni ai timpului, însuși mitropolitul se interesa a-l dez-băra de astă patimă.

Între multe cercări, se-ntîmplă că într-o zi, în care se serba hramul bisericii Sf. Gheorghe, situată chiar în curtea Mitropoliei, fu chemat călugărul sus la mitropolitul care-i zise :

— Ai gînd să te lași de beție ? sau să te canonisesc cu toată asprimea ? Astăzi este ziua Sf. Gheorghe, promite în numele lui.

— Pot să dau și înscris, răspunse bețivul.

— Ei ! apropo : zise mitropolitul, șezi colea și fă înscrisul cu condiție : ca de la Sf. Gheorghe pin' la Sf. Dimitrie să nu bei deloc ; mai încolo vom vedea.

Subscriind, călugărul un asemenea înscris, fu eliberat.

Tot în ziua aceea, seara-l găsesc vreo cîțiva călugări beat mort, și-l aduc la chilia lui din Mitropolie. A doua zi-l prezintă prelatului :

— Ce ai făcut, nefericitele ? Ai călcat condițiunea ?, îi zise.

— Nicidecum, preasfinte, mai ales am respectat-o, căci de la Sf. Gheorghe pînă la Sf. Dimitrie n-am băut nici o picătură.

— Cum n-ai băut, satană ? De ieri pînă azi a trecut jumătate de an ?

— Uitați-vă la înscrisul meu, și vedeți condiția că nu privește timpul, preasfinte, ci două biserici, și anume : aceea cu hramul Sf. Gheorghe, de aci din curte, și aceea cu hramul Sf. Dimitrie, din ulița târgului de sus. Prin urmare, voi dovedi că ieri, plecînd d-aci, pînă la biserica Sf. Dimitrie, nu m-am abătut nici la o cîrciumă ; iar de la acea sfîntă biserică, trecînd înainte, cine m-ar putea opri ca să intru în cea dintîi cîrciumă care s-ar prezinta ochilor mei ?

Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 58.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5260 (A. Th. 1811 A). Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Păcatele și rachiul*. Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 919 (Botoșani — Botoșani).

3. *De la Sf. Gheorghe, pînă la Sf. Dumitru* (P. Gh. Savin), „I. CREANGĂ”, VII (1914), nr. 7, p. 219 (Jorăști — Galați).

IOSIF SNAPT

Era odată un neamț ce n-avea nici un căpătii pentru că ajunsese flăcău tomnatic tot cu țuca dinainte. Ce-i veni lui într-o zi ? Să-și sărbătorească ziua numelui și, pentru că preotul care-i era și duhovnic îi spusese că sfîntul Iosif e un sfînt mic, neamțul se prinse ușor ca să-l serbeze cînd cade, ba, ceva mai mult, să-i facă și o iconă mai mare la biserică. Zis și făcut. Cînd preotul îl vesti că a doua zi trebuie să-și sărbătorească onomastica, Iosif se dezmoțî și, cheltuind cel din urmă ban, făcu o colivă mare și-o duse la biserică, iar acasă făcu o masă mare și chemă mai mulți prieteni. Și de atunci în fiecare an își serba neamțul cu tîmbălău mare ziua. Dă Dumnezeu și moare neamțul, și sufletul său, după viața de beții și nelucrare ce o avusese pe pămînt, trebuia să se ducă la iad, dar se abătu și pe la rai, și nici una, nici două, se ia la ceartă cu

sf. Petru, să-l lase înăuntru. Nu știu cum se face că aude și sf. Iosif din rai și, fuga la poarta raiului, vru să primească pe singurul credincios înăuntru. Sf. Petru nici nu vru s-audă, așa că se iscă o mare ceartă. Hai că vine și Maica Domnului și sf. evangheliști și cei 12 apostoli și cele nouă cete îngerești și toți țineau partea sfîntului Iosif. Pînă și Domnul Hristos, cînd auzi, a fost de părere să însoțească pe neamțul Iosif Șnapt la iad, dacă n-are voie să intre în rai. Dumnezeu, cînd aude toată zurbava și vede că o să rămîie raiul gol, chemă pe toată lumea și ținu de rău pe sf. Petru zicîndu-i :

— Lasă, Petre, să vie și neamțul lui Iosif în rai, că, pentru un leneș, n-o să stricăm noi rînduiala lumii.

(N. I. Munteanu) NEAM. ROM., POP., XIV (1926), nr. 8, p. 124.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5261. Este atestat în Moldova.

CALCUL SIGUR

— Uite la cîrciumăreasă, frate, nu vrea să-mi dea vinars. Ea zice c-am băut zece cinzeci și de mai beu mă-mbăt. Ce-i pasă ei dacă mă-mbăt ? ! Doar eu nu vin la cîrciumă ca să mă pocăiesc prin înfrînare ?

— Bine, bine, frate, dar cîrciumăreasa știe că dacă te duci beat la nevastă-ta, trei zile nu te mai lasă din casă, și ea pierde pe zi zece cinzeci de vinars !

CAL. CALIC., I (1886), p. 24.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5262. Este atestat în Transilvania.

DOUĂ CEASURI ȘI PATRU CÎRCIUMI

— Mă, Ghiță, cît drum mai este pînă la Berești și cîte cîrciumi sînt pînă acolo ?

- Două ceasuri și 4 cîrciumi.
- Ghiță, Ghiță ! Azi n-ajungem aclo.

RĂS. Pal. I (1905), nr. 5, p. 101.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5263. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Varianta :

2. *Intre doi drumasi*, CAL. Arad, XXIX (1926), p. 93.

DĂ-O ȘI TU ÎNAINTE

Răducu era om deștept și păcălici în toată puterea cuvîntului. Un lucru îl cam strica. Îi plăcea pururea să-și spele gîtul. Căci, zicea el, mă tem să nu-mi prinză gîtul rugină.

Pe la lăsaturi de sec și sărbători mari, săruta mai multe pahare pline cu apă de sapă. Dacă îl ținea cineva de rău pentru aceasta, el răspundea :

— Nu e vina mea. Fiecare păhăruț plin îmi face cu ochiul și îmi trage cu mustața. Apoi eu nici în ruptul capului nu voi să le stric hatîrul.

Cîteodată se îmbrăca cu un laibăr ovreiesc și mergea pe la prieteni pentru petrecere. Însuși cîrmuitorul, cu toate că era posac, îi da cîte un bacșiș de bun cheful lui, pentru glumele Răducului cele cu șic, cînd i se înfățișa într-aceste haine și îi vorbea evreiește.

Răducu de meseria lui era dogar.

Odată cîrmuitorul mergea pe jos prin cetate. Așa obișnuia el să facă cînd mergea în revizie. Ajungînd la o răsîpîntie, vede un cerc de oameni și pe cineva la mijloc care făcea gălăgie. Era meșterul Răducu, cam candriu și scoțîndu-și focul nu știu pe cine.

Cîrmuitorul se apropie. Cercul se sparge.

— Ce este asta, porc-de-ciine, îi zise cîrmuitorul cam răstit, de faci atîta zarvă în mijlocul pieței și nu lași în pace oamenii ?

— Cucoane... apoi... iaca ei nu-mi dau pace.

— Du-te acasă, de te culcă, și să nu te mai văz p-aici. Auzitu-m-ai ?

— Iaca na ! Dară dacă nu mi-e somn ? întrebă Răducu.

— Să-ți dau eu somn.

Și-odată cu vorba, cîrmuitorul îi cîrpește o palmă de parcă era venit de la Urlați.

Meșterul Răducu, fără să-și piardă cumpătul și fără să arate vreo supărare, se întoarce repede, și, zăbind lîngă dînsul pe un dorobanț d-al cîrmuitorului, unde îi șterge și el o palmă d-alea sositele de la ciuperci. Și tot deodată îi zise cu sînge rece și liniștit :

— Dă-o și tu înainte ! căci este venită de la cuconul cîrmuitor.

Acesta se umflă de rîs, îl iertă de arest, dar îl trimise acasă cu un slujitor.

Ispirescu, *Snoave*, p. 56 ; republicată : *Poveștile unchișului sfîtos*, p. 310.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5264. (A. Th. 1557). Este atestat în Muntenia.

LA CÎRCIUMĂ

— Dă-mi un pahar de țuică.

— Păi, parcă doctorul te-a oprit să mai bei țuică și a spus să bei numai apă ?

— La cîrciumă, dragă, nu e nici o deosebire între una și cealaltă.

CAL. Blaj, VII (1930), p. 174.

Vezi *Typol. bibl.*, tip 5265. Este atestat în Transilvania.

AISTA NU-L CUNOSC

Un boier s-a apucat, odată, la rămășag. c-un crișmar, că el cunoaște orice fel de vin. Crișmarul aduce mai multe pahare pline și le pune dinaintea boierului. Luînd unul cîte unul și gustînd, boierul începe a spune :

— Ista-i de Odobești... cela-i de Cotnari... istalant de Drăgășani... !! și așa mai departe, parcă le lua de pe carte. Criș-

marul o sfeclise c-are să piardă rămășagul. Atunci se duse și mai veni cu un pahar. Când boierul mai gustă și dintr-acesta, începu a să oțări și a scuipa jos, zicînd :

— Aaa, ce vin rău, ...aista nu-l cunosc, ...n-am băut în viața mea de-ăsta !...

În paharul acela fusese apă. Când negustorul a spus aceasta, toți au început a rîde, iar un țăran mai îndrăzneț dintre cei care se aflau de față zise atunci :

— He-hei, cucoane... iac-așa, sînteți dumneavoastră !... ș-apoi tot pă noi strigați că sîntem leneși și bețivi !

Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 94.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5266. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta :

2. *Om iscusit*, AGRIC., XI (1920—1921), p. 8.

[RĂSPUNSUL UNUI BĂUTOR]

Oarecine a zis unui băutor :

— Domnule, bei prea multe spirtoase.

El răspunde :

— Nu beau decît în două ocazii : cînd mănînc rață friptă, și cînd nu mănînc.

TUN., II (1888), nr. 25, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5267. Este atestat în Moldova.

[NU ȘTIE SĂ NUMERE...]

Ion : — Ce-ți duci băiatul la crîsmă ? Nu te temi că va spune nevastei cîte ciocane de rachiu bei ?

Mihai : — Că nu știe să numere încă pînă la șase.

POP., XI (1904), nr. 28, p. 444.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5268. Este atestat în Transilvania.

[ÎN CUMPĂNĂ]

— Mă Petre, pe tine tot în birt te găsește omul ?

— Ce să fac, dacă nu pot băga eu birtul în mine ?

CUCU, I (1905), nr. 6, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5269. Este atestat în Transilvania.

[CARE E CAUZA ?]

La judecătorul de ocol.

Judecătorul : — Bine, Stane, ai venit azi pentru a douăsprezecea oară înaintea mea, pentru beție. Care e cauza ?

Stan : — Care să fie cauza, d-le judecător ? E setea...

TIMP., XX (1898), nr. 189, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5271. Este atestat în Muntenia.

ÎNTRE DOI BEȚIVI

— Am făcut jurămînt să nu mă mai îmbăt niciodată.

— Cum așa ?... de ce ?

— Cînd m-am îmbătat rîndul trecut, mi-am plătit toate datoriile.

ALB. Buc., X (1907), nr. 29, p. 787.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5272. Este atestat în Muntenia.

VINUL TE ÎNTĂREȘTE

Un bețiv împărătesc bolborosea în chipul următor, clătîndu-se în toate părțile, asemenea unei trestii de baltă :

— Am tot auzit că vinul întărește pe om, dar e minciună, mare minciună. Iată, eu am gustărit patru ulcioare, pline pîn' la buze, și totuși de abia mă mai țin pe picioare !

GAZ. TRANS., XLIV (1881), nr. 148, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5273. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) NAȚ., II (1883), nr. 266, p. 3.
3. (Fără titlu) TIMP., XIX (1898), nr. 230, p. 2.
4. *Auzi leac*, DUM. POP., XIII (1928), nr. 41—42, p. 4.
5. *Bețivul*, A.I.E.F., i. 10815 (jud. Vrancea ?)

[ÎNTRE DOI BEȚIVI PRICEPUȚI]

A. : — Ești un bețiv ordinar !

B. : — D-ta ești un bețiv extraordinar !

POP., XI (1904), nr. 12, p. 188.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5274. Este atestat în Transilvania.

NOAPTE PE DRUM

Un om beat a fost aruncat afară din cîrciumă ; tocmai atunci trecea o ceată de feciori pe acolo și-l întrebă :

— Ce-i, frate Tănasă, te-or dat afară de după masă ?

— Nu face nimic, căci și așa tocmai acum voiam să mă duc acasă.

CAL. BIH., I (1923), p. 123.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5275. Este atestat în Transilvania.

[L-A LĂMURIT]

Doi țărani stau de vorbă ; unul spune că a făcut din toată recolta de prune rachieu și că nu s-a îmbătat decît o dată. Celălalt nu-l crezu.

Atunci primul îl lămurește că, într-adevăr, nu s-a îmbătat decît o singură dată ; de cînd a început cazanul să fiarbă și pînă la sfîrșit a tot băut întruna.

SAT., IV (1933—1934), p. 300.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5276. Este atestat în Transilvania.

LEACUL SOACREI

— Ian ascultă, măi Ionică, de ce te îmbeți tu în fiecare seară ?

— Pentru că soacră-mea mi-a spus că, de cîte ori mă vede beat, îi vine să moară.

CAL. Blaj, VIII (1930), p. 111.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5277. Este atestat în Transilvania.

N-A ZGODIT-O

Muierea : — Să-ți fie rușine ! Acum iar vii mort de beat acasă.

Bețivul : — Minți ! Nu eu am venit, că vecinul Irimie și Costan m-au adus.

CAL. PLUG, ROM., I (1921), p. 53.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5278. Este atestat în Transilvania.

[OM FĂRĂ NOROC]

Bețivul (sosind acasă) : — Apoi să mai zică cineva că nu sunt om fără noroc. O dată vin și eu acasă treaz, și atunci îmi doarme nevasta tun.

AGRIC., XII (1920), nr. 8, p. 64.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5280. Este atestat în Moldova.

BETIV

O nevestă-și ocăra și-și muștra bărbatul :

— Ai băut boi, ai băut oi, ai băut moșia ; de ce te mai apuci acum ?

— De-acum m-apuc de vin și de rachiu, răspuse bărbatul mîndru.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 98.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5281. Este atestat în Moldova.

NU RĂMÎNE DE PAGUBĂ

— Trebuie să ai vreo supărare, de te-ai pus atît de amar-
nic pe băute ?

— Ba nu, dar am stat trei luni în temniță și acuma tre-
buie să aduc la rînd ceea ce n-am putut face trei luni de zile !

CAL. Blaj, VI (1929), p. 193.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5282. Este atestat în Transilvania.

[DOCTORUL ȘI BEȚIVUL]

Doctorul : — Nu înțeleg cum un om poate bea 10 păhare
de rachiu deodată ?

Bețivul : — Adu aici, d-le doctor, zece păhare de rachiu
și o să-ți arăt cum le beau.

AGRIC., VI (1909), nr. 16, p. 142.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5283. Este atestat în Moldova.

[EU NU BEAU APĂ NICIODATĂ]

Un bețiv care vedea că i se tot umflă pîntecele, se duce
la un doctor și îl întreabă ce are.

Doctorul îi răspunde după ce îl caută :

— Ai hidropizie.

— Ce e aia ?

— Ai apă acolo înăuntru.

— Nu se poate, eu nu beau apă niciodată.

Apoi, după ce se gîndi puțin : — Dar, adică mai știi... cum
sînt de hoți cîrciumarii ! ?

CAL. IL. BIBL. TOȚI, I (1896), p. 14.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5284. Este atestat în Muntenia.

TÎRGARIUL CUMINTE

Avea să meargă la tîrg Băuțilă. Și avea să tîrguiască
multe, căci multe-s de lipsă la casă. Pentru aceea, ca să nu-i
scape ceva din minte, poate chiar lucrul cel mai de trebuință,
înainte de a pornit de acasă, și-a scris tot ce avea să cumpere
pe o hîrtie, începînd cu : un pahar de stropșeală (rachiu).

Ajunge la tîrg, merge în prăvălia dîntii, scoate hîrtia din
buzunar și cere „un pahar de stropșeală“. Merge apoi în a doua
prăvălie... „un pahar de stropșeală“, merge în a treia, în a
patra, în a zecea prăvălie, cerînd tot „un pahar de stropșeală“,
căci vedeți aceasta era scrisă mai întîi, și aceasta trebuia să o
cumpere pretutindeni înainte de toate.

Ce s-a întâmplat mai departe, vă puteți închipui. Eu vă spun numai că sfântul Petru n-a mâncat mai altfel de bătaie decât Băuțilă de la lelea Parasca, după ce, stropsit cum era, ajunsese acasă.

GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 147, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5285. Este atestat în Transilvania.

SETEA ȚIGANULUI

— Și ce vrei, faroane, să te bagi vizitiu la mine ?
— Păi așa, boierule, zău, că sînt harnic nevoie-mare.
— Da, am auzit că ești un bețiv de sută, mă, bei pînă-ți trosnesc urechile.
— Păi, dac-ai ști, boierule, ce sete groaznică am, zău că mi-ai da direptate !

HAZ. SAT., IV (1904), nr. 7, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5286. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Un popă către un enoriaș*, CAZ. ȚER., XXV (1925), nr. 28, p. 4.

[CONSTATĂRI]

Un om foarte slab întâlnește p-altul beat.
— Ei ! frate, mi se pare c-ai băut prea mult.
— Și mie, răspunse cel beat, mi se pare c-ai mâncat prea puțin.

AMIC. POP. CĂL., XII (1872), p. 92.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5287. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu), *Magazia de veselie*, p. 19.

ÎNTRE BEȚIVI

— Pentru ce beai vinul cu un pai ?
— Pentru că am jurat nevestii să nu duc paharul la gură, și mă țin de făgăduială.

AGRIC., XII (1920), nr. 1, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5288. Este atestat în Moldova.

Variantă :

2. *Între bețivi*, ZORI. LUM., II (1926), nr. 8, p. 14.

DE CE, HA ? !

Un om ca toți oamenii, cam cu chef însă, începuse a striga prin Iași în gura mare :

— Nouă nu ne mai trebuie rege !
— Alt rege nu mai voim !

Cum îl vede, un sergent de stradă îl și înhață și hai la poliție cu el.

— Ian să te lămurești mai bine, domnule, despre ce ai spus ! Cine te-a îndemnat să strigi că nu ne mai trebuie rege ? îl luă din scurt polițaiul.

— Am strigat și am să strig că nu ne mai trebuie rege !...
— Da, de ce, ha ?
— Pentru că avem unul și-i de-ajuns de bun, și avem să-l facem și împărat !

(V. A. Gheorghită) VEST. SAT., VI (1919), nr. 9, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5289. Este atestat în Moldova.

PARTEA SLABĂ

Unul întreabă pe altul :
— De ce la unii beția li se urcă la cap, de nu știu ce vorbesc, iar altora li se duce la picioare, de nu mai pot umbla ?

— Pentru că tăria băuturii atacă partea cea mai slabă a corpului omenesc, răspunse celălalt.

POP. ROM., XI (1911), nr. 28, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5290. Este atestat în Transilvania.

[SE VEDE CĂ ERAM BEAT]

Doctorul : — Ți-am spus de atâtea ori că băutura o să te prăpădească, și aseară te-am văzut cum ai intrat în crîsmă. Pentru Dumnezeu, nu ești bărbat? Nu poți să te stăpînești?

Bolnavul : — Ba da.

Doctorul : — Ei, atunci de te-ai dus la crîsmă?

Bolnavul : — De... se vede că eram beat.

AGRIC., V (1908), nr. 22—23, p. 20f

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5291. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 8, p. 31.

POLITICĂ ÎNALTĂ

— Comuna noastră e atît de mare, incît are 6 cîrciume.

— Șase cîrciume? Și la care te duci să bei?

— Fiindcă sînt consilier comunal, beau în fiecare zi de lucru într-alta. Numai duminică e mai greu, că trebuie să beau în cîteșase cîrciumi!

COM. SAT. Buc., V (1909—1910),
nr. 1—2, p. 24.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5292. Este atestat în Muntenia.

BETIVUL LA DENTIST

— Nu fi, omule, așa fricos. Cum dai din ochi, îți scot măseaua. În urmă vei bea vreo trei pîhărele de coniac și apoi îți trece.

— Ce zici, doctore? N-ar fi mai bine să le beau înainte?

ALB. Buc., X (1906), nr. 1, p. 16.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5293. Este atestat în Muntenia.

BETIVUL

Un medic, vrînd să dezvețe pe un bețiv de a bea atîta vin, îi arată niște tablouri reprezentînd organele arse, bolnave, ale băutorilor.

— Vezi d-ta? îi zice medicul, dacă o să bei înainte, inima dumitale, ficatul, stomacul, rînichii, creierul dumitale așa o să se facă, cum e aici pe tablou.

— Ptiu! ce scîrbă!... trebuie numaidecît să beau cîteva pîhărele de țuică, ca să-mi treacă greața! exclamă bețivul, dînd fuga la cîrciumă.

POP. ROM., XII (1912), nr. 9, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5294. Este atestat în Transilvania.

NU-I DE LECUIT

— Bine, frate, iar te-ai îmbătat turtă? Nu știi că și boul se satură cînd bea apă?

— D-apoi că și eu mă satur cînd beau apă!

CAL. ASOC., II (1913) p. 70.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5295. Este atestat în Transilvania.

FUNDUL STICLEI

Cineva, văzînd pe un bețiv cu sticla la gură, îl muștră, zicîndu-i :

- Bine, nenorocitul, nu te gîndești unde ai s-ajungi ?
- La fundul sticlei ! răspunse liniștit bețivul.

Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*,
p. 180.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5296. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta :

2. *Fundul sticlei*, CAL. Blaj, VI (1930), p. 176.

PRECAUȚIUNEA LUI BEȚIVESCU

Bețivescu, într-o noapte, se îmbătă tun și face scandal într-o cîrciumă. E dus la secție și a doua zi apare înaintea comisarului. Acesta îl ocărăște.

— Nu ți-e rușine să faci asemenea fapte ! Se vede că ți-ai lăsat judecata în fundul paharului.

— Peste puțință, domnule comisar, eu am grijă totdeauna să beau paharul pînă la fund și nu las nimic.

ALB. Buc., XI (1907), nr. 38, p. 1023.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5297. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Varianta :

2. (Fără titlu) *PRIETEN. SAT.*, I (1935), nr. 3, p. 4.

SĂ-I TRAGEM O BEȚIE

Doi bețivani, de cei împărătești, o duceau într-o beție și nu se mai trezeau de nu știu cîte zile. Cum petreceau ei așa, numai unul din ei zise :

— Mă frate,... știi ce ?... Cînd ne-om trezi, să-i tragem o beție !!!

GAZ. ȚĂR., VI (1897), nr. 38, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5298. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Să-i tragem o beție*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 33.
3. *Făgăduiala unuia*. Furtună, *Cuvinte scumpe*, p. 61.

[DE VORBĂ LA CAFENEA]

Risipescu și cu Bețivescu ședeau de vorbă la cafenea.

— Nevastă-mea e tare zgîrcită, zicea Risipescu ; mă ține de rău și pentru apa pe care o beau.

— Vezi drăcie ! răspunde Bețivescu, a mea mă ține de rău tocmai pentru că nu vreau să beau apă.

ALB. Buc., IX (1905), nr. 49, p. 1300.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5299. Este atestat în Muntenia.

ÎNTRE BEȚIV ȘI DOCTOR

— Domnule doctor, de la o vreme am niște vise îngrozitoare...

— Anume, ce fel de vise ?

— Visez că de pretutindenea mă înconjoară o masă întinsă de apă și că am o sete... Dar ce sete, d-alea turbatele, de care cam am eu foarte des.

— Ei, și de ce nu bei apă ?

— Cum ? Vrei să glumești, doctore ? Dar apa e bună numai în cizme !

POP., XI (1904), nr. 41, p. 653.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5300. Este atestat în Transilvania.

PRICINA OPTICII

Un țăran se duce la medic cu plîngere că-l doare pieptul. Medicul puse urechea pe piept și, ascultînd cu băgare de seamă, îi zise :

— Oftează acum una bună (adică să tragă aer în piept și să-l sloboade, așa cum face cînd oftează din băierile inimii).

Țăranul, neînțelegînd bine, oftează în cuvinte :

— Hă...ă...ă...ă...i, ce bine ar fi niște rachiu de prune, domnule doftor !

— Apoi să știi că tocmai de asta te doare pieptul, că oftezi prea mult după rachiu, îi răspunse medicul.

CAL. F. LUMEA, VII (1932), p. 70.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5301. Este atestat în Muntenia.

BETIVUL ȘI CĂMILA

Un băiețel ședea lingă maică-sa și citea încetișor în cartea lui de școală. Le spusese dascălul despre cămilă.

— Ia auzi, mamă, zise el, ridicînd capul, ne-a spus domnul că o cămilă poate să muncească opt zile fără să bea.

— Așa ! zise femeia și, gîndindu-se la bărbatul ei care era bețiv împărătesc, suspină : — Și bărbatul meu poate să bea opt zile fără să muncească !

ALB. Buc., IX (1905), nr. 30, p. 813.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5302. Este atestat în Muntenia.

RĂSPUNS LA O MUSTRARE

Nevasta : — Vai de tine, amăritule și prăpăditule ! Iar vii de la crîșmă.

Bărbatul : — Da, că doară dracu poate ședea tot acolo.

LUMINA SAT. Sibiu, III (1923), nr. 17, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5303. Este atestat în Transilvania.

ÎNAINTE DE VREME

Trecătorul, întîlnind ziua mare un om beat :

— Nu ți-e rușine să umbli ziua mare împleticindu-te pe uliță ?

Bețivul — Să am iertare, că nu sînt eu de vină. Eu aveam de gînd să rămîn la circiumă pînă deseară, dar ticălosul de crîșmar m-a dat afară înainte de vreme.

CAL. Blaj, VI (1929), p. 174.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5304. Este atestat în Transilvania.

[LOGICA BETIVULUI]

Medicul : — Să nu mai bei, că vei orbi de tot.

Bețivul : — Apoi, domnule doctor, mai bine să se spargă numai ferestrele casei, decît să se prăbușească casa întreagă.

CAL. SĂT. ROM., I (1924), p. 48.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5305. Este atestat în Transilvania.

10. Hoțul iscusit

NĂZDRĂVĂNIILE LUI PETREA

Un român avea trei feciori, tot unu și unu, mari cît oamenii ; îi strica numai un lucru : nu se dădeau nici c-un chip la treabă. Cît mi ți-i vara de mare, păzeau numai tufarii cu umbra, dormeau de creștea iarba sub dinșii. Iarna hărgăteau pe mămăligă, pe la cele tîrle boierești. Dugleși, de nu-i suferea nici pămîntul. N-ar fi pus ei mîna pe sapă să-i fi picurat cu smoală.

Nu le venea la socoteală munca cu nici un chip. Stăpînul moșiei cheamă odată pe român la curte :

— Nu toată lumea îi făcută pentru treabă, trăiește omul și c-un meșteșug, dacă nu-i dă inima brînci să apuce de coarnele plugului. Cearcă și dă-i să deprinde ceva, că, dă, acu ești în putere și ai de unde le-aranca și lor o bucățică ; da omul nu-i tot tare, vine o vreme cînd îmbătrînește, ș-atunci pe rufa cui ai să pici ?

— Sfîntă ți-i vorba, cucoane ! da mă pricep eu la ce meșteșug să-i dau, ca să-i tragă inima ?

— Știi ce ? mîine ia pe cel mai mare și te du cu el prin pădure, umblă pîn' s-o lega și el de ceva, ispitește-l, de vezi încotro s-abate.

— Sărut dreapta, așa oi face.

A doua zi, umblă el românul cu fecioru-său prin codru, mai pîn' pe-nserate. De la o vreme i se urîse de-atîta hoinărit și se pun să se hodinească pe-o margine de risipitură. Băietanul prinde-a măsura din ochi un fagulean sănătoșel de alături ș-a chiti în gînd.

— Cum ți se pare ?

— Îi bun de sanie, tată. Cum îi adus oleacă de la rădăcină, ies niște bouri de se duce vestea. Să-l crapi numa în două și-gata tăpile, iote-le, numa bune de opt palme domnești.

Seara se duce bătrînul de spune boierului.

— Brava lui, să-l dai printre lemnarii mei din ogradă, că i-am găsit leacul. Mîne cearcă cu mijlociul.

— Așa oi face.

Cu al doilea n-a umblat mult. N-ajunsesese bine la inima pădurii și băietanul se oprește dinaintea unui ulm :

— De multe o fi bun copacu ista, tată, că ce nu face omu din lemn, da de butuci de roată știu că-i slăvit.

Atîta i-a trebuit moșneagului. N-așteaptă să-nsereze și se duce la curte.

— Minunat, dă-l între rotari.

Și tot așa se duce și cu mezinul în pădure. L-a purtat pîn' s-a lehemetuit, dar degeaba, nu se prindea de nimic, căsca numai gura pe sus. Era amărît românul de cît nu știa pe ce lume-i. La urmă, dacă-l vede așa de nici o treabă, pornește scîrbit acasă. Cînd să iasă din pădure, băietanul dă cu ochii de o tufă de corn și se oprește.

— Da ce-i, mă ?

— Mă uitam la mlada asta, uite ce modilcă are la rădăcină, ai face o bîtă de să culci omu la pămînt dintr-o pălitură.

— Na-ți-o bună că ți-am dres-o, m-am cîrpit și eu pîn' m-am rupt de tot.

Pe drum ajung un creștin ce ducea o capră în spinare ; după ce trece de dînsu, băiatul zice către tată-său :

— Vezi omu ista ? Mă prind că eu îi iau capra și straietele, făr' să dau măcar ochii cu dînsul.

— Vorbă să fie, că doar știu că nu ești ucigă-l toaca.

— Iaca, ai să vezi.

Și băietanul scoate din brîu teaca cuțitului ș-o face scăpată ; hăt mai încolo, lasă și cuțitul jos și dă dosul la niște stuhăriș — m-am luat cu vorba și nu v-am spus că drumul trecea prin coasta unui iaz.

Tată-său și-a cătat de drum.

Creștinul cel cu capra dă de teacă, o întoarce cu gurguiul opincii și, dacă-o vede cam blehuită, o lasă.

— Dacă ar fi cu cuțit, mai calea- valea.

Pornește înainte. Cînd mai încolo, a găsit și cuțitul. S-a schimbat lucrul : lasă sarcina jos și dă-napoi după teacă.

Băietanul pune repede mîna pe capră, o tîrîie mai la o parte și-i taie capul. Pe urmă ia un vreasc și după ce-l împlintă în beregată, intră în apă de-l înfige cu cap cu tot, mai la mijlocul iazului. Se vedea numai botul și urechile, de credeai că înoată.

Cînd se întoarce omul, ia capra de unde nu-i ; se uită în toate părțile, o strigă, la urmă îi zărește botul :

— Mîncă-te-ar lupu, diavol împielit, scaldat îți trebuie acu ?

O strigă iar, dar capra nu se dă urnită din loc ; începe a o bulgări, zadarnic. Dacă vede, se dezbracă românul nostru și dă după dînsa în iaz.

Băietanul amandea la straie, ia cuțitul cu teacă cu tot, înfulică în spinare leșul caprei și-o tulsește fără huiet înapoia drumului.

Ajunge acasă pe întuneric. Cînd l-a văzut tată-său ș-a pus mîinile în cap.

Spune și boierului pățarania.

— Aista are să fie tîlhar, nu-i de mine, fă ce știi cu dînsul.

Dar boierului îi picase la inimă calul unui alt proprietar, vecin cu dînsul. A vrut să-l cumpere : ar fi dat cît nu face, dar n-a fost chip să se apropie, se ținea tare megieșul, că și lui îi era în mare dragoste vita. Mai într-un tirziu, se gîndește la băietanul românului nostru și-și pune-n minte să-l trimeată să i-l fure.

Îl cheamă la curte.

— Cum ți-i numele, măi ?

— Petrea, cucoane.

— Măi Petreo, tîlhar mai ești tu, mă !...

— Ba încă mare, cucoane.

Și boierul s-apucă de-i spune durerea :

— Dar știi cum vreau să i-l furi ?

— Știu, dacă mi-i spune.

— Să-nvîrtești tu treburile așa, ca a doua zi să mă duc călare pe bidiviul lui, și pe dînsul să nu-l taie prin cap că-i a lui calul.

— Bine, cucoane.

— Măi, mare minune ar fi și asta !

— Dacă-om trăi, om vedea-o.

— De la mine să știi că ai o sută de gălbenăși.

— Sărut mîna. Să nu-ți fie cu bănat însă : leapadă-mi vreo cîțiva zimțișori înainte, c-are să-mi fie de trebuință.

— Cum nu.

Petrea dă o raită întîi cu sloboda, pe la boierul megieș, de ocheste locurile. Se mai dă în vorbă pe la crîsmă cu argații de prin ogradă, de ispitește cu privire la pază, dar tot pe de parte și pe-ncunjur. Face el ce face, o învîrtește cum poate și,

de la un pahar de vin, roagă pe vizitiu să-i arate mînzocul cu pricina. Îl cîntărește el din ochi și se-ntoarce în sat. De furat, fura el ușor calul, fără atîta bătaie de cap, dar greu era cum să nu-l cunoască nici stăpînul și, chiar dacă l-ar cunoaște, să puie mîna pe cruce că nu-i al lui.

Cum vine duminica, se duce la iarmaroc și cumpără o mîrtoagă de cal, de se potrivea la păr și-n mărime cu cel pricinaș. Dar un cal slab și răpciugos de să nu te uiți la el, îl luase mai mult în dar.

Acasă, pune de face o mămăliguță numai în rachi. Așteaptă pîn-înnoptează bine și, cînd a socotit c-ar ajunge pîn n-o mai fi mult pîn-în ziuă, încalecă ș-o opinteste în satul vecin.

La curtea boierului celuia erau niște cîini amărit de răi, turnau omul la pămînt, zăvozi nu alta. El s-apropie cu-ncetul și prinde a arunca printre porți fărămituri din mămăliga cea cu spirt. Cînd a mîntuit mămăliguța, erau gata și cîinii : picase care-ncotro, ca păliți cu leuca. Deschide și intră binîșor cu calul lui în ogradă. Nimerise tocmai cînd îi somnul mai dulcuș ș-apoi se mai întimplase ș-o noapte întunecoasă, de nu-ți puteai vedea mîna. Intră cu-ncetul în grajd, desprinde bidiviul de la iesle, leagă în loc prăpăditul cela cumpărat și iese tot cu binele afară. După ce cetluește sănătos ușa grajdului, trage un chibrit, dă foc streșinii din vreo trei părți, apoi încalecă și dă blende calului înspre sătuleanul lui.

Grajdul s-a topit cît ai gîndi și cu el s-a topit și calul, vorbă să fie, topit era el și-nainte.

Cînd s-a luminat de ziuă, Petrea era cu șoimulețul de căpăstru dinaintea curții. S-a-ncrucit, cînd l-a văzut boierul.

— Mare tîlhar mai ești, măi Petre !

— Mare, cucoane.

Mai pe după-o amiază, boierul încalecă pe căluțul ist nou și se duce la vecinul lui. Colo jălanie :

— Bunătate de cal, nu l-aș fi dat pe nimic în lume.

— Așa vin păcatele pe capul omului.

— Eu zic că s-a întimplat asta, unde ți-a părut rău dumitale că nu ți-l vînd !

— Crezi ! Vorbe băbești. Dar nu te da scîrbei, dumneata să fii sănătos, că belelele curg.

— N-a rămas din el decît vreo cîteva partaluri, ș-acelea numai pielea pe oase, tot s-a topit.

— Auzi tu pozună ?! mțț... Mi-am cumpărat și eu mai dăunăzi un cal, dar nu știu cum s-o alege, de mers, vād c-ar merge el.

— Să-l văd și eu, că de-acu am să caut și eu altul.

Calul rămăsese în ogradă, legat de-un stîlp :

— Uite minune, bre !... să nu-mi fi ars roibul, zău c-aș jura c-aista-i, așa se potrivesc de bine.

— Seamănă om cu om, d-apoi cal cu cal.

— Adevărat.

Boierul n-a avut încotro, a împlinit suta de gălbenăși lui Petrea, că-i făcuse trebușoara după plac. Dar din minte nu-i ieșea nicidecum șiretenia țilharului. Într-o zi îl cheamă iar la dînsul :

— Știi ce m-am gîndit ?

— Numai asta nu ți-oi putea-o spune.

— Măi, dacă mi-i fura și mie calul, apoi drept n-ai pă-reche în lume de hoț.

— Îți spun și seara.

— Te lauzi...

— Om vedea.

Boierul tocmește anume trei oameni, ca să-i străjuiască bidiviul toată noaptea. Petrea s-apucă de cumpără cîteva plos-cuțe de rachi, se furișează încă de cu ziua în grajdul boierului și le supune prin finul din corlata calului.

Cum se înserează, unul din cei trei străjeri se suie călare, altul apucă de căpăstru, iar celălalt ține de coadă.

— Măi, da să nu vă prindă somnul, c-a vostru-i dracu, vă-ntînd pieile pe drugii !

— Da un'se pomenește, cucoane, dacă ne-am prins la o treabă ca asta, trebuie s-o scoatem la un capăt.

A păzit ceia cu credință, cît or fi păzit, cînd a început însă a se împutîna finul din corlătie, sticlutele încep și ele a face cu ochiul. Cel ce ținea de căpăstru întinde mîna să vadă ce-i :

— Tot îi de treabă boierul nostru, a pus rachi să ne mai luăm.

— Numai de nu i-ar muri mulți înainte.

— Amin și într-un ceas bun.

Golesc o ploscă, dau gata și pe-a doua, cînd, la a treia, uitase de cal, biiguiau înde ei, hiritisindu-se de parcă erau la nuntă. N-apucase să mîntuie șpirtu, și șpirtu-i și înșfăcase de cap. Se-mbătase lemn. A adormit care-ncotro, cum i-a apucat vremea. Petrea a trecut peste dînșii, ca peste butuci, ș-a șters calul ca de la iesle. În locul lui aduce de pune un melițoi și-i leagă de-un capăt un fuior, iar de celălalt o frînghiută. După ce pune trebușoara asta la cale, o ia la sănătoasa.

Nici nu se luminase bine de ziuă, și boierul dă fuga la grajd. Paznicii, buimaci de somn și de beție, mai mult cu ochii închiși, dau să-și facă slujba :

Unul, zup, pe melițoi, altul prinde de fuior și celălalt ține zdravăn de funică.

— Ptruuu, căzacule...

Boierul decît să turbe. Numai intră și Petrea țanțoș, că-lare pe călucean.

— Măi Petre, a dracului pîrlaciu mai ești !

— Baș-țilhar, cucoane.

— Halal de mama care te-a lepădat !

— Ferice de dînsa, că bun odor a făcut.

— Măi, dar cucoana ai putea-o tu să mi-o furi ?

— Numai dacă vrei să te faci fără dînsa.

— A ta să fie moșia, cu toate acareturile de pe ea, dacă-i face-o și asta.

— Nu te prinde, cucoane.

— Ba mă prind în voia cea bună.

— Atunci poți să-ți și gătești catrafusele.

C-o săptămînă înainte, boierul a strîns toți pușcașii vestiți de prin megieșie și i-a pus să facă strajă în jurul curții. Cum-părat-a el lăcățile de pe lume, de nici nu te mai tăia prin cap de unde-a mai ieșit atîtea secreturi. Fierarul din sat a rămas cu gura căscată cînd l-a pus să i le descuie ; tea !... de unde să deie peste meșteșugul lor, că erau aduse tocmai din țîrgul Galațiului.

A înnoit boierul gardurile, le-a înspinat bine, a tocmit por-țile, a pus de i-a zăbrăluit fereștile. La fiecare colț de casă a legat cîte-un hohmălău de cîine, de parcă aștepta să deie tă-tarii. Petrea se uita la atîta amar de pregătire și numai își sucea mustața. Incepuse a plăti pe ici, pe colea, din munca mo-șiei, ca și cum s-ar fi văzut stăpîn. Boierul numai schimba fe-țe-fețe.

— Măi, afurisit pui de român ! Numai că umblă cu spi-riduș de-i ies toate țanc.

Dăduse poruncă pușcașilor să-l culce la pămînt de cum l-ar simți c-a sărit gardul.

Cînd a venit sorocul, boierul s-a încuiat de pe la o amiază în casă cu cucoana : a trîntit zăvoarele la uși, pune și cîte-un rînd de lăcăți pe denăuntru, că pe din afară lăsase vîtafului să-l încuie cu alt rînd, și se înfundă amîndoi în ietac.

Petrea, de cum s-a lăsat soarele așa mai sub seară, înjugă, aruncă un hîrleț în car, mai ia cu el o funie și pornește la

pădure. Acolo poposește în poiana dracilor, așa-i zicea ochiului aceleia de pădure, pentru că nu era loc curat, s-arăta neprielnicul tuturor celor ce înnoptau pe-acolo. Petrea desjugă și dă drumul boilor să mai frunzărească cite ceva. Ia barda, taie întâi patru țăruiși și-i împlintă în patru colțuri. Măsoară cu frînghia cam la trei sferturi din locul cuprins și însemnă cu hîrlețul.

— Bun ; de aici începe altarul ; colea la mijloc are să vie ușa împărătească ; în colțul dinspre dreapta, strana cea mare, și-n celălalt colț, strana cea mică, treaba merge strună.

Dar sub pămînt gemeau dracii, de-ai fi crezut că le-a dat pe la nas cu aghiasmă.

Petrea ia repede hîrlețul, se dă mai la o parte și prinde a săpa o groapă cam cît ar încăpea un cofoiel. Dărîmă pe urmă un gîrneț de stejar, măsoară în lungul lui zece palme și-i curmă vîrfurile. Îl aburcă el cum poate și-i dă drumul în bortă, asemuind cu țărînă împrejurul lui.

— Minunat ! numai toaca s-o mai leg.

Dă fuga înspre car, dezbate o scîndură din pomostină, ș-o leagă c-un curmei în vîrfurile gîrnețului. După asta ia resteile și prinde a izbi în scîndura, cea-n chip de toacă.

Răsuna pădurea. Necurații miorlăiau și se văitau în fundul pămîntului, de parcă i-ar fi uns cu mir.

Petrea rămîne cam pe gînduri : nu-i ieșeau treburile cum voia el.

— Se țin tari nespălații ! Mi se pare c-a început a-și da coatele cu *crucea*. Pfhiuu... cum am uitat !

Mîna pe bardă, și, cît ai stupi în sîn, ajunge în vîrfurile unui copac din față ; dihoacă crengile, de lasă numai trunchiul gol-goluț ; retează vîrfurile și-și dă drumul jos. După ce desprinde proțapul de la car, îl leagă de-un capăt cu frînghia și-l tăbîrește cum poate, pîn-aproape de vîrfurile trunchiului dezgolit. Își înnoadă bine picioarele împrejurul copacului, ca să se poată sprijini, pune proțapul așa de-a-ncurmezișul de aducea cu *crucea*, ș-apoi leagă cu frînghia sănătos.

— Halal ! gata și *crucea* cea mare.

Cînd își întoarce ochii înapoi, decît să-și prăpădească cum-pătul : toată drăcia ieșise pe pămînt.

— Ține-mă, Doamne ! și-și face *cruce*.

Dracilor le-a scăpărat pe dinaintea ochilor.

Petrea mai prinde curaj de vorbă :

— Ei, ce păcate v-aduce pe-aici ?

Neprielnicii tac.

— Hai, dezlegați-vă limba și bateți palma cu mine de bun întîlniș. Poate să ne învoim din preț și să-mi dați un ajutor ca să mîntui odată locașul ista sfînt.

Necurații numai holbau ochii unul la altul. Scaraoschi, mai bărbos, ia vorba, dar tot mai de deoparte, că nu-i venea să se apropie :

— Și ce ți-ai pus în gînd să faci aici ?

— Ia, o biserică, dacă mi-o ajuta Maica-preacurată.

— Și alt loc n-ai mai găsit ?

— Păi, aici mi-a tunat și mie s-o fac.

— Cine te-a învoit ? Nu știi că pe-aici îi stăpînirea noastră ?

— Vorbă să fie, că tocmeala-i gata ! Aveți hîrtie de stăpînire la mîna, de unde vi-s îndreptările ?

Dracii văd că nu cu aspru au s-o scoată la capăt și-și mai moaie danțul. Auzise și ei de Petrea și nu le da mîna să se puie în cîrcă tocmai cu el.

— Știi ce ?, mută-ți gîndul ista, pămîntu-i mare și mai găsești tu loc de-o biserică.

— Da ! că eu îs făcut să muncesc de sufletul vostru ; degeaba m-am trudit eu pîn-în vremea asta ? uite că-i mai miezul nopții.

— Îți plătim pentru treabă, încă cît nu face.

— Lucrurile sfinte nu se plătesc, spurcaților !

Și Petrea își face *cruce* iar. Dracilor mai să le pocnească ochii.

— Ți-om sluji și noi la ceva, zise Scaraoschi.

— Așa mai vii de-acasă ; acum ne potrivim la grai, putem să mai stăm la taifas.

Petrea le povestește prinsoarea lui cu boierul :

— Și cum vă spuneam, îmi trebuie un mort îngropat din proaspăt. Să faceți cum vă duce capul și să mi-l răzâmați de-un copac în fundul grădinei de dîndosul curții boierești. Dar să nu vă prindă de veste străjile, că fac și-un schit pe lingă biserică asta.

— Îi ușor pentru noi : cît ai gîndi.

— Păi am eu bună nădejde în voi, că nu degeaba sinteți draci.

Treburile s-au pus la cale, cum a fost mai bine.

Mai în puterea nopții ajunge și Petrea în sat. Umples-o traistă cu bulgări și prinde a zburătoi din dosul grădinei, de făcea prin frunzele copacilor o răscoală de speriat. Paznicii se uită să vadă de unde vin bulgării. Dar mortul sta sprijinit de un copac, cu cușma pe-o ureche.

— I-o-te Petrea, măi ; își bate joc de noi, pe el !
Cela din dosul gardului aude și-o cîrnește iute de vine dinaintea curții, în fața porții.

Pușcașii se pun în rînd și tranc în mort, de-l risipesc la pămînt.

— Am scăpat de belea.

Străjile răsufiau mai ușor. Vătaful se duce repede la fereastra iatacului, unde dormea boierul :

— L-am ucis, cucoane !

Cei din casă nu închisese nicicum ochii ; mai ales de cînd cu huietul zburătuielilor și a puștilor, le pierise somnul pe-o săptămînă.

— Ce să facem cu el ?

— Acum deodată să-l văd și eu, ș-apoi pe urmă, om veda ce-om face, că mie parcă nu-mi vine a crede că-i mort.

— Ca toți morții, cucoane, d-ta să fii sănătos.

Boierul își ia giubeaua pe el și iese.

Petrea atîta a așteptat și dintr-o săritură a fost peste poartă. Hărgățimea, pușcașii, toți erau strînși în jurul mortului. El dă buzna în casă și tiptil intră în odaie la cucoană :

— Nevastă, ei, nevastă ?...

— Dumneata ești, omule ?

— Eu.

— Ce s-a întîmplat ?

— Veșnica pomenire de-acum, am scăpat de el.

— Hai de-l vezi și tu.

Cînd ajung afară, Petrea îi astupă gura cu năframa, îi trece briul lui lat pe după mijloc, o ia de-a sarcina, și peste poartă.

Și boierul s-a dat bătut și de data asta. Dar el avea o ciudă veche pe-un popă dintr-un alt sat, peste deal de moșia lui : îi scosese o hulă printre oameni. A umblat mult să-și descarce mînia, dar nu l-a putut găbji la o strîmtoare. Cînd să deie în stăpînire juruita lui Petrea, își aduce aminte de popă și se gîndește că ista, cu viclesugurile lui, i l-ar putea da în palmă.

— Măi, numai o bătaie să-i dau și m-am răcorit, zău, nu mi-ar părea rău de cîte am pățit pînă acum.

— Ușoară treabă : asta-i floare la ureche.

— Și ce să-ți dau, să mi-l aduci cobză ?

— Ei lasă, hatîrul ista ți-l fac de la mine, mi-i pomeni și dumneata, cucoane.

Caută el unde poate și înjgheabă un săculeț de raci ; cum-pără vreo citeva legături de luminărele de ceară, sare pe cal

și trece dealul. Ajunge numai bine cînd se făcea vecernia. Intră binișor în biserică și se dă mai într-un colț.

Un dascăl, ș-acela bătrîn, mîriia acolo la o strană. Petrea se cinchește după un stilp. Întunecă tot mai tare. Dascălul mai bolborăsește ce mai bolborăsește și pe urmă pleacă, încuind ușa pe urma lui.

Cînd a socotit el Petrea că-i aproape de miezul nopții, iese din cotlon și începe a aprinde luminările de prin toate sfeșnicile și din policandru. Pe urmă ia raci pe cîte unu, le lipește cîte-o luminare aprinsă în spinare și le dă drumul prin biserică, de furnicau care-ncotro. Făcuse o luminație ca la Paști.

După ce și-a pus la cale trebușoara asta, trece în altar, ia odăjdiile de la zile mari, se îmbracă cu dinsele și se așează smerit, înconjurat de strălucire, în strana arhierească. Iacă nu v-am spus, m-am fost luat cu ziua tîrgului : popa ședea cu casa în ograda bisericii.

Într-un tîrziu se trezește presbitera și vede că-n ferăstruie bate lumină dinspre biserică. I-a sărit inima din loc : țin, și de tot să trezească pe popa, credea că i-a cuprins focul.

Sfîntia sa, mai tare de înger, încălță bușmachii, își ia anteriu între umere și iese să vadă ce s-a întîmplat. Cînd mai aproape de biserică, s-a minunat, vedea el că foc nu-i, dar nu se putea dumiri cine i-a aprins luminările.

— Mai știi, păcatele, o fi adormit dascălu-n strană.

Și degrabă, nu mai stă la ușă, ci se ridică pe o năsălie, de se uită pe fereastră. Dar Petrea, de colo, face semnul crucii înspre dînsul și grăiește răs-picat :

— Gătiți-vă, că s-a apropiat mîntuirea cerului. Cel ce vrea să vie la mine, să se lepede de toate și să urmeze mie.

Popa rămîne ca prăpădit dinaintea unei așa fețe dumnezeiești. Fuga înapoi acasă. I se legase limba în gură de minunăția celor ce văzuse. Aruncă repede pe el reveranda cea nouă, își ia un potcap bun, leapădă banii de prin buzunare, ia cheile bisericii și, cînd să iasă, îngînă cu anevioie către preoteasă :

— Rămii tu în toate cele pămîntești, pe mine m-a ales Atotputernicul să-i fiu îndeaproape.

Nici nu-l prindea de veste pămîntul pe unde trecea. Cum intră în biserică, cade cu fața la pămînt înaintea stranei arhierești :

— Robul tău, Doamne.

— Fii bine venit între drepti. Intră colea în cuibarul credincioșilor și fericeste-te în pace : că nu să trăiește numai cu pîine, ci și cu cuvîntul lui Dumnezeu.

— Slavă ție, Atotputernicule.

Și Petrea deschide gura săculețului în care a fost pus racii, de primește pe alesul său. După ce-l înfundă sănătos, prinde sacul la gură și-l leagă pe cal la ciochine, c-avea o șea de celea arnăuțești. Popei începuse a-i părea rău după cele pămîntești.

— Mîntuirea se capătă prin canonisire. Adevăr grăiesc vouă : mai ușor îi va fi cămilei să treacă prin urechile acului, decît bogatului să intre în rai.

— Binecuvîntat să-ți fie numele, Atotștiutorule, geme pravoslavnicul de după șea.

— Avem să trecem prin cele douăsprezece vămi ; diavoli încerca-vor să mi te fure, te vor lovi, dar tu să taci, că răbdarea este cheia mîntuirii.

— Asculta-te-voi, Doamne.

Mergea cît mergea, și numai lepăda și-n sac cîte-un harapnic, de ieșea colb.

— Lăudat să fie numele Domnului, scîncea popa.

Cum ajunge la curte, Petrea deschide ciochinele, ia vălătucul subsuoară și intră înăuntru.

Cu toții așteptau minunea. Boierul dase cu mîinile prin sacîz, ca să se încîlcească mai bine în chica vrăjmașului. Casa era luminată ca ziua. Bogățiile luceau ca pe ceea lume. Cînd a desfăcut sacul la gură, popa a rămas orbit de strălucirea raiului. Dă cu ochii și de boier :

— Dar cînd ai fost murit, cucoane, de-ai ajuns aici ?

Cela n-are timp să mai lungească vorba, și-și încurcă degetele în cînepa popei.

— Săi, Doamne, că nebunul ista crede că-i pe pămînt.

— Aici nu se trăiește cu trup cu tot ; trebuie să-ți scape sufletul de ispita hoitului.

— Păcatele mele !...

După ce se satură boierul de-ntins, Petrea îl ia mai la o parte și-i zice :

— Cucoane, ți-am făcut și gustul ista, șterge-o de-acu ! Ia-ți traista cu schimburile și ulciorul cu păcatele, că de-acu eu îs stăpîn aici.

(I. Adam) CONV. LIT., XXXII
(1898), nr. 12, p. 1090 ; republicată :
Pe lângă vatră, p. 19.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5307 (A. Th. 1525 D). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Popa și sfîntul* (S. Fl. Marian), COL. TR., V (1883), p. 168.
3. *Un hoț*, OPINCA, 1885, nr. 23—24, p. 3.
4. *Tilhariu și Frintul*. Sbiera, *Povești populare*, p. 262.
5. *Tilhariul cel vestit*. Sbiera, *Povești populare*, p. 225.
6. *Popa și sfîntul* (S. Fl. Marian), GAZ. POP., 1888, nr. 47—48, p. 4.
7. *Cei trei hoți*, F. TOȚI, III (1898), nr. 18, p. 202.
8. *Cercilă*. Rito, *Cercilă*, p. 13 (Bistrița — Bistrița Năsăud).
9. *Radu Bolfe*. Schullerus, *Rumänische Märchen*, p. 626.
10. *Trei frați*. Torouțiu, *A fost odată*, p. 20.
11. *Un hoț*, „I. CREANGĂ“, VII (1914), nr. 2, p. 44 (Zorleni — Vaslui).
12. *Nerodul și hoții*, REV. COP. TIN., I (1914), p. 188.
13. *Ion istețul*. Vissarion, *Ber Căciulă*, p. 331.
14. *Cei trei hoți*, VOINȚA BAN., III (1923), nr. 8, p. 2.
15. *Cei trei hoți*. Furtună, *Firicele de iarbă*, p. 111.
16. *Trei hoți*, LUMEA COPIL, II (1922—1923), p. 46.
17. *O întîmplare* (D. Furtună) GLAS. BUCOV., XI (1928), nr. 2599, p. 2.
18. (Fără titlu) Georgescu-Tistu, *Folklor-Buzău*, p. 24 (Valea Viei — Buzău).
19. *Notarul și servitorul*, A.I.E.F., i. 11113 (Cerbăl — Hunedoara).
20. *Cu Hansli*, A.I.E.F., i. 14104 (Rața — Satu Mare).
21. *Un băiat tilhar*, A.I.E.F., i. 10697 (jud. Vrancea ?)
22. *Omul cu trei copii*, A.I.E.F., i. 14054 (Turț — Satu Mare).
23. *Băiatul sărac și chiaburul*, A.I.E.F., i. 16934 (Bătrîni — Prahova).
24. *Omul cu trei feciori*, A.I.E.F., i. 14043 (Turț — Satu Mare).
25. *Băiatul și chiaburul*, A.I.E.F., mg. 666 (Bătrîni — Prahova).

[BLĂSTĂMUL DE TATĂ]

Trei studenți găsesc, în plin cîmp, un om dormind. El ținea încolăcit în pumn căpăstru unui măgar care avea pe el o povară grea.

Studenții se hotărăsc să fure măgarul. Unul dintre ei ia căpăstrul, se încarcă cu povara măgarului, și rămîne liniștit pe loc. Ceilalți doi pleacă să vîndă măgarul la țîrg.

La deșteptare, țăranul nu-și crede ochilor. În locul măgarului, vede un tînr care îi mărturisește că a fost blestemat de tatăl său să trăiască doi ani sub înfățișarea unui măgar, pentru

că nu a fost ascultător. Stăpînul măgarului îi redă tînărului libertatea.

Plecînd la tîrg, țăranul își recunoaște măgarul, dar nu-l cumpără, crezînd că-i tînărul blestemat să redevină măgar.

CAL. Arad, 1858, p. 32.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5308 (A. Th. 1529). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) (E. Baican) TIMP., V (1881), nr. 221, p. 3; republicată: *Literatura populară*, p. 30.
3. *Blăstămul de mamă*, TRIB., I (1884), nr. 7, p. 26 (Cluj — Cluj).
4. (Fără titlu) CAL. Arad, 1885, p. 61.
5. *Blăstămul de mamă*, CAL. POP., I (1886), p. 81.
6. (Fără titlu) Gheața, *Risete*, p. 96.
7. *Țăranul, măgarul și hoțul*, LUMINAT., X (1889), nr. 33, p. 1.
8. (Fără titlu) (N. A. Bogdan), ERA NOUĂ Iași, III (1891), nr. 94, p. 4; republicată: *Povești și bazaconii*, p. 292.
9. *Țăranul și măgarul*, GAZ. TRANS., LV (1892), nr. 41, p. 6.
10. (Fără titlu) CĂMIN. Buc., 1900, nr. 1, p. 31.
11. *Un hoț de cai*, HAZ. SAT., II (1902), nr. 9, p. 2.
12. (Fără titlu) CUCU, I (1905), nr. 22—23, p. 9.
13. *Popa...* HAZ. SAT., V (1905), nr. 5, p. 2.
14. *Călugării și evreii*. Duma, *Colecție de proverbe*, p. 41.
15. *Să te cumpere cine nu te cunoaște, eu te cunosc*, GAZ. TRANS., LXIV (1906), nr. 205, p. 7.
16. *Evreul păcălit*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 9, p. 1 (Cioara — Teleorman).
17. *Măgariu lu moș popa* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 287.
18. *Calul lui jupîn Moi*, HAZ. SAT., XII (1912), p. 1.
19. *Măgarul vrăjit*, REV. COP. TIN., 1913, p. 158.
20. *Evreul păcălit*, DUM. POP., II (1915—1916), nr. 6, p. 2.
21. *Calul...* NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 12, p. 183.
22. *Purîntee! Iar te-ai fucit cal* (N. I. Munteanu) „I. CREANGĂ“, IX (1916), nr. 7, p. 218 (Bursucani — Galați).
23. *Iar te-ai făcut cal? Gheorghiiță, 101 glume*, p. 15.
24. (Fără titlu) DUM. POP., VII (1922—1923), nr. 46, p. 3.
25. *Țăranul păcălit*, CAL. NAȚ. ZIAR. AMERICA, XIV (1928), p. 213.
26. *Blestemul*, F. POP., XXXIV (1931), nr. 52, p. 10.

HOȚUL IȘTEȚ ȘI ȚĂRANUL

Un țăran de pe Valea Almajului venea din pustă, de la oi, călare pe un cal sprinten și frumos. Ajungînd la niște pomi umbroși, descălecă și legă calul de un pom, iar el se puse mai încolo pe iarbă jos, unde era umbra mai groasă, să îmbuce ceva și să se răcorească, că era o căldură nespus de mare.

Sînd el așa, trecu pe drum un om ce îl întrebă, cu o voce domoală, zicînd:

— Bine, frățioare, dar cum îndrăznești d-ta să-ți lași calul aci lîngă drum? Nu ți-e teamă că ți-l fură cineva?

— Doamne ferește, zise țăranul, dar cum să mi-l poată fura cineva, cînd eu sînt aci lîngă el?

— Hei, zise drumețul, d-ta nu poți crede asta, dar de te învoiești, să-ți arăt eu cum ți-l poate fura, măcar că d-ta ești de față, eu bucuros o voi face, ca să te convingi despre adevărul vorbelor mele.

— Apoi dacă d-ta ții la asta, zise țăranul, neștiind apucătura drumețului, iacă calul aci, pofteste de încălecă și-mi arată, eu te aștept aici pînă te vei întoarce îndărăt.

Drumețul se vede că chiar aceasta a așteptat, căci, dezlegînd calul, se și aruncă în spate-i și o luă în galop pe drum la vale.

Țăranul așteptă să se întoarcă, însă drumețul cel isteț, care era un hoț vestit, nu avea lipsă de asta, ci își căuta de drum înainte, ducîndu-se dincătrău a și venit, iar țăranul îl poate aștepta și acuma, dacă vrea!

CUCU, II (1906), nr. 5, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5309 (A. Th. 1525 B). Este atestat în Transilvania.

DOI FRAȚI

În vremea de demult au fost doi frați și erau atîta de hoți, că nici ei nu prindeau de veste cînd furau.

Așa se vorbiră ei odată că dacă vrea să se arate care e mai hoț din ei; văzură o coțofană care sta pe cuib într-un vîrf de

copac, clocea ouăle, și zise unul din ei, ăl mai mare, că el fură ouăle de sub coțofană, și că nu simte.

Așa se apucă și pleacă pe copac în sus; iar celălalt, pe cînd suia, porni pe după el și, pînă să ia ăla ouăle de la coțofană, el îi fură izmenele, se dete jos cu ele și nu-l simți. Iar cel mare, cînd se dete cu ouăle jos, plin de bucurie că le-a furat și el nu l-a simțit, îl întreabă frate-său :

— Dar, bine, măi, frate-meu, unde-ți sînt izmenele ?

Cînd se uită și el, tocmai atunci simți că nu le are, și zice :

— Apoi cine mi le luă ?

Iar el răspunse :

— Eu ți le luai.

— Apoi cum mi le luași, ca să nu te simt eu ?

— Apoi tu cum furași ouăle, de nu simți coțofana ?

Atunci el zise :

— Măi frate-meu, am crezut că mai hoț decît mine nu e altul, dar tu mă întreci.

Și s-au despărțit unul de altul de nu s-au mai întîlnit.

(Tuțescu, Șt. St.) VORBE BUNE, III (1907), nr. 5, p. 22 (Valea Singior- giului — Hunedoara); republicată : *Din văi și vilcele*, p. 21.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5311 (A. Th. 1525 H1). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Pui de hoț ce-mi ești*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 7.

3. *Pui de hoț ce-mi ești*, ALB. Buc., XXXVI (1933), nr. 2, p. 6.

4. *Doi frați hoți*, ȚĂRĂNISM., IX (1934), nr. 20, p. 14.

CEI TREI TÎLHARI

Erau odată trei tilhari. Ei din copilărie se prinseseră frați de cruce și toată viața lor nu făcea alta decît fura și prăda. Le ieșise amu vestea în toate părțile și toți se îngrozeau numai auzind de numele lor. Mai că nu era om bogat sau neguțător

mai vestit, carele să nu fi fost călcat și prădat de dînșii. Hoțind ei amu cît au hoțit, li se urise și hoția de la un timp. Și așa, într-o zi, fiind tustrei la un loc, au zis unul dintr-înșii :

— Firtați ! iată, cît am furat noi pînă acuma și am prădat, și cîte morți de om am făcut, și tot ne-au ferit Dumnezeu de toate relele și greutățile ; n-am fost nici prinși, nici bătuți, nici închiși în crimirariu ! Aceasta-i o minune de la Dumnezeu ! Deci, eu v-aș sfătui ca să nu cercăm răbdarea lui Dumnezeu pînă în sfîrșit, ci să ne lăsăm de tilhărit ! Dumnezeu ne-a dat de toate, avem ce ne trebuie, avem bani destui, odoare de prisos, o avuție cît nu-i mai știm sama ; de-am fi numai sănătoși să le putem stăpîni pe toate ! Deci dară să părăsim tilhăria și să ne gospodărim, că avem de toate cîte ne-ar trebui la starea aceasta ! Dară însă una, să nu ne gospodărim toți la un loc, ci, ca să nu mai avem prilej de a ne prinde cîndva iarăși de furături, tu să te duci la Cernăuți și te căsătorești acolo, iar tu la Suceavă, și eu oi rămîne aice !

Acest sfat plăcu bine și celorlalți doi, și s-au învoit ca să se lese de tilhărie. Cînd la despărțire s-au îmbrățișat, s-au sărutat frățeste și, luîndu-și ziua bună unul de la altul, s-au dus care-ș în partea sa. Aicea și-au ales fiecarele cîte o soție și s-au căsătorit. Trăind așa despărțiți timp mai îndelungat, i-au venit celui ce s-au așezat la Cernăuți dor mare ca să se-ntîlnească cu firtații săi de mai înainte și să vadă cum mai trăiesc și cum să mulțămesc cu starea iast' nouă și au purces la cel ce s-au fost căsătorit la Suceavă, ca să-l vadă. După ce au sosit la dînsul acasă, strigă afară :

— Pe-acasă-s oamenii ?

— Pe-acasă ! Poftim mai aproape ! răspunse oarecine dinlăuntru.

El ia și se bagă-nlăuntru. Dară ce bucurie ! Aice locuia firtatul său ! Cum numai s-au zărit, îndată s-au îmbrățișat și au început a se săruta. După ce s-au întrebat de sănătate, de trai și de multe altele, s-au așezat la ospăț, au mîncat, au băut cumsecade și mai pe urmă s-au culcat. Dimineata se scoală și se dau iarăși la vorbe. După ce au bodogănit multe, au zis unul din ei :

— Hei, frate ! De mult nu ne-am văzut noi cu soțul nostru, cu Petrea, că așa-l chema pe cel al treilea ; să mergem și pînă la dînsul ca să-l vedem ce mai face, ce mai drege, și cum mai trăiește și el, că nu știu, nici n-am auzit nimic despre dînsul !

— Bine zici, firtate ! răspunse celălalt ; haide și pînă la dînsul, că de mult îi de atuncea de cînd nu ne-am văzut !

Vorbind ei așa, s-au pornit să meargă la Petrea. După ce au sosit ei în satul acela, am întrebat pe unul și pe altul, că unde locuiește cutare om, cu numele Petrea? S-au aflat unii de i-au îndreptat la casa lui Petrea. Aice au strigat :

— Acasă-s oamenii ?

— Cam pe-acasă ! Poftim în casă ! le răspunse cineva din-lăuntru.

Intrind pe ușă în casă, unul din ei ochi în pod și, zărind o slănină mîndră și groasă aninată-n pod, au zis către celălalt :

— Fărtate ! mă mănîncă barba !

— Lasă c-om rade-o ! răspunse celălalt și, intrînd în casă, au dat : „Bună seara !“

— Mulțămim dumilor voastre ! le răspunse o femeie.

— Da unde-i badea Petrea ?

— Că-i dus în țarină, dară nu s-a zăbăvi mult și-a veni și el îndată că s-au dus cam de mulțșor ! Dară poftim, ședeți dumiavoastră !

— Foarte mulțămim ! îi ziseră ei, și se așezară.

Fimeia se dete pe lîngă foc ca să gătească cina. Nu mult timp și iată că sosi și Petrea acasă. Cum numai deschise ușa, zise îndată :

— Hei ! bine-ați venit, firtații mei !

Și alergînd spre dinșii s-au îmbrățișat și s-au sărutat. Bucuria lor era nespūsă. După ce s-au întrebat ei de una și de alta și cum au trăit pînă acuma, a ieșit Petrea în tindă și-i face muierii sale cu ochiul să vie după dînsul afară. Ea s-au făcut că se duce după ceva și ieși afară. Atunci Petrea o întrebă :

— Ascultă-mă, draga mea ! N-au vorbit oamenii ieștia nimică, cînd au intrat pe ușă în casă ?

— Ba da ! îi zise nevasta ; unul a spus : „Mă mănîncă barba“, iar celălalt i-au răspuns : „Las' c-om rade-o !“

— Așa ! zise Petrea ; ei cugetă dară, cum văd eu, să-mi fure slănina din pod ! Trebuie să ne păzim bine !

După aceea au intrat iară în casă, au trimes după băutură, au găsit bucatele, au așternut masa, au pus la masă, au mîncat, au băut și s-au veselit, ia, cum se veselesc niște prieteni cînd se întîlnesc după o lungă despărțire. Cînd se sculară de la ospăț, le zise Petrea :

— Fărtați, acum veniți de vă culcați aici pe pat în fundul casei, că noi ne-am culca și pe laiță, sau jos !

— Da cum să ne culcăm noi pe pat ! Doamne ferește, să vă stricăm noi odihna dimilor voastre, să vă facem atîtea

supărări ! Cît pentru noi, a fi bine și ia aice în cotruță, sau și pe pămînt lîngă vatră, sau lîngă prag !

Dară Petrea n-au voit nicidecît să-i lase să se culce aiurea, decît pe pat în fundul casei și, văzînd că se dau îmbiați așa de tare, le-au zis :

— Firtați ! aice în casa mea sînt eu domn mai mare și voi, ca oaspeți, trebuie să faceți ce voiesc eu ! Și alții, în casele voastre, trebuie să facă aceea ce li-ți poronci voi ; că fiecare-i în casa lui cel mai mare și ceilalți trebuie să asculte de dînsul ; așa și voi, la mine trebuie să mă ascultați pe mine !

Neavînd ei încotro, s-au culcat unde li-au poroncit. Petrea însă au stîns lumina, au ieșit pe nesimțite afară în tindă, s-au suit în pod și-au pogorit slănina jos și-au pus-o în mijlocul casei pe pămînt și s-au culcat pe ea aice împreună cu soția sa.

Oaspeții lui Petrea se cam pricepură ce făcu el și de aceea zise unul din ei către celălalt :

— Nici mai ba !

— Ba cam da ! Tot om păpa-o ! îi șopti firtate-său.

Cînd, după o bucată de noapte, se scoală unul de pe pat și merge afară ; și fiind acuma cam către toamnă, erau păpușoi cam copti în livadă. Ei au luat și au deschis o plasă de gard și au dat drumul la vite din ocol în păpușoi și, intrînd iarăși în casă, au strigat pe Petrea :

— Petre ! Petre ! dormi ?

— Da ce este ? răspunse el.

— Poate ai vite stricătoare, că livada ta, cu păpușoi e plină de niște haramuri !

Cum au auzit Petrea acestea, îndată ghionti pe femeia sa :

— Măi muierie ! măi muierie ! ian scoală, că toate vitele-s în păpușoi !

Ei ies amîndoi afară să scoată vitele ; dară oaspeții de pe pat se scoală și înhață slănina și o tulesc la fugă către pădure, unde se afla un bordei de repaos, rămas încă din vremea tilhăriilor și inzestrat cu toate acareturile cîte numai trebuia la o gospodărie cît de mare, fiindcă n-au avut cine să-l fi stricat, că pe atuncea nu erau atîția oameni cîți sînt acuma, și, cîți erau, se temeau să îmble prin păduri ca să nu fie sfișiți de fiare sălbatice, sau pradați de lotri.

După ce a scos Petrea cu muierea sa toate vitele din păpușoi, au venit în casă și, dînd să se culce, caută slănina, dar slănina nu-i !

— Mi-au furat-o, tilharii ! zise Petrea, și se luă la fugă după dinșii să-i ajungă.

Cei doi cu slănina, după ce s-au cam depărtat de casă, au rămas unul mai înapoi pentru treaba sa, iar celălalt s-a dus fără grije înainte cu slănina, mai ales fiindcă era tare întuneric și nu se vedea nimic. Petrea însă l-a ajuns fugind, dar, rămânând înapoi lui, i-a zis înginerd vorba soțului lui :

— Firtate ! mai dă-mi și mie slănina, s-o mai duc și eu o bucată, că te-or durea spatele !

Acesta, cugetînd că l-a ajuns soțul său cel rămas înapoi pentru treaba sa, a lăsat să-i taie slănina de pe spate, nemaiuitîndu-se la dînsul, și s-a tot dus mai departe. Dară Petrea cu slănina a făcut-o într-o lature și s-a întors acasă cu dînsa. Nu zăbovi și ajunge cel rămas înapoi pe soțu-său și-l întrebă :

— Firtate ! da unde ți-i dobînda ?

— Da nu ți-am dat-o eu ție, mai nainte, s-o duci și tu ?

— Ce vorbești ? Da cînd mi-ai dat-o ?

— Nu m-ai ajuns tu mai înainte și n-ai cerut-o de la mine ?

— Fă-ți cruce, firtate ! Tu cu bună samă ai dat-o a cui a fost ea !

Văzîndu-se înșelat și rușinat înaintea soțului său, i-a zis :

— Tilhar de la tilhar nu poate să fure !

Și au prins-o la fugă după Petrea, și, făcînd pe de o parte, l-au întrecut, și sosind mai înainte acasă, și-au tras, să iertați, izmenele de pe picioare și s-au îmbrobodit cu ele pe cap și s-au culcat pe prispă dinaintea casei. Nu trecu mult timp și iată că sosi și Petrea cu slănina pe spate la poartă și strigă pe femeia sa de pe prispă, că el cugetă că ea s-a culcat acolo :

— Măi femeie ! măi femeie !

— Ce-i ? răspunse el cu grai prefăcut.

— Vină și ia slănina de la poartă, că eu mă duc în livadă să văd ori de n-au mai intrat vite-n păpușoi.

El se scoală și înhață slănina pe spinare și se cam mai duce după soțul său la bordei. Cînd se întoarse Petrea din livadă, nu mai văzu pe femeia sa pe prispă și a cugetat că ea a strîns slănina și, intrînd în casă, a strigat pe dînsa :

— Femeie ! unde ai pus slănina ?

— Ce slănină ceri tu de la mine ? Da nu știi tu că au furat-o oaspeții tăi cei de treabă ?

— Cum așa ? Da n-ai fost tu, ia, mai nainte culcată pe prispă afară ?

— Nu ! Eu de-atuncea dorm aice în casă !

— Apoi cu bună seamă am dat-o eu iarși în mîna tilharilor ! îi zise Petrea, și au apucat-o iar la fugă după dînsul ca să-l poată prinde, dară nu i-a fost cu puțință, că acel tilhar s-a fost prea îndepărtat de dînsul și ajunsese amu la bordei. Aice au scăpărat cei doi tilhari, au făcut foc, au pus o căldare la foc ca să topească slănina, zicînd că, numai dacă a fi ea topită, nu le-a pute-o fura mult Petrea. Apoi s-au apucat s-o dumice mărunțel ; unul ținea slănina în mîni, iar celălalt tot tăia cu un cuțit bucățele dintr-însa, fără grijă, numai cu ochii la slănină, și le tot punea în căldare pe vatră la foc. Dară și Petrea sosi îndată aice la bordei. Se sui iute pe acoperiș și se uită pe cahlă înlăuntru să vadă ce fac ei. Zărînd căldarea cu slănina la foc, au mai prins la inimă. El știa pe aice toate ungherele unde se afla ascuns cîte ceva. A căutat dară în grabă o țiglă lungă și, aflînd-o, a început a înțepa din căldare tot cîte o bucățică și a o scoate repede pe cahlă afară ! Cum tăia tilharul cîte o bucățică și o tot azvirlea în căldare, nemaiuitîndu-se la ea, Petrea o tot înțepa și o scotea afară și o punea în poale. După ce a avut el toată slănina la dînsul, a prins-o la fugă acasă, cît îl lua picioarele, și, aflînd pe femeia sa încă dormînd, a stîrnit-o din somn ca să ascundă undeva slănina. Femeia însă, văzîndu-l cu bucățelele cele de slănină în poale, s-au mirat foarte de aceasta și l-a întreat cum de-a venit cu dînsule ? El i-a povestit toată întîmplarea cum a fost și, punînd toate la cale, s-a culcat să mai doarmă ceva, că nu era mult acu pînă-n ziuă.

Cum a gătit tilharul acela de bucățit slănina, a zis celuilalt :

— Ian uită-te-n căldare și vezi, ori de nu-i plină ?

Căutînd acesta în căldare, a încremenit numai și a zis :

— Fărtate ! nu-i nici o bucățică-n căldare !

— D-apoi cum nu ! Să ni-o fi furat Petrea și de-aice ?

— D-apoi vină de vezi !

Încredîndu-se el de minunea aceasta, a strigat :

— Tilhar de la tilhar nu-i harnic să fure ! Pentru aceea, firtate, ha dem înapoi la Petrea și l-om ruga de iertare, că poate tot ni-a ierta dauna ce-am vrut să i-o facem !

— La ce să mergi tu acuma, pînă încă nu s-a făcut ziuă, că el a cugeta că noi vrem să-i furăm și alte celea, și-apoi iată c-a fi între noi mînie veșnică ! Dară să rămînem aice pînă mîne dimineată și-apoi ne-om duce !

Hod nîndu-se aice pînă ce-a răsărit soarele, s-au dus dimineața la Petrea acasă să-l roage de iertare. Sosind la dînsul, a

aflat pe Petrea afară grijind pe lingă casă și, dîndu-i bună dimineața, l-a întrebat :

— Ești poate mînios pe noi, Petre ?

— Da cum să nu fiu mînios, că de-aceasta și dracul, ucigă-l toaca ! , încă s-ar mînia ! Eu v-am primit ca pe niște prieteni buni, cumsecade, și v-am ospătat bine, v-am dat de băut ca la niște oaspeți scumpi și v-am deșărtat în patul meu, numai din dragoste către voi ! Cum vedeți, cîte mi-au fost în putere toate am căutat să le fac, numai ca să vă mulțămesc ca pe niște prieteni buni, și voi îmi răsplătiți mie așa cu furaturi și daune ! Oare frumos îi aceasta ? Așa am cîștigat eu să faceți voi cu mine ! Nu vi-i rușine feței voastre ?

— Noi vedem c-am greșit foarte tare, îi ziseră ei ; ne pare rău pentru faptele noastre, și tocmai pentru aceea am și venit aice ca să te rugăm de iertare, și noi sîntem încredințați că tu nu ni-i da cu piciorul, mai ales aducîndu-ți aminte pe prieteșugul nostru cel mare și de traiul nostru de mai nainte, și mai cu seamă de vorba românului : „Că lupu-și schimbă părul, dar năravul ba !“

Văzînd Petrea pocăința și mai ales dragostea lor cea mare, i-a iertat. După aceea l-au rugat ei să meargă cu dînșii la un loc unde să se împace ca să fie ca mai-nainte ! Luîndu-și Petrea un strai pe sîne, au purces tustrei la tîrg. Aici au intrat la un jidov foarte avut, care ținea o ospătărie mare și i-au zis :

— Jupîne ! Noi sîntem neguțători mari și am venit aici în orașul acesta ca să ne strîngem vreo cîteva cirezi de boi și de ialovițe, și am tras în gazdă la dumiata. Avem să petrecem pe-aice poate vreo lună-două de zile. Dacă vrei să ne primești, apoi adă-ni o vadră de vin !

Evreul, prea bucuros, pentru că cugeta că și-a împli punga de bani de la dînșii, căci banul e tare lacom, și le-a dat ce-au vrut.

După ce au băut ei din vadră de vin, au mers la un căsap și i-au grăit :

— Jupîne ! iată că noi suntem neguțători mari și am venit aice pe vreo lună-două de zile ca să ne strîngem cîteva cirezi de ialovițe și de boi și am tras în gazdă la cutare evreu și, trebuindu-ne carne, am venit la dumiata ca să ne dai deocamdată vreo 50 de ocă ; dară noi nu ți-om plăti acuma carnea, pentru că om mai lua încă șezînd aice, ci ți-om plăti-o deodată toată la pornirea noastră !

Casapul, nesățios de bani, precum mai orișicine, li-a dat carnea pe crezute. Ei au trimis carnea la ospătărie și au mers la un pitar ca să iaie și pine și, vorbind și cătră dînsul ca și cătră casap, le-au încredințat și pitarul o sută de pite de grîu și, venind ei cu dînsele la evreu la ospătărie, i-au poruncit să le facă bucatele cele mai gustoase, de bucătării cei mai iscușiți. Evreul, crezînd că va căpăta bani mulți, le-a împlinit la măsură porunca. Cei trei firtați s-au așezat la masă, cerînd încă o vadră de vin. De acu au început ei a mînca și a bea, și-a mînca și a bea, pînă ce-au sfîrșit vadră de vin. Apoi au strigat pe evreu și au cerut și a treia vadră, zicînd :

— Sîntem trei, toți să bem cîte una !

Evreul, bucuros că va căpăta mulți bani, le dete și a treia vadră. După ce au mîncat ei toate bucatele și au băut și această vadră cu vin, a zis unul către evreu :

— Jupîne ! acum îți leagă ochii c-un ștergar bine și, pe carele din noi îi pune mîna cu ochii legați, acela ți-a plăti toate cheltuielile noastre, că așa ne-am înțeles noi între noi !

Evreul îndată le și împlini zisa, că parcă vedea cum i se împli punga cu bani ; își legă ochii bine cu un tulpă și începu a bojbăi ca prostul prin casă ca să pună mîna pe unul dintr-înșii. Ei însă, cum au văzut pe evreu înșelat și în cânci, au și tulit-o la fugă și să te cam mai duci băiete. Evreul a îmblat amu cît a îmblat prin casă nebun, dară de la o vreme îi păru prea mult că nu dă de nime, și își dezlegă ochii. Cînd se văzu singur-singurel între patru păreți nu mai știa ori de-î treaz, ori de visează, și a început a se freca la ochi că doară ar vedea mai limpede. Dară ce folos ? El vedea acuma destul de limpede c-au rămas cu buzele umflate și cu tufă-n pungă ! A început a răcni, a striga, a țipa, a hărcăti și a pune tot orașul pe picioare, ca doară ar pune mîna pe acei trei pungași. În zadar au fost toate zbuciumările tîrgoveților, că acei tilhari, cum au ieșit din ospătărie, au știut cum și unde să se dosească ca să nu-i mai găsească nime. Cum s-au văzut ei la largul său, departe de oraș, și-au luat îndata-mare ziua bună unul de la altul și s-au cam mai dus în pace, care-ș pe-acasă, ca niște oameni de treabă și nepripuși de nime !

Sbiera, *Povești populare*, p. 266 (Hordnicu de Jos — Suceava).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5312 (A. Th. 1525 H₂). Este atestat în Moldova și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) F. POP., I (1892—1893), p. 148.
3. *Dreptul omului nu se poate fura*, POP. ROM., IV (1914), nr. 21, p. 8.
4. *Trei tilhari*, A.I.E.F., i. 13224 (Fundu Moldovei — Suceava).

[DIBĂCIA HOȚULUI]

Un țigan vrea să vîndă un cal. Cîțiva oameni, amatori de cai, descoperă că țiganul le-a furat calul lor cu care veniseră la tîrg să-l vîndă.

Țiganul, prins cu ocaua mică, le spuse că nu este acesta calul lor, dar că îl va aduce de îndată pe cel pe care l-a furat.

Țiganul încălecă calul și dus a fost, lăsîndu-i pe oameni să aștepte mult și bine.

GURA SAT., 1874, nr. 8, p. 32.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5313. Este atestat în Transilvania.

[JURĂMÎNTUL ȚIGANULUI]

Un țigan furase un cojoc de la un turc. Într-o zi turcul punînd mîna pe dînsul începu să-l cerceteze. Țiganul cum văzu că are să-l descopere începu să se jure :

— Să dea Dumnezeu, ago, zicea el, dacă am furat eu cojocul, să nu mă frigă focu și să dea D-zeu să nu ajung luna cu mîna și soarele cu picioarele.

Auzîndu-l turcul jurîndu-se așa de înfricoșat, zise :

— Zat bre, zat ! destul jurat !

CAL. BASM. CÎNT., III (1876), p. 76.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5314. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Țiganul cu iapa* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 94.
3. *Jurămîntul țiganului* (S. Fl. Marian), FAM., XX (1884), p. 179.
4. *Românul și sasul* (S. Fl. Marian), REV. POL., III 1887, nr. 8, p. 10.
5. *Jurămîntul românului*, ȚARA NOUĂ, IV (1887), nr. 9, p. 574.
6. *Țiganul jucăuș* (S. Fl. Marian), COL. TR., XV (1888), p. 16.
7. *Jurămîntul țiganului* (S. Fl. Marian), REV. POL., V (1888), nr. 2, p. 15.
8. *Jurămîntul țiganului*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 192, p. 6.
9. *Țiganul tot ca el*, F. POP., IV (1895—1896), p. 358.
10. *Țiganul tot ca el*, GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 4, p. 6.
11. *Țiganul tot ca el*, POP., II (1897), nr. 9, p. 141.
12. (Fără titlu) TIMP., XIX (1897), nr. 7, p. 3.
13. *Jurămîntul țiganului*, F. TOȚI, III (1898), nr. 29, p. 374.
14. *Jurămîntul țiganului*, GAZ. TRANS., LXI, (1898), nr. 141, p. 7.
15. *Du-te dracului* (D. Stăncescu), F. TOȚI, IV (1899), nr. 4, p. 29.
16. *Albina*. Marian, *Insectele*, p. 182.
17. (Fără titlu) POP., IX (1904), nr. 18, p. 285.
18. *Jurămîntul țiganului*, HAZ. SAT., V (1905), nr. 9, p. 2.
19. *Jurămîntul țiganului*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 4, p. 3.
20. *Jurămîntul țiganului*, GAZ. TRANS., 1908, nr. 102, p. 7.
21. (Fără titlu) AGRIC., V (1908), nr. 19, p. 172.
22. *Jurămîntul țiganului*, LUMINA, IV (1908), nr. 24, p. 4; republicată : LUMINA, IV (1908), nr. 29, p. 5.
23. *Jurămîntul țiganului*, AGRIC., VII (1910), nr. 13, p. 100.
24. *Cojocul turcului*, F. POP., V (1910), nr. 51, p. 8.
25. *Cojocul turcului*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 13; republicată : NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 18, p. 354.
26. *Jurămîntul românului*, F. POP., VI (1911), nr. 47, p. 7.
27. *Țiganul cinstit* (Gh. V. Șuşnea) „I. CREANGĂ“, IX (1916), nr. 4, p. 127.
28. *Jurămîntul țiganului*, COM. SAT., XI (1916), nr. 13—14, p. 22.
29. (Fără titlu) Maican, *Glume*, p. 11.
30. *Țiganul la jurat*, „I. CREANGĂ“, XIV (1921), nr. 3, p. 46.
31. *Jurămîntul hoțului*, CULT. POP., II (1922), nr. 60, p. 3.
32. *Jurămîntul românului*. Tuțescu, *Din Boureni*, p. 15.
33. *Săsoaica și pîta*. Pop-Reteganul, St., *Povești și snoave*, p. 55; republicată : *Snoave*, p. 24.
34. *Jurămîntul țiganului*, DACIA TR., 1931, p. 96.
35. *Jurămîntul țiganului*, CĂL., VII (1931), p. 97.
36. *Jurămîntul țiganului*, CĂL. HAZ., II (1937), p. 78.
37. *Jurămîntul țiganului*, CAL. AGRIC., II (1937), p. 112.
38. *Țiganul și ciocanul*, A.I.E.F., i. 10826 (jud. Vrancea ?)

DAR ASTA-I DRACU !

Un cioroi era odată la spovedanie.

— Ce păcate ai făcut, țigane ? îl întrebă preotul.

— De, părinte, ce să fac ? Am furat și eu o bucată de lemn din curtea unui creștin.

— Asta nu e lucru tocmai așa de mare, răspunde părintele. Vei zice *Tatăl nostru* și te va ierta Cel-de-sus !

— N-ar fi lucru mare, părințele, dar asta-i dracu, că la capătul lemnului mai era și o bucată de fier și cu fierul te puteai ajuta la multe celea !

Faraonul pusese mâna, cu vreo două-trei săptămâni mai înainte, pe securea vecinu-său.

— Atunci e altceva. Trebuie să dai lucrul furat îndărăt, altfel nu te va ierta Dumnezeu !

Bucuros l-aș da, părințele ; numai, de unde ?

— Ce-ai mai păcătuît, Sarsailă ?

— De, cinstite părinte, ce să păcătuiesc !... Am furat și eu un căpăstru de cînepă de la un gard !

— Căpăstru nu e lucru așa de mare, vei da de pomană vreo cițiva gologani pe la săraci și de bună seamă vei fi iertat !

— N-ar fi lucru mare, părințele, dar asta-i dracu, că la capătul căpăstrului era o iapă și după iapă un mînz, și iapa era aproape a fâta !

— Atunci e altceva... Trebuie să le dai toate îndărăt, căci altfel e vai de sufletul tău.

— Da de unde ?

— Apoi ce-ai mai furat, măi tartorule ?

— De, părinte, ce să mai fac ?... Apoi iacăță am bătut mai alaltăieri jocul mamei, de nu s-a ales nimica de el. Tot zdrențe l-am făcut !

— Hainele le poți bate cît vrei, căci nu e nici un păcat, numai bagă de seamă să nu le strici, că ai pagubă !

— Așa ar fi, cinstite părinte, cum zici dumneata ; dar asta-i dracu, că jocul, cînd l-am bătut, era în spate la mama, și mama țipa de-ți lua auzul.

GLAS ȚĂR., I (1889), nr. 12, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5315 (A. Th. 1800). Este atestat în Transilvania și Moldova,

Variante :

2. *Dar zău nici el pe-a mea*, Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 47.

3. *Țiganul la spovedanie*, F. INT., 1897, nr. 17, p. 3.

4. *Țiganul și popa*, Fundescu, *Basme*, p. 28.

5. *Dar, asta-i dracu !* Sandu, *Anecdote*, p. 20.

6. *Țiganul și popa* (Gr. N. Coatu), GAZ. TRANS., LXII (1902), nr. 226, p. 6.

7. *Țiganul și popa*, CAL. PART. NAT., II (1914), p. 131.

8. *Spovedania lui*, DUM. POP., XIX (1929), nr. 7—8, p. 7.

9. *Țiganul la spinzurătoare*, POP. ROM. Buc., I (1932), p. 189.

10. *Țiganul la spovedanie*, CAL. NAȚ. ZIAR. AMERICA, XVIII (1933), p. 84.

11. *Țiganul la spovedanie*. Cazan, *Literatura populară*, p. 78 (Drăguș — Brașov).

12. *Dar, asta-i dracu... !* CAL. LUMEA, 1940, p. 45.

13. *Dar, asta-i dracu... !* CAL. V. BAN., VII (1940), p. 109.

ROMÂNUL LA SPOVEDANIE

— Părințele, drept să-ți spun, eu ți-am furat și boii sf. tale, pe care i-am trecut Prutul.

— Vai, frate ! Cum se poate ?

— S-a putut, da ți-i plătesc ; numai fii bun de mă iartă !

— Bine, eu mă voi ruga să te ierte Dumnezeu, da să-ți mărturisești păcatul în biserică în gura mare singur.

Așa fiind, într-o zi de duminică, după slujbă zice popa :

— Oameni buni, fiți buni și ascultați ce are să spuie omul acesta, să știți că prea adevărat este.

Atunci românul începe :

— Oameni buni ! Vedeți voi pe părintele, că are tot părul din cap roșu ca jeratecul ?

— Vedem !

— Și barba asemenea roșie ca para focului ?

— Da.

— Apoi oameni buni, părintele mi-a spus, mai ieri, că toți copiii din sat, cîți au părul roșu, sînt ai sfinției sale, toți ! Și băieți, și fete !

TIMP., VIII (1883), nr. 80, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5316 (A. Th. 1805 *). Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Copiii cu părul roșu*, Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 32 (Botoșani — Botoșani).
3. *Boii furați și popa*, Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 1259.
4. *O păcăleală* „I. CREANGĂ”, II (1909), nr. 1, p. 25.
5. *Spovedania unui țilhar*, CAL., „I. CREANGĂ”, I (1911), p. 81.
6. *Popa păcălit* „I. CREANGĂ”, V (1912), nr. 5, p. 158 (Ploiești — Prahova).
7. *Popa cel cărăiet* „I. CREANGĂ”, VIII (1915), nr. 6, p. 188 (Ghercești — Dolj).
8. *Căii popei*, DUM. POP., II (1915—1916), nr. 19, p. 3.
9. *Răzbunarea lui Arsenie*, NEAM. ROM. POP., XX (1932), nr. 4, p. 106.
10. *Hoțul la spovedanie*, Novacovicu, *Folclor bănățean*, p. 7.
11. *La spovedanie*, ALB. Buc., XLII (1939), p. 106.
12. *Hoțu și căii*, A.I.E.F., mg. 1077 g. (Bătrini — Prahova).

[LA SPOVEDANIE]

Un fur se prezintă la un confesor. În timpul citirii rugăciunilor, el observă că preotul avea un orologiu prea frumos. Îl fură.

- Părinte, m-acuz că am furat un orologiu.
- O! nenorocitul! trebuie să-l înapoiezi.
- Îl voiești, părinte?
- Dar nu, fiule! Trebuie să-l înapoiezi aceluia de la care l-ai luat.
- Părinte, eu i l-am oferit, dar n-a voit să-l primească.

ROM. Buc., XI (1867), p. 905.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5317 (A. Th. 1807 A). Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) NAȚ., II (1883), nr. 266, p. 3.
3. *Eu fur, părinte*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 1, p. 6.

4. *Eu fur, părinte*, Sandu, *Anecdote*, p. 18.
5. *Un țigan la spovedanie*, ALB. Buc., IX (1905), nr. 35, p. 954.
6. *Ispravă de hoț*, CAL. MIN., XIII (1911), p. 252.
7. *Țiganul la spovedit*, HAZ. SAT., XV (1915), nr. 2, p. 2.
8. *Țilharul la spovedit*, VEST. SAT., V (1916), nr. 23, p. 6 (Bărgăoani — Neamț).
9. *Spovedania rusului* (P. Gh. Savin), CAL. CULT., 1922, p. 87.
10. *Țiganul la spovedanie*, CAL. POP. ROM. IL., 1924, p. 41.
11. *Țiganul la spovedanie*, Pop-Reteganul, Șt., *Snoave*, p. 26.
12. *Țiganul la spovedit*, NEAM. ROM. POP., XVIII (1930), nr. 8, p. 135 (Gura Calitei — Vrancea).
13. *Țiganul sub patrafir*, Novacovicu, *Folclor bănățean*, p. 15.
14. *Țiganul la spovedanie*, Cazan, *Literatură populară*, p. 78.
15. *Dacă păgubașul nu primește?*, CAL. EPARH., X (1940), p. 256.
16. *Spovada țiganului*, A.I.E.F., mg. 39 c (Boșorod — Hunedoara).

PORCUL ÎN CURECHI

Un lăieț, făcînd și el zăbavă la casa preotului din sat cu lipirea cuptorului, simți mirosul de curechi cu carne, ce se floscotea la foc. Făcu ce făcu și dete pe lingă oala cu varză, și văzu în ea un picior de porc țeapăn și gras, care-l gîdilea strașnic. Gîndul lăiețului nu se mai lua de la piciorul de porc și, pomenindu-se Ciurilă odată singur în casă, făcu pierdut piciorul în mîneca cămășii și o tuli către casă. Părintele tocmai proptea porțița de la uliță.

— Scăpase porcul în curechi, cinstite părințele, doar poți socoti că n-am fost orb, nici leneș, ca să nu-l văz și să nu-l scot afară.

— Bine-ai făcut, fiule, îi răspunse părintele, neștiind unde bate cioroiul și unde o să iasă lucrul. Așa se poartă omenia și faci bine de cîte ori ți se dă prilej. Binele cu bine se răsplătește: ia-ți răsplata, pentru vrednici ta, o pipă de tutun.

Cînd la prinz:

Pune-te guriță-n cui
Că de carne vorbă nu-i.

Carnea o înghitea pămîntul, nu alta, căci s-o fi căutat cu zece lumini, apoi negrul ochiului nu-i mult, dar nici atîta nu puteai să găsești. Toți ceilalți stăteau ca lemnul, neputîndu-și explica nimenea lucrul, numai părintele înțelese că pute al

dracului omenia țiganului. Acum văzuse și el că porcul e de bună seamă scos din curechi, dar era prea târziu, căci Ciurilă îngrijise ca nu cumva să scape iarăși în el.

GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 131,
p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5318. Este atestat în Transilvania.

Varianta:

2. *Țiganul și preotul*, A.I.E.F., i. 14965 (Turț — Satu Mare).

ȚIA NU ERAU CAI

Jandarmul : — Ciți cai ai furat, țigane ?

Hoțul : — Doi, dom' șef, minca-te-aș.

Jandarmul : — Minți, cioară, că în țîrg erai cu patru.

Hoțul : — Apoi aveți greșeală, dom' șef, că două nu erau cai, erau iepe.

BĂRĂGAN, VIII (1938), nr. 1, p. 14.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5319. Este atestat în Muntenia.

[CALUL FURAT]

Un țigan fură un cal de la un român și se duse la obor să-l vîndă. Românul, aflîndu-se din întîmplare pe acolo, își cunoscuse vîta și dete de știre subcomisarului. Țiganul se jura pe toți sfinții și pe toate neamurile că calul e al lui și că l-a crescut singur de cînd era minzuleț, nu mai mult decît o schioapă.

— Bine, țigane, zise românul, astupînd cu căciula ochii calului, dacă tu ești stăpînul calului și l-ai crescut de cînd era așa de mic, spune-mi de care ochi calul tău e chior.

Țiganul, care nu băgase de seamă semnele și metehnele calului, o cam sfecli, însă la un noroc zise :

— De ochiul drept ; ce gîndești tu că eu nu știu cînd bietul cîrlan s-a izbit d-un mărăcine și a chiorît.

— Minți, cioară, răspuse țaranul.

— Ea nu mint deloc, răspuse țiganul dirz ; ia ridică căciula să vadă și domnul subcomisar, minca-i-aș ochii, că călușelul meu este cum zic eu, chior de ochiul cel stîng.

— Nu, replică românul, fără a ridica căciula, el nu este numai chior, ci e orb.

— Ce ți-am spus eu ? strigă țiganul, frecîndu-și mîinile de bucurie, de ochiul drept a orbit cîrlanul cînd s-a izbit de mărăcini și de ochiul stîng a rămas beteag călușelul.

— Cioară, calul nu este al tău, și tu ești un hoț mincinos, răspuse subcomisarul, luînd căciula românului din dreptul ochilor, fiindcă această vîta n-are nici un ochi stricat. Române, ia-ți calul și voi, sergenți, duceți pe băhania la comisie.

CAL., 1874, p. 94.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5320. Este atestat în Muntenia.

Varianta:

2. *Calul furat*, NEAM. ROM. POP., III (1912), nr. 5, p. 76.

[CUM A FURAT ȚIGANU CALUL]

— Cum de mi-ai furat tu calul, măi țigane ? întrebă românul pe un țigan care ședea pe cal în țîrg.

— Apoi așa omu de cinste, alduiască-te Dumnezeu, cinstea și fața dumitale, că eu veneam la țîrg, pe ulița cea strîmtă, unde calul ahesta era culcat de-a crucișul uliței ; acum eu voiam să trec pe la cap, mă mușca, venii să trec dinapoi : mă lovea ; așadar mă gîndii a trece peste el, însă cînd era un picior al meu dincoace, unul dincolo, calul se sculă cu mine și nu se opri pînă aici în țîrg !

GURA SAT., XI (1871), nr. 37, p. 144.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5321 (A. Th. 1624 C *). Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) GAZ. POP., III (1886—1887), nr. 12—13, p. 12.
3. *Țiganul cu calul*, F. POP., VI (1897—1898), p. 322.
4. *Calul furat de țigan*, F. POP., X (1901), p. 442 (Moșnița — Timiș).
5. *Cum a furat țiganul calul*, F. POP., XIV (1906), p. 543.
6. *Cum a furat țiganul calul*, GAZ. TRANS., LXX (1907), nr. 248, p. 7.
7. *De-ale țiganilor*, GAZ. POP., III (1921), nr. 82, p. 2.

ȚIGANUL LA SPÎNZURĂTOARE

Un țigan a furat odată o iapă de la un boier și a ascuns-o în pădurea din apropierea satului.

Boierul, înștiințat fiind despre aceasta, trimise îndată pe un argat s-o caute, doar o va putea afla undeva.

Argatul, mergînd și căutînd-o și-ncolo și-ncoace, iaca o găsește în pădure legată de-un carpen, și nu departe de dînsa zărește și pe țigan stînd tupilit sub o tufă și păzind-o.

— Măi țigane, tu ai furat iapa? agrăi argatul pe țigan, apropiindu-se de dînsul.

Țiganul răspuse :

— Ba ! badica zău !

N-am furat-o eu !

Nu e vina mea,

Vina-i de la ea...

Că eu m-am suit

Într-un crăcan

De carpen,

Ca să mănînc carpene —

Ea a venit să se scarpene.

Eu m-am suit într-un arin,

Să mănînc arine —

Ea a venit lîngă mine.

Mai încolo-ntr-un hîrtop,

Eu m-am suit într-un plop,

Ca să mănînc niște ploape —

Ea a venit și mai aproape.

Eu îi dam pinteni să steie,

Ea fugea, biata, să pieie !

— Dacă iapa n-ai furat

Mînzul la ce l-ai luat ?

— Eu numai cîteodată l-am fluierat,

Da el după mine ce-a căutat ?

— Măi țigane,

Hoțomane !

Tu ai să fii spînzurat !

— Ehei !... am să fiu spînzurat ?... de-ar fi numai în zori de brînză ! zise repede țiganul.

Văzînd argatul că cioara dracului își bate joc de dînsul, îl prinse, îl legă cu mîinile la spate și-l duse cu iapă cu tot la judecătorie.

Judecătorii, cercetînd treaba de-amănuntul, se-ncredințară că țiganul e vinovat și-l judecară la spînzurătoare.

După ce-l porniră și ajunseră acuma la locul de spînzurare, fiind o mulțime de oameni adunați de mirare, să vadă cum l-or spînzura, zise țiganul :

— Oameni buni ! lăsați-mă pînă ce m-or spînzura să joc jocul spînzuraților !

— Joacă, măi țigane, joacă ! răspuse mulțimea adunată.

Atunci țiganul, cum e fiecare țigan din firea sa, țăntoș și dîrz, strigă :

Dați-vă în lung

Ca să nu v-ajung,

Și vă dați în larg

Ca să nu vă calc !

Poporul adunat îi făcu loc în mijloc, uitîndu-se la dînsul să vadă ce va face și cum va juca.

Țiganul zise iar :

Ei ! cînd ați lăsa ocol

Și v-ați uita toți încol',

Precum vă uitați încoace,

Ați vedea ce fug-aș face !

Oamenii, neștiind ce cuget are țiganul, se uitară cu toții într-o parte, el însă pe cealaltă parte spălă iute putina și-o tuli la fugă... Cînd se-ntoarse poporul să vadă ce face țiganul..., ca-n palmă... nicăieri !

Țiganul, după ce a scăpat, a fugit tot într-un suflet, pînă ce-a socotit că acum nimeni n-o să-l mai ajungă.

Iaca mai încolo, hăt-hăt departe, se-ntilnește cu boierul de la care a fost furată iapa.

Boierul, necunoscîndu-l cine-i și de unde vine, îl întreabă :

— Dincotro și unde, măi țigane ?

— De la spînzurare.

La lunca cea mare,

Unde nime n-are

La ce mă căta...

Da măria ta ? !

— Ia, mă duc și eu să văd cum vor spînzura p-un țigan ce mi-a furat mai deunăzi o iapă ! răspunse boierul, nepricepîndu-se ce i-a fost zis țiganul mai înainte.

— Numai în zadar te duci, cucoane, că acolo nu e nimica fără de mine... nu zău !, zise țiganul și apucă iarăși iute drumul la sănătoasa.

(S. Fl. Marian) CĂRȚ. SĂT. ROM.,
III (1878), nr. 10, p. 179.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5324. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) (E. Baican), TIMP., VI (1881), nr. 226, p. 3; republicată: *Lit. pop. Anecdote*, p. 41.

3. *Țiganul jucăuș* (S. Fl. Marian), COL. TR., X (1883), p. 16.

4. *Înainte a unei judecătoreii*, FUNCT., II (1884), nr. 2, p. 3.

5. *Țiganul la spînzurătoare*, OPINCA, 1885, nr. 10, p. 3.

6. (Fără titlu) TIMIȘ-GAZ. POP., I (1885), p. 214.

7. (Fără titlu) GAZ. SĂT., II (1885), nr. 7, 12, p. 7.

8. *Roibu l m-a furat pe mine* (Sandu), GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 97, p. 6; republicată: *Anecdote*, p. 6.

9. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, II (1897), p. 30.

10. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, V (1900), p. 549 (Dobreni — Ilfov).

11. *Țiganul și iapa* „I. CREANGĂ“, (1912), nr. 2, p. 61.

12. *Țiganul și iapa*, F. POP., XVII (1912), nr. 13, p. 8.

13. *Țiganul și calul* (Th. Sperantia), REV. COP. TIN., I (1914), p. 86.

14. (Fără titlu) (Chr. N. Țapu), GHILUȘUL, III (1914), nr. 3—4, p. 10 (Tulcea — Tulcea).

15. *Țiganul și iapa cu minz*, VEST. SAT., V (1916), nr. 3, p. 4 (Siliștea — Neamț).

16. *Țiganul și iapa*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 21; republicată; NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 17, p. 333.

17. *Țiganul și iapa*, OP. SAT., II (1927—1928), nr. 9, p. 7.

18. *Țiganul și iapa*, CULT. POP., Buc., VIII (1928), nr. 232, p. 2 (Riul Alb — Dimbovița).

19. (Fără titlu) ȚĂRANISM., III (1928), nr. 13—14, p. 13.

20. *S-a suit în carpen ca să mănince carpen*, POP. ROM. Buc., II (1933), p. 357.

21. *Șaua-i beleaua*, POP. ROM. Buc., II (1933), p. 276.

22. *Ei m-au furat* (D. Ștefănescu), A.I.E.F., ms. 86, IV.

23. *Țiganul și caii*, A.I.E.F., i. 10744 (jud. Vrancea ?)

LA JUDECĂTORIE

Judecătorul : — De ce ai furat călul acela din curtea bisericii ?

Acuzatul : — Mă rog, stătea așa de necăjit, legat ocolo de zid, încît credeam că i-a murit stăpînul.

CAL. Blaj, VII (1930), p. 131.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5325. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

VARIANTĂ:

2. *La tribunal*, GAZ. ȚĂR., XXX (1930), nr. 7, p. 4.

L-A GĂSIT

Fusese țiganul închis, și tocmai ieșise, cînd se întilni cu un prieten al lui, român.

Îl întrebă românul :

— Dar ce-am auzit, țigane, că te-a închis ?

— M-a, românico.

— Ei, de ce ?

— Iaca de proști. Am găsit un cal și el s-a pus de m-a închis.

- Cum se poate, mă ?
 — Iaca s-a putut.
 — Te-au închis fiindcă ai găsit un cal ?
 — Da.
 — Fugi, mă, d-acolo, că nu se poate ; trebuie să mai fi fost ceva la mijloc.
 — A fost el, dar nimica toată.
 — Ce-a fost ?
 — Am găsit calul pînă nu l-a pierdut stăpînu-său.

(D. Stăncescu) GAZ. TRANS. LIX (1896), nr. 16, p. 6 ; republicată : *La gura sobei*, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5326. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante :

2. (Fără titlu), POP., III (1898), nr. 15, p. 238.
3. *A găsit un cal*. Gheaja, *Rîsete*, p. 38 ; republicată : GAZ. TRANS., LXI (1898), nr. 41, p. 6.
4. *Cum am găsit-o*. Apostoliu, *Povești alese*, p. 74.
5. (Fără titlu) ALB. Buc., IX (1905), nr. 45—46, p. 1211.
6. *L-a găsit*, CAL. PRIM., VI (1934), p. 48.
7. *Țiganul închis*, CAL. Buc., XXXII (1934), p. 103.

CINE-I VINO VAT ?

Un țigan fură o vacă. La judecată este poftit să spună cum a furat vaca. Țiganul vorbea, vorba aceea, ca să nu tacă, cînd deodată îi trăsnește prin minte o minciună de scăpare.

— Apoi, domnilor judecători, zice țiganul, pe cînd treceam printr-o livadă, am găsit o funie și am luat-o cu mine. Ce sînt eu de vină dacă la capătul funiei era vaca ?

VOINȚA BAN., XVIII (1938), nr. 25, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5327. Este atestat în Transilvania.

[DEPRINDEREA]

Un biet fecior de boier luase deprinderea că, de cite ori se ducea la moșia sa, Smuciții, își umplea căruța cu căpestre, ș-apoi ciți cai vedea slobozi pe cîmp, îi punea în căpăstru și-i ducea la moșie.

Își făcea bietul om și un fel de pomană cu caii și iepele de pe cîmp, pentru ca să nu se rătăcească. Era om strîngător și nu-i sta rău ; dar odată dădu peste cinstea care-i vară primară cu rușinea. Adică, fu urmărit de stăpînul unei iepe, și dus înapoi la tîrgul cu judecătorie ! (N-ar mai fi fost judecătorie.) Acolo fu judecat, fu poftit deocamdată la răcoare într-o cameră cu ferestrele nu de sticlă, ci de nuiele groase de fier). Stînd el la fereastră fără nici o treabă, vede pe un popă trecînd pe drum și cunoscîndu-l îl strigă :

- Părinte Constantine, părinte Constantine !
 Popa, văzîndu-l, încremeni ; că-l cunoștea.
 — Da bine, coconașule, ce pățiși ? !
 — Ce să pățesc, cinstite părinte ? Uite unde mă dădură pentru o pustie de iapă !
 — Și-apoi era măcar cu mînz ?
 — Da de unde dracu ? ! Era cu stăpîn și eu habar n-avui. Ia dă-mi vreo țigară !

(E. Baican) ADEV., III (1885), nr. 25, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5328. Este atestat în Moldova.

[EU MĂ DUC CU SFINȚII]

Românul, cătană, a fost încortelat la un șvab. Cătana își punea toată silința a se face plăcut casnicilor, ajutîndu-i la toate, ce i-a și succes. Într-o zi șvabul chemă pe cătană în cămara sa ca să-i arate avuția de slănuri. Cătana se face că nu cunoaște.

— Ce este asta, jupîne? întrebă el (arătîndu-i clisele și celelalte amănunte : capete, picioare etc.).

Șvabul îi zise :

— Asta este D-zeu (clisele) și asta sfinții (capetele etc.).

— Frumos, da mulți D-zei și sfinți ai d-ta, jupîne!

A venit timpul cătana să se strămute din acel sat. Mai înainte de a pleca, într-o noapte, își ia cătana mai vreo doi camarazi și fură clisele șvabului. În dimineața următoare, la plecare, își luă rămas bun zicînd șvabului :

— Acuma, jupîne, rămii d-ta cu sfinții, că eu merg cu Dumnezeu!

Șvabul numai mai tîrziu a observat că nu-i D-zeu în cămară, și a rămas numai cu sfinții.

GAZ. POP., II (1886), nr. 3, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5332. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Eu mă duc cu sfinții* (Sandu), GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 275, p. 6; republicată : *Anecdote*, p. 113.

3. *De ce nu au sașii sfinți*. Ispirescu, *Basme*, p. 107.

4. *Rămii cu D-zeu*. Stăncescu, *Glume*, p. 116.

5. *Român deștept, da păcălit*, HAZ. SAT., XI (1911), nr. 3, p. 3.

6. *Rămii cu D-zeu*, SOL., II (1935), nr. 15, p. 4.

[NU-MI TREBUIE]

Țiganul, apucînd în tîrg o pereche de cioareci, a voit să-i fure.

— Ho, ho, țigane, așa nu ți-i dau!, strigă boltariul.

— Atunci nici nu-mi trebuie, răspunse țiganul expert.

FAM., XII (1876), nr. 42, p. 502.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5333. Este atestat în Transilvania.

VICLENIA ȚIGANULUI

Plimbîndu-se danciul prin tîrg, vede înaintea lui un om care duce pe umeri cioarecii ce i-a cumpărat dintr-o șatră.

Se pune țiganul și coase un crac de cioareci de zeghea sa, și, cînd a isprăvit cu lucrul, smulge cioarecii de la om și-i aruncă sie-și pe umeri.

Păgubașul, simțînd mișcarea aceasta, strigă cît poate că un tilhar i-a furat nădragii.

— Așa-ți trebuie, îi zice cioara, ce n-ai grijit mai bine de ei, cînd știi bine că tîrgul mijăie de hoți... Vezi, eu am cosut ai mei de zeghe, ca să nu mi-i fure!

POP., IX (1902), nr. 1, p. 13.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5334. Este atestat în Transilvania.

HOTȚ CINSTIT

La un birt un client bagă de seamă că vecinul lui de masă a furat un tacîm (un cuțit, o lingură și o furculiță) și l-a ascuns în turetca cizmei; tace din gură, și după ce-a mîntuit de mîncat, chemînd pe birtaș la plată, îi spune :

— Domnule, mai înainte de-a pleca din prăvălia dumitale, am să-ți arăt o minune : iaca, eu ascund în turetca cizmei mele un tacîm, iar cînd oi zice, una, două, trei, acest tacîm îl vei găsi în cizma domnului de la masa de alături.

Așa a făcut și s-au minunat toți cei de față de darul acestui om, cînd au găsit tacîmul în cizma vecinului; iar el, ca un om cinstit, a plecat cu cel pe care-l vîrîse în tureacă de față cu birtașul.

GAZ. POP., III (1921), nr. 80, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5335. Este atestat în Transilvania.

POPOARELE, CUM VOIAU SĂ-L ÎNMORMÎNTEZE PE HRISTOS

Domnul Isus Hristos cînd era răstignit pe cruce, veniră sîrbul, ungurul, neamțul, românul și țiganul, ca să-l morminte. Dar evreii nu voră să le deie trupul sfînt.

Atunci zise sîrbul :

— Haideți să ne batem pentru el !

Răspunde ungurul :

— Da, să ne batem, însă mai înainte să știm, că fost-a nemiș, umblat-a în nădragi roșii, avut-a pintin și focos ?

— Ce să ne batem și să cotăm că fost-a nemiș o ba, grăi neamțul, om băga ponos și lăcrămare la Pilat.

— Nu mai boscorodiți atîtea bolînzii, vorbi românul. Lăsați pînă seara, că-l fur cu cruce cu tot.

— E, dacă io nu l-aș fi furat ! zise țiganul.

Alexici., *Texte*, p. 251 (Apateu — Arad).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5336. Este atestat în Transilvania.

Varianta:

2. *Așteptați pînă la noapte!* Sandu, *Anecdote*, p. 124.

[TODERIȚĂ COBZARU]

Toderiță Cobzaru fură găinile, gîștele, rațele și curcanii nu numai vecinilor, ba fură de la popota ofițerilor, și apoi noaptea mănîncă bine, ca să se răzbune pe ciorba cea proastă de la cazan ce o primește în timpul zilei.

Într-o zi, însă i s-a îmfundat. A fost prins tocmai cînd pusese mîna pe un cocoș al maiorului.

— Mă, cioară, ce ai făcut ?

— Am pus mîna pe un spion, dom'le sergent !

— Cum spion ? ! ?... mă ?

— Da, era spion. Cocoșu ăsta mereu sărea pe streășină și cînta „cucurigu“, ca să dea de veste dușmanului că noi sîntem aici !... iaca, pentru ce i-am răsucit gîtu... că era un spion ! era înțeles cu inamicu... zău, așa să trăiți, don sergent !

VEST. SAT., VII (1920), nr. 14—15
p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5337. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL ȘI CĂLINDARUL ROMÂNULUI

Se duse un țigan înspre seara Anului Nou la un român, care tocmai își făcuse „călindar“ băgînd sare în 12 găoci de ceapă și numindu-le după cele 12 luni ale anului. Românul iese afară, țiganul rămîne cu călindarul românului și, venindu-i poftă de ceapă, două-trei găoci le mîncă, fiind sărate gata, iar celelalte le aruncă în traistă. Într-aceea vreme vine românul, dar călindar ca-n palmă ; începe la țigan :

— Măi Rupo, doar nu mi-ai mîncat călindarul ?

— Ce coldorar, că nici neam de neamul d-tale, românico, n-a fost cortorar, d-apoi d-ta să fii coldorar.

Întru aceea românul se apropie de țigan, pe care îl trăda mirosul și traista.

Ce va fi urmat, nu știu... destul că țiganul, ieșind din curte, zicea :

— Măi, că și pentru o coaje de ceapă mai face vorbă !

F. POP., VI (1898), nr. 20, p. 238
Căpîlna de Jos — Alba).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5338. Este atestat în Transilvania.

TOADER ȘI MAZĂREA

Un flăcăiaș cu numele Toader trecea odată pe lîngă ogorul cu mazăre al unui om.

— Bună-i mazărea cînd e verde, se gîndi el.

Se hotări, fiindcă nu vedea pe nimeni, să grăiască cu mazărea, că-i rău așa singur pe cîmp, mai ales vara.

— Bună dimineața, mazăre, zise el.

— Mulțumesc dumitale, Toadere (tot el, din partea mazărei).

— Te-aș păstări, da mi-i teamă c-oi zăbovi; da mai bine te-oi smulge și tot m-oi duce.

Și se puse pe lucru. Iaca iese și românul nostru, care ascultase tot sfatul și-l prinde de cap și-i zice :

— Aici pe loc te-aș ciomăgi, da mi-i teamă c-oi zăbovi, da așa de cap te-oi apuca și înainte oi alerga !

„I. CREANGĂ“, IV (1911), nr. 11, p. 371.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5339. Este atestat în Moldova.

ÎN TEMNIȚĂ

Într-o închisoare printre alți mulți robi era și un domn de ai cu pîteni și un român de ai noștri, om de rînd, ajuns aici pentru niște vorbe de nimic. Dar domnul cel cu pîtenii... nu știu ce făcuse. Spuneau, că i s-au lipit de unghii niște bani de ai statului.

Destul, că odată se spune „domnului“ să-și taie unghiile de la degete.

Țăranul, care îl cunoscuse și înainte de aceea și știa că pentru ce zace aici, îi zise :

— Vezi, domnule dragă, cît ar fi fost de bine dacă ți-ai fi tăiat d-ta unghiile înainte de povestea cu banii.

LUMINA, II (1906), nr. 12, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5340. Este atestat în Transilvania.

[DOI TOVARĂȘI VREDNICI]

Doi hoți erau închiși în temniță la un loc, într-o odaie. Unul furase un orologiu de buzunar, iar celălalt o vacă.

— Cîte ceasuri sînt ? întrebă cel ce furase vaca.

— Este tocmai timpul de muls vaca, răspunse cel ce furase ceasul.

CAL. ROM. Cr., XI (1899), p. 110.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5342. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) Gheaja, *Rîsete*, p. 6.

3. (Fără titlu) ACTIV., IV (1904), nr. 27, p. 1.

4. *Doi vrednici tovarăși*, POP., IX (1904), nr. 31, p. 492.

POPA, TOT MAI SFÎNT

După sfîrșitul vecerniciei dascălul se tot trudea să scoată candela de aur care ardea deasupra sfintei mese; s-o ia și-apoi s-o vîndă, răspîndind a doua zi vestea că biserica a fost călcată peste noapte.

Popa, tovarășul dascălului, pîndea la ușă să nu vie cumva vreun credincios din întîmplare și să dea cinstea pe rușine. Da, stînd el la ușă-i înțepenise picioarele. O-nchide și vine la dascăl.

— Păi, ești cam încet, dascăle.

— Cam încet, părințele, că vine rău.

— Păi dacă te-ntinzi ca un cocostirc, peste sfînta masă, zece ani !

— D-apoi vrei să m-ating de dînsa ?

— Și dacă ?

— Nu-i păcat ?

— Ce păcat ! Cu credință și cu dragoste, pune piciorul pe ea și gata !...

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 416.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5343. Este atestat în Moldova.

HOT DEȘTEPT

Un spărgător de case de bani a fost prins în momentul când să trudea cu spargerea unei case; polițistul l-a luat și l-a dus la judecătoria cu instrumentele-i de spart cu tot.

Judecătorul : — În numele legii, ți se confiscă toate instrumentele de spargere.

Hoțul : — Pardon, domnule judecător, după legea cea nouă, nu-i permis a i se lua nimănui sculele cu care își câștigă pâinea de toate zilele.

POP. ROM., XIII (1913), nr. 29, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5344. Este atestat în Transilvania.

ÎNTRE CIZMARI

— Măi vecine, cum de vinzi tu perechea de ghete cu 200 de lei? Eu fur pielea și tot nu ies la capăt vânzându-le cu 250 de lei!

— Mie îmi dă mâna, dragă Moritz, să le dau și cu zece lei perechea..., eu fur ghete gata.

(V. A. Gheorghită) NEAM. ROM.
POP., XI (1923), nr. 10, p. 196 (Tg.
Neamț — Neamț.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5346. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Varianta:

2. *Doi oameni cinstiți*, ASTRA BIHOR., I (1932), nr. 2, p. 5.

[SASUL ȘI ROMÂNUL]

Un sas și un român se duc într-o noapte să fure niște porci de la un negustor mare. Românul, ca mai caraghios, se duce să-i sloboade din coteț, iar sasul stă la pîndă. După ce le succese furtul cît de bine, depărtîndu-se de sat printr-o pădure, se sfătuiră : cum să-i împartă ?

— Bine, zise românul, căci eu cînd i-am slobozit, pe care am gîndit să fie ai mei, i-am însemnat, cîrligîndu-le cozile, iar pe care ți i-am menit d-tale, le-am lăsat cozile drepte.

— Foarte bine, răspuse sasul.

Dar ciuda lui, cînd de dimineață văzu că toți porcii cei mai grași sînt ai românului, iar cei mai slabi ai lui.

GURA SAT., XIX (1879), nr. 5, p. 18.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5348. Este atestat în Transilvania.

CUM ÎNȘELAU ȚIGANII PE ROMÂNI

În vremurile mai vechi se zice că și țiganii înșelau pe români. Așa se spune că, într-un rînd, un țigan l-ar fi apucat noaptea într-un sat. Ce să facă el? S-apucă și se duce la unul de-ai noștri, să-l găzduiască. Românul, cum știți, e primitor de oaspeți și, numai cît auzi pe țigan ce vrea, îl și pofti în casă, îi dădu de mîncare și de băut.

Acu, gospodarul, între altele, îl întreabă și cum îl cheamă. Țiganul dracului spune că-l cheamă Anțerți. Buuun! Se culcă ei, că era cam tîrziu. Baragladina însă n-a închis un ochi măcar : văzuse pe o poliță o bucată mare de caș. Cum a auzit pe român horăind, se scoală binișor și se duce în virful degetelor să ia cașul. După ce a furat cașul, se repede și la mămăligă, dar se împiedică și cade; iar de pe o laviță vin de-a dura cîteva strachini ce făcură o hodorogeală mare. Românul, trezit din somn, sare ca ars din pat. Pune mâna pe țigan, îl întinde de cap, îl măsoară cu un scaun, îl boțește virtos, și apoi

îl legă cu mâinile la spate. A doua zi îl duse, cu un par de dinapoi, la primărie.

Vornicul, cum îl văzu pe român, îl întrebă :

— Ei, ce jalbă ai ?

— Păi ce să am ? Anțerți aista mi-a mâncat niște caș, și am venit să-l pedepsești.

— Bine, bre române, da' de anțerți acuma te-ai trezit ? Trebuia să-l aduci atunci dacă ți-a mâncat cașul ; n-am ce-ți face... Hai, șterge-o, țigane !

— Și tu, române, zise baragladina rizînd.

NEAM. ROM. POP., V (1914), nr.
27, p. 423.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5349. Este atestat în Muntenia.

UNUI AGRICULTOR CUM I SE FURARĂ BOII

Un agricultor se dus-a la agru, să are. Doi furi făcură vorbă, că să-i fure boii. Deasupra agricultorului, unde ara, era un deal înalt. Un fur se sui pe deal și începu să țipe cît putea. Căta înspre cer și zicea :

— Bre ! ce mare minune !

Agricultorul, cînd auzi că țipă, lăsă boii, cum ara, și, alergînd, se sui pe deal, fără ca să se uite la boi ! Celălalt fur, care era acolo, aproape de agricultor, ascuns, se duse, îi disjugă un bou și fugi cu el în jos pe rîu.

Dacă se sui agricultorul pe lingă acel om, care țipa mereu, îi zise :

— Ce țipi, măi, așa de tare ?

Furul îi zise :

— Cum să nu țip ! Eu, pînă azi, nu văzusem om cu un bou să are.

Agricultorul îl întrebă :

— De ce ? Cine ară cu un bou ?

Furul îi zice :

— Cum cine ară ? iacă, tu ari.

Cînd se uită, agricultorul văzu că un bou nu era acolo. Dintr-o dată se coborî de pe deal și alergă în jos să caute boul. Dară celălalt fur se coborî și el după deal, îi disjugă și celălalt bou și apucă în sus pe rîu.

Și așa, sărmanului agricultor îi furară amîndoi boii.

P. Papahagi, *Românii din Meglenia*,
p. 27.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5350. Este atestat la meglenoromâni.

[FUG PE RĂMĂȘAG]

Odată iar a furat țiganul ceva din tîrg și, ca să scape de cele căptușite, începu să strige în gura mare către cei ce-i sta în cale :

— Feriți din drumul meu, căci fug pe rămășag !

GURA SAT., XIV (1874), nr. 9, p. 35.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5351. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) E. Baican, *TIMP.*, VI (1881), nr. 221, p. 3; republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 3.

3. (Fără titlu) *CAL. Arad*, XXII (1904), p. 162.

4. *Rămășag*, *CAL. PLUG. ROM.*, 1921, p. 57.

ȚIGANUL LA MARGINEA PĂMÎNTULUI

Intrase țiganul la un român să fure mere. Își umplu sînul, și, cînd să plece, hop și hoțul de român cu baritai ciomagul după el. Da și țiganul, că prost nu era, cum îl zărește, o și ia la

picior spre uluci, pe unde venise. Când să sară însă, iacă drăcie. Dincolo, o namilă de ciine căscase o gură cât o șură, de să-l îmbuce dintr-o dată. Acu era acu : colo hoțul de român cu ciomagul, dincolo jigodia de ciine, și bietul țigan între ei. Sta el sus, se socotește cum să dea s-o înnemerească, da hoțul de român îl și ajunsese și-l trăgea cu ciomagul pe spinare, nu se încurca, iar pacostea de ciine îl lătra întruna.

Dar țiganul voinicos,

Să s-arate minios.

Începu călare pe ulucă să strige cât îl lua gura :

Hauliu teteooo... tatică,
Cum mai trage fără frică,
Hare noroc, ha-l-ar sfintul,
Că s-a hisprăvit pământul !

CULT. POP., II (1922), nr. 44, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5352. Este atestat în Transilvania.

PISTOLUL ȘI PUȘCA

Înainte de dezrobirea țiganilor, îi pierise din casă unui boier un ceas de argint. El chemă pe vătaf și-i zice :

— Adună pe toți țiganii acuma numaidecît sub cerdacul meu dinspre grădină și încarcă un pistol, pentru ca să-i faci pe fiecare să jure și să sărute pistolul încărcat ; iar cel care nu va face acest jurământ, să-l dai deoparte sub pază bună, că mi s-a furat un ceasornic.

— Îndată, cuconule.

Iese vătaful și face cum i s-a zis ; iar un țigan strigă :

— Coconașule, logofete vataje, sa fie pușca bin'carcata dă șaptezeci de mii dă ori, o sarut, zău c-o sarut, iar gîngania dă pistol, nu !

— Tu dară ai furat ceasornicul boierului ?

— Aoleo ! Pazește, Doamne !

— Te păzește pînă te nimereste. Mai bine spune drept...

— Daca sarut pușca, sa fie-ncarcata cît casa, de !

— Sărută dar și pistolul.

— Ba pistolul nu-l sarut, sa ma pui... pă foc macar !

— Da de ce, țigane ?

— Și-nca mai hintrebi, logofete vataje, cocoane hisprav-nice ? Da nu vezi cît e de scurt ? Că n-apuci nici să te atingi de el, ș-a și ieșit glonteale ; iar din pușca, saraca, mai trăiești o zi hintreaga pîn' să dea dintr-însa cît a hi-nghițit.

(E. Baican) COL. TR., III (1882), nr.

1, p. 62 ; republicată : GAZ. TRANS.,

LII (1889), nr. 214, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5353. Este atestat în Muntenia.

[ȚIGANUL ȘIRET]

— Măi țigane, ai furat opincile noastre.

— Nu se află, rumânică.

— Și ce-ai făcut cu ele ?

— Le-am băut.

— Pentru ce le-ai băut, balaure ?

— Pentru ca să nu-mi încarc sufletul de păcate cu lucrul altuia ; decît cu opincile tale sau ale sale, mai bine cu picioarele goale, că-ncalte-s ale mele.

CONV. LIT., III (1869—1870), p. 307.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5355. Este atestat în Moldova.

[ȘUBA SĂLBATECĂ]

Odată află țiganul o bundă în pădure și, arădicînd-o, o tuli la fugă. Omul, a cui era bunda, tăia lemne în apropiere și se luă după țigan. Îl prinse și mi-l bate cu mocioaca, cum putea.

— Fii milostiv, nene, zise țiganul, că n-am vrut să-ți fur bunda, ci, fiindcă o aflai în pădure, gîndeam că-i bundă sălbatecă.

POP., I (1894), nr. 5, p. 11.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5356. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) F. POP., IV (1895), p. 86.
3. *Șuba sălbatecă*, POP., II (1897), nr. 33, p. 527.
4. *De-ale țiganilor*, AGRIC., VII (1910), nr. 9, p. 69.

ȚIGANUL LA SOLGĂBIRĂU

Un țigan, fiind prins cu de furat, fu dus la solgăbirău. Era pe vremea când bătaia era slobodă. Solgăbirăul începu cercetarea, dar văzu că țiganul, deși prins, tăgăduiește. Atunci porunci să-l pună pe țigan jos și să-i tragă douăzeci și cinci de nuiete verzi de alun pe partea „cealaltă”. Țiganul înspăimântat întrebă:

- Cîte-ai poruncit, măria ta, să-mi tragă?
- Douăzeci și cinci, răspunse solgăbirăul înciudat.
- Haoleo, măria ta, dar darnic mai ești la spinarea altuia, zice țiganul, de știam una ca asta, puteau să moară toate găinile din sat, și nu puneam mîna pe nici una!

F. POP., XXI (1913), nr. 9, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5358. Este atestat în Transilvania și Moldova.

VARIANTĂ:

2. *Țiganul la subprefectură „I. CREANGĂ”*, VI (1913), nr. 1, p. 31 (Scheia — Iași).

ȚIGANUL FRIPT DE SETE

Venise țiganul după drum tirziu noaptea acasă, și fiind fript de sete, nu găsi nici un pic de apă. Văzînd lumină la un român de-alături, se duse să ceară nițică apă.

- Bună seara, vecine.
- Ce vrei pe vremea asta, țigane?

— Apoi sint fript de sete, românico, căci acum am venit de pe drum și n-am găsit nici un pic de apă acasă și te rog să-mi dai o oală cu apă să am astă-seară de băut.

Românul, care era în casă, spuse țiganului să ia o oală din tindă și s-o umple cu apă dintr-o doniță pe care o avea plină. Țiganul luă donița cu totul și plecă cu ea, dar românul văzîndu-l se luă după el.

— Da ce-ai făcut, țigane? Eu ți-am spus să iei o oală și tu mi-ai luat donița întregă?

— Apoi de..., rumânico, mîncate-aș, dintr-o oală de apă, dacă oi sparge-o pe drum, nu-mi mai rămîne nimic, dar dintr-o doniță tot mai rămîne ceva.

F. POP., II (1898), nr. 4, p. 57
(Ploiești — Prahova).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5359. Este atestat în Muntenia.

VARIANTĂ:

2. *Țiganul fript de sete*, HAZ. SAT., XI (1911), nr. 1, p. 2.

BATĂ-L FOCU DE VISAT, CĂ URÎT S-A IZBÎNDAT

— Bună ziua, cumetre!

— Bună să-ți fie inima, țigane, dar ce mai veste poveste ne mai aduci?

Și țiganul începu:

— Iaca ce, cumetre. Asară, așa cam la un ceas de noapte, iaca puradelul ia cuțitul cel baroson și-l pune-n mijlocul drumului. Și cum îl pune, iaca zboară rața vecinului cu gîtu-n cuțit și-și taie gîtul. Și cum și-l taie, rața dracului moare. Bun, dar să vezi. Celelalte rațe, cum văd primejdia, sar în grabă s-o scoată pe cealaltă de la moarte, dar cum stă, toate dau cu gîtu-n cuțit și rămîn grămadă.

Puradelul unul, și cu mine doi, socotind că rațele nu pot rămîne-n mijlocul drumului că vine vreunul cu carul și, Doam-

ne ferește, se poate răsturna ; văzînd eu asta, apuc rațele să le pun în sac.

Sacu-i aici, că vezi, cumetre, m-am gîndit că-i păcat să le mînc singur-singurel. Iaca rațele, cumetre : jumulește-le, grijește-le, frige-le, scoate și-oleacă de băuturică, și, cînd or fi gata, scoală-mă și pe mine, că eu m-aș culca oleacă.

Țiganul se culcă. Romînul drege rațele, le frige, își cheamă nevasta și copiii, se pun la masă și ospătează după lege.

Iar țiganul dormea.

Cînd se scoală tîrziu, iaca se frecă la ochi și strigă :

— Hei, cumetre, știi ce-am visat ?

— Știu, dacă mi-ai spune.

— Apoi să vezi. Eram parcă la gîrlă la prins pește. Dau încolo, dau încoace, nu pică nici un chitic. „Ce să fie asta, zic eu puradelului. Hapoi, teteo, nu vrea peștele, și dacă nu vru, de prins nu-l putem prinde.“

Și-și dă danciul cu părerea că bine-ar fi să nu se mai trudească, ca să prindă peștele tot gata. Cum ? Lesne : faci foc împrejurul gîrlei, apa din gîrlă are să se încălzească, pe urmă are să deie-n clocot și, cînd nici cu gîndul n-ai gîndi, peștele iese deasupra fiert gata.

Facem noi focul pe mal, toarnă puradelul sare-n baltă, apa începe să clocotească, ș-un crap cît malul iese deasupra. Îl apuc eu de un picior, danciul de celălalt picior și-l tragem la mal. Pe mal ne punem să ospătăm. Era crapul cela grozav de bun.

Cînd să ne facem cruce, iacă un romîn,

— Poftește-mă la masă, măi țigane.

— Ba te-o mai pofți și dracul, că n-ai venit să fierbem lacul.

Și nici una, nici două, sare la bătaie. Eu îi dau una-n călcîi, el îmi arde nouă-n cap, eu îl apuc de mîină, el m-apucă de gît. Mă țin eu voinic, se ține și el. Și toate au mers cînd mai bine, cînd mai rău, pînă cînd afurisitul de dușman mă întinde la pămînt gata.

Eu, din buimăceala ceea, cînd mă trezesc, mă uit încoace și-ncolo, caut romînul, romînul nicăieri, întreb danciul și danciul-și dă cu părerea că romînul a fugit de frică.

M-am pus din nou la mîncat pește fiert de-a dreptu din baltă și, cînd mă satur bine de tot, mă trezesc.

Asta-mi fu visul. Dar rațele-s gata ?

Romînul începu a rîde și-a zice :

— Apoi să vezi, măi țigane, ce s-a întîmplat : eu tocmai pîrpăleam rațele pe lingă foc, cînd iaca un romîn intră nevolnic pe ușă.

— Ei, creștine, ce-i, ce s-a întîmplat ?

— Mă bate !

— Cine ?

— Cutare !

— Și unde-i ?

— Mîncă pește pe malul gîrlei. Eu, cum am auzit asta, îmi fac socoteala că și peștele-i bun, mă pun la masă și, nici să bag de seamă, rațele s-au dus. Așa. Și eu cred că nu v-ați supărat pe mine.

— Nu, răspunde țiganul cu jumătate de gură. Și-l apucă o ciudă și-un oftat și zice :

— Hei... Bate-l focu de visat

Că urit s-a izbîndat.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 280.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5360. Este atestat în Moldova.

CINSTE ȚIGĂNEASCĂ

Mergea mocanul cu turma de oi și-n urma lui un țigan. Iată că rămîne un miel în urmă. Țiganul îl văzu și acum se gîndea : „Să-l ia, să nu-l ia !“ Dacă îl lua era ca furat, și el știa că-i păcat să furi. Hai mai bine să-i spuie mocanului. Și strigă țiganul tare :

— Măi mocane, măăăăi ! iar de-abia ca numai el s-audă, șopti : țî-a rămas un miel !

Mocanul, auzînd că-l strigă cineva, se opri și așteptă să-i spuie de ce-l strigase. Dacă văzu că nu-i spune nimic, plecă mai departe. Țiganul iar strigă :

— Măi mocane, măăăăi ! și iar șopti : țî-a rămas un miel !

Se mai întoarce iar mocanul și, dacă văzu că nici de data asta nu-i spune nimic, socoti că vrea să-și bată joc de el și nu se mai întoarse, cînd îi strigă țiganul a treia oară.

Dacă văzu, țiganul își zise :

— Hapoi dè, eu păcat n-am, că i-am spus. Dacă el nu vine să și-l ia, atîta pagubă. Ia mai bine să-l iau eu decît să-l las singur, să-l mănînce vreun lup, ori să-l ia altcineva.

Și luă țiganul mielul mocanului.

(P. Gh. Savin) „I CREANGĂ“, IV (1911), nr. 3, p. 92 (Jorăști — Galați); republicată: F. POP., XVI (1911), nr. 13, p. 8; VEST. SAT., II (1913), nr. 10, p. 3; *Snoave*, p. 30.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5361. Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Țigan cinstit* (N. I. Munteanu), ZORI ROM., IV (1930), nr. 1, p. 6 (Jorăști — Galați).

3. *Țiganul șiret*, DUM. POP., XVI (1931), nr. 11—12, p. 7.

4. (Fără titlu) Șandru, *Enquêtes linguistiques*, p. 161 (Lăpușul de Sus — Hunedoara).

AM ÎNGHIȚIT-O

Merse țiganul la spovedanie.

— Bună ziuălică, taica parînte! !

— Bună să dea D-zeu să fie, dar ce vînt te aduce la mine, fiule?

— Uite sa vezi, sfințite parînte, vine Paștele și vroi sa ma spovedesc.

— Spune, fiule.

— Iata, parinte, odată, acuma trei luni, am gasit o gaina în drumul satului. Și am început s-o bat, și s-o gonesc la Stancu fieraru, fiindcă mi-a fost frică sa nu o calce căruțele.

— Bine ai făcut, fiule.

— Dar pe urmă iar am început s-o bat, și tot n-a vrut să fugă. Atunci am prins-o și iar am bătut-o pînă acasă. la mine, apoi cînd am văzut că nu vrea să plece de acolo am bătut-o pînă m-am repezit și i-am rătăzit gîtul cu toporașul.

— Și ai adus-o tăiată la Stancu?

— Nu, că iar n-a vrut să meargă, și-am bătut-o iar și-am hiert-o, pînă cînd, dă necaz că nu vrea să meargă, am și înghițit-o.

F. TOȚI, II (1898), nr. 23, p. 281.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5362. Este atestat în Muntenia.

[SOLUȚIE]

Județul: — D-ta ești pîrit că ai furat opt linguri de argint.

Vinovatul: — Așa-i, domnule, dar mă temeam de moarte.

Județul: — De ce moarte?

Vinovatul: — Eram bolnav, și doctorul mi-a zis că, dacă nu iau în toată ziua cîte o lingură, atunci mor.

F. POP., V (1897), nr. 4, p. 46.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5363. Este atestat în Transilvania.

NĂCAZ!

Moș Gligore Gijgă ofta și mînce mămăligă rea.

— De ce oftezi, moș Gligore? îl întrebă un băietan.

— Cum să nu oftez, dacă nu mai vād! Cînd eram în vremea mea, nu rămînea un coteț din sat necotelit de mine. Care găină era mai grasă și care purcel era mai frumos, eu îl mîncam. Acu, dacă nu vād, mănînc mămăligă rece și-nghit în sec.

„I. CREANGĂ“, II (1909), nr. 6, p. 165 (P. Neamț — Neamț).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5364. Este atestat în Moldova.

Varianta:

2. *Cînd nu mai vād*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 4; republicată: NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 10, p. 195.

A MUTAT ZĂPLAZUL

În partea de sus a comunei Cucova este o frumoasă grădină de pomi roditori.

Într-o zi de august, cînd toate fructele erau coapte, trece pe lângă grădină un țigan jerpelit. Cum văzu merele cele frumoase, se gîndi c-ar fi bine să intre înăuntru și să-și încarce traista lui a mare cu aceste mere ce se vedeau rumenind pe ramuri.

Dar cum să facă să nu fie văzut? căci își închipuia că grădina nu este lăsată fără păzitor, mai ales că era departe de sat. Se mai învîrtește, se mai sucește el pe lângă gardul grădinii și, în sfîrșit, găsește un mic locușor, prin care putea să intre înăuntru cu multă greutate.

Își lăsă bățul jos, își luă traista și se strecură în grădină. În timp ce țiganul cărăbănea cu nemiluita mere în traistă, la coliba ce se afla în mijlocul grădinii se petrecea ceva cu totul spre răul puradelului.

Păzitorul, auzind zgomot, plecă spre partea unde era hoțul de mere.

Nu trecu mult și ajunse la țigan, care aproape-și umpluse traista și căuta să spele putina. Cum văzu păzitorul (un om foarte zdravăn) pe țigan, puse mîna pe el și începu a-l măsura pe spate c-o bucată de arac, de țipa puradelul ca-n gură de șarpe.

După ce-i trase o răfuială bună, îl luă și-l aruncă peste zăplaz în drum, oprindu-i traista cu mere.

Nu departe de acolo, privea la bătaie un bătrîn. După ce văzu că țiganul a fost aruncat în drum, moșul se apropie de el și-i zice zîmbind:

— Dar bine te-a azvîrlit ăla afară... ai căzut ca un bolovan.

— Ce vorbești, mă, române! ți s-a părut... Eu nici nu m-am clintit din loc, el a trebuit să mute zăplazul dincolo de mine.

ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 39—40,
p. 616.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5365. Este atestat în Transilvania și Muntenia

Variante:

2. *Gard peste mort* (P. Ispirescu), NAȚ., III (1884), nr. 547, p. 3.

3. *Țiganul în grădina cu mere*. Costin, *Anecdote*, p. 16.

4. *El acață fructele căzute*, CĂL., VIII (1939).

PREȚUL UNEI CĂCIULI

Se-ntîlesc doi pe drum.

— Măi!... se miră unul, da bună căciulă ai, măi, că mi-ar trebui și mie una.

— Păi, cam așa, răspunde celălalt.

— Dar un lucru, cam de cînd o ai?

— De la iarmaroc; n-am prea purtat-o că, dă, lucrul bun nu se poartă-n toate zilele.

— Firește, dar cît te ține, măi?

— Drept să-ți spun că nu știu, că tocmai cînd o cumpăram, cojocarul mîncă dindos, dar ce-are-a face, cred că plătește multe parale.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 416.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5366. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL CU OAIA

Un țigan furase un miel. Își chemă dănciucul lângă el și-i spuse:

— Ascultă-mo, eu mă sui în pod să belesc oaia. Dacă o întreba cineva de mine, tu să spui așa:

Eu sînt mic,
Nu știu nimic!

Auzit-ai, mo?

— Auzit, dadă, vezi-ți de treabă!

Cînd belea mai bine la miel, iată că vine și ciobanul c-un
ciomag cît un arac. Cînd intră, îl luă pe dănciuc cu zorul :
— Unde-i tat-to, bre ? se răsti cam tare ciobanul.
Dar dănciucul nemaiputînd de frică :

Eu sînt mic,
Nu știu nimic.
Tata-i în pod
Belește-o oaie.

Și de atuncea zice că n-a mai belit nici o oaie Ciorovăilă.

IZVORAȘUL, XIII (1934), nr. 11—
12, p. 309 (Săsciori — Alba).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5368. Este atestat în Transilvania.

PĂCĂLEALA ȚIGANULUI

Un țigan se întovărăși cu un român, ca să fure o oaie. După
ce au furat-o, de frică ca să nu fie prinși, se duseră s-o frigă
în pădure. Însă ce îi trăsni în minte țiganului ?... să mănînce
el singur oaia.

— Ian ascultă, mă românico, zise el românului, una și cu
una face două, hai să ne prindem, care din noi doi ho sa sperie
pe celalalt a lui să fie hoia întreagă.

— Hai, fie, mă țigane, zise românul.

Se duse țiganul să se ascundă în tufiș. După vreo zece mi-
nute ia un ciomag și dădea în crengi crezînd că-l sperie pe
român.

În fine, osteni și se întoarse.

Dar românul ședea liniștit și învirtea frigarea.

Văzîndu-l pe țigan întorcîndu-se, zise :

— Acum e rîndul meu.

Și fără ca să vadă țiganul, luă pe furiș pielea oii. Se as-
cunse în tufiș, în fund, și legă pielea de un copac. Luă un cio-
mag și dădu pe cît putu în piele, strigînd :

— Lasă, creștine, că n-am furat eu oaia, ci țiganul, uite-l
colo c-o frige !

Așta îi trebui țiganului să audă. Lăsă oaia și o tuli.
Iar românul se întoarse, fripse oaia și o mîncă.
Morală : Lăcomia strică omenia.

LUMINA, III (1907), nr. 25, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5369. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

2. *Țiganul păcălit.* Tuțescu, *Din Boureni*, p. 38.

POVESTE

A fost odată, cîcă înainte vreme, pe cînd s-ar fi făcut o răz-
meriță, a fost pe aici un oraș frumos, căci și lui Dumnezeu
îi plăcea să se uite din cer pe pămînt, să vadă acel oraș fru-
mos, cu oamenii lui zglobeți și buni la inimă. Și unde trăia
lumea ca astăzi... așa !... azi trăiesc oamenii ca cîinii... apoi de
asta ne-a luat și Maica Domnului mana, și a dat secete mari
pe pămînt, pentru îmbuibarea omului... și unde se pomenea zî-
zanie și ură între oameni ?... Dar spun bătrîni că ar fi fost
în orașul ăla, care acum nu mai este, c-ar fi fost un bărbat și
o femeie, mincinoși la toartă. Și acum s-a întîmplat, măculița
mea, că și cei doi băieți care-i aveau ei, s-au ales mincinoși,
știi, românul are-o vorbă : „Ce iese din pisică șoareci prinde“.
Dar de unde și pînă unde, băieții luară și darul dracului, fur-
țișagul. Și au furat ei lucruri mai mici cît a trăit alde tată-
său ; dar pe urmă s-au dat cu totul la acest viciu uricios. Și
știi d-ta vorba ceea : „Furi azi un ou, mîine furi un bou“ ; așa
făcură și băieții ăștia, pînă cînd le merseră vestea în tot satul
că ei sînt oameni răi. Într-o noapte plouase și numai pe la
miezul nopții încetă ploaia ; iar băieții ca în toate nopțile ple-
cară să fure o pereche de boi bălțați ai unui biet sătean, pe
care pusaseră ei ochii de multă vreme. Intrară tiptil-tpitil în
curtea omului, dezlegară boii și îi legară cu cîrpe la picioare ca
să nu se cunoască urmă de bou pe unde îi va duce să-i as-
cundă. Și după ce se afundară într-un pîlc de pădurice, tăiară
boii, și-i împărțiră deopotrivă, să aibă ce să mănînce peste

iarnă. Și fuse-așa ! Trecu o zi, trecură două, și omul căta boii cu primăria, pînă cînd dădură de urma pe care o făcuseră boii, și, haide-haide, după dîră se luară pînă ajunseră la locul unde tăiaseră boii, și le găsiră numai picioarele înfășurate în cirpe. Acum se străduiau bietii oameni să vadă cine a furat boii ; și bănuiră pe băieți, căci pe cine era să bănuiască pe altul decît pe băieții ăia, ce se știa că numai ei sînt în tot satul cu năra-vul dracului. Și îi chemară pe băieți la primărie să-i judece. Băiatul cel mare, căci pe el îl chemase întîi la judecată, spuse că nu-i adevărat, că el nici nu știe de boii omului păgubaș. Veni rîndul celui de-al doilea, cînd judecătorii îl întrebară ce știe el despre boi, acesta răspunse :

— Care bou, domnilor ?

Bou-ăl bălțat
Cu cirpe-ncălțat ?

— Da, da ! răspunseră toți, pe cînd băietul cel mare tăgăduia de mama focului și se făcea aci galben ca lipanul, și aci îi plesnea obrazul de rușine.

— Să vă spui eu cum s-a întîmplat istoria, urmă băietul cel mic, noi am furat bou, l-am dus într-un tufiș și am început să-l împărțim după ce l-am tăiat. Și am împărțit noi așa, mie o oca, lui neica o altă oca, pînă cînd am ajuns să împărțim și mațul c... să mă iertați, d-lor judecători, și pentru că nu puteam să-l împărțim tot cu oca, ne-am pus să întindem cu gura, unul de un capăt, și altul de celălalt capăt și fiecare să rămiie cu partea care o va rupe. Și tot trăgînd noi așa, deodată s-a rupt pustiul de maț, și eu, cum trăseseam cu gura, am scăpat capul pe spate și m-am lovit de spătarul patului și m-am deșteptat din vis.

— Dați-l, băieți, afară, spuseră judecătorii ; nu vedeți că băiatul acesta ne spune ce-a visat el, nu ce-l întrebăm noi. Vedeți, tușă, cic-a fost minciună, vorba ăluia :

Cel mai mare
Minte n-are.
Cel mai mic
Îi mai voinic.

(Chr. N. Țapu) REV. TIN. ROM., V
(1900), p. 301.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5370 (A. Th. 1790). Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Țiganul martor*, NEAM. ROM. POP., VI (1913), nr. 36—39, p. 586.
3. *Preotul și țiganul*, A.I.E.F., i. 14066 (Turț — Satu Mare).

SĂNĂTATE, FREANȚ !

Un coșteant, venind de la Virșeț pe picioare, își face socoteala cum ar putea ajunge mai în grab la moșia sa departe, dincolo de comuna Coșteiu. Mergînd pe drum, ajunge la locul unui neamț, care lucra la cucuruz și pe care-l cunoștea românul. În drum era cocia cu căii legați la șiraga dinainte ; cai buni și frumoși. Neamțul săpa și era cu dosul către cocie. Românul nu-și bate mult capul ci mi se pune, întoarce caii, îi prinde la cocie, apoi se suie în ea, apucă friiele și zbiciul și, întorcîndu-se către neamț, îi strigă :

— Sănătate, Freanț !

Neamțul, cu numele Freanț, strigă după român să steie, să nu-i ducă caii cu cocia. Dar de unde ! Românul s-a dus în treaba-i, a ajuns la moșie, ș-apoi a dat drumul cailor, care au venit iarăși la stăpînul lor.

Zanne, *Proverbele românilor*, VI
(1901), p. 118.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5371. Este atestat în Muntenia.

APUCĂTURĂ ȚIGĂNEASCĂ

Un țigan fură o clisă, însă, chiar cînd se coborîse pe scară din pod cu clisa în spate, îl vede domnul clisei. Observînd acesta, țiganul, inventios, se repezi iarăși pe scară în sus.

— Ce faci, țigane, cu clisa aceea ? se răsti domnul clisei.

— Vai, alduiască-te Dumnezeu ! lasă-mă să o ascund în pod la d-ta, că scăpai cu fuga, dar mă tem că mă vor ajunge și mă vor afla cu clisa în spate ! Au ! vau ! dulcuțule, fie-ți milă de mine !

— Du-te, țigane, dracului cu clisa-ți cu tot, la mine tu nu vei ascunde clisa de furat !

Ce i-a trebuit țiganului alta !

UMOR., III (1865), nr. 3, p. 15.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5372. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) CAL. UMOR., I (1865), nr. 3, p. 15.
3. (Fără titlu) CAL. Arad, I (1882), p. 87.
4. (Fără titlu) CAV., I (1886—1888), nr. 27, p. 4.
5. *Mai lasă-mă-n pace*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 40, p. 6.
6. *Pravoslavnicul și slăninile*, ALM. DEM., I (1889), p. 74.
7. *Pățania țiganului cu slănina*, F. POP., I (1892—1893), p. 148 (Bistrița — Bistrița Năsăud).
8. *Mai lasă-mă și-n pace*, F. POP., IV (1895—1896), p. 238.
9. *Mai lasă-mă și-n pace*. Sandu, *Anecdote*, p. 11.
10. *Să fi văzut*, F. TOȚI, III (1898), nr. 54, p. 615.
11. (Fără titlu) OPINIA, IV (1900), nr. 199, p. 2.
12. (Fără titlu) POP., VIII (1901), nr. 26, p. 3.
13. *Tot țiganul la mal se-neacă*, ALB. Buc., IV (1901), nr. 39, p. 1063.
14. (Fără titlu) POP., X (1903), p. 364.
15. *Bine-ai făcut*, AGRIC., VI (1909), nr. 16, p. 141.
16. *Țiganul șiret*, VEST. SAT., IV (1915), p. 7.
17. *Săraca varză*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 22.
18. *Sireaca varză*, GAZ. TRANS., LXXXII (1919), nr. 130, p. 1.
19. *Să fi văzut*. Muchè, *Hazlii*, p. 60.
20. *Bine-ai făcut*. Rădulescu-Codin, *Vine roata*, p. 36; republicată: *Nevasta leneșă*, p. 35.
21. *Bine-ai făcut*, CAL. NAȚ. F. INT., X (1929), p. 84.
22. *De-ale țiganilor*, ALB. Buc., XXXIX (1936), nr. 6, p. 86.
23. *Mai lasă-mă și-n pace*, CAL. V. BAN., III (1936), p. 85.
24. *Slănina turcului*, ALB. Buc., XLII (1938), nr. 26, p. 422.
25. *Țiganul și slănina*, A.I.E.F., i. 11363 (Meria — Hunedoara).
26. *A lu țiganu*, A.I.E.F., i. 11374 (Meria — Hunedoara).

[RĂSPUNS ÎNCURCAT]

Un țigan pusese ochii pe „purșelul“ vecinului Irimie. Nădăjdund a-i mânca carnea purcelului, se bagă noaptea în curtea

vecinului, să-l fure, dar, tocmai când intră în curte, iacă și Irimie iese din casă.

— Ce cauți aici, țigane ?

— D-apoi venii să beau o țiră de apă, că așa-s de flămînd, de nici nu știu unde să mă culc la noapte.

CAL. BIHOR., III (1923), p. 120.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5373. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Răspuns încurcat*, LUMINA SAT. Sibiu, III (1924), nr. 8, p. 4.
3. (Fără titlu) BUCIUM., I (1924—1925), nr. 12, p. 3 (Bălăcești — Mehedinți).

ȚIGANUL STELATIC

Un țigan intră noaptea în camera unui primar să fure slănină. Primarul însă îl băgă de seamă. Când văzu țiganul că nu-i glumă, aruncă cuțitul și se făcu și el că îi lunatic, și se uita prin fereastră la cer, și tot mișca din miini. Primarul îi zise:

— Măi țigane, ce cauți aici ?

Țiganul se făcu că nu aude, nu vede, dar primarul îi arde o palmă strașnică.

— Iartă-mă, strigă atunci țiganul, nu vezi că sunt lunatic ?

— Dar fire-ai al dracului, cioară, zise primarul, de ce minți, că luna încă nici n-a răsărit pe cer ?

— Atunci oi fi stelatic ?, zise țiganul, ca să scape de bătaie.

Însă nu a avut noroc, că primarul i-a dat o bătaie, ca în postul mare.

F. POP., VI (1898), nr. 46, p. 550.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5374. Este atestat în Transilvania.

[ȚIGANUL ȘI CURCANUL]

Un țigan avea năravul de-a fura găini, rațe, giște, curcani și diferite orătănii de pe la săteni.

Prins de mai multe ori, a fost pedepsit cu asprimea legii. El se decisese a părăsi acest nărav, adică să nu mai fure.

Într-o zi, cam pe la amiază, trecea pe linie, întovărășit de un alt țigan, și, văzînd un curcan mare și frumos pe gardul unui sătean, zise însoțitorului său :

— Ia ăl curcan după gard, ca să-l dăm pe pește, că nu mănînc de furat.

Tot așa făcea și șeful colectivității.

Ca să nu mai fure banii din visteria statului, puneă pe Carada să fure bancnote de la banca națională, pe care le da pe aur.

APĂR., I (1889), nr. 78, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5375. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

Variante:

2. *Ori o ia ori n-o lăsa*, AMIC. POP. CAL., 1891, p. 97.
3. *Țiganu și curcanu*, GAZ. TRANS., LIX (1896), nr. 176, p. 6.
4. *Țiganul și curcanul*, POP., II (1897), nr. 29, p. 462.
5. *Țiganu și curcanu*. Chicoș, *Culegeri*, p. 53.
6. *Țiganu și curcanu*, HAZ. SAT., II (1902), nr. 8, p. 3.
7. *Ia-l*, RĂS. Pal., I (1905—1906), p. 11.
8. *Bătrîn și hoț*, Zaharescu, *Anecdote*, p. 42.
9. *Păcatul țiganului*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 6, p. 3.
10. *Cum își ține țiganul jurămîntul* „I. CREANGĂ“, IV (1911), nr. 6, p. 190 (Florești — Vaslui).
11. *Danciul și curcanul*, HAZ. SAT., XII (1912), p. 2 (Văleni — Vilcea).
12. *Nu mănînc de furat* (N. I. Popescu) „I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 3, p. 46; republicată: ȘEZ., XXIV (1924), nr. 1—3, p. 11.
13. *Curcanul pe gard*, BUCIUM., II (1925—1926), nr. 5—6, p. 2.
14. *Curcanul pe gard*, V. NOUĂ, II (1926), nr. 17, p. 3.
15. *Țiganul cîstit*, IZVORAȘUL, IX (1930), nr. 11—12, p. 19 (Broșteni — Vilcea).

[ȚIGANUL ȘI CURCANUL JUDELUI]

Pierise odată curcanul judeului. Hoțul cine putea fi? ni-meni altul decît Joca țiganul. Biraietele merg la el și-n fapt află curcanul legat de roata carului.

— Măi țigane, cum a ajuns curcanul meu la tine? zise judele.

— Apoi, cum vezi, bine, el sta pe vîrfurile gardului și fiindcă era noapte, l-am luat temîndu-mă să nu-l fure cineva.

CAL. Arad, XXV (1904), p. 161.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5376. Este atestat în Transilvania.

CINSTEA ȚIGANULUI

— Un țigan zice într-o zi către feciorii lui :

— Mo, teteo, mo! Ascultați să vă învăț un lucru, mo! Cît ați fi și-ți trăi, să nu furați din lucrul vostru, Doamne ferește! Decît să furi și să juri că n-ai luat, mai bine să ciordești și să te ferești ca de dracul, să nu te prindă.

Dabulea beleaua

Că halești schimbeaua!

Ați înțeles? Să nu pătească tetea rușinea! Și încă una să se mai știe: să nu puneți mîna pe nimic în casă pustie!

— Bine, mo dado, mo; așa om face!, răspunseră puradeii.

Dar seara intra-n amurg, nu știu cum se face, cum se-ntîmplă, că vine dănciulețul tetei, hăl mai mic, c-o grămadă de găini. Și zice:

— Mo, teteo, mo!

— Ditai, mo!

— Să fie bune de halit, mo tateo!

— Ho, bată-te Dumnezeu să te bată; da cum să fie bune,

dacă nu-s grijite, mo?

Repede atunci au sărit ceilalți puradei, a sărit și Piranda, și cît ai bate din palme, găinile erau tăiate, opărite, jumulite, curățite, fripte și puse pe masă.

Au început țiganii să mănînce. Și iaca pe puradelul cu pricina zicînd:

— Bune-s, mo teteo, ce zici?

— Bune-s, răspunde țiganul cel bătrîn; da ce vrei să faci dacă-s tăiete?

Mănîncă țiganii pînă nu mai pot; și cînd să se scoale, țiganul cel bătrîn zice:

— Da, mo teteo, mo: da de unde să fie, mo? N-or fi de furat, mo?

— D-apoi nici de cumpărat.
— Ptiu, ucigă-te curca crișmarului și banii boierului ! Mă spurcași de lucru de furat, spurca-m-aș de miine seară ! Haida repede și vinde găinile care-au mai rămas și cumpără oleacă de rachiu, că nu mai mănînc în seara asta de furat.

(T. Pamfile) POP. ROM. Buc., III
(1934), nr. 10, p. 197.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5377. Este atestat în Moldova.

ROMÂNUL ȘI SASUL

Un țăran de pe Țara Oltului merse odată în Făgăraș. Pe drum a întîlnit un sas care ducea o slănină s-o vindă. Fără să-l vadă cineva, țăranul nostru tăia un dărab bun din slănina sasului, și-l puse în traistă lîngă pită, și apoi a trecut iute pe lîngă el înainte.

Ajungînd în Făgăraș a umblat încoace și încolo prin tîrg, pînă ce a sosit și sasul. Cînd a venit, țăranul nostru se duse la dînsul și zise :

— Măi sasule, slănina asta e a mea, mi-ai furat-o astănoapte.

Și a făcut țăranul nostru un tărăboi de s-a adunat tot tîrgul în jurul său și al sasului. Sasul spunea întruna și se jura că slănina e a lui și o aduce de acasă de la el. Atunci veniră doi jandarmi să vadă ce e ? Țăranul nostru le spuse că astănoapte i-a furat cineva slănina, și acum o găsește la sasul acela.

— Uite, zise el, aseară mi-am tăiat un dărab, ca să am ce mînce în oraș. Astă-dimineată cînd am mers în cămară să-mi mai tai un pic, căci credeam că nu-mi va ajunge ce am tăiat aseară, ce să văd ? Slănină ca-n palmă. Uitați-vă dărabul ăsta e cel de aseară și se nimerește pe slănina de la sas, și așa vă veți încredința și d-voastră că e a mea.

Și țăranul scoase din traistă dărabul tăiat de la sas pe drum. Jandarmii luară dărabul, îl puseră lîngă slănină, și văzură că e de acolo. Și așa au dat românului slănina și pe sas l-au dus de l-au închis.

F. TOȚI, I (1897), p. 485 (Blaj — Sibiu)

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5378. Este atestat în Transilvania.

UN SFAT

Într-un sat era un om sărac, care nu avea decît un purcel. Sosind dulcele Crăciunului, omul nostru voia să-și ucidă burlin-cul. În satul omului era datină de oamenii trimiteau dar la prieteni, cînd își ucideau porcii. Omul cel sărac încă a fost căpătat asemenea dar de la mulți din sat, și acum își bătea capul că ce va face. Pe cînd era cuprins de cugetul acesta, vine la dînsul vecinul său și-l întrebă :

— Ce ești îngrijat, vecine ?

— Cum să nu fiu, răspunde el. Iată, mi s-a apropiat timpul să-mi ucid purcelul, și acum nu știu ce să fac, că, de voi sta să trimit la toți, de la ciți am căpătat și eu, nu-mi va ajunge bietul purcel.

— Eu te voi învăța ce să faci, adause vecinul. După ce îi vei ucide, pune-l la un loc careva, și pe cînd te vei scula dimineată, spune că ți l-au furat.

— Drept ai, acest cuget e foarte bun, așa voi face.

Săracul ucise purcelul și-l așeză la un loc, dar care-i fu mirarea cînd se scoală dimineată și află că purcelul nu mai era în locul unde l-a pus. Deci ieși cu grije prin sat, doar îi va da de urmă. Cel dintîi cu care se întîlnește este vecinul care i-a dat sfatul, și peste noapte i-a fost furat și purcelul.

— Mi-au furat purcelul, zise păgubașul.

— Bine ! răspunse vecinul viclean, spune numai tot așa cum ți-am dat sfatul.

— Nu glumesc, adause săracul necăjit. Aievea mi l-au furat, și începu a se jura.

— Bine, bine. Zi numai așa, că toți vor crede.

Săracul a rămas cu sfatul și cel viclean a mîncat purcelul.

F. POP., VI (1898), nr. 1, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5379. Este atestat în Transilvania.

PUNGA OVREIULUI

Un ovrei, plecînd cu un român la un drum lung, ajunse pe seară într-o pădure. Românul se hotărî să poposească pe noapte într-o poiană, ca să aibă chip să pască caii acolo. Ovreiul se

SFATUL BUN

țemea grozav, dar n-avea încotro, căci tot pe drum trebuia să meargă și a doua zi.

Românul trase căruța în marginea poienii, deshămind caii, și porni cu ei să-i priponească tocmai în fund, unde era iarba mai bună. Evreul, care avea bani mulți cu el, ce se gândi? Luă punga și o legă de craca unui copac. Românul, aruncându-și ochii din întâmplare, văzu că ovreiu leagă ceva în copac și pripepu cum merge treaba. Se înturnă liniștit la căruța, așternu pătura pe jos, își luă sumanul în spate și îndeamnă pe ovrei:

— Hai, jupine, să ne culcăm, că acuși se face ziuă și trebuie să plecăm la drum!

— Iac-vin! răspunse ovreiu, dar dacă vin hoții?! Ce facem noi dija?

— Nu purta grijă de asta. Hoții caută bani, dar nouă ce au să ne ieie? Doar să ne ieie căruța cu cai și să ne lase pe jos.

— O! vei! Să merg eu pe jos!

— Zi Doamne ferește! și culcă-te. Mai găsim noi căruța. Parale de-ar fi, să scăpăm cu zile!

Ovreiu tot cu frică, măcar că-și asigurase punga, se întinse pe pătură, se învăli cu o manta și în scurtă vreme adormi. Românul, cu grijă de cai, tot treaz, măcar că-l fura somnul. Când auzi pe ovrei sforăind, câtă în copac și luă punga. Pe urmă se apropie de ovrei, îl apucă strins de după cap și începu să-l bată c-o scurtătură, strigând mereu:

— Lăsați-l, măi, ce vreți cu dînsul? Ce, vreți să-l omoriți? Lăsați-l că n-are bani. Nu v-am spus o dată?

Ovreiu, crezînd că în adevăr au venit hoții, zăpăcit de somn și de durere, adaugă în grabă:

— Bade Ioane, cată în copac că este acolo punga și li-o dă, mă rog, numai să nu mă omoare...

Românul începu atunci cu curaj, făcîndu-se că împinge pe hoți la o parte.

— Stați, măi, dați-vă într-o parte. Auziți că vă dă punga. Nu-l mai bateți degeaba. Veniți la mine să vă dau punga!

Și așa românul rămase cu punga, iar ovreiu nu mai dormi pînă la ziuă și se alese cu frica, de i se părea că vede cu ochii cum îl omoară hoții.

ZORI LUM., II (1926), nr. 1, p. 13
(Trifești — Iași).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5380. Este atestat în Moldova.

Mergînd judele satului odată la preumblare, întilni pe un fecior, carele furase un iepure.

— Ai furat, măi Ioane, iepurele? întrebă judele.

— Ce iepure?

— A cărui urechi se văd de sub sumanul tău.

Feciorul rușinat voia să plece mai departe.

— Măi Ioane, îi zise judele, de altă dată sau fură iepure mai mic, sau poartă sumanul mai mare.

ȘEZ., VI (1880), nr. 3, p. 24.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5382. Este atestat în Moldova.

[RĂVAȘUL]

Un popă mergea cu căruța lui printr-o pădure spre un sat. Aproape de-a ieși din pădure vede că înaintea cailor se pusese vreo cițiva țigani, care-i opreau drumul. Era cam pe la sfințitul soarelui.

— Ce vreți, măi copii?

— Sărut mănurile, parințele.

— Fire-ați blagosloviți.

— Părinte Biorbieș, sarut mîna. Amu să vă rog de o trebșoară.

— Ce trebșoară?

— Apoi, părințele, suflețele manca-ți-aș găinele, să ne faci pe hîrtioara asta un fel de belet, un ravaș dă drum, precum știți că cine are carte are și parte. Și să zici, părinte, zici...

— Ce să zic, ce vreți să zic?

— Aoleu, părinte Biorbieș, sa zici: Acești trei băieți merg la satul dă după deal. Să duc pe jos și au să vie călări toți trei, cu cite șapte-opt perechi dă pui dă iapă, cu hamurile pe ele și o parte fără hamuri. Caili au să fie la păr: precum se vor găsi după năpirleală.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 2,
p. 2; republicată *Lit. pop. Anecdote*,
p. 19.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5383. Este atestat în Muntenia.

O SĂ SE-AUZĂ MÎINI

Un biet țigan, scripcar, văzînd că cu meșteșugul lui n-o scoate la capăt, nici de-o piine măcar, se hotărî să se apuce de furat, poate o avea mai mult noroc.

Și într-o seară, tîrziu de tot, se duse la o prăvălie și începu a pili cu o pilă lacătul de la ușă.

Tocmai cînd pilea mai zdravăn, hop gardistul îl apucă de guler:

- Da ce faci aicea, măi țigane ?
- Ia, ce să fac, cînt și eu...
- D-apoi cum cînti, cioaro, că nu se aude ?
- Ei lasă acum și tu, românico, c-o să auzi mîine.

PAG. LIT., I (1899), nr. 12, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5384. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) GURA SAT., Buc., XII (1872), nr. 42, p. 163.
3. (Fără titlu) COM. SAT. Buc., III (1907—1908), nr. 8, p. 73.
4. (Fără titlu) COM. SAT. Buc., IV (1908), nr. 5, p. 73.
5. (Fără titlu) GAZ. ŢER., XXIV (1925), nr. 19—20, p. 4.
6. *Cînt acum c-are să s-audă tocmai mîine*, GRAI SAT., I (1931), nr. 1, p. 9.
7. *Cîntecul țiganului*, PRIETEN. SĂT., II (1936), nr. 6, p. 4 (Bistri-cioara — Neamț).

ȚARĂ ZĂPĂCITĂ

Sta într-o zi un arendaș de vorbă cu cițiva prieteni la cîr-ciuma din sat, afară sub umbrar.

Pe cînd vorbeau ei, iacă niște hoți în fiare; îi duceau că-lărășii la subprefectură.

Se uită arendașul și vede printre ei pe un țigan pe care-l știe că abia scăpase din pușcărie, de nu era o lună.

— Dar bine, mă țigane, îi zise, nici n-ai ieșit bine din pușcărie, și iar te-ai apucat de blestemății ?

— Nu, boiarule; pa mine m-a luat martor !

— Ce fel de martor, mă, legat cu lanțuri?... întrebă boierul.

— Hapoi, țara zapacita, boiarule, nu știi dumneata ?

(D. Stăncescu) F. TOȚI, I (1897), nr. 10, p. 76.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5386. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Varianta:

2. *Țară zăpăcită*, LUMINA, III (1907), nr. 4, p. 5.

ȚIGANUL MILOS

A fost odată un țigan milos și bun la inimă, anume Stan-ciu. Într-o zi văzu la proprietar niște purcei frumoși. Se hotărî să-i fure, dar cum ? Noaptea era frig de crînjau lemnele și pie-trele, tocmai asta vrea și Stančiu. Cum se făcu noapte, luă un țol și porni cu el la proprietarul la care erau purceii. Cum ajunse acolo, luă haramina purceii și-i băgă în țol. Proprietarul, auzînd guițatul purceilor, luă pușca în mină și se duse pe sală, de unde se vedea bine la purcei, și cum îl văzu pe țigan, îl cunoscu și strigă :

— Ce faci acolo, Stanciule ? Ai venit să-mi furi purceii, hoțule ? te împușc.

Țiganul, auzînd de împușcat, abia mai bilbii :

— Să mă ieși, conașule, am văzut că ai niște purcei mici și... și, fiind frig, mie mi se făcu milă de ei, am venit cu țolul acesta să-i învelesc.

GAZ. TRANS., LXXI (1908), nr. 65, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5387. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

VARIANTĂ:

2. (Fără titlu) HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 2, p. 3.

DIN MILĂ

Judecătorul : — Nu ți-au ajuns doi purcei, țigane ? De ce l-ai furat și pe al treilea ?

Țiganul : — Hapoi, dom'ne judecător, cînd a rămas singur, țipa dă mă durea inima. Așa că din milă l-am luat și pă el, să nu moară dă doru lu hăilalți.

BĂRĂGAN, VIII (1938), nr. 1, p. 14.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5388. Este atestat în Muntenia.

LĂSAȚI-MĂ

La o babă s-au găsit doi purcei de furat, de la curte... La perchezitiie, numai ce se ruga :

— Valeu ! nu mi-i luați că tare mi-s dragi, măiculiță, lăsați-mă să-i cresc...

— ! ? !...

Muche, *Hazlii*, p. 50.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5389. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL CU PRAZNICU

Se zice că a fost odată un țigan, care dacă n-a murit și acu trăiește. Acum acest țigan făcea praznicul Sfințului Nicolae, care e de obicei în decembrie. Și țiganului îi trebuia cîteva

parale spre a cumpăra cîta rachie, vin etc., cu un cuvînt ce trebuie la un praznic. Dar de unde drac bani ? că țiganul n-avea rudă de ban !

— Acu, îmi spunea țiganul, plecai să capăt vrun ban împrumut. Mergînd eu pe drum, deodată văzui o vrabie zburînd din niște tufișuri. Mă dusei acolo să văd ce-i ? Cînd colo iacă într-un cuib cu pui o bancnotă de 20 coroane, mulțumii lui D-zeu și plecai acas'. Și cînd vrui să mă bag la mine în obor, căzui și mai aflai 3 zloți, și, îmi spunea țiganul, am făcut un praznic ca din poveste.

Al naibii noroc pe capul țiganului ! Iarna cuib cu pui !

BABA SAT., II (1909), nr. 22, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5391. Este atestat în Transilvania.

DALTA ȚIGANULUI

Era odată un popă căruia-i plăcea a pune mîna pe orișice vedea cu ochii, și pe ce lucru punea el mîna, pus era, puteai să dai colac și luminare pentru dînsul, că mai mult nu-l vedeai.

Toți oamenii din sat îl cunoșteau acum ce poamă bună-i și se fereau de dînsul ca de para focului. Cum vedeau că se apropie de casa lor, îndată ascundeau toate lucrurile, ce ar fi putut să steie în calea sfinției sale, ca nu cumva mai pe urmă să le strîngă sfinția sa fără de știrea și voia lor.

Iată că într-un an sosește ajunul Bobotezei, ziua în care, după datina păstrată din moși-strămoși, fiecare preot îmblă cu crucea pe la casele oamenilor, ca să le prevestească botezul Domnului, să le stropească casa și toate lucrurile dintr-însa cu aghiasmă, să le binecuvinteze masa și să le dorească sărbători ferice.

Popa nostru, ca-n toți anii, așa și-ntr-acesta, se porni desdimineată cu crucea prin sat, luînd cu sine și pe pălimarul său, anume Filip, ca să-i ducă darurile căpătate de la iubita și credincioasa lui turmă.

Oamenii, cum prinseră de veste că popa s-a pornit cu crucea prin sat, în loc să scoată hainele cele bune, precum și alte lucruri, ca să fie, după obicei, stropite cu aghiasmă, începură

care dincotro a le strînge și a le ascunde prin lăzi, prin dulpuri și pe unde apucau și puteau.

Merge acuma popa, după ce s-a pornit cu crucea la o casă, merge la a doua, se duce la a treia, și tot așa umblă el la vreo cîteva case de-a rîndul, dar să poată pune mîna pe vreun lucru, după cum era deprîns, pune popă dacă ai pe ce ! Oamenii se-ncumîntîseră și le ascuseră pe toate, numai bucatele le lăsară pe masă, iară mai departe nimică, ce-ar fi putut cu înlesnire intra în desagii cei pîntecoși ai sfinției sale.

Și pe cînd era popa mai mînios și mai înfuriat, pentru că nu-și putuse mai-nainte astîmpăra pofta „ștersului“, iată că ajunge la bordeiul unui țigan. Deci, știind el prea bine că acesta nu-i va da cel dar mare, în loc să spuie ceea ce avea de spus, începu a cînta în batjocură și a zice :

În Iordane,
Măi țigane !
Deschide ușa
Plesni-ți-ar gușa,
Aprinde lumînarea,
Mîncă-ți-aș comîndarea,
Dă popii colacu;
Și rămii la dracu !

Țiganul, care încă îl știa cine-i și ce plătește, cum a auzit că s-a pornit cu crucea prin sat și nu e departe pînă ce se va abate și pe la dînsul, puse degrabă o *daltă* în foc ca să se înfierbinte. Iar coala, cînd a auzit că acuma s-a apropiat de bordeiul său și voiește să intre înăuntru, scoate dalta roșie ca jăratecul din foc și-o pune pe cornul vetrei. Apoi aprinde o lumînă, se duce la ușă, o deschide încetișor și iese, după cum e datina, în această zi însemnată, cu lumina aprinsă înaintea popii.

Popa, cum intră în bordei, aruncă privirile în toate părțile și, dînd cu ochii de daltă, zice cîntînd :

— În Iordan, botezîndu-te tu, Doamne,
Șterge dalta Filipe !
— O ștersei
Și mă fripsei,
Sfîr o am pus
Și sfîr s-a dus,

răspunse Filip repede, scrișcînd din dinți, și suflînd în mînuri.

Filip adică, care avea același dar, ca și popa, și tot atît de cînstit și bun de mîna ca și acesta, ba încă cu mult mai de hai, pusese acuma mîna pe daltă și-o aruncase în desagi. Dar a pățit-o, căci fiind dalta foarte fierbinte, nu numai că s-a fript cumsecade la mînuri, ci încă i-a ars și desagii în care o pusese și sfîrînd căzu dintr-înșii jos. De aceea, cînd îi spuse popa că s-o șteargă, el răspunse repede ce și cum a pățit.

De atunci apoi atît popa, cît și pălimariul său Filip nu cutezară mai mult pe nimică a pune mîna, temîndu-se ca să nu deie peste dracu.

Dalta țiganului i-a vindecat pe amîndoi.

(S. Fl. Marian) FAM., XX (1884),
nr. 6, p. 67.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5392. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *În iordanul și țiganul*, F. POP., I (1892—1893), p. 328.
3. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, II (1897), p. 558.
4. *O ștersei și mă fripsei*, GAZ. ȚER., VI (1897), nr. 32, p. 4 (Smulți — Galați).
5. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, VII (1901), p. 316 (Ștefănești — Vilcea).
6. (Fără titlu) Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 528 (Botoșani — Botoșani).
7. *O ștersei și mă fripsei*, Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 59.
8. (Fără titlu) HAZ. SAT., VI (1906), nr. 12, p. 4.
9. *Șterge-l Stane*, GAZ. TRANS., LXXI (1907), nr. 8, p. 7.
10. *Dascățul și dalta*, NEAM. ROM. POP., III (1912), nr. 37, p. 607.
11. (Fără titlu) (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094, f. 233.
12. *Popa și dalta*, „I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 5—6, p. 88.
13. *Danciul la furat*, NEAM. ROM. POP., XIX (1931), nr. 8, p. 136.
14. *Țiganu și barda*, A.I.E.F., mg. 1079 b (Bătrîni — Prahova).

[RĂSPUNSUL PUNGAȘULUI]

Într-o dimineață de iarnă, pe un ger cumplit, un boier băgă de seamă că un pungaș îi virise mîna în buzunar, ca să-i fure punga.

— Ce faci, pungașule, răcni boierul, vrei să mă furi ?
— Nu, boierule, răspune pungașul, dar e așa de ger că nu
știi unde să-ți mai vîri mîinile !

GAZ. ȚĂR., XXVIII (1927), nr. 24, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5393. Este atestat în Muntenia.

HOȚUL ȘI ADVOCATUL

Un hoț, dovedit cu martori în regulă asupra unor hoții să-
vîrșite de el, declară judecătorului înainte de a-l condamna ur-
mătoarele :

— Vă rog să amînați procesul pentru o altă zi, căci astăzi
îmi lipsește avocatul.

— Și ce are să spuie avocatul, cînd tu singur îți mărtu-
risești hoțiile tale ?

— Tocmai aceasta aș vrea să știu și eu, domnule judecă-
tor, răspune hoțul.

Popescu-Ciocănel, *Basmе*, p. 144.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5394. Este atestat în Muntenia.

LA JUDECĂTORIE

— Judecătorul : — Bine, tilharule, nu te-ai mulțumit că
i-ai luat paltonul domnului ; de ce i-ai furat și banii din bu-
zunar ?

Hoțul : — Să vezi, domnule judecător, la așa palton îmi
trebuia și ceva bani de buzunar.

ALB. Buc., XXII (1923), nr. 3—4, p. 46.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5395. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) CAL. PRIM., IV (1928), p. 61.

3. *La așa palton*. Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 36.

4. *Judecătorul și hoțul* (L. Costin), NEAM. ROM. POP., XVII (1929),
nr. 6, p. 108.

[NU MI-A DESCHIS NIME...]

L-au prins pe țigan tocmai cînd voia să spargă ușa unui
creștin.

— Vai, bată-te..., cioroiule, d-apoi tu spargi ușa ?

— Da ce să fac, bădică ?, zise țiganul, că doar de trei ori
am bătut la ușa și nu mi-a deschis nime.

CAL. POP. BUCOV., XXIII (1910), p. 110.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5396. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Variante :

2. *Din greșeală*, POP. ROM., VIII (1912), nr. 45, p. 12.

3. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 1, p. 7.

4. *De ce sparge ușa*, F. POP., XXXI (1927), nr. 52, p. 8.

LA TRIBUNAL

Judecătorul (către inculpat) : — Poți să-mi spui cum ai
reușit să furi portofelul dumnealui, din buzunarul secret al
jilecii ?

Inculpatul (foarte liniștit) : — Oricît ți-aș explica, ar fi de-
geaba, d-le judecător, fiindcă d-ta tot n-ai putea pricepe.

ROM., I (1911), nr. 3, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5397. Este atestat în Transilvania.

NU ȚI-E RUȘINE ?

Se duce un om la bilci și, plimbându-se prin el să vadă cum și ce fel mergeau lucrurile, or de găsește ce îi era vrerea să aibă, iacă simte, prin îmbulzeală, că i se strecoară ceva în buzunar. Repede mîna și ce să vezi dumneata?... prinde gheara unei haramine de țigan, taman îi scotocea prin fundul buzunarului, doar de o găsi ceva bani. Dar omul n-avea bani în buzunarul ăla, că îi ținea într-un chimiraș.

Îi scoate mîna din buzunar, și, nefiind om boclucaș să îl bată or să se mai ducă cu el să îl dea pe mîna stăpînirii, începu a-l muștra în așa chip :

— Bine, măi, nu ți-e rușine, om tînăr, să bagi mîna în buzunarele oamenilor, să furi ?

Dar țiganul, de colo, țanțoș, pare că nici nu era vinovat ; se uită la el și îl întrebă răstit :

— Da ție nu ți-e rușine, mă, sa n-ai nimic în buzunar, om în toată firea ?

Stăncescu, *Glume*, p. 53 ; republicată : CAL. REV. LUMEA IL., III (1896), p. 119 ; CAL. Arad, XXVI (1920), p. 79.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5398. Este atestat în Muntenia.

[MI-ERA FRICĂ SĂ NU FIE GOALĂ]

Judecătorul : — Măi pungașule, nu ți-a fost frică cînd ai furat punga reclamantului ?

— Ba, mi-era grozav de frică să nu fie goală.

GAZ. ȚĂR., XXVI (1925), nr. 11—12, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5399. Este atestat în Muntenia.

LA TRIBUNAL

Președintele zice reclamantului :

— Prin urmare asta este batista ce ți s-a furat ? O recunoști ?

— Desigur, domnule președinte. Este a mea.

— Totuși, uite... și batista asta a mea seamănă ca două picături de apă cu a d-tale.

— Se poate, domnule președinte, fiindcă mi s-au furat două batiste.

ALB. Buc., XXV (1926), nr. 41—42, p. 504.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5400. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Se prea poate*, ALB. Buc., XXVI (1927), nr. 13, p. 520.

LA JUDECĂTORIE

Judecătorul — Vasăzică ai furat singur ? N-ai avut nici un tovarăș ?

Hoțul — Am furat singur, domnule judecător. Azi e așa de greu să găsești un tovarăș cinstit !

ALB. Buc., XXVII (1928), nr. 5, p. 232.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5401. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variantă :

2. *La judecătorie*, CUV. SAT., V (1934), nr. 10, p. 3.

ÎNAINTEA D-LUI SOLGĂBIRĂU

Solgăbirăul : — Spune-mi, țigane, pentru ce ai furat tu jocul omului ?

Țiganul : — Mă rog la măriia ta, d-le solgăbirău, în haine zdrențoase n-am putut să viu la d-ta !

GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 215, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5402. Este atestat în Transilvania.

[„NU ESTE AICI, CĂCI S-A SCULAT !“]

Preotul din comuna L. avea 300 de auri. Ca să fie deci asigurat de lotri, i-a așezat în piatra altarului din biserică, în groapa unde zăceau sfintele moaște ale patronului bisericii — deasupra apoi puse o țidulă cu inscripția : „aici zace trupul Domnului Cristos“. Nu peste mult timp, preotul, voind a-și cerca tezaurul său, găsi groapa goală, iar în ea țidula întoarsă, pe care era scris „nu este aici, căci s-a sculat !“

GURA SAT., XIII (1873), nr. 44, p. 174.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5403 (A. Th. 1341 B). Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) GURA SAT., XIII (1873), nr. 45, p. 174.

3. (Fără titlu) TIMIȘ.-GAZ. POP., 1885, p. 215.

[POPA PĂCĂLIT...]

Pe ulița unui oraș din Rusia, mergea oarecînd un popă, iar în urma lui doi cazaci tineri. Acești cimpoieși, ambii fiind lipsiți atunci pînă și d-o chioară copeică, se sfătuiră cum să facă

ca să poată fura din picioarele popei cizmele, care, după cum observară dinșii de pe telpe, erau chiar noi-nouțe. Iar ca să se pună planul în lucrare cu ceva logică, a trebuit o dibăcie, pe care spre a o inventa n-a trecut decît două-trei momente, și iată cum :

Pină a nu se apropia bine de popă, spre care se sileau a păși repede ca să-l ajungă, începură a se certa ; ajungînd însă chiar aproape, veniră la înjurături, ba încă și ghiontîndu-se astfel de pizmă și ochi întorși, încît nimeni n-ar fi crezut vreun fals și oricine ar fi jurat că lucru e serios.

— Ce vă este, nebunilor ? pentru ce vă bateți ? întrebă popa stînd locului, ca să le audă răspunsul.

Ambii cazaci se opresc în fața sfinției sale, golind capetele și stînd smirnă, după uzul de acolo între popă și soldat. Apoi începu unul din ei :

— Ce să fie, preacinstite părinte ! Ia păcate ! Se vede că tovarășul meu ăsta, n-are la număr cîteva doage. Ceea ce spune el, în privința sfinției tale, pare că nici aș mai îndrăzni să vorbesc.

— Spune, fiule ; n-ai grijă, eu nu mă supăr.

— Iată de ce : că adică, după știința ce ar poseda din învățăturile lui Solomon, sau nu mai știu de unde, sfinția ta, ai fi avînd cîte 6 degete la picioare ; și că cazul îl cunoaște după mersul sfinției tale. Dacă se mai poate una ca asta !

— De n-o fi așa, începu cazacul celălalt, primesc să mi se dea 100 de palme și osebit să-ți plătesc ție o gloabă de 10 ruble.

— Eu gloaba n-o primesc, o dau părintelui, a răspuns falsul oponente și aș voi să te învăț minte, dacă părintele ar binevoi să facă lumină prin arătarea sfințitelor picioare în goli-ciunea lor.

Popa, de ! ca un popă, ca toți popii, cam lacom de foloase, și nicum cugetînd la vreo șarlatanie din partea cazacilor, se retrage cu ei la o prispă, se așează jos, și-ntinde piciorul ; cazacul denunțător trage cizma, scoate și ciorapul, dar îndată, după o mică observare asupra degetelor, trage și o palmă tovarășului său cu aceste cuvinte :

— Vezi, nemernicule ? Numără degetele cîte unul, dacă nu mă crezi !

— Tu știi că eu nu sînt sărac ca mulți dintre noi, răspunse cazacul palmuit, și într-o singură ambiție sunt în stare să dau

și 20 de ruble, dacă n-o fi întocmai cum am zis. Deci declar că dau 20 ruble părintelui, dacă n-or fi 7 degete la piciorul celălalt.

Popa rizînd întinde și celălalt picior. Se trage cizma, se scoate și ciorapul, dar ce să vadă? natural, 5 degete. Atunci cazacul, înfuriat umflă într-o mîină ambele cizme de carîmbi, și cu ele începe a croi spatele camaradului, care n-a așteptat să se lipească de el tocmai bine dîntiiă lovitură, ș-a fost întins la fugă, se înțelege urmărit de celălalt pas cu pas tot lovindu-l cu cizmele și înjurîndu-l; astfel că, în moment, apucînd pe altă stradă, se făcură nevăzuți. Popa deocamdată rîdea de se prăpădea, dar, văzîndu-se ușurat de cizme, și cazacii nicăieri, abia atunci i s-a descoperit misterul : că toată cearta lor a fost, nu pentru degete, ci pentru cizmele sfinției sale.

Wartic, *O sută și una de mici istorii*,
p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5404. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Popa și cazacii* (D. Stăncescu), GAZ. TRANS., LVIII (1895), nr. 34, p. 6; republicată : *Glume*, p. 103.
3. *Cizmele popii* (N. I. Dumitrașcu), SĂPT., I (1915—1916), nr. 11, p. 3 (Rm. Sărat — Buzău).
4. *Popa cu șase degete*. Gheorghită, *101 glume*, p. 14.
5. *Cei doi pahonți*. Popescu, N. I., *Snoave*, p. 83.
6. *Preotul și cazacii*, SOL., II (1935), nr. 14, p. 3.
7. *Rușii și cizmele popii*. Cazan, *Literatura populară*, p. 86.

CIZMELE HOȚULUI

Era odată un om care avea o pereche de cai și o căruță de ziceai : Doamne, ce e asta ? Niște cai mîndri, colo, cu gîtu-ncordat, tineri ! O căruță ferecată, frumoasă și trainică, ce dăduse

bani mulți pe ea. Ținea omul la cai, ca la ochii din cap, nu altceva !

Vorba e că dacă îi plăceau stăpînului să-i aibă, i-a plăcut și unui hoț să fie ai lui.

Ce să facă, ce să dreagă, ca să pună mîna pe cai ? Grajdul zăvorit zdravăn. Nu se putea ! Ce face hoțul ?

Cumpără o pereche de cizme frumoase, le pune într-o traistă și hai la drum, pe unde știa el că are să treacă omul cu caii... Nu merge ce merge și-l ajunge gospodarul din urmă.

Hoțul de colo, nici una, nici două, strigă la el :

— Mă nene, mă, ia-mă și pe mine în căruță, că ți-oi face pomană, să-ți trăiască caii !

Omul, milos, ce zice ?

— Suie-te, c-o fi loc și pentru tine !

Se suie hoțul și, după ce merge o bucată de drum în căruță, scoate cizmele din traistă și începe a se uita la ele... Le întoarce, le răsucește ; iar le întoarce, iar se uita la ele... cizmele, ce ? Erau noi-nouțe, lustruite frumos, de-ți lua ochii.

Stăpînul vedea că el se uită la cizme și că bombănea ceva, dar deocamdată nu zise nimic. Tace ce tace pînă cînd, nu-l rabdă inima, și-i zice :

— Da ce-ai, neică, de te uiți așa cam posomorît la cizmele alea ?

— Ce să am ? Ia, mi-e necaz c-am dat o groază de bani pe ele și nu-mi intră în picioare. Să fie al dracului ceasul în care le-am tîrguit.

— Lasă, măi creștine, nu mai drăcui. He ! ce-o să fie ? o să le vinzi și tu, și pace.

— Ba n-am să le vînd deloc ! Mai bine le arunc.

Și așa dintr-o dată, zvirr !... cu ele peste cîmp.

— Eu nu le port ! Să le poarte cine o vrea !

Omul cu caii ce se gîndi ?

„N-ar fi bine să le iau eu ?“

— Ia ascultă, creștine, zise el, le aruncași și e păcat de ele, zău așa ! Mai bine mă dau jos din căruță, să le iau eu.

— Dă-te, nenisorule ! Fă ce vrei ! Eu nu le mai iau !

Și omul nostru se dădu jos, ca să ia cizmele.

Hoțul atîta a așteptat. A pus mîna pe hățuri, a dat bice cailor și dus a fost, cu căruță cu cai, cu tot.

ALB. Buc., XXVII (1928), nr. 2, p. 67.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5405. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Cizmele hoşului*, CAL. GOSPOD., IX (1930), p. 60.
3. *Cizmele hoşului*, CAL. COOP. ROM., I (1931), p. 196.
4. *Hoşul cu cizmele*, A.I.E.F., mg. 1246 c. (jud. Vrancea?)

[CIZME FĂRĂ PLATĂ]

Un pungaş vrea să-şi cumpere o pereche de cizme fără plată; se duce la un cişmaş, şi acela ia măsură. El îi zice cişmaşului, că să i le aducă pe a doua zi la şapte ore. Cişmaşul i-a făgăduit, că aşa va face. De aci se duce pungaşul la un alt cişmaş şi iară îşi tocmeşte o păreche, dară îi spune că pe a doua zi negreşit să fie gata pe 9 ore. Cişmaşul dintii n-a lipsit de a veni cu cizmele la el pe 7 ore. Pungaşul trage una în piciorul stîng, dară cea din piciorul drept zice că îl strînge, fiindcă i-a fost rupt odată acel picior şi şi-a uitat să-i spună, să facă cizma aceea mai largă, adăogînd:

— Acuma nu face nimic; du-te şi o pune pe calapod pînă la amiază-zi, să le lărgească un pic; căci şi aşa nu mă voi duce de acasă pînă după amiază-zi; cizma ceastalaltă poate rămînea aici!

Maestrul se duce.

Aproape la două ore după aceea vine şi celălalt cişmaş cu cizmele. Pungaşul face şi cu acesta ca cu cel dintii; o cizmă a tras cu înlesnire, dar a doua, de la piciorul stîng, zice că îl strînge, s-o ducă îndărăt să o tragă pe calapod şi s-o aducă negreşit pe amiazăzi, iară cizma asta, care e bună, să o lase aci.

Abia a ieşit bine cişmaşul din casă, şi pungaşul a tras amîndouă cizmele în picioare şi s-a dus.

Gheaja, *Rîsete*, p. 102.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5406. Este atestat în Transilvania.

DOCTOR PENTRU TOATE BOALELE

Doi tineri din provincie, terminînd liceul, se duseră în capitală ca să urmeze facultatea.

Amîndoi aveau de la familie un venit lunar de 100 lei. Întîmplîndu-se ca la unul să-i moară părintele şi, pînă să se formeze epitropie, nu a primit nici un ban, trăind acum amîndoi numai cu venitul de 100 lei. Dar acest modest venit nu le ajungea, aşa că isprăvind banii se gîndeau ce să facă, căci foamea nu le da pas.

Într-o zi, vrînd să se ducă la facultate şi trecînd pe o stradă, văzură pe un perete o tabelă cu o inscripţie: „Doctor pentru toate boalele“. Unul din ei intră în curte şi sună clopoţelul pentru anunţare, apoi intră înăuntru.

Doctorul, văzîndu-l, îl întrebă dacă suferă de ceva. El răspunse că nu are nimic încolo, dar e bolnav de febră aftoasă la buzunar (n-are parale). Doctorul îi spuse că are să-l vindece, dar să vină pe la ora 1, p.m.

Tînărul mulţumi şi plecă. La ora arătată, el fu la doctor; acesta, fiind la fereastră, văzu peste drum un zaraf cu o masă pe care se afla un fel de bani şi care dormita.

Cum intră, doctorul îi spuse să se ducă la zaraf şi să strîngă cu mîinile banii la un loc, dar să nu ia nici unul, apoi s-o ia la fugă. Zis şi făcut. Zaraful, crezînd că şi-a umplut mîinile cu bani, a început a striga să-l prindă; sărînd poliţiştii, îl prinseră şi, după ce-i făcură percheziţie, nu găsi nimic la el. Tînărul, găsindu-se prin aceasta ofensat, ceru o mie de lei despăgubire, iar zaraful fu nevoit să-i dea, pentru a nu mai umbla prin judecată.

Întîlnindu-se amîndoi prietenii, istorisi prietenului păţania.

Acesnta se duse şi el a doua zi la doctor şi, spunîndu-i păsul, acesta îi spuse să vină la ora 2 p.m. La ora 2 fix tînărul veni la doctor, care şedea la fereastră. El, văzînd că zaraful dormea cu capul rezemat pe masă, îi spuse să se ducă la zaraf şi să strîngă banii la un loc şi să încarce bine mîinile şi apoi să fugă. Zis şi făcut.

Zaraful, văzînd aceasta şi crezînd că este tot cel din ziua trecută, ridică numai capul de pe masă şi zise:

— A! şarlatane, crezi că mereu ai să mă înşeli?

Și rezemă iar capul pe masă, iar fînărul se duse cu banii. Astfel doctorul i-a vindecat de această boală molipsitoare, de care suferă mai toți tinerii.

HAZ. SAT., V (1905), nr. 4, p. 1—2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5407. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Vrăjitorul*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 2, p. 1.

3. *De voie bună* (N. I. Munteanu), NEAM. ROM. POP., X (1922), nr. 2, p. 34.

4. *Povestea târgovețului isteț*, GLAS. BUCOV., VII (1924), nr. 1667, p. 2.

[JUDECĂTORUL ȘI HOȚUL]

Judecătorul către hoț:

— Ai mai furat vreodată?

Hoțul:

— De la dumneata, pentru întâia oară, să trăiți!

ȚĂRĂNISM., VI (1931), nr. 40, p. 12.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5408. Este atestat în Muntenia.

NU S-A POTUT

Judele — De ce n-ai predat portmoneul ce l-ai găsit la poliție?

Acuzatul — Era sara târziu când l-am găsit.

Judele — Și în dimineața următoare?

Acuzatul — Nu mai era nimic într-însul.

POP., IV (1897), nr. 9, p. 142.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5409. Este atestat în Transilvania.

[LUCRĂTOR MANUAL]

Un pungaș de buzunare e adus înaintea tribunalului.

— Ce meserie ai?

— Lucrător manual.

— Cum?

— Trăiesc din produsul mînilor mele.

ALB. Buc., VIII (1905), nr. 35, p. 956.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5410. Este atestat în Muntenia.

[UNDE-I A DOUA ?]

Un evreu trimite pe un țigan să-i cumpere două pîini. Țiganul aduce una.

— Moi, da tu ai adus unî.

— Una.

— Da undi unî?

— Iaca una (arătînd pe cea adusă).

— Moi, aistî-i unî, da undi unî?

— Iaca una.

— Moi, da iu îi dat să cumpăr doi puni.

— Două.

— Da undi unî?

— Iaca una.

— Moi, da aistî-i unî, da undi unî?

— Iaca una (arătînd neîncetat pe cea adusă) pînă cînd evreul cu multă greutate fu silit de țigan să-l întrebe unde-i a doua.

(E. Baican) TIMP., VI (1881), nr. 217, p. 3; republicată: *Lit. pop. Anecdote*, p. 22.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5411. Este atestat în Muntenia.

POVESTE

A fost odată un țigan și nu știu de unde furase el o puțină cu lapte. În această puțină căzuse un spurcat de șoarece. Ce să facă țiganul? Se sucește el, se învîrtește, pînă cînd își aminteste de preotul din sat.

„Am să mă duc la părintele, să-mi sfințească laptele“, zise el în gînd.

Zis și făcut.

S-a dus țiganul cu putina la părintele și i-a spus întîmplarea, iar preotul i-a zis să vină peste două săptămîni.

Pleacă țiganul pe la treburile lui țigănești și veni în ziua cînd i-a zis preotul. Bate el la poartă și după cîteva minute vine părintele, îi deschide poarta și-l întrebă :

— Ce vrei, măi țigane ?

— D-apoi nu știi, părinte ? Ca să-mi citești putina !

— Aha ! Bine zici, intră în curte să mai stăm de vorbă.

După ce intră el în vorbă :

— Dar de unde ai tu putina aceasta cu lapte ?

— De, părinte, am furat-o și eu într-o noapte, zise el rîzînd.

— Și nu ți-e rușine să-mi spui tu mie, preot, că ai furat-o ?

Și mi l-a luat părintele de păr și a măturat toată curtea cu el. Și de atunci i-a pierit țiganului pofta de a mai fura.

BUCURIA, I (1935—1936), nr. 1, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5413. Este atestat în Muntenia.

CEASORNICUL LUI HOȚILĂ

Hoțilă are un ceasornic nou.

— Cît ai dat pe el ? l-a întrebat un prieten.

— Nu ți-aș putea spune, răspunde Hoțilă, pentru că, atunci cînd l-am cumpărat, nu era nimeni în prăvălie, așa că n-am avut pe cine să întreb.

APOST., V (1939), nr. 10—12, p. 82.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5414. Este atestat în Transilvania și Moldova.

VARIANTĂ:

2. *Intre prieteni*, RÎND. Sibiu, II (1895), nr. 13, p. 104.

LA JUDECATĂ

Doi frați sînt acuzați de hoție. Judecătorul întrebă pe unul dintre ei care-i este meseria sa, și acesta îi răspunde că el cunoaște toate meseriile : zidar, fierar, potcovar, cojocar etc.

Judecătorul pune aceeași întrebare și celuilalt, și acesta răspunde că el nu face nimic, fiindcă fratele lui face de toate.

CAL. Buc., XX (1922), p. 74.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5415. Este atestat în Moldova.

ROMÂNUL ȘI OVREIUL

Badea Toader, om mai sărac, i se întîmplă de-i moare un copil, tocmai cînd era mai strîmtorat, așa că n-avea nici cu ce să-l înmormînteze.

Bietul om se gîndi a merge la ovreiul cîrciumar din sat și să-i ceară lui împrumut cinci lei.

Ajuns la ovrei, îl întrebă mai întii de sănătate și cum îi merge negoțul și numai apoi îl rugă să-i împrumute cinci lei, căci n-are cu ce să-și înmormînteze copilul.

Ovreiul îi zise :

— Hei, bade Toadere, dar cum să te împrumut, că n-am nici eu.

— Vai de mine, jupîne Ițig, că n-am de unde să iau și e păcat de Dumnezeu să-ți rizi de om astfel.

— Dar n-am, măi române, înțelege odată.

— Bine, jupîne, eu ți-oi lăsa și zălog, dacă vrei. Am să-ți aduc cojocul și să-l ții d-ta pînă ți-oi înapoia banii.

— Atunci adu-l și ți-oi da, dar bagă de seamă de vino cu cel nou.

În fine, românul veni cu cojocul cel nou și-l lăasă jupînu-
lui pentru șapte lei și cincizeci de bani, căci doi lei și cincizeci
de bani luase Ițig dobîndă.

Cînd a fost la termen ca să aducă banii badea Toader, nu
i-a fost avut, așa că evreul i-a și vîndut cojocul.

După cîtva timp face românul banii și se duce cu ei la
circiumar.

— Jupîne Ițig, am venit cu banii, te rog să-mi dai cojocul.

— De ce nu ai venit la termen ?

Pleacă bietul om amărît că rămăsese fără o haină bună
și se gîndea el acum ce necaz mai mare să-i facă evreului.
Atunci îi veni prin minte că evreul are un cazan mare de aramă,
în care face țuică, și numai acelaia îi puse gînd rău.

Apoi într-o noapte îl și șterse și veni cu el acasă de-l as-
cunse bine. Dar se gîndea, cum drac să-l vîndă, că cazanul e
mare și o să-l prindă.

Așa s-a gîndit omul vreo cîteva zile fără să găsească un
mijloc de a-l vinde. Atunci s-a hotărît să-l ducă înapoi ca să
nu-l vadă cineva. Dar mai înainte se duce pe la jupîn să vadă
ce mai spune.

Evreul i se plînge că i-a furat cazanul și era tare scump.

— Ia taci, jupîne Ițig, zice badea Toader, că doar ai să-l
găsești.

— Să-l ghisești ? Niciodată ! Apoi di ci ești prost ?

— Păi bine, bine, jupîne, cum are să-l vîndă ?

— Cum are să-l vîndă ? Asta-i lucru lesne. Îl pune la chi-
ruță, îl umple cu pămînt, îl acoperi cu frunze, și apoi mergi la
pădure și-l taie buchițele, buchițele, și vinde la oraș, rînd pe
rînd, astăzi cinci, mîine cinci, pună vîndi tot cazan.

— Apoi să știi, jupîne, că acum n-ai cum să-l mai găsești.

POP., IV (1897), nr. 29, p. 460.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5416. Este atestat în Transilvania, Muntenia
și Moldova.

Variante :

2. *Un mijloc nîmerit.* Jurescu, *Snoave*, p. 74.

3. *Căldare de rachiu...* (T. Pamfile — Fără titlu), B.A.R.S.R., 5094,
f. 232.

[RĂSPUNSUL HOȚULUI]

Un borfaș furase unei doamne un lanț frumos de ceasor-
nic. Prins și dus la poliție, fu întrebat de ce-l furase.

— Pentru că ieri furasem unui domn numai ceasornicul,
răspunse el.

CAL. RÎS, 1885, p. 28.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5417. Este atestat în Muntenia.

[NUMAI O DATĂ]

Un judecător întreabă pre un tilhar osîndit, că știe să
citească ?

Acesta răspunse :

— Nu, d-le, am intrat o singură dată în școală și atunci
era noapte.

Gheaja, *Risete*, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5419. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. *Numai o dată*, F. POP., IX (1900), p. 11 (Moșnița — Timiș).

3. *O singură dată*, CAL. SĂT. Sibiu, II (1900), p. 56.

[RĂSPUNSUL HOȚULUI]

Judecătorul întreabă pe un hoț :

— De ce ai spart casa cu bani a reclamantului, pungașule ?

— Pentru că am găsit-o încuiată, d-le judecător.

GAZ. ȚĂR., XXVI (1925), nr. 19—20, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5420. Este atestat în Muntenia.

[LE-AM DUS SĂ LE ASCUT...]

- Măi țigane !
- Ce e, cucoane ?
- D-apoi știi cele ce le-ai furat ?
- Că nu le-am dus să le ascund, ci numai să le ascut, și-apoi era să le arunc.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 45, p. 174.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5421. Este atestat în Transilvania.

ÎNTRE OAMENI CINSTIȚI

- A. — Dar ce, ai dat de vreo moștenire, de te-ai îmbrăcat așa frumos ?
- B. — Am intrat la un bancher.
- A. — Noaptea ?

POP., IV (1897), nr. 17, p. 270.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5422. Este atestat în Transilvania.

DIN LOC BUN

- De unde ai atîția bani, Ioane ?
- I-am periat din hainele stăpînului meu.

POP. ROM., V (1905), nr. 46, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5423. Este atestat în Transilvania.

LA COMISIE

- De ce ai furat zece oca de carne de la dumnealui ?
- N-am putut să iau mai puțin, d-le comisar, că n-aveam cuțit !

POP., IV (1897), nr. 16, p. 254.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5424. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

- 2. (Fără titlu) GAZ. ȚĂR., XXV (1925), nr. 11—12, p. 4.

HOȚUL ȘI JUDECĂTORUL

Un hoț scos din prevenție la judecată și întrebat fiind de judecător : „pentru ce ai furat, prevenitul ?“

El răspunde :

— Mă iertați, domnule judecător, că, dacă eram prevenit, nu te teme că stam azi de vorbă cu d-ta, ci o luam la sănătoasa.

Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 135.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5425. Este atestat în Muntenia.

[MUSTEREA DE CUGET]

La tribunal președintele zice acuzatului :

— Acuzat, n-ai simțit muștrări de cuget că ai furat acestui neputincios 4 sticle de vin, pe care le-ai băut în fața lui ?

Acuzatul răspunde :

— Da, d-le judecător, am simțit a doua zi de dimineață că ceva se mișcă în stomac, desigur nu putea fi altceva decât muștrarea de cuget.

GAZ. ȚER., IV (1895), nr. 35, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5426. Este atestat în Muntenia.

LA TRIBUNAL

Judecătorul (către un hoț care a fost prins că a furat paltonul unui domn) — Ce poți aduce ca scuză, pentru a ți se ușura pedeapsa ?

Acuzatul — Mă rog la domnul judecător, eu numai aș putea spune că, furând eu paltonul, l-am băgat în zălog, prin care faptă l-am cruțat pe dl. păgubaș de a se mai osteni a-l duce d-lui.

POP. ROM., XIII (1913), nr. 29, p. 9.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5427. Este atestat în Transilvania.

LA JUDECĂTORIE

Președintele către osîndit :

— Mai ai ceva de adăugat ?

— Nu, dar vă rog să terminați mai curînd, căci a bătut 12 și aș vrea să fiu la penitenciar pentru dejun.

ALB. Buc., IX (1906), nr. 52, p. 1361.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5428. Este atestat în Muntenia.

[TETEA ȘI PURADELUL]

— Fost-ai, teteo, la tîrg ?

— Fost.

— Și ce-ai ciordit ?

— Niște ca la cătăni (iminei).

— Ei, și de ce n-ai luat ca la oameni ?

(Tudor Pamfile — Fără titlu)

B.A.R.S.R., 5094, f. 282.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5429. Este atestat în Moldova.

DE LA MOARĂ

— Cît cere pe ocaua de struguri ?

— 3 lei.

(Mîncînd din ei.) — Nu e nimic ; spune-i că sînt de la el din vie !...

Dumitrașcu, *De-ale unui traistă-n băț*, p. 67 (Boureni — Dolj).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5430. Este atestat în Muntenia.

[RĂSPUNSUL HOȚULUI]

Un ipistat zise unui hoț prins :

— Dacă ai învățat să furi, de ce nu știi să te păzești ?

— E ! he ! zise hoțul. Dacă aveam și acest talent natural, de cînd ajungeam comisar... și la mai mare !

CURIER., I (1889), nr. 2, p. 3.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5431. Este atestat în Moldova.

POPA ȘI TOPORUL

Un popă avea obiceiul furatului. Și fura mai cu seamă topoarele de pe la casele oamenilor.

Oamenii îl aflară, dar ca să-i zică nu îndrăzneau. Se pun la cale și fură și ei toporul popei.

A doua zi, pe la ieșirea din biserică, fiind sărbătoare, începe care mai de care să se jeluiască că lui i s-a furat toporul. Dar așa fel ca să audă popa.

— Măi ! Aci trebuie să fie un mare șarlatan, care ne face nouă astea !

Popa, care auzea mai de la o parte, zise :

— Măi oameni buni ! Aci trebuie să fie doi șarlatani, că și pe al meu l-o furat !

CASA RUR., IV (1898), nr. 4, p. 100
(Smulți — Galați).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5432. Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Popa și toporul*. Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 25.
3. *Popa hoț*, CAL. AUR., X (1929), p. 63.

[MESERIE URITĂ ?]

La tribunalul corecțional.

Președintele — Ești acuzat de hoție. Dar știi că aceasta e o meserie urită ?

Acuzatul — Urită ? Dacă ne-ar lăsa s-o facem, ce frumoasă ar fi, d-le președinte !

GAZ. ȚER., VIII (1901), nr. 27, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5433. Este atestat în Muntenia.

11. Hoțul nepriceput

ȚIGANII ȘI CIOBANII

Întilnindu-se într-o seară cinci țigani, știi colea :

Negri ca tăciunele
Și flămânzi ca ciinele,

se sfătuiră să meargă la o stână din apropiere, ca să fure un cîrlan.

Cum se sfătuiră, așa și făcură, se porniră și, ajungînd la stână, unul rămase afară să fure cîrlanul, iar cei patru se băgară în colibă ca să ieie pe ciobani cu vorba ; și, cum intrară înăuntru, uitînd să spuie celui de-afară ce fel de cîrlan să fure, începură a juca și-a chiui :

Tupiliș pe lîngă plasă,
Și-o alege cea mai grasă.
Cîrlănos
Pe drum în jos,
La coliba cea din vale,
C-acolo-i căldarea mare
Și cuțitul cel mai tare.
La pămînt că ni-l trîntește
Și de piele ni-l jupește
Și-n căldare ni-l izbește
Și c-un crop îl clocotește,
Mîncărica ni gătește,
Că noi după ce-om cînta,
La colib-om înturna
Și ne-om pune și-om mînca :
Carne de cîrlan curată,
De noi, de țigani furată,
Iar după ce vom mînca
Și bine ne-om sătura,

Cu toții ne-om răsturna
Și vom face
Ce ne place !

Ciobanii, luând bine seama ce chiuie țiganii, și pricepându-se îndată ce au ei de gând să facă, se furișă unul dintre dânșii, anume Luca, și ieșind din colibă, prinse pe țigan de-afară cu cîrlanul în spate, și cum îl prinse mi-l înhăță cu mîinile de cap și începu a-l scărmana și-a-i da niște pumni de numai se cîrliga bietul țigan.

Ceilalți ciobani se prinse și ei în joc cu țiganii din colibă și începură a chiu :

Tună-l Luca
Și-l hurducă,
Și-l apasă
Către plasă
Pîn' ce-a zice : „vai ! mă lasă !“

Apoi începură și ei a bate în țiganii din colibă, că numai colbul sărea din spatele lor, și, după ce-i bătură bine și socotiră că acuma le-a fi de-ajuns, se făcură că-i scapă.

Țiganii, scăpînd din mîna ciobanilor, o croiră la fugă de-a dreptul pe unde-i duceau picioarele, de țî se părea că strechie.

Iată că mai încolo se întîlnesc c-un român și-l întreabă de-abia răsufînd :

— Încotro, românico ?

— La stîină, paraleilor.

— Să te ferească Dumnezeu, și pe tot neamul tău ! ziseră ei, nu te duce, că au dat urșii între oi și e vai și amar de cel ce se apropie acum de stîină !... Pe noi încă ne-au pus păcatele să ne abatem pe-acolo, și-atîț ne-au scărmanat, atîța ne-au butijat, că ne mirăm singuri cum de-am mai scăpat !

(S. Fl. Marian), ȘEZ., IV (1878), nr. 1, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5434 (A. Th. 1525 Q *). Este atestat în Moldova, Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Lăsata-secului*, REV. POL., III (1888), nr. 9, p. 12.

3. *Țiganii și purcelul*, TRIB., V (1888), nr. 140, p. 557.

4. *Mocanul și țiganul*, ȘEZ., II (1893), nr. 10—11, p. 281 (Tăbăcești — Bacău).

5. *Șiretlic țigănesc*, HAZ. SAT., IV (1904), nr. 9, p. 2.

6. (Fără titlu) CUCU, I (1905), nr. 1, p. 3.

7. *Unghîța țiganului*, CAL. COPII, I (1909), nr. 1, p. 28.

8. *Uiuiu și iară, iară...* „I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 12, p. 381 (Ploiești — Prahova).

9. *Doi țigani la stîină*, NEAM. ROM. POP., VI (1915), nr. 33, p. 522.

10. *Doi țigani la stîină* „I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 10, p. 295.

11. *Doi țigani la stîină*, CAL. SĂT., IX (1916), p. 65.

12. *Uiuiu și iară, iară...* Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 32 ; republicată : NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 33, p. 526 (Vîrful Cîmpulungului — Suceava).

13. *Furtul țigănesc*. Munteanu, *Povestiri*, p. 9.

ȚIGANUL TOT CA EL

Un român și cu un țigan se înțeleg ca să fure un cîrlan grasuț din staulul de la marginea satului. Dar lucrul era greu de brodit, pentru că staulul, deși încăpătoriu, era atîț de bine întocmit, că nu era cu putință să-l poți străbate, fără numai sărînd gardul peste pîrleazul ce-l făcuseră dulăii în trecerea lor încoa și-ncolo.

Ca să intre țiganul înăuntru, nu-i da mîna; s-a învoit însă ca el să urce gardul și s-aștepte cu brațele întinse, acolo sus, cîrlanul, ce românul are să îl dea.

Și românul intră înlăuntru, în staul, iar țiganul sta sus pe vîrfurile pîrleazului, așteptînd că ce are să fie.

Nu se știe de ce, destul că ciobanul dormea ca dus alătura cu dulăii, pe cînd o bală de lup intrase în staul înaintea românului, fără să fie simțit de cineva.

Dar cum amirosă lupul umblet de om, numaidecît își ia tălpășița spre trecătoarea unde sta țiganul. Acesta, văzîndu-l că dă să sară peste gard, cugetînd că e un cîrlan zdravăn, îl prinde în brațe. Cîrlanul însă era tare al dracului și mușca, de cruce să-ți faci. Toată opintirea țiganului a rămas zadarnică ; lupul îl rupea al nevoii, de a trebuit să-i dea drumul.

Într-un tîrziu iată că vine și românul cu un cîrlan gras ca un pepene și-l întinde sus la țigan, dar acesta de unde să vrea a pune mîna pe el ?

— Dar ține, cioară, ce te sfiște han-tătar, când nu e timp de pierdut, ca s-arată zorile peste puțin ? zice românul.

— Nu voi mai mult cîrlan, că mușcă al dracului, ui că-s numai răni de cel mai dinainte și mi-i acru sufletul !

— Cum, tu ai mai prins un cîrlan ?

— Da și încă unul lehamite de mare și obraznic, de să-ți piară pofta de-a mai umbla după ei ; dintr-o săritură a fost în virful gardului și p-aci să mă dea jos, de nu mă țineam bine.

— Măi, d-apoi c-acela a trebuit să fie lup... !

— U, lupu, mă ! Ține, cățel ! răcnește țiganul ca scos din fire.

Firește că, fără cîrlan și cu fuga, au putut scăpa numai.

Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 68.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5435. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Țiganul la furat*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 75, p. 6.
3. *Țiganul la oi*. Tuțescu, *Taina ăluia*, p. 9.
4. *Trai la stîină*. Tuțescu, *Taina ăluia*, p. 10 (Panaghia — Dolj).
5. *Trai la stîină*, CAL. POP. ROM., XV (1908), p. 97.
6. *Oaia țiganului*, HAZ. SAT., X (1910), nr. 5, p. 3 (Cîrja — Vaslui).
7. *Pățania țiganului cînd a vrut să fure un cîrlan de la stîină cu nănașu-său ăl de român*, HAZ. SAT., XI (1911), nr. 27—28, p. 3.
8. *Țiganul la furat oi*, NEAM. ROM. POP., VI (1915), nr. 42, p. 665.
9. *Țiganul la furat oi*, „I. CREANGĂ“, IX (1916), nr. 1, p. 27 (Bivol — Botoșani).
10. *Țiganul și lupul*. Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 71 ; republicată : NEAM. ROM. POP., VIII (1920), nr. 26, p. 407.
11. (Fără titlu) Novacovicu, *Din comoara Banatului*, p. 54.
12. *Mielul cel de furat*. Costin, *Anecdote*, p. 10 (Valea Boului — Caraș-Severin).
13. *M-a lîns și m-a pătruns*, DUM. POP., XII (1927), nr. 17—18, p. 6.
14. (Fără titlu) PRIM., IX (1929), nr. 12, p. 2.
15. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 43.
16. *Cîteodată pămîntul e prea mic* DUM. POP., XIV (1929), nr. 3—4, p. 7.
17. *Doi români și un țigan*, A.I.E.F., i. 10860 (jud. Vrancea ?).
18. *Poveste*, A.I.E.F., i. 11207 (Poiana Răchițeli — Hunedoara).

DASCĂLUL PASCAL

Un popă trimese călare pe dascălul său, care se numea Pascal, în sat, spre ziua Învierii, ca să se ducă undeva să fure un miel, profitînd de ocaziune că oamenii sînt toți la biserică. Lasă că nu putu să fure, dar apoi prinzîndu-l îi trase și o sfîntă de bătaie luîndu-i și calul. După care se întoarse la biserică și se puse în strană. Popa, văzîndu-l cîntînd, îl întrebă :

— Das... că... le... Pas... ca... le... ai luat... pe be... he... he.

Dascălul îi răspunse :

— Ba... dra... cu... să... te... ia... căci... pen... tru... be... he... he..., mi-a lu...a... tu pe... Mi... ho... ho.

CAL. BASM. CÎNT., IV (1877), p. 79.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5436. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Dascălul Pascal* (Sim. Fl. Marian), REV. POL., III 1888“, nr. 2, p. 15.
3. *O evanghelie din trecut*, CAL. Arad, IX (1891), p. 91.
4. *Dascălul Pascal*. Popescu N.D., *Carte de basme*, p. 155.
5. *Popa și dascălul* (N. Mateescu), REV. SOC. ȚIN. ROM., XVIII (1899), p. 322 (Movilița — Vrancea).
6. *Dascăle, dascăle, luat-ai pe behehe ?* Zanne, *Proverbele românilor*, VI (1901), p. 255 (Ștefănești — Vilcea).
7. *Mai înainte vreme*. Rădulescu-Codin, *Dăfii*, p. 20 (Negrești — Argeș).
8. *Popa și dascălul*, „I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 5—6, p. 87.
9. *S-o dus și hi, hi, hi !... IZVORAȘUL*, X (1931), nr. 5—6, p. 76 (Soca — Timiș).
10. *Dascălul și popa*, CĂL. HAZ., 1938, p. 69.
11. *Dascălul, popa și mielul*, CAL. AGRIC., III (1938), p. 85.

UN POPĂ CU FRICA LUI... DUMNEZEU

În un sat oarecare, un preot bătrîn atîngea aproape 90 de ani, însă de un fizic foarte tare. Într-o zi venea de la tîrg călare, mormăind încetișor cu vocea mai mult pe nas (căci așa

vorbea de mic, și ca popă, mai mult) un mic acsion; mai avînd încă vreo 2 kilometri pînă să ajungă acasă, era cam pe la amurgul serii, care-l apucase printre păpușoi, trase la o grămadă de păpușoi culeasă din ziua aceea și de călare începu a pune păpușoi în desag. Un ogar fricos al stăpînului holdei, ce dormea în vîrfurile grămezii, sări și începu a mîrii, popa uită acsionul ce-l cînta și împreunînd cele două degete ale mîinii drepte începu pe glasul al 7-lea cu vocea tot pe nas: „chei, diavole, te-ai prefăcut în ogar!!“ Ogarul plecă; apoi un cal, ce pășuna în apropiere, văzînd pe al sfinții sale, începu a necheza; dar sfinția sa iar împreună degetele și zise: „Chei, diavole, te-ai prefăcut în cal!!“ Stăpînul păpușoiului îl văzu și nemaiputînd ține începu a ride cu nevasta; sfinția sa urmînd ca mai sus zise cu aceeași voce: „A!! te-ai prefăcut în om și femeie!! Chei, ucigă-te crucea, bată-te sfîntul și toate zilele cele mari din un an — vino sfînte Mihăilă (patronul sfinției sale) și cu coasa ta ucide-l pe ucigă-l crucea și toaca, du-i pe pustii să nu mai aud de numele lui“.

A doua zi, duminică, omul cu păpușoi se duse la biserică, preotul, după terminarea serviciului divin, ținu o cuvîntare, spunînd oamenilor, că astăzi are să vie din casă în casă spre a-i da banita de păpușoi ce o are da ca obligație. Omul în chestiune zise:

— Bine, cînstite părinte, să vii, dar, mai înainte d-a veni, ar trebui să mai ieși pe cîmp să mai citești cîte ceva, fiindcă nu este seară să nu vezi pe cîmp pe ucigă-l-crucea schimbîndu-se în tot felul.

Preotul promise și zise ca să meargă cu toții, cu sfințele icoane, spre a face o mică rugăciune, căci și sfinția sa, aseară, l-a văzut pe ucigă-l-crucea schimbîndu-se în formă de ogar, în formă de cal, în formă de om și femeie etc.

Toți cei de față rămase uimiți și încep a face la cruce, afirmînd unii că și lor li s-a arătat aidoma. Dar cel cu păpușoi zise:

— Oameni buni! și părinte! să mă iertați că vorbesc, că eu unul știți că nu mint și că vă spui drept, p-asta, că-i cruce (făcînd semnul crucii). Ceilalți zise „nu te mai jura, că știm că nu spui minciuni“. Omul reluîndu-și vorbă zise: eu aseară l-am văzut, întocmai sămăna cu sfinția sa (arătă pe preot), era călare, a tras cu cal la grămadă și de călare și-a umplut desagii, pornind către sat, ucigă-l-crucea și toate...

Nu apucă omul să isprăvească și părintele, întreprîndu-l, zise:

— Taci, nu mai blestema, că-i păcat, și că dracu e tot făptura lui Dumnezeu, și așa că nu ți-e dat ție să-l blestemi, ci numai mie.

Oamenii, deși țărani, dar pricepură. Atunci a aminat ducerea pe cîmp. Dar de atunci popa, ori de cîte ori voia a mai lua cîte ceva după cîmp, mai întii ninia, huiduia, striga chiar pe nume și, de se convingea că nu este nimeni, pîrjolea tot ce găsea.

Însă oamenii i-au aflat și această încercare. Într-o zi însă, vroind a se duce la tîrg cu căruța și neavînd fin acasă, se hotărî a lua după cîmp; mai înainte de a ajunge la finul sfinției sale, ajunse la al unui om; dar omul îl văzuse de departe. Preotul începu a striga ni! ho! mă Ioane, Stane, și incredințindu-se că nu este nimeni, trase căruța la clăia de fin, se coborî din căruța ca să ia unul din purcoaiele ce erau jos cam neregulate; încercînd brațul bine, voi a-l pune în căruța, dar auzi în brațe: „Ce vrei, părinte? Dă-mi pace!“ Și, aridicînd capul în sus, văzu un om în brațele sale; atunci popa zvirli finul jos și hop în căruța, biciui cail și la sănătoasa, căci fin nu-i mai trebui sfinției sale.

De atunci popa se făcu om detreabă și pînă la sfîrșitul vieții, care a foste peste vreo lună, n-a mai cutezat a fura.

Dar în timp de 60 sau 70 de ani cît a furat? Domnul știe, căci știu că a lăsat o avere frumușică în urma sa.

CASA RUR., I (1890), nr. 6, p. 144.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5437. Este atestat în Muntenia.

[ȚĂRANUL LA SPOVEDIT...]

Un țăran furase un miel și se dusesese apoi să se spovedească.

— Să-l dai înapoi, fătul meu!

— Nu pot, părinte; l-am mîncat.

— Rău, fătul meu, căci pe lumea cealaltă remușcarea ta va fi mare, și chiar mielul care l-ai furat va fi lingă tine pentru a-ți aminti păcatul.

— Ce? O să fie și mielul acolo?

— Negreșit!

— Ah! ce bine-mi pare! Am să-l dau atunci înapoi, părinte.

ROM., XXV (1881), p. 163.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5438. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. (Fără titlu) *FUNCT.*, VI (1889), nr. 331, p. 3.
3. *La a doua înviere*, *COM. SAT.*, III (1907—1908), p. 267.

ȚI-O DA CEL DE SUS!

Un țigan și un român, furînd un bou, se duseră amîndoi să-l jupoaie.

— Măi țigane, zise românul; tu păzește coala în potecă, că eu mă duc să-l jupoai în crîng. Vezi, cînd o veni cineva, să-mi fluieri.

— Bine, românico, bine!

Văzînd țiganul un om uitîndu-se în toate părțile, începu să strige:

— Măi! ă! bou breaz, bărlo-breaz cauți?

— Ala, măi țigane.

— Încolo să-l cauți (arătînd spre altă parte), încolo, încolo; numai încolo (arătînd la locul unde era boul) să nu-l cauți, că l-am căutat și eu: nu e acolo!

Păgubașul se duse drept unde-i arătase țiganul să nu se ducă și găsi boul. Se duse și țiganul după el, și, apropiindu-se de cel ce-l jupoia, începu să-i fluiere la ureche, strigîndu-i:

— Avel păgubașul!

Prinzîndu-i, păgubașul îi duse la zapciu.

Pe drum românul zise țiganului:

— Măi țigane, tu ești prost; tu nu știi cum să vorbești zapciului; să mă lași pe mine și tu să te urci în podul casei și să ascuți.

Românul intră la zapciu cu păgubașul și țiganul se urcă în pod.

— De ce ai furat boul, întrebă zapciul, de ce l-ai omorît?

— De, cucoane, păcatele mele, sărăcuț de maica mea, Doamne, nu l-am omorît eu... așa l-am găsit.

— Să-l plătești, hoțul!

— N-am parale, cocoane! L-o plăti cel de sus!

Țiganul, crezînd că zice să-l plătească el, strigă din pod:

— Ba amîndoi să-l plătim, că eu păzeam, și tu jupoiai!

CAL. POP., V (1866), p. 93

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5439. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Ți-o da cel de sus*. Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 165; republicată: *Lit. pop. Anecdote*, p. 55.

3. *Conștiința rea te bagă-n belea*. Sbiera, *Povești populare*, p. 253.

4. (Fără titlu) *FOIȘ. RĂSP. CUN.*, 1886, nr. 1, p. 11.

5. *Cel de sus și cu cel de jos*. Sima, *Ardelcanul glumeț*, p. 78; republicată: *TRIB.*, VI (1889), nr. 104, p. 413.

6. *Al de sus*. Popescu-Ciocănel, *Basme*, p. 149.

7. *Dat de gol*, *F. POP.*, XI (1902), p. 571.

8. *Dat de gol*, *CRON.*, II (1902), nr. 435, p. 3.

9. *Țiganul secetos*, *HAZ. SAT.*, X (1910), nr. 2, p. 3 (Gănești — Argeș).

10. *Țiganul păcălit*, *GAZ. TRANS.*, LXXIII (1910), nr. 50, p. 6.

11. *Bălțata lui Gheorghe*. Tuțescu, *Din văi și vilcele*, p. 45.

12. *Ce mai dă cel de sus* (N. I. Munteanu), *NEAM. ROM. POP.*, VI (1915), nr. 13, p. 203; republicată: *Povestiri*, p. 29.

13. *Ți-o da cel de sus*, *CAL. BIHOR.*, II (1923), p. 114.

14. (Fără titlu) *DUM. POP.*, VIII (1923—1924), nr. 19—20, p. 3 (Coțeana — Olt).

15. (Fără titlu) *PRIETEN. NOSTRU*, IX (1925), nr. 41, p. 21.

16. (Fără titlu) Novacovicu, *Din comoara Banatului*, p. 55.

17. *O tovărășie nepotrivită*. Pop-Reteganul, *Șt., Povești și snoave*, p. 50; republicată: *Snoave*, p. 19.

ȚIGANUL ȘI IAPA FURATĂ

Un țigan furase o iapă cu mînz. La investigare îl întrebă judele: de ce a furat iapa?

Țiganul răspunde:

— D-le, nu am furat-o eu pe ea, ci ea m-a furat pe mine. Eu eram într-un prun, mîncam prune, iapa a venit la pom și s-a freat de el, pînă cînd am căzut în spate-i, pe urmă a dat fuga cu mine pînă la cort.

— Dar mînzul de ce a venit după tine?

— D-apoi, domnule, dracul l-a chemat!

Judele:

— Apoi știi ce, țigane, fiindcă tu ai furat iapa cu mînz cu tot, în înțelesul legii trebuie să fii spînzurat.

Țiganul — Da nu te glumi, domnule !

Judele — Asta nu este glumă, ci lege.

Țiganul — Apoi știi ce, domnule, întoarce legea ! Să spînzurăm mai bine iapa, și eu să rămîn !

PRIC., I (1874), nr. 14, p. 55.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5440. Este atestat în Transilvania.

Variante:

2. *Mai avem unul*, F. TOȚI, III (1898), nr. 48, p. 560.

3. *Să cumpănească pe altul*. Sima, *Ardeleanul glumeț*, p. 77; republicată: GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 97, p. 7; TRIB., VI (1889), nr. 104, p. 414.

[SMÎNTÎNA POPII]

Un țigan, dorind să postească și el postul Paștilor, ca românii, s-a decis ca putina cu lapte acru, ce avea strînsă din vreme, să fie la un loc sigur ca să nu umble copiii de a se înfrupta.

— Ei ! dar unde s-o asigur, gîndea el. Loc mai cinstit decît în biserică, nu poate fi aiurea.

Deci rugă el pe popa să-l primească cu putina pînă în seara de sîmbăta Paștilor. Popa i-a admis cererea.

Slujitorii bisericii, însă, se sfătuiră a face țiganului un cabaslic ca să aibă de ce rîde. Prin urmare, tocmai în sîmbăta Paștilor, pe la amiază, golesc putina, împărțind tot laptele între dinșii. Iar pentru ca să facă pe țigan a crede că sfinții din biserică au mîncat laptele, cu cel rămas pe doagele putinei. mînjiră mustățile mai multor sfinți, între care și a lui Sf. Petru și a lui Sf. Nicolae.

În ziua aceea spre seară vine și țiganul să-și ia laptele. Se uită în putină și văzînd-o goală : „Auileo ! lichea-dabulichea ! Cine mi-a mîncat laptele, mîncă-l-ar ciumele, și holerele, și baghițele ?“

Zicînd acestea se uită cu prepus la cliziarhul care îi arată sfinții, a căror mustăți probau culpabilitatea.

Se uită el la toți : încrucișează mîinile, se miră, strînge din umeri, se scarpină-n cap, dar dînd cu ochii de Sf. Nicolae și de Sf. Petru :

— D-apoi asta ce mai este ? zbiera țiganul disperat. De ! acum, pentru sfinții cei mai tineri, ar mai fi cum ar mai fi. De ! nu mai mi-aș baloura fleanca atîta ; dar voi, voi, javre bătrîne, ce n-ați așteptat pînă mîine ? Dracu v-a pus să vă înfruptați să vă spurcați ? Așa cinstiți voi pe cel Hristos barnos, mortos ca toți morții ?

Între acestea, văzînd pe una din ușile altarului un arhanghel zugrăvit, care nu mîncase lapte :

— Sai, sfințe marhanghele parapanghele, și dă-le pe spete nuiele și curele, să nu se mai spurce cu lapte în postul Paștelui !

Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 37.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5441 (A. Th. 1572 A *). Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variantă:

2. *Smîntîna popii* (D. Stăncescu), GAZ. TRANS., LVI (1893), nr. 6, p. 6.

3. *Țiganul și Sf. Nicolae* (N. Mateescu), CASA RUR., IV (1898), p. 193 (Movilița — Vrancea).

4. *Țiganul și popa*. Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 1275 (Botoșani — Botoșani).

5. *Popa și sfinții*. Sandu, *Anecdote*, p. 25.

6. (*Fără titlu*) HAZ. SAT., III (1903), nr. 12, p. 2.

7. (*Fără titlu*) POP. ROM., IV (1904), nr. 11, p. 7.

8. *Popa și sfinții*, HAZ. SAT., VI (1906), nr. 5, p. 3 (Corbeni — Argeș).

9. *Laptele țiganului* (S. Hirnea), CULT. POP., V (1925), nr. 101, p. 4.

MAGIUNUL POPII

Pălimarul și cu dascălul au fost furat povidla preotului, ce o păstra în biserică. De ciudă preotul a stricat două icoane, ce erau unse pe la gură. Acuma n-aveau icoane. Cei doi l-au

sfătuit ca să pună doi oameni frumoși la locul icoanelor, cînd va fi slujba.

Stînd aceia acolo, ca sfinți, a zărit unul pe fereastră caii vecinului în grădina lui.

— Iaca, mări, zise către celălalt, cum îmi pasc caii trifoiul, hai și i-om alunga !

Și la fugă printre norod.

— Vedeteți, oamenii buni, zice preotul, sfinții noștri, dacă au fost buni la Dumnezeu, s-au dus în cer, de-acuma puneți mîna de la mîna și să cumpărați alte icoane...

El. Niculiță-Voronca, *Datine*, p. 1258.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5442. Este atestat în Moldova.

[ÎNCURCĂTURĂ ȚIGĂNEASCĂ]

Un țigan a furat două găște și le-a băgat în desagi : una dinainte, alta dindărăt, punîndu-și desagii pe umăr. Ajungînd la proprietar pe cale, îl întrebă că ce are în desaga din dreapta. Țiganul răspunse că are o căpățînă de varză. Proprietarul în grabă îl întrebă că ce are în desaga cea dinainte. La care țiganul, confuz, răspunse iar în grabă : „altă găscă“ și numai decît s-a văzut apoi trădat prin sine însuși.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 33,
p. 127.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5443. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 67.
3. *Încurcătura țigănească* (D. Stăncescu), FAM., XXV (1890), nr. 23, p. 275 ; republicată : *Snoave*, p. 49.
4. *Țiganul păcălit*, F. POP., V (1895—1896), p. 342.
5. (Fără titlu), OPINIA, II (1898), nr. 174, p. 2.
6. *Țiganul și găscă*, NEAM. ROM. POP., II (1911), nr. 9, p. 142.
7. (Fără titlu) LIGA DEȘTEPT., IV (1915), nr. 27, p. 3.
8. *Țiganul și găștele*, IZVORAȘUL, IX (1930), nr. 6, p. 8 (Bistrița—Bistrița).

ZĂU, NAȘULE, N-AM FURAT-O

Un țigan ducea o găscă la nașul său. Pe drum găsește o iapă străină și încălecă pe ea, zicînd găștei :

— Vezi, bălaio, să nu spui nașului c-am furat iapa. Ajungînd la nașul, țiganul dete găscă ; iar el îi dete drumul între celelalte. Cum se văzu între găște străine, ea începu să gîrie ; iar țiganul, crezînd că găscă spune în limba ei despre iapă, începu să se închine, zicînd :

— Zău, nașule, n-am furat-o ; am găsit-o în drum.

Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 160.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5444. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante :

2. *Zău n-am furat-o* (D. Stăncescu), F. POP., X (1901), p. 319.
3. *Țiganul la naș*, GAZ. POP., IV (1921), nr. 85, p. 3.

[GÎSCA CU UN PICIOR]

Un țigan, ducînd o găscă friptă stăpînului, pe drum i-a mîncat un picior.

Stăpînul, văzînd numai un picior, întrebă pe țigan unde e celălalt.

Țiganul răspunse că acesta e celălalt !

FAM., VIII (1872), nr. 17, p. 204.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5445. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante :

2. *Țiganul ca „petiner“ (servitor)*, PRIC., III (1874), nr. 14, p. 55.
3. (Fără titlu) CAL. BASME. BAL., I (1876), p. 76.
4. *Păcălituri țigănești*, CAL. BASME BAL., II (1877), p. 105.

5. (Fără titlu) Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 39.
6. *De n-ai hîrșcit-o?*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 164, p. 7.
7. *Șodenii despre țigani*, F. POP., I (1892—1893), p. 100 (Orlat — Sibiu).
8. *Gîscă cu un singur picior*. Jurescu, *Snoave*, p. 119.
9. *Țiganul și friptura de gîscă*, CAL. Arad, XVI (1898), p. 124.
10. (Fără titlu) ALB. Buc., III (1900), nr. 23, p. 610.
11. *Die Gans mit einem Fuss*. P. Schullerus, *Archiv des Vereins*, p. 501 (Marpod — Sibiu).
12. *Boierul și țiganul*, FLUIER., I (1910), nr. 21—22, p. 324 (Zorleni — Vaslui).
13. *Țiganul și gîștele*, HAZ. SAT., XIV (1914), nr. 4, p. 2.
14. (Fără titlu) LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 32, p. 3.
15. *Țiganul bucătar*, LUMEA COPII, I (1922—1923), p. 367.
16. *Gîsca cu un picior*, NEAM. ROM. POP., XVIII (1930), nr. 13, p. 221 (Duda — Vaslui).
17. *Țiganul și piciorul de rață*, SAT., IV (1933), nr. 30, p. 11.
18. (Fără titlu) CAL. SAT. Brad., 1934, p. 62.
19. *Păcală și gîsca*, CAL. IL. Arad, 1937, p. 80.
20. *Gîștele țiganului*, SAT., XI (1940), nr. 110, p. 18.

[FĂRĂ NOROC]

Un țigan intrase, știm noi de ce, pe fereastră în casa unui țaran. Cînd să sară înăuntru, țiganul cade și-și frînge un picior. Femeia țaranului, auzind zgomotul, zice către bărbatu-său :

— Sai, bărbate, că nu știu care a intrat în casă !

Țiganul, care din pricina scrîntiturii nu se putea mișca, liniștește pe femeie, zicîndu-i :

— Nu te grăbi, cumătră, că așa cum am căzut eu, nici miine nu pot pleca de-aici.

TIMP., XVII (1895), nr. 44, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5446 (A. Th. 1624 A *). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) F. POP., IV (1895), p. 94.

3. *Fără noroc* (I. Adam) FL. ALB., II (1899), nr. 11, p. 5; republicată : *Pe lângă vatră*, p. 105; HAZ. SAT., I (1901—1902), nr. 1, p. 3;

Glume țărănești p. 47; F. POP., XXX (1926), nr. 52, p. 5; F. POP., XXXII (1928), nr. 52, p. 8; CAL. PRIM., V (1928), p. 41.

4. (Fără titlu) PRIM., V (1929), nr. 44—45, p. 2.

5. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., IV (1929), nr. 28, p. 12.

6. *Crăciunul țiganului*, CĂL., VII (1931), p. 110.

7. *Întîmplarea cu laptele*, ALB. Buc., XXXIII (1934), nr. 28, p. 438.

8. *Crăciunul țiganului*, CĂL. HAZ., II (1937), p. 71.

9. *Crăciunul țiganului*, CAL. AGRIC., II (1937), p. 113.

ȚIGANUL LA NAȘI-SO

Se sculă țiganul de dimineață și plecă la nași-so, doar o mai ciordi ceva; intră în curte piș!... piș!... se urcă pe sală. Roti ochii încoace și încolo și văzu gura podului deschisă, iar în pod niște carne atîrnată la fum. Se agăță cioara pe gura podului și hop, ca o pisică, în pod. Aci, apucă cu mîinile d-o căpățîna de porc și... întinde și snopește... apoi odată se umflă țiganul voinicește, de gîndea că o să surpe casa. Teiul cu care era căpățîna atîrnată se rupse și țiganul buf! pe podină, care fiind veche — se rupse și ea... Cît ai clipi, țiganul, ținînd încă o căpățîna în mîină, se trezi în casă în picioare, în fața lui nași-so, care își făcu cruce, ca de altă arătare.

— Bună dimineața, nașule, pîn pod, că p-afară mă mănîncă ciinii, zise țiganul cam tremurînd!

— Dar dincotro, măi faraoane, cu căpățîna aia?

— Iacă, nășicule, mîncăți-aș gura! o găsi și eu pîn podul dumneavoastră, și mă rog să mi-o lași pînă mai pe sară, s-o hierb la hăi dănciuci, c-apoi, zău, ți-o aduc eu.

ALB. Buc., I (1897), nr. 8, p. 250.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5447 (A. Th. 1624 B *). Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. (Fără titlu) HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 4, p. 3.

3. (Fără titlu) GAZ. TRANS., LXXI (1908), nr. 102, p. 7.

4. *Multe uși mai ai!* Sandu, *Anecdote*, p. 33.

5. *Bună sara prin căhleață*, STRAJA, IV (1925), nr. 61, p. 2 (Corop-ceni — Vaslui).
6. *Țiganul în pod la nași-so*, Rădulescu-Codin, *Cal de smeu*, p. 84 (Priboieni — Argeș).
7. *Țiganul și slănina*, NEAM. ROM. POP., XXII (1934), nr. 11, p. 168 (Brătești — Bacău).
8. *Alta cu țiganul*, ALB. Buc., XXXV (1936), nr. 6, p. 86.
9. *Multe uși mai ai!*, AMIC. POP. CĂL., LIV (1937), p. 131.

[L-A ARUNCAT VÎNTUL]

S-a dus țiganul în grădina unui domn să fure ai. Dară din nenorocirea lui dădu domnul de el.

— Ce faci aci, măi țigane, în grădina mea ?

— Da, mă țin de aiul acesta, norocească-te D-zeu, că vrea să mă ducă vîntul.

VICE STRIG., I (1862), p. 66.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5448 (A. Th. 1624). Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. (Fără titlu) UMORIST., III (1865, nr. 15, p. 80).
3. *A mutat gardul*, ȘEZ., VI (1880), nr. 3, p. 24.
4. (Fără titlu) F. POP., IV (1895), p. 126 (Sadu — Sibiu).
5. *Ce vînt te aduce pe la noi?* Zanne, *Proverbele românilor*, I (1895), p. 90.
6. *Țiganul furînd ceapă*, POP., III (1898), nr. 50, p. 796 (Bata — Arad).
7. (Fără titlu) (C. Rădulescu-Codin), ȘC. MOD., II (1898), nr. 18, p. 143; republicată: ROM. Buc., XXXIX (1898), nr. 37, p. 2; *Dăfii*, p. 11; *Vine roata*, p. 58 (Budișteni — Argeș).
8. (Fără titlu) Zanne, *Proverbele românilor*, III (1899), p. 518.
9. *Der Zigeuner und der Zwiebel*. Schulleurs, *Archiv des Vereins*, p. 448.
10. *Țiganul furînd ceapă*, Alexici, *Texte din literatura populară română*, p. 256 (Bata — Arad).

11. *Pățania țiganului*. Sandu, *Anecdote*, p. 16.
12. *Țiganul și sfecla*, VEST. SAT., III (1914), nr. 16, p. 6.
13. (Fără titlu) REV. COP. TIN., I (1914), p. 383.
14. *Țiganul și ceapa* (L. Costin), ȘEZ., XXI (1922), nr. 12, p. 215 (Lăpușnicel — Caras-Severin).
15. (Fără titlu) LUMEA COP., II (1922—1923), p. 397.
16. (Fără titlu) CAL. BIH., III (1924), p. 124.
17. *Țiganul și ceapa*. Costin, *Mărgăritarele Banatului*, p. 137.
18. (Fără titlu) GAZ. TRANS., LXXXIV (1926), nr. 7, p. 4.
19. *L-a aruncat vîntul*. Sudîțeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 55.
20. *În grădina cu ceapă*. Costin, *Anecdote*, p. 13 (Prisaca — Caras-Severin).
21. *Aci-c-aci*, DUM. POP., XVIII (1928), nr. 33—34, p. 7.
22. *Țiganul și ceapa*, CAL. GOSPOD., VIII (1929), p. 90.
23. *Vîntul poznaș...*, CUGET CLAR, II (1929), nr. 5—8, p. 112; republicată: CĂL. CLUJ. ROM., XI (1935), p. 110.
24. *Țiganul*, FEM. SAT., II (1936), nr. 1, p. 11.
25. *Ca să nu mă ia vîntul*, CĂL. POP., XX (1936), p. 165.
26. *Țiganul la ceapă*, CAL. ȚĂR. BOT., 1937, p. 154.
27. *Asta-i asta*, CĂL. CLUJ. ROM., XVI (1940), p. 92.
28. *Țiganul și ceapa*, A.I.E.F., i. 10801 (jud. Vrancea ?)

[ȘI-A MUTAT GARDUL]

S-a dus țiganul să fure struguri, dar îl prinse pîndarul, și, după ce l-ar fi țesălat bine, l-a dat peste gard.

Reîntorcîndu-se țiganul bătut acasă, astfel istorisi aventura.

— Mă dusei la vie să mă răcoresc un pic, dar veni hoțul de pîndar și mă-nstriga ca învieriul viilor, și mă aruncă în jos de vii — dar eu făcui paguba mai mare, căci mutai gardul din sus de mine.

Apoi ne apucarăm de luptă crîncenă. Cînd eram eu sub el, cînd era el pe mine ! Eu știu că nu mai pun briciu-n barbă, dar el încă nu-și mai pune coasa-n iarbă.

GURA SAT., XII (1872), nr. 47, p. 184.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5449. Este atestat în Transilvania, Muntenia și Moldova.

Variante:

2. *Și-a mutat gardul*, GAZ. TRANS., XLIV (1881), nr. 147, p. 4.
3. *El și-a mutat gardul*, F. POP., IV (1895—1896), p. 14.
4. *De-oi muri, mi-oi izbîndi...* ȘC MOD., I (1897), nr. 11—12, p. 95 (Smulți — Galați).
5. *De-oi muri, mi-oi izbîndi*, F. POP., V (1897—1898), p. 178.
6. *Bolboca voinicul*, F. POP., VI (1899), p. 232.
7. *El și-a mutat gardul*. Sandu, *Anecdote*, p. 11.
8. *Țiganul la struguri* (N. I. Dumitrașcu) GHILUȘUL, III (1914), nr. 8—10, p. 23 (Boureni — Dolj).
9. *El și-a mutat gardul*, LIGA DEȘTEPT., IV (1915), nr. 24—26, p. 10.
10. *De-oi muri, mi-oi izbîndi*, TREI CRIȘ. POP., II (1924), nr. 11—12, p. 13.
11. *A mutat zăplazul*, ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 39—40, p. 616.
12. *El și-a mutat gardul*, AMIC. POP. CAL., (1938), p. 128.

GARD PESTE MORT

— Dar ce ai pățit, mă, Danciule, de vii așa de târbăcit ? ziseră lăieșii, către unul dintr-ai lor, ce se întorcea la șatră.

— Ce ați zis voi ? târbăcit ? Apoi degeaba, că nu știți nimic, răspunse dănciucul. Am făcut o mare izbîndă !

— Spune și nouă ! Spune și nouă ! mîncă-ți-aș iaca ce.

— Ei bine, ascultați, dacă voiți a ști.

— Ascultăm, ascultăm, numai să ne aprindem ciubucele, răspunseră toți deodată.

Un cerc mare și neregulat se formă împrejurul Danciului, care începu să povestească ceie următoare :

— Am fost, mă, la via din deal a românului, ca să iau struguri. După ce am intrat în vie, cam pe furiș, am început să mînc la foi de viță, cu gînd ca să adaug la aceea ce aș fi voit să iau cu mine și aceea ce aș fi putut mînc. Cînd, hoțul de păgubaș, mă văzu. Și unde luă :

O furcă de paie
Ca să mă spaie ;

iar eu o întorsei la șiretlic, și unde :

Îmi luai un arac de vie,
Ca să se spaie, să nu vie.

Aș ! cum să nu vie românul dracului la munca lui ! Mă ajunsese, mă, și cînd dădu o dată, mă duru de două ori. Cînd eu, tot el ; cînd și eu, iarăși el, pînă ce mă aruncă gard peste mort.

A treia zi unde mă deșteptai și eu din înfierbînteală, luai o piatră mare și o arunca spre vale la el. Îndată se tulbură apa și începu a mirosi a mort.

Văzînd primejdia, o luai la sănătoasa și într-un suflet ajunsesei aci.

— Bravo ! Danciule, strigă tot sălașul, să ne trăiască Danciul !

— Să-l mînce mă-sa de voinic, zise o bahniță bătrînă.

(P. Ispirescu) NAȚ., III (1884), nr. 547, p. 3 ; republicată : *Snoave*, p. 33 ; *Poveștile unchiașului sfătos*, p. 298.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5450. Este atestat în Muntenia.

Variante:

2. *Țiganul la struguri* (D. Stăncescu), REV. NOUĂ, III (1890), nr. 4—5, p. 196 ; republicată : *Snoave*, p. 39.

3. *Țiganul și strugurii*, GAZ. TRANS., LIX (1901), nr. 272, p. 6.

4. *Ispravă țigănească*, LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 48—50, p. 4.

5. *Țiganul la vie* (S. Rusu), IZVORAȘUL (1923), nr. 11—12, p. 12 (Archiud — Bistrița Năsăud) ; republicată : *Povești ardelenesti*, p. 28.

6. *A mutat zăplazul*, ALB. Buc., XXIV (1925), nr. 39—40, p. 616.

7. *Țiganul în vie*, BĂRĂGAN., II (1932), nr. 14, p. 14.

8. *Țiganul în vie*, CAL. NAȚ. ZIAR. AMERICA, XIX (1933), p. 147.

9. *Țiganul la furat struguri*. Cazan, *Literatura populară*, p. 82.

LAUDĂ-TE, GURĂ !

Un țigan mergînd pe drum găsește o potcoavă. Se pleacă, o ridică, se uită lung la ea și se înveselește.

— Am găsit ce e mai greu, își zice el ; acum a rămas ce e mai ușor : eele trei potcoave, calul și șeaua. Dar bun e Dumnezeu, le-oi găsi și pe acelea.

Și el urmă, drumul înainte. Nu făcu o sută de pași. cînd iată că vede în marginea unei păduri un călușel frumos și sprinten legat de un arbore, înșeuat și înfrinat, numai de-neălțat.

— Azi am avut noroc, zise țiganul cînd văzu calul. Tocmai ce am dorit am găsit. Sfîntul Balamucea mi l-a trimis înainte, și eu nu pot să-l las.

Se apropie de cal, îl privi, se uită la potcoave și într-adevăr tocmai îi lipsea una.

— Mîncea-te-aș să te mînc, zise țiganul calului, uite potcoava, aide acasă să ți-o pui.

Și el voi să încalece. Dar tocmai cînd puse piciorul în scară, stăpînul calului, care se afla în pădure, îl trase jos și îl luă la bătaie. O fi mai mîncat țiganul trînteli multe, dar cu aceasta nu încercase de cînd îl făcuse mîmă-sa. Trei luni a zăcut din pricina acestei bătăi. Cînd însă s-a vindecat bine și a ieșit prin lume, el se lăuda cu curajul său.

— M-am luptat cu românul de s-a dus pomina în lume. Cînd eu eram dedesubt, el era deasupra, cînd el era deasupra, eu dedesubt.

Cînd românul mă apuca cu mîna de chică,
Eu îl apucam cu dinții de opincă ;
El mă întindea de barbă,
Eu mă apucam cu dinții de iarbă ;
Eu n-oi pune briciul în barbă,
Dar nici el coasa în iarbă.

Și văzînd că nu mai rămăsese iarbă în jurul meu de care să mă apuc, am apucat calul de picior. Românul trăgea de cai, și eu de picior, pînă am rămas cu asta potcoavă în dinți, semnul voiniciei mele cît de mult am luptat.

Potcoava cu care se lăuda țiganul că a dobîndit-o în luptă era aceea pe care o găsisese.

Fundescu, *Lit. pop. Anecdote*, p. 77.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5452. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. [*Chiiipir...*], HAZ. SAT., VII (1907), nr. 3, p. 2 (Strehaia — Mehedinți).

BĂTAIA ȚIGANULUI

Un țigan și un român s-au hotărît odată să fure un miel de la un vecin, care le făcuse odată un rău mare. Ducîndu-se acolo îi zice țiganul :

— Mă rumânico, du-te tu în staul și să-mi dai mielul peste gard.

— Ba nu, mîi țigane, du-te tu și eu voi sprijini mielul.

Țiganul intră în staul, dar, cînd colo, stăpînul era după ușă și se făcea că nu vede nimic. Țiganul dete mielul românului. Dar acesta, cînd îl zări pe stăpîn, nu știa cum să rupă pămîntul în fuga lui. Pe țigan însă puse mîna stăpînul și începu a-i număra coastele. După o vreme, dete țiganul cu ochii de român, care îl întrebă :

— Măi danciule-prostule, cum v-ați luptat voi ?

— Hi, hiacă cum, ne-am bătut în parte cam hașa :

Cînd eu din jos,
Cînd el deasupra,
Cînd el deasupra,
Cînd eu din jos.
El m-apucă de barbă,
Eu cu mîinile de iarbă,
El m-apucă de gușă,
Eu cu mîinile de ușă.
El trage de gușă,
Eu trag de ușă.

Costin, *Anecdote*, p. 16 (Liubcovă — Caras-Severin).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5453. Este atestat în Transilvania.

Variantă :

2. *Hop cu mîna de iarbă* „I. CREANGĂ”, XIII (1920), nr. 5—6, p. 85.

RUGĂCIUNEA ȚIGANULUI

O fi avînd el țiganul noroc la cai breji, nu zic ba, da la furat, știu că nu-i merge. O întoarce el să-i vie bine, o învîrtește, da degeaba, tot îl prinde cu mița-n sac.

Într-o vreme, cică țiganul ș-o pus în gând să șterpelească salba de la Maica Domnului.

Cum să facă ș-o nimerească ?

Pindește odată când popa nu venise încă la biserică, și, cum era cam diminecior, norodul nu prinsese a se aduna în casa Domnului ; dascălul era la tocat.

Țiganul, cum intră, face ochii în patru, îi rotește în toate părțile și, amandeu, înspre făcătoarea de minuni.

Cînd colo, iaca că pică un creștin :

— Ce faci acolo, faraoane ?

— Mă-nchin...

Cu vorba asta scapă țiganul. Da ciuda lui n-a fost proastă. Vine în altă duminecă, tot așa de cu vreme.

Auzise el din lume că, de ți-i cu vrerea să-ți iasă o treabă la bun capăt, atunci te pui sub ocrotirea vreunul sfînt.

Cum intră în biserică, prinde a face la cruci ș-a se ruga ; dînd cu ochii de icoana lui sfîntu Necolai, cade în genunchi și ș-apropie de mucenic, făcînd întruna la mătării. Plîngător, înecîndu-și vorbele în suspine, zice către sfînt :

— Mare mucenice Necolai, ajută-mi să fur salba de la Maica Precista, că ți-oi face cadran de aur.

Adam, *Pe lîngă vatră*, p. 47

Vezi *Typol. bibl.* ; tip. 5456. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL CU MEDALIA

Un țigan din regimentul 23 acum era să scape din cătănie. Dar cum să meargă el acasă fără nici o stea, căci îl rîde și cîinii. Astfel își propuse să fure de la căpitan o medalie, ceea ce i-a și succes. Cînd era să plece către casă, îl vizitară, că nu cumva are ceva ascuns. Au aflat la el o medalie.

— Dar ce-i asta, țigane ? zise sergentul.

— Ahasta-i medalia mea, care o am căpătat astă-noapte, răspunse țiganul.

— Cum o ai căpătat astă-noapte ? întrebă sergentul.

— D-apoi cum să o capăt, bine ! zise țiganul. Astă-noapte am visat că am fost în bătălie, și acolo, la un turc, fără cap,

i-am tăiat grumazul, m-a văzut d-l căpitan ce vitejie am făcut și îndată și-a rupt medalia de pe piept și mi-a dat-o mie.

F. POP., IV (1896), nr. 31, p. 246.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5457. Este atestat în Transilvania.

[UNTUL BALAUNTUL...]

Un boier zgîrcit grozav dă într-una din zile o bucată de unt bucătarului, care era țigan, să-l pună în bucate, spunîndu-i să nu cumva să mănînce din el. Țiganul luă o bucățică din unt, o puse într-o bucată de mămăligă, adică făcu un bulz, și-l puse pe cărbuni.

Pe cînd se cocea mai bine și untul începuse a curge printre crăpături, iacă și boierul venea să cerce bucatele. Țiganul ia bulzul, de care se lipise o mulțime de cărbuni, și-l vîrî în sîn. Cînd intră boierul, țiganul trăgea de cămașă cu neastîmpăr și da semne de usturime.

— Ce ți-e țigane, ai înnebunit ?

— Știu și eu, cucoane !

Nemaiputînd suferi țiganul usturimea, scoase bulzul și-l aruncă, glăsuind :

Untul balauntul,
Nici a mînca nu-l poți mînca,
Nici în sîn nu-l poți purta !

Mocanu, *Monografia Stălinești*, p.
158 (Stălinești — Vaslui).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5458. Este atestat în Moldova.

BĂTAIA ȚIGANULUI

Un țigan furase odată două fiare de plug și 199 coți de pînză. L-a prins însă pe deșteptul tilhar la Hotin, l-a bătut și l-a făcut scăpat. De-acolo a fugit la Soroca, dar vorba ceea : a fugit de dracu și a dat peste tat-său, că și aici cît pe ce era

să dea ortul popei, așa-i fusese de grasă și de gustoasă cal-
cavura de-a doua.

— Măi cumetre, îl întrebă un român pe țigan, întâlnindu-l
pe drum. Am auzit că te-a bătut la Hotin, de te-a stîlcit ?

— La Hotin n-a fost nimica, cumetre, dar la Soroca să te
fi întîmplat, să fi văzut bataie ce mi-a dat. Tot cu jeoca și
posteoaca ; iar cînd mă bătea, cu nepotul posteocei (drugul de
la căruță), de unde mă ajungea, mă rupea. Că îmi da cu muchea
de topor, mi se părea mai ușor ; iar cînd mă ardea cu cîte-o
curea lată, mă ustura pielea toată !

— Ei, măi cumetre ! dar eu am auzit că te-a bătut pînă
cînd te-ai...

— Apoi, măi cumetre, dacă te-a bate și te-a lega, cum
dracu nu te-ai scăpa ?

— Și pentru ce, mă rog, te-au bătut ei așa de rău ?

— Iaca de proști ce sînt. Mai de nimica. Pentru o scur-
tătură de pînzătură, fără un cot nu era 200, și pentru niște
fiare ruginite pentru plug gătite. Pe celalt, de, l-am luat ; dar
pe cel lung, uite-acum mă duc să-l aduc !

„I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 11—12, p. 166.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5459. Este atestat în Moldova.

UNU ȘI CELĂLALT

Un boier trimise odată pe un țigan de la stîină la curte,
cu doi cași. Țiganul, pe drum, pe unul îl vîndu, iar pe celălalt
l-a dus cucoanei. Cînd veni boierul și întrebă pe cucoană de
caș, cucoana spuse că ei nu i-a adus țiganul decît unul. Boierul
chemă pe țigan și-i zise :

— Măi țigane ! Doi ți-am dat !

— Doi, cucoane, doi mi-ai dat !

— Unde-i unul, măi țigane ?

— Asta-i unu. Zău, cucoane.

— Unde-i celălalt, țigane ?

— Asta-i celălalt, cucoane !

Și tot timpul țiganul a ținut-o astfel, pînă ce boierul l-a
scuipat, l-a palmuit și l-a dat pe ușă afară. Ieșind afară, țiganul
zise :

— M-a bătut și m-a scuipat, dar nu știu : eu pe care
l-am mîncat ? L-am mîncat oare pe unul sau pe celălalt ?

CĂL. HAZ., III (1938), p. 64.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5460. Este atestat în Transilvania.

Varianta :

2. *Țiganul și boierul*, CAL. AGRIC., III (1938), p. 84.

[DOUĂZECI DE GÎȘTE]

Un boier avea douăzeci de gîște, dar, știind năravul țiga-
nului său, le număra în fiecare dimineață : cu toate acestea
vede într-o zi că una lipsește din număr și-l întrebă :

— Măi țigane ; erau 20 de gîște, unde-i una ?

— Apoi, de ! unde-i una ?

— Unde-i gîsca, țigane ?

— Apoi, de, unde-i gîsca, cucoane ?

— Spune cum a pierit gîsca, țigane ?

— Apoi, de, cum a pierit gîsca, cucoane ?

Văzînd că n-o să scoată la vreun capăt cu întrebările pe
care le repeta și țiganul, boierul îi poruncește să numere el
gîștele, cu chip ca să ajungă la 19. Țiganul se face că nu știe
a număra și începe :

— Una, două, nouă, patru, trei, șapte, cinci...

— Ho, țigane, ho ! cum numeri, cioroiule ?

— Apoi, de, cum număr ? (în sine : ciocoiule ?)

Boierul, indignat de îndărătnicia țiganului, trimite în sat
să-i aducă 20 de oameni, care sosînd, le ordonă să prindă fie-
care cîte o gîscă, și cu ele în brațe să stea toți pe rînd. Astfel
urmîndu-ne, s-a numărat unul cîte unul pînă la 19 oameni,
ținînd fiecare cîte o gîscă, iar unul rămase cu miinile slobode,
fiindcă n-a mai fost nimic de prins.

— Ei ! vezi acum, țigane ?, zise boierul, oameni sînt 20 ;
toți au cîte o gîscă în miini, afară de un om care n-a avut ce
prinde, fiindcă lipsește gîsca.

— Apoi, de, stăpîne. Țăranu-i tot țăran ! de ce nu s-a repezit să prindă și el o găscă ?

CAL. Sibiu, (1866), p. 35.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5461. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Douăzeci de găște*, CAL. PROF., V (1866), p. 97.
3. *Iarăși logică țigănească*, GURA SAT., XII (1873), nr. 22—23, p. 90.
4. *Țiganul și gășca*, CAL. BASM. CÎNT., I (1874), p. 86.
5. *Douăzeci de găște*. Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 165; republicată : *Lit. pop. Anecdote*, p. 52.
6. (Fără titlu) Wartic, *O sută și una de mici istorii*, p. 38.
7. *Țiganul gășcar*, GAZ. TRANS., LIII (1890), nr. 164, p. 7.
8. *Gășca țiganului*, ROM. LIT., I (1891), p. 212.
9. *Din grămadă*, FAM., XXX (1894), nr. 17, p. 196.
10. (Fără titlu) F. POP., IV (1895), p. 254.
11. (Fără titlu) CAL. MIN., IV (1902), p. 152.
12. (Fără titlu) Mocanu, *Monografia Stălinești*, p. 157.
13. *Țiganul la găște*, BABA SAT., II (1909), nr. 20, p. 2.
14. *Zece găște*, AGRIC., VII (1910), nr. 9, p. 69.
15. *Țiganul slujbaş la boier „I. CREANGĂ“*, IV (1911), nr. 3, p. 33 (Mogoșești — Iași).
16. *Hoție țigănească* (N. I. Dumitrașcu) SĂPT., I (1915—1916), nr. 6, p. 3.
17. (Fără titlu) DUM. POP., II (1915—1916), nr. 8, p. 2.
18. *Douăzeci de găște*, LIGA DEȘTEPT., V (1916), nr. 32, p. 3.
19. (Fără titlu) (C. Rădulescu-Codin) ȘEZ., XX (1918), nr. 8, p. 127 (Cacomeanca — Ialomița).
20. *Douăzeci de găște*, CAL. BIHOR., II (1923), p. 125.
21. *Țiganul și găștele*. Costin, *Anecdote*, p. 9 (Pecenișca — Caras-Severin).
22. *Douăzeci de găște*. Sudîțeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 62.
23. *Țiganul și găștele*, CAL. NAȚ. ZIAR. AMERICA, XVIII (1932), p. 128.
24. *Țiganul și găștele*, CAL. NAȚ. ZIAR. AMERICA, XIX (1933), p. 84.
25. *Douăzeci de găște*, PRIETEN. SĂT., II (1936), nr. 78, p. 6.

26. *Țiganul și găștele*, POP. ROM. Buc., VI (1937), p. 207.

27. *Țiganul și găștele*, A.I.E.F., 11366 (Meria — Hunedoara).

28. *Țiganu cu patruzeci de găște*, A.I.E.F., mg. 1079 g (Bătrîni — Prahova).

ȚIGANUL ȘTAFETA

Au fost odată doi grofi. Unul a trimis cu un țigan, ca cîinste la celălalt, două picioare de rață. Țiganul pe drum a mîncat un picior. Dînd scrisoarea grofului, acesta i-a răspuns că a trimis două picioare. Țiganul a zis :

— Două, două, domnule.

— Dar unul unde-i ?

— Sînt și cu un picior, arătînd niște găște într-un picior.

L-a trimis după aceea cu două prune și o scrisoare. Țiganul a mîncat o prună. Cînd a văzut scrisoarea, groful a zis către țigan că două i-a trimis.

— Două, două, domnule, zise țiganul.

— D-apoi cu una ce-ai făcut ?

— Am mîncat-o.

— Cum ai mîncat-o ?

— Iacă așa, domnule, mîncînd și cealaltă prună.

A treia oară l-a trimis cu un iepure viu, într-un sac. Iepurele tot sărea în spate. Țiganul l-a pus jos și a zis :

— Mira-s-ar Dumnezeu de pielea ta și jos îi juca.

El a lovit iepurele, care a luat-o la fugă. Țiganul a zis :

— Du-te, du-te, că te-or prinde jandarmii, bine că-i scrisoarea la mine !

SCÎNT., VII (1936), nr. 6—7, p. 114.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5462. Este atestat în Transilvania.

GÎNDEAM...

Îl duc pe țigan la primărie să-i ia socoteala la ce a furat niște găini de la un român din sat.

Îl cheamă primarul și-l judecă :

— Bine, mă, nu te mai astîmperi, nu te mai lași de hoții, că, uite, o să-nfunzi pușcăria, mă...

— Ce hoția, domnule primarule, eu n-am făcut nici o hoția!

— Ce fel n-ai făcut nici o hoție?... Nu te-a prins omul la găini?

— Da ce, eu m-am dus să fur gainile lui, domnule primarule?

— Apoi atunci dar, ce-ai căutat la coteț?

— Eu am gîndit că sînt giște, zău!

Stăncescu, *La gura sobei*, p. 15; republicată: CAL. IL. BIBL. TOȚI. (1896), p. 12; GAZ. TRANS., LIX (1896), nr. 16, p. 6.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5466. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Gindeam...* CĂL. POP. BUCOV., V (1901), p. 123.

3. *Credeam că sînt giște*, ALB. Buc., X (1907), nr. 26, p. 704.

4. (Fără titlu) AGRIC., V (1908), nr. 22—23, p. 208.

5. (Fără titlu) AGRIC., XI (1920—1921), nr. 8, p. 64.

6. *Căuta giște*, CULT. POP., II (1922), nr. 61, p. 3.

7. *Credeam că sînt curcani*, CRIN. SAT., II (1923), nr. 10, p. 133.

8. *Țiganul la judecată*, SAT., VI (1935), p. 18.

9. *Țiganul la judecată*, LUCEAF. LIT., X (1936—1937), nr. 9, p. 47 (Urlați — Prahova).

CINE ERA ?

În puterea nopții, un gospodar se deșteaptă din pricina zgomotului pe care-l aude la cotețe. Punînd mîna pe o pușcă se repede într-acolo și, deschizînd cotețul, strigă :

— Cine-i aici ?

Tăcere de mormînt.

— Cine e aici?... Răspunde sau trag!

Atunci din fundul cotețului se aude un glas tremurat :

— Nu e nimeni ! Sîntem noi, găinile și cocoșul !

Sudițeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 179.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5467 (A. Th. 1341 A*). Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. *Țiganul la cotețul cu găini*, ȚĂRĂNISM., VI (1931), nr. 41, p. 13.

3. *Țiganul la cotețul cu găini*, CĂL. POP., XIX (1933), p. 152.

4. *Cine era ?* CAL. SĂT., XXI (1938), p. 102.

AIA-I BUNĂ

Un român se nimerise cu un țigan la drum. Pe la amiază, românul, obosit, se opri sub un copac să se mai hodonească, și-l fură somnul.

Țiganul își puse ochii pe desagiile românului, și cum îl văzu că ațipește și începu a cotrobăi prin ei.

Într-un tîrziu se deșteptă și românul și scoate dintr-un desag niște brînză sărată de vacă și niște turtă, și dete și țiganului să mînce.

Mîncă țiganul cît mîncă, dar mai pe urmă, cînd se văzu cu burta plină, zise către român :

— Vezi, mă vere, scoseși de asta de vaci, de-mi înăcrii gîtlejul ; n-ai scos de-aia de burduf, din celălalt desag.

Asta-i bună...

F. POP., XIV (1906), nr. 47, p. 649.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5468. Este atestat în Transilvania.

Se zice că un țigan, dornic de carne proaspătă de porcei, a intrat într-un coteț și a înjunghiat un porc, apoi l-a legat cu niște crengi ca să ducă porcul în spate, pe care l-a dat peste pieptul lui.

Cum mergea gîfiind, i se pare că aude pași în urma lui. O ia la fugă și dă să treacă peste un gard. Țiganul a sărit gardul, iar porcul a rămas de partea cealaltă.

Cum porcelul era greu, iar țiganul se tot smiorcăia, cren-gile i-au apucat gîtul și l-au sugrumat.

Dimineața, stăpînul și-a găsit porcul furat înjunghiat gata, iar de partea cealaltă a gardului și un țigan mort.

„I. CREANGĂ“, V (1912), nr. 5, p.
159 (Botoșani — Botoșani).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5469. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL ȘI CEASUL

Un țigan se duse la curtea boierească și, cum făcu, cum drese, puse mîna pe-un ceas. Ar fi vrut el să se tot ducă, cînd boierul, pesemne de urît, îl propri să mînce cu dînsul. Și avea mîncare bună, și vin mult.

Boierul umplu paharele și luîndu-l pe-al lui zice :

— Ceasul cel bun, țigane !

Dar faraonul :

— Ba, să mă bată Dumnezeu, boierule, dacă n-am șuguit, și i-a dat ceasul înapoi.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.
5094, f. 59.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5470. Este atestat în Moldova.

Iosana, nevasta zgranicului, știți-l d-voastră, ciurariul acela care în toată iarna își ridică palatul... în capătul satului la noi, ia, mai anțîrț, nu știu eu : îmburdată vreo oală cu lapte acru, sau alt păcat mai mare săvîrșise ? destul că luase lumea în cap, ca să scape de osîndă. Urmărită, auzind ea că în mînăstiri locuiesc „sfinți“, își cercă loc de scăpare în biserica unei mînăstiri, căci era chiar într-o duminică, dacă mi-aduc bine aminte, și ca să vadă mai bine pe cei ce-o urmăreau și, văzîndu-i, să se poată urca mai sus, ... se sui deocamdată în cor. Toată treaba din biserică îi plăcu, căci cîntările cele frumoase, cîte nu încăpură în largul bisericii, i se icuiră în urechi și în inimă și o făcură să se creadă asigurată. Poterașul, care o urmărea, dîndu-i de urmă, intră în biserică, chiar pe cînd se cînta :

— Sfant, sfint...

Iosanei nu-i trecu, că nu-i chiar între sfinți, sus, în ceriu, așa se crezu de fericită. Dar nu ținu mult fericirea ei, căci cînd auzi cîntîndu-se : „Osana, osana, osana întru cei de sus“, o trecură fiori de moarte, crezîndu-se trădată. Muștrată de conștiință, ea striga din cor :

— Bine, drăguți sfinți, Iosana mă cheamă și-s într-adevăr aici sus, între iști oameni de omenie ; dar nu-s eu Iosana care gîndiți d-voastră !

Poterașul înțelese lucrul și, hăi, cu Iosana la închisoare. Cînd a scos-o din biserică, Iosana suspinînd zice :

— Hapoi să mai crezi și în sfinți, că nu te-or vinde !

Iar cînd apucă pe ușa temniței, zise :

— Așa vezi, că aici barem voi fi scutită de furia zgranicului, care nu cred că nu m-ar omori de-ar pune mîna pe mine. Aici îmi vor veni toate de-a gata, și de omorît nici dracu n-ar cuteză să încerce a mă omori, pînă sînt haiduci pe la ușă !

POP., II (1902), nr. 22, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5471. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL ȘI SECUREA

Un țigan fură o secure de la un român, pe care, ducînd-o acasă, o ascunse. Românul nu avea altă bănuială decît pe dînsul, pe care întîlnindu-l, îi zise :

— Măi țigane, tu mi-ai furat securea.

— Să fiu al dracului dacă am furat-o eu, zise țiganul, dar poate turcul cel de colo o fi luat-o, căci l-am văzut azi cu o secure în mîină, chiar ca a dumitale, arătînd un turc ce ședea dinaintea unei case.

— Dar cum să-l întrebăm ? căci el nu știe românește, întrebă românul.

— Știu eu turcește, răspuse țiganul.

Astfel românul cu țiganul merseră la turc către care țiganul se adresă astfel :

— Turculețu, tu au furat o secureță.

Turcul, neînțelegînd nimica, zise :

— Neder, bre ghiauru ? (Ce, măi păgîne ?)

La care țiganul răspuse :

— Dar nu era de aur, ci de fier, cu coadă de lemn !

CAL. BASM. CÎNT., IV (1877), p. 76.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5472. Este atestat în Muntenia.

VARIANTĂ :

2. *Țiganul și securea*. Popescu, N. D., *Carte de basme*, IV, p. 159.

[NU-S EU, CĂ-I FRATE-MEU]

Un țigan intră într-o stîină și, crezînd că nu e nimenea de față, pune mîna pe un caș zdravăn și zbuhiu ! la vale. Baciul, care era după niște burdușe, îl vede pe țigan, și după el. Fuge țiganul, dar fuge și baciul. Cînd vede faraonul că baciul o să-l ajungă cît de curînd, tiup ! într-o scorbură de lîngă cale și se face mut ca peștele. Baciul bagă de seamă șiretenia țiganului ; se apropie de scorbură și strigă :

— Tu ești, măi țigane !

Dar țiganul :

— Ba nu-s eu, zău, că-i frate-meu !

FAM., XXVII (1891), p. 252.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5473. Este atestat în Transilvania, Moldova și Muntenia.

VARIANTE :

2. *Nu sînt eu, ci frate-meu*, GAZ. TRANS., XLIV (1881), nr. 147, p. 4.

3. *Nu-s eu, că-i frate-meu*. Sandu, *Anecdote*, p. 10.

4. *Frăte-meu* (D. Stăncescu), F. POP., IV (1895), p. 43 ; republicată :

Glume, p. 93.

5. *Nu-s eu că-i frate-meu*, F. POP., V (1895—1896), p. 110.

6. *Țiganul la stîină*, AGRIC., VIII (1911), nr. 1, p. 7.

7. (Fără titlu) LIGA DEȘTEPT., IV (1915), nr. 27, p. 3.

O SLUGĂ CA MULTE...

O gazdă avea o slugă, și sluga era bețivă, lucru ce gazda nu putu bine adormeca, fiind sluga nouă. Gazda, mai cu cum-pătare, înghițea și el două-nouă înghițituri și, îndeosebi pentru sine, ținea o butiță de vinars de prune. Sluga mirosise butea și, unde numai cale i se da, bătea cîte o metanie pe lîngă bute, ce iarăși nu se putea fără să simță gazda ; vorba ceea : „fură de la tîlhar“.

În est mod butița mereu se umplea și mereu se golea, cît cu gazdă, cît fără el.

— Lucru neînțeles, cugeta gazda, să lucre boul și să mînce calul. Oare cine mă poate așa bine cumpăni și chiar la mine acasă ?

Că îndată s-a pus pe pîndă, e de prisos să mai și amintesc. Odată numa ce află pe slugă cu gura pe cep.

— Aha, duh de baltă, tu ești dară strigoiul care sugi ce-i mai bun din butița mea ?

— Să am iertare, stăpînul meu, zise sluga, eu mi-s omul fără de noroc, care bat urmele altora și cu ursita mea scot pe toți vinovații de la nevoie.

— Și care-s vinovații aceia? apucă cu degrabă cuvîntul gazda.

— Aceea, să-mi tai curele din piele, nu ți-aș putea spune, dar știu atîta că capra, care a sărit o dată pîrleazul, și a doua oară l-o sări.

Stăpînul iară se pune la pîndă și străjuiește două-trei zile de-a rîndul și nu se arată nimenea.

Cînd e a patra zi iară prinde pe slugă cu sula-n straiță.

— A dracului să fii, sluga mea, zice, de-acuma nu ai mîntuire.

— Ba că ăsta mi-a spus; ba că cîla m-a învățat.

— Nimic mai mult, numai ce ești vrednic, să-mi pun ștampila pe tine să te cunoască lumea de bună poamă.

De voie, de nevoie, sluga se lasă să-i pună ștampila, și gazda îi trage cu o bucată de cretă o dungă cruciș și curmeziș peste buze.

— Așa, zise, acuma poți merge; răspund, că te-oi cunoaște de te atingi astăzi de bute. Asta ți-a fost pățania de-acum și-n toată ziua.

Eh! c-a face îngerul din drac și din cățea clisă!

Abia își zvîntă stăpînul urmele, sluga dă-te la bute! Trage o gură, trage două, trage nouă, pînă vede luna-n tău.

Se înțelege că, făcînd gura cep, crucea se ștergea chiar de ar fi avut-o. Dar n-a avut, căci gazda atîta a voit să știe, cam cîți bani plătește și pînă unde ai putea merge pe cre-diința lui.

Într-aceea lipitoarea se umflase bine și începuse a scilci printre itele gîndirii.

— Cum nu-i prost gazda meu, zice, că mă lasă lîngă bute cu creta-n mîna, parcă numai el ar fi dus-o cu învățătura pînă la cruce!... acuma eu îi răspund de mă cunoaște; că mi-am pus o cruce de chiar o taie pe a lui...!

Astfel grăind apucă creta pe care stăpînul se făcu a o fi uitat pe butiță și-și toporește o cruce citu-i de la o ureche la alta și din frunte pînă la înghițitoare.

Bine nu se căptușește, hop, gazda lîngă el și vede adică pe dracul cu crucea în frunte.

Un ris grozav era să-l înfunde la întîia arătare, dar s-a stăpînit totuși pînă i-a tras strigoiului o spovadă țigănească... cît a trăi s-o pomenească...

Pe dracul l-a înfărcat femeia cu năravul ei, pe ăsta de la nărav l-a înfărcat stăpînul cu... bita.
Și-a aceleia și-a ăstuia leac s-a dovedit folositor.

GAZ. TRANS., LIV (1891), nr. 118, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5474. Este atestat în Transilvania.

[ȚIGANUL LA PRIMĂRIE]

Se duce un pui de țigan să fure prune din grădina unui român, dar hoțul de păgubaș îl vede și, punînd mîna pe el, îi trage o păruială de vedea numai stele verzi. Aude tatăl dănciucului pățania fiului său și, hai... pornesc la primar, să-l facă el pe „rhumânica... pînă-nho mînca, hapă sa nu bhea”. Spune și spune țiganul toată șiretenia, de i se urise și primarului cu atîta gărăială pe capul lui. Văzînd primarul că țiganul n-avea martor, și nici nu-l lasă în pace, ce se gîndește? chemă pe dănciucul bătut și-l întreabă, în auzul tuturor:

— Bine, mă, haramina dracului, tu acolo erai cînd te-a bătut creștinu ăsta?

Dănciucul, fără să se gîndească, răspunse repede:

— Bha nhu heram hacolo, nu, mînca-te-aș; nu heram, zhău. Numa haveam da gînd sa ma duc!

(C. Rădulescu-Codin) ȘC. MOD., I (1897), nr. 7, p. 56; republicată: GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 198, p. 6; *Dăfil*, p. 12 (Priboieni — Argeș).

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5476. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Țiganul la primărie*, POP., II (1897), nr. 48, p. 767.
3. (Fără titlu) AGRIC., VI (1909), nr. 23, p. 198.

ȚIGANUL PLEȘCAR

Un țigan care ședea peste drum de o casă boierească, văzînd odată că plecară toți boierii de-acasă, și după dînșii plecară mai în urmă și oamenii din curte, crezu că fiindcă a rămas casa singură era timp destul de priincios pentru plească. Astfel se strecură binișor în casa boierească și începu să cerce broaștele pe unde credea că găsește bani. Dar iată și boierii că se întoarseră, și bietul țigan, neputînd să iasă la timp spre a nu fi văzut, intră să se ascundă într-un dulap mare, unde-și ținea boierul hainele.

Trecu cît trecu, și boierul, făcîndu-i-se foame, strigă pe feciorul său din casă :

— Ioane !

Dar țiganul din dulap, pe care-l chema tot Ion, crezînd că-l strigă pe el :

— Aud, cucoane ! răspunde din fundul dulapului.

Atunci boierul, înțelegînd că era cineva ascuns acolo, deschise dulapul și, văzînd aramina cu ochii zgîiți care sta zgîrcit pe vine :

— Ce cauți acolo, țigane ? îl întrebă.

— Mă duceam acasă, cucoane, răspunse cioara, și am ră-tăcit drumul.

— Dar cum de nu greșeai să nimerești în altă casă, ci tocmai peste drum de unde șezi tu ?

— Mergeam de-a-ndăratele, cucoane, pentru că acum un an, la Crăciun, mă îmbătasem, să-ți fie fața curată.

— Auzi cioara ce palavre vrea să-mi taie ! Așteaptă că te-oi răsplăti îndată pentru ceea ce ai făcut !

— Nu te mai supăra, cucoane, zise țiganul, că nu sînt d-aceia care să aștept răsplată de la curțile boierești.

Și o șterse la sănătoasa pîn-a nu avea timp boierul să-și cheme oamenii din curte.

CAL. BASM. CÎNT., (1874), p. 84

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5477. Este atestat în Muntenia.

Variantă :

2. *Păcălituri țigănești*, CAL. BASM., 1897, p. 103.

UN STRĂNUT

Un țigan din cei ce lucrează vara pe la binale, voind să fure odată ceva, sări într-o noapte prin fereastră într-o casă, din întîmplare nimeri în bucătărie.

Nu știu de se va fi folosit el cu vrun lucru din casa ceea, dar știu că tot bijbiind prin întuneric în toate părțile se vede că se purtă cu nasul pe lîngă vreo solniță cu piper, că numai trase un strănut zdravăn de văzu scînteii înaintea ochilor, așa încît servitorul casei, care pînă acum dormea și nu simțise nimic, sări din pat și, dezmeticindu-se, puse mîna pe el.

Acum, înțelegeți dv., că omul nu era să-l cinstească, ci, pricepîndu-l, îl duse la secție. Acolo, după ce spuse românul cum stă afacerea, comisarul întrebă pe țigan :

— Ce-ai făcut, mă cioară, ce te-a adus la noi ?

— Un strănut, cocoane, sărăcuțul de mine, răspunse țiganul.

F. TOȚI, II (1898), nr. 43, p. 516

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5478. Este atestat în Transilvania.

PĂCAT MARE

Hoții mîntușeră de băgat prin saci tot ce găsise mai de preț în biserică și erau gata de plecare, numai unul „pleosc“ — o palmă altuia.

— Ce dai, măi ?

— Ce stai, păcătosule, cu căciula în cap în sfînta biserică ? !

„I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 7, p. 221.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5479. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variante :

2. *Păcat mare*, ALB. Buc., XXIII (1924), nr. 3—4, p. 60.

3. *Păcat mare*, CUV. SAT., V (1934), nr. 6, p. 4.

[JURĂMÎNT FALS]

Unui țaran i se fură un frumos cazan de aramă. El bănuie îndată pe un țigan care se învîrtea pe lângă casa lui. Țiganul fu arestat, dar negă cu încăpăținare. Și fiindcă, pus să jure, țiganul jură fără a șovăi, i se dete drumul. La ieșire, țaranul îi strigă :

- Măi țigane, ai jurat fals ; ți-ai pierdut sufletul !
- Și tu, cazanul ! răspunse liniștit țiganul.

CAL. REV. LUMEA IL., VIII (1901), p. 131.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5480. Este atestat în Transilvania și Muntenia.

Varianta :

2. *Jurămînt fals*, CAL. PLUG. ROM., 1921, p. 53.

[ȚIGANUL LA SOLGĂBIRĂU]

Un țigan furase odată brînză de la ovreiul din sat. Pentru aceasta, apoi fu tras înaintea judecătii d-lui solgăbirău :

— Măi țigane ! cum ai îndrăznit tu să furi brînza lui jupîn Iacob ?

— D-apoi, vezi, așa e cînd e să te ia dracul, măria ta, domnule solgăbirău ! răspunse țiganul, închinîndu-se.

GURA SAT., XII (1872), nr. 18, p. 72.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5483. Este atestat în Transilvania.

[RĂSPUNSUL PUNGAȘULUI]

Un pungaș încearcă să fure de pe o stradă un felinar. Paznicul de noapte îl vede și-l întreabă ce face acolo.

Pungașul îi răspunde că nu face altceva decît să șteargă felinarul pentru a vedea mai bine cînd va reveni.

Magazia de veselie, p. 13.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5484. Este atestat în Muntenia.

TÎLHARUL ȘI JANDARMUL

Un jandarm prinde pe un tîlhar, cum se zice, cu prînjia în mînă.

— Ah, mielușelule, mi-ai căzut în mînă ! zise jandarmul, prinzîndu-l pe după cap.

— No, no, mai lin, domnule jandarm. Dacă n-aș fi eu și alți ortaci de-ai mei, nu ar fi nici jandarmi ; și atunci dumneata ai fi silit a-ți căuta pe altă cale piinea cea de toate zilele.

CĂRT. SĂT. ROM., IV (1879), p. 211.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5485. Este atestat în Transilvania.

[PREFERINȚĂ...]

Un hoț trecînd printr-un sat a furat de la o femeie punga din buzunar, în care n-a aflat fără numai cinci cruceri. Hoțul, spre nenorocirea lui, a fost prins și dus la judele comunal și judecat, să capete 15 lovituri de zbici. Iară hoțul văietîndu-se zise :

— Mai bucuros aș fi fost să fiu zbiciuit într-un oraș, că mai multă dobîndă aș fi avut !

Gheaja, *Risete*, p. 44.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5486. Este atestat în Transilvania.

[ARGUMENT]

La tribunal :

— Va să zică, Șterpelescule, spui că ai deschis casa cu bani a lui Zaharovici cu chei false. Asta e o vină gravă. Să văd ce pedeapsă ți se cuvine.

— Să-mi dați circumstanțe ușurătoare, d-le președinte !

— Ce motive ai ?

— Păi în casă n-am găsit nici o para chioară.

GAZ. ȚĂR., XXVI (1925), nr. 15—16, p. 4.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5487. Este atestat în Muntenia.

SECRETUL

Prezidentul : — Acuzatule, cum ai putut tu oare cu niște sirme să deschizi o casă de bani, închisă bine ?

— Acuzatul : — D-le prezident, v-aș spune totul, dar sînt prea mulți oameni în sală și mi-ar fura secretul.

ALB. Buc., XXI (1922), nr. 26—27, p. 445.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5488. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. (Fără titlu) GAZ. ȚĂR., XXVI (1926), nr. 17, p. 4.

[NĂRAVUL...]

Un fur, carele a doua oară fusese pedepsit cu temniță, împlinindu-și în urmă anii de pedeapsă în penitenciarul din Gherla, cînd era să scape liber, fu dus după regulament înaintea preotului în cancelarie, ca în urma-dată să-l catechizeze. Preotul, dîndu-i o instrucție moral-religioasă, îi zise la încheiere:

— Acuma ți-ai împlinit anii de pedeapsă ; demineată ești iară om liber și vei merge acasă ; cred tare că nu ne vom mai întîlni laolaltă în acest penitenciar !

— Dară cum așa, domnule părinte, zise omul, doară vrei să te strămuți de aci, sau să te lași în pensiuine ?

Gheaja, *Risete*, p. 39.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5489. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Varianta :

2. (Fără titlu) AGRIC., VI (1909), nr. 19, p. 167.

DE FOCUL DRAGOSTEI

L-au prins pe țigan tocmai în clipa cînd spărgea ușa unei spișerii.

Judele îl întrebă :

— Ce ai vrut să furi ?

— Sărut miinile și picioarele, n-am voit să fur nimica, dar eram hamurizat, iaca of ! de ha țiganca, și daca ea nu mă voia, am spart ușa la spișerie că de-oi găsi ha otrava să mă otrăghesc.

COM. SAT. Buc., III (1908), nr. 14—15, p. 232.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5490. Este atestat în Muntenia.

ȚIGANUL LA JUDECATĂ

Județul : — Mare cutezanță din partea d-tale, cioară, să spargi ziua ușile oamenilor și să furi.

Țiganul : — Acuși îs doi ani de zile de cînd mi-ai băgat vină că am spart noaptea. Ziua să nu sparg, noaptea să nu sparg, dar cînd ?

F. POP., IV (1896), nr. 34, p. 279.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5491. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *La curtea cu jurași*, CUCU, I (1905), nr. 9, p. 8.
3. *La tribunal*, Sudîțeanu, *Din satul lui Cremene*, p. 179.
4. (Fără titlu) GRAI. SAT., II (1932), nr. 3—4, p. 27.
5. (Fără titlu) VIAȚA SAT., I (1932—1933), nr. 10—12, p. 33.
6. *Cînd se poate fura ?*, CAL. Blaj, XII (1936), p. 128.
7. *La tribunal*, CAL. Blaj, XIII (1937), p. 117.

OM LINIȘTIT

— Măi cioară, s-a furat un cal azi-noapte...

Țiganul :

— Ce-mi pasă mie ?

— Da, dar bănuiesc că tu l-ai șterpelit...

Țiganul :

— Ce-ți pasă ție ?

DUM. POP., I (1914), nr. 15, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5492. Este atestat în Muntenia.

CINE L-A BĂTUT PE TETEA ?

Cică auziseră odată niște români numai bușeli și răbufneli acolo, în apropierea lor, pe drumul cel mare. Cînd se uitară să vadă ce e, se pomeniră cu un danciu, care fugea de-i sfîrîiau picioarele.

- Ce ai, mă țigane, de fugi așa ?
— Ce să am ? Iacă, a venit la noi un rumânica, să îndrepteze o leucă pe spinarea tetei.
— Mă, te pomeniști că o fi bătut pe tat-tău ! ?
— Aș ! De unde ? I-a dat numei cîteva și, după ce a trecut bătaia, era vorba să-l trîntească.
— Ori i-a spart capul ?
— Nu. Da avea bietu tetea o cremene sub zadarăua căciuli, și praf i-a făcut cremenea cînd i-a dat.
— Păi de ce, mă ?
— Ei, de ce ?

Cică, tot ce piere-n sat
Și-o găsi la noi sub pat,
Eu cu tetea le-am furat...

(C. Rădulescu-Codin) PRIETEN. NOSTRU, IV (1914—1915), p. 358; republicată : *Nevasta leneșă*, p. 34; *Vine roata*, p. 34; PRIETEN. NOSTRU, VI (1923), nr. 3—4, p. 27.

Vezi *Typol. bibl.*; tip.5493. Este atestat în Muntenia și Transilvania.

Variante:

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., V (1930), nr. 41, p. 12.
3. *Cum l-au bătut pe tetea*. Costin, *Anecdote*, p. 11; republicată CAL. LUMINA POP., II (1935), p. 73 (Godeț — Caraș-Severin).
4. *Țăranii și puradelul*, IZVORAȘUL, XIV (1935), nr. 5, p. 182.
5. *Țăranii și puradelul*, FEM. SAT., I (1935), nr. 11—12, p. 16.
6. *Țiganii și purdeul*, CAL. LUMINA POP., III (1936), p. 83.

CREDINCIOȘII

Prădase și omorîse pe niște călători la drumul mare. Pe cînd ei o luaseră la picior cu bunurile, stăpînirea-i calcă din urmă.

I-a prins și i-a pus la răcoare.

Vine termenul de judecată. Cum se făcuse, sorocul please într-o vineri. S-au zbatut ei jurații pînă la vremea mesei, dar n-au putut ajunge la înțelegere. Și fiindcă era timpul mîncării, curtea se împrăștie, rămînînd să se deie hotărîrea după-prînz.

Tilhari, tilhari, da tot le trebuie de-ale gurii. Cel mai mare dintre paznici trimite de le cumpără piine și brînză.

Straja înfige baioneta într-o piine și le-o întinde. Pune și brînză pe-o lopățică și le-o dă de departe. Ai fi crezut că hrănește niște fiare, că a fiare chiar semănau. Căutătura lor poncișă te străpungea. Îți îngheța sîngele în vine, numai uitîndu-te la ei; ferească sfîntul să-i fi întilnit la o vreme de noapte.

Da hoții luau numai din piine, de brînză nici nu se atîneau.

Cel cu paza se miră de una ca asta :

— Da din udătură de ce nu gustați ?

— Poi, face unul din ucigași, sărutăm mîinile, astăzi e sfîntă zi de sec, și noi ținem posturile...

(I. Adam) OPINIA, III (1899), nr. 112, p. 3; republicată : *Pe lângă vatră*, p. 114.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5494. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Credincioșii*, ALB. Buc., LVI (1937), p. 598.

ȚIDULICA ȚIGANULUI *

Un țigan, recunoscut ca găinar, își cumpăraseră de Crăciun o căciulă, dar o cumpăraseră de-a binelea astă dată.

După ce numără negustorului paralele, baragladina se oprește în mijlocul magaziei și așteaptă.

Negustorul, mirat, îl întreabă ce mai vrea.

— Țidulica.

— Ce țidulică ?

— Pă cum că am cumpărat-o.

— Dar de ce ?

— Ca să nu mai am tevdură cu primarul cînd m-o vedea cu căciula nouă, mînca-te-aș !

OPINIA, I (1898), nr. 210, p. 1.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5495. Este atestat în Moldova.

ȚIGANUL ȘI PUNGA

Un țigan, trecînd odată printr-un sat nemțesc, văzu la marginea satului niște copii jucîndu-se. Uitîndu-se mai dinadins la ei, văzu la unul o pungă, care după socoteala lui trebuia să fie cu bani. Deci își plănui în mintea lui, cum să fure punga ? După puțină cugetare, se apropie de copii și pe cel cu punga îl înhață și fuga cu el, de scînteii îi ieșeau din călcîie. Fugind ei, ajunse în pădure unde se puse să-și ascundă punga.

Auzind oamenii că țiganul le-a furat un copil, plecară îndată după el să-l caute. Cînd ajunseră la marginea pădurii, auziră plînsul copilului. Se luară după sunet pînă ajunseră la locul unde țiganul își așezase prada. Atunci îi întrebă că ce caută aici.

— D-apoi am venit cu băiatul să-mi tai vreo două lemne.

— Așa, atunci hai cu noi !

Îl luară și-l duseră mai mult pe sus pînă la casa comunală. Acolo îi spuseră că pentru că le-a furat copilul are să joace toată ziua desculț în pietre.

„Hm ! își zise el. Eu am crezut că mă vor pedepsi pentru pungă, dar ei mă pedepsesc pentru copil ; dacă le sînt așa dragi copiii, să vină la mine acasă, că le dau treisprezece de pomană.“

După ce își isprăvi pedeapsa, se duse să caute unde și-a ascuns punga. Dar pînă atunci ninsese ca de-o palmă, și el nu deosebi locul unde a ascuns-o. Căutînd el cu mîinile prin neauă, trecu pe acolo o nuntă. Nuntașii, văzîndu-l, îl întrebă că ce caută ? El le spuse că a ascuns o pungă cu bani, și că acum, de zăpadă, nu poate s-o găsească. Auzind nuntașii asta,

săriră toți din cocie și începură să caute prin neauă. Țiganul sta și se uita să vadă la care va fi punga.

Atunci, unul dintre nuntași, aflînd-o și cugetînd că mai bine ar fi să o folosească el singur, se puse la fugă; țiganul, știind că el a aflat punga, se luă după el. Fugind ei așa, nuntașul se uită în pungă să vadă ce-i în ea. Atunci se opri și zise țiganului :

— Na-ți punga și ia tu banii singur... ! Dar țiganul abia apucă punga și o luă la fugă, de nici cu plumbul nu l-ai fi putut ajunge.

Ajungînd acasă începu să strige :

— Săriți, muiere și copii, că vă aduc părare sute de mii...

Auzînd, muierea și cei 13 puradei ai săi se strînseră toți pe lîngă el, să vază cîtă bogăție le-a adus. Atunci el, deschizînd punga, află în ea patru gologani de cei răi, și jucării de cele copilărești.

CUCU, II (1906), nr. 5, p. 7.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5496. Este atestat în Transilvania.

[SFAT ÎNTELEPT]

Doi țigani se judecau între dînșii cu cîte o scurtătură de băț (retevei în limba obiceiului).

Un al treilea țigan le cam rîdea de milă mai d-oparte și vroia ca să-i împace.

— Ce mai cioro-bor pentru un topor !

Tata a furat șapte cai ș-o bardă ;
Dar tot n-a fost atita sfadă.

Baică, *Literatură populară*, p. 36.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5499. Este atestat în Muntenia și Moldova.

Variantă :

2. (Fără titlu) *CURIER.*, 1889, nr. 6, p. 4.

HOȚ PĂCALIT

Unui golan i-a ieșit un hoț înainte.

— Punga sau viața !

— Mai bine punga !... Și-și scoase pălăria. Ține punga !

— Ce glumești ? Dă-mi punga !

— Eu țin banii în căptușeala pălăriei...

Cînd luă hoțul pălăria, văzu că nu avea nici căptușeală, și nici o lețcaie în ea.

SAT., IV (1934), nr. 46, p. 19.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5500. Este atestat în Muntenia.

POVESTEA UNUI FĂCALEȚ

Astăzi lumea s-a deșteptat și nimeni nu poate altfel grăi. Astăzi tilharii s-au împuținat, din pricină că hoț de la hoț nu se vede cald; astăzi dracii nu mai ies pe la răspîntii, cum ieșeau odată, din pricină că drac de drac mai văzut-ai să se-nspăimînte ?

Dar ce-s eu să cîrtesc împotriva lumii ! Știu atita că odată lumea era mai proastă, și ca dînsa erau și dracii și tilharii.

Plecaseră acum vreo șaizeci-șaptezeci de ani niște oameni cu carele cu chirie din Țepu la Galați. Într-un cîmp, apucîndu-i noaptea, s-au hotărît să poposească pe loc : au tras carele delătura drumului, au dejugat și, mîncînd ce-aveau luat de pe acasă, au pornit să pască boii mai deoparte. Iar la căruțe a rămas să păzească un băietan.

Așa cam pe la miezul nopții, Ion Costin, poreclit Dulea, meșter în facerea bucatelor la drum, și încă mai meșter la darea cepurilor cînd se-ntimplă să fie poloboace-n car și vin în poloboace, zic, vine să facă mămăligă.

— Măi, băiete ?

— Ce-i, moș-Ioane ?

— Unde-i căldarea ?

— Nu știu ; am căutat-o și eu peste tot locul și n-am găsit-o. Se vede că s-a lipit cineva și-a luat-o.

Dar uitasem să vă spun că Dulea ista era om tare sugu-
băt, și acum, cînd mai ales căldarea nu era a lui, zise :

— Dar făcălețul este, ori l-a luat și pe el ?

— Ba nu, moșule, uite, făcălețu-i aici.

— Așa ? Apoi bine-i ; de căldare, ca de căldare ; dar a
fost acela prost. Altfel :

De lua făcălețul,
li și uitam prețul !

Hoțul, un fricos pesemne, găsisese prilejul să se ascundă tot
prin carele oamenilor, așa că auzi tot ce vorbi Ion Costin. Și,
cu mintea lui de tilhar din vremurile acelea, își zise :

„De bună seamă, făcălețul e mai scump decît căldarea !
Pîndi dară pînă ce adormiră cu toții, merse binișor, puse căl-
darea la foc și luă făcălețul !

Să crezi, să nu crezi ? Nu știi ce să faci ! Dar dacă asta-i
adevărată, apoi e adevărat c-avea dreptate cel care tot pe-a-
tunci, pe cînd era lumea mai proastă decît astăzi, furîndu-i-se
lada cu bani, ar fi strigat :

— Și ce-are să facă cu lada, cînd cheia lăzii e la mine ? !

Pamfile, *Firișoare de aur*, p. 64.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5501. Este atestat în Moldova.

[LA JUDECĂTORIE]

Un judecător a spus unui individ acuzat de furtul unui
ceas de aur că îl achită, din lipsă de probe.

Acuzatul îi mulțumește judecătorului și îl întrebă dacă
ceasul nu-i aparține.

CĂL. POP., XVII (1932). p. 86.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5502. Este atestat în Moldova.

CE PURCEL ?

Țiganul Coșcovel furase într-o noapte un purcel din co-
tețul unui român. A doua zi de dimineață românul se întîlni
din întîmplare cu cioroiul și-i strigă încă de departe :

— Noroc, măi Coșcovel !

— Ce purcel ?... întrebă țiganul, care se știa cu musca pe
căciulă și care gîndea că românul l-a întreat de purcelul
furat.

Badea Mihai înțelese îndată cum stau lucrurile și, mergînd
în cotețul țiganului, își găsi purcelul. Ce-o fi urmat mai de-
parte, nu știu.

(Sandu) GAZ. TRANS., LII (1889),
nr. 75, p. 6 ; republicată : *Anecdote*,
p. 67.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5503. Este atestat în Transilvania, Muntenia
și Moldova.

Variante :

2. *Ce purcel ?* F. POP., IV (1895—1896), p. 214.
3. *Țiganul la moară*, F. POP., VI (1897—1898), p. 442 (Corund —
Harghita).
4. *Ce purcel ?* GAZ. ȚER., VIII (1899), nr. 22, p. 4.
5. (Fără titlu) OPINIA, IV (1900), nr. 199, p. 3.
6. *Ce țigaie ?* RĂS. Pal., I (1905—1906), p. 102.
7. *Țiganul și țigaia*, HAZ. SAT., VIII (1908), nr. 8, p. 3 (Tătulești —
Buzău).
8. *Țiganul și ciocanele popii*, BABA SAT., II (1909), nr. 6, p. 2.
9. *Mă țigane ! Ce țigaie ?* POP. ROM., VII (1911), nr. 40, p. 11.
10. *Țiganul și purcelul*, F. POP., XVIII (1913), nr. 1, p. 7.
11. *Țiganul cu musca pe căciulă* (G. V. Șuşnea), „I. CREANGĂ”, IX
(1916), nr. 3, p. 95 (Sălceni — Galați).
12. *Cum s-a dat Stan de gol*, LUMEA COPII, I (1922—1923), p. 343.
13. *Țiganul și țigaia*, DUM. POP., IX (1924), nr. 35—36, p. 6.
14. *Ce țigaie, nașule ?* (N. I. Popescu), SUFLET OLT., 1927, nr.
3, p. 83 (Lunghești — Olt).
15. (Fără titlu) LIGA DEȘTEPT., 1930, nr. 27, p. 3.

ȚIGANU SANDU ȘI PĂȚANIA CU GARDU

Într-o seară întunecoasă, un țigan, pe care-l chema Sandu, vede ceva albind pe-un gard și, cum era el gol pistol, se dă pe lângă gard, să vadă de-a mai mare minune ce poate să fie.

Pe gard stăteau la uscat niște cămăși spălate în ziua aceea.

Cum le vede țiganul, îndată își pune gândul dracului : se dă încet pe lângă ele și începe a vorbi cu gardul. Și tot îl întreba pe gard, și gardu-i răspundea :

- Bună seara, gardule !
- Bună seara, Sandule !
- Îmbrăcat ești, gardule ?
- Da tu gol ești, Sandule ?
- Dă-te coalea-n umbra mea
- Și-ncarcă cit îi putea !

Încarcă țiganul cât poate și pe aici ți-i drumul, bun bucuros, dar n-apucă să facă trei pași că îndată se pomenește c-o pătăchie pe spinare.

Se vede treaba că românul se-ntimplase mai pe-aproape și nu-i dăduse răgaz să plece așa fără bună seara.

Țiganul, dacă vede că nu-i de șagă, zvirle cămeșile cât colo

Ș-o ia de fugă ogărește
Că altfel era, Doamne-fereste !

Pamfile, *Cartea pov. hazlii*, p. 10—11 ; republicată : NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 21, p. 416 ; VEST SAT., IX (1921), nr. 23—24, p. 4 ; LUMEA COPII, III (1924), p. 523.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5504. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 13—14, p. 13.

CURCAN CU BORS...

Un țigan sta cu casa lângă un circiumar, care, printre alte păsări, avea în curte și câțiva curcani. Într-o zi circiumarul bagă de seamă că-i lipsește un curcan din cei mai grași. Cău-tînd el curcanul în toate părțile și negăsindu-l, își aduce aminte și de vecinul său. Se duce și la țigan, tocmai cînd acesta ospăta cu poftă din curcan, pe care-l gătisese cu borș. Îl întreabă răstit :

— Cum de mi-ai furat curcanul, țigane ?

— Hapoi, să vezi cum a fost, vecinule. Pe cînd Chiranda dădea mîncare la găini, curcanul dumitale sări peste gard și, cum cuțitul meu era înfipt în gard, curcanul, săind, își tăie gîtul în cuțit și, tocmai atunci fierbînd și o căldare cu borș la foc, zbătîndu-se, căzu în căldarea cu borș, așa că am găsit mîncarea gata !

Dac-așa s-a întîmplat,
Cine este vinovat ?
De nu crezi c-a fost așa,
Poftim, gustă dumneata !

NEAM. ROM. POP., VII (1916), nr. 15; p. 227 (Foltești — Galați).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5505. Este atestat în Moldova.

L-A LIPIT

La un cort nu mai aveau de nici unele. Dacă a văzut că-i mor dancii de foame, a luat un sac și a plecat prin sat că doar, doar, o face rost de ceva. Nimerește la cotețul unui român și pune mîna pe o gîscă. Acu gîsca tot gîrîia, de, ca-n mîna de țigan. Da el :

— Ce mai faci și gălăgie, hai ? !

Scoate un briceguț și nici una, nici două, taie gîtul gîstii. Cînd s-o bage-n sac, hop — nu-ș de unde — și românul :

— Da ce faci aci, mă cioroipină ?

— Ia, mă trudeam să lipesc hăst gît la gîsca asta !

Nu știu de l-o fi lipit sau nu l-o fi lipit, dar știu că pe el l-a lipit românul bine...

ALB. Buc., XLI (1938), nr. 43,
p. 678.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 5506. Este atestat în Muntenia.

[LEGEA E BUNĂ...]

Un țigan fusese prins de un român la cotețul cu găini de unde băgase cîteva în traistă. Păgubașul pune mîna pe țigan, și, după ce i-a dat o tăvăleală bună, l-a dat pe mîna jandarmilor, care l-au trimis la judecată. La ziua înfățișării țiganul se rugă de român să-l ierte. Acesta, înduioșat de rugămîntea țiganului, cînd au intrat la judecător a declarat că-l iartă pe țigan, care de bucurie sărută mîna românului, crezîndu-se scăpat, dar judecătorul îi zise :

— Bine, bine, te-a iertat reclamantul, dar nu iartă legea, țigane.

— Haoleo, zise țiganul, și legea e bună, boierule, da e al dracului cine zgîndără !

GAZ. ȚĂR., XXXVII (1929), nr. 9,
p. 4.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 5507. Este atestat în Muntenia.

ÎN COJOC

Se întoarse țiganul de la tîrg.

Țiganca și danciu îi ieșiră înainte să vadă ce le-a adus. Țiganul nu le adusese nimic.

— Aoleo !... începură a se jeli țiganii toți, că nu se ținuse de vorbă, că el le făgăduise că le aduce cîte ceva.

— Lasa, lasa, nu mai țipați ca era sa va aduc un cojoc nou-noulet ; și era cusut cu roșu și albastru de îți lua vederea, dar mi-a fost frica dă păcat.

— Da de ce, ma teteo ? sări un danci de colo.
— Iaca de ce... Apoi în cojoc sta un român cu o maciuca, ca sa nu-l lasa sa fuga.

(D. Stăncescu) GAZ. TRANS., LV
(1895), nr. 33, p. 6 ; republicată :
Glume, p. 112.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 5508. Este atestat în Muntenia.

PREȚUL CUSTURII

Un țigan fură o custură de la un român și o băgă în turețca ciubotei.

Românul, văzînd că-i lipsește custura, se legă de țigan, care venise acolo de curînd. Dar țiganul minca lut și pămînt că nu știe de custură. Îl caută românul în toate părțile, dar n-o găsește. Atunci îl pune la jurămînt pe țigan și-l duce înaintea popii. Popa îl îngenunche pe țigan și prinde a-i citi. Îi citi jurămîntul și-l sili pe țigan să dea o oca de luminări la biserică pentru furțișagul ăsta.

Țiganul, auzînd osînda popii, scoate custura din turecă și o întinde popii zicînd :

— Dar bine părinte ! face aceasta o oca de luminări ?
Ia-ți naibii ! Și zvîrli țiganul custura românului.

ALB. Buc., I (1898), nr. 25, p. 797.

Vezi *Typol. bibl.*; tip. 5509. Este atestat în Muntenia.

Variante :

2. *Prețul custurii*, ROM. Buc., XL (1898), nr. 50, p. 2.
3. *Prețul custurii*, Popescu-Ciocănel, *Brașoave*, p. 182.

POVESTEA STURZULUI

Un țigan, furînd o traistă cu făină, trecea cu ea printr-o poiană. El aude un sturz cîntînd și i se pare că zice :

„Tintiueana, eana, tintiueana, eana, ocoliți poiana, și prin-
deți țiganu cu traista de făină.“

El, crezînd că este urmărit, ia traista cu făină și o aruncă,
zicînd :

— Nici a mea, nici a ta !

Și țiganul a rămas păcălit prin cîntecul sturzului.

NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr.
11, p. 217.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5510. Este atestat în Moldova.

Varianta :

2. *Țiganul și sturzul*, CASA N., XV (1930), nr. 1, p. 5.

VECINELE

— Fă, lele Ioană ! Să ai grijă de fiu-tău, că se duce mereu
și fură lemne de la popa !...

— Ei, și ce te-a prins grija ?

— Păi, uite ! Le-a cărat pe toate și, cînd s-a dus al meu,
n-a mai găsit să ia și el, p-ormă s-a dus ș-a rupt din gardul
vostru din fundul grădinii.

— Ei, bată-l sănătatea ! zi, el l-a rupt ? Mă miram eu
aseară, cînd m-am dus să rup dintr-al vostru, cine o fi rupt
dintr-al nostru. Bine că spuseși, că acum n-o să-l mai trimit
pe fiu-meu la popa.

SAT., IX (1939), nr. 107, p. 18.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5511. Este atestat în Muntenia.

Varianta :

2. *Vecinele*, SAT X (1940), nr. 121, p. 23.

ȚIGANUL ȘI PEȘTELE

Un țigan avea mare poftă să mănînce pește, însă nu avea
nici un ban.

Se duce la pescărie, se dete pe lingă lada cu pește și,
înșfăcînd un crap mare cu coadă, îl băgă în traistă. Negustorul
însă îl zări și, cînd țiganul dădu să plece, îl și apucă de haină.

— Bine, cioară, iei peștele fără să plătești ?

— N-am luat nici un pește, conașule, săru-mîna, zău
n-am luat.

— Bine, măi, dar ăsta-i din traistă ce-i ?

Țiganul holbînd ochii îi zise :

— Zău, conașule, mîncă-ți-aș ochii, cînd am trecut p-aci,
afurisitul ăsta de pește, cînd s-a zbatut odată... a sărit la
mine-n traistă, și eu, cum sînt fricos, n-am putut să-l scot
afară, că mă mușca.

CULT. POP., VIII (1928), nr. 242, p. 2.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5513. Este atestat în Muntenia.

NANAȘUL ȘI FINUL

Un țigan făcu ce făcu și-și prinse nănaș de român. Acum,
țin-te nașule ; de cîte ori îi lipsește ceva finului, raita la nașu,
căci acolo găsea tot ce-i trebuia.

Odată țiganul, fiind lipsit de pîine, se duce la nașu, face
ce face și pune mîna pe o pîine și se cară cu ea. Nașul, după ce
văzu că-i lipsește pîinea, se ia după fin și, ajungîndu-l, îl află
cu pîinea subsuoară și-l întrebă :

Nașul : — Finule, oare e bine

Să iei pîinea de la mine ?

Finul : — O, nașule, spunu-ți drept,

Vezi că pun mîna pe piept :

Așa eram de flămînd,

De nici nu-mi trecea prin gînd.

Ce fac și pe unde sînt.

F. POP., VII (1899), nr. 19, p. 220.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5514. Este atestat în Transilvania.

DECÎT SĂ PAT...

Un țigan, care furase, fiind prins, a fost închis într-o odăiță și dat pe seama unui străjer ca să-l păzească.

Românul, din vorbă în vorbă, îi zise țiganului :

— Să nu care cumva să te încerci a fugi, spărgînd ușa ori vreo fereastră, că va fi vai de pielea ta !

Deocamdată țiganul nu zise nimic, dar, după ce se mai gîndi nițel, răspunse :

— Apoi, de, românico, eu... de spart n-oi sparge, da... de...
Decît să paț vreo belea, mai bine leagă-mă.

F. TOȚI, I (1897), nr. 16, p. 124.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5515. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *De cît să pat...* GAZ. TRANS., LX (1897), nr. 84, p. 5.

3. *De cît să pat...* LUMINA, IV (1908), nr. 17, p. 9.

CE-I BINE NU-I RĂU !

Odată un român ducea pe un țigan hoț la judecată și, trecînd printr-o pădure, și românului fiindu-i frică să nu-l scape, îi zise :

— Măi, faraoane, n-ar fi bine să te leg cu un tei de car — românul era cu carul — pînă om trece pădurea ?

— Dă ! românico, răspunse țiganul, ce-i bine nu-i rău !

(N. Mateescu) CASA RUR., IV (1898), nr. 8, p. 190 (Movilița — Vrancea).

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5515 A. Este atestat în Moldova.

Variantă :

2. *Ce-i bine, nu-i rău*, A.I.E.F., i. 10690 bis (jud. Vrancea ?)

LUCRU BUN NU STRICĂ

Un boier prinse un țigan furînd, puse slugile de-l bătură bine și, pe cînd îl legară cot la cot, boierul zise rizînd :

— Să te mai stringă, măi, țigane ?

— De, lucru bun nu strică, cucoane.

RĂS. Pal., I (1905), nr. 6, p. 121.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5515 B. Este atestat în Moldova și Muntenia.

Variantă :

2. (Fără titlu) GAZ. SAT., V (1905), nr. 8, p. 3.

ȚIGANUL LA VIE

Un țigan, ducîndu-se la vreme de noapte într-o vie, ca să fure struguri, și, fiindcă omul săpase de cu ziuă și uitase sapa acolo, țiganul, tot umblînd tiptil, dete peste sapa, dar fără să o bage de seamă. Și cum ședea sapa jos cu leafa (tăișul) în sus, țiganul călcă apăsător pe tăișul sapei, dar sapa se saltă de coadă și unde mi țî-l croiește zdravăn pe țigan în spate.

Bietul țigan, socotîndu-se prins, încremeni pe loc și, dînd îndărăt, exclamă :

— Leagă mo ! leagă !... leagă !...

F. TOȚI, II (1898), nr. 27, p. 345.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5515 C. Este atestat în Transilvania.

Variante :

2. (Fără titlu) POP., IV (1900), p. 57.

3. *Țiganul la vie*, CUCU, II (1906), nr. 15, p. 8.

[CHEF DE CÎNTEC]

Un rus și un român s-au întovărășit să se ducă la furat vin. După ce au stricat ușa pivniței, s-au coborât într-însa și acolo au găsit un butoi cu vin. Au început a bea ; și rusul, mai lacom, a băut mai mult și s-a îmbătat, apoi a început a cînta și a juca. Românul îi zice :

- Măi rusule, taci din gură că ne prinde stăpînul.
- Ce să fac daca vine chintă ? îi răspunde rusul.

Zanne, *Proverbele românilor*, 1900, p. 290.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5517. Este atestat în Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *Da încă mie*, POP. ROM., VII (1911), nr. 38, p. 4.
3. *Chef de cîntec*. Pamfile. *Cartea pov. hazlii*, p. 17; republicată : NEAM. ROM. POP., IX (1921), nr. 1, p. 13.
4. *Da încă mie*, GLAS BUCOV., VI (1923), nr. 1265, p. 3.
5. *Da-ncă miea !* Savin, *Snoave*, p. 44.
6. (Fără titlu) ȚĂRĂNISM., III (1928), nr. 18—19, p. 13.

HASTA-I HASTA !

S-a dus țiganul cu un dănciuc să fure o poamă. Mergînd spre vie, îl cuprinsese frica că, de, parcă-i spunea inima că acolo are să se întîlnească cu „hap-de-chică“.

Dar și țiganul deștept, de să nu-i mai găsești păreche ! Pune pe fecioru-său să intre în vie, iar el rămîne să păzească pe din afară.

Dănciucul, hămisit cum era, începe a mînca la frunze, de parcă dase peste miere. După ce s-a săturat, întrebă pe tat-so :

- Teteo, știi tu cum e poama ?
- Gogonata, puradel !
- O hi și gogonata, dar eu m-am săturat cu lata.

Vierul îi aude vorbind și iese de sub butucul sub care era ascuns.

- Haoleu ! țipa danciul, cît îl ținea gura, cînd îl vede.
- Ce-ai găsit, puradelu tatii ?
- Un zmeu !
- Adă-l la tetea...
- Nu pot !...
- Lasă-l.
- Hasta-i hasta, că nu mă lasă el pă mine.

VEST. SAT., I (1912), nr. 17, p. 5.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5518. Este atestat în Muntenia, Moldova și Transilvania.

Variante:

2. *De cea bobată* (Șt. St. Tuțescu), „I. CREANGĂ“, XIII (1920), nr. 3, p. 45; republicată : *Din Boureni*, p. 27; ALM. COOP., 1929, p. 97.
3. *De cea bobată*, BUCIUM., I (1924—1925), nr. 6, p. 4.
4. *De cea bobată*, V. NOUĂ, I (1925), nr. 4, p. 3.
5. *Țiganul la furat struguri*, ALB. Buc., XXXVI (1937), nr. 13, p. 198.

[ZECE ȘI MAI UNA]

Țiganul ce-și pierduse giștele întrebă pe un român cu care se întilni cînd le căuta.

- Mă rumânică, n-ai văzut giștele mele ?
- Dar cîte ai avut ?
- Zece și mai una, răspunse țiganul.
- Văzui colo-n deal unsprezece, zise românul.
- Nu-s ameale, o, nu-s ameale, o, începu țiganul a se văicăra și a-și smulge chica din cap, că eu am avut numai zece și mai una, zece și mai una...

Novacovicu, *Din comoara Banatului*, p. 57.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5519. Este atestat în Transilvania.

ȚIGANUL HOȚ DE GĂINI

Un țigan șiret fură de la un om niște găini. Jumătate le mănincă el, jumătate le dă la crîsmă pentru rachiul și, cînd bagă de seamă, vede că iar i se face foame. Ce socotește el? Pleacă la cel păgubaș și-i spune :

— Haoleo, românică, ce mi-ai da să-ți spui eu păgubașul găinilor? Omul nu bagă de seamă vorba țiganului și-i dădu un căuș de făină.

— Hai, spune-acu!

— Hapoi, păgubaș ești dumneata și mai multe păcate faci dacă năpăstuiești mulți.

— Asta o știu eu, dar spune-mi cine mi-a furat găinile.

— Hapoi, unde-s găinele să le-ntreb?

— Ce mirii, țigane, nu mi-ai spus tu că știi cine mi le-a mîncat?

— Da să-i umple carnea trupul și penele pămîntul, dar ce te rățoiești la mine, nu cumva ai zice că ți le-am luat eu?

Omul se dă la o parte, pune mîna pe M... nița cea cioturoasă și noduroasă și, hit, pe țigan de gît. Cînd vede negriciosul una ca asta, zice :

— Hapoi, dacă ți-am mîncat găinile, să-ți mănînc și bătaia? Dă-o altuia că eu-s sătul, și pomana ți-a fi mai mult.

(T. Pamfile — Fără titlu) B.A.R.S.R.,
5094, f. 95.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5520. Este atestat în Moldova.

SÎRBUL ȘI GĂINA

L-a pus dracu pe un sîrb să fure o găină, de l-a și prins românul.

— De unde luași găina, sîrbule?

— De coadă, bre...

— Mă... ci nu așa, mă sîrbule, din ce loc furași găina?

— N-auzi... de coadă, bre!

— Mă, de la cine o furași?

— Eu, bre?

— Tu, tu...

— De la Stan, bre, să mi te duc la Ioana ca să mi te iubestem!

„I. CREANGĂ“, VIII (1915), nr. 12, p. 341.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5521. Este atestat în Moldova.

PUȘCA ȘI SCROAFA

Un român, furînd o scroafă, și un țigan, o pușcă, fură prinși și duși la zapciu. Aducînd întii pe român să-l cerceteze, țiganul se puse să-l asculte la ușe, să vadă ce spune românul să scape.

— De ce ai furat scroafa Marine? îl întreabă zapciul.

— N-am furat-o, cucoane, păcatele mele! zău, uite, am crescut-o eu de mică.

Îl crezu și-i dete drumul.

Chemă și pe țigan.

— De ce-ai furat, țigane, pușca?

— N-am furat-o, zău, boierule, n-am furat-o! Am crescut-o eu de mică, cînd era d-o șchioapă!

CAL. PROF., V (1866), p. 97.

Vezi *Typol. bibl.*; tip 5522. Este atestat în Muntenia, Transilvania și Moldova.

Variante:

2. *Pușca și scroafa*, AMIC. POP., II (1868), p. 110.

3. *Pușca și scroafa*. Fundescu, *Lit. pop. Basme*, p. 164; republicată: *Lit. pop. Anecdote*, p. 54.

4. *Pușca și scroafa*, CAL. COCOȘ., 1876, p. 20.

5. *La judecătorie*, CAL. ARAD, XII (1891), p. 96.

6. *Țiganul și pușca*, HAZ. SAT., I (1901—1902), nr. 4—5, p. 2.

7. (Fără titlu) CAL. MIN., IV (1902), p. 209.

8. *Pușca țiganului*, POP. ROM., II (1902), nr. 59—60, p. 7.

9. *De cînd a fost puşca pistol*, GAZ. TRANS., LXVI (1908), nr. 96, p. 7.
10. *De cînd a fost puşca pistol*, BABA SAT., III (1910), nr. 15, p. 3.
11. *Românul și țiganul la judecată* (Șt. St. Tuțescu), PRIETEN. NOSTRU, I (1911—1912), p. 302.
12. *De cînd a fost puşca pistol*, DUM. POP., I (1914—1915), nr. 15, p. 2.
13. (Fără titlu) F. ȚĂR. ROM., IV (1915), nr. 1, p. 3.
14. *Puşca țiganului* (N. Mateescu), NEAM. ROM. POP., VI (1915), nr. 6, p. 100.
15. (Fără titlu) Pop-Reteganul, *Țiganii*, p. 24.
16. *Țiganul la judecată*. Popa Dochin, *Anecdote*, p. 16.
17. *Puşca și scroafa*, CAL. BIIOR., II (1923), p. 125.
18. *Puşca și scroafa*, REV. T. PAMFILE, II (1924), p. 84 (Buhai — Botoșani).
19. (Fără titlu) PRIETEN. NOSTRU, VIII (1924), nr. 12, p. 18.
20. *Țiganul și românul la judecată*. Costin, *Anecdote*, p. 14 (Orșova — Caraș-Severin).
21. *Țiganul și puşca*, ALB. Buc., XXXIII (1934), nr. 11, p. 6.
22. *A crescut puşca, de cînd era pistol*, BĂRĂGAN., V (1934), nr. 7—8, p. 16.
23. *Apărarea țiganului*, BĂRĂGAN., VI (1935), nr. 9—10, p. 20.

[GÎNDEAM CĂ SÎNT ÎNCĂLȚAT]

Un țigan de cort, care făcea ciururi, veni cu mai multe ciururi în mîna într-un oraș, ca să le vîndă pe rînd, mergînd din casă în casă, firește, numai în izmene, cămașă și desculț. Intrînd și în casa doctorului din orașul respectiv, a aflat pe doctor scriind la masă vis-a-vis de o oglindă mare. Țiganul în casă a intrat și începe a zice :

— Mîncă-ți-aș sufletul, domnișorule, cumpără-mi un ciur de hestea.

Doctorul se uită în oglindă, unde, din reflex, vedea ce face țiganul în dreptul lui, și i-a răspuns să aștepte pînă va fi gata scrisoarea dinainte-i. Bine ; ciurarul întrebuițează această ocaziune, și, venind aproape de el, vede pe un dulap un orologiu de buzunar, pune mîna pe el și-l anexează, vîrîndu-și-l sub chioturile izmenii.

Acest orologiu era de construcțiune că bătea și orele.

Doctorul, văzînd fapta țiganului din oglindă, se scoală și începe a face tîrgul cu țiganul și a-i spune că el cere prea mult pe un ciur, pînă cînd s-a fost apropiat amiaza. Într-odată începe orologiul din izmana țiganului a bate de 12 ori „tincu-tincu“.

Doctorul numaidecît l-a întrebat apoi :

— Ce bate la tine, măi țigane ?

— Îmi bat pîntenii, draguț domnule ! răspunse țiganul în marea lui perplexitate.

GURA SAT., XIII (1873), nr. 47,
p. 182.

Vezi *Typol. bibl.* ; tip 5523. Este atestat în Transilvania și Moldova.

Variante :

2. *Gîndeam că sînt încălțat*, GAZ. TRANS., LII (1889), nr. 187, p. 7.
3. *Țiganul cu pîteni*, F. POP., IV (1895—1896), p. 170.
4. *Gîndeam că sînt încălțat*, CĂL. POP. BUCOV., II (1897), p. 121.

GLOSAR

- aburca* vb. tr. — a ridica (de la pământ) cu multă osteneală; vb. refl. a se urca (cățărându-se); a se ridica în zbor
- aciuia, aciui* vb. tr. și refl. — a (se) adăposti de arșiță sau de vreme rea, a se odihni; a căuta un loc de scăpare
- acov, acău* s.n. — măsură pentru lichide
- agrăi* vb. tr. — a grăi cuiva, a zice, a vorbi
- agru* s.n. — loc de arat, arătură, țarină
- alagea* s.f. — numai în loc. pop., a fi amăgit în așteptările sale, a o păți, a cădea în mare nevoie
- aldui* vb. tr. — a binecuvînta (întrebuințat adesea în salutări)
- aligni* vb. refl. — a se simți slab, a leșina
- aman* interj. — a cădea la mare nevoie
- amandea!* interj. — fuga, dă năvală
- anocato* adv. — în neorînduială, de-avalma
- antist* s.m. — primar
- ariște* s.f. — închisoare, temniță
- aroc* s.n. — șanț
- asentare* s.f. — recrutare
- avan* adj. — rău, amarnic, aprig
- axion* s.n. — cîntare bisericască
- băhanie, bihanie* s.f. — epitet al țiganilor sau țigăncilor
- bahnă* s.f. — loc mocirlos pe care crește papură și stuf; mlaștină, smirc
- băhăhuie* s.f. — mătăhală, femeie prostănacă, gură cască
- băjenie, bejenie* s.f. — pribegie
- bălmoji, balmuji* vb. tr. — a vorbi încurcat, a bodogăni, a trănecăni, a sporovăi, a spune fleacuri, a vorbi vrute și nevrute
- baltag, baltac* s.n. — armă veche, un fel de secure cu două tăișuri
- bănănăi* vb. tr. — a mișca într-o parte sau într-alta, a legăna, a clătina

batcă s.f. — un fel de nicovală mică înfiptă într-o bucată de lemn ascuțită și pe care coșahul își ascute coasa, bătînd cu un ciocănaș

batîr, batâr adv. — măcar, barem, cel puțin

beldie s.f. — prăjină lungă și subțire

beniș s.n. — haină boierască cu mînețile despicate și îmblănită pe margini pe care o purtau odinioară atît bărbații cit și femeile la solemnități; cu timpul această îmbrăcăminte a fost adoptată și de popor și de țigani lăutari

bicisnic adj., s.m., s.f. — netrebnic,-ă, ticălos,-ă, necinstit,-ă, slăbănog,-ă, prăpădit, nevoias

bili, mai adesea *ghili* vb. tr. — a nălbi (pînză etc.)

bitang, bitanc, bitong adj. — bastard, copil din flori, mai rar frate vitreg

bîzdoacă s.n. — ciomag gros cu măciucă la capăt

blehul vb. tr. — a îmbrăca capetele osiei de la car cu bleau (tinichea)

blendî vb. tr. — a îmbrînci, a da brînci

bleot, bliot adj. — nătîng, nătărău, prost, bleg

bobi vb. tr. — a nimeri, a potrivi

bobotit adj. — obrintit (vorbind despre o rană), inflamât

bojbăi, bijbii, băjbăi vb. tr. — a dibui pe întuneric, a căuta ceva pipăind în întunecime

boldi vb. tr. — a zgîi, a holba ochii, a-și pironi ochii

boltă s.f. — zidărie sau construcție de piatră ori de fier în formă de arc

boltariu s.n. — negustor de mărunțișuri (care avea prăvălie cu boltă)

boteă s.f. — alveolă din fagur, în care se naște matca

botei s.n. — turmă (de vreo 3—400) de oi

bour s.m. — partea dinainte, încovoiată în sus a tălpilor saniei

brad s.m. — vîrf sau ramură mare de brad, cu care se împodobește carul sau poarta casei mirilor în ajunul nunții, sau care se poartă înaintea mirilor, cînd se duc la biserică să se cunune; un fel de horă ce se joacă la casa miresei înainte de cununie

bugini vb. intr. — a zăcea, a dormi ca un trîndav, a trîndăvi

bulgii, biigui vb. tr. și intr. — a vorbi neînțeleș, a îngăima, a vorbi vorbe fără rost, a ajura

bumben,-ă adj. — nemișcat,-ă înșepenit,-ă, adormit,-ă

burcă s.f. — șubă, bundă, suman de pănură groasă ce se poartă iarna; joc mișos, mai adesea întors cu mișele afară

burduhan, bîrdăhan s.m. — stomacul mamiferelor

burlic s.m. — purcel grăsuț, grăsun

bușmachi s.m. — un fel de pantofi fără spate (purtați mai ales de femei)

cabazlic s.n. — glumă proastă, caraghioslic, poznă

cafană s.f. — cafenea

cahlă s.f. — coșul (cuptorul sobei) alcătuit din olane

cale primară — prima vizită pe care o fac noii căsătoriți la opt zile după cununie, la părinții tinerei neveste

calic adj. și s.m. — olog; sărac lipit, milog, cerșetor

călfunari s.m. pl. — flăcăi, fete sau femei ce se aleg dintre rudele mirelui spre a-l însoți pe acesta la casa miresei în ziua nunții

caluceni s.m. pl. — călușari, care joacă dansul Călușului

calup s.n. — tipar, formă; calapod de cizmar

calvin s.m. — care profesează doctrina lui Calvin, unul din marii reformatori ai bisericii creștine, întemeietorul calvinismului

canon s.m. — regulă, hotărîre dată de un sobor cu privire la credință

cantă s.f. — cană mare

căput s.n. — haină scurtă, un fel de mintean ce poartă țaranul peste cămașă

carabazghial adj. — mijlociu

caraulă s.f. — strajă, sentinelă; strajă de noapte prin sate

catagrafie s.f. — recensămînt, inventar

ceapraz s.n. — ciucure de mătase, de bumbac sau de lînă

celui vb. tr. — a înșela

celui vb. tr. — a struni, a strînge, a lega (pe cineva sau ceva) strîns cu funii

chelbe s.f. — un fel de bube ce se fac pe cap și din pricina cărora cade părul

chersin s.n. — covată scurtă și adîncă (de frămîntat aluatul)

chicoti vb. intr. — a rîde înfundat sau în batjocură

childă s.f. — smoc de păr

chiloman s.n. — gălăgie, zgomot cu țipete, vaiete sau rîsete în hohot

chisea, chesea s.f. — vas mic de porțelan, sticlă sau cristal în care se ține dulceață

chisnovat adj. poznaș, bun de glume, comic

chiteală s.f. — socoteală, judecată

cihăi, cehăi vb. tr. — a stărui cu vorba pe lîngă cineva; a supăra din pricina insistențelor

cinchi vb. refl. — a se sîrci; a se așeza pe vine

ciochină s.f. — curea la capătul dinapoi al șelei, de care călărețul leagă traista sau bagajele; cele două oblicuri sau vîrfuri dinapoi la șaua de lemn

cioclovină, ciocloavă s.f. — ciocoi ruginit, termen de dispreț dat îndeosebi arendașilor

ciof s.m. — naiba, dracul, om ticălos, afurisit

ciotcă s.f. — în expr. pop. a sta, a se aduna — grămadă, de oameni, de animale

ciripie s.f. — în linie dreaptă

ciucă sf. — țintă

chumurlit adj. — obosit tare, rupt de oboseală, spetit

clampuci s.m. — papuci rupți

clanța s.f. iron. — gură, plisc, clonț

clefăi vb. intr. — a mesteca merou din gură; a plescăi din gură, mîncînd cu lăcomie

clop s.m. — pălărie (tărănească)

cobză s.f. fig. — a aduce pe cineva legat, încît să nu se poată mișca

cocie s.f. — trăsură

codricel s.m. dim. — codru de mălai

colăci vb. tr. — a propune pentru însurătoare sau măritiș; a peți

cop s.n. — măsură de capacitate (de aproape un litru); cană

copreată s.f. — prăjină lungă

corlată s.f. — țarc pentru vite

coropeă s.f. — ladă cu mai multe despărțituri în care își duce tolbașul marfa

cotorosi, cotorosi vb. tr. și refl. — a (se) scăpa (de cineva, de ceva)

cosor s.n. — cuțit încovoiat la vîrf, întrebuițat îndeosebi de vieri și de grădinari

coșteant s.n. — locuitor din satul Coșteiu

cotruță s.f. — spațiul între cuptor și perete unde se pun diferite vase

cujniță s.f. — vatra fierarului, potcovarului

culișer, culeșer s.n. — făcăleț, mestecău (de mămăligă)

curcubetă s.f. — dovleac turcesc

curmei s.n. — bucată de funie din coajă de tei, mlădiță, nuielușă din tulpina viței

curt adj. — scurt (în coadă)

custa vb. tr. — a lăsa să trăiască, a ținea în viață

cusur s.n. — rest de bani; ceea ce lipsește pentru completarea unei sume

clărab s.n. — bucată

devlă s.f. — căpățină

dihoca, dehoca vb. tr. — a tăia, a fărîma în bucăți

dimirlie, dimerlie, demerlie s.f. — baniță (de măsurat cereale)

divan (a sta la vb. tr. — a sta de vorbă, a verbi mult

dric s.n. — partea unui car țărănesc alcătuită din inimă, perinos, pisucuri, vîrtej și osie, fără a cuprinde în această numire roțile, loitrele etc.

dugleș, dugliș adj. și s.m. — trindav, lenes, trîntor, puturos

dulcuș adj. — dulce

enoriaș s.n. — cel ce ține de enorie, cartier supus spiritual conducerii unui preot

făgădău s.m. — circiumă, birt, ospătărie, han

fedeleș s.n. — obiceiul de a se aduna simbătă seara băieții și fetele din sat ca să joace petrecerea ce urmează la ginere simbătă seara, înainte de nuntă

ferie s.f. — măsură de capacitate de conținutul unei vedere

filer s.m. — mică monedă, reprezentînd a suta parte dintr-o coroană (a vechii monarhii austro-ungare); obol

fleancă s.f. — gură, bot

flori de cuc loc. pop. — degcaba, în zadar

foșgăi vb. intr. — a mișuna, a furnica, a foi

fundeii s.n. — intestinul gros

fur s.m. — țilhar, hoț

gaida s.f. — cimpoi

găbji, găbui vb. tr. — a prinde pe cineva la strîmtoare (de unde nu mai poate scăpa), a înhăța, a pune laba pe cineva

ghes s.m. — îndemn

ghionoaiie s.f. — „cața dracului“, persoană rea și cicălitoare, căreia nu-î mai tace gura

giubea s.f. — haină largă de postav, lungă pînă la pămînt, purtată odinioară de boieri deasupra anteriorului, haină de sărbătoare

giulgiu s.n. — pînză foarte fină

gîrbaci, cîrbaci s.n. — bici alcătuit mai adesea din mai multe curele, cu vîrfurile uneori plumbuite, care în trecut servea ca instrument de tortură

gîrneț s.m. — stejar mic, tînăr; par grosuț de stejar sau de alt lemn

gloabă s.f. — pedeapsă de bani, amendă, despăgubire

glidă, gledă s.f. — șir, rînd de soldați

godac s.m. — purcel de un an

gorgan s.n. — movilă, măgură în formă de căpiță

groscior s.n. — smîntîna dulce cînd abia începe a se prinde de laptele de vacă

gruieț s.n. — diminutiv la *grui*: delușor

hachițe s.f. pl. — toane, chichițe, nod în papură

haluită adj. — pocită de iele, luată de iele (în credințe populare)

hăpleșă adj. — toantă, nătăfleață, năroadă

haptac interj. — comandă militară : drepti !
haram s.n. — vită prăpădită, slăbănoagă
haraminā s.m. — hoț de codru, haiduc, om nemilos, rău la suflet ; po-reclă dată țiganilor
hăcuî vb. tr. — a tăia în bucăți mici, a toca ; a sfirteca
hărcăți vb. intr. — a răzni, a striga tare, a face gură
hăuli, *haulî* vb. intr. — a chiui, a cînta, a vui
hîreș, *hîriș* adj. — vestit, renumit, mîndru, frumos
hîritisi vb. tr. — a saluta, a felicita
hîrșoagă s.f. — vită bătrînă
hojma adv. — mereu, într-una, neconținut, necurmat, pururea
huci s.m. — unealtă de scărmanat lina, cînepa, inul ; ragilă
huceag s.n. — pădure tînără și deasă ; tufiș, desiș, crîng, hățiș
hui vb. intr. — a vui, a bui ; a vîji (vorb. de vînt, de ape, de cap) a țiu (vorb. de urechi), a bubi surd (vorb. de tunet)
hulpav, *hîlpav* adj. și adv. — lacom

ialoviță s.f. — vacă îngrășată pentru tăiere
îcuî vb. tr. — a înfige un ic, a vîri o pană
îpingea, *îpingea*, *epîngea*, *epîngea* s.f. — manta cu glugă, pentru vreme de ploaie, purtată mai ales de sătenii care fac negoț cu vite, de vizitii etc.
izbeliște s.f. — loc, situație, unde este expus cineva tuturor loviturilor, lăsat în voia întîmplării, părăsit de tot

îmburda vb. tr. și refl. — a (se) răsturna
împîstri, *împestri* vb. tr. — a broda, a înflori, a chindisi
împuia, vb. tr. — a lucra (a face) pe ceva diferite deseneuri
încăriba, *încăibăra* vb. tr. — a strînge, a aduna, a înjgheba ceva
înfrupta vb. refl. — a mîncea de fruct, de dulce în zilele de post ; a gusta
înturluci vb. refl. — a se strînge la un loc, a se aduna, a se împreuna

jăguî, *jegui* vb. tr. — a arde cu fierul roșu, spre a însemna măsurile de capacitate, făcute din lemn
jeșcău s.n. — pungă de puș tutunul
jinău s.n. — bănuială, presupunere

la vb. tr. și refl. — a (se) spăla
lăicer, *lăvicer* s.n. — covor țărănesc de lînă, lung și îngust lucrat de țărănci și care se așterne pe lavite sau pe podea
lamură s.f. — ceea ce este mai bun, mai curat, mai ales, mai de frunte în ceva, mai adevărat
lehămeti vb. refl. — a i se face silă, a se sătura pînă-n gît, a se dezgusta

libră s.f. — monedă de argint de 20 de creițari
linchi vb. tr. — a mîncea fără poftă
liotă, *leaotă*, *leahotă* s.f. — mulțime, droaic, gloată, grămadă
lip s.n. — murdărie grasă, lipicioasă ; jeg
lipan s.m. — foaie de brustur
lobdă, *lobdă* s.f. — bucată de lemn lungă de 1—2 m. despicată cu secura dintr-un trunchi de copac
lozie s.f. — numele unei varietăți de răchită, beldie
lua pe cineva în unghii loc. pop. — a-l rupe în bucăți, a-l face fărîme

mălătui vb. tr. — a petrece, a chefui
mană s.f. — hrană îmbelșugată
mangosî (*ă*) adj. — ticălos, netrebnic, nătărău
matosi vb. refl. — a se îmbăta
megiaș, *megiaș* adj. și s.m. — vecin
merinzari s.n. pl. — personaje la nunțile țărănești a căror atribuție e să îngrijească de cele necesare pentru gătitul miresei în ziua nunții

mîrozenie s.f. — minunăție, ciudățenie
mișarcă s.f. — femeie de moravuri ușoare
mîncea lut și pămînt loc. pop. — a fugi foarte repede
mînea vb. intr. — a rămînea, a poposi undeva peste noapte
moacă s.f. — femeie toantă, proastă ; figură
mocioacă s.f. — măciucă
modîlcă s.f. — ridicătură pe un șes
modoran, *modîrlan* s.m. — bătăran, țărănoi, mojie
modru s.n. — chip, mod ; puțință
moloșag s.n. — moină, timp moale, umed, iarna după frig, cînd se topește zăpada

mondîr, *mundîr*, *mîndîr* s.n. — tunică militară
mornăi *mormăi* vb. tr. și intr. — a-și arăta nemulțumirea prin niște sunete nedeslușite, a bombăni, a bodogăni
motoșcă s.f. — legăturică (de bani) sau de alte lucruri mărunte

nădăi vb. refl. — a bănuî, a presupune ; a da cu socoteala
năloagă s.f. — îmbulzeală, îngărămădeală, mulțime de oameni veniți la moară să macine
nășălie s.f. — patul sau targa pe care se așează mortul cînd e dus la groapă
neaga s.f. — femeie îndărătnică, urită, rea, încăpățînată, persoană de care nu te poți scăpa
nemeș, *nemiș* adj. și s.m. — nobil, îndeosebi nobil ungar
nemotie s.f. — rudenie

nevolnic adj. și s.m. — neputincios, infirm
ninii vb. refl. — a se giugiuli ; a bizii
noaten, noatin s.m., ; *noatină* s.f. — mielul, mielușeaua din momentul ce se înțarcă pînă împlinește un an

obor s.n. — tîrg de vite
obrocit adj. — zăpăcit, năucit
oceanie s.f. — instrucție, exercițiu militar
ocniță s.f. — adîncitură pe sub cuporul caselor țărănești ; firidă în zidul unei clădiri
ojină, ujină s.f. — gustarea de către seara (între orele 4—5)
oloiac adj. — mic
ondroni, hondroni vb. într. — a flecări, a vorbi fără rost
oploși vb. tr. și refl. — a da adăpost, a (se) adăposti, a-și căuta adăpost ; a se pripăși ; a (se) căpătui
oropsit adj. — alungat, izgonit cu minie ; părăsit, lăsat cu dispreț în voia întîmplării
ostoi, osteia vb. tr. și refl. — a (se) potoli ; a (se) liniști, a face să-nce-teze, a înceta
otig s.n. — lopătică, băț lat la un capăt cu care se curăță de pe cor-mana plugului pămîntul ce s-a prins

păhanie s.f. — prăjină, drug, par (care servește ca pîrghie ; a da palugă, a rostogoli o bîrnă
pahonț, pohonț s.m. iron. — soldat rus
papistaș adj. și s.m. — catolic (mai adesea cu nuanță ironică)
parip s.m. — telegar, armăsar (mai adesea la țigani)
parpandel s.m. — poreclă dată unui țigan tînăr, unui dănciuc, unui purdelaș
părpăriță, pîrpăriță, pîrpăriță s.f. — bucată de fier în care se prinde capătul fusului de fier care învîrtește piatra alergătoare dintr-o moară
partal s.n. — bucată de pămînt semănată sau acoperit cu vegetație
pătăchie s.f. — par, ciomag, nuia groasă ; epitet dat unei femei urite
peteică s.f. — copca care prinde nasturele la cămașă, chiotoare
picher s.m. — supraveghetor al lucrărilor la o clădire, la construirea unei șosele
pînc s.n. — toană (bună sau rea), chef
piparcă s.f. — ardei (în special roșu)
pirost(r)ii s.f. pl. — obiect de gospodărie pe care se așează cazanul, oala, deasupra focului
pîrlaci s.m. — cel care are obiceiul de a pîrli, de a feșela, de a păcăli ; găinar, potlogar

pitar s.m. — brutar
pițulă s.f. — monedă de 10 cruceri (în vechea monarhie austro-ungară)
piuă s.f. — un fel de moară în care se bate în apă abaua, dimia, pos-tavul etc., cu ajutorul unor ciocane de lemn ; numită după regiuni și „dîrstă“, „dubă“ sau „stează“

plodeț s.m. — prunc, copil
pocanie s.f. — pocăință
pocilit adj. — slăbit de tot, uscat de nemîncare, lihnit de foame
podobie s.f. — asemănare, potrivire
polog s.n. — fînul uscat înainte de a se face căpiță
poloticuși s.n. pl. — glume, snoave
pomoștină s.f. — pardoseala ; podul carului, scîndurile alăturate care se reazimă de dîricul carului
ponciș adv. — pieziș, chiondăriș, chioriș, cruciș
ponostui vb. tr. — a ocări, a vorbi de rău, a defăima, a scoate un ponos
posoacă s.f. — sînge care curge din gură, dintr-o rană
poșdic s.m. pl. — gloată, droaic, spuză de copii mici, mulțime de ani-male mărunte
potcaș adj. și s.m. — buclucas, (om) supărător
potîng, potînc s.m. — legătura (de gînj, de nuia sucită, de piele sau de fier) care prinde cotiga plugului de grindei ; leagă leuca de loitra carului
prașă s.f. — prașilă
prezbîteră s.f. — soție de preot, preoteasă
prezent s.n. — dar, cadou
praznic s.n. — sărbătoare mare bisericească
proklet,-(ă) adj. și s.m., s.f. — afurisit,-ă, grozav,-ă
progadie s.f. — cimitir, țîntirim
prois s.n. — chef, plac, toane ; în expresiile : de prois, de bun proisul, din proisul cuiva —, din proprie inițiativă, de bună voie, neconstrîns de nimeni
proistos, proestos s.m. — mai marele în rang peste preoții unei biserici, peste călugării unei mînăstiri
prota s.m. — protopop
proțap s.n. — drug gros care se leagă în partea dinaintea carului sau a saniei, prinzîndu-se de pisc cu un cui ce trece prin ure-chile proțapului ; de capătul liber al proțapului este prins jugul
a pune în talpe loc. pop — a rostui, a asigura o situație bună, un trai îndestulat

rapăn s.n. — boală de piele, provenită din murdărie
rascote s.f. pl. — vreascuri, crengile uscate

răspas s.n. — răgaz, interval de timp
renghi s.n. — festă, poznă, păcăleală
resteu, răsteu s.n. — fiecare din cele două bețe lungi (adesca de fier) ce trec la dreapta și la stînga, prin ceafa jugului și prin policioară; ele opresc gîtul bouului de a ieși din jug
reverendă s.f. — haină lungă preoțească, anterior
roc s.n. — termen, soroc

sadă s.f. — urdiniș
saia s.f. — îngrăditură de nuiete cu acoperămînt, care servește ca adăpost pentru boi, vaci, oi, capre etc.
să nu fie cu bănat loc. pop. — să nu-ți fie cu supărare, nu lua în seamă
satara s.f. — dare grea impusă samavolnic asupra cuiva
scatulă s.f. — cutie, casetă, solniță
scîr s.n. — cîrlionț, buclă
scocioreală s.f. — scormoneală, socoteală
sfeti vb. tr. și refl. — a (se) arăta, a (se) da la iveală, a (se) da pe față
slavină s.f. — cană, cep
sodomî, sudumi vb. tr. și refl. — a (se) nimici, a (se) prăpădi, a (se) potopi
sorcovăț s.n. — sfanț (monedă)
spăsenie s.f. — ispășire, izbăvire
staniște s.f. — locul umbrat sau expus în bătaia vîntului, unde se odihnesc vitele la amiază, în timpul căldurilor mari de vară; popas, loc de oprire, loc de întîlnire
stative s.f. pl. — războaie de țesut
stilpar s.n. — piesă de 5 lei
stropoli vb. tr. și intr. — a face lucruri mărunte prin casă
sturi vb. refl. — a se prăpădi, a pieri, a se istovi
sudalmă s.f. — ocară, ofensă, înjurătură

șalver, șalvir s.m. — înșelător, șarlatan, pungăș
șarlă s.f. — javră, cîine care latră întruna
șleau s.n. — curea sau funie lungă cu care se înhamă la căruță sau la trăsură caii
șod adj. — ciudat, poznaș
șogor s.m. — cumnat
șoșii s.m. — stîlp, birnă, grindă
sperlă, sperlă s.f. — a da de gol, a trăda, a lăsa încurcat

tain s.n. — porție de pîine, carne etc., sau ce se dădea ostașilor pămînteni; întreținerea zilnică ce acordau odinioară domnitorii și boierii subalternilor lor și slugilor
talac s.m. — dalac

tăbîrci vb. tr. și refl. — a ridica ceva de jos cu multă greutate, a se trudi
tamazlic s.n. — cireadă de vite
teleagă s.f. — căruță mică de transport, mai adesea pe două roți; cotigă
teleap, teleap interj., adesea repetat — imită tîrșitul picioarelor, opincilor sau papucilor în mers
terpel s.n. — tîrcol, a da raită
testenel s.n. — basma înflorată cu care-și împodobesc capul femeile de la țară
tigoare s.f. — nemernic, ticălos, trîntor, putoare (aplicat adesea vitelor slabe, prăpădite)
tigvă s.f. — fructul plantei (tidvă) care după ce a fost golit și uscat, servește ca vas pentru lichide
tij adv. — de asemenea
toc, teoc, tioc s.n. — teaca pe care cosașul o poartă atîrnată de brîu, cu un cîrlig, în care ține cutea de ascuțit coasa
torosi vb. tr. — a flecări
trepăda vb. intr. — a umbla mereu dintr-o parte într-alta, a tot alerga încoace și încolo
tropar s.n. — scurtă cîntare bisericească, de laudă
tureacă s.f. — carîmbul cizmei

țăpărișă adj. — aspră
țidulă, țedulă s.f. — bilet
țigănos adj. — foarte zgîrcit
țiplă, țiplă s.f. — pieleță din bășică de porc uscată, ce se întrebuiința în loc de sticlă la fereastra caselor
țopăi, țupăi vb. intr. — a juca, a dansa, a sălta

a umbla (de) frunza frăsinelului loc. pop. — a umbla fără nici un rost, degeaba
ursi, ursa vb. tr. — a hotări, a menii soarta, destinul, a predestina, a soroci

vadca s.f. — termen, de plată, soroc
vătaf s.m. — îngrijitor, administrator, intendent de curte domnească sau de moșie boierească
vătrai s.n. — unealtă (ca o lopățică) cu care scormonește focul în vatră
vîlnic s.n. — un fel de fotă largă, alcătuită din două bucăți, lucrată încrețit ca o fustă

vișca vb. intr. și refl. — a (se) mișca, a (se) urni din loc
vultura, vulturi vb. tr. — a bate postavul în piuă; vb. intr. — a învîrți
ca o volbură, ca un vîrtej

zăbun, zăbon, zobon s.n. — haină cu mîncei, vătuită și lungă pînă la
genunchi, purtată de țărani iarna; odinioară, haină fără
mîncei ce se purta de boieri și de cucoane

zaplan, zăplan adj. și s.m. — lungan, găligan

zburătoi vb. tr. — a arunca cu zburături, cu pietre etc. în cineva sau
în ceva

zblehuet adj. — nebunatic, zvăpăiat

zglătina vb. tr. și refl. — a (se) clătina, a (se) zdruncina

zgodî, sgodi vb. tr. și refl. — a (se) nimeri

zurbavă s.f. — gilceavă, ceartă

INDICE DE LOCALITĂȚI

Albești (Argeș) 25
Apateu (Arad) 163, 536
Arad 163
Archiud 230, 611
Avela (Epir) 352

Balota (Vilcea) 420
Băcălești 161
Bălăcești (Mehedinți) 559
Bărgăoani (Neamț) 437, 525
Bata (Arad) 608
Bătrîni (Prahova) 100, 101, 368,
409, 509, 524, 572, 619
Bistricioara (Neamț) 566
Bistrița (Bistrița) 604
Bistrița (Mehedinți) 235, 238, 423,
447
Bistrița (Năsăud) 509, 518, 558
Bîrlad 87, 111, 172, 256, 318, 338,
367
Bîrsești (Vilcea) 368
Bivol (Botoșani) 596
Blaj 562
Bogați 155
Bogdănești (Suceava) 333
Bogdănești (Vilcea) 396
Borcea (Ialomița) 403
Boșorod 525
Botești (Bacău) 311, 342, 407, 480
Botoșani 25, 241, 402, 417, 480,
524, 572, 603, 622

Boureni (Dolj) 264, 302, 418, 591,
610
Brad (Hunedoara) 24
Brăila 27, 262, 368, 472
Braniștea (Bistrița-Năsăud)
Braniștea (Cluj) 419
Brătești (Bacău) 608
Brătești (Ilfov) 358
Broscari 183, 285
Broșteni (Suceava) 383, 472
Broșteni (Vilcea) 560
Bucium (Vaslui) 183
Buciumi (Maramureș) 365
Budișteni (Argeș) 608
Buhai (Botoșani) 654
Bursucani 260, 510, 520
Cacomeanca (Ialomița) 336, 618
Călugăreni (Neamț) 116
Cămărzana (Catu-Mare) 231
Căpîlna de Jos 537
Caransebeș 25
Cărpiniș (Alba) 117
Catanele (Dolj) 65, 334, 381
Cerbăl 418, 509
Cerbu (Argeș) 423
Cernișor 25, 311, 373
Chilia Veche (Tulcea) 218, 262
Cioara (Teleorman) 510
Ciortești (Iași) 189, 197

- Cîrja (Vaslui) 596
 Cîndești (Argeș) 273
 Cîrligați (Vaslui) 131
 Cluj 510
 Cornele Caprii 262
 Comănești (Botoșani) 455
 Corbeni (Argeș) 603
 Corbu (Olt) 127
 Corod (Galați) 271, 318, 417
 Coropcenii (Vaslui) 608
 Corund (Harghita) 641
 Cosîmbești (Ialomița) 60
 Costești (Iași) 409
 Coșteiu (Timiș) 262
 Coteana (Olt) 601
 Cotîrgaci (Botoșani) 8
 Covasna (Iași) 143, 343, 354, 439
 Craiova, 209
- Dăiești (Vâlcea) 113, 418
 Dezești (Bucium) 89
 Dilga 389
 Dobreni (Ilfov) 530
 Dolhasca 79, 84
 Domașnea 331
 Dorna Cîndrenilor (Suceava) 58
 Drăguș 523
 Duda (Vaslui) 606
- Făgețel (Olt) 466
 Fălticeni 148
 Flămînda (Mehedinți) 288
 Florești (Vaslui) 560
 Foltești (Galați) 643
 Frătăuți (Suceava) 155
 Frătăuții Vechi 14
 Fundu Moldovei 25, 409, 520
 Furești 74
- Gănești (Argeș) 601
 Ghercești 524
- Ghidiciu (Dolj) 130
 Ghigoiești (Neamț) 409
 Ghildău 293
 Girbovăț (Caraș-Severin) 635
 Globu (Caraș-Severin) 208, 235
 Globu Craiovei 208
 Gohor 177
 Goleț (Caraș-Severin) 635
 Grindu (Ialomița) 273, 400
 Grivița (Vaslui) 70
 Grojdiboda 249
 Gura Caliiței 525
 Gura Humorului 409
- Hănțești (Botoșani) 296
 Hănțești (Suceava)
 Horodincu de Jos 519
- Iași 57, 110, 386, 419
 Ieud 173
 Izlaz (Bacău) 464
- Jorăști (Galați) 105, 240, 318, 327,
 369, 409, 426, 456, 480, 550
 Jupa (Caraș-Severin) 224
 Jupinești (Argeș) 273
- Larga (Bacău) 114, 232
 Lăpugiu de Sus 550
 Lăpujnicel (Caraș-Severin) 609
 Leicești 337
 Liești (Galați) 472
 Lipovu (Dolj)
 Liubcova (Caraș-Severin) 613
 Lungești (Olt) 641
- Manasia (Ialomița) 189
 Mălușteni 466
 Marpod (Sibiu) 606
 Mehadica 396
 Meria 338, 418, 558, 619
 Mihai Viteazu (Cluj) 131
- Mînăstirea (Botoșani) 25, 57, 392
 Mîtocu Dragomirnei 179
 Mogosești (Iași) 618
 Moșna (Sibiu) 260
 Moșnița (Timiș) 124, 191, 346, 391,
 528, 587
 Movilița (Vrancea) 11, 256, 274,
 391, 597, 603, 648
 Mozăceni (Argeș) 457
- Năruja 422
 Negrești (Argeș) 527, 597
 Negrești (Mehedinți) 262
 Negrești (Satu Mare)
 Nemoiu 104, 338
 Nemțișor (Nemț), 334, 457
- Oancea (Brăila) 34, 84, 142
 Orlat (Sibiu) 605
 Orșova (Caraș-Severin) 654
 Osica de Sus 422
 Osica (Olt) 109
- Panaghia (Dolj) 596
 Parcheș 318
 Pecenișca (Caraș-Severin) 618
 Piatra Neamț, 541, 551
 Plenita 133
 Ploiești 360, 390, 524, 547, 594
 Podari (Dolj) 310
 Poiana Răchitelii 596
 Pomirla 472
 Pribegi (Ialomița) 186, 331, 345
 Pribești (Vaslui) 373
 Priboieni (Argeș) 97, 282, 335, 388,
 419, 608, 627
 Prisaca (Caraș-Severin) 609
 Puchenii (Prahova) 181
 Pustiniș (Timiș) 341
- Rașca 407, 409, 509
 Rădăuți 278
 Râșcani 141
 Reșița 175
 Rîmniceanu (Brăila)
 Rîmniceu-Sărat 578
 Riu Alb (Dimbovița) 531
- Sadu (Sibiu) 608
 Sălceni (Galați) 641
 Saschiz 275
 Săsciori (Alba) 554
 Sătuc (Buzău) 109
 Scheia (Iași) 546
 Schinenii (Vaslui) 336
 Sebeș (Alba) 148, 224
 Sibiu 46, 475
 Siliștea (Neamț) 530
 Singeru (Prahova) 417
 Smulți (Galați) 215, 234, 289, 437,
 571, 592, 610
 Soca (Timiș) 597
 Spătărei (Telcorman) 381
 Spantov 165
 Stălinești (Vaslui) 615
 Straja (Alba) 417
 Strehaia (Mehedinți) 478, 612
 Suceava 57, 172, 423
- Șercaia (Brașov) 410
 Șocariciu (Ialomița) 291, 391, 410
 Ștefănești (Vâlcea) 409, 418, 419,
 571, 597
- Tăbăcești (Bacău) 641
 Tătulești (Buzău) 594
 Tîrgu Neamț 35, 79, 541
 Topleț (Caraș-Severin) 331
 Trifești (Iași) 564

Tulcea 530
Tulnici (Vrancea) 453
Turț 509, 526, 557

Țepu 104, 176

Urlați (Prahova) 620
Urziceni (Ilfov) 423

Valea Boului (Caraș-Severin) 396
Valea Hogeii 34, 262
Valea Sîngeorgiului 512
Valea Viei (Buzău) 509

Văleni (Vilcea) 560
Vașcău 155
Vinători (Neamț) 320
Virful Cîmpulungului (Suceava)
594
Virlezi 65
Vlăsinești 41, 110, 361
Vrata (Dolj) 260

Zgubea (Vilcea) 273
Zlătărei 25
Zorieni (Vaslui) 509, 606

INDICE DE AUTORI

Adam, I. 24, 65, 108, 122, 130, 132,
187, 268, 273, 285, 296, 302,
336, 349, 368, 375, 378, 437,
449, 452, 454, 472, 508, 606,
614, 636.

Alexici, G. 417, 536, 608
Apostoliu, C. 8, 532

Baică, E. 53, 76, 88, 108, 118,
130, 263, 300, 339, 394, 408,
423, 438, 457, 459, 460, 464,
510, 530, 533, 544, 545, 565,
583, 638

Bălășel, Th. 196, 363

Bârseanu, A. 367, 422

Bogdan, N. A. 109, 158, 419, 510

Căndrea, I. A. 231

Cătană, Gh. 25, 273, 418

Cazan, I. 101, 409, 523, 525, 527,
578, 611

Chicoș, Gh. 262, 338, 437, 560

Coată, Gh. N. 523

Costin, L. 206, 208, 224, 331, 335,
336, 553, 573, 596, 509, 613,
618, 635, 654

Crăciunescu, Gh. 110, 119, 164,
273, 390

Culea, Ap. D. 450

Densușianu, N. 260

Duma, Th. 284, 510

Dumitrașcu, N. I. 69, 104, 139,
196, 197, 239, 260, 264, 286,
291, 293, 302, 322, 368, 381,
389, 391, 404, 410, 418, 420,
430, 440, 578, 591, 610, 618

Fira, Gh. 418

Florini, Al. 25

Fundescu, I. C. 113, 304, 339, 417,
477, 523, 600, 605, 612, 618,
653

Furtună, D. 13, 25, 41, 57, 108,
110, 146, 151, 188, 224, 336,
340, 361, 367, 372, 392, 402,
476, 495, 509

Georgescu-Tistu, N. 509

Gheaja, T. V. 46, 84, 142, 157,
178, 190, 317, 333, 354, 510,
532, 539, 580, 587, 631, 633

Gheorghită, V. A. 200, 491, 510,
541, 578

Gorovei, Ar. 10, 417

Hintescu, N. 328

Hirnea, S. 111, 335, 349, 422, 453,
603

Hodoroabă, N. V. 31, 437

Ispirescu, P. 15, 24, 57, 65, 78,
127, 213, 223, 224, 245, 262,

- 270, 276, 283, 295, 310, 316,
348, 417, 470, 483, 534, 553,
611
- Jurescu, D. 93, 97, 123, 141, 167,
238, 283, 397, 478, 586, 606
- Lupescu, M. 404
- Maican, Gh. 110, 165, 369, 521
- Măldărescu, I. C. 24
- Marian, S. Fl. 25, 57, 91, 394, 509,
521, 530, 571, 594, 597
- Mateescu-Movilă, N. 11, 176, 256,
262, 274, 320, 367, 379, 391,
403, 409, 419, 441, 456, 473,
597, 601, 603, 648, 654
- Mihalache, D. 158
- Mocanu, T. N. 615, 618
- Moldovan, S. 8, 25, 143
- Morariu, T. 409
- Mrejeriu, L. 336
- Muche, C. 124, 367, 558, 569,
Müller, Fr. 121
- Munteanu, N. I. 106, 119, 146, 218,
240, 253, 260, 262, 289, 297,
304, 311, 320, 403, 456, 481,
510, 550, 582, 594, 601.
- Murnu, I. 25, 352
- Niculită-Voronca, El. 25, 166, 200,
241, 251, 402, 417, 480, 524,
572, 596, 603, 604
- Novacovicu, Em. 31, 109, 115, 158,
180, 259, 262, 273, 322, 418,
480, 324, 525, 596, 601, 651
- Odobescu, Al. 213
- Pamfile, T. 8, 16, 25, 34, 45, 49,
54, 61, 65, 69, 70, 74, 77,
80, 84, 85, 90, 104, 108, 119,
123, 130, 133, 139, 142, 146,
149, 168, 172, 176, 196, 197,
200, 219, 224, 240, 241, 247,
249, 256, 258, 271, 273, 284,
312, 318, 324, 326, 327, 331,
333, 334, 336, 338, 344, 350,
355, 373, 380, 391, 404, 405,
417, 418, 419, 422, 427, 428,
438, 464, 471, 472, 487, 488,
510, 512, 521, 530, 540, 549,
553, 558, 572, 586, 591, 594,
596, 622, 640, 642, 650, 652,
662
- Papahagi, P. 352, 543
- Papahagi, T. 206, 215
- Păsculescu-Orlea, Em. 409
- Petrovici, Em. 332, 427
- Pompiliu, M. 130
- Pop-Reteganul, I. 24, 104, 131,
160, 316, 654
- Pop-Reteganul, St. 61, 189, 521,
525, 601
- Popa, D. 57, 135, 654
- Popescu, N. D. 139, 256, 297, 624,
- Popescu, N. I. 17, 25, 97, 107, 131,
155, 183, 304, 365, 368, 560,
578, 641
- Popescu-Ciocânel, Gh. 9, 15, 34,
52, 55, 65, 95, 115, 130, 133,
137, 141, 177, 183, 216, 231,
234, 243, 256, 264, 273, 284,
301, 317, 327, 333, 390, 395,
437, 449, 454, 460, 461, 462,
484, 495, 572, 589, 592, 600,
645
- Pungă-Goală, Sandu 135, 142, 175,
180, 229, 230, 278, 338, 362,
422, 523, 525, 530, 534, 536,
558, 603, 607, 609, 610, 625,
641
- Pușcariu, S. 213
- Rădulescu-Codin, C. 65, 74, 97,
155, 186, 235, 252, 262, 282,
311, 331, 334, 335, 336, 337,
345, 371, 372, 388, 407, 419,
558, 597, 608, 618, 627, 635
- Rusu-Cîmpeanu, S. 230, 611
- Savin, P. Gh. 12, 31, 57, 72, 92,
105, 180, 216, 240, 267, 311,
318, 326, 327, 331, 343, 367,
369, 400, 407, 409, 426, 478,
489, 525, 550, 650
- Sbierca, I. Gr. 509, 519
- Schot, A. 13
- Schallerus, P. 25, 110, 114, 417,
509, 606, 608
- Sima, I. Gr. 58, 64, 110, 117, 130,
176, 211, 224, 237, 262, 319,
332, 267, 426, 475, 523, 524,
595, 600, 602
- Speranția, Th. D. 224, 324, 470,
530
- Stăncescu, D. 110, 113, 121, 130,
140, 149, 180, 190, 217, 236,
249, 250, 270, 337, 367, 521,
532, 534, 567, 574, 578, 603,
604, 605, 611, 620, 625, 645
- Sudîțeanu, N.C. 10, 34, 47, 69, 84,
94, 98, 133, 155, 180, 181,
192, 204, 212, 216, 249, 280,
313, 409, 494, 573, 609, 618,
621, 634
- Sandru, D. 550
- Ștefănescu, D. 280, 400, 417, 531
- Șusnea, Gh. V. 521, 641
- Theodorescu-Kirileanu, S. 407
- Torouțiu, I. E. 57, 179, 509, 596
- Tuțescu, St. St. 35, 57, 155, 335,
420, 512, 521, 596, 601, 650,
651, 653
- Țapu, Chr. 336, 530, 556
- Vissarion, C. 509
- Wartic, Th. 17, 53, 83, 99, 257,
267, 480, 578, 603, 604, 605,
618.
- Zaharescu, Th. 74, 133, 154, 209,
260, 273, 475, 560
- Zanne, I. 11, 75, 137, 146, 155,
183, 185, 192, 215, 224, 260,
262, 268, 303, 310, 356, 431,
448, 476, 530, 557, 571

CUPRINSUL

III. Însușiri și deficiențe psihologice

2. Înțelepciune — Istetime

Morarul și măgarul	7
Leac pentru vătămătură	8
[Judecata lui Solomon]	10
Poveste	10
Cusurul bărbatului	11
O fată cuminte	12
Cum trebuie să fie femeia	14
Minunea restelui	14
[La inspecție]	16
Poveste adevărată	17
Moș Lăcustă	18
Ghicitori iscusiți	25
Cum se fac vrăjitoarele	27
[Fata vādanei]	31
Pețitorii	32
De unde, și unde, și cum, și câte ?	33
Tu să plătești, agă, calul	34
Cei șapte purcei	35
[Cum ai ieșit dumneata de aici ?]	36
[„Boii” țaranului]	36
O păcălitură	37
Răspunsul unui țaran	37
Boierul păcălit	38
Cel nebăgat în seamă	39
Fanii... lui	41

Bunătatea răsplătită și lăcomia pedepsită	42
[Dragi ții-s fetele ?]	45
Peza și porcarul	45
I a gară	46
[Cînd vrei să glumești]	46
[Deșteptăciunea copiilor]	46
Țăran istet	47
Înțeleptul în rai	47
[Săsoaica și pitarul]	49

3. Ghidușie — Șiretenie

[Mîngiere]	50
I-a spus-o	50
Un răspuns	51
Buruiana	51
A dormit pe spinarea porcului	51
[Doftorul și badea Ion]	52
[Care-i împăratul ?]	52
[De ce trage clopotul ?]	53
Crăciun în ziua de Paști	54
Datorașul lui Dumnezeu	54
Tilcuirea Scripturei	55
Băiatul ispitit	56
Cel mai sigur mijloc în contra sobolilor	58
Nemișcător și mișcător	59
Mortul viu	59
Sasul și românul	60
Poveste	60
Studentul și calul	61
Zamă de poamă din anul trecut	61
Trei dorinți	62
La judecătorie	63
Dirigătorii	63
Focul în pivniță	64
Între belșug	64
[Tot după plăcinte a strigat]	65
Trei oameni	65

Păi atunci căutam cheile raiului	66
Nu crede în minuni	67
Olarul și iapa	67
[Badea Ivan și jupînul]	68
Între Crasna și Huși	68
[Omul și peștele cu glas]	69
[Răspuns]	70
[Ce să fie în palatul ăsta ?]	70
Cine trăiește tot aude !	71
După întrebare și răspuns	71
[Răspuns]	72
[Aprecieră șvabului...]	72
Voinicie	73
Nu e bine să zică omul numai „Vai de mine !”	73
La doftor	74
[Ce tot fluieri tu ?]	74
Contraotravă	75
[Cum ți-ai petrecut la ospăț ?]	75
[Mînc plăcinte de trei feliuri]	76
[Răspuns]	76
Limbă de român pe față	76
[Soldatul la judecată]	77
Negustor și mușteriu	78
De-ale lui moș Zainea	79
Boala moșului	79
[De-aș fi avut eu creieri...]	80
[Răspunsul meritat]	80
Omul glumeț	81
[Săracul și hoții]	83
[Șvabul și românul]	84
Umblă moara	85
[Ce mîninci ?]	85
L-o mîncat	86
Lauda turcului	86
Cauza adevărată	86
[Tocmeala]	87
Fumatul	87
[Tare-i greu de trăit !]	87
[Cum vinzi vaca ?]	88

Cîrpeau împreună	88
[Cînd avem ce, n-avem cu ce]	88
Pe gîcite	89
[Între doi pocitii]	89
Vine singură	89
Gazetă scumpă	90
Mărturie bună	90
Voinicie	90
[Descîntec]	91
[Polițistul și pungașul]	91
Țiganul în rai	91
Mijloace de a intra în rai	92
[Cînd orb, cînd olog]	93
[Ciinele e orb]	93
[Mutul care vorbește]	94
[Orbia țiganului]	94
[Cine înșeală mai mult?]	95
Prînz fără bani	96
Pentru banii mei	98
[Șarlatanul]	99
Un om nevoiaș	100
Anticipațiune	101
Doi telegari	101
Medicul psișicher	102
Care pe care?	103
[Mînza popii]	104
[Sacu ăl nou]	104
Căldarea țiganului	105
Un minut	106
Negustor cinstit	107
Cei trei feciori	107
[Soacra și moartea]	108
[Cînd umblam la școală]	109
[Pomana țiganului]	110
Die Weihkerze des Ziegeuners (Lumînarea sfîntită a țiganului)	111
Țiganul și puji de pasăre	114
Popă priceput	115
O socoteală bună	115
Ce e nou?	116

Socoteala unui pișculant	117
Cine mîncă la Ium-Chiper?	118
Și mare, și mică	119
Das Mädchen von Schellenberg (Fata din Schellenberg)	120
Vitejia țiganului	121
La judecată	122
Mulțămît	122
Știu ce am de făcut	122
Crucea mă-sii, cui știu eu!	123
[Banditul și popa]	123
Om de omenie	123
Testamentul țiganului	124
Într-o cîrciumă (la Crăciun)	124
Filozofia țigăncii	125
[Judecată dreaptă]	125
Grijă	125
[Turcul și boiangiul]	126
La judecată	127
Tu să nu crezi	127
[Tovărășie...]	129
Ce e prea mult chiar nici Tatălui nu-i prieste	131
Buba	132
Gazda și mosafirul	132
Hora romînului	134
[Socoteală]	135
Feciorul de împărat	136
„Greu merg treburile“	137
Ajutor țigănesc	138
[Se dă el laoparte]	139
Țiganul la popă	140
Ce nu spus la mine?	141
Zălog	142
Nevasta și plăcintele	142
Țopul și ungueroaica	143
[Neamțul și doina]	144
[Paharul e prea tinere]	146
Șiretlicul lui badea Ion	147
[Mare întrebare]	148
Cum vrei!	148
[Împărțeală dreaptă]	149

Dar țigănesc	149
Țiganul priceput	150
O păcăleală	150
Da poate te-î scula !	151
Asta place la io	152
De la primărie	152
[N-o iau, nașule]	153
N-am căzut	153
[Ce-ai vrea ?]	154
Și caa... ar și huu... cii !	154
Giște fără vamă	156
Feciorul spătarului	156
Doi sireți	157
[Țiganul la tribunal]	159
[Măcelarul și țiganul]	159
Aia fu pentru darac	160
Și țiganul are suflet	160
Trei vlădici	161
Or fi și vorbe...	162
N-ai ma ipingea ?? !	163
[Pentru cine ?]	164
[Nu-mi mai trebuie]	165
Credința pe jumătate	165
O cină, o sută de galbeni	167
[Ori moare măgaru, ori crapă sultanul]	168
Tong ! tong ! cine vine-n rai ?	169
[Gheșeftul]	171

4. Laudă — îngîmfare

În glumă	173
Lauda țiganului	173
Doi lăudăroși	174
[Cară nuiete la cei ce îngrădesc]	174
[Io-l îmbrac]	175
Avca dada...	175
Cei trei fuduli	176
Fălos	176
[Păcăleala]	177

Oile țiganului	178
Așa se mîncă în satul nostru	179
Țiganul în biserică	180
Țiganul căprar	181
S-a schimbat boieru, nu e cum îî știi !	181
[Ce folos ?]	182
Zi-i, boierule, ca lui Jivu	182
Luleaua țiganului	183
[Mîncearul țiganului]	184
O întrebare	184
[Invitație]	185
Chilipir de om pe jos	185
Un voinic ca mine...	186
[Numai eu și cu duduca]	186
[Țiganul la nunta unui român]	187
Un sughiț	187
[Neamțul la război]	188
Nemțoaică	190
[Sum cu strajă lingă ele]	190
Domnul și țiganul	191

A. Proastă educație

[Nemulțumitul]	192
[Am cerut un ban, iar nu un sfat]	192
Un cerșetor refuzat	193
Sfîntu Așteaptă	193

B. Ipocrizie

Din vremea de demult	194
--------------------------------	-----

C. Minciună

Glas trădător	197
[Minciuna minciunilor]	197
[Vînătorești]	199
Între vînători	199

Minciunile	200
Țiganul cu minte	201
Mincinoșii	201
Care-i mai mincinos ?	202
[Rămășagul țaranului]	202
O minciună scumpă	203
Minciuni boierești	204
Trei lăudăroși	204
Care pe care	205
[Amintiri]	206
Mincinoșii	206
Trei mincinoși	205
Brinză bună	207
[Între doi mincinoși]	207
[Întrecere]	208
Doi mincinoși	208
[Mincinoși]	209
Minciună țigănească	210
[Vânătorul care nu minte]	210
Vorba cu iepurele...	211
Gura mincinosului	212
[Io s-o fac fără coada ? !]	212
Feciorii mincinoși	213
Am sărit printre picături	215
Curcanii la jug	216
Minciună pe negîndite	217
O minciună pe negîndite	218
[Mincinoșii]	219
Ia spune, s-aud	219

D. Înșelăciune — Obicei prost

Negutătorul și chirigiul	220
O oca de vin	225
[Calul țiganului]	225
Trage calul ?	226
Țiganul viclean	226
Tîrgul sasului	227
Sasul și cucul	229
Răsad de nuci	230

Tot țiganul...	231
Sechestru pe aftărăgaci	232
Românul și turcul	234
Chiseaua și tutunul	235
Geambașul isteț	236
Țaranul la tîrg	237
Aceea vinde-o la altul	237
Argument decisiv	238
[Brutarul și circiumarul]	238
Măcelarul și ciobanul	238
Asemănare neplăcută	239
Croitor cinstit	239
Croitoria sîrbului	240
În prăvălie	241
Ursul arhimandrit	241
Și-a uitat	241
Popa și sf. Duh	242
De pe apă iei, pe apă se duce	243
Sinceritate	243
Pinză pentru vecie	245
[Discuție vie]	245
Calcul corect	246
Nu-i trebuie	246
Vin spălat	247
Trei jurăminte	247
La iarmaroc	248
Cîte un franc de român	248
Îtig păcălit de un țigan	249
Dai, n-ai...	250
[Rămășag]	251
Dreptatea și toporul	251
Țiganul avut	252

5. Lăcomie — avariție

Lume lacomă	254
Lăcomia... feșteleşte omenia	254
Alta cu dascălul	256
[Între popi]	257
Sfatul popii	257

Legea veche și legea nouă	258
Bun popă, bun	259
[Calcă a popă]	259
Evangelhia cea mai aleasă	260
[Boierul și popa]	263
Gură de lup și burtă de cal	263
Burtă de popă	264
Cum ține părintele Onufrei posturile	265
Nu mănînc ?	266
[Popa și praznicele]	267
[Vrabia-n stuf !]	267
Popa, călugărul și turcul	268
Scoate popa din casă, femeie	270
Țiganul la judecată	271
Mă mir ! mă mir !	272
Popa nemulțumit	273
Pofta de mîncare	274
Țiganul și copiii	274
Țiganul și prunele	274
În război	275
Alegerea țiganului de domn	276
La Paști	277
Cînd îl cinstea nașu-său	277
Țiganul la hram	277
Țiganul și nașul	278
Ziua cea mai mare	278
Lăcomie	279
Lăcomia țiganului	280
Burta studentului	282
Țiganul cu pantalonii roșii	283
Bucatele vinului	284
Nazuri grecești	286
[Între doi vecini]	287
Țiganul bolnav	287
Asta e bună	288
[Nu dă grecul]	288
Nici fiert nu l-am mîncat	289
O întrebare	290
La o nuntă	290
[Scăderea]	291

Păcatul	291
[Socoteala zgîrcitului]	293
Povestea zgîrcitului	294
Săracilor mîini multe !	294
Primire de musafiri	296
Păcăleala boierului	296
Zgîrcenie	298
[Unchiul și nepotul]	298
Hram să fie !	299
[Nevasta desculță]	299
Zgîrcit	300
Hi, că te-am înșelat !	300
Omul zgîrcit	301
[De sufletul lui tată-miu]	302
Zice Gliga, tace Eva	303
Tot, tot !	304
Cîtea-n varză	304
[Azi am sosit, dar mîine plec]	311
Poftă	312
Zgîrcitul	312
Doamne, lungeste ziua de mîine !	313
Lasă să zică, numai eu să nu-ți dau	316
Praznicul popii	317
Cînd țiganul e mîină spartă	319
Țiganul și românul	319
Zgîrciții la teatru	320
[Zgîrcitul la bărbier]	321
Bulgarul la han	321
Mălai pe pită	322
Românul și cașul sasului	323
Judecată dreaptă	324
[Scoate-l, că l-a văzut..]	325
Avarul	326
Poftim la masă !	327
Minte de secui	328
Să faci o cafea bună !	328
Cerșetorul și zgîrcitul	329

6. Lene
A. Bărbatul leneș

Țiganul tocmit slugă la plug	330
Cel mai bun lucrător	331
Lasă-l în voia lui !	333
[Eu nu-s de vină...]	333
Țiganul păstor	334
Țiganul și colacii	335
Cum era vremea ?	335
[Logică țigănească]	337
Ce vînt bate ?	338
[Cum e vremea ?]	339
Țiganul la cosit	339
Țiganul la coasă	340
De la coasă	341
[Care-s mai vrednici ?]	342
Șerbul lenos	342
Condiție	342
Povestea lui Lasă	343
Altă dată	343
Ca să scape de grijă	344
Un ceas cîte săptămîni are ?	345
Țiganul plugar	345
Cum povestește țiganul	346
Cum cugetă sasul	346
[Adevăr țigănesc]	347
Socoteală	348
Hotărîrea leneșului	349
Trei leneși	349
[Lenesii]	350
Boală fără milă	352
Somnul, bată-l vina !	352
[Tată] și feciorul leneș	353
[Răspunsul leneșului]	354
[Lenes împărătesc]	354
Și ce are va lua de la dînsul	355
Povestea unei roate	356
Calicul leneș	357
Păcălit	358

Cerșetorul	359
Ar fi fost mai bine !	360
Argații pe vreme de ploaie	361
Ploconul țiganului	362
[Cînd să lucrez ?]	363
Supus	364
Țiganul la treierat	365
Alexandre, na de ici !	365
Țiganul și nănașu-său	366
[Mai întrebă și pe altul]	366
Pe icea-i fumul, și pe icea-i drumul	368
[Harnicul păzitor...]	369
[Unde te uiți mai întii ?]	370

B. Femeia leneșă

Lăiatul și măiatul	371
La nunta năpruiei	371
Fata grăbită	372
Baba, fata și căteava	373
I-au adus aminte	374
Păreche	375
Fata cea leneșă	376
O fată leneșă	376
Cum e sacu și petecu !...	377
Datoria mamei	378
Arde casa	379
Arde Dobra	380
I-a împăcat	382
[Sfatul soacrei]	382
Nevasta harnică	383
Femeia leneșă	384
Puii	384
Șede hîrbu-n cale...	385
Pita nouă	386
Apa stătută face beție	387
Avem berechet !...	387
[Slujnica pricepută]	388
„Toată vara la Crăsani“	388
Judecată bună	389

Cu o minecă	390
Fata harnică	391
Cine moare ?	391
Vorbă și faptă	392
Neaga	392
[Voinicul și baba]	394
De slujbă m-o lăsat Dumnezeu	394
Baba chioară	395
Femeia leneșă și sărbătorile	395
Vacă de soi	397
Moșneagul și baba care au tras la plug	397
Femeia leneșă	400
Fata harnică	401
În peșit	402
Cum și-a ales nevasta	403
Fata harnică	404
Molifta oalei	404
Bărbatul cel harnic	405
Cum se dă femeia la brazdă	407
Femeia bărbată	410
Leac pentru lene	410
[Păcălitul păcălește]	418
Mină-ți vulpe, coada	419

7. Murdărie trupească

Trei voinici	421
[Puricele neamțului]	422
Ungurul, purecele și păduchele	423
[Ce-l lași de capul lui ?]	424
[Din neamul lui este păduchios]	424

8. Arțagos — certăreț

Nea Pricescu-Vrajbă sau cui ce-i dată	425
Hai să ne sfădim !	427
La o ceartă	427
Năravul din fire	428

Cioc-boc	428
Inima cea bună	429
„Las' să te omoare !“	429
Neaga-rea	430
[Cheile, cheile !]	431
[Sfatul înțeleptului]	431
La judecătorie	431
Martorul	432
La tribunal	432

9. Beție — hoție

Trei bețivi	433
[Numai unu]	433
[Băutura răspunde]	434
La chef	434
Țiganul, băiat de prăvălie	434
Gata...	435
A cui e vina ? !	435
Pin' ți-o ieși părul prin căciulă	436
Să te dregi...	437
Se drege azi !...	438
[Sfat prietenesc]	438
[Nemîngîiat]	438
Dă foc la sobă	439
[Făgăduiala bețivului]	440
Să nu priceapă	440
Ciți mai mulți tovarăși	440
[Explicație]	442
[Țin mult la familia mea]	442
[Sora dracului]	443
[Vrednicia bărbatului]	443
Bărbatul ascultător	444
[Bărbatul bețiv]	444
Grija cea mare	444
Răzbunarea bețivului	445
[Ca să uit]	445
[Mă tem că de-oi mai sta...]	445
Așa văd, că au băut	446
Negustor bun	447

Paștele evreiesc și rusul	447
[Rusul în iad]	448
Socoteală bună	448
Dacă-i tot fără parale	449
Înțeles bun	450
Din isprăvile bețivilor	451
Zugravul băutor	451
De 10 x 10 = 100... La crișmă	451
[Doar așa pe lângă gard]	452
Îndărătnicie	453
O prinsoare	454
Cu măsură	455
Moșul și nepotul	455
[Din pricina beției]	456
[Pricina nasului]	456
Moș Lulea și lipitorile	457
[Explicație]	457
Dormi prietene ?	458
[Te lepezi de Satana ?]	458
[Cu d-ăsta slujim noi !]	459
[Popa și arhidiaconul]	459
Oțet o fac !	460
Unul, da des !	461
Ultimul cuvânt	460
Răspuns la loc	462
[Amar nouă]	462
[Popa și protopopul]	462
[Nu e dar, e patimă]	464
Pe calea dreaptă	464
Nu se poate	465
Povestea unui călugăr bețiv	465
N-a gustat	466
Visul țiganului	466
La jandarmerie	467
Nici mort nu o bea	468
Socoteala bețivului	468
Postul moșneagului și rachiușul babei	469
[Trebuie să mă țin de cuvânt]	470
La spital	470
[Bețivul pe patul de moarte]	471
Dă-mi și mie !	472

[Nu-l pot suferi]	473
Bărbatul și femeia	473
[Îmi scarpin capul meu]	474
Așa se roagă unii	474
[Arșiță în gît...]	475
Ieși rău din pîrfu, că-i mai rău fără rău	476
Gîndea că-s doi	477
Ungurul și pintenul	477
O hotărîre cu ușă de scăpat	478
Vin bun	478
[De la sf. Gheorghe, pînă la sf. Dumitru]	479
Iosif Șnapț	480
Calcul sigur	481
Două ceasuri și patru cîrciumi	481
Dă-o și tu înainte !	482
La cîrciumă	483
Aista nu-l cunosc	483
[Răspunsul unui băutor]	484
[Nu știe să numere...]	484
[În cumpănă]	485
[Care e cauza ?]	485
Între doi bețivi	485
Vinul te întărește	486
[Între doi bețivi pricepuți]	486
Noapte pe drum	486
[L-a lămurit]	487
Leacul soacrei	487
N-a zgodit-o	488
[Om fără noroc]	488
Bețiv	488
Nu rămîne de pagubă	488
[Doctorul și bețivul]	489
[Eu nu beau apă niciodată]	489
Țîrgariul cuminte	489
Setea țiganului	490
[Constatări]	490
Între bețivi	491
De ce, ha ? !	491
Partea slabă	491
[Se vede că eram beat]	492
Politică înaltă	492

Bețivul la dentist	493
Bețivul	493
Nu-i de lecuit	493
Fundul sticlei	494
Precauțiunea lui Bețivescu	494
Să-i tragem o beție	495
[De vorbă la cafenea]	495
Între bețiv și doctor	495
Pricina ofiției	496
Bețivul și cămila	496
Răspuns la o muștrare	497
Înainte de vreme	497
[Logica bețivului]	497

10. Hoțul iscusit

Năzdrăvăniile lui Petrea	498
[Blăstămul de tată]	509
Hoțul isteț și țăranul	511
Doi frați	511
Cei trei tâlhari	512
[Dibăcia hoțului]	520
[Jurământul țiganului]	520
Dar asta-i dracu!	522
Românul la spovedanie	523
[La spovedanie]	524
Porcul în curechi	525
Aia nu erau cai	526
[Calul furat]	526
[Cum a furat țiganul calul]	527
Țiganul la spînzurătoare	528
La judecătorie	531
L-a găsit	531
Cine-i vinovat?	532
[Deprinderea]	533
[Eu mă duc cu sfinții]	533
[Nu-mi trebuie]	534
Violența țiganului	535
Hoț cinstit	535
Popoarele, cum voiau să-l înmorminteze pe Hristos	536

[Toderiță Cobzaru]	536
Țiganul și călindarul românului	537
Toader și mazărea	537
În temniță	538
[Doi tovarăși vrednici]	538
Popa, tot mai sfânt	539
Hoț deștept	540
Între cizmari	540
[Sasul și românul]	541
Cum înșelau țiganii pe români	541
Unui agricultor cum i se furară boii	542
[Fug pe rămășag]	543
Țiganul la marginea pămîntului	543
Pistolul și pușca	544
[Țiganul șiret]	545
[Șuba sălbatecă]	545
Țiganul la solgăbirău	546
Țiganul fript de sete	546
Bată-l focu de visat, că urit s-a izbîndat	547
Cinste țigănească	549
Am înghițit-o	550
[Soluție]	551
Năcaz!	551
A mutat zăplazul	552
Prețul unei căciuli	553
Țiganul cu oaia	553
Păcăleala țiganului	554
Poveste	555
Sănătate, Freață!	557
Apucătură țigănească	557
[Răspuns incurcat]	558
Țiganul stelatic	559
[Țiganul și curcanul]	559
[Țiganul și curcanul judeului]	560
Cinstea țiganului	561
Românul și sasul	562
Un sfat	563
Punga ovreiului	563

Sfatul bun	565
[Răvaşul]	565
O să se-auză mâini	566
Țară zăpăcită	566
Țiganul milos	567
Din milă	568
Lăsați-mă	568
Țiganul cu praznicu...	568
Dalta țiganului	569
[Răspunsul pungaşului]	571
Hoțul și avocatul	572
La judecătorie	572
[Nu mi-a deschis nime...]	573
La tribunal	573
Nu ți-e rușine?	574
[Mi-era frică, să nu fie goală]	574
La tribunal	575
La judecătorie	575
Înainte d-lui solgăbirău	576
[„Nu este aici, căci s-a sculat!“]	576
[Popa păcălit...]	576
Cizmele hoțului	578
[Cizme fără plată]	580
Doctor pentru toate boalele	581
[Judecătorul și hoțul]	582
Nu s-a putut	582
[Lucrător manual]	583
[Unde-i a doua?]	583
Poveste	584
Ceasornicul lui Hoțilă	584
La judecată	585
Românul și ovreiul	585
[Răspunsul hoțului]	587
[Numai o dată]	587
[Răspunsul hoțului]	587
[Le-am dus să le ascuț...]	588
Între oameni cinstiți	588
Din loc bun	588

La comisie	589
Hoțul și judecătorul	589
[Muștrare de cuget]	589
La tribunal	590
La judecătorie	590
[Tetea și puradelul]	590
De la moară	591
[Răspunsul hoțului]	591
Popa și toporul	591
[Meserie urită?]	592

11. Hoțul nepriceput

Țiganii și ciobanii	593
Țiganul tot ca el	595
Dascălul Pascal	597
Un popă cu frica lui... Dumnezeu	597
[Țăranul la spovedit...]	599
Ți-o da cel de sus!	600
Țiganul și iapa furată	601
[Smîntîna popii]	602
Magiunul popii	603
[Încercătură țigănească]	604
Zău, nașule, n-am furat-o	605
[Gîsca cu un picior]	605
[Fără noroc]	606
Țiganul la nași-so	607
[L-a aruncat vîntul]	608
[Și-a mutat gardul]	609
Gard peste mort	610
Laudă-te, gură!.	611
Bătaia țiganului	613
Rugăciunea țiganului	613
Țiganul cu medalia	614
[Untul balauntul...]	615
Bătaia țiganului	615
Unu și celălalt	616
[Douăzeci de gîște]	617
Țiganul ștafetă	619

Gîndeam...	619
Cine era?	620
Aia-i bună	621
Pe un hoț îl spînzură porcul furat	622
Țiganul și ceasul	622
Iosana și „Osana”	623
Țiganul și securea	624
[Nu-s eu, că-i frate-meu]	624
O slugă ca multe...	625
Țiganul la primărie	627
Țiganul pleșcar	628
Un strănut	629
Păcat mare	629
[Jurămint fals]	630
[Țiganul la solgăbirău]	630
[Răspunsul pungașului]	630
Tilharul și jandarmul	631
[Preferință...]	631
[Argument]	632
Secretul	632
Năravul...	632
De focul dragostei	633
Țiganul la judecată	633
Om liniștit	634
Cine l-a bătut pe tetea?	634
Credincioșii	635
Țidulica țiganului	636
Țiganul și punga	637
[Sfat înțelept]	638
Hoț păcălit	639
Povestea unui făcăleț	639
[La judecătorie]	640
Ce purcel?	641
Țiganu Sandu și pățania cu gardu...	642
Curcan cu borș...	643
L-a lipit	643
[Legea e bună...]	644
În cojoc	644
Prețul custurii	645
Povestea sturzului	645
Vecinele	646
Țiganul și peștele	647
Nănașul și finul	647

Decît să pat...	648
Ce-i bine nu-i rău!	648
Lucru bun nu strică	649
Țiganul la vie	649
[Chef de cîntec]	650
Hasta-i hasta!	650
[Zece și mai una]	651
Țiganul hoț de găini	652
Sîrbul și găina	652
Pușca și scroafa	653
[Gîndeam că sint încălțat...]	654
<i>Glosar</i>	657
<i>Indice de localități</i>	671
<i>Indice de autori</i>	675

Lector : VIVIANA ȘERBĂNESCU
Tehnoredactor : VASILE CIUCA

Bun de tipar : 8.VI.1989.
Coli ed. : 36,40 Format : 16/61 x 86. Coli tipar 44.

Tipărit sub cd. 5246/889 la
INTREPRINDEREA POLIGRAFICA
BACĂU

Str. Mioriței nr. 27